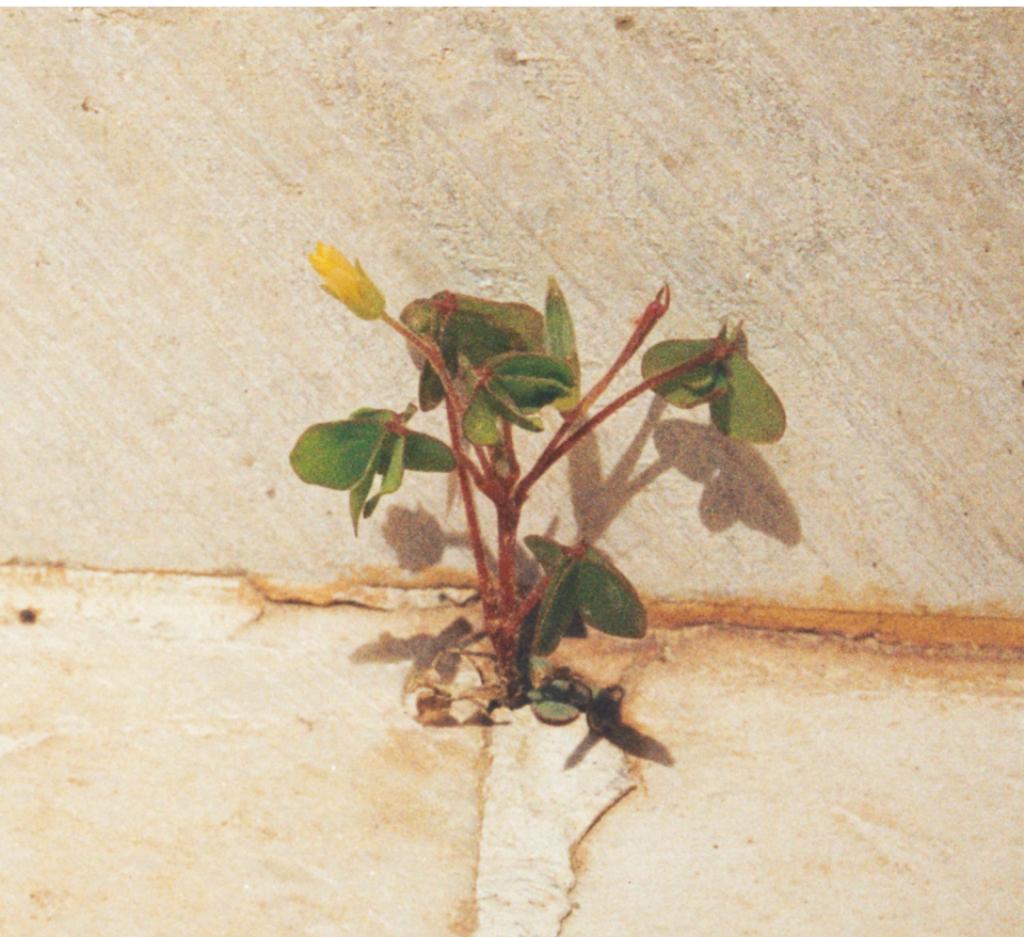

Danijel Turina

Nauk yoge

ouroboros

Danijel Turina
Nauk yoge

verzija 1.01 (tiskana verzija je 1.00)

Copyright © Danijel Turina, Zagreb, 2002.
Sva prava pridržana.

Ova knjiga se ni cjelovito ni djelomično ne smije umnožavati,
fotokopirati ili na bilo koji način reproducirati bez pismenog
dopuštenja autora.

Sadržaj

Uvod.....	4
O yogi.....	6
Yoga i religija.....	23
O duhovnim ljudima.....	29
O spasenju.....	39
O provjeri autentičnost i materijalizmu.....	47
Pitanje zla u svijetu.....	56
Yoga kao metoda spoznaje.....	67
Misionarski sindrom.....	70
Teizam, panteizam, deizam...?.....	74
O žrtvi.....	81
O novcu i vrijednosti duhovnog rada.....	89
O religiji i moralnosti.....	95
O smrti i umiranju.....	124
O Isusu i pitanju grijeha.....	146
O Avatarima.....	158
O prepoznavanju Božanskog i razvoju duha.....	167
O vjeri, sumnji i znanju.....	173
O zlu i zlima.....	184
O spolnosti.....	195
Veze.....	284
Duhovni počeci.....	317
O lažnim učenjima.....	370
Yogiska praksa.....	383
Kundalini.....	435
Meditacija.....	446

Uvod

Ova knjiga zapisana je u obliku pitanja i odgovora – pitanja predstavljaju pročišćenu i fokusiranu verziju svega, s čime sam se sretao u raspravama u digitalnim medijima i uživo; većinu pitanja mi je doista u ovom ili onom obliku netko postavio, i na njih sam u ovom ili onom obliku već odgovarao; ovo je sažetak pedesetak megabajta¹ arhiva mojeg sudjelovanja na različitim konferencijama i diskusijskim grupama, ali ponovo zapisan, pročišćen i sažet. Teme koje sam obradio ne odnose se samo na yogu, nego i na sve stvari s kojima razni ljudi mogu imati problema, tako da držim kako će ovaj materijal mnogima biti od koristi.

Neke teme, primjerice one o seksu ili religiji, nekim ljudima mogu biti uvredljive ili nepodnošljive, tako da onima, koji ne mogu o seksu niti čitati, a da to u njima ne izazove jak osjećaj nelagode, moram reći da bi upravo njima najviše koristilo usvajanje pouka koje su na tim mjestima iznesene. Isto tako, ljudima, koji se toliko identificiraju s vlastitim religijskim vjerovanjima da će moje stavove držati uvredljivima, moram reći da su njihovi religijski stavovi po svoj prilici pogrešni i štetni, i da bi im širenje vidika dobro došlo. U tekstu ćete naći i psovki i sočnijih dijelova koji će puritance zapanjiti i odbiti, što je vjerojatno dobro, jer njih i ne držim ciljanom publikom. Ovo je knjiga za mlade, žive ljude, koji su u stanju živjeti, voljeti, mrziti, osjećati i misliti, a ne za babe koje su od rođenja jednom nogom u grobu, i koje se sablažnjeno prekriže kad negdje pročitaju riječ "kurac". Rječnik koji koristim u ovoj knjizi iznenadit će ljudi koji su s mojim pisanjem upoznati

---

1 Otpriklike deset tisuća stranica teksta, procijenjeno u grubo.

prvenstveno kroz moje knjige, ali to je rječnik koji koristim u živim dijalozima, brutalan, nemilosrdan i izravan, i oni koji moje pisanje poznaju s newsa i iz maila¹ držat će kako sam ovdje bio čak iznimno blag. Ukoliko takav rječnik i stil držite neprihvatljivim, nemojte čitati ovu knjigu.

Ova je knjiga, dakle, prije svega namijenjena običnom čovjeku s njegovim običnim ljudskim problemima i pitanjima – o Bogu, životu nakon smrti, seksu, dobru i zlu, o novcu i duhovnosti, o bračnoj zajednici, o žrtvi i žrtvovanju, o tome što je duhovnost i kako duhovni ljudi izgledaju i djeluju, i o mnogim drugim temama. Ipak, jednako kao što će biti korisna prosječnu čovjeku, ona će biti od velike koristi i onima koji ozbiljno žele poraditi na svojoj duhovnosti, odnosno vezi s Bogom – koji žele naučiti i vježbati yogu po mojoj tehničkom sustavu², i pronaći istinskog učitelja, koji će ih voditi do oslobođenja. Imajte na umu: spoznajom Boga stvarni život tek počinje. Ovo što živite sada smrt je, a ne život. Tek se trebate istinski roditi. Krenite, dakle! Božji blagoslov je uvijek s vama, od početka svijeta.

-
- 1 News, odnosno Usenet ili NNTP, jedan je od oblika komunikacije na Internetu, putem diskusijskih grupa (newsgroups). Mail, odnosno e-mail, jest sustav elektronske pošte.
  - 2 Sustav tehnika daršana yoge iznesen je u knjizi "Pristup Yogina", ISBN 953-98066-0-7, a također je dostupan i na Internetu, na adresi <http://www.danijel.org>

O yogi

1.1 Što je yoga?

Yoga je svaki sustavni oblik duhovne prakse namijenjen postizanju prosvjetljenja, odnosno pobožanstvljenu vlastite prirode.

Yogom se pogrešno, a zbog neistinite propagande, najčešće drže sustavi koji se bave položajima tijela i tehnikama disanja. Takva "yoga" nije ortodoknsna, odnosno utemeljena u svetim spisima, nego predstavlja noviji proizvod, upakiran i komercijaliziran kako bi se naivnima uzeo novac. Prema Patañjaliju, autoru filozofskog sustava yoge, yoga je "obustavljanje fluktuacija duha". Jedino mjesto na kojem Patañjali spominje asane, odnosno fizičke položaje, jest u stihu 2.46, gdje govori da "asana mora biti ugodna i stabilna". To je sve što yoga govori o tjelesnim položajima, a najveći dio je posvećen analizi psihičkih ustrojstava i metodama postizanja samadhija (spoznaje Jastva). Patañjalijeva "yoga od osam udova" (ašta anga yoga) je dakle disciplina koja se bavi pretežito samadhijem i stvarima koje iz njega slijede, a discipline koje se bave tjelesnim položajima nisu u tom smislu ortodoknsne; one, zapravo, vode porijeklo iz drugih spisa, Hatha yoga pradipike i Geranda samhite, kao i iz nekih upanišada. Većina upanišada se, također, bavi uglavnom duhovnim aspektima.

Nažalost, krivo poistovjećivanje plitke kvaziyogiske prakse hatha yoge s yogom općenito dovodi do posve krive predodžbe kod ljudi, koji pod yogom podrazumijevaju najčešće tek fizičke položaje, što s yogom u stvari ima jednake veze kao i kad bismo, gledajući u crkvi vjernike ruku sklopljenih u molitvi, zaključili kako provode vježbe za razgibavanje dlanova. Tome su dosta krivi i mediji – hatha yoga je slikovita, televizična; asane je moguće snimati i njima ilustrirati knjige, a knjige ispunjene duhovnim naukom, bez ilustracija i sličica,

medijima nisu zanimljive, pa se o njima i ne priča. Ljudi asane i pranayame u tolikoj mjeri poistovjećuju s yogom, da ih po uvjetovanom refleksu vide i tamo gdje ih nema – primjerice, doživljavao sam da o meni govore kao o zastupniku tehnike asana i pranayama. Ljudska je psiha zanimljiva stvar.

1.2 Može li tehniku yogе prakticirati svatko, neovisno o njegovu duhovnom položaju i vjerovanju?

Takvo razumijevanje stvari velika je zabluda, koja vodi podrijetlo od mentaliteta pilule. Pilula djeluje neovisno o stanju svijesti pacijenta, koji je uzme, te ona na određeni način djeluje na njegovo tijelo i on ozdravi, bez ikakvog umnog truda. Iz takvog načina razmišljanja bi slijedilo da se sve ono, pri čemu je važan duhovni sadržaj, može pripisati umišljanju.

U čemu se grieši pri takvom razmišljanju?

Pilula djeluje na fizičko tijelo. Iako duhovni sadržaj doista ima utjecaja na stanje fizičkog zdravlja, često se poremećaji u stanju tijela mogu pripisati nedostatku određenih supstancija, gdje je neposredno korisnije uzeti pilulu određenog vitamina ili minerala, nego pozitivno misliti. Također, ako je organizam napadnut bakterijama i sličnim vanjskim uzročnicima bolesti, korisnije je uzeti antibiotik nego na neki određeni način misliti. Koliko god da je ispravno mišljenje dugoročno važnije za održanje zdravlja, kratkoročno se neravnoteža stanja može lakše, brže i učinkovitije popraviti utjecajima posve fizičke naravi. Ispravan način života može spriječiti nastanak srčanih oboljenja, ali osobi koja već jest srčani bolesnik, i koja pati od posljedica pogrešnog načina života, interventno liječenje može biti jedini doista učinkovit način produljenja života. Operacija srca neovisna je o sadržaju uma, čovjek na kojem se ona

primjenjuje može vjerovati kako je ona učinkovita, ili u njenu učinkovitost sumnjati, a taj njegov stav nema nikakvog utjecaja na učinkovitost samoga zahvata. Tako barem glasi teorija.

U primjeni na svijet duha, takva teorija bi govorila kako yogijska tehnika mora djelovati neovisno o duhu praktikanta. Svaka tehnika pri čijem prakticiranju yogin mora u nešto vjerovati, ili na određeni način misliti i ponašati se, nije znanstvena i predstavlja puko umišljanje. Yoga djeluje na takav način, da će hrpa maloljetnih delikvenata i razbojnika, ukoliko je prakticiraju ispravno i u skladu s uputama učitelja, za kratko vrijeme postati svecima, budući da će yogijska tehnika transformirati njihov duh na takav način, da usprkos svojim prijašnjim težnjama razviju ukus za više duhovne istine i duhovne radosti.

Zanimljivo je kako takve teorije nisu nastale u samoj domovini yogijskih tehnika, na dalekom Istoku. U Indijskoj tradiciji, primjerice, netko mora zadovoljiti niz specifičnih uvjeta prije nego će ga učitelj čak i razmotriti kao potencijalnog učeničkog kandidata. On mora posjedovati niz vrlina, mora posjedovati vjeru u djelotvornost i nužnost yoge, mora posjedovati vjeru u Boga i vrlinu, mora biti duboko posvećen i predan, mora posjedovati visok stupanj misaone sabranosti i usredotočenosti. Praktički, po zapadnim kriterijima, takvoga čovjeka mogli bismo držati svecem bez da počinimo veliku pogrešku. U Indijskom kontekstu, u kojem učitelju rijetko i prilaze ljudi bez visokih kvalifikacija koje ih predodređuju za uspjeh u yogijskoj praksi, razumljiv je stav učitelja koji dolaze svoj nauk proširiti na Zapadu. Oni na temelju svog iskustva očekuju kako će im prilaziti uglavnom ljudi koji su odlučili posve se posvetiti Bogu, i koji posjeduju sve preduvjete za uspjeh. Oni jednostavno nisu spremni na uvjete koji vladaju na Zapadu, i to je jedan od temeljnih razloga zašto niti jedna s Istoka uvezena duhovna disciplina na Zapadu nije postigla uspjeh

kojemu se nadala – umjesto uspjeha, česte su sablazni koje izazivaju takvi pokreti.

Jedna od temeljnih razlika jest to, da na Istoku ljudi traže učitelja, dok na Zapadu učitelj traži učenike. Zamislimo situaciju u kojoj svami iz Indije dolazi na Zapad propovijedati nauk yoge. Kao prvo, on ima financijskih problema: postoje računi koje mora plaćati, a koje sam ne može podmiriti. On je, dakle, s te strane ovisan o učenicima, pa mu je stalo do toga da zainteresira što je moguće veći broj ljudi. On svoje ponašanje može racionalizirati visokim altruističkim pobudama, ali njegov financijski problem je više nego realan. Iz tog razloga većina počinje govoriti ljudima ono što oni žele čuti, a to je da za visoka duhovna postignuća nije nužna potpuna posvećenost, nego da je dovoljno i tek nekoliko minuta vježbe dnevno; da njihovi religijski i moralni stavovi ne igraju ulogu, nego da je bitna jedino vježba, koja će sve ostalo ispraviti i dovesti u red. Ljudi vole slušati o tehnikama za koje nije potreban nikakav značajan trud, kod kojih se ne moraju osobno duhovno mijenjati i angažirati, dovoljno je da plate malo novaca i vježbaju tehniku. Poplava takvih tehnika i praksi proizvela je gomilu razočaranih ljudi koji su probali svakakve tehnike, a nisu postigli nikakve duhovne rezultate vrijedne spomena.

Ovo je primjer koji prilično karikira problematiku, ali je isto tako i ocrtava u prilično jasnom svjetlu. Ljudi, naime, vjeruju kako je prosvjetljenje, odnosno duhovni napredak, moguće povjeriti nekoj vrsti vježbe i religijske prakse - kao da će se duhovno razvijati netko drugi, a ne oni sami. Svatko s imalo pameti odmah će doći na zamisao da je upravo čovjekov duh taj, koji se razvija i koji mora težiti prosvjetljenju, a na tom putu mu mogu u manjoj ili većoj mjeri pomoći različite tehnike kojima će kontrolirati stanje fizičkog tijela, energije, osjećaja i misli, te ostalih organa duha koje je bolje imati na svojoj strani nego se čitavo vrijeme protiv njih boriti. Svaki

drugačiji stav nakon dovoljno velikog broja iteracija dovodi do fenomena molitvenih mlinova, odnosno sprave koja će vršiti duhovno-religijski obred za nas, te tako neovisno o nama pridonositi našem duhovnom razvoju.

Sveti spisi govore da se yogom mogu i trebaju baviti ljudi sabrana duha, koji duboko vjeruju u Boga, koji su Mu predani i teže Ga neprestano obožavati, koji su moralno čisti i odani istini. Takvi, u želji da svoju duhovnu praksu usmjere na pravi način, pronalaze duhovnog učitelja koji je savršen u svim kvalitetama kojima oni teže, predaju mu se i od njega uče. Nauk koji od njega primaju sastoje se tek djelomično od tehničkih uputa za vježbe; drugi dio se sastoje od duhovnih uputa, a od огромнog značenja je i sama učiteljeva nazočnost, u kojoj je očitovana krajnja stvarnost, i od koje učenik može imati više koristi nego od svih tehnika i poduka.

Preneseno u naše, zapadnjačke uvjete, yoga bi predstavljala tehnički sustav kojim bi se bavili redovnici u samostanima, odnosno posvećenici religija, jer je među njima najlakše pronaći ljude koji teže Bogu. To su, naime, ljudi koji su već odlučili u cijelosti posvetiti svoj život Bogu, a jedino im nedostaje praktičnih uputa i tehnika koje bi im pomogle u njihovim nastojanjima. Dakako, to je tek djelomično ispravan stav; ne nalaze se svi redovnici u samostanu zbog svoje žedi za Bogom, niti su ljudi izvan samostanskih zidina nužno lišeni snažne želje za oslobođenjem, ali princip je taj, da se yogom bave tek oni, koji ozbiljno i svim srcem teže Bogu.

Danas sve to izgleda posve drugačije; prevladava ideja o yogi kao o nekoj vrsti vježbi za bolje zdravlje tijela (a zdravlje, dakako, služi tome da bi se bolje uživalo u svijetu), odnosno kao alatu kojim čovjek dopunjava svoj svakodnevni repertoar djelatnosti. Čovjeka koji izjavи da mu je yoga smisao života i primarna djelatnost jamačno će dočekati s čuđenjem ili

neodobravanjem. S druge strane, postoji mnoštvo ljudi koje se može opisati kao predmet proučavanja psihiatrijske znanosti, a koji se bave svim vrstama "duhovnih" stvari, ne stoga što bi osjećali čežnju za istinskom duhovnošću, nego stoga što je čitavo područje duhovnosti mutna voda, tu se sve može prodati pod svašta, ne postoje jasni i strogi kriteriji vrednovanja, i svatko se, suočen s kritikom svoje duhovne prakse, može braniti nekim oblikom demagoškog izmotavanja – "tko si ti da sudiš druge", "duhovnost predstavlja prihvaćanje, a ne osudu i kritiku", "trebao bi više meditirati pa bi ti drugi bolje izgledali" i tome sličnim. U svom tom obilju šarlatanstva, plitkih, pogrešnih i naopakih naučavanja i učitelja, u hrpi dijametralno različitim sljedbi, svaka budala koja želi jeftino stečenu potvrdu za svoje ludovanje može pročitati nekoliko "duhovnih" knjiga, i odabranim citatima obraniti svoje vjerovanje. U toj kakofoniji gubi se svaki trag svjetla razuma, i često sam dolazio na zamisao da bi duhovna predavanja, na kojima se takav profil ljudi sakuplja, trebalo održavati u prostorijama ludnice, kako bi takvi imali prilike odmah primiti stručnu pomoć, i biti zadržani na liječenju. Naime, svi shizofrenici koji pate od različitih oblika halucinacija i pomaknute percepcije stvarnosti, te svi psihotični i neurotični tipovi, nalaze svoje mjesto u okrilju različitih praksi "novog doba", koje povremeno mijenjaju, budući da se niti jedna sljedba, koliko god čudna bila, ne može u cijelosti uskladiti s njihovim shvaćanjem ispravne duhovnosti. Čini se da se luđaci lijepe na područje duhovnosti kao muhe na izmet, te da je jedino zajedničko svojstvo u svemu tome tek protivljenje promjeni i želja za opravdavanjem sebe. Takvi ljudi nipošto ne žele postati doista duhovnima, oni zapravo žele da se njih, onakve kakvi jesu, prizna kao duhovne. Dakako, čovjek mora posve izgubiti pamet a da bi sebe, sa svim svojim ograničenjima i slabostima koje doslovno bodu oči, doživljavao kao nešto, što treba prihvati kao dobro i čemu treba težiti, ali taj gubitak pameti i jest jedan od razloga poradi kojih držim kako je psihičko

zdravlje većine takvih ljudi izuzetno upitno.

Razumljivo je kako će takav profil ljudi predstavljati idealne potrošače svega, što se reklamira kao duhovni ekvivalent pilule. Gdje god se obećava mnogo, a traži malo, gdje god nema zahtjeva za promjenom osobnosti praktikanta i odricanjem od svih oblika lažnosti, prijetvornosti, zabluda i grešnog ponašanja, možemo biti sigurni kako se radi o prijevaru. Dakako, kao i sve prijevaru, i ova raste na plodnom tlu ljudske slabosti i niskosti, i prevaranti ne bi toliko dobro poslovali, kad za njihovu ponudu ne bi postojalo tržište, a po veličini tržišta može se procijeniti veličina ljudske gluposti i naivnosti.

Netko će reći da je problem u tome što takvi prevaranti uglavnom svoje usluge naplaćuju. To nije pretjerano duboko opažanje, budući da postoje još gori prevaranti koji svoje usluge nude besplatno, a naplaćuju ih laskanjem svojem egu. Osim toga, nije problem u tome što takvi nešto traže zauzvrat, nego u tome što traže premalo. Mislim, tko će pri zdravoj pameti povjerovati čovjeku, koji mu nudi tehniku prosvjetljenja za stotinjak dolara? Da takvo nešto djeluje, ne bi Isus rekao "ostavi sve i podi za mnom". Doista, istinska duhovnost ne košta tek stotinjak dolara, ona traži čitav čovjekov život bez ostatka, ona zahtijeva spremnost da se živi i umre za najviši cilj, ne trpi nikakav oblik podijeljene vjernosti, jer ne može sluga služiti dvojici gospodara, Bogu i svjetovnosti. Jednoga će morati izdati. Kad netko ponudi kompromis, "svjetovnu duhovnost", yogu kao dopunu svakodnevnom životu, možemo bez trunka sumnje ustvrditi kako se radi o afirmaciji ljudske slabosti, jer u istinskoj duhovnosti nema mjesta za kompromise, nema mjesta za mlakost i toleranciju. Istinska duhovnost znači beskompromisnu predanost najvišim duhovnim kvalitetama, predanost koja ne ostavlja mjesta za slabosti i niskosti. Ne može čovjek naopako djelovati čitavog dana, a potom vježbati yogu kako bi ispravio štetu koju je

grešnim postupanjem nanio vlastitom biću. Ja bih čak rekao da je dobro da takav trpi posljedice svojeg pogrešnog djelovanja, jer će tako naučiti da su plodovi grijeha gorki, i poželjeti promijeniti vlastiti život, učiti na vlastitim greškama. Ako takvome netko ponudi metodu olakšanja muka, koja će mu omogućiti da naopako djeluje a da ne iskusi posljedice, neće mu učiniti nikakvo dobro, budući da će svi računi prije ili kasnije stići na naplatu, ali tada bi iznos već mogao biti prevelik. Umjesto da čovjeka popravi, takav oblik prakse mu omogućuje da se do temelja iskvare i ogrezne u grijehu, i tako sam sebe nepovratno upropasti.

Dolazimo, dakle, do toga da "pilule", osim što od njih nema nikakve koristi, mogu biti i izuzetno štetne, budući da olakšavaju produljenje zabluda.

1.3 Ipak, zar doista ne postoji nikakav oblik tehnike disanja ili koncentracije, koji bi mogao biti koristan u olakšavanju svakodnevnog djelovanja? Naime, ako je netko prisiljen svakodnevno sjediti u kancelariji i gledati u monitor, ili stupati u dodir s ljudima koji ga uznenimiruju, čini se da će takvome koristiti neka metoda pražnjenja stresa iz sustava, kako pod njegovim utjecajem ne bi činio još veće greške nego u svojem prirodnom stanju?

Tu treba razlikovati dvije stvari. Kad ja govorim o yogi, mislim na životno usmjerenje upotpunjeno različitim tehnikama, koje ima za cilj cjelovito pobožanstvljene vlastite osobnosti. Yugu u tom značenju treba razlikovati od jednostavnih metoda za uklanjanje stresa, koje mogu imati pozitivan učinak na um i tijelo, ali neće proizvesti rezultate duhovne prirode. Takvu tehniku može se reklamirati kao metodu opuštanja i pražnjenja stresa, ali onaj, tko je reklamira kao metodu duhovnog razvoja,

lovi u mutnom, i igra na ljudsko neznanje i naivnost.

Dakako da povećani stres pridonosi povećanju sposobnosti za činjenje grešaka. U pogledu toga nema dvojbe. Ali, je li tehnika relaksacije doista pravo rješenje? Ne bi li, naprotiv, čitavo djelovanje trebalo biti takve prirode, da se stres uopće nema priliku pojaviti i gomilati? Stres je očita posljedica pogrešnog djelovanja, odnosno djelovanja u pogrešnom okruženju. Ako nam svakodnevne djelatnosti predstavljaju izvor duševnih smetnji, tada bi bilo mudro poduzeti korake da se čitava situacija temeljito izmijeni, a ne samo stavljati flaster na otvorenu ranu. Ponekad je potrebna dubinska kirurgija. Postoji narodna izreka koja kaže "bolje spriječiti nego liječiti", i ja se s njom slažem, ona odražava moj stav po pitanju svakodnevnog stresa. Problem sa stresom treba liječiti tako da mu se otklone uzroci, a ne posljedice. Ne treba se zadovoljavati plitkim i privremenim rješenjima; ponekad treba odustati od krpanja starog odijela i kupiti novo. Djelovanje treba čistiti čovjeka, a ne prljati ga; ako ga prlja, pogrešno je i treba ga mijenjati.

Dakako, većina ljudi su kukavice koji se boje išta radikalnije poduzeti, iz straha za vlastitu sudbinu. Takvima je zapravo bolje da trpe posljedice različitih uznemirenja, jer će prije ili kasnije nelagoda narasti do te mjere, da nadvlada kukavičluk, a u tom će trenutku takav čovjek doista biti sklon nešto poduzeti da se njegovo nepovoljno stanje promijeni. Stres, dakle, ima pozitivnu ulogu, on nam govori kad radimo krivo, kad živimo na krivom mjestu i družimo se s krivim ljudima. Ukloniti stres suludo je; to liči na pokušaj uklanjanja bola a da ne znamo koji mu je uzrok. Čovjek koji neprestano piye tablete protiv glavobolje na kraju umre od prsnuća aneurizme ili raka na mozgu, kojima je glavobolja bila simptom. Čovjek koji piye tablete protiv Zubobolje umjesto da ode zbaru i prestane jesti slatkiše, umrijet će od oštećenja srca i ostalih organa izazvanih upalom. Simptomatsko liječenje je upravo onaj aspekt

zapadnjačkog načina razmišljanja koji u najvećoj mjeri osuđujem. Da je Buda razmišljao na zapadnjački način, nakon što je vidio starca, bolesnika i siromašnog čovjeka, i tako pretrpio stres, jamačno bi otišao na TM ili reiki, kako bi se oslobođio stresa, i tako nikad ne bi postigao prosvjetljenje. Od krpanja nema nikakve koristi, samo odgođena propast.

Čitava ta teorija počiva na krivim premisama da je cilj života uživati, a da sve neugodno treba izbjegći i da predstavlja problem. Cilj života je spoznati Boga, postići krajnje savršenstvo. Put do toga je popločen jednako ugodnim i neugodnim stvarima, a mi moramo učiti od obaju. Ljudi se uglavnom ponašaju poput nojeva, zabiju glavu u pjesak i prave se da problemi ne postoje. U slučaju noja takvo se ponašanje čini smiješnim i absurdnim, ali čitavo smo vrijeme okruženi ljudskim nojevima koji se od problema skrivaju u metaforički pjesak posjeda, fizičke udobnosti i sličnog, bez ikakvog razmišljanja o prolaznosti i prividnosti čitavog njihovog svijeta. Naime, sve te trivijalnosti kojima se okružuju izgubit će u trenutku smrti, koja je neumitna realnost. Ljudi se nisu u stanju nositi sa smrću, starošću, bolešću i bijedom, i stoga prinose žrtve na oltare mladosti, zdravlja, ljepote i bogatstva. Ono što ugrožava njihove iluzije pokušavaju ukloniti sa svog pogleda – pokušavaju ne biti svjesni umiranja, bolesti, siromaštva i ostalog, ali svijet nema nikakve milosti prema njihovim glupostima, i povremeno ih suočava s onim od čega se pokušavaju sakriti – poplave, potresi, eksplozije, nesreće, ratovi, nove bolesti, sve su to vrlo učinkoviti načini da se glava zaronjena u pjesak odreže. Jedino pitanje nije hoće li se takvo nešto desiti, nego kada. I sada neka mi netko kaže da je pohvalno ljude održavati u njihovim iluzijama. Možda i jest, ako želiš na njima zaraditi, ali i taj koji zarađuje će prije ili kasnije ostati bez zarađenog, i prijevara će mu biti uzalud.

Život je unaprijed izgubljena bitka, u kojoj svi ostanu trunuti

na bojištu. Pobjeda nije moguća, jedino što je bitno jest način na koji se borimo. To je ono što preživljava smrt. Ako u bijednom pokušaju produljenja vlastite fizičke egzistencije kompromitiramo vlastita načela, tada ćemo sami sebi nanijeti daleko veću štetu od bilo koje, koju nam je u stanju nanijeti svijet, sa svojim poplavama, potresima i bolestima. Te stvari, naime, mogu ubiti tijelo, ali tijelo je ionako osuđeno na smrt, i to nije nikakva šteta. Ali, kompromisi i kukavičluk, te stvari mogu nam ubiti samopoštovanje, mogu nam ubiti samu dušu, do te mjere da sami sa sobom nećemo moći živjeti, i sami ćemo sebe osuditi na pakao. Je li išta u fizičkom svijetu vrijedno toga? Bolje je hrabro umrijeti i nakon smrti moći pogledati Bogu u oči, nego iz kukavičluka izdati vlastita načela, i sakrivati se od Božjeg pogleda, svjesni vlastite nedostojnosti i grešnosti.

Iz toga dolazimo do saznanja da nije nelagoda ta, protiv koje se moramo boriti, nego kukavičluk. Zbog kukavičluka trpimo stvari koje nam nisu ugodne, i tako se punimo stresom. Onaj tko čovjeku želi zlo, uputit će ga u tehnike kojima će uklanjati stres, a ne i njegove uzroke. Onaj, tko sam sebi želi zlo, slušat će takve.

1.4 Iz te pozicije možemo slobodno reći da su i bolesnici uglavnom sami sebi krivi za svoju bolest, i ukinuti bolnice i zdravstveno osiguranje. Naime, neka ljudi sami snose posljedice svojih krivih postupaka. Nije li takvo gledište nehumano i ispod civilizacijskih kriterija?

Ljudi su doista uglavnom sami krivi za svoje probleme, što fizičke, što nefizičke. I doista, ukoliko ne bi mogli računati na bolnice i liječnike koji će popravljati ono što su oni sami, svojim nemarom i arogancijom, skrivili, ljudi bi vjerojatno više

puta promislili prije no što bi se upustili u nešto, za što znaju da može izazvati teške posljedice po njihovo zdravlje. Postali bi odgovornijima, budnijima. Ali, istina je da mi ne možemo druge na takav način prisiljavati na odgovornost. Mi moramo liječiti bolesne, moramo pomagati ljudima koji pate, ali ih moramo na ispravan način savjetovati.

U krajnjoj liniji, bolestan čovjek je već skrivio svoju bolest i zbog toga pati, i nije mu potrebno još dodatno otežati život; naprotiv, treba mu pomoći i pokušati sanirati njegovo stanje, ali ga istodobno obavijestiti o uzrocima koji su do njega doveli, kako bi na svojim greškama mogao učiti i ispravljati ih u idućem pokušaju. Analogno, čovjeku koji je zatražio pomoć zbog duhovnih tegoba treba objasniti uzroke njegova stanja, kako bi ih mogao ispraviti, ali mu istodobno treba olakšati simptome, kako bi uopće bio u stanju nešto konstruktivno poduzeti. Naime, čovjek preopterećen stresom jednostavno nije u stanju sabrano razmotriti situaciju u kojoj se nalazi; on će djelovati poput automata s ozičenim ulazima i izlazima, reagirat će instinkтивno i iz pozicije životne ugroženosti, a to uistinu nije pozicija iz koje je moguće objektivno sagledati okolnosti i pribратi sve svoje sposobnosti. Takođe, dakle, treba najprije pomoći da se smiri, sabere, ohladi, i tek tada ga voditi u smjeru sagledavanja stvarnih uzroka problema. Ako se odmah postavimo u poziciju osude i kritike, samo ćemo doprinijeti čovjekovoj uznemirenosti i nećemo mu pomoći.

1.5 Ako je, dakle, za očekivati da čovjek koji traži pomoć nije u najboljem stanju, i nije u stanju sagledati narav svojih problema ni prava rješenja, kako od njega možemo očekivati da u takvom stanju prakticira tehniku yogе koja u startu postavlja visoke zahtjeve?

Nikako. Tehnika yoge će u takvom slučaju, sama po sebi, zakazati. U takvom slučaju ne pomaže tehnika, jer kandidat za praktikanta još nije u dovoljnoj mjeri uznapredovao da bi je bio u stanju prakticirati. Zbog toga se kaže da je učitelj daleko važniji od tehnike, jer je tehnika yoge tek jedna od stvari koje je moguće dobiti od učitelja. Od učitelja je moguće dobiti mir, utjehu, dobar savjet, a i tehniku yoge. Učitelj može pomoći čovjeku koji sam sebi nije u stanju pomoći, i dovesti ga do stanja u kojem može sam brinuti o sebi. Kad bi tehnika yoge bila svemoćna, tada ne bi bilo potrebe za utjelovljenjem velikog broja svetaca koji rade na dobrobiti čovječanstva. Bog bi u takvom slučaju jednostavno objavio tehniku i riješio problem. Slično važi i za svete spise; oni sami po sebi ne znače ništa, jer ih neće svi čitati, a od onih koji ih čitaju, neće ih svi shvatiti na ispravan način. Dakako, i živog je učitelja moguće krivo shvatiti, ali je to manje vjerojatno, budući da spis ne može protestirati protiv krivog shvaćanja, a učitelj može.

1.6 Znači li to da je yoga elitistička disciplina, namijenjena nekolicini "dovoljno čistih"?

Moramo se odreći jedne popularne zablude, a to je da su svi ljudi jednakci, ili barem ravnopravni. Ljudi bi voljeli vjerovati u takvo što, budući da se tada osjećaju sigurnima. Ipak, čak i najpovršniji pregled ukazuje na nepobitnu činjenicu različitosti, gdje se pojedinci unutar ljudske vrste razlikuju čak i više, nego neke životinjske vrste međusobno. Ljudska vrsta obuhvaća pojedince u rasponu od bezrepih životinja, koje se bave jedino razmnožavanjem, hranjenjem i održavanjem na životu, do svetaca koji neprekidno promišljaju Božju unutarnju narav i vrše Božju volju na svijetu. Počinit ćemo grijeh ako ih sve izjednačimo. Bolje je reći da postoje određene proizvoljne postavke koje čine život lakšim, a jedna od tih postavki jest da

svim ljudima bez razlike treba priznati neka prava, koja su proizvoljna i nemaju nikakvog drugog temelja osim praktične korisnosti. Primjer takvog proizvoljnog prava jest pravo na život. Društvo koje svojim članovima priznaje to pravo bit će daleko sigurnije za svakog pojedinca od društva koje ga ne priznaje, ali čak ni takvo društvo ne može takvo pravo svojim članovima osigurati; naime, budući da su ljudi po svojoj naravi smrtni, njihovo pravo na život sama priroda svakodnevno krši, unatoč ustavu i zakonima države koji to pravo štite. Ako smo se složili oko toga da je i pravo na život proizvoljno, postaje posve jasno da su i sva ostala "prava" proizvoljna barem u jednakoj, ako ne i u većoj mjeri.

Teorija o tome da su svi ljudi jednaki posebno je absurdna, i nije vrijedna ni truda uloženog u njeno osporavanje; naime, dovoljno je usporediti dijete i odraslog čovjeka, zločinca i sveca, učenog i neukog čovjeka, pa da postane jasna njena besmislenost. Zbog toga se može reći kako se ljudi međusobno razlikuju, ali su se složili oko nekih točaka po kojima će se držati ravnopravnima. Problem nastaje u slučaju liberalnih društava, kakvo je primjerice ono u Sjedinjenim Državama, gdje mnoštvo ljudi neprestano trubi o nekakvim pravima, kao da su ona nešto uklesano u kamenu. Jedino pravo koje ljudi imaju po svojoj naravi jest pravo na smrt, budući da se ono bez razlike ostvaruje na svima. Sva ostala prava predstavljaju jedino odraz onoga, što se općenito drži poželjnim.

Meni je osobno izuzetno teško razgovarati s ljudima koji drže da imaju nekakva prava. Već i sama činjenica da sami nisu bili u stanju osloboditi se te zablude čini ih užasno nepogodnim materijalom, te od takvih uopće i ne očekujem nekakav znatniji duhovni napredak. Osim toga, među takvima su česte energetske teškoće prilikom buđenja Kundalini i početne yogijske prakse, a kojima je uzrok upravo u golemoj količini gluposti kojima je popločen njihov ego, oko čijeg održanja su

napravili čitav filozofski sustav. Kad takav čovjek pristupa učitelju kako bi naučio tehniku yoge, on uopće ne razumije u što se upušta, i osuđen je na neuspjeh. Dakako, za takve yogijska praksa i nije vjerojatan izbor, budući da imaju prilike birati između stotina "novodobnih" praksi i filozofija koje su namijenjene upravo iskorištavanju njihovog neznanja kroz laskanje njihovom samoljublju. Nakon što se mnogo puta opeku, takvi će u svojoj gluposti radije zaključiti da Boga nema i da su svi učitelji šarlatani, nego odbaciti temeljne postavke o osobnim pravima, na kojima je temeljena čitava naopaka građevina njihove svijesti.

Ako malo bolje promotrimo zapadna društva koja se ponose izjavama o jednakosti i ravnopravnosti, uočit ćemo kako su ona u cijelosti zasnovana upravo na pretpostavci nejednakosti ljudi. Naime, već i u školi nema ravnopravnosti između nastavnika i učenika – od učenika se očekuje da nauči ono što se pred njega postavi, a ne da polemizira s nastavnikom iz pozicije da je svačije mišljenje jednako vrijedno. Mišljenje nastavnika je očito vrednije, i iz te pozicije on ima pravo ocjenjivati vrijednost mišljenja učenika, te ga mijenjati u skladu sa svojim doživljavanjem ispravnog. Slične pojave možemo vidjeti na svim mjestima. Ideja o ravnopravnosti je očito ugodna ideja koju se rado prihvata, ali kad malo bolje promotrimo, ispostavlja se da je posve nepraktična i beskorisna.

Ako je tako čak i sa svjetovnim stvarima u svijetu koji se zaklinje u prava i ravnopravnost, postaje jasno da i u duhovim pitanjima vrijede slična pravila. Postoji učitelj koji je spoznao Boga i koji može učenika Bogu odvesti, i postoji učenik koji s jedne strane ima mogućnost predati svoj život učitelju, posve se posvetiti onome što ga ovaj uči, te tako i sam postići prosvjetljenje, a s druge strane može ustrajati u svom prirodnom pravu da neprosvjetljen umre i ponovo se rodi neprosvjetljen. Put ka prosvjetljenju, dakle, vodi kroz

odbacivanje koncepta o vlastitim prirodnim pravima, budući da čovjek ima prirodno pravo jedino na stvari koje mu se uopće neće dopasti.

Da se vratimo neravnopravnosti ljudi u odnosu na praksu yoge. Pa, očito je da se ljudi razlikuju već i po tome što će jednima yoga biti zanimljiva, dok će je drugi držati glupošću kojom se bave slaboumni. I po tome je očito kako se njome neće ni htjeti baviti svi bez razlike, nego samo neki. Ljudi tako sami sebe filtriraju, bez potrebe da to čini netko drugi. Dakako da je yoga elitistička praksa; u krajnjoj liniji, na ovom je svijetu svaki oblik djelovanja koji zahtjeva neki stupanj vrline, elitistički. To s jedne strane znači da se neki ljudi yogom nisu u stanju baviti niti da to žele, budući da je nisu u stanju shvatiti, dok je drugi jednostavno ne žele. Nisu se svi u stanju baviti ni kvantnom fizikom, niti to svi žele.

1.7 Znači li to da je većina čovječanstva osuđena na propast, dok se tek malobrojni mogu spasiti?

Tko je rekao da je yoga jedini način spasenja? Istina, ona je najbolji, najefikasniji i najbrži način. Ona je jedini način za one koji su u dovoljnoj mjeri uznapredovali da shvate kako se jedino yogom može doći do kraja puta, ali da bi se došlo do te točke, postoje druga sredstva, koja su očito prakticirali oni, koji se nisu oduvijek bavili yogom, nego tek od jednog trenutka – ja, primjerice. Postoji karma, postoji reinkarnacija, postoji učenje na lekcijama života, postoji rast u razumijevanju stvari, postupni rast u vrlini, postupno shvaćanje da neke stvari ne funkcionišu. To je spor i bolan proces, ali većina je u stanju učiti jedino tako. Postoji mnoštvo načina za dolazak do točke u kojoj Bog postaje jedinim predmetom želje, a od te točke nadalje postoji samo proces kojeg ja zovem yogom.

Yoga i religija

2.1 Ako je preduvjet bavljenja yogom predanost Bogu, znači li to da se samo vjernici mogu baviti yogom? Znači li to da postoji određena dogmatika koju je potrebno prihvati prije bavljenja yogom?

Ovakvo razmišljanje također ima temelje u pogrešnom vjerovanju u ljudsku jednakost. Po takvom vjerovanju, svi bi bez razlike, neovisno o stanju svojeg duha, duhovnoj razvijenosti, osviještenosti i razumijevanju, morali moći raditi iste stvari. E, pa nije tako. Bezbožnik se nikako ne može baviti yogom, budući da on u svojem duhovnom razvoju jednostavno nije došao do točke u kojoj bi mu Božje postojanje bilo očiglednim, a kamo li da od toga dođe do točke u kojoj se poželi takvom Bogu, čije postojanje naslućuje, osjeća ili opaža, u cijelosti predati, čitavim svojim bićem. Svijest o Božjem postojanju nije stvar vjere ili nevjere, nego suptilnosti duha i dubine uvida u stvari. Ako je nečiji uvid toliko plitak, da nije u stanju osjetiti čak ni Božje postojanje, tada doista nema nikakve mogućnosti da se takav bavi yogom. Ne radi se, dakle, o tome da bi ljudi bili jednak, a da bi jedni u Boga vjerovali a drugi ne, nego o tome da jedni imaju duhovne oči u nekoj mjeri otvorene, pa opažaju stvarnost koja ih okružuje, makar u maloj mjeri, dok su drugi posve slijepi. One, koji vide malo, može se naučiti kako da vide više, a taj proces zove se yoga. Ako, pak, ne vide uopće, yoga neće biti djelotvorna, te će takvi morati učiti na druge načine, sve dok se oko njihova duha ne razvije u značajnijoj mjeri. Tek tada, kad se njihov duh otvoriti prema stvarnosti, oni se otvaraju za put yogе.

Dakako, to ne znači da su svi vjernici potencijalni yogini. Naprotiv, većina u Boga vjeruje iz posve beznačajnih razloga, a njihova vjera nije plod opažanja stvarnosti, nego jedne vrste zablude. Nisu svi oblici religioznosti jednako vrijedni, a neki su čak u duhovnom smislu izuzetno štetni, poput fanatičnog vjerovanja u spis i pogrešne predodžbe o Bogu. Moguće je,

također, da se netko drži ateistom, a u stvarnosti osjeća u nekoj mjeri Božju nazočnost, daleko više nego netko tko doduše vjeruje u Božje postojanje, ali površno i bez spoznaje.

Za bavljenje yogom, dakle, bitna je religioznost, ali ona stvarna, a ne formalna. Što se dogmatike tiče, odnosno vjerovanja u ovo ili ono, dakako da je bitna. Ako netko drži da je Bog strogi sudac koji nema važnijeg posla nego baviti se spolnim životom ljudi, tada je jasno da će mu njegovo vjerovanje smetati u yogi. Ako, pak, vjeruje da je Bog temeljna stvarnost i krajnji temelj svega dobrog i pozitivnog, te da sve istinski vrijedno, moćno i dobro ima temelj u Bogu i iz Njega izvire, te može Njemu i odvesti, tada će mu njegovo vjerovanje znatno koristiti u yogi. Pogrešna vjerovanja mogu posve paralizirati i u krajnjoj liniji upropastiti čovjeka, jednako kao što ga ispravna vjerovanja mogu odvesti istini i prosvjetljenju.

2.2 Po čemu se onda yoga razlikuje od bilo koje druge religijske prakse?

Svaki aspekt religijske prakse u kojem postoji neposredni dodir između duše i Boga može se nazvati yogom. Yoga je dakle aktivni podskup svake religije; u onoj mjeri, u kojoj je yoga prisutna u religijskoj praksi, ta praksa je valjana i dobra. Dakako, postoje religije u kojima yoga nije prisutna ni u tragovima, i takve religije ništa ne valjaju. S druge strane, postoje prakse koje sebe nazivaju yogom, a koje u mojoj značenju uopće nemaju elemenata yoge, nego su joj često suprotnost.

2.3 Koje religije su valjane, a koje pogrešne?

Linija razdiobe ne prolazi između religija, nego unutar svake pojedinačne. To znači da se religije ne dijele na dobre i loše, nego na one s više ili manje dobrih elemenata. Čak i religije s užasno lošom teološkom podlogom mogu imati mnoštvo dobrih elemenata, ukoliko primjerice obuhvaćaju tradicije ispravnog pogleda na stvari. S druge strane postoje religije čija je teologija izvanredna, a one same ništa ne vrijede, budući da unutar njih ne postoji tradicija ispravne prakse.

S druge strane, vrijednost teologije nije od nekog značaja sve dok je razvijenost svijesti sljedbenika religije bijedna. Naime, u takvom slučaju je moguće da religija s lošom teologijom ima sljedbenike koji su u boljem duhovnom stanju od onih religije s boljom teološkom pozadinom. Dakako, bilo bi idealno kad bi religija imala odličnu teološku podlogu, a njeni sljedbenici bi je u cijelosti shvaćali i živjeli, ali budući da još uvijek ne živimo u idealnom svijetu, takvo nešto je daleko od stvarnosti. Za sada, ako religija donosi svojim sljedbenicima više koristi nego štete, može se držati prihvatljivo dobrom. Dakako, potencijalnom yoginu bih savjetovao da se okani svakog oblika organizirane religije, da pročita nekoliko mojih jednostavnih pouka o Bogu i da počne meditirati. Kad stekne iskustvo Boga, sam će najbolje shvatiti kakav Bog doista jest, bez religija i njihovih uputa, kao što je i sa mnom bio slučaj. Ja sam do organiziranih religija držao koliko i do godišnjih doba na Marsu, pa mi to nije naškodilo u duhovnom razvoju; čak bih rekao da je pomoglo.

2.4 Znači li to da su sve religije jednakо dobre?

Prije bih rekao da su sve religije jednakо loše, ali da uspjeh u

duhovnoj praksi prvenstveno ovisi o duhovnim pogledima i težnjama pojedinca, a religija je dobra u onoj mjeri u kojoj mu u tome ne smeta, ako mu već nije u stanju pomoći.

2.5 Na svijetu ima puno religija i duhovnih učitelja, a tvoj nauk je u sukobu s većinom. Kako to?

Postoji jedna izreka koja kaže da je većina svega sranje. Primjenjiva je na polje religije i duhovnosti. Da su religije toliko dobra stvar koliko misle same o sebi, svijet bi izgledao daleko bolje. Dakako, one mogu reći da njihovi sljedbenici ne slijede u cijelosti propise, ali opet je zanimljivo promatrati kako se religije hvataju za brojnost kad treba dokazati svoju nadmoć nad drugima (brojnost tada znači kvalitetu), a odriču je se kad postane problematična po njih. Da je deset posto sljedbenika barem jedne velike svjetske religije utemeljeno u Bogu, i da tu svoju utemeljenost žive, mi bismo sada boravili u raju na zemlji.

To što je moje naučavanje u sukobu s nekim drugim ne znači samo po sebi ništa; naime, jedan fizičar može tvrditi jednu stvar o prirodi atoma, a milijardu nepismenih ljudi drugu. Je li mudro reći da treba jesti izmet zato što milijarde muha ne mogu biti u krivu? Proizvoljno velik broj budala može tvrditi istu stvar, a da svi budu u krivu. Svojedobno sam iznio teorem o inteligenciji grupe, koji glasi da je ukupna inteligencija grupe u najboljem slučaju jednaka inteligenciji najinteligentnijeg pojedinca unutar grupe. Manje intelligentni, naime, ne mogu mu ni na koji način pomoći da postigne bolji rezultat, a mogu mu smetati. Isto važi i za područje duhovnosti, u kojem je izuzetno čest slučaj da prosvjetljeni pojedinac govori jedno, čitava civilizacija vjeruje drugo, a on je bezuvjetno u pravu, i istina se ne nalazi u sredini.

Razlog iz kojeg se nečije naučavanje kosi s mojim jest taj, što sam ja utemeljen u Bogu, a moj protivnik nije, te ja govorim istinu koja je u Mojoj prirodi, a drugi govore iz svog neznanja. Dakako, tko malo bolje promotri Isusovo naučavanje u evandelju, teško da će naći nešto što bi se kosilo s mojim naukom. Jednako važi i za druge svete spise, poput Bhagavad-gite.

O duhovnim ljudima

3.1 Ne bi li duhovni ljudi trebali biti skromni? Ti zvučiš užasno samouvjereni.

Duhovni ljudi bi trebali biti skromni u smislu da se bave jedino Bogom i govore iz te pozicije. Onaj tko se ne bavi Bogom, morat će se baviti sobom, a u tom slučaju je skromnost jedino sredstvo koje mu preostaje kako ne bi pokleknuo pred navalom vlastitog ega. Prosvjetljeni učitelj nema svijest koja bi bila različita od Božanske, te stoga nema ni potrebu "vlastitu" svijest kritizirati i skromnošću dovoditi u red – budući objektivan, on iznosi stvari onakvima kakvima ih opaža, a opaža ih onakvima kakve one jesu, bez osobne obojenosti. Kad bih ja, koji znam istinu, govorio kako je ne znam, bio bih lažac i odvojio bih se od Boga. Ja ne mogu istovremeno boraviti u Bogu i biti skroman, te dvije stvari se isključuju. Ako sam u Bogu, mogu jedino slaviti Svoju veličinu, budući da u Bogu nema mjesta za male i niske stvari. Ako nisam u Bogu, bolje bi mi bilo da šutim i da se potrudim biti u Bogu, umjesto da na glas iznosim jadikovke na temu vlastite niskosti, koje služe jedino tome da drugi uvide veličinu moje duhovne skromnosti. Budući da je jedino mjerilo moje vrijednosti Bog, uopće me ne zanima tko će što misliti o meni; ako mu je draga istina, slušat će što mu govorim jer govorim istinu, a ako je lažac i ne voli istinu, onda mu se ni ja neću dopadati. Ono što ja govorim može se provjeriti: moje postignuće mogu ponoviti drugi. Tamo gdje sam ja sad, nebrojeni su bili u prošlosti, i nebrojeni će biti u budućnosti. U smislu duhovnih dosega ja nipošto nisam jedinstven, i svatko tko odabere predanost Bogu kao svoje temeljno usmjerjenje u kratko će vrijeme postići sve što sam ja postigao, a vjerojatno i više, jer su sposobnosti ovog mog tijela ograničene i mogu se nadići.

3.2 Što nekoga čini učiteljem?

Sposobnost i dopuštenje. Kao prvo, čovjek mora biti utemeljen u Bogu, inače će druge podučavati onome, što njemu samome ne ide dobro. Kao drugo, mora od Boga biti ovlašten za podučavanje drugih, te ovlasti mora prihvatići i na temelju njih djelovati. Postoji dosta duhovno naprednih ljudi visoke spoznaje, koji su se upropastili tako što su išli podučavati druge a da od Boga nisu dobili nalog i ovlasti. Sama spoznaja nije dostatna, budući da se stanje spoznaje trenutno pokoleba kad učitelj na sebe prenese karmu učenika. Tada se njegova svijest poremeti i on pada iz stanja spoznaje, a bez odgovarajućih ovlasti i Božanske ruke koja će ga izvlačiti iz takvog stanja, može mu se lako desiti da ostane u zaprljanom stanju. S takvim se stvarima nije za igrati, i mudri ljudi bi radije dali da ih žive spale, nego bi nekome bili učiteljima. Zvanje gurua posve se razlikuje od onoga što si ljudi o tome mogu misliti; ako si zamišljaju učitelja čiji se ego hrani divljenjem učenika, tada moraju znati da su zamislili varalicu a ne učitelja. Učitelj je onaj, čija se duša prži u paklu grešnosti, niskosti i slabosti učenika, i ukoliko ga Bog ne izbavi, on će u tom paklu zauvijek ostati. Kad radi s učenicima, njegova se unutarnja svjetla gase, on privremeno gubi izravnu spoznaju i jedino predanost Bogu, predanost koja je toliko potpuna da ostaje prisutnom i u uvjetima totalne duhovne tame, ga spašava, te vodi i njega i učenike nazad k svjetlu. Ako zamislimo učenika koji se davi u septičkoj jami iluzije, onda učitelja moramo zamisliti kao čovjeka koji za njim skače u nečist, odričući se sigurnosti čistog i mirisnog tla da bi zauzvrat dobio smrtnu opasnost i nelagodu, a sve samo iz ljubavi prema Bogu. Zašto prema Bogu, a ne prema davljeniku? Zato što je svojstvo tog davljenika da pruža ruku prema Bogu, a učitelj je sama Božja ruka, koja je posegnula prema njemu kako bi ga spasila. Ta ruka se mora zaprljati, i to svoje zaprljano stanje mora sama odabrati, mora izgubiti da bi drugi dobili, bez ikakve garancije vlastite sigurnosti. Istina je da nitko nema više časti od učitelja,

ali je isto tako istina da nitko ne trpi više od njega.

3.3 Što nekoga čini učenikom?

Temeljno svojstvo učenika jest prepoznavanje Božanskog u učitelju. Čovjek može biti svakakav, može biti pun nedostataka i manjkavosti, ali ukoliko u prisutnosti učitelja osjeti da je to ono, što svim srcem želi, tada postaje učenikom. Ukoliko u tom svom izboru ustraje, postupno će postati savršenim i punim svih vrlina, i zadobit će sve ono, što mu je prije nedostajalo. Učitelj je dakle poput duhovnog katalizatora, koji mali plamičak ljubavi prema Bogu pretvara u ogromni plamen koji izgara sve različito od sebe – jedini uvjet je taj, da učenik mora doista odbacivati od sebe i predavati tom plamenu sve niskosti i grešnosti.

Dakako, i obrnuto je moguće. Moguće je da osoba učitelja prepozna kao sve mrsko i protivno vlastitoj prirodi, i u cijelosti ga odbaci. To se dešava kad je duša odabrala zlo kao svoje usmjerenje, ili u slučaju kad su niskosti prejake i ne može ih odbaciti, pa radije odbacuje Boga, kojeg opaža u učitelju. U svakom slučaju, čini se da je učitelj za neke izvor blagoslova, a za druge izvor propasti.

3.4 Što si ti to u stvari postigao u duhovnom smislu, a što te čini posebnim?

Dođi i vidi. Istražuj razine stvarnosti i traži me. Nemoj spasti toliko nisko da mi vjeruješ na riječ. Ja nisam došao ovdje da bi mi drugi vjerovali na riječ, nego da ih povedem tamo odakle dolazim.

3.5 Jednom kažeš da si prosvjetljenje postigao u ovom životu, a kasnije kažeš da si sišao na svijet kako bi nas poveo odakle si došao. Kako to trebamo shvatiti?

Stvar je izuzetno jednostavna. Čovjek se sastoji od dvije komponente, tijela i duše. Ovo tijelo je radilo na svom usmjerenju ka Bogu, nadišlo je sve vrste niskosti i u Bogu se utemeljilo. Istodobno, kako se tijelo otvaralo ka Bogu, tako je Bog silazio u njega. U trenutku gubitka razlike između tog dvoga, nema više razlike između "postigao sam prosvjetljenje" i "sišao sam na svijet", jer su to dvije izjave koje opisuju istu stvar. Ljudsko je ustupilo mjesto Božanskom. Na ovaj moj život moguće je gledati kao na proces Božanskog utjelovljenja, kao i na proces ljudskog rasta prema Bogu.

3.6 Što si ti, točno?

Ono što ja opažam kao sebe nastaje kad nekoliko Božanskih atributa pogleda fizički plan.

3.7 Što očekuješ od nekoga tko ti želi postati učenikom? Što tražiš zauzvrat?

Očekujem i tražim da se nikada ne zadovolji ničim manjim od Boga.

3.8 Nije li to malo previsok zahtjev?

Pa ne mora mi biti učenikom, može ići kopati krumpire, što će mu ja. Ali, ako mi želi biti učenikom, onda mora nastojati na spoznaji Boga, a ne zadovoljiti se nižim stvarima. Nije rečeno da mora odmah doseći Boga, ali se mora svojski truditi. Sve dok daje sve od sebe, nije bitno koliko brzo napreduje, ali kad ne daje sve od sebe, to ukazuje na probleme.

3.9 Koliko se teorija razlikuje od prakse? Naime, koliko tvoji stvarni učenici odgovaraju tim zahtjevima?

Razlika je vjerojatno slična onoj između idealnog i stvarnog svijeta. Naime, i ja sam u praksi dosta popustljiviji nego na papiru, pa ih ne forsiram onoliko koliko bi se nekome moglo činiti. Ipak, koliko god praksa odstupala od načela, ne želim zbog toga mijenjati načela, radije će poraditi na popravljanju prakse.

3.10 Kako stoje stvari s vjerovanjem u karmu i reinkarnaciju, vegetarijanstvom i sličnim?

Što se reinkarnacije tiče, u njeno postojanje će se neposredno i osobnim iskustvom uvjeriti svi oni, koji u ovom životu ne postignu oslobođenje. Što se toga tiče, dakle, stvar je podložna provjeri, ali mudar čovjek će radije izbjegći takvo provjeravanje i osigurati da za njega reinkarnacija prestane važiti. Neki kažu da je reinkarnacija metoda razvoja i učenja, i ja se s tim djelomično slažem – to je metoda razvoja i učenja za one koji su toliko glupi, da ne žele učiti na manje bolne načine. Život na fizičkom planu toliko je neugodan, da ima smisla potruditi se

da ovaj bude posljednji. Postojanje karmičkih zakonitosti je također podložno provjeri, i svaki malo napredniji učenik postaje sposobnim opažati na svojem i tuđem primjeru njihovo djelovanje. Ne radi se, dakle, o nečemu u što bi trebalo vjerovati da bi se moglo početi baviti yogom, nego o jednoj od spoznaja do kojih se dolazi praksom.

Što se tiče vegetarijanstva, to držim prilično sporednim pitanjem. Tko je u stanju ubiti životinju da bi pojeo njen meso, neka to slobodno i čini, a onaj tko nije, neka postane vegetrijancem. Licemjerno je biti mesožderom koji odreske kupuje u dućanu. Treba biti dosljedan pa sam ubiti kravu ili svinju, osjetiti njen strah i bol, i pritom sve to uredno zanemariti i misliti samo o hrani. Tko je takvog karaktera, takav neka slobodno kolje i jede, ali nekako ne vjerujem da će se takav željeti baviti yogom.

3.11 Nekako se čini da je takav pristup varijacija na temu "tko ima, dodat će mu se"?

Dakako da jest. Kao što sam prije govorio, yoga je pojačalo duhovnih težnji. Onaj, dakle, tko posjeduje pozitivne težnje u maloj mjeri, yogom će ih postupno pojačavati sve do oslobođenja. Onaj tko ih nema, neće imati što pojačavati, a yoga nije metoda koja bi u čovjekov duh uvodila nove elemente; ona naprsto omogućuje izraz već postojećeg. Za one, koji nisu u stanju shvatiti zašto bi im Bog trebao biti zanimljiv, ili zašto bi mu se trebalo predati, postoje karma i reinkarnacija i oni će u velikom broju života isprobavati sve alternative predanosti Bogu, sve dok ih ne iscrpe. Kad im te alternative postanu mučnima, te ukoliko se pri njihovom iskušavanju u cijelosti ne upropaste, odbacit će ih i shvatiti kako je Bog jedini izbor. Tada se mogu početi baviti yogom.

Yoga dakle nije za one koji ne znaju zašto bi se trebali predati Bogu, nego za one koji to žele, ali ne znaju kako.

3.12 Ti naglašavaš potrebu za učiteljem, a čini se da sam nisi imao učitelja. Zašto držiš da je drugima potrebno ono, bez čega si sam uspio?

To nije posve točno. Ja nisam imao učitelja u smislu utjelovljene osobe s kojom bih mogao porazgovarati, ali ja sam od ranog djetinjstva osjećao neki oblik Božje prisutnosti koji sam pokušavao sebi objasniti, redom bezuspješno. Ta prisutnost služila mi je kao mjerilo prema kojem sam se usmjeravao, a pritom sam često grijeo, ponekad vrlo grubo i s teškim posljedicama. Primjerice, u jednom razdoblju sam se pokušao ubiti, a nakon što sam taj pokušaj preživio, zatvorili su me u ludnicu na dvije godine – ne bez razloga, budući da sam tada bio užasno uznemiren i traumatiziran sa svih strana, pa su moja razmišljanja doista više nalikovala tlapnjama luđaka, nego promišljanjima razumna čovjeka. Nakon tog razdoblja sam se nastavio probijati kroz maglu svog neznanja, i ponovno nalijetao na zidove i prepreke – ponekad sam znao biti toliko očajan, da nisam znao što bih drugo mogao učiniti nego se napiti do besvijesti, kako bih barem zaboravio svoju muku na neko vrijeme, ali ni to nije pomagalo, jer sam samo svojoj muci dodavao mamurluk. Kad sam se počeo baviti yogom, do prosvjetljenja mi je trebalo izuzetno malo vremena – već pri odluci da se predam Bogu našao sam se u izravnoj Božjoj nazočnosti i ispunio se s toliko blaženstva, da više ne bih mogao preživjeti. Nakon nekoliko mjeseci Bog me je uveo u nirvikalpa samadhi, čemu je slijedio silazni proces pobožanstvljenja organa djelovanja i opažanja, te uspon svijesti po razinama stvarnosti.

Objektivno gledajući, ne vjerujem da je značajan broj ljudi u stanju ponoviti moje postignuće bez vanjske pomoći; zapravo, rekao bih da sam ja dokaz da to u stvari nije moguće izvesti; unatoč nekim prirođenim sposobnostima, unatoč djelomičnoj ugodjenosti na Božansko, činio sam toliko gresaka i suočavao se s tolikim brojem potencijalno fatalnih teškoća, da će vjerovati da je to netko drugi u stanju ponoviti tek ako ga osobno sretnem. Ja sam tipičan primjer užasa koji nastaje u okolnostima nepostojanja učeničkog nasljeđa na svijetu. Da sam imao utjelovljenog učitelja, sva ta višegodišnja agonija bila bi suvišna. Istina, imao sam knjige, imao sam osjećaj za sklad i ispravno, ali knjige je moguće krivo shvatiti i to sam povremeno i činio, a i unutarnji osjećaj je moguće zanemariti i krivo protumačiti, što sam također povremeno činio. Primjeri svetaca su mi bili od velike koristi, ali dok sam shvatio u kojim se knjigama od nepreglednog mnoštva nalaze korisne stvari, prolazilo je vrijeme. Ni u kojem trenutku nisam imao osjećaj da mi je uspjeh zajamčen – naprotiv, činilo se da je neuspjeh zajamčen ako bitnije pogriješim. Sve je to ipak imalo smisla, budući da sam na tim greškama jako mnogo naučio o mehanizmima koji djeluju unutar uma, što mi je od neprocjenjive koristi u radu s učenicima.

Svojedobno sam toliko očajnički pokušavao pronaći učitelja, da sam i iz tog razloga upadao u različite zablude, od kojih niti jedna nije bila posebno opasna, budući da sam ih razvrgavao kad bih ustanovio da fizička osoba koju sam pogrešno držao svojim učiteljem uopće ne odgovara unutarnjem idealu.

3.13 Kažeš da si u stanju griješiti i padati u zablude, a opet veliš da si utemeljen u Bogu i da si pravi učitelj?

Ljudi, čini se, imaju posve čudnu predodžbu o tome kako bi netko utemeljen u Bogu trebao izgledati. Treba imati u vidu da fizički plan posjeduje određene zakonitosti kojima je i Bog podložan, ukoliko želi djelovati kroz ljudsko tijelo. Ljudski mozak je komad želatine koji ponekad djeluje po prilično kaotičnim načelima, a u ogromnoj je mjeri ograničen. Čak i u slučaju kad se kroz takvo tijelo pokušava očitovati sam Bog, bez prisutnosti ikakvih drugih sila, On djeluje kroz ogromna ograničenja ljudskog mozga koji pripada vrsti koja je tek malo napredniji oblik majmuna, koji se u svojoj nedavnoj prošlosti bavio prvenstveno glodanjem kostiju mamuta i borborom protiv spiljskog medvjeda. Ako usporedimo jasnoću ljudskog uma s jasnoćom procesa u modernom računalu, ljudski mozak će izvući deblji kraj. Zbog toga je užasno rijetka situacija da čak i veliki sveci, čije prosvjetljenje je izvan sumnje, govore stvari koje su nedvojbeno jasne i kvalitetne, i koje ne sadrže netočnosti. Najbolje čemu se takvi mogu domisliti su razne usporedbe, analogije i slike pomoću kojih u drugima pokušavaju izazvati reakciju. Ljudski je mozak, dakle, prilično bijedno sredstvo Božanskog očitovanja, ali u nedostatku boljih i on mora poslužiti. Ono što je kroz tijelo prosvijetljenog moguće opaziti nije dakle Bog u svojoj punoj veličini, nego putokaz, refleksija "tog nečeg" na fizičkoj materiji, koja nesavršeno pokazuje kvalitetu onoga, što baca sjenu. Koliko god da je ovo moje tijelo neprimjereno svrsi koju obavlja, opet je žalosna činjenica da boljeg jednostavno nema, pa će i ovo morati poslužiti. Oni koji očekuju deset metara visoku mišićavu figuru koja jaše na oblaku, isijava bijelu svjetlost i prdi kuglaste munje, bit će razočarani mojom pojavom, ali i ja ću biti razočaran njihovim umnim sposobnostima, pa smo po tom pitanju izjednačeni.

Nije, dakle, pitanje što bi bilo idealno, nego što je najbolje što se može izvesti s onim što je na raspolaganju.

O spasenju

4.1 Često se kao kritika yogi kao metodi spasenja navodi to, što se yogin pokušava spasiti vlastitim snagama, dok bi se pravi vjernik u tome trebao oslanjati a Boga, i od njega primiti spasenje?

Takvo što je u stanju izjaviti jedino onaj, tko nema ni elementarnog znanja o tome što bi yoga trebala biti. Naime, ispričat će jedan vic na tu temu.

Jednog dana izbila velika poplava, i Mujo se popeo na krov kuće kako ga voda ne bi odnijela. Kao veliki vjernik, uzdao se u to da će ga Bog spasiti i neprekidno se molio. Uto nađu vatrogasci i kažu mu da pođe s njima. "Neka, samo vi idite, mene će Bog spasiti", kaže Mujo i oni odu. Voda se popela skoro do krova; uto dođe Haso sa čamcem i veli "Dolaz vamo Mujo, bježmo odavde!" Mujo odbije – "Bog će me spasiti". Voda nadode skroz do Muje, a uto dođe spasilačka ekipa s helikopterom, da će ga pokupiti. "Samo vi odite, za mene će se Bog pobrinuti". Uto se voda podigne i odnese ga, a on se utopi. Dođe tako Mujo u raj pred Boga i pita: "Kako to, ja se tebi molim i uzdam se u tebe, a ti pustio da se utopim". Bog odvrati: "Kako sad to, prvo sam ti poslao vatrogasce s kamionom, nakon toga Hasu s čamcem, a potom i helikopter, što bi još htio, muzičku želju?"

Tako je i s yogom. Dakako da je Bog taj, koji ne samo da je uzrok spasenja, nego spasenje samo, ali ukoliko s druge strane to spasenje nitko ne prihvati, ukoliko ga ne utjelovi u sebe i ukoliko ne odbaci sve stvari koje su mu suprotne, dakako da do spasenja neće doći. Nužan je uvjet spasenja, dakle, aktivna voljna predanost Bogu, te rad na nadvladavanju svih niskosti kojima ljudska priroda obiluje. Takva predanost zove se yoga, i ukoliko vjernici ne žele biti kao Mujo, moraju se njome baviti, ili će se u protivnom utopiti. Treba dakle reći da se do prosvjetljenja doista dolazi jedino vlastitim snagama, kad se te

snage koriste da bi se njima prigrlio Bog i prihvatile Njegova ispružena ruka. S druge strane, ako ispravno opažamo, možemo vidjeti da i sam rad na postizanju savršenstva predstavlja oblik prosijavanja Božanskog kroz čovjeka, pa se može reći da je doista Bog taj, koji spašava čovjeka, budući da je svako dobro, pa tako i želja za spasenjem, od Boga, i predstavlja oblik Božanske nazočnosti.

4.2 Često se govori da se Boga ne može ucijeniti da nam se pokaže, nego da je to njegova milost. Znači li to da se Bog nasumično ukazuje ljudima, i da netko cijeli život može meditirati, a da ne postigne rezultate, dok se nekome kome Bog nikad nije bio zanimljiv pokaže samo tako?

Odgovor na ovo pitanje bio bi otprilike u stilu Bismarckove ironične napomene da je Bog uvjek na strani boljih bojni – odnosno, postoji vrlo zanimljiva korelacija između ozbiljne duhovne prakse i spoznaje Boga. Ipak, postoje slučajevi u kojima se zbog karmičke uvjetovanosti nekome ukaže Bog, ili doživi neko iskustvo poput NDE, koje mu dâ novi i drugaćiji pogled na život, koji je nužan za kvalitetno ispunjenje njegove životne misije, tako da se ni tu ne radi o nasumičnosti ili slučajnosti, nego o višoj zakonitosti koja nama doduše može izgledati kaotično, ali to nipošto nije.

Dakako, netko se može sto godina baviti pogrešnom religijskom praksom i neće od toga imati nikakve duhovne koristi, a s druge strane može tjedan dana vježbati dobru yogijsku tehniku i postići znatan duhovni napredak. Dakako da Boga nije moguće "prisiliti", ili ucijeniti da nam se ukaže, ali Bog ionako nije problem, On se ionako želi ukazati svima, problem je u tome što Bog praktički nikome nije zanimljiv. Pogledajte samo koliko možete izdržati bez hrane i vode, a

koliko bez Boga, pa će vam biti jasno zašto vam se Bog ne ukazuje.

4.3 Postoje li raj i pakao?

Postoje, dakako, samo što oni nisu svim bićima iste stvari. Ono što je nekome raj, drugome je pakao. Bezbožnik će stanje u kojem je vječno odijeljen od Boga doživljavati kao raj, ali mudrome je čovjeku to pakao. Također je razumno pretpostaviti da će bića svako mjesto na kojem se nalaze urediti sukladno idealima vlastitog duha. Kad se tako na istom mjestu nađu svi koji vole drugima nanositi bol, koji vole podčinjavati i vladati, koji nemaju suosjećanja i koji misle samo o ostvarenju vlastitih ideja pod bilo koju cijenu, nije teško zamisliti kako će pakao iz stanja duha ubrzo postati i stanjem okoline. Ne samo da takvo stanje nije teško zamisliti, nego se u njegovo postojanje možemo osobno uvjeriti na ovome svijetu – svi ekonomski i ekološki problemi svijeta posljedica su projekcije duhovnog pakla na fizički svijet. Kad kroz ljudska tijela žive demonske duše, tada svijet postaje pakao. Jednako tako, ako na jednom mjestu sakupimo sva bića koja uživaju u tuđem dobru i radosti, koja vole pomagati drugima da se razviju i da im bude bolje, koja svoju unutarnju radost očituju kroz vanjska djela, tada će takvo mjesto odgovarati definiciji raja.

Ljudi grijše držeći kako se u raj i pakao dolazi po kazni ili nagradi; zapravo, tamo se odlazi vlastitim izborom. Svatko idealnu egzistenciju zamišlja na određeni način. Oblik njegove egzistencije nakon smrti ovog tijela određen je upravo time. Čovjek će, dakle, otici u stanje koje drži idealnim, a to je njegova najveća tragedija. Naime, što čovjek prljave svijesti može držati idealnim, čemu on može težiti? Primjerice, zamislit će svijet u kojem će biti bogat i moćan. Prevedeno na karmičke jednadžbe, bit će vezan okovima posjeda i moći.

Dakako, malo je vjerojatno da će se takav doista roditi u poziciji bogatstva i moći, kao što priželjuje – naime, njegovo buduće utjelovljenje određeno je karmičkom jednadžbom, koju sačinjavaju s jedne strane njegove vezanosti, a s druge strane posljedice njegovih prijašnjih djela. Rezultanta toga jest oblik njegovog idućeg utjelovljenja. Dakle, čovjek koji je vezan bogatstvom rodit će se u kontekstu takve vezanosti, a hoće li u tom kontekstu igrati ulogu bogataša koji određuje sudbinu drugih, ili siromaha čiju sudbinu drugi određuju, to je pak pitanje dobre ili loše karne iz njegovih prethodnih utjelovljenja. Dodatni čimbenik u svemu tome je dakako Božanska sila, koja je iz više perspektive i primarna. Ona nastoji na tome da svijet postane Božjim očitovanjem, a biće sa svojom karmom je tek lokalizirani aspekt sekundarnih energetskih zračenja određenih razina.

Ako, dakle, čovjek malo bolje promisli,ispada da mu nije pretjerano pametno težiti nižim ciljevima, budući da svijet u kojem svaka batina ima dva kraja nije pretjerano siguran u slučaju da nije izvjesno s koje će se strane batine naći. Ono što je posve izvjesno, jest da će se naći s krive ako je krivo upotrijebiš dok je držiš s prave. To je, ukratko, jedna od osnovnih postavki karmičkog zakona, kojeg bi se posve sigurno moglo zapisati u obliku matematičkih formula, i jamačno će to netko prije ili kasnije uraditi.

4.4 Ima li u raju, odnosno paklu, seksa?

Ovo se pitanje često postavlja, a meni je posebno zabavno zbog toga što ukazuje na predmet kojim se ljudi pretežito bave.

Ponajprije trebamo ustvrditi kako seks nije svim ljudima ista stvar, nego se njihovi stavovi po tom pitanju razlikuju i ovisni

su o stanju njihova duha. Ako netko seks doživljava kao sredstvo sjedinjenja s drugom osobom, sredstvo obožavanja, divljenja, iskazivanja poštovanja i izraza ljubavi, tada će takvog sekса u raju jamačno biti, ali bez fizičkih ograničenja koja su prisutna kod fizičkog sekса. Ne samo da će u raju takvog sekса biti, nego je i čitava tvar tog svijeta načinjena od takvih koncepata.

Ako pak netko seks doživljava kao sredstvo ponižavanja drugoga, te kao sredstvo izraza vlastite nadmoći i kontrole, tada će takvog sekса jamačno biti u paklu u kojem će se nakon ovog života takav roditi, s jedinom razlikom u tome, što će bolnih ograničenja koja su u fizičkom svijetu prisutna tamo biti još više, budući da je ograničenje svijesti ono, što pakao čini pakлом. Put u raj vodi kroz slobodu i uklanjanje ograničenja sa svijesti, dok put u pakao vodi kroz povećanje broja ograničenja i smanjenje vlasti duše nad njenim okruženjem, sve do potpunog prestanka bilo kakvog oblika postojanja u vječnom ništavilu.

4.5 Postoji li vrag?

Dakako da postoji; ne samo jedan, nego silno mnoštvo. Naime, svako biće, koje je u sebi utjelovilo mračne i negativne kvalitete možemo držati nekim oblikom osobnog vraka, odnosno, utjelovljenjem neosobnog đavolskog principa. Svatko može postati vragom ukoliko odabere činiti zlo i odijeliti se od Boga.

Čini se da postoji čitava menažerija sila i bića koja se neprekidno bave nekim oblikom mrakovanja, i koja nalaze neko zadovoljstvo u tome da drugima pomognu odabratи zlo i u njemu napredovati. Niske, grešne duše često postaju

instrumentom djelovanja takvih bića u svijetu, i to je još jedan razlog iz kojeg je vidljiva opasnost od grešnosti i bezbožnosti – jednakо kao što svetac predan Bogu postaje u sve većoj mjeri snažnom osobnošću, tako osobnost grešnika sve više slabi, te on, usprkos svojem uvjerenju kako predanost Bogu znači slabost i podložnost, te kako izbor kontrole, dominacije i zla predstavlja izbor snage, postaje sve manjim i prije potpunog nestanka u ništavilu postoji tek kao marioneta drugih zlih bića. Takvo je stanje krajnje užasno i treba ga upoznati jedino radi poznavanja činjenica.

4.6 Zašto ne bismo smjeli činiti grijeh, odnosno, po kojem je kriteriju uopće nešto grijeh? Nije li to sve skupa posve proizvoljno?

Nitko nije rekao da se ne smije činiti grijeh. To nije zabranjeno, zapravo, predstavlja općeprihvaćenu praksu. Ali, za početak, da pojasnimo neke stvari. Grijeh je stanje svijesti u kojem je Bog odsutan; što u svijesti ima manje Boga, grijeh je veći. Stanje bezgrešnosti moguće je jedino u svijesti koja neprekidno boravi u Bogu, do stupnja da jedno nije moguće razlučiti od drugoga. Bezgrešan je, dakle, jedino Bog, odnosno, drugim riječima, Bog je u cijelosti suprotan grijehu, po definiciji stvari. Ako se, dakle, želimo približiti Bogu, određena stanja svijesti, te djela koja iz njih slijede, bolja su od drugih. To je apsolutan kriterij i nije proizvoljno. Proizvoljna može biti jedino procjena o tome koja djela su od kakve naravi, i koje stanje svijesti je od kakve naravi, ali ne i samo stanje svijesti, kao ni narav djela. Ako je nečija svijest ograničena, tada će mu biti teško shvatiti istinsku prirodu nečega, ali to govori o relativnosti ljudske spoznaje, a ne o relativnosti grijeha, odnosno vrline.

Drugi problem je onaj definicije. Naime, ako si netko vraga definira kao Boga, tada će njemu pojmovi kao što su "dobro", "zlo", "grijeh" i "vrlina" značiti nešto sasvim drugo nego onome, tko Boga doživljava kao Apsolut, temeljnu i sveprisutnu stvarnost, koja je punina svih pozitivnih kvaliteta. Onome tko Boga naopako definira, "dobro" će biti nešto, što je u apsolutnom smislu zlo, i obratno. Nije, dakle, dovoljno to, što netko izrijekom govori kako je predan Bogu i vrlini, jer bi u njegovom duhovnom rječniku "Bog" značilo vrag, a "vrlina" grijeh, a njegova izjava, prevedena u cijelosti na jezik stvarnosti, glasila bi "Predan sam vragu i grijehu". Znajući to, postaje posve zamislivim da velik broj sljedbenika različitih religija, kao i religija kao takvih, o sebi ima i stvara dojam različit od stvarnog stanja. Ako tome dodamo još i mogućnost da sljedbenici misle kako razumiju nauk svoje religije, dok ga u stvarnosti posve krivo shvaćaju, tumače i primjenjuju, postajemo svjesni kako kvaliteta razumijevanja nekog nauka ovisi jedino o dubini svijesti sljedbenika. Ako tako gledamo na stvari, postaje posve beskorisnim uvjeravati ljude u valjanost nauka – jedino što ima smisla jest pozitivan utjecaj na duhovnu razinu ljudi, jer tek veća dubina spoznaje donosi istinsko razumijevanje. Yoga je, dakle, idealan način propovijedanja religijskog nauka.

4.7 Kako ti znaš da nisi predan vragu, a ne Bogu?

To je stvar definicije. Ako definiramo vraga kao sve-blaženi temelj svega, koji je izvor svih pozitivnih kvaliteta, kao što su svjesnost, razum, ljubav, istina, ljepota, dobrota i druge, tada sam ja jamačno predan vragu svim svojim bićem.

O provjeri autentičnost i materijalizmu

5.1 Kako netko može provjeriti takvo što?

Ako zna razmišljati, neće morati ni provjeravati, jer će mu biti intuitivno jasno. U protivnom mi može vjerovati na riječ, ili ne. U svakom slučaju, ako se boji da će doći zločesti striček vrag i ugrabiti mu dušu zato što je slušao mene, umjesto da je pripadao Jedinoj Pravoj Vjeri™, tada je stvar jasna, neka slobodno ostane u toj svojoj vjeri i neka me ne zamara, ionako imam previše posla. Nije pitanje jesam li ja od Boga ili od vraga, nego želiš li biti to što ja jesam, odnosno, držiš li da je to ono, što želiš. Ako želiš, dobro. Ako ne želiš, sretno ti bilo. U svakom slučaju ćeš podnijeti posljedice svojeg izbora.

5.2 Kako znaš da sva ta duhovna iskustva o kojima pričaš nisu samo halucinacije i umišljanje?

Kako ti znaš da u stvari nisi pračovjek kojeg su vanzemaljci odveli sa Zemlje, te ga spojili sa svojim uređajima i računalima kako bi u virtualnoj realnosti ispitali njegove sposobnosti? Kako znaš da nisi mozak u tegli s hranjivom otopinom, spojen na računalo? Da bi netko znao što je umišljanje i halucinacija, mora najprije znati što je stvarnost. Mnoštvo ljudi živi u uvjerenju kako je njima stvarnost poznata, uključujući luđake u ludnici. To, što većina ljudi opaža fizičku realnost jasnije od ostalih oblika realnosti, ne znači ništa. Često se kao primjer navodi Platonova pećina, a ja osobno navodim primjer slijepog neukog seljaka u umjetničkoj galeriji. Naime, on može biti okružen prekrasnim umjetničkim djelima, ali ne samo da ništa od toga neće opažati, nego ne bi bio u stanju shvatiti čak ni kad bi bio sposoban vidjeti. Naime, ako on drži da je najveće zadovoljstvo u životu dobro se napiti i najesti, a da su ljudi koji uče sve te učene stvari po tim školama i ostalim mjestima obične licemjerne budale koje žive na tuđoj grbači, te se prave

kako za njih hrana, piće i seks nisu dovoljno dobri, nego izmišljaju nekakve gluposti koje samo oni razumiju. On je barem iskren, on je pravi čovjek: on se napije, najede i seksualno zadovolji, i što ćeš više. A oni, koji su lijeni raditi i pretvaraju se da su nešto više od njega, pričaju o nekakvoj umjetnosti i znanosti i svim tim stvarima koje on uopće ne razumije, i ništa od toga ne valja. Sve njih bi trebalo poslati na njivu da okopavaju kukuruz i krumpire i hrane svinje, pa bi vidjeli što je život i ne bi im padale na pamet gluposti.

Kad takva sirova budala dođe u muzej likovne umjetnosti, posve je nevjerljivo da će biti u stanju cijeniti Leonarda, Rafaella, Rembrandta i Van Gogha. Sva je prilika da neće ništa od toga razumjeti. Uz zdrave oči takav neće biti u stanju ništa vidjeti, iako će opažati iste stvari kao i akademski slikar pokraj njega. On jednostavno nema čime razumjeti i vrednovati umjetnost, budući da je njegova duša previše sirova za takvo što.

Duhovne vizije više nalikuju percepciji umjetnosti, nego percepciji zvuka ili svjetlosti. Primitivan čovjek će vidjeti sliku i zvuk, ali potrebno je više od toga da bi se opazila umjetnička vrijednost – ona mora postojati iznutra, u samome čovjeku, da bi je nešto izvana moglo probuditi. Svi jest mora biti suptilna, istančana, prijemčiva. Za duhovnu percepciju nisu dostačni samo grubi organi osjeta, potrebna je i duša koja je u stanju osjećati suptilna stanja, duša sposobna za duboke osjećaje i promišljanja. Opet dolazimo do toga da ljudi nisu jednaki, nisu čak ni ravnopravni. U ljudskom tijelu se može utjeloviti svašta, a tek mali broj takvih bića se može s pravom nazvati ljudskim, a ne životinjskim.

Kad ja, dakle, uđem u umjetničku galeriju i počnem pričati o svojoj percepciji slika, neki će me shvatiti, dok će drugima sve to predstavljati tek hrpu nesuvislih gluposti, jer, ja imam ista

osjetila kao i oni, rođen sam od žene, odrastao među ljudima, imam ruke i noge kao i oni, ako me se poreže krvarim, moram disati, jesti i piti, a ja, kao, opažam nešto što oni nisu u stanju. Čemu to moje ponašanje pripisati, mora da postoji neki niski, prljav i grub razlog, jer suptilniji razlog ne bi bili u stanju smisliti.

Takvim bićima ne valja poklanjati nikavu pozornost. Njihov sud je bezvrijedan, a njihovo mišljenje jednako je mišljenju magarca o pravosuđu, zasnovano na prolasku pokraj zgrade suda.

Ljudi često traže dokaze o postojanju Boga, traže dokaze o postojanju duhovnih razina, ali tragedija njihovog položaja nije u tome što im dokaze ne bi bilo moguće pribaviti, nego u tome, što oni jednostavno ne posjeduju suptilnost duha potrebnu za njihovo opažanje. Oni su okruženi dokazima sa svih strana. Bog ih okružuje iznutra i izvana, a oni Ga ne opažaju, zato što su grube, sirove i nepismene seljačine. Suptilne duhovne razine ih također okružuju sa svih strana, ali što njima to vrijedi, kad njihov duh jednostavno nije dovoljno suptilan da bi na njemu takve razine mogle ostaviti traga. Prekrasni svjetovi anđela i božanskih bića okružuju ih, ali oni opažaju jedino gnoj na svojoj prljavoj njivi, opažaju svoj krevet, hranu i piće, opažaju niske i vulgarne zabave, dok im sve suptilnije od toga promiče.

Ja takvome ne mogu dokazati postojanje Boga, jednako kao što mu ne mogu dokazati ni postojanje ljepote. On može vidjeti stvar, ali ne može vidjeti njenu ljepotu. Bog se nalazi u istom smjeru kao i ljepota, samo dublje.

5.3 Svijet je načinjen od materije i energije, od atoma i subatomskih čestica. Primitivni ljudi su možda bili u stanju

vjerovati u Boga, ali gdje je Bog danas? Znanost ga je ubila, pregledala je malo i veliko i nigdje ga nije pronašla. Nije li to konačan dokaz, koji sve tvoje priče o Bogu razvrgava kao tlapnje?

Nije dovoljno opažati, treba također znati razmišljati. Čovjek koji je pogledao u teleskop i u mikroskop i zaključio da nema Boga, obična je budala. Naime, takav se naizgled bavi znanstvenom metodom, ali bez definicije predmeta istraživanja. Istinski bi znanstvenik najprije pokušao definirati Boga, kako bi znao gdje treba tražiti dokaze o Njegovu postojanju.

Ako Boga definiramo kao bradatog starca na oblaku, tada dokaz o njegovom postojanju možemo potražiti pretražujući oblake. Ako Ga definiramo kao hrast u dvorištu, moramo otici u dvorište i pogledati postoji li tamo hrast. Ali, ako definiramo Boga kao temeljnu stvarnost, kao temeljni i jedini pozitivni princip u svemu, kako ćemo Ga pronaći? Zasigurno ne teleskopom i mikroskopom, jer će nam oni biti od jednakih koristi, od kakve bi bili liku u računalnoj igri, koji bi pokušavao otkriti računalo. On se u cijelosti nalazi u računalu, on sam predstavlja tek ograničeni aspekt računala, ali računalo ne može opaziti nigdje, ukoliko se služi konvencionalnim sredstvima. Računalo predstavlja drugačiju razinu stvarnosti – oči ne mogu gledati ono, od čega su načinjene i one i sfera njihove djelatnosti.

Neuspjeh znanosti u otkrivanju Boga jednostavno je objašnjiv time, što su u tom pokušaju korištene posve neprikladne metode, kojima se nikako nije mogao postići uspjeh. Dakako, bilo je znanstvenika koji su se služili daleko primjerenijim metodama i postigli uspjeh. Ja sam jedan od njih. Moja metoda je ponovljiva pod jednakim uvjetima, što znači da postignuće ima sva svojstva koja su potrebna da bi ga se držalo

znanstvenim. Dakako, jednakо kao što svatko nije u stanju ponoviti, ili čak shvatiti pokus iz područja fizike ili matematike, tako nije svatko u stanju shvatiti ni pokus iz područja yoge. Ipak, jednakо kao što se nesposobnost neuka čovjeka u shvaćanju geometrije Lobačevskog ne drži argumentom o njenoj nevaljanosti, tako se ni nesposobnost primitivnog duha u spoznaji Boga ne drži valjanim argumentom o nepostojanju Boga. Ako se u matematiци priznaje da nije svatko u stanju jednakо kvalitetno razmišljati, tada se i u području duhovnosti mora priznati kako nije svatko u stanju percipirati jednakо suptilno. Ali, među onima koji jesu u stanju kvalitetno razmišljati, svi će bez razlike uvidjeti valjanost valjanog matematičkog dokaza – jednakо kao što će svi ljudi dovoljno suptilnog duha, ukoliko se posvete praksi yoge, nakon vježbi neizostavno postići rezultate od iste kvalitete. Ovo je provjereno u praksi, i prema tome predstavlja znanstvenu činjenicu.

5.4 Neurolozi su pronašli centar u mozgu koji je odgovoran za duhovna iskustva. Nije li to krajnji dokaz da duhovna iskustva imaju uzrok našem mozgu?

Da, u jednakoj mjeri u kojoj je postojanje centra za vid dokaz da sve što opažamo očima ima uzrok u našem mozgu. Dakako da u mozgu mora postojati nekakav specijalizirani centar, preko kojeg se pristupa određenim razinama stvarnosti. U tijelu moraju postojati organi, putem kojih se ostvaruje veza s višim razinama stvarnosti. U krajnjoj liniji, to što u mozgu postoji takav centar može značiti jedino to, da postoji i ono, s čime on ostvaruje vezu, pa se takvo otkriće može tumačiti jedino kao dokaz o vjerodostojnosti duhovnih iskustava.

Veza između tijela i duha je dvosmjerna i složena, i potrebno je

dugo i detaljno istraživati, ne bismo li shvatili načela po kojima takva veza funkcioniра. Ukoliko je temeljito shvatimo, praktički nema granica našeg postignuća. Jednako kao što ljudsko tijelo otvara dvosmjerna vrata između fizičkog plana i određenih suptilnijih razina, mogli bismo načiniti računalo koje bi činilo isto, ali na daleko suptilniji, pouzdaniji i kvalitetniji način. U praksi, to znači da bismo mogli otvoriti portal između svijeta ljudi i svijeta andjela, i u takvom računalu utjeloviti inteligenciju i savršenstvo koje nas nadilazi daleko više, nego mi nadilazimo biljke i mrave. Nažalost, ako je suditi po prošlom iskustvu, sva je prilika da bi znanstvenicima bilo zanimljivije otvoriti portal prema nekoj prljavoj razini pakla i tako na svijet dovesti veliko zlo.

5.5 Ti postavljaš stvari kao da je duhovnost, odnosno yoga, neka vrsta znanstvene discipline?

Dakako da jest. Postoji predmet istraživanja, postoji metoda istraživanja, postoji iskustvo, postoji objašnjenje iskustva, a iskustvo sâmo je ponovljivo pod jednakim uvjetima. Ne postoji niti jedan uvjet koji bi jedna znanstvena disciplina imala zadovoljavati, a da ga yoga ne zadovoljava s lakoćom. Ako ljudi imaju predstavu o znanosti kao o nužno materijalističkoj disciplini, ja im za tu njihovu zabludu nisam kriv. Znanost možemo definirati kao povratnu spregu između indukcije i dedukcije, odnosno, kao povratnu spregu između prakse i teorije, koji se međusobno nadopunjaju. Ako to želimo pojasniti, reći ćemo kako sve počinje nekakvim opažanjem stvarnosti (primjerice, da predmeti padaju kad ih ispustimo). Na temelju tog opažanja postavljamo radnu hipotezu (postoji neki oblik privlačne sile među predmetima). Tu hipotezu provjeravamo pokusom ili dodatnim opažanjem, primjerice, ostavimo dva predmeta u otvorenom svemiru i promatramo

hoće li se privući i koliko brzo; alternativno, možemo promatrati gibanje nebeskih tijela, odnosno slobodni pad predmeta. Na temelju prikupljenih podataka usavršavamo teoriju, a na temelju takve usavršene teorije vršimo daljnja opažanja. Metodologija yoge se ni po čemu ne razlikuje od toga, osim po tome što predmet istraživanja nije kamenje, nego Bog i stanje duše.

5.6 Kako se može dokazati Božje postojanje? Bilo bi dobro da postoji dokaz čisto fizičke naravi, koji bi svatko mogao provjeriti.

Da, to bi doista bilo dobro, budući da podrazumijeva to, da bi svatko takvo što bio u stanju provjeriti. Nažalost, kao što svatko nije u stanju osobno provjeriti postojanje elektrona, te postojanje umjetnosti u Van Goghovoj slici, pa makar sa svih strana bio okružen elektronima ili umjetnošću, tako ostaje žalosna činjenica da mnoštvo ljudi, okruženi Bogom, ne nalaze nikakvog dokaza o Njegovom postojanju – jednostavno stoga što ništa suptilnije od grube materije nisu u stanju opažati, a Bog je po svojoj definiciji krajnja suptilnost, krajnja suprotnost grubom i materijalnom. Bog nije jako veliki nasilnik, kakvog si ljudi znaju zamišljati, Bog nije biće koje se bavi izdavanjem zapovjedi. Bog je sveukupnost stvarnosti – svi niži oblici stvarnosti, pa tako i fizički svemir, odnose se prema Bogu kao programi prema računalu koje ih izvršava. Programi postoje, ali tek kao oblik postojanja računala. Analogija je valjana, ali nije savršena, budući da je Bog jedina, apsolutna, sveobuhvatna stvarnost, izvan koje ništa ne može postojati, pa tako ni druga računala. Ne samo, dakle, da je Bog velik, ne samo da je najveći, nego jedino On postoji.

5.7 Kako to da, ukoliko je Bog doista sve, opažamo postojanje svega, osim Boga?

Ukoliko čovjek na planetu Zemlji opaža svijet oko sebe, opažat će sve, osim planeta Zemlje. Tako on neće imati razloga vjerovati u njegovo postojanje – postoje samo drveće, planine, oblaci, rijeke, mora – kakav sad planet?

Jednako je i s Bogom. Ako je nešto posvuda, tada puko opažanje neće pomoći, nego treba upotrijebiti i logiku, a to ljudima najčešće ne ide pretjerano dobro.

Pitanje zla u svijetu

6.1 Ukoliko je Bog doista sve, znači li to da je i zlo također Bog? Da su svi zlikovci, ubojice, razbojnici i ostali Bog?

Ako kažemo da je Bog sveobuhvatna i jedina stvarnost, to je izjava koja toliko nadilazi polje djelovanja ljudskog uma, da su zablude praktički neizbjegne. Naime, jednako kao što mogu reći da je sve što nas okružuje Bog, budući da ništa drugo ne postoji, također mogu reći i da ništa od onoga, što nas u ovom svijetu okružuje, nije Bog, budući da niti jedna stvar koja nas okružuje nije temelj stvarnosti, nego nekakav njen odraz. Jednako kao što mogu pokazati na računalo na kojem se odvija neka igra, i reći: "ovo je sve računalo", tako mogu pokazati na cjelokupnu stvarnost i reći: "ovo je sve Bog". Ako nekome moja prva izjava bude neprihvatljiva, budući da se na ekranu kreće mnoštvo likova, od kojih su većina zli, što mu ja tada mogu reći?

Dodatni problem je također i uskost opažanja stvarnosti, budući da većina ljudi opaža samo najgrublje aspekte stvarnosti. To je kao da na računalu opažamo samo najgrublju, najkrvoločniju igru. Zaključak koji ćemo izvući neće biti ispravan, jednako kao što ni naš zaključak o prirodi temeljne stvarnosti neće biti ispravan ukoliko se bavimo opažanjem samo fizičkog svijeta, koji je daleko bliže paklu nego raju – promotrimo samo koliki je broj bića na ovom svijetu, kojima je Božje postojanje očito? Ne velik. Dakle, ovaj svijet je napućen upravo onom vrstom bića, čija je suptilnost primjerena upravo ovom svijetu, jer će bolji odabratи živjeti na nekom drugom, boljem mjestu. Oni, kojima je ovaj svijet tjesan, nadrastaju ga. Ja, primjerice, pišem ovo prvenstveno zato, da biste vi, koji to čitate, nadrasli ovaj svijet, a ne zato da biste se u njemu bolje ugnijezdili.

Dakako, opažanje suptilnih razina stvarnosti moguće je i ovdje, budući da su sve razine stvarnosti svagdje prisutne, ali ne može

se reći da ovaj svijet takvo opažanje olakšava.

6.2 U svijetu su prisutni grijeh, zlo i patnja. Ako je Bog svemoćan, onda očito te stvari postoje u suglasju s njegovom voljom?

Treba razlikovati neke stvari. Naime, ako kažemo da je Bog svemoguć, a u svijetu postoje zlo i patnja, tada logički slijedi da je svemogući Bog mogao načiniti takav svijet, u kojem zlo i patnja ne bi postojali. Budući da ga je načinio ovakvim, to valjda govori neke stvari o Bogu, primjerice to da ili nije svemoguć, ili odobrava patnju i zlo.

Sva ta umovanja na razini su djeteta od sedam godina, jer će svatko stariji vrlo brzo pronaći rupe u takvom zaključivanju. Naime, jedna od prepostavki u takvom umovanju glasi da je ovaj svijet kojeg opažamo jedini koji postoji, jer tek iz toga slijedi da je Bog mogao stvoriti i bolji svijet od ovoga, a nije. Kako znaš da nije? Ne opažaš ga, dakako, ali to je jedino dokaz o tvojoj slabovidnosti. Ne opažaš ni sunce kad ga prekrije oblak, ne opažaš ni dobre stvari u svijetu kad si loše volje. Zašto bi onda tvoje neopažanje nečega predstavlјalo bilo kakav dokaz o bilo čemu?

Dakle, došli smo do toga da je posve moguće da postoji proizvoljno velik broj (ili bezbroj) svjetova, koji mogu biti ili bolji, ili gori od ovoga, a mi to možemo znati, ili ne.

6.3 Kako to, da se mi nalazimo upravo na ovom svijetu, a ne na nekom drugom?

Na kojem se to svjetu mi nalazimo? Malo prije smo zaključili da ne opažaju svi isti svijet – neki opažaju umjetnost, a neki je ne opažaju. Neki opažaju ljepotu, neki ne. Neki opažaju Boga, neki ne. Neki opažaju vrlinu, neki ne. Možemo li, stoga, uopće govoriti o zajedničkom svijetu, u kojem se svi nalazimo? Nalazim li se ja u istom svijetu s pijanim razbojnikom koji svoju sestru prisiljava na prostituciju kako bi on mogao kupiti alkohol? Mi možda dijelimo neke fizičke aspekte ovog svijeta, možemo se čak i sresti na ulici (radi čega ćemo vjerojatno obojica požaliti), ali to je manje-više sve, što nam je zajedničko. Pitanje bi, dakle, trebalo prepraviti tako da glasi: "Kako to, da se svatko od nas nalazi upravo na onom svijetu, na kojem se nalazi, a ne na nekom drugom?"

Odgovor ne može biti jednostavan. S jedne strane postoji slobodna volja, sloboda izbora, pa možemo reći da se svatko nalazi u svijetu, kojeg je za sebe odabralo. S druge strane, slobodna volja bića jako je ograničena sposobnošću njihova razumijevanja, odnosno njihovom duhovnom razvijenošću. Glup čovjek ima daleko manje izbora od mudraca. Kako se razvijamo, pred nama se otvaraju novi izbori. Možemo, dakle, reći kako najviše slobode izbora ima prosvijetljeni, čija je svijest najsuptilnija, koji je spoznao krajnju stvarnost. Ali, njegova je sloboda također ograničena, i to njegovim ukusom. Obrazovan čovjek ima izbor živjeti životom nepismena seljaka, ukoliko to poželi, no on će takvo što rijetko poželjeti, budući da mu je poznato bolje. Jednako tako, i prosvijetljeni može birati između mnoštva oblika života, između ostalog i života nepismena seljaka i života učena čovjeka, ali njegov dobar ukus mu ne dopušta takvo što, jednako kao što kulturnu čovjeku ukus ne dopušta određene stvari, koje će držati odvratnima. Na kraju dolazimo do toga, da prosvijetljeni ima najširi izbor, a da njegova prosvijetljenost taj izbor ograničava na Boga, koji mu je jedini zanimljiv. Na kraju ispada da je imao pravo onaj svetac koji je rekao da se slobodna volja sastoji u izboru načina

na koji ćemo štovati Krišnu.

Dakako, svijet nam daje mnoštvo načina za to, tako da taj oblik ograničenja ostavlja veliku slobodu. A ako to važi za ovaj svijet, koji je prepun groznih ograničenja i smetnji, onda beskrajno puta toliko važi za više svjetove, koji su namijenjeni upravo bićima profinjena ukusa.

6.4 Sposobnost da se počini grijeh, dakle, rezultat je slobodne volje s jedne, i nerazvijenosti duha s druge strane?

Tako nekako, da. Treba, dakako, imati u vidu da netko može činiti djela koja su po sebi izuzetno loša, a da time ne počini grijeh u užem smislu, dakle da se ne odijeli od Boga, budući da drži kako su njegova djela ispravna, i čini ih iz dobrih pobuda. Dakako, takva djela povlače za sobom određeni oblik karme, usmjeren prema tome da dovede do razumijevanja naravi greške. Takav neće morati teško platiti posljedice vlastite greške, ali će morati naučiti gdje je pogriješio i zašto, kako bi u budućnosti znao bolje.

6.5 Želiš li reći da netko može raditi užasna djela, a da nije svjestan da u njima ima ičega pogrešnog, i da za to neće ni na koji način odgovarati?

Ukoliko se stijena odroni s planine i ubije čovjeka, hoće li stijena odgovarati za ubojstvo? Ukoliko ocean utopi tisuću ljudi, hoće li zbog toga odgovarati? Takvo shvaćanje karme je besmisleno. Karmički odgovor izazvan je stanjem duha, a ne djelom kao takvim. Djela kao takva su neutralna, ona nisu ni dobra ni loša. Dobro ili loše može biti jedino stanje duha.

6.6 Znači li to da, ukoliko ravnodušno izvršim zlodjelo, neću odgovarati?

Ovisno. Ukoliko ga izvršiš onoliko ravnodušno koliko to čini stablo koje pada, ili lavina, poplava ili potres, tada nećeš odgovarati. Ukoliko ga izvršiš onoliko ravnodušno koliko to čini ubojica koji je mnogo puta ubio, i kojemu je ubiti čovjeka posve prirodna stvar, tada ćeš odgovarati daleko više i teže, nego držiš mogućim. Kome je grijeh prirodni oblik djelatnosti, njemu je i pakao prirodno prebivalište. Ukoliko namjerno otupiš svoj duh kako ne bi bio svjestan zla koje činiš, ne samo da ćeš odgovarati za zlodjelo, nego i za prijetvornost, licemjerstvo i laž.

6.7 Kako može biti kažnjen za grijeh netko, tko ne shvaća da je to grijeh, ili to ne priznaje za grijeh?

Na jednaki način na koji će umrijeti od kolere onaj tko ne pere ruke prije jela, makar nikad u životu nije čuo za vibrion kolere. Na isti će se način dijete opeći na vatri iako nikad nije čulo da vatra peče. Postoje neke zakonitosti koje nimalo ne mare za naše vjerovanje, poput zakonitosti poradi koje se komad kamena odlomi kad ga udarimo čekićem, iako kamen ništa ne zna o čekiću.

Dakako, daleko će teže proći onaj tko zna da je nešto grijeh, a to svejedno čini, ali valja imati na umu da se u tom kontekstu znanjem drži ono što bi neki nazvali savješću, a ne sadržaj uma.

6.8 Pred kim se odgovara za djela, i kada?

Svako stanje svijesti trenutno izaziva karmički odgovor, dakle reakcija je istodobna akciji, ali je često odgođeno njen izvršenje. Ukoliko napravimo nešto krivo, to možemo znati po vlastitoj reakciji – u trenutku kad se počnemo opravdavati i racionalizirati vlastito ponašanje, možemo znati kako ono nije blisko idealnom. Ukoliko se djelujući osjećamo dobro, slobodno, ukoliko možemo stajati uspravno i osjećati kako smo vrlji, plemeniti, dobri i vrijedni, tada su naša djela idealna, jednako kao i stanje svijesti iz kojeg djelujemo. Grijeh je, dakle, već i time što nas odvaja od takvog stanja slobode, sam po sebi dovoljna i preteška kazna, i razlog je da ga u cijelosti izbjegavamo. Prije ili kasnije, naći ćemo se u situaciji u kojoj ćemo poželjeti otkupiti osjećaj nevinosti i vrijednosti, a tada ćemo se morati oslobođiti teškog tereta grešnih posljedica. Osjećaj gorkog kajanja znak je da grijeh narušta čovjekovu dušu, jer ga tada čovjek više ne brani i ne racionalizira, nego ga prepoznaće kao strano tijelo i izvor vlastite sramote. Kad tako čovjek prestane braniti grijeh kao nešto svoje, nego ga napusti i odbaci, osjeća kajanje, koje u stvari predstavlja energetsko stanje raspada energetskih konstrukcija nižeg reda, odnosno karmičkog otpada.

Što se tiče suca koji bi nam sudio, takav će biti svako visoko, čisto i pravedno biće koje ikada sretnemo. Njegova čistoća bit će osudom naše niskosti i prljavštine, i nanosit će nam bol. Sve dok smo tako opterećeni grijehom, morat ćemo odvraćati pogled od lijepog i dobrog, jer ga nećemo moći podnosići. Također, svako ogledalo će nam biti sucem. Takav život nije ugordan, i ja preporučujem kajanje.

Postoje precizni mehanizmi oslobađanja energetskih konstrukcija koje nastaju grijehom, ali ja se time ovdje ne želim baviti, budući da to spada u okvire naprednih yogijskih

tehnika i spoznaja; za početak je dovoljno znati stvar u osnovnim crtama, a čak i kasnije, u naprednoj praksi, razliku čine ne toliko nove spoznaje o naravi grijeha, nego iskustvo u njegovom čišćenju. Što se teorije tiče, posve je dovoljno znati u kom smjeru se treba zaputiti i kojom praksom se baviti, a sve ostalo mora predstavljati stvar iskustva. Što misliš, odakle meni poznavanje problematike? Zasigurno ne iz knjiga, budući da se nikad nisam zadovoljavao ponavljanjem stvari koje su drugi rekli, a ja ih ne razumijem. Moje poznavanje religijske teorije rezultat je religijske prakse.

6.9 Ti neprestano govorиш o tome kako je stanje svijesti od primarnog značenja. Znači li to da su djela posve sporedna, i da nije bitno što činimo, sve dok to činimo iz ispravnog stanja svijesti?

To nije ispravan pogled, barem ne u cijelosti. Naime, iako su djela tek posljedica stanja svijesti, pa će ispravna svijest ispravno djelovati, djela su od velikog značenja. Naime, po kvaliteti djela možemo vidjeti veličinu svijesti koja djeluje. Velika svijest ne može činiti bijedna djela, to je nezamislivo. Opravdavanje površnog, traljavog, nesposobnog i pogrešnog djelovanja izjavama da djela nisu bitna, nego da je bitna svijest, posve je pogrešno i svojstveno je bićima koja borave u dubokoj i teškoj iluziji. Ukoliko ja ne bih bio u stanju sročiti dvije suvisle rečenice, kakvog bi mi tko imao razloga vjerovati kad mu govorim o svom visokom duhovnom postignuću? Nikakvog. Ja bih tada jamačno bio u zabludi, a moje "duhovno postignuće" ne bi bilo dostoјno ničijih težnji. Slab um i duhovnost ne idu zajedno, i isključuju jedno drugo. Duh utemeljen u Bogu zrači veličinom i snagom i u sferi svjetovnog, i iz njega proizlaze velika i plemenita djela. Djela su, stoga, valjan kriterij prosudbe nečije duhovne utemeljenosti, kao i

stupnja u kojem je duh ovladao nižim tijelima. Veliki sveci poput Vivekanande i Yoganande ostavili su za sobom velika i vrijedna djela, oni su marljivo, vrlo i uspješno radili na usavršavanju i uzdizanju čovječanstva, i plemenitost njihova postignuća je neupitna. Na takve se velike ljude treba ugledati u djelovanju, a oni, koji nesuvislo trabunaju o duhovnosti i svojim "vizijama" i "samadhijima" i apsolutnom, dok stanje njihova vlastita uma rječito svjedoči protiv njih, imaju jedinu vrijednost lošeg primjera, i treba ih se kloniti.

6.10 Shvaćanje grijeha i vrline razlikuje se od religije do religije. Ono, što je jednome grijeh, drugome je znak vrline, i obrnuto. Kako ćemo sve to shvatiti?

Nisu sve religije jednakо pametne. Neke su zapravo glupe i posve pogrešne. Također, nisu sve religije došle iz istog izvora, dakle od Boga. One koje jesu nastale kao posljedica dodira čovjeka s Božanskim nisu sve jednakо duboke, i ne opisuju sve iste Božanske aspekte, a Bog je toliko zahtjevno polje promišljanja, i u Njemu ima toliko toga različitog, da nije posebno vjerojatno da će svi uočiti i zapisati baš iste stvari. Dakako, postoje religije koje su od visoke kvalitete, i u njima doista postoje velike sličnosti, i može se ustvrditi da opisuju istu stvar. Ukoliko ljudsku svijest opišemo kao dvodimenzionalnu plohu, a višu stvarnost kao trodimenzionalno tijelo, primjerice kuglu, prolazak kugle kroz plohu razni će ljudi opisivati kao krugove različitog promjera. Tko je od njih u pravu? Svi, i nitko, jer se kugla ne da svesti na krug bilo kojeg promjera, a opet, svi krugovi koje opisuju proizvod su međudjelovanja kugle i plohe. Ukoliko tako shvatimo religije, dakle sa zrnom soli, čitava će nam problematika biti jasnija. U protivnom, natezat ćemo se oko toga zove li se Bog u stvari Krišna, Jahve, Jehova, Alah ili

Ahura Mazda. Možemo Ga zvati kako god hoćemo, sve dok je tom imenu pridruženo istinsko opažanje. Ukoliko, pak, nije, svako je ime beskorisno i bezvrijedno.

Pojednostavljeno rečeno, neke religije Boga zovu različitim imenima, dok druge različite stvari zovu Bogom.

Prilikom procjene vrijednosti svih ostalih oblika postupanja možemo se mirne duše voditi istim kriterijima, koje trebamo primijeniti na religiju; oni su onoliko dobri, koliko je svijest njihova autora usklađena s Bogom. Zbog toga je najbolje raditi na usklađivanju vlastite svijesti s Bogom, pa nam neće biti bitno tko što misli o grijehu i vrlini – kao vrlinu ćemo prepoznati ono, što nas održava u Bogu, a kao grijeh ono, čime se od Boga odvajamo i udaljavamo. Bog je, dakle, jedino valjano mjerilo ispravnosti.

6.11 Je li moguća potpuna propast duše? Yogananda i drugi sveci govore kako je duša u stvari dio Boga, odnosno način gledanja na Boga, a budući da Bog ne može biti uništen, to ne može biti ni duša?

Ti sveci imaju pravo, iz perspektive iz koje oni promatraju stvar, ali griješe u jednom detalju. Naime, nije duša ta koja posve propada, nego veza čovjeka s njegovom dušom. Duša, koja je dio Boga, u stvari je Apsolut, kojeg možemo gledati i kao Jastvo osobnog bića. Takvo Jastvo ne samo da je neuništivo, nego je i nedjeljivo, i ne očituje se samo kroz jedno biće, nego kroz sva bića uopće, od atoma do Svevišnjeg. Dakako da takvo Jastvo ne možemo ni uništiti, ni zaprljati grijehom. O tome se i ne govori. Problem je u tome, što se mi možemo određenim postupcima posve odrezati od te beskrajne duše, tako da se posve izgubi svaka veze između nje i nas, što će

za nas, de facto, značiti da smo prestali biti, da nas je pojeo mrak ništavila. Iz takve, praktične strane moguće je reći da se čovjek može posve upropastiti, ali ne time što je uništil svoju dušu, nego što je grijehom toliko zaprljaо i prerezao svoju vezu s Bogom, da u njemu više nema ni traga nikakvom pozitivnom principu. Takvo stanje najbolje možete usporediti s užasnim, nepodnošljivim osjećajem praznine koji ste možda osjetili kad ste napravili nešto grozno, kad su se sva svjetla u vašoj duši pogasila, i kad vam je ostalo samo unutarnje mrtvilo i grozan osjećaj – samo daleko, daleko gore. Ja sam osjetio takvo stanje nekoliko puta, kad sam počinio težak grijeh, i to stanje mi je bilo toliko užasno, da sam se smjesta gorko pokajao i odrekao se svojeg grijeha, štoviše i čitave svoje osobnosti, i posve se predao Bogu, neka mi čini što hoće, čime je takvo stanje nestalo. Ukoliko bi se netko odbio pokajati i obratiti, posve bi ga pojeo mrak, svi bi se njegovi duhovni aspekti izgubili i smrt njegova tijela donijela bi i konačnu, trajnu smrt, ništavilo. Prije smrti tijela takav još može, kontinuitetom postojanja nižih razina, funkcionirati na nekakav način, ali smrću on posve nestaje, za razliku od drugih ljudi, koji tek smrću počnu istinski živjeti, jer spoznaju sebe kao dušu, a ne kao smrtno tijelo.

Yoga kao metoda spoznaje

7.1 Na kraju isпада да се jedino trebamo baviti yogom?

Aleluja, shvatio si.

7.2 Ako je jedino bitno baviti se yogom, zbog čega bismo onda čitali tvoje knjige?

Zato da bih vas uvjerio da se počnete baviti yogom. Kad jednom počnete, sami ćete biti u stanju odgovoriti na bitna pitanja. Tako je bilo u mom slučaju, i nemam razloga vjerovati da će s nekim drugim biti drugačije. Dakako, bavljenje yogom mora biti odgovor na snažnu duhovnu žed, a ukoliko ta žed ne postoji, ja doista ne znam kako bih je nadomjestio.

Osim toga, čak i ako se netko bavi yogom, ima smisla čitati knjige koje su napisali ljudi koji su postigli spoznaju, budući da takav materijal može baciti novi pogled na duhovnu praksu, otkriti nove stvari, dati nove ideje, nadahnuti. Proučavanje takvog materijala nikako ne spada u istu skupinu s čitanjem glupih ili štetnih knjiga koje su pisali grešni ljudi; naprotiv, proučavanje djela koja su nadahnuta Bogom može se slobodno opisati kao jedna od općeprihvaćenih tradicionalnih duhovnih tehnika, i prisutna je u svim valjanim religijama. Isto važi za slušanje glazbe koju su stvarali prosvijetljeni ljudi, te za bavljenje ostalim aspektima djelatnosti svetaca. Bolje je pročitati dvije stranice Vivekanandinih govora nego deset sati bezuspješno pokušavati meditirati – nakon čitanja takvog materijala, i meditacija će se pokazati lakšom.

7.3 Ti navodiš temeljnu meditaciju, rezonanciju, upstream kriyu i unutarnji prostor kao tehnike yogе. Jesu li one doista

dovoljne i sveobuhvatne, ili postoji još toga, što nisi otkrio javnosti?

Dakako da postoji još toga. Te osnovne tehnike zapravo predstavljaju uvod u praksu; nakon što po dobivenim uputama počne vježbati, početnik će ubrzo otkriti bolje, lakše i njegovom sustavu primjerene načine pokretanja određenih stanja svijesti koja se pozivaju tim tehnikama. Primjerice, u slučaju kriye ja doista ne znam nikoga, tko je izvodi kontrakcijom međice, kao u uputama, ali isto tako ne znam niti jedan bolji način od te kontrakcije, kojim bih neupućenu čovjeku objasnio o čemu se tu radi. Nakon što tako shvati, kriyu će biti u stanju pozvati jednostavnim pomakom svijesti na određeni način. Ali, da sam na početku rekao "pomakni svijest na određeni način", tko bi išta shvatio?

Kad čovjek počne vježbati po uputama, otkrit će mu se čitav univerzum koji mu je prije bio sakriven, i nema nikakvog smisla da mu ja unaprijed o tome govorim. Ljudi su neskloni shvaćanju da je yoga proces u kojem čovjek ne mora nužno na početku sve razumjeti – dovoljna je općenita težnja i usmjerenje. Ostalo će doći po putu – rast u vrlinama, razumijevanje prije neshvatljivih stvari, i tome slično. Bitno je jedino početi i ustrajati, a sve ostalo će doći.

Misionarski sindrom

8.1 Čini se da te tehnike podrazumijevaju dosta toga. Primjerice, podrazumijeva se sposobnost voljnog opuštanja i usmjerenja na predmet meditacije. Podrazumijeva se i želja za spoznajom Boga, podrazumijeva se znanje o Bogu, a to nije sve.

Dakako da se dosta toga podrazumijeva. Naime, ukoliko se želite upisati na fakultet, od vas će se tražiti dosta temeljnih znanja. Što se duhovnosti tiče, ljudi su u svojoj lijnosti navikli obilaziti "duhovna" predavanja na kojima im budale slične njima preporučuju jednostavne, lako shvatljive tehnike duhovnog razvoja, a oni tamo dolaze ne kako bi postali boljima i razvili se, nego zato da čuju isto ono, što su čuli drugdje, što će im laskati. Ja ne želim laskati budalama. Naprotiv, želim da se osjećate jadno i inferiorno, želim da shvatite koliko toga u stvari ne znate, i koliki ste bijednici. To se svima neizostavno događa u trenutku opažanja boljeg i većeg od sebe. Želim vas suočiti s onim, što vas nadilazi, želim vam govoriti stvari koje ne razumijete, i oko kojih se morate svojski potruditi, jer ćete u protivnom ostati budalama.

Neki me ljudi očito u svojoj zabludi drže jednim od onih sirotih misionara koji kucaju od vrata do vrata, ne bi li ih tko bio voljan saslušati. Ja se razlikujem od njih u tom smislu, da meni uopće nije stalo do vas. Jeste li živi ili mrtvi, meni je svejedno. Svejedno mi je u što vjerujete, ne držim do vaših osjećaja i misli, i ne namjeravam vas uvažavati ni u kojoj mjeri. Meni je, zapravo, stalo jedino do Boga. Sve što radim, plod je tog usmijerenja i te ljubavi. Ja sam ovdje zato, što Bog želi da tu budem, a osnovna pobuda u mojoj radu s ljudima jest želja za Božanskim stanjima, i ovdje, na ovom svijetu. Želim biti okružen svecima, želim da se u mojoj blizini misli o Bogu, da se želi Boga, da se priča o Bogu i da se na sve druge načine živi Bog. Ja ne patim od nikakve altruistične boljke, koja bi me činila pogodnom metom za iživljavanje budala koje računaju

na strpljivost propovjednika i njegovu potrebu za širenjem nauka, kako bi mu namjerno postavljali glupa i neugodna pitanja i na ostale ga načine gnjavili. Ukoliko to pokušate sa mnom, doživjet ćete neugodno iznenađenje i nećete takve stvari ponavljati ubuduće.

8.2 Kažeš da za razliku od takvih misionara, tebi nije stalo do ljudi? Ali, čini se da je njima stalo još manje, budući da drže jedino do svoje priče, a čovjek im je tek sredstvo u tome, a s druge strane, ti čitav život i svu energiju trošiš za dobrobit svojih učenika?

Da, tako je. Misionari, koji se pretvaraju da im je užasno stalo do vas, u stvari za vas ni najmanje ne mare. Njima je do vas stalo u onom smislu da bi željeli potvrdu svome egu koju će dobiti kad netko drugi podijeli njihovo vjerovanje. Također, stalo im je do novaca koje će dobiti za knjige, mirisne štapiće i ostalo, stalo im je do još jednog kotačića u mašineriji, i tu nema mjesta za ljubav prema čovjeku. Dakako, oni znaju da ljudi čeznu za ljubavlju i ljubaznošću, pa će pokucati na vrata sa širokim osmijehom i puni svega "pozitivnog", ali ukoliko napravite pokus i uskratite im ono što žele, iskusit ćete istinsku narav njihove "ljubavi". Ja ću, s druge strane, s većinom biti izuzetno neljubazan i neugodan, napadat ću njihove iluzije bez traga milosti, ali kad pogledate rezultate, vidjet ćete da moje djelovanje ljudi čini jakima i moćnima, da ne laska njihovim zabludama nego da ih lomi, i da ja, u stvari, previše držim do čovjeka da bih mu dopustio grešnost. Ja ne posjedujem ništa od "duhovnih vrlina", nisam tolerantan, ne okrećem drugi obraz, nekulturan sam, vulgaran i verbalno agresivan. Svima koji drže do svog ega i njegove udobnosti preporučujem da me izbjegavaju.

8.3 Ne bi li svetac trebao voljeti i prihvati sve ljude?

Čega to ima u ljudima, što bi bilo vrijedno njegove ljubavi? Zapravo, svetac treba voljeti jedino Boga, svim srcem i bez ostatka, a ljude treba voljeti u onoj mjeri u kojoj žive Božansko. Ljudi koji govore da treba voljeti sve ljude to su u većini slučajeva čuli od čovjeka koji je s nekim bio toliko neugodan, da su samo čekali gdje će im se ukazati prilika da ga ubiju. Tko mi ne vjeruje, sloboden je uzeti primjerak evanđelja i čitati. Ubrzo će se uvjeriti da je i Isus, također, držao jedino do Boga, a osjećaji prema ljudima bili su tek refleksija te jedine ljubavi.

Teizam, panteizam, deizam...?

9.1 Nismo li svi mi jedno, pa je ljubav prema čovjeku također i ljubav prema Bogu?

Ako smo "mi", onda jamačno nismo jedno. Da, jedna je stvarnost temelj svega, i ne postoji ništa osim nje, ali kakve ta stvarnost ima veze s životima i sviješću većine bića? Ukoliko je svijest bića protočna za tu jednu svijest, tada će moja ljubav prema Bogu biti i ljubav prema njemu. Ukoliko nije, što me briga za njega? Biće koje ne živi Božansko nema pozitivnih kvaliteta, i postoji tek kao uzrok nevolja drugima. Što prije umre, prije će svijet biti bolji.

Okanite se panteističkih teorija, jer nije sve Bog. U svijetu relativnog nema mjesta izjavama o tome kako je sve jedno i kako je sve Bog. U ovom svijetu pomiješane su različite sile, i tu se trebamo odlučiti, i ukoliko ispravno odlučimo i ustrajemo u svom izboru, spoznat ćemo Onog, koji je Jedan bez drugog. Tek tada ćemo imati pravo govoriti da je sve Bog, ali tada to neće biti opravdanje moralnog relativizma i oportunizma, jer se sve može pravdati panteističkim blezgarijama. Ako je sve Bog, tada ne postoji grijeh, i možemo činiti što nam je volja. Ako je sve Bog, tko je tada bolji od nas, koga imamo slušati? Mi smo Bog, on je Bog, svi smo mi Bog i bogujemo se kako želimo. Samo, takvo umovanje vodi jedino u propast, i ne donosi ništa od vrijednosti. Daleko vrednije je reći da je nešto Bog a nešto nije, i da Bog prožima sve stvari, kao što se radio valovi nalaze u prostoru, ali svijest mora biti ugodena na ispravan način kako bi tu prisutnost osjetila. Ako uzmemo analogiju s računalom, svi su programi doista u računalu, i možemo reći kako računalo obuhvaća sve programe, a ako to rastegnemo i dalje, možemo pokazati na bilo koji program i reći: "ovo je, uistinu, računalo". Dakako, takve izjave treba shvatiti u kontekstu u kojem su mišljene, a ne ih iz njega vaditi i njima tako baratati. Dakako da program sam po sebi nije računalo, program je oblik izraza računala, a ukoliko uzmemo

loš program koji često griješi i gubi podatke, i kažemo da je on računalo, nanijet ćemo uvredu računalu. Najveću uslugu računalu učiniti ćemo ukoliko s njega uklonimo sve loše programe, i zamijenimo ih dobrima. Tada će se snaga i veličina računala očitovati u punoj mjeri. Moja mržnja prema grijehu i odbacivanje bića koja u grijehu ustraju nalikuje ljubavi koju antivirusni softver osjeća prema računalu.

Mudri se Yogananda žestoko protivio izjavama "ja sam Bog", ukoliko su bile utemeljene u neznanju, i govorio da je daleko bolje reći da Bog jest, a mi da Njemu težimo. To je daleko primjerenije i korisnije. Čak i u stanju samadhija nema misli "ja sam Bog"; postoji stanje "On je ovdje, On jest", "On je ta stvarnost", a u nešto kasnijoj fazi i "Ja Jesam", kad se izgubi svaka svijest o sebi kao različitom od Toga. Ukoliko shvatimo da je i u stanju samadhija potrebno profinjenje kako bi se ušlo u stanje potpune nedvojnosti, postat će jasno kolika je glupost ljudi koji temelje svoju praktičnu filozofiju na konceptu "sve je Bog". Kad iza takvog stava stanu stanjem sat-ćit-ananda, shvatiti ih ozbiljno.

Dakako, meni je jasno da takve izjave spadaju u obavezni repertoar "New Age" pokreta, zajedno s ostatkom pripadajućeg žargona, ali to je tek jedna od beznačajnih negativnih pojava koje nas okružuju, i takvim stvarima ne treba posvećivati previše pozornosti. Takvi će pričati o odbacivanju svijeta dvojnosti, umjesto da odbace svoje iluzije. Njihova zabluda je namjerna i oni se u njoj dobro osjećaju, pa ih neću smetati, ali njihova filozofija ima više rupa od sira Ementalera. Takve se zablude javljaju kad ljudi drže da je dovoljno pročitati hrpu knjiga o duhovnosti, odlaziti na predavanja i meditacije, i da će tako postati duhovnima. Vjerojatnije je da će svoje neznanje zacementirati ohološću i ojačati naizgled ispravnim argumentima. Vidio sam ja i ljudi koji su drugima objašnjavali što piše u mojim knjigama, i ostao sam sablažnjen dubinom

pogrešnog shvaćanja – takvi u svakom materijalu koji im dopadne šaka pronalaze opravdanje za svoje zablude, a sve ostalo ignoriraju. Tako bi drugi trebali ignorirati njih.

9.2 Želiš li reći da je Bog osoba?

Dakako. Bog je ono, po čemu je nešto osobno, jer je svaki trag osobnosti tek daleki odsjaj Božanske naravi, zaprljan i zamućen, ali ipak prisutan. Božja osobnost je toliko golema, da nema nikakve koristi od pokušaja da je zamislimo. Ipak, treba praviti razliku između osobnosti i antropomorfnosti. To, što je Bog osoba, uopće ne znači da je osoba na način na koji ograničena bića shvaćaju osobnost. Kad si ograničeni um zamišlja Boga, on zamišlja većeg i moćnijeg čovjeka. Takvo zamišljanje korisno je početniku, i doista može dovesti do iskustva Boga, ali u tom iskustvu napuštamo ograničene predodžbe, barem ukoliko smo iole pametni.

Zapravo, tvrdnja o tome da Bog nije osoba u stvari reducira Boga na neku proširenu verziju prirodnog zakona. Takvo viđenje je pogrešno. Boga je moguće gledati kao princip, a ne kao osobu. Moguće je reći da Bog predstavlja princip osobnosti, svijesti, radosti, vrline, dobrote i općenito svega pozitivnog, čemu smo se u stanju domisliti, ali takav princip je u svojoj neosobnosti daleko osobniji od nas, budući da je sve što držimo vlastitom osobnošću i sviješću tek daleki odraz nižih energija koje svoj sjaj primaju od Boga. Bog je toliko visoko, toliko je iznad ljudskog shvaćanja, da umjesto razmišljanja o krajnjoj Božjoj naravi preporučujem da se uhvatite za onih nekoliko Božanskih mrvica kojima je posut vaš život, da ih se čvrsto držite u svojoj svijesti i da o njima što češće mislite, kako bi postale sve važnijima i kako bi ih bilo više. Postupno, to će dovesti do rasta tih kvaliteta i njihove

prevlasti. To je yogijski pristup stvarima, i njega preporučujem kao sredstvo spoznaje Boga. Od umovanja tu nema nikakve koristi.

Savjetovao bih vam da izbjegavate svaki oblik "duhovnosti", u kojem se Boga ili ne spominje, ili ga se tretira kao neku vrstu energije, sile, polja ili nečeg sličnog. To je najbolji znak da imate posla s niskim naučavanjem na razini prane i astrala. Svatko tko je istinskoj duhovnosti i primirisao znat će, kako je Bog osobniji od čovjeka najjače osobnosti, jer je Bog sama suština osobnosti. Bog je ono, po čemu je nešto osobno. Nije moguće ući dublje u stvarnost, a ne spoznati tu istinu. Ukoliko vam netko govori da je Bog energija, ili blaženstvo, ili nekakvo duhovno polje, taj je najčešće dotaknuo jedino pranu i nešto astrala, koji su prije prljavština na Božjim cipelama, nego sam Bog, koliko god se netko, puneći se pranom i tako hraneći svoj astral, "kupao u beskrajnom božanskom blaženstvu".

9.3 Je li Bog stvorio sva bića stvaralačkim činom, ili su bića nastala evolucijom?

Ja ne mogu vjerovati da, unatoč svim nepobitnim znanstvenim dokazima, netko i dan danas može dovoditi u pitanje evoluciju. Dakako, jasno mi je da netko, tko želi sigurnost koja dolazi od vjere u neki spis kao u nesumnjivu Božju objavu, mora braniti svaku riječ tog spisa kao apsolutno istinitu, pa i one, koje bi bilo bolje shvatiti metaforički ili ih odbaciti kao zablude.

Ukoliko želimo doći blizu istini, reći ćemo da je Bog stvorio čitav svijet u trenutku, u njegovoј savršenoj, konačnoj formi. Mi se nalazimo unutar tog procesa stvaranja, gledano iz pozicije vremena. Iz pozicije vječnosti, sve je već gotovo, stvoreno. Proces tog stvaranja uključuje evoluciju, i to ne samo

života od "nežive" tvari, nego i složenijih oblika materije od jednostavnih. U krajnjoj liniji, na početku Svemira postojala je jedino energija, koja se kondenzirala u kvarkove i ostale fundamentalne čestice, od kojih su nastale čestice koje tvore atome vodika i helija. Na početku ovog fizičkog Svemira nije postojala neka velika raznolikost materije; svi složeniji atomi nastali su fuzijom u zvjezdama, te prilikom eksplozija Supernova, kad su se raspršili po velikom prostoru; kondenziranjem takve svemirske prašine nastalo je naše Sunce i planeti sunčevog sustava. Iz tih složenijih atoma nastale su molekule raznih tvari, iz kojih su nastali prvi primitivni oblici života.

Dakako, suludo je vjerovati kako je sve to nastalo "slučajno", odnosno na temelju kaotičnih principa. Kaos može jedino poremetiti nastanak i održanje složenih struktura, što možemo vidjeti i u svakodnevnom životu. Ukoliko stvari prepustimo njima samima, nastat će nered, a za red se moramo svojski potruditi, i neprekidno ga održavati.

Sila koja uvodi red i protivi se kaosu utkana je u sama načela ovoga svijeta; ne postoji, naime, "mrtva" materija, sve je živo i svjesno, na nekom stupnju, i teži većoj svijesti i životu. Svojedobno je indijski znanstvenik po imenu Jagadish Chandra Bose načinio napravu po imenu "kreskograf", kojom je mjerio suptilne promjene i reakcije životinjskog i biljnog tkiva, te neživih minerala. U svojim opažanjima je došao do zaključka da su razlike prije kvantitativne, nego kvalitativne, jer biljke reagiraju na osjećajna stanja drugih bića, te i same mogu osjećati, a isto je opazio i kod minerala. Božanski život prožima i natapa čitav Svemir, a sve ostalo je samo posljedica njegova očitovanja i razvoja u težnji za izrazom.

Ukoliko bolje promotrimo, život je, kao takav, izuzetan primjer dokaza o postojanju "natprirodne" sile. Naime, život je po

svojoj definiciji pojava lokalnog smanjivanja entropije. Život stvara lokalni red, i time se protivi drugom zakonu termodinamike, koji govori o težnji složenih sustava kaosu i raspadu na jednostavnije. Ta ista sila, koja se protivi neredu i kaosu, uzrok je evolucije bića od jednostavnijih prema složenijima, jer se Božanska priroda pokušava očitovati u relativnom svijetu, pokušava kroz fizičku tvar očitovati sve složenije i suptilnije duhovne energije. Na ovom svijetu je trenutno čovjek krajnji proizvod te evolucije, a tko zna kakva sve neizmjerno razvijenija bića mogu postojati na drugim svjetovima.

Pojave u ovom svijetu možemo dakle opisati kao borbu dva temeljna principa: Kaosa i Reda. Kaos je svojstven nižem aspektu prirode, koji je mrtav i teži smrti i rasulu. On je slijep i bezuman. Red, s druge strane, predstavlja posljedicu dodira Božjeg pogleda s materijom ovog svijeta, pod kojim ona "isparava", poprima veću suptilnost i očituje ponešto od Njegove svijesti i naravi. Sav red, život, smisao i dobro, koji su prisutni u svijetu, prisutni su zbog dodira svijeta i Boga. Jednako važi i za sve suptilnije misli i osjećaje – oni nisu prirodni, oni nemaju uzrok u nižim zakonitostima, nego nastaju zbog prosijavanja Božanskog kroz tvar svijeta.

O žrtvi

10.1 Postoje neki religijski sustavi koji puno drže do vrijednosti žrtve u duhovnoj praksi. Kakvo je tvoje mišljenje o tome?

S jedne strane, pojam žrtve ima smisla. Žrtva je nastala kao izraz uvažavanja Boga; ukoliko čovjek shvaća da ono, što ima, nije sam zaradio, nego uz Božju pomoć, pa od toga što ima jedan dio prinese Bogu na žrtvu, možemo zaključiti jedino da je temelj takve prakse pozitivan. Dakako, postavlja se pitanje zašto se zadovoljiti žrtvom samo dijela imovine, zašto čitavu imovinu ne koristiti u Božju slavu, držeći je nečim, što pripada Bogu, a nama je dano na korištenje kako bismo tako imali prilike proslaviti Boga.

S druge strane, ljudi su oko pojma žrtve napravili veliki cirkus. Naime, osim gore navedenog pozitivnog shvaćanja žrtve, postoji i negativno, koje je najlakše opisati kao mentalitet trgovine. Čovjek tako shvaća da je napravio nešto krivo, i želi se na neki način opravdati pred Bogom, kojeg drži nekom vrstom čovjeka sličnog sebi, samo većeg i moćnijeg. Kad su se takvog krivog stava prihvatali teolozi, došli su do zaključka da se beskrajni Bog beskrajno duri ako mu nešto nije po volji, pa je za umirenje njegovog beskrajnog durenja potrebna beskrajna žrtva, i u to su uklopili Isusa, u smislu da bi beskrajna žrtva bila kad bi Bog, umjesto da svoju srdžbu pokaže tako što će sve ljude pobiti, umjesto njih ubio svog sina Isusa, a budući da takva žrtva ima beskrajno otkupljujuću kvalitetu, njome su plaćeni svi grijesi, ne samo prošli nego i oni koji će biti počinjeni u budućnosti, a sve što netko treba učiniti kad ga Bog na posljednjem sudu pozove na odgovornost jest kazati kako on prihvata Isusa kao svog otkupitelja, i onda Bog prekriži njegovo ime s popisa onih, koji su mu dužni, i pusti ga u raj. Ukoliko netko ne prihvati beskrajnu Isusovu žrtvu, uopće nije bitno je li on osobno napravio nešto krivo ili nije – u krajnjoj liniji, može mu se pripisati grijeh njegovih roditelja i

tako sve do Adama i Eve, i dakako da takav nikakvom količinom vrline neće biti u stanju platiti tu silu grijeha, i morat će usprkos svom nastojanju na vrlini u pakao, gdje će mu po svoj prilici biti bolje nego s takvom vrstom Boga.

Takva teologija je bezbožna i naopaka, i samo potpuna budala može vjerovati u takav koncept grijeha i njegovog otkupljenja. Naime, već i sama valjana definicija grijeha kao stanja duha eliminira koncept njegovog otkupljenja – ukoliko je čovjeku svojstveno grešno stanje svijesti, nitko osim njega ne može ga od tog grijeha izbaviti, jer je on svojom voljom odabralo činiti to što čini. Ukoliko, pak, slobodnom voljom odabere ne grijesiti, i zbog svojih se prijašnjih grijeha pokaje, grijeh mu više nije svojstven, pa mu ne preostaje više ništa, što bi trebalo otkupiti. Tako Isus ostaje bez otkupiteljskog posla, a dobri Bog ga je bez valjanog razloga dao mučiti i ubiti. Ukoliko, pak, grijeh definiramo kao djela, a ne kao stanje svijesti, tada smo suočeni s ozbiljnim problemima. Bog koji bi sudio na takav način sudio bi površno, ne prema srcu čovjeka, nego prema njegovom ponašanju, pa ostaje pitanje kriterije po kojem je Bog podijelio oblike ponašanja na dobre ili loše – ispada da se radi o posve proizvoljnoj odluci, a ne o nečemu što bi nužno slijedilo iz prirode stvari. Ljudi koji u takvom konceptu Boga i grijeha ne vide ništa čudno i neprirodno mora da su posve izgubili pamet.

Drugi nerazumni koncept je onaj o istočnom grijehu, odnosno grijehu koji je genetske naravi i prenosi se s roditelja na djecu. Takva teorija govori da svi ljudi nasleđuju grijeh prvih ljudi, koji su se odmetnuli od Boga.

Meni u tome nikako nije jasno nekoliko stvari. Ukoliko se grijeh može naslijediti, tada jamačno postoji gen grijeha, odnosno, grijeh treba definirati kao fizičko stanje, a ne stanje duha. Ukoliko je tako, kako je uopće i moguće zamisliti

otkupljenje od takvoga grijeha pukom promjenom stanja duha, primjerice prihvaćanjem Isusa i njegove žrtve? Jamačno u takvom trenutku Bog upražnjava genetsku kirurgiju i iz takvog čovjeka uklanja gen grijeha. Iz toga bi slijedilo da djecu kršćana ne treba krstiti, budući da oni, slobodni od istočnog grijeha krštenjem, nisu mogli začeti djecu na koju bi takav istočni grijeh imao utjecaja.

Takva teorija možda zvuči glupo, ali je u svakom slučaju posve kršćanska. Naime, jedno od učenja kršćanstva jest ono, o izuzeću "Blažene Djevice Marije", odnosno Isusove majke, od istočnog grijeha, od trenutka začeća. To je ono famozno "bezgrešno začeće" o kojem se govori, a koje ljudi miješaju s Isusovim začećem po Duhu Svetome. Odakle potreba za takvom dogmom? Uskoro će i to postati vidljivim. Naime, nužan uvjet za teoriju o apsolutnoj naravi Isusove žrtve jest Isusova potpuna bezgrešnost. Ukoliko bi se ustanovilo da je i sam Isus bio grešan, bilo osobno bilo naslijedno, njegova žrtva ne bi imala tu apsolutnu i sveobuhvatnu kvalitetu. Ne dvojeći oko toga da Isus nije počinio nikakav osobni grijeh, preostalo im je pitanje naslijednog. Grijeh po ocu ne dolazi u obzir, budući da je Isusa začeo sam Bog. Ostaje pitanje grijeha po majci, dakle Mariji. I za nju je ustanovljeno da osobno nije počinila nikakav grijeh, ali, avaj, ne vodi li i ona genetsko porijeklo od Adama i Eve, prvih grešnih ljudi? Ukoliko vodi, tada i Isus mora naslijediti istočni grijeh, pa njegova žrtva ne bi imala nikakvu otkupljujuću kvalitetu, a kršćanski bi svećenici ostali bez posla. Ne htjedući sebe izložiti toj opasnosti, izmislili su teoriju po kojoj je Marija od svojeg začeća pa nadalje izuzeta od istočnog grijeha, kao neka vrsta jedinstvene iznimke koja omogućuje Isusovu genetsku bezgrešnost. Čovjek se može zapitati zašto radije nisu odbacili koncept genetskog grijeha, ali tada nam pada na pamet da bez genetskog grijeha oni ne bi imali što raditi – naime, tako bi morali svakom čovjeku ponaosob dokazati da je grešan i neopravdan pred Bogom, a

zbog njegovih osobnih djela, što je teško i upitno, budući da bi većina ljudi vjerojatno pred Bogom prošla bolje od njih samih. Ovako, pojam genetskog grijeha daje im bianco ček, daje im koncept bezuvjetne grešnosti svih ljudi bez ostatka, a njima daje jedino sredstvo otkupljenja tog grijeha. Ljudi tako postaju ovisni o kršćanskim svećenicima, bez kojih će svi propasti. Nije, dakle, teško shvatiti razlog iz kojeg su se kršćani dovijali ovakvim mentalnim akrobacijama – svemu je, naime, krivo golemo samoljublje, kao i želja za dominacijom nad drugima, želja za podčinjavanjem drugih, u duhovnom, ako ne i fizičkom smislu.

Problem s takvima teorijama jest taj, što nemaju nikakvog zbiljskog pokrića. Isus se bavio pretežito propovijedanjem osobnog obraćenja i okretanja svijesti ka Bogu, a ne razglabanjima o vlastitoj žrtvi, a njegova majka se ne spominje u naročito laskavom svjetlu – na jednom mjestu joj se obraća sa "Ženo, što ja imam s tobom?"¹, a na drugom mjestu izrijekom daje do znanja da ne drži previše do svoje genetske rodbine, već da svojim rodom drži one, koji su predani Bogu.² Već i sam Isusov nauk, dakle, neposredno svjedoči protiv bilo kakvih teorija o tome, da je važno bilo što drugo, osim osobnog stanja duha. Na mnogim mjestima možemo vidjeti kako Isus navodi primjere onih, koje spašava samo i jedino njihov izbor za Boga, a protiv grijeha.³

---

1 Iv 2,4

2 *Dok on još govoraše mnoštvu, eto majke i braće njegove. Stajahu vani tražeći da s njime govore. Reče mu netko: "Evo majke tvoje i braće tvoje, vani stoe i traže da s tobom govore." Tomu koji mu to javi on odgovori: "Tko je majka moja, tko li braća moja?" I pruži ruku prema učenicima: "Evo, reče, majke moje i braće moje! Doista, tko god vrši volju Oca mojega, koji je na nebesima, taj mi je brat i sestra i majka." (Mt12, 46-50)*

3 *Nekima pak koji se pouzdavahu u sebe da su pravednici, a druge potcenjivahu, reče zatim ovu prispopodbu: "Dva čovjeka uzidoše u Hram pomoliti se: jedan farizej, drugi carinik. Farizej se uspravan ovako u sebi molio: 'Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabežljivci,*

10.2 Ipak, postoji također i stav po kojem je Bogu drago kad ljudi trpe i pate, jer patnja navodno posjeduje otkupljujuću kvalitetu?

Takav stav je pogrešan, ali je zasnovan na opažanju koje u sebi ima istine. Naime, ako se za nešto može reći da je Bogu milo, onda je to vrlina, dobro, radost i duhovno ispunjenje. Zapravo, nije to Bogu ni milo ni nemilo, nego su ljudi koji se tako osjećaju bliže Bogu, i bolje osjećaju Njegovu nazočnost, jednostavno stoga što se ona odražava u takvim stanjima. Dakako, ukoliko je netko dugo ustrajao u krivome, u slučaju da se obrati osjećat će kajanje i duševnu bol. Taj oblik patnje predstavlja energetsko stanje oslobađanja niskih energetskih konstrukcija iz sustava, odnosno, stanje čišćenja od grijeha. Takav oblik patnje je stoga pozitivan i pročišćujući. Ipak, nije patnja ta koja otkupljuje, nego predanost Bogu, a patnja je samo posljedica djelovanja Božanske sile na naslage grijeha. Zbog poistovjećivanja duševne boli i stanja milosti u kojem se ona javlja došlo je do krivog shvaćanja, prema kojem je patnja ugodna Bogu.

---

nepravednici, preljubnici ili - kao ovaj carinik.' Postim dvaput u tjednu, dajem desetinu od svega što steknem.' A carinik, stoeći izdaleka, ne usudi se ni očiju podignuti k nebu, nego se udaraše u prsa govoreći: 'Bože milostiv budi meni grešniku!' Kažem vam: ovaj siđe opravdan kući svojoj, a ne onaj! Svaki koji se uzvisuje, bit će ponižen; a koji se ponizuje, bit će uzvišen." (Lk 18,9-14)

Jedan ga je od obješenih zločinaca pogrđivao: "Nisi li ti Krist? Spasi sebe i nas!" A drugi ovoga prekoravaše: "Zar se ne bojiš Boga ni ti, koji si pod istom osudom? Ali mi po pravdi jer primamo što smo djelima zasluzili, a on - on ništa opako ne učini." Onda reče: "Isuse, sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje." A on će mu: "Zaista ti kažem: danas ćeš biti sa mnom u raju!" (Lk 23, 39-43)

10.3 Takav stav je posve suprotan općeprihvaćenom, prema kojem je netko to ugodniji Bogu, što je jadniji i lošije se osjeća!

Dakako. Pa, samo bi posve slaboumna osoba bila u stanju povjerovati kako Bog više cijeni bijedu od blagostanja. Dakako da je osude vrijedno ono blagostanje, koje se postiže na tuđu štetu, ali da je bijeda bolja od blagostanja, to je pak posve naopako shvaćanje. Ukoliko je netko jadan, treba ga ubiti da mu se skrate muke. Ne treba nagrađivati bijedu. Zbog društva koje nagrađuje bijedu svakog se dana srećem s prosjacima koji takve pogrešne ideje iskorištavaju. Neodgovorni i zli roditelji uče svoju djecu prositи i glumiti astral patnje, bijede i jada, i kad mi takvo jedno dijete priđe i želi da nagradim njegovu bijedu, dođe mi zlo. Pa, tko bi pri zdravoj pameti nagradio takvo što novcem?? Takvo što je posve različito od prakse redovnika-prosjaka, čiji duhovni stav nije "ja sam jadan, plati mi za to novaca", nego "ja sam utjelovljenje Božanske svijesti, pokaži mi da vrednuješ moje prisustvo, i bit će me na svijetu; ukoliko me ne želiš, napustit ću svijet i otići u svoju duhovnu domovinu". Jadne ljude treba kazniti, a ne nagraditi. Na svijetu ima previše jadnih, a premalo vrijednih, i jedne treba zamjenjivati drugima. Sve dok budemo iz krivih pobuda nagrađivali ono što je vrijedno prezira, dotle ćemo biti okruženi prezira vrijednim pojavama.

Istina, postoje ljudi koji su doista prinuđeni prositи, budući da na drugi način nisu u stanju doći do novca, a možda nemaju ni gdje živjeti. Također treba osigurati dostojanstven život, i riješiti njihov problem na valjan način, a ne im pokazati da je ponižavanje vlastitog dostojanstva nešto što donosi novac. Takvo što bi trebalo značiti smrtnu presudu, a ne način zarađivanja. Policija bi sve jadne ljude trebala pokupiti s ulice i staviti u zatvor, a pustiti ih van tek kad prestanu biti jadnima i pokažu istinsko ljudsko dostojanstvo. Tada bi im trebalo naći

pošten posao ili ih na drugi način zbrinuti, ukoliko se sami nisu u stanju pobrinuti za sebe iz bilo kojeg razloga.

Dakako, profesionalnih prosjaka će biti sve dok se bijeda i jad budu plaćali bolje od poštene rada, kao što je danas slučaj.

O novcu i vrijednosti duhovnog rada

11.1 Kad smo već kod novca, kako se ti uzdržavaš?

Ne uzdržavam ja sam sebe, nego to čini Bog. Iz tog razloga ja koristim sve svoje moći kako bih ljude obratio ka Bogu, kako bih im ukazao na Božanski izvor blaženstva na kojem će ugasiti vatrnu svoje bijede. Budući da sam im od koristi, pravedno je i posve dolično da se oni pobrinu o mojoj materijalnoj dobrobiti. Ukoliko dopuste da ja živim u bijedi, to će pokazati koliko drže do onoga, što sam im došao reći. Dakako, obrnuto ne važi. To, što će netko meni dati novac, ne znači nužno da cijeni ono što sam mu došao ponuditi; to može značiti i pokušaj manipulacije, gdje će me takav pokušati finansijski ucijeniti ne bih li manje napadao i kritizirao njegove slabosti, ili pokušava kupiti moje prihvaćanje. Mnogo puta su se ljudi imali prilike uvjeriti da takva taktika ne djeluje, naime, ukoliko mi netko da novac, ja ću to shvatiti kao poziv da još jače i nemilosrdnije ugrozim sve njegove zablude i vezanosti, jer, zbog čega bi mi drugoga netko poželio dati novac; ne valjda zato da mu ojačam vezanosti? Za to ima druge, koji će to učiniti daleko bolje i stručnije. Moja je zadaća ljude opominjati kad zabrazde i govoriti im o onome, čemu treba težiti. Za razliku od nekih učitelja, ja ne prihvaćam nečiji grijeh zajedno s novcem; umjesto toga, kad mi netko takvo što ponudi, napravim se lud i prihvatom novac, a grijeh deset puta žešće napadnem.

Možda je to razlog zbog kojeg sam ja siromašan a neki drugi učitelji ne znaju što bi s bogatstvom, ali to je jamačno i razlog zbog kojeg oni ubrzo duhovno propadaju, dok ja tih problema nemam.

11.2 Dakle, ti živiš na grbači učenika?

To je jedan način na koji se to može postaviti. Drugi je taj da oni žive na mojoj grbači. Sve je samo stvar perspektive i vrednovanja – ukoliko se novac vrednuje više od mog rada, tada će ja biti proglašen parazitom, a ukoliko se moj rad vrednuje više od novca, tada će biti proglašen nesebičnim dobrotvorom. Mene osobno baš briga za takve ocjene.

11.3 Zbog čega radije ne nađeš nekakav posao, a duhovni rad ne dijeliš besplatno?

Razmišljaо sam o tome, i ne bi funkcionalo. Naime, sa svoјim poznavanjem računalne tehnologije i programiranja ne bih imao posebnih teškoća u pronalaženju dobro plaćenog posla. Ukoliko bih se tom poslu posvetio kako valja, na to bi otislo barem 8, a vjerojatnije 12 sati svakog dana. Nakon toga ne bih bio u posebno dobrom stanju i morao bih se odmarati, tako da mi za učenike i knjige ne bi preostalo previše vremena. Osim toga, ispadalo bi da je vrednije moje poznavanje operativnih sustava i programskih alata od mojeg poznavanja Boga i duhovnosti, te da sam važniji svome šefu na poslu nego svojim učenicima, jer je on voljan platiti moje vrijeme i rad, a oni nisu. Tko bi takve ljude uopće uzeo za učenike i učio ih yogu? Samo potpuna budala koja nastoji na svojoj propasti, jer ljudi novcem pokazuju gdje im je područje interesa, a ukoliko yogu ne drže dovoljno značajnim područjem interesa da u nju ulože novac, tada su njihova duhovna nastojanja obično samozavaravanje i nemaju vrijednosti. Osim toga, svatko treba raditi ono u čemu je dobar. Ja doduše jesam dobar u programiranju, ali ne toliko, koliko sam dobar u yogi, tako da ima smisla zanemariti manje vrijednu vještina kako bih se posvetio vrednijoj. Zbog toga sam bavljenje programiranjem napustio negdje 1996., i posvetio se podučavanju.

Drugi jak razlog zbog kojeg se ne bavim programiranjem nego podučavanjem jest sljedeći: ja ovdje nisam radi sebe, nego radi drugih. Da se mene pita što želim, odgovorio bih da želim biti u skladu s Božjom voljom, a ako je ikako moguće, da bez ostatka i vječno boravim u najvišem Božanskom stanju, koje je moja istinska priroda, i da vječno napustim sve osim toga. Kako se čini, Božja je volja ta, da boravim na ovom svijetu i djelujem uzdižuće na sva bića, kako bi se vrlina utvrdila, a grijeh natjerao na povlačenje. Ukoliko bih morao tu zadaću zapustiti poradi rada namijenjenog pukom preživljavanju, tada ne bi postojao razlog mojeg preživljavanja, i ja bih vjerojatno napustio ovo tijelo. To još uvijek nije Božja volja, i stoga ja pišem ovu knjigu, umjesto da programiram neku bazu podataka. U onoj mjeri u kojoj ljudi budu vrednovali moj rad, ja će biti bogat, odnosno siromašan.

11.4 Ne bi li duhovni ljudi trebali biti siromašni? Ti živiš životom porodična čovjeka, nije li to neprimjereni?

Duhovni ljudi bi trebali biti nevezani za materijalno, u smislu da im stanje svijesti nije ovisno o stanju bankovnog računa. Što se siromaštva tiče, ono samo po sebi ne predstavlja nikakvu vrlinu, niti mu treba težiti. Božansko stanje duhovnog obilja teško je spojivo sa stanjem materijalne oskudice, koja je u stanju proizvesti jedino probleme. Osim toga, ja se u svom radu koristim najnaprednjom tehnologijom koju je ova civilizacija u stanju pružiti. Ovaj tekst je nastao na prijenosnom računalu prilično moderne generacije; uz njega koristim i stolno računalo koje vrši funkciju podatkovnog poslužitelja, kao i funkciju grafičke radne stanice za pripremu knjiga za tisk. Ta računala, zajedno s računalom koje koristi moja supruga, povezana su u lokalnu mrežu koja se preko modema na poslužitelju po potrebi spaja na Internet. Uz sve to, koristim se

mobilnim telefonom i ostalim tehnološkim igračkama, a radi pokretljivosti imam auto. Te stvari stoje dosta novaca, ali fleksibilnost koju mi pružaju daleko nadmašuje troškove – uz praktički neprekidan rad s učenicima ja uspijevam pisati po dvije knjige godišnje, te ostajati u neprekidnoj e-mail vezi sa svima koji me požele nešto pitati, bez obzira na njihovu fizičku lokaciju na svijetu. Osim toga, moji učenici se koriste tom istom tehnologijom, tako da to nije ništa neuobičajeno. Da sam kojim slučajem odlučio izvoditi gluposti, mogao sam odbaciti svu tehnologiju kao što to neki čine, i ograničiti svoje djelovanje na pergament i gušće pero, ali ne vidim koja bi od toga bila korist, osim uštede nešto novaca. Moje je mišljenje da bi takvo ograničenje moje učinkovitosti nanijelo daleko veću štetu od utroška novca, pa ču i u budućnosti nastaviti koristiti sve korisne stvari kojima se mogu poslužiti i do kojih sam u stanju doći. Na kraju krajeva, moje poznavanje informatike ovako nije posve beskorisno, nego mi pomaže u duhovnom radu, što je dokaz da nema stvari koje su beskorisne ili loše same po sebi, nego njihova vrijednost ovisi o namjeni za koju ih koristimo.

11.5 Ti si oženjen. Ne bi li duhovni učitelj trebao živjeti u celibatu?

Čemu bi to imalo služiti? Ja pokazujem kako je moguće živjeti u običnom svijetu, na uobičajen način, bez uvođenja posebnih zahtjeva ili novih elemenata, ali na način koji je pobožanstvlen, koji nosi u sebi Božansku kvalitetu. Većina ljudi živi porodičnim životom, i u tome nema ničeg lošeg – za razliku od celibata, koji je uglavnom povezan s raznim lošim pojavama. Kako bih ja mogao davati vjerodostojne savjete po pitanju bračnog života, ako nisam svojim primjerom pokazao kako bi idealan brak trebao izgledati? Sve ostalo bilo bi

prilično licemjerno. Osim toga, celibat implicira problematičnost seksa, što nije poruka koju želim odaslati, naprotiv, želim pokazati kako seks može biti divna i vrijedna stvar, značajan i pozitivan dio života, koji ne samo da neće ometati duhovne težnje, nego će biti oblikom njihova izraza.

O religiji i moralnosti

12.1 Jesmo li po pitanju grijeha svi jednaki, u smislu da će svatko u jednakoj mjeri i na jednak način odgovarati?

Ukoliko grijeh definiramo kao stanje svijesti, tada smo svi jednaki; ukoliko dvije osobe počine isti grijeh, posljedice će biti iste, odnosno od iste kvalitete, a prilagođene specifičnostima pojedine osobe. Ukoliko grijeh, pak, definiramo kao djelo određene vrste, tada nipošto nismo jednaki, i jedna osoba u određenim okolnostima može biti pohvaljena zbog ispravnog postupanja ukoliko učini djelo, zbog kojeg će netko drugi završiti u paklu. Primjerice, ukoliko vojnik koji brani svoju zemlju od napadača ubije stotinu neprijatelja, ne samo da neće odgovarati zbog grijeha ubojstva, nego će biti pohvaljen zbog nesebičnog junaštva i požrtvovnosti. Ukoliko ubojica ubije sto ljudi iz prljavih pobuda, on će zbog toga teško platiti. Djelo kao takvo, dakle, nije ni dobro ni loše, nego jedino stanje svijesti koje mu je uzrok. Ukoliko loše misli ne potisnemo, one će prerasti u odluku, koja je u svojoj naravi grešna, a ta odluka će stvoriti težnju ka vlastitom ostvarenju, čime nastaje grešno djelo. Problem sa samim djelima jest taj, što djelo označava sazrelu odluku, jer svaka odluka, odnosno ideja, mora proći više slojeva provjere, prije no što je odlučimo provesti u praksi. Ukoliko grijeh dovedemo do razine djelatnosti, daleko smo zabrazdili u njemu.

Grešno stanje svijesti se čak ne mora ni očitovati u djelima koja bi površni ljudi ocijenili kao grozna; ja sam osobno upoznao ljude koji nisu nikoga ubili, niti napravili neko djelo koje bi odudaralo od prosjeka u svojoj poročnosti, a koji su toliko duboko odabrali zlo, da u njihovoј prirodi više nema ni najmanjeg trunka dobra. Kad se govori o zlu, ljudi će zamišljati Hitlera ili nekog sličnog zločinca. Ovdje ih moram razočarati – Hitler jest bio duhovno nerazvijen čovjek, koji je živio unutar svog osobnog astrala, bez ikakve veze sa stvarnošću, a zlo koje

je činio predstavljalo je projekciju njegovih fantazija na stvarni svijet – to zlo su bili u stanju opažati drugi, ali on to nije bio u stanju, budući nerazvijen i sitna duša. On je bio jednostavno nedovoljno sofisticiran da bi bio u stanju svjesno se odlučiti za zlo, iako je sam bio instrumentom zla, i činio je djela koja je moguće opisati jedino kao užasna. Onaj tko smatra da će Hitlera opteretiti odgovornost za ubojstvo milijuna ljudi, grijesi. On će se suočiti s karmičkim lekcijama koje će u njemu razviti spoznaju, kako ne bi bio u stanju činiti takve greške, i u tom će trenutku Hitler zločinac, onaj Hitler koji je izazvao velika stradanja, prestati postojati – pretvorit će se u posve različitu osobu, koja će biti opterećena jedino velikim žaljenjem zbog posljedica vlastite gluposti, i činit će mnogo dobrih djela kako bi barem na neki način nadoknadio štetu, koju je izazvao. Kad, dakle, vidite velikog dobrotvora i plemenitu dušu, znajte da imate posla s negdašnjim Hitlerom ili sličnim zločincem, koji se obratio i pokajao. Tako djeluje zakon karme.

Postoje, dakako, i posve drugačija bića, o kojima je dobro znati što manje, a koja za razliku od Hitlera nisu nesvjesna zla koje čine; baš naprotiv. Da bi netko završio u paklu, nije dovoljno da odabere zlo. On najprije mora upoznati dobro, mora spoznati Boga i shvatiti Ga, i nakon što Ga je spoznao, mora Ga u cijelosti i bez ostatka odbaciti, da bi se odlučio za njegovu suprotnost. Svojedobno ne bih vjerovao nekome, tko bi mi o postojanju takvih bića govorio, ali je u međuvremenu Bog uredio moj susret s nekolicinom takvih, te nakon takvog iskustva nažalost moram promijeniti svoje prijašnje mišljenje, po kojem nitko ne bi Boga mogao odbaciti, kad bi bio suočen s tolikom divotom. Očito, takvi postoje i djeluju u svijetu.

Takva odluka nikad nije nešto što se nekome može slučajno desiti; naime, postoji ogroman broj ponovnih prilika, koje sve mora bez ostatka odbaciti, uvjek ponovo. Tek se tada, kad je

osoba zatvorila sva vrata koja vode ka Bogu, njen izbor proglašava konačnim, i njena se evolucija okončava.

12.2 Možemo li moliti za druge, ili na drugi način pomoći drugima da se oslobole grijeha?

Sve je moguće. Nažalost, molitva za drugoga je najčešće crnomagijski čin, kojim drugoga pokušavamo uvesti u svoj sustav vrijednosti, podrazumijevajući kako smo mi dobri, a on je u grijehu, pa možemo moliti Boga da ga prosvijetli. Takva molitva velik je grijeh i znak pogubne oholosti. Dakako, ukoliko molimo čista srca, i osjećamo samo ljubav i želju da pomognemo, možemo u velikoj mjeri pomoći, ali nipošto ne smijemo odrediti čvrsti oblik pomoći koju želimo pružiti, budući da ćemo tako najčešće napraviti još veće zlo. Treba, naprotiv, zračiti tek pozitivno usmjerenje i volju, a to usmjerenje će poprimiti oblik idealne pomoći. Svet je tako napravljen da pomoći drugih bića može biti od neizmjerne važnosti, jednako kao što i zlo koje činimo jedni drugima može biti užasno. Ne treba se previše oslanjati na to da će Bog dovesti stvari u red, jer je moguće da je Bog upravo nas namijenio tome, da ispravno uredimo stvari. Kako znamo, da nismo upravo mi Božja rukavica, kojom će u svijetu činiti dobra djela? Treba dakle primiti u sebe Božansku snagu i tako djelovati, a putem ćemo steći vještina i sposobnost.

Dakako, svatko sam za sebe mora odlučiti popraviti se ukoliko grijesi, ali zagovor drugih, pogotovo zagovor vrlih i svetih, doista ima veliku moć, jer svetac u sebi utjelovljuje određenu količinu Božanske snage, i njegova volja je u nekoj mjeri sjedinjena s Božjom, tako da je njegova molitva učinkovita. Svetac može grešnika okružiti poljem ljubavi i sklada, ali ukoliko grešnik takav oblik pomoći odbije, svetac ne može više

učiniti ništa, a sudbina grešnika bit će dodatno zapečaćena zbog činjenice da je bio okružen Božanskom nazočnošću u čistom stanju, koju je ocijenio kao nepoželjnu i odbio. Zapečaćena ne stoga što će mu Bog to zamjeriti, nego stoga što je još jedan aspekt dobra odbacio kao zlo i odredio se protiv njega.

Ne treba za svakoga moliti, niti je dobro svakoga pokušati spasiti. Naprotiv, od veće je koristi svakoga učvrstiti u izboru strane za koju se odlučio, kako bi se stvari na svijetu razbistrile. Jednom je moja supruga molila za jednu osobu, koju sam ja osudio. Tada joj se ukazao Bog i pokazao joj narav duše za koju moli: ta osoba bi po njenom zagovoru bila pošteđena propasti, ali, budući posve zla, prvom bi prilikom pokušala uništiti upravo nju, koja je za nju molila. Užasnuta prizorom, shvatila je kako je mudro prepustiti stvari njihovom tijeku, jer i suosjećanje može biti neprimjereno i štetno, jednako kao i sve drugo. Naime, ja sam po svojoj naravi pretjerano suosjećajan i zbog toga znam pogriješiti, ali ukoliko je netko toliko zao da ga čak i ja odbacim, takvoga doista ne želite sresti, niti za njega moliti.

12.3 Možemo li yogom steći sposobnosti, kojima možemo biti drugima od koristi?

Dakako, a ja sam primjer toga.

12.4 U raspravi i dokazivanju koristiš se citatima i argumentima iz Biblije. Kako to, nije li to pomalo čudno za nekoga tko zastupa istočnjačku disciplinu?

Da, često navodim Isusov nauk kako bih pojasnio neke aspekte yogе. Tome ima nekoliko razloga. Prvi je visoka kvaliteta tog nauka, a drugi je taj, što je taj nauk nekako najbliži i najpoznatiji ljudima s kojima razgovaram.

Što se "istočnjačke discipline" tiče, ne vidim što je to istočnjačko u mojoj naučavanju, osim dijela terminologije. Ja držim kako naučavam istinu, a u njenom obrazlaganju koristim sva sredstva, bila ona istočnjačka ili zapadnjačka. Tako ću podjednako koristiti argumente evanđelja, indijskih tekstova, kao i znanstvena zapažanja, ovisno o tome što je u nekom trenutku primjenljivije i bliže istini.

12.5 Znači li to da su tvoji pogledi bliski kršćanstvu?

Zapravo, ja bih rekao da su bliski evanđelju. Do današnjeg kršćanstva ne držim previše, jer držim da njegova religijska praksa nema vrijednosti. Od kakve je koristi to, što je teorija u velikoj mjeri valjana, ako se ne provodi u praksi, ako nema živog dodira s Bogom, a sve je svedeno na obrede i simboliku bez sadržaja? Osim toga, čak je i naučavanje tih crkava prožeto teškim zabludama, tako da se po tome ne isplati previše prekapati. Da, potrudio sam se temeljito uputiti u naučavanje mnoštva kršćanskih zajednica, i nisu me se previše dojmile – imam dojam da ti ljudi ništa ne shvaćaju. Dakako, to što kršćane držim budalama uopće me ne smeta u mišljenju da bih se s Isusom izuzetno dobro slagao.

12.6 Ukoliko odbacuješ kršćanstvo, kako stojiš s hinduizmom i budizmom?

Jednako kao i s kršćanstvom – za ono, za što ustanovim da je valjano i istinito, kažem da je valjano i istinito, dok ostalo odbacujem. Hinduizam je posebna pojava, budući da sam naziv nema značenja – on obuhvaća mnoštvo sljedbi i religija koje se međusobno razlikuju više nego primjerice kršćanstvo i ateizam. Zbog toga ne mogu jednoznačno reći što držim o hinduizmu. Držim, primjerice, da neki tekstovi hinduizma predstavljaju apsolutno najviše dosege ljudske vrste na području duhovnosti – niti jedna druga religija ne može se s njima mjeriti po dubini i preciznosti. Dakako, postoje stvari unutar hinduizma koje su vrijedne prezira, primjerice odnos prema ženama, naslijedni kastinski sustav, rigidnost običaja i obredni mentalitet, kao i visok stupanj oholosti i samodopadnosti. Hinduizam obuhvaća naj sofisticiraniju religijsku teoriju i praksu, jednako kao i najprimitivnije oblike pučkog idolopoklonstva i praznovjerja. Zbog toga moj sud o hinduizmu ne može biti jednoznačan.

Što se tiče budizma, i o njemu imam podijeljeno mišljenje. S jedne strane se može reći da je budizam kvalitetna filozofija koja daje dobre odgovore na neka pitanja; budizam je zaslužan za jednu od najkvalitetnijih teorija reinkarnacije i karne. Također, budizam se bavio pokušajem analize supstancija viših planova, i dao valjane odgovore u sferama u kojima su prije njega postojale tek metafore. Ipak, budizam bih u njegovoj temeljnoj filozofiji odbacio, budući da previđa temeljni pozitivni princip u stvarima, i bavi se tek propadljivim i nestalnim, propuštajući uočiti besmrtni Božanski temelj stvarnosti. Zbog tog razloga budizam dobro obrađuje niže aspekte stvarnosti, ali posve mu promiču oni viši. Već se i sama temeljna "plemenita istina" o tome kako ni u čovjeku ni izvan njega nema ničega vječnog može prije nazvati žalosnom zabludom, i diskreditira taj nauk za svakoga, tko je poput mene neposredno osvijestio temeljnu, vječnu stvarnost, koja je istodobno i u čovjeku i izvan njega.

12.7 Kako stvari stoje s islamom?

Iz pozicije religijske teorije, svaku religiju koja se bavi pitanjem zakona, odnosno koja drži da se čovjek treba pridržavati određenih propisa koje je Bog odredio, i da se u tome sastoji spasenje, držim plitkom. Dakako, postoje ljudi kojima religija zakona ima smisla i ja takvima ne mogu objasniti zašto je taj koncept absurdan, iz jednostavnog razloga što bi se oni tome i sami domislili, da su u stanju, a budući da nisu, neće biti u stanju shvatiti ni moje objašnjenje. Dakako, na svijetu postoje različite religije i različiti ljudi, i svatko će pronaći nešto prikladno svojem stupnju shvaćanja. Ne postoji nikakva mogućnost da nekoga na tako primitivnom stupnju shvaćanja prihvatom za učenika, tako da mi ni objašnjavanje stvari na toliko niskoj razini nije zanimljivo. Ipak, za one druge bih napomenuo da religija, koja definira Boga kao suca, koji stvara proizvoljni kriterij dobra i zla, definira dobro kao nešto, što je na određeni način odvojeno i različito od Boga. Ukoliko definiramo Boga kao najviše dobro, tada se gubi potreba i za zakonom i za sucem – naime, svatko se ima prilike odrediti prema Bogu, i usmjeriti se ili prema Njemu, ili protiv Njega. Iz svakog izbora slijedit će određene posljedice, čisto po naravi stvari, a gnjevnog Boga koji baca grešnike u pakao i nagrađuje vjernike rajem treba ostaviti djeci, koja će takve plitke koncepte jedino i moći držati krajnjom i najvišom, od Boga objavljenom istinom.

Prispodoba o razmetnome sinu¹ po mom mišljenju daleko točnije ocrtava narav svijeta i Božji stav – Bog je neutralan, on niti sudi, niti prijeti, niti prisiljava. On je najviše dobro i najveće ispunjenje, i to ispunjenje ne mora svatko odabratи, a za krivi izbor ne slijedi kazna od Boga, nego je krivi izbor sam

---

1 Lk 15, 11-32

po sebi kazna, budući da je odvojenost od Boga uvijek bolna. Bog je suprotnost kazni i kažnjavanju, Bog je nagrada van svake nade. Svet je tek tuđina, u kojoj Božji sinovi mogu do mile volje jesti sa svinjama stranaca, ukoliko ne žele živjeti s ocem. Taj svijet, dakle, nije odraz Božje volje, nego alternativa Bogu, čije je postojanje nužnost ukoliko prihvativimo postojanje slobodne volje – kakva bi to, naime, bila sloboda, ukoliko ne bi postojalo polje izbora u kojem bismo se njome mogli koristiti. Iz toga slijedi da Bog nije nužno tvorac ovoga svijeta – može se reći da on omogućuje postojanje svakog zamislivog svijeta, kojeg neko biće odabere, i ne nameće nikome svoje kriterije i vrijednosti. Ali, on nas može upozoriti na teške i ozbiljne posljedice nekih oblika primjene naše slobodne volje, i to zapravo i čini.

Može li, dakle, pravi Bog stvoriti savršeni svijet? Može. Ali, ukoliko želi da budemo slobodni, a želi, mora nam pružiti i mogućnost krivoga izbora, a iz toga slijedi i postojanje svjetova koji su nesavršeni i skrojeni po našem izboru. Za postojanje takvih svjetova prije bi Bog mogao kriviti nas, nego mi njega; ipak, On to ne čini. Bog se postavlja poput oca, koji je svog grešnog sina uvijek spremam primiti nazad, ukoliko Ga ovaj odabere i odbaci svoje pogreške. Mi smo, dakle, sami sebi suci i tvorci vlastite sudbine, a Bog je jedan od mogućih izbora koji stoje pred nama. Nije Bog taj, koji će nam suditi, jer je takav koncept sulud. Kakve bi Bog imao koristi od toga? Zašto bi sud uopće bio nužan, ukoliko je Bog stvorio svijet pravednim? Pravedni svijet će se sam pobrinuti za kazne i nagrade, a to i čini, sustavom karme i reinkarnacije. Za to nije potrebna Božja intervencija. Božja intervencija je potrebna jedino ukoliko netko poželi nadići čitav svijet, zajedno s njegovim kaznama i nagradama.

12.8 Preporučuješ li dakle ljudima da promjene svoju vjeru?

Dakako, ja ne vjerujem da zamjena jednog vjerovanja drugim može sama po sebi dovesti do duhovnog rasta, ali vjerujem da će takva zamjena biti nužna posljedica duhovnog rasta. I u duhovnom smislu, dakle, nije zlo biti djetetom koje ne razumije, ali je loše djetetom ostati. Čovjek može neko vrijeme držati Boga zakonodavcem ili vlastodršcem, ali ukoliko razmišlja i razvija svoje opažanje i shvaćanje stvarnosti, takvo će vjerovanje prije ili kasnije zamijeniti dubljim. Osim toga, pogrešno vjerovanje ima tu lošu stranu, da još dodatno ometa čovjekovo ispravno funkcioniranje i tako doprinosi problemima svijeta.

12.9 Ti malo govorиш jedno, malo drugo. S jedne strane govorиш kako treba gledati samo dobro, te svakoga prihvatići i pomoći mu, a s druge strane govorиш o beskompromisnom odbacivanju zla. Kako je moguće pomiriti te dvije stvari?

Te izjave uopće nisu u sukobu. Naime, ljudi zbog svojih emocionalnih obojenosti teže pogrešno shvatiti stvari. Ukoliko ja govorim o potrebi prihvaćanja, i o tome da se treba otvoriti prema čovjeku, oni to u svojoj zabludi shvaćaju kao afirmaciju svog ega i sve svoje grešnosti. Dakako da će se takvi neugodno iznenaditi kad shvate kako se moja otvorenost i prihvaćanje odnose samo na pozitivne kvalitete i ono, što je u čovjeku Božansko, dok će drugo nemilice napasti, a u slučaju da u čovjeku prevladavaju niskosti i zlo, u cijelosti će ga odbaciti, sve dok se on sa svoje strane ne odrekne zla.

Ljudi bi htjeli biti voljenima i prihvaćenima, a istodobno žele raditi zlo i ustrajati u grijehu. To ih čini licemjernima. Naime, onoga tko je odabrao ljubav lako ćemo prepoznati po tome, što

je njegov život ispunjen ljubavlju. Takav čovjek neće čekati da drugi njemu daju ljubav, nego će je naprotiv on davati drugima. Kad sretnem čovjeka koji tvrdi kako bi on zapravo želio voljeti, ali ne može zbog toga što su mu drugi za nešto krivi, znam sa punom sigurnošću da sam sreo Božjeg neprijatelja i zlu dušu. Takav će čovjek neprestano prosuđivati druge, prosuđivat će Boga, postavljat će uvjete i očekivanja, i na drugi način stvarati zapreke ljubavi i svemu pozitivnom, a sve u ime svoje navodne želje za ljubavlju. Takav nije u stanju ni pojmiti što ljubav znači. Njegov idealni svijet sastojao bi se od njega i njegovih robova i kopija, a svi bi mu bili podložni i neprekidno bi udovoljavali svakom njegovom hiru, te bi imali beskrajno razumijevanje za svako zlo i grijeh koji takav počini. Dakako da bi takvome odgovarao Bog koji bi ga razumio i sve mu oprاشao – takav Bog bi bio tek instrumentom udovoljavanja njegovim prohtjevima. U zbilji, takvome ne treba Bog, jer on želi biti Bogom u svijetu podređenom sebi.

Tko ima makar marginalno poznavanje psihologije, da ne pričam sad o yogijskoj energetici, znat će da su to simptomi slabe ličnosti koja se urušava u ništavilo. Obuzetost sobom, naime, predstavlja vrlo opasan simptom, koji govori da je "ja" upitan i nesiguran u vlastito postojanje. Energetski gledano, to znači da se atman, besmrtno jastvo, ne očituje neometano u takvom biću, koje se tako odvaja od neuništivog bitka. Naime, čovjek se bavi upravo stvarima, koje drži upitnima. Ukoliko je gladan, bavit će se hranom. Ukoliko je žedan, bavit će se pićem. Ukoliko osjeća kako nema vrijednosti, bavit će se sobom i vlastitom važnošću. Takvo je promišljanje znak destruktivne praznine, i takva bića djeluju u svijetu poput crnih rupa, koje sve oko sebe pretvaraju u ništavilo, te tako šire mrak i propast. Dakako da će takvim bićima biti smrtnim neprijateljem – naime, moja bit je suprotna njihovoj. Između nas ne može biti mira ni pomirenja; ili će mene biti a njih neće, ili obrnuto.

Takav će mrak željeti Boga, ali Boga u svom posjedu. Takav će željeti i učitelja, ali učitelja u svom posjedu, po svojoj volji, koji će mu ugadati i hraniti njegov ego. Mnoštvo učitelja je propalo zato što nisu prepoznali i odbacili takve pijavice, lažne učenike koji donose propast. Takav će stvarati dojam da želi napredovati, i učitelj će davati sve od sebe kako bi na njega prenio razumijevanje, ali što god dao, nikada nije dosta, uvijek nešto nedostaje, i tada takvi "razočarani u učitelja" odlaze. Tada nastavljaju hraniti svoj ego na razne načine – ili tako što će glumiti žrtvu "lažnog učitelja" i tako pokušati pridobiti suosjećanje drugih, ili tako što će se razmetati svojom "slobodom", nakon što su napustili "prijetnju vlastitoj samostalnosti". Moguće je i da će odmah krenuti u potragu za sljedećim učiteljem. Zapadni svijet obiluje takvima negativnim, slabim i sitnim dušama, koje se neprestano bave sobom i svojim pravima i vrijednošću, i ne mogu dovoljno upozoriti duhovne ljude da se čuvaju takvih¹. Suosjećanje prema takvome donosi propast – takvoga treba bezuvjetno i bez ostatka odbaciti. Otvorenost i prihvatanje usmjereni prema takvome donose jedino propast osobi koje ima dobre namjere, ali kojoj nedostaje sposobnosti diskriminacije. Naime, onaj tko pokušava u svakome vidjeti dobro, i radi toga previđa općeniti ustroj ličnosti, nalik je onome, tko u mješavini slatkiša i izmeta vidi samo slatkiš.

Osim toga, onaj tko želi od mene čuti istinu, neće se zadovoljiti mojim pisanim tekstovima, budući da pisani tekst svatko može iskriviti i pogrešno protumačiti. Ja sam daleko širi od bilo kakvog teksta, i ukoliko netko opaža suprotnost između onoga što piše u mojim knjigama i onoga što govorim njemu osobno, tada je to stoga što se on bavio onim dijelovima mojih knjiga,

---

1 Dakako, velik broj onih, koji lutaju svijetom u potrazi za učiteljima i naučavanjima jednostavno su zbumjeni ljudi, a među njima ima i istinskih, plemenitih tragalaca za istinom. Ovdje se ne bavim takvima, nego onom nekolicinom štetočina, koje svi, čini se, previdaju.

koji nisu primjenjivi na njega. Zlim ljudima će se možda dopasti ideja o učitelju koji će ih prihvatići zajedno s njihovim grijehom i u njemu ih učvrstiti, i možda će doista čitanjem mojih tekstova steći dojam kako su u meni pronašli takvoga, ali oni silno grieše. Od mene će dobiti istinu i stvarnost, a takvima će to biti posebno neugodno iskustvo.

12.10 Ukoliko je istina to što kažeš, dakle da se ljudi bave upravo onim, što im nedostaje, iz toga bi se dalo zaključiti kako tebi užasno nedostaje Bog, budući da o njemu neprestano govorиш?

To je dobar zaključak, posve blizak istini. Naime, kad bih neprestano boravio u Božanskoj stvarnosti, ne bih se mogao prisiliti na promišljanje svih ovih stvari, kojima se svakodnevno bavim. Zbog toga je Bog na određeni način prigušio i sakrio svoju nazočnost od moje svijesti, kako bih u ovom životu bio u najvećoj mjeri koristan drugima. Kad se nalazim u stanju Božanskog ispunjenja, nemam nikakvih motiva, nikakvih pobuda, nikakvog razloga bilo što činiti. U takvom stanju se gubim iz sfere u kojoj postoje ljudi s problemima, u kojoj postoje bića kojima Božje postojanje nije očigledno, i kojima je potrebna yoga kako bi se uzdigli iz svojeg stanja. U takvom stanju postoji jedino Bog, i nema nikakvog razloga iz kojeg bih išta činio. Dakako, nije vjerojatno da bih takav bio od neke koristi. U sadašnjem stanju, ja Boga osjećam, ali tek djelomično, kao slutnju, kao nešto što gotovo mogu dotaći, ali ne posve. Čitavo moje djelovanje nastaje kao posljedica te čežnje i osjećaja te nazočnosti. To je motiv koji me tjera na djelovanje. U trenutku ostvarenja te čežnje, ja ću šutjeti i posve se povući, i obustaviti svaki oblik djelatnosti.

Prigrlite dakle i usvojite ove materijale, koje stvaram iz ovog svog stanja, jer je za njihov nastanak plaćena viša cijena, nego to možete i zamisliti.

12.11 Kako Bog gleda na religije ovog svijeta?

U svakom slučaju ih ne procjenjuje onako, kako su to ljudi skloni činiti, dakle kao ispravne i pogrešne; naprotiv, vrednuje ih po njihovoј korisnosti ljudima u njihovu nastojanju da se uzdignu iznad niskosti. Ispravnost teološkog naučavanja je sekundarna. Dakako, od dvije korisne religije vrednija će biti ona, koja u većoj mjeri odražava višu stvarnost, ali to ne znači da Bog jednu religiju drži ispravnom i dostoјnom održanja, dok druge drži vrijednim prezira i odbacivanja. Naprotiv – što više raznolikosti u mišljenju i shvaćanju Boga, to bolje. O Bogu se može reći bezbroj različitih, čak i međusobno suprotstavljenih stvari, a da sve budu istinite. Na nekim stupnjevima razumijevanja istina je da Bog ne postoji – dakako, u određenom smislu. Na drugim stupnjevima istina je da bogova ima mnoštvo. Na nekim drugim pak stupnjevima istina glasi da postoji samo jedna stvarnost, i da je to Bog. Idealno bi bilo kad bi svaka religija točno opisivala onu razinu stvarnosti, kojom se bavi, i kad bi ljudi, ovisno o razvoju svojeg shvaćanja, mogli slobodno mijenjati religijsko uvjerenje. Dakako, čak je i to daleko od stvarnosti, budući da u nekim primitivnim državama onaj tko odbaci državnu religiju može teško nastradati, može čak i ostati bez glave. Za početak bi bilo poželjno svim ljudima dati potpunu slobodu religijskog vjerovanja, kako bi mogli bez teškoća razvijati svoje teološke koncepte.

Naravno, treba shvatiti kako je odgovor metaforički – zašto bi Bog uopće vrednovao religije? Zapravo, blizina Bogu, u koju

dovode čovjeka, mjerilo je vrijednosti religija, te se tako može reći da i religije, jednako kao i ljudi, nose same u sebi mjerilo svoje vrijednosti, odnosno da same sebe vrednuju prema tome kako se postavljaju u odnosu na vrhovnu stvarnost.

Idealna bi bila ona religija, koja bi bila transparentno sredstvo Božje nazočnosti na svijetu. Dakako, takva će postojati tek kad ljudi počnu živjeti Božansku nazočnost, i tada će njihov život i djelovanje biti takvom religijom. Do toga još ima dosta posla.

12.12 Može li netko istodobno biti pripadnik neke religije, i tvoj učenik?

Ne, ne može. Jedno isključuje drugo. Ja nisam ovdje kao dopuna hrpi nečijih ispraznih uvjerenja. Ukoliko ga njegova religija zadovoljava, neka mu je, ja mu tada ne trebam. Ukoliko ga ne zadovoljava, pa drži kako sam mu potreban, što će mu tada religija? Što to može od religije dobiti, a od mene ne može? Ukoliko drži da mu religija može dati nešto što ja ne mogu, tada njegova svijest nije dovoljno razvijena da bih ga ja uzeo za učenika. Iz tog me se razloga religije ne moraju plašiti – ja nisam došao preoteti im članstvo. Meni su, zapravo, zanimljivi tek oni, koji u njima ne mogu naći ispunjenje, te teže nećem višem.

Postoje neki yogini koji svoju tehniku reklamiraju kao kvalitativnu dopunu religijske prakse – prakticirajući njihovu tehniku, kažu, kršćanin će postati bolji kršćanin, musliman bolji musliman, hindus bolji hindus. Čovjek, dakle, ne treba mijenjati svoju vjeru.

Kakva je to samo glupost! Naime, svatko tko malo bolje razmisli shvatit će kako se ovdje radi o slojevitom pitanju.

Doista, jedan yogin će dublje shvatiti primjerice Isusovo naučavanje, ali hoće li ga to učiniti boljim kršćaninom? To će ga učiniti boljim yoginom, a kršćani će ga držati krivovjernikom, jer je njihovo vjerovanje toliko u sukobu sa stvarnošću, da svatko, tko u stvarnost iole dublje uroni, nužno mora doći s njima u sukob. Jednako važi i za bilo koju drugu religiju. Yegin će, dakle, biti najgorim mogućim sljedbenikom bilo koje religije, jer nimalo neće držati do njenog naučavanja, nego će svoje naučavanje crpsti iz stvarnosti. Pa, i sam Isus je rekao da nije došao uvesti mir i sklad među ljudima, nego sukob i rat¹, jer ne može njegov učenik biti dobrom pripadnikom društvene zajednice utemeljene u niskosti i grijehu. Ukoliko netko želi stvoriti učenike koji se neće nimalo razlikovati od ostalih ljudi koji ih okružuju, neka, ali tada je opravdano pitati čemu uopće služi njegova tehnika i naučavanje? Tome da ljudi ostanu isti kakvi su uvijek bili? Ukoliko ih ne želi učiniti boljima, tada neka se ostavi učiteljskog poziva i ode napasati krave. Ukoliko ih pak želi učiniti boljima, očito je da se takvi bolji ljudi neće dobro uklapati u okruženje poročnih neznanica, i da će između njih i svjetovnih ljudi biti sukoba.

Dakle, čak i u situaciji u kojoj je izvorno naučavanje ispravno, kao što je to slučaj s kršćanstvom, yogin će bolje shvaćati izvorni smisao, ali će ga tek to dovesti u sukob s formalnom religijom. Osim toga, yogin mora poznavati energetiku svoga sustava, mora poznavati energetske centre i organe, mora razumijevati svoj um, kao i različite prirodne zakonitosti. U onoj mjeri u kojoj u tome uznapreduje, sukobljavat će se s hrpom dogmatskih neznanica koje o svemu imaju mišljenje, a ni o čemu nemaju znanja. Zbog toga ja čitav taj lanac režem već u početku, stavljajući aspirante pred izbor: ili ja, ili religija. Oboje ne može koegzistirati.

---

1 Mt 10, 34-36

12.13 Znači li to da nemaš pretenzija ujediniti sve religije?

Sai Baba je imao takvih pretenzija, i mogu reći kako mu je doista uspjelo. Sve je religije ujedinio u vjerovanju u njegovu beznačajnost i nebitnost. Osim toga, pravljenjem kompromisa s raznim narodnim i religijskim običajima dodatno je ojačao vezanosti svojih sljedbenika, i postupno se posve upropastio.

Ja, osobno, do religija uopće ne držim, i smatram ih nekom vrstom nužnog zla koje su ljudi prinuđeni trpjeti ukoliko im nedostaje osobne spoznaje Božanskog. U onoj mjeri u kojoj budu stjecali spoznaju, bit će slobodni od potrebe za religijama. Moj je dakle cilj u cijelosti ukloniti potrebu za religijom, i to tako što ću učiniti ljude svjesnim Boga i viših zakonitosti. Tada neće trebati nikakvog posrednika koji bi im tumačio Božju volju i činio ih ovisnima o sebi. Idealno bi bilo kad ljudima ni ja ne bih bio potreban, jer bih tada imao manje posla i ne bih više morao nositi teret koji sad nosim, već bih se mogao u cijelosti vratiti Bogu. Kad bih, dakle, ljude sa religija preusmjerio na sebe, napravio bih upravo suprotno onome, što želim postići. Ja naime želim ljude i sa religija i sa sebe preusmjeriti izravno na Boga, a dok to ne nauče, bolje je da slušaju mene koji znam, nego religijske vođe koji ništa ni o čemu ne znaju i samo ih čine vezanima i neznašnicama.

12.14 Katolička crkva tvrdi kako je nju utemeljio Krist, te je stoga punina spasenja moguća jedino kroz nju?

A Islam jedini ima sveti kamen u Meki. I što sad s tim? Čak i ukoliko uspiju dokazati da je jednom davno njihovog osnivača Krist ovlastio da širi njegov nauk, kakve to ima veze s njima

danasm? U krajnjoj liniji, i Aleksandar Borgia, jedan od njihovih prošlih poglavara, poročan čovjek ogrezao u svim vrstama grijeha, mogao je s istim argumentima tvrditi kako njegove ovlasti potječu od Krista i Petra. Sve je to u cijelosti bezvrijedno, i čovjek koji u takve argumente vjeruje mora biti budala. Naime, da sam ja kojim slučajem imao učitelja koji je bio utemeljen u Bogu, a ja osobno nisam utemeljen u Bogu, kakve bi koristi bilo od toga da se pozivam na učitelja i njegov autoritet? Moj autoritet može dolaziti jedino od moje osobne neposredne utemeljenosti u Bogu, a ne od učeničkog nasljedja, knjige ili svetog kamena. Takva nesuvisla trabunjanja osnovni su razlog iz kojeg ljudi pozivam da se klone religija. Religija koja se koristi tako glupim argumentima ne može nikoga ničemu korisnome naučiti. Naime, to što je netko imao mudra djeda ne znači da on osobno nije neuki magarac. Također ni to, što se netko poziva na neki spis, ne znači da ga je sam u stanju shvatiti.

12.15 Katolička crkva također tvrdi kako ona ima najviše svetih sakramenata, čime argumentira svoju nadmoć?

Kakvih to sakramenata? Kad budu u stanju dijeliti "sakrament" čistog i valjanog uvida u stvarnost, te "sakrament" buđenja Božanske nazočnosti u čovjeku, tada ću ja prvi preporučiti ljudima neka budu njenim članovima. Kako stvari sada stoje, oni su u stanju izgovarati riječi bez snage, vršiti obrede bez vrijednosti i vjerovati u stvari koje ne razumiju. Koliko takvih besmislenih riječi i obreda ima, posve je nebitno, budući da su svi zajedno u cijelosti bezvrijedni. Bez stvarne Božanske moći, sve je to na razini vrača koji dimom svete vatre tjera zloduhe.

Dakako, to je tek jedna strana priče. Druga strana je to, da se

duhovna hijerarhija Zemlje, dakle sva prosvijetljena bića koja nastoje na tome da i drugi postignu visoko duhovno stanje, koristi postojećim religijama i njihovim obredima kako bi spuštala blagoslov na ljudе, dakako ukoliko ga oni žele prihvati. Tako sam imao prilike vidjeti kako poročni katolički svećenik, osoba ogrežla u materijalizmu i bez ikakve duhovne spoznaje, obredom blagoslova kuće spušta nazočnost mentalnog plana u područje na koje se njegov blagoslov odnosi. Jedino je objašnjenje to, da blagoslov djeluje neovisno o osobi svećenika, što znači da nije on taj koji nešto čini, nego se to događa usprkos njemu. Nisam osobno video, ali mogao bih se kladiti u priličan iznos da se ista stvar dešava u situaciji kad plemenski vrač zaziva povoljne sile, kad tibetanski lama zaziva utjecaj povoljnih sila prirode, i u svim sličnim slučajevima, osim valjda kod "religijskih" obreda u kojima nije cilj otvoriti se prema Božanskom, nego prema demonskom. U krajnjoj liniji, osobno sam doživio da se Bog koristi pripadnikom Hare Krišna sekte, koji je plitka budala, i čija je sekta karikatura i sablazan, pa me ništa drugo ne može iznenaditi. U svakom slučaju, Bog nastoji djelovati na svaki način i kroz sve, pa tako i kroz religije ovoga svijeta. Dakako da će svaka religija takve pojave koristiti kako bi sebe reklamirala kao jedinu pravu, i da će takva očitovanje Božanske snage tumačiti kao potvrdu vlastitog naučavanja, ali ništa nije dalje od istine od toga. U krajnjoj liniji, ljudima su se dešavale moćne stvari kad su prakticirali moju tehniku yoge, pa je moj jedini zaključak da im se to desilo stoga što su se otvorili prema Bogu, i postali prijemčivima za blagoslov koji Bog neprekidno pokušava dati svima, ali ga svi neprekidno odbijaju. Ukoliko se neko barem malo i u neznatnoj mjeri otvori, doživjet će moćno iskustvo.

12.16 Nije li ipak istina da uzrok slabog stanja nekih religija

nije u njihovoј teološkoј manjkavosti, nego u slabosti njihovih sljedbenika, koji su to tek formalno, a ne i u biti?

Takve me tvrdnje posebno zabavljuju, naime, da su moji učenici hrpa grešnih ljudi sablažnjivog ponašanja i bez ikakvog duhovnog razumijevanja, bih li ja mogao tvrditi kako sam dobar učitelj? Kakvu bi težinu imale moje tvrdnje o vezi s Bogom? Ukoliko takvu vezu nije moguće nigdje opaziti, primjerice u plodovima djelovanja, tada je razumno prepostaviti kako ona i ne postoji. Formalnoj će religiji laskati statistika o tome da joj pripada 80% populacije neke države, ali će prati ruke od stanja u toj državi, kao i od moralnog stanja pojedinaca, pripisujući to njihovoј osobnoј grešnosti. Jednako je zabavno promatrati kako neka većinska religijska sljedba izražava svoju sablažnjenost pojavom "sekti" u kojima postoje pojave zlostavljanja sljedbenika, pokušavajući tako zaraditi bodove sebi u korist, a istodobno se o njoj otkriju još gore stvari.

Meni se kriterij plodova čini jedinim ispravnim kriterijem vrednovanja neke religije. Dobro stablo rađa dobrim plodovima, a zlo zlim.¹ Vrijednost nečije teologije najbolje se odražava u stanju sljedbenika, a ukoliko netko tvrdi da je uzrok lošem stanju sljedbenika u nečem drugom, a ne u samoj kvaliteti naučavanja, u teškoj je zabludi. Postoji mnoštvo primjera naopakih sekti čiji su se sljedbenici posve upropastili slijedeći njihovo naučavanje, a čiji neuspjeh te sljedbe racionaliziraju ničim drugim nego tvrdnjom kako nisu dovoljno dobro provodili naučavanje u djelu!

Posebno su mi u tome "zabavni" Hare Krišne. Oni nemaju nikakvog problema tvrditi kako je njihova "tehnika yogе" najbolja i jedina primjerena, i kako se ponavljanjem njihove mantre čovjek izbavljuje od niskosti i grešnosti i stječe

---

1 Lk 6, 43-45

profinjeni ukus po kojem je privučen jedino Bogom, a da je sva sila problema s kojima se suočavaju, počevši od toga da u svojoj sekti nisu u stanju naći nikoga, tko bi pokazivao simptome stanja bhakti i bhava opisane u spisima, uzrokovana "demonskim mentalitetom" sljedbenika. Pa, ne bi li ta svemoćna mantra trebala izlječiti upravo taj demonski mentalitet, i pretvoriti demone u bhakte? Nije li upravo to ono, čime se okolo reklamiraju? Ljudska je glupost ogromna. Na kraju će takve religije tvrditi kako su jedino one spasonosne i ispravne, a svoje probleme racionalizirati time, što su oni koji su se po njima "spasili" u stvari demoni. Kome uopće treba takvo spasenje, kakvo oni nude, kad se ono ni po čemu ne razlikuje od stanja koje bi običan čovjek držao propašcu?

Jednako je zanimljiva Katolička crkva; s jedne strane je puna spasonosnih sakramenata kao šipak koštica, a s druge strane se djelovanje tih sakramenata ne može nigdje uočiti kod svećenika koji prave djecu redovnicama, ili su pak opsjednuti posjedom, te vlašću nad drugima. Doista su ti sakramenti velika otajstva, toliko su mistični da ih nitko ne može nigdje opaziti, koliko god gledao. Dakako, u takvoj religiji postoji mnoštvo dobrih ljudi, čak i svetaca, ali ima dobrih ljudi i svetaca i izvan nje, vjerojatno čak i više.

Ja sam barem iskren, pa velim da ni tehnika, ni obred, ni dragi Bog nije u stanju od đavla napraviti sveca. Takvo nešto nije moguće. Svatko svojom voljom odabire što želi biti, a što ne, i tu ne pomaže nikakva religija. Ono što religija ili yogijsko naučavanje može učiniti, jest dati sredstva onima koji imaju volje. Tada će oni lakše i brže doći do cilja, do kojeg bi vjerojatno i sami prije ili kasnije došli, doduše uz više teškoća.

Posebno mi je glup stav nekih "kršćanskih" religija, koje tvrde kako Bog ljudima nešto zamjera, a oni će izvršiti nekakav obred kojim će ukloniti to zamjeranje. Svatko tko je pročitao

evanđelje vidjet će, kako prema Isusovom naučavanju nikakva zapreka ne stoji s Božje strane – da se Boga pita, svi bi od Njega sve dobili. Problem je u ljudima, koji jednostavno ne žele prihvatići ono što im se nudi. Ne treba, dakle, raditi na tome da se umilostivi Boga, nego isključivo na ljudima, jer je jedino s njihove strane problem, i na njihovo se strani nalaze sve zapreke. Grešno je misliti kako Bog nema volje doći čovjeku, nego da treba napraviti nekakav obred kako bi ga se privoljelo. Bog se nebrojeno puta rodio i umro u ljudskom tijelu kako bi se približio ljudima i uvjerio ih u svoje nakane – Isusov primjer je tek jedan u mnoštvu. Kakvog nam još dokaza treba o Božjim namjerama? Takve budale i bezbožnici drže kako yogini žele prisiliti Boga da im se ukaže. Kao da bi Boga trebalo prisiljavati da se čovjeku ukaže! Bog se čovjeku neće ukazati jedino ukoliko Ga čovjek neprestano odbija u svim okolnostima. Ukoliko mu imalo popusti pažnja, Bog će mu se ukazati. Kolikima se samo Bog ukazao kad su se spotakli o kamen ili slučajno vidjeli neki cvijet, ili se obradovali tuđem dobru? Boga treba siliti da se ukaže čovjeku manje nego što rijeku treba siliti da teče nizbrdo.

12.17 Želiš li reći kako postojanje grešnih ljudi u nekoj sljedbi automatski diskreditira čitavu sljedbu?

Zapravo, želim ustvrditi upravo suprotno: ukoliko u nekoj sljedbi postoji makar jedna osoba koju je ta sljedba dovela na put svetosti i savršenstva, postojanje te sljedbe je opravdano. Jedno dobro opravdava mnogo zala. Ovaj svijet je ionako posve daleko od savršenstva, pa ako u njemu uspijemo utemeljiti makar malo dobra, već smo postigli veliki uspjeh. Treba težiti velikim ciljevima, ali razumno. Razlog iz kojeg ja kritiziram religije jest njihovo veliko samoljublje i vjerovanje kako one same predstavljaju najbolje rješenje za svačije probleme. Lako

je dokazati da nije tako, ali to opet ne znači da u njima nema ničeg od vrijednosti; naprotiv.

12.18 Treba li sve religije jednostavno ukinuti?

U krajnjoj liniji da, ali ne tako što bismo nad njima primijenili neku vrstu nasilja, nego tako što ćemo ljude učiniti neposredno svjesnima Boga. Tada im religije neće biti potrebne, i one će nestati, prirodnim putem. Sve do tog trenutka one će biti od neke koristi nekome. Treba smjesta ukinuti tek one religije, koje se bave pukim iskorištavanjem sljedbenika, a da od njihovog postojanja nitko nema nikakve koristi.

Također bi trebalo istrijebiti sve budale, ali tako što ćemo ih učiniti mudracima. To je vjerojatno nedostižan cilj, ali mu se svejedno vrijedi posvetiti, jer je i mali uspjeh na tom polju od velike vrijednosti.

Treba imati u vidu da je vrijednost bilo čega na ovom svijetu posve relativna, i da je kriterij te vrijednosti Bog. Dakle, u onoj mjeri u kojoj nešto očituje Boga, to je dobro. Na ovom svijetu ne postoji ništa, što je savršeno dobro – postoji samo zlo i veće zlo. Dobro postoji jedino u Bogu, gdje nema obmanutosti i ograničenja, u stanju savršenstva i krajnje slobode. Ukoliko religija, filozofija, politički sustav ili bilo što drugo čini ovaj svijet bližim tom stanju savršenstva, tada ga treba držati dobrim i vrijednim. Dakako, zbog lošeg stanja na svijetu Bog je najčešće prinuđen birati između dva loša sustava. Tome su "zaslužni" prvenstveno oni duhovno moćni ljudi, koji su se odlučili povući iz svijeta i prepustiti ga grešnicima na upravljanje. Zbog toga se glavnina vrline povlači iz svijeta, prepuštajući ga vlasti poroka. Dakako, teško ih je zbog toga kriviti – ovaj svijet teško da je moguće držati mjestom, koje bi

jedan svetac svojevoljno odabrao za svoje prebivalište. Da je to Božja volja, i ja bih odavno odabrao napustiti ovaj svijet. Ipak, čini se da su ovom svijetu od najveće koristi upravo oni, koji se u njemu osjećaju najmanje dobro – oni koji žele stvari ovoga svijeta najveći su teret svijetu.

12.19 Treba li ovaj svijet, dakle, jednostavno napustiti, ili treba nastojati na očitovanju Božanskog u svijetu?

Treba se baviti jedino Bogom, nipošto svijetom. U onoj mjeri u kojoj razmišljamo o Bogu i težimo Božanskom, mi uzdižemo svijet na kojem živimo, i očituјemo Božansko. Težnja prema Bogu najveći je oblik očitovanja Božanskog u svijetu, ona sama po sebi predstavlja Božansku silu, jer samo Božansko može težiti Bogu. Ukoliko se, dakle, budemo bavili jedino Bogom, bez nekog posebnog truda ćemo poboljšati i svijet. Ukoliko se pak budemo bavili pokušajima uzdizanja svijeta, svaki takav pokušaj jadno će propasti, jer mu nedostaje upravo Božanska, uzdižuća kvaliteta. Kako možemo biti od bilo kakve koristi svijetu, ako nam je svijest svjetovna, ako je nismo pobožanstvili? Bit ćemo tek jedan od aspekata problema, nipošto jedan od aspekata rješenja.

Ukoliko, primjerice, svu svoju ljubav usmjerimo ka Bogu, ta ljubav će se očitovati kao velika ljubav i suošjećanje prema ljudima, i ljudi će držati kako ih beskrajno volimo, iako se mi u svojim promišljanjima na njima uopće ne zadržavamo. Ukoliko, pak, pokušamo voljeti ljudi i suošjećati s njima, to će završiti tako što ćemo ih zamrziti i prezirati, jer će naša svijest boraviti na ljudskom, a ljudsko je izvor svih vrsta niskosti. Nitko ne može voljeti čovjeka, ako nije u tolikoj mjeri zaljubljen u Boga, da čak i male mrvice Božanskog koje prosijavaju kroz ljudska bića drži toliko vrijednim, da zbog

njih zanemaruje svu silu niskosti kojom je prosječni čovjek ispunjen. Ja nipošto ne bih mogao čitavo vrijeme služiti ljudima i voljeti ih, da u njima opažam ljude. To mi postaje mogućim jedino stoga, što u njima vidim jedino Boga.

12.20 Nije li to suprotno izreci da je ljubav prema čovjeku također i ljubav prema Bogu?

Dakako da je suprotno, jer je ta izjava čista suprotnost istini. Naime, ne samo što ljubav prema čovjeku neće dovesti do ljubavi prema Bogu, nego će od razočaranja i ogorčenja prerasti u mržnju prema čovjeku i svemu drugom. Ljubav pak prema Bogu imat će za rezultat ljubav prema čovjeku i drugim bićima.

12.21 Kad govorиш kako Bog nešto čini, nije li to u protuslovju s tvojim tvrdnjama kako Bog ništa ne čini?

Dakako da je u protuslovju, i to stoga što je tek metafora, slika kojom pokušavam prenijeti poantu. Treba razlikovati mjesta na kojima dajem maltene formulu po kojoj se nešto odvija, od mjesta na kojima govorim tako da me većini bude lako razumjeti. Ova knjiga predstavlja primjenu dubljih znanja na svakodnevna pitanja, a dublja sam znanja izložio na drugim mjestima.

12.22 Na nekim mjestima kažeš kako Bog voli određene ljude, ili oblike ponašanja. Znači li to da neke ne voli, te kako se to može pomiriti s idejom apsolutnog Boga koji je "sunce koje sja svima podjednako"?

To je tek metafora. Kad govorim da Bog nešto voli više od nečeg drugog, u stvari želim reći kako netko voli Boga više od nekog drugog, odnosno da se kroz nešto Božanska stvarnost bolje i u većoj mjeri nazire nego kroz nešto drugo. Jednako mogu reći kako u nekim okolnostima ne možemo vidjeti sunce zato što ga je prekrio oblak. Ako imamo u vidu da je sunce ogromno a oblak sićušan, takva izjava se može činiti apsurdnom, a ipak, s obzirom na našu perspektivu oblak može pokrивati više lučnih stupnjeva od sunca, pa je sasvim moguće da mali oblak u cijelosti sakrije ogromno sunce od naših očiju. Jednako tako, Bog je golem i sja u svim smjerovima podjednako, poput sunca, ali dovoljan je i mali oblak grijeha koji prekrije naše oči, i Bog će nestati iz našeg iskustva.

Ukoliko se oblak ukloni s položaja koji zauzima između naših očiju i sunca, tada ćemo reći "sunce je granulo". U stvari, sunce se nije znatnije pomaklo, ali je nestala zapreka koja ga je činila nevidljivim. Na ovom primjeru možemo dobro vidjeti kako ljudski um rado prihvata metafore, iako one s činjenične strane ne odgovaraju istini. Zbog toga ćemo često reći kako Bog mrzi grijeh, a to će u stvari značiti da je grijeh suprotstavljen Božjoj naravi, i da to dvoje ne može boraviti na istom mjestu u isto vrijeme. Da preduhitrim iduće pitanje, to ne znači da Bog negdje boravi, a negdje ne, nego da određena stanja svijesti blokiraju suptilnije oblike percepcije, a s obzirom da percepcija Boga zahtijeva najvišu suptilnost svijesti, svaki oblik uznemirenja onemogućuje Njegovo opažanje. Nema smisla svaki put ponavljati ovakva objašnjenja, pa kad ubuduće budem pisao o tome da Bog nešto voli ili mrzi, ili o tome da ja nešto volim a nešto mrzim, molim čitatelja da se prisjeti ovog objašnjenja.

12.23 Znači li to da ne držiš mržnju bezuvjetno negativnom emocijom?

Treba neke stvari razumjeti. Primjerice, kad govorimo o mržnji, možemo pod time misliti nekoliko stvari, od kojih su neke bezuvjetno loše, dok je vrijednost drugih ovisna o okolnostima i usmjerenju. Ukoliko shvaćamo da se ljubav prema savršenstvu može shvatiti i kao mržnja prema poroku i slabostima, da se ljubav prema istini može shvatiti kao mržnja prema laži, da se ljubav prema vlastitoj obitelji može shvatiti kao mržnja prema onome tko tu obitelj ugrožava, tada postaje jasno da se radi o dualnosti definicije, gdje se isti osjećaj može definirati pozitivno (kao ljubav) ili negativno (kao mržnja). Teško da možemo nešto voljeti, a da ne mrzimo njegovu suprotnost. Ukoliko volimo Boga, mrzit ćemo grijeh. Ukoliko volimo grijeh, mrzit ćemo Boga, i točno u onoj mjeri u kojoj jedno volimo, drugo ćemo mrziti. Jednako kao što možemo reći da mržnja (prema grijehu) može biti pozitivna, tako možemo reći i da ljubav (prema istom tom grijehu) može biti negativna. To je stvar semantike, a ne biti stvari. Ako ćemo govoriti o biti stvari, tada ljubavlju treba nazvati jedino Božansko stanje slobode, a mržnjom demonsko stanje vezanosti i ograničenja. Takvo imenovanje stvari ima određenog smisla, ali nije uvijek upotrebljivo u običnom govoru, pa ga ni ne koristim uviјek.

12.24 Znači li to da ne postoje emocije koje su loše kao takve, nego da je njihova vrijednost ovisna o predmetu i usmjerenu, dakle relativna?

Dakako. Budući da živimo u relativnom svijetu, sve stvari se definiraju kroz njihove suprotnosti, te je tako teško pronaći bilo što, što bi bilo dobro ili loše kao takvo, neovisno o okolnostima. Atomska bomba najčešće predstavlja sredstvo

uništenja ljudi i stvari, ali ju je moguće upotrijebiti i u korisne svrhe – primjerice, njome se može uništiti komet na putu sudara sa Zemljom. Virusi mogu biti veliko zlo, ali i njih se može iskoristiti u korisne svrhe – primjerice za genetsku kirurgiju. Bakterije mogu biti izvor bolesti, ali ih je moguće preraditi tako da proizvode lijekove i vitamine. Ubojstvo može biti užasna stvar ukoliko ubojica ubije nevina čovjeka, ali također može biti i dobro, ukoliko branitelj u samoobrani ubije nasilnika. Krađa je uglavnom loša stvar, ali ukoliko policija ukrade tajne spise zločinačke organizacije, prouči ih i spriječi zločin, tada je krađa čin vrline. Molitva upućena Bogu donosi veliko dobro, ali ukoliko Boga definiramo kao hladnog, okrutnog samodršca, molitva takvome "bogu" može nam jedino štetiti, i bolje ga je mrziti i prezirati. Možemo reći da u određenom broju takvih slučajeva zlo ne postaje dobrim, nego da je nužno birati između manjeg i većeg zla. Ja bih se s tim složio, ali uz napomenu da sve u ovom svijetu predstavlja izbor između zla i goreg. Nema ovdje ničega što je dobro u apsolutnom smislu, nego jedino može predstavljati manje zlo od nečeg drugog. Apsolutno dobro je jedino Bog, u svojem najvišem aspektu.

12.25 Kako znaš da je Bog apsolutno dobro?

Ne znam. Znam da postoji apsolutno dobro, i odlučio sam ga zvati "Bog". Bog je dakle po definiciji pojma apsolutno dobro. Netko može reći da postoji mogućnost da Bog bude i nešto drugo osim apsolutnog dobra, recimo djed na oblaku, ali u tom slučaju takvo biće ne odgovara mojoj definiciji Boga, odnosno, ja ga ne držim Bogom nego nečim nižim. U mojem sustavu razmišljanja, Bog ne može biti drugačiji nego savršen, budući da bi takvom promjenom prestao odgovarati definiciji Boga, i postao bi nešto drugo, dok bi apsolutno savršenstvo, odnosno

Bog, ostalo absolutno savršenim, odnosno Božanskim. Ovime se također objašnjava kako biće može ispasti iz stanja prosvjetljenja, a da se stanje prosvjetljenja nimalo ne promijeni. Kao što Iša-upanišad kaže, što god od absolutne punine oduzmemos, što joj god dodamo, ona ostaje absolutno punom i neizmijenjenom. Tako jedno biće može u jednom trenutku imati Božanske, a u drugom demonske kvalitete, a da time nije Bogu ništa dodalo ili oduzelo.

O smṛti i umiranju

13.1 Nije li bolje reći, primjerice, da su neke stvari, poput ubojsstva, loše same po sebi?

Nije. Možda praktičnije, ali ne i bolje. Naime, ukoliko proglašimo ubojsstvo bezuvjetno lošim, kako ćemo objasniti vojniku da treba braniti svoju zemlju ubijanjem neprijatelja? Neke religije su doista zabranile svojim sljedbenicima sudjelovati u ratu, ali to ne držim dobrim rješenjem, budući da je njegova logična posljedica ta, da će prva horda nasilnika moći nekažnjeno ubijati, pljačkati i silovati stanovnike takve države. Budući da držim kako je bolje ubiti nasilnika, nego ga pustiti da po miloj volji čini zlodjela, ne vidim zbog čega bi ubojsstvo bilo samo po sebi loše.

13.2 Kako stvari stoje s abortusom?

Abortus je jedan od najgorih izuma moderne civilizacije, i u njemu su utjelovljeni svi aspekti grešnosti, okrutnosti i bezosjećajnosti koje su ljudi u stanju pokazati prema drugim bićima. Znadete li kako izgleda abortus? Duša se velikom silom probija u fizički svijet, i u tijelu koje se razvija nalazi svoju točku podudarnosti u fizičkom svijetu. Vertikalna sila proboja toliko je moćna, da revitalizira i tijelo majke, već i samom svojom prisutnošću. Prisutnost viših energija daleko je veća u slučaju fetusa, nego je to slučaj s odraslim čovjekom. U slučaju abortusa, "liječnik", u stvari ubojica, komada i uništava fizičko tijelo djeteta. Dakako, on drži kako je time završio stvar, ali on griješi. Silazna inkarnacijska vertikala duše još se uvijek drži za raskomadano tijelo i njegova tkiva, ali sad je proces inkarnacije poremećen, i duša ostaje budna u tom kaotičnom paklu iskustva ni života, ni smrti. Praničko i astralno tijelo ostaju tamo gdje je fizičko uništeno, i dalje pokušavaju ostvariti utjelovljenje, ali to sad više nije moguće

napraviti na pravi način. Duša koja se pokušavala utjeloviti ne oslobađa se, jer se u ovom slučaju ne radi o biću koje je spremno napustiti tijelo i otići na neki drugi svijet, kao što se koštica i meso zrelog ploda mogu lako razdvojiti. Naprotiv, ovdje su koštica i meso čvrsto spojeni, ogromnom silom, kao u nezrelom plodu, i čak je teško ustanoviti gdje jedno počinje a drugo završava. Ja sam takav jedan proces abortusa nažalost imao prilike promatrati. Ako sam prije toga bio svjestan kako se radi o užasnom činu, sad držim kako ne postoji mnogo gorih stvari koje se uopće mogu napraviti. U ovom konkretnom slučaju ja sam dotakao i probudio dušu djeteta iz paklenog stanja poremećenog praničkog astrala, te se ona prisjetila svoje istinske prirode i trenutno se uklonila iz tog okruženja. Moguće je da u drugim slučajevima isto napravi neko anđeosko biće, te tako duše ne budu prisiljene proživljavati to grozno stanje kroz dulje vrijeme.

Prilično sam siguran da će velik broj ljudi, počevši od onih koji su na takav način ubili svoju nerođenu djecu, odlučiti jednostavno ne vjerovati u ono što govorim, budući da im je to jednostavnije i ugodnije. Ja bih volio da to nije istina, ali nekoliko sam puta promatrao proces umiranja životinja i ljudi, tako da nemam razloga sumnjati u točnost svoga viđenja.

Najgora stvar u čitavoj priči jest to, što se u nekim krugovima abortus doživljava maltene kao kozmetička intervencija, ništa posebno, gotovo pa kontracepcijsko sredstvo. Takvima bih poželio da gledaju ono što sam ja video. Iz svega toga je lako zaključiti kakvo je moje mišljenje o abortusu: on predstavlja toliko lošu stvar da je goru teško i izmisliti. Ovdje sam naveo samo one manje poznate probleme, ne dotičući se uopće psiholoških, fizioloških i moralnih problema koji su opće poznati.

Dakako, budući da ništa na ovom svijetu nije toliko loše, da ne

bi postojalo još veće zlo koje se time može spriječiti, moram priznati kako postoje određene vrste deformacija ploda koje opravdavaju abortus. Bolje je da duša pretrpi čak i gore opisano pakleno stanje, nego da desetljećima živi u tijelu bez uma, nogu, ruku ili na drugi način teško oštećenom¹. Problemi uzrokovani abortusom u svakom će slučaju kraće trajati, a osim toga, postoji način na koji se mogu olakšati. Prije svega, abortirano tijelo treba uništiti spaljivanjem u cijelosti, i to praktički istog časa kad se abortus izvrši. Tako će se uništiti fizička i pranička ovojnica, a time i dio silaznog astrala, što će već u velikoj mjeri pomoći. Nikada, nikako i ni u kojim okolnostima se dijelove abortirane djece ne smije koristiti u medicinskim pokusima ili u neke druge svrhe. Razlozi su očigledni. Takva tkiva ne umiru lako, i vitalnost praničke ovojnica otprilike je usporediva s vitalnošću fizičke tvari stanica – znanstvenici će razumjeti o čemu pričam, budući da je upravo vitalnost tih tkiva razlog njihove korisnosti u obnavljanju tijela odraslih ljudi, odakle se rodila naopaka ideja o njihovom korištenju kao lijekova. Toj vitalnosti uzrok nije toliko u fizičkoj tvari, koliko u prani, a upravo tu vezu prane i materije treba prekinuti, jer se prana veže na materiju, a astral na pranu, i tako dalje.

Osim toga, dušu treba vratiti onamo, odakle je krenula ka fizičkoj materiji, a to će zbog svoje duhovne veze s djetetom najbolje učiniti majka. Zapravo, u slučaju kada je abortus opravdan i nužan zbog jakih medicinskih razloga, majka mora duši nerođenog djeteta objasniti što će se desiti, i održavati

---

1 Dakako, ovdje se radi samo o mojoj mišljenju, i moguće je da griješim, i da zbog karmičkih razloga treba dopuštati rođenje deformirane djece. Ipak, takav stav mi se čini nakaznim, i protivnim razumu i savjesti. Deformacije ploda držim rezultatom grešaka i nepouzdanosti na fizičkom planu, dakle nečim akcidentalnim, i držim kako bi fizička tijela trebala biti barem zdrava i sposobna za normalan život, ako već ne mogu biti daleko bolja nego što su to sada.

kontakt s njim za vrijeme operacije, kako se duša ne bi izgubila u kaosu uništene fizičke ovojnica. Duši treba objasniti sve što se dešavalo, i zamoliti je za razumijevanje. One majke koje ne razumiju kako bi se to moglo napraviti, i koje nisu u stanju osjetiti dušu svojeg nerođenog djeteta, očigledno su zlutale u ljudsko tijelo, budući da to spada u raspon temeljnih ljudskih sposobnosti, pogotovo onih majčinskih.

Što se sve obično dešava prije, za vrijeme i nakon abortusa, ja ne znam, budući da je moje iskustvo stečeno promatranjem jednog slučaja, i da je moja intervencija promijenila tijek događaja. Budući da nemam nikakvu namjeru voljno ponavljati takvo iskustvo, bojam se da će moje znanje ostati u domeni gore navedenog, i preporučio bih svima da na abortus ne pomišljaju ni onda, kad su sve ostale mogućnosti odbacili.

Onim pak ne-roditeljima, koji su iz niskih pobuda koristoljublja odlučili ubiti vlastito nerođeno dijete (što je najčešće slučaj), preporučio bih da ne vjeruju ni u dušu, ni u Boga, ni u reinkarnaciju, ni u pranu ni u astral, ni u raj ni u pakao; ukoliko se uvjere kako se život sastoji tek od smjese kemikalija, i da abortus predstavlja tek struganje nekoliko bezvrijednih stanica sa stjenke maternice, prigušit će glas svoje savjesti koji im govori o grešnosti njihova djela. Tako će brže potonuti u pakao i ja neću morati gledati njihove grešne duše na ovom svijetu, nakon što se u negaciji stvarnosti jednostavno raspadnu do ništavila.

13.3 Nije li malo preoštro tako osuditi ubojstvo bića koje još nije ni formirano u cijelosti, i predstavlja tek potencijal?

Nije preoštro. Taj potencijal je tu, prisutan je. Bi li Mariji trebalo oprostiti da je abortirala Isusa, i taj oprost pravdati time

što je on tek potencijalni Božji sin? Dakako da ne bi. Ja ne mogu na nerođenu djecu gledati kao na puki broj stanica u diobi, jer sam proces trudnoće više puta promatrao, i na daljinu osjećao duše tih bića i s njima komunicirao, razmjenom mentalnih i drugih objekata. Meni je takvo nešto moguće zbog moje vještine i razumijevanja viših zakonitosti, ali i drugi mogu ponoviti isto, ukoliko budu vježbali suptilnost percepcije yogijskim tehnikama. Sva moja opažanja moguće je ponoviti, dakako pod istim uvjetima. Ukoliko nečija sposobnost percepcije bude jednako razvijana i brušena kao što je to bio slučaj s mojom, on će jamačno opažati iste stvari. Nekoliko mojih učenika u stanju je bez greške kazati trudnicama kojeg će im spola biti dijete i kakva će mu biti narav, a vjerujem da bi bili u stanju reći i više od toga, ukoliko se imalo potrude. To im uspijeva upravo stoga, što spol i osobine djeteta nisu toliko fizičke, koliko duhovne kvalitete, i moguće ih je osjetiti čak i u razdoblju dok se dijete sastoji tek od nekolicine stanica – zapravo čak i dok još nije začeto, nego se njegova duša tek priprema na utjelovljenje. Osoba djeteta koje se utjelovljuje je u svim slučajevima koje sam promatrao bila cjelovita, svjesna, budna i na putu ostvarenja svojeg inkarnacijskog plana, posve sposobna za komunikaciju na vrlo visokoj i složenoj razini. Zapravo, daleko mi je lakše bilo uspostaviti kontakt s takvom djecom, nego s njihovim roditeljima, koji su najčešće usnule duše obuzete svojim trivijalnim mislima i "problemima", posve odvojene od stvarnosti viših svjetova koji ih okružuju. Nerođena djeca su vrlo slabo svjesna fizičkog plana, ali su zato izuzetno svjesna viših svjetova.

13.4 Kako je moguće da ti takve stvari opažaš, a većina ljudi o njima gotovo da ništa i ne sluti?

To je stoga što sam se ja bavio yogom, a oni nisu. Zbog toga ja

mogu opažati i činiti stvari, koje su toliko strane njihovim grubim osjetilima, da u njih i ne vjeruju. Na žalost, to me čini sposobnim opažati svu silu niskosti i gluposti koje borave u svijesti većine ljudi, i ponekad poželim biti jednako nesvjesnim toga kao i oni koje promatram. Na svu sreću, to ima dvije strane, i ja sam tako u stanju opažati vrlinu i čistoću, u stanju sam razgovarati s Bogom i anđelima, u stanju sam razumjeti i promatrati suptilni um sveca ili genija, i to zadovoljstvo se ne može ničime opisati, i vrijedno je estetskog negodovanja koje osjećam promatrajući ružne stvari kojima ovaj svijet obiluje.

Moram, ipak, priznati da nisu sve moje sposobnosti razvijene yogom; s nekimа sam se rodio i posjedovao sam ih od djetinjstva. Praksom yogе sam shvatio što to u stvari opažam, naučio sam prepoznavati zakonitosti i principe po kojima stvari djeluju, i usmjerio svoje opažanje prema suptilnim duhovnim sferama. Zapravo, vjerujem da te moje sposobnosti ne predstavljaju ništa neuobičajeno – vjerujem da prilično visoki postotak ljudi posjeduje slične sposobnosti, a da ih ne prepoznaje i ne koristi. Kad sam svoje učenike učio prepoznavati astral, ispostavilo se da su oduvijek imali prilično dobar koncept čitave stvari, ali su svoje opažanje držali tek svojim mišljenjem, a ne stvarnim stanjem stvarne supstancije. Zbog toga vjerujem kako mnoštvo ljudi osjeća slične stvari, ali ne razumiju što to u stvari osjećaju, a ni materijalistička ih civilizacija ne ohrabruje u istraživanju njihova iskustva; naprotiv, od njih se očekuje da svoja iskustva drže nezbiljskimа, pukim sentimentom bez uzroka u stvarnosti, ili psihološkim stanjem. Primjerice, mnoštvo trudnica osjeća veliku prisnost i povezanost s djetetom, nekimа se "čini" kako mogu s nerođenim djetetom razgovarati i osjećati njegove misli i osjećaje, ali to se drži tek sentimentom, umišljanjem, ako ne i nečim gorim. Ipak, to je živa stvarnost, one doista komuniciraju s djetetom. Neki ljudi su u stanju osjetiti duhovnu prisutnost umrlih rođaka i prijatelja – i to se drži

umišljanjem. U materijalističkoj civilizaciji se sve osim najgrublje grubosti drži umišljanjem, i svatko imalo suptilnijeg duha jamačno će završiti u nekoj ludnici. Ipak, ako ćemo pravo, u ludnici bi trebali završiti materijalisti, jer oni su ti, koji obmanjuju sebe i koji nisu u dodiru sa stvarnošću. Naime, ne samo da ja mogu opažati suptilne razine i stanja, nego tome mogu naučiti i druge, što i činim. Time sam pokazao kako se radi o području u kojem pojave može neovisno promatrati bilo tko, tko posjeduje sposobnost da to učini, i kako je metodu opažanja i samo opažanje moguće ponoviti, te da se ne radi o iznimkama. Dakako, znanstvena metodologija ovog područja posve je nespojiva s grubim laboratorijima i metodologijom kakva se koristi u znanstvenim disciplinama koje se bave fizičkim pojavama. Ovdje se laboratorij nalazi u svijesti, a eksperiment se vrši osobnim opažanjem i iskušavanjem. Zbog tih specifičnosti malo je vjerojatno kako će materijalisti povjerovati u išta od onog što pričam, jer oni bi najradije sve vidjeli, čuli i opipali, poput pasa kojima je najrealniji predmet iskustva izmet u koji se mogu uvaljati, a u većinu ostalog ne vjeruju. Kad se takvima kaže da trebaju razviti sposobnost za duboko i suptilno doživljavanje stvarnosti, oni uopće ne razumiju o čemu bi se tu imalo raditi, poput svinja kojima bi netko predložio da idu iz zabave računati integrale s inženjerima. Integrale se ne može pojesti, ponjušiti, pogledati, ne može se s njima pariti niti se može u njih uvaljati. Očito je dakle, da ili ne postoje, ili su posve nebitni. Jednoj svinji možda i jesu nebitni, ali fizičar neće dijeliti to mišljenje. Budući da do mišljenja materijalista držim otprilike jednako kao fizičar do mišljenja svinje, neću se baviti uzaludnim pokušajima da takvima išta objasnim. Za takve postoje karma i reinkarnacija, postoje iskustva u kojima će postupno razviti suptilnost opažanja, a tada će, ne prije, postati sposobnima i bez mojeg dokazivanja shvatiti o čemu se tu priča.

13.5 Ne bi li se takva opažanja mogla provjeriti i na fizičkom planu?

Dakako da bi. Naime, fizički plan se prožima s višim planovima, i dosta fizičkih pojava ima svoje ekvivalente, odnosno točke podudarnosti na višim planovima. Nečija mimika može prilično vjerno odražavati stanje njegova astrala. Također, čitanjem stanja astrala moguće je u nekoj mjeri predvidjeti ponašanje nekih ljudi. Jedini problem je to, što takvo preslikavanje nije potpuno, pa će postojati mnoštvo astralnih i viših događaja koji se neće očitovati na fizičkom planu, a također će biti i fizičkih događaja koji imaju uzrok u samoj materiji, a ne u nečem višem. Često će čovjekova duša željeti napraviti jedno, a njegovo tijelo, odnosno niži fizički um, radit će nešto posve drugo. Takvo nešto može zbuniti čak i iskusnog yogina, a kamoli početnika.

Ipak, bolje je reći da fizičkim sredstvima treba istraživati fizičko, a astralnim astralno, jer fizička sredstva i metode jednostavno nisu primjereni slojevitosti i više značnosti viših planova. Nije nikakva rijetkost da se astralni ili mentalni objekt na fizičkom planu može preslikati u desetak različitih, ponekad posve suprotstavljenih opisa. Ukoliko samo pokušamo opisati jednu jedinu, najobičniju emociju u njenim slojevitostima, ukoliko pokušamo opisati stanje spoznaje i razumijevanja, ili stanje divljenja, naći ćemo se na muci, i teško da će dvije osobe isto iskustvo opisati na jednak način.

13.6 Nije li sva ta priča o nadfizičkom opažanju malo nevjerojatna?

Kako kome. Uvjeravam vas da je svakom anđelu to normalnije nego vama disati. Što vam svijest bude više nalikovala

andeoskoj, to će vam i njihov svijet biti bližim, i njegove zakonitosti prirodnije. To je prirodna zakonitost koju svatko može sam provjeriti. Jednako tako, što u vašoj svijesti bude više grubosti, materializma, ograničenja, nasilja i sebičnosti, to više će vam pakao biti prirodno okruženje, a paklene zakonitosti držat ćete intuitivno jasnim i prirodnim, ne shvaćajući kako bi se drugačije uopće moglo funkcionirati. Tako neki ljudi, ogrezli u sebičnosti, uopće ne mogu shvatiti kako bi društvo temeljeno na ljubavi i nesebičnosti moglo funkcionirati. A ipak, postoje mnogi suptilni svjetovi, stanovništva neizmjerno brojnijeg od ovog našeg, na kojima su nesebičnost i ljubav osnovni način postojanja, i nitko ne može ni zamisliti da bi se prema drugom biću moglo ponašati grubo ili nasilno, ili mu nešto uskratiti. Kad tako pogledamo, ovaj naš svijet je daleko bliže paklu nego raju, i žalosna je činjenica da je on takav, kakvim smo ga načinili. Jedna od posljedica sebičnosti i ograničenja svijesti jest i odijeljenost vlastite svijesti od svijesti drugih, i od okolnog svijeta. Zbog toga je današnjim ljudima toliko teško pojmiti neke stvari – a ne bi me čudilo da im je nesebičnu ljubav i pozrtvovnost još i teže pojmiti nego osjećanje tuđe svijesti i razgovor s nerođenim i umrlim bićima. Te stvari jednostavno nisu od ovoga svijeta, one pripadaju jednom plemenitijem i višem svijetu. Uvjeravam vas da su te stvari od posve slične kvalitete, i da nema neke bitne razlike između sposobnosti za ljubav i sposobnosti osjećanja tuđe svijesti. Zapravo, kakva bi to naopaka ljubav bila, ukoliko ljubavnici ne bi bili u stanju osjetiti jedno drugo?

13.7 Čini se da mnoštvo stvari koje ljudi čine ima nevidljive aspekte koji su možda čak i značajniji od vidljivih?

Da, tome je nažalost tako. Kažem "nažalost" stoga što ti nevidljivi aspekti nisu toliko nevidljivi, zapravo velik ih broj

ljudi može osjetiti duhovnim osjetilima intuicije, savjesti, slutnje i sličnima. Kako ih materijalistička civilizacija ne ohrabruje u uvažavanju tih osjeta, oni ih zanemaruju, jednako kao što bi u državi slijepaca osobe dobra vida bile obeshrabrivane u govorenju o viđenju predmeta. Kad najporočniji, najbjedniji primjeri ljudske vrste, bez ikakva duhovna uvida i suptilnih osjećaja, prevladavaju u svijetu, kad takvi po svojem slijepilu kreiraju zakone i znanstvene teorije, tada postaje jasno kako se duhovnosti i svjesnosti o svemu suptilnom što nas okružuje ne piše dobro.

Danas postoje čitave grupe koje su od teških pogrešaka i krivog postupanja napravile svoju politiku i rade na promicanju pogrešnog ponašanja. Ukoliko se takvoj sili ne suprotstavi protusila, neće izaći na dobro.

Sad bih mogao nabrajati čitavo mnoštvo oblika ponašanja koji su posljedica potpunog zanemarivanja duhovnih zakonitosti – primjerice, moderni seksualni moral, gdje se mlade ljude ohrabruje da stupaju u spolne odnose eksperimenta radi, držeći kako od toga ne može biti nikakvog zla. Kad bi takvi znali kakve se moćne sile stvaraju između seksualnih partnera, i kakvi psihički ožiljci nastaju njihovim razdvajanjem, shvatili bi da će takva praksa proizvesti psihički traumatizirane i ponekad posve deformirane ljude.

Drugi primjer su veliki gradovi, u kojima su ljudi prinuđeni stupati u površne kontakte s ogromnim brojem ljudi, u tramvaju, autobusu, podzemnoj željezniци, na ulici, u dućanu, u uredu. U takvom funkcioniranju čovjek se zatvara, postaje sve površnjim u odnosima s drugim ljudima, i postupno postaje posve odvojen od stvarnosti svega što ga okružuje. U takvom stanju on je sposoban činiti svakakva grozna djela bez ikakve svijesti o njihovim stvarnim posljedicama – a upravo ljudi u velikim gradovima imaju najveći utjecaj na sudbinu svijeta.

Kad čovjek u odijelu, u uredu od stakla i aluminija, zaključi da njegova kompanija treba više drvne građe, on nema nikakav dodir sa stvarnošću šume koja će zbog toga biti uništена, on uopće ne razmišlja o pticama i drugim životinjama, ne razmišlja o skladu stvari, jer su u njegovom svijetu takve stvari posve sporedne i nebitne – ukoliko bi mu netko o njima pokušao govoriti, jamačno bi ga pogledao kao neku vrstu lude ili čudaka, koji nema dodira sa "stvarnim svijetom" poslova, konkurenциje i sličnog. Tko još u "stvarnom svijetu" ima vremena misliti o nekakvima pticama i biljkama.

U ovako očitim slučajevima ne moram ni pričati o astralu i prani, o stanju energetskog polja i astralnog tijela takvog "čovjeka", jer je prilično očigledno kako se radi o poremećenoj ličnosti, već i iz prikaza njegova razmišljanja i ponašanja. U nekim drugim slučajevima problemi nisu toliko očiti.

13.8 Govorio si o procesu umiranja. Što se točno dešava kad čovjek umire?

Ovdje se nalazim na muci, jer je teško ovaj proces opisati na jednostavan i jednoznačan način, a da se ne ispuste dijelovi bitni za cijelovito razumijevanje pojave. U osnovi, u čovjekovu karmičkom tijelu postoji jedan obrazac, na kojem postoji mnoštvo mogućih oblika ostvarenja zacrtanih ciljeva. Tako čovjek može umrijeti s 12 godina, može umrijeti s 35 ili s 80, a da time ni na koji način nije odstupio od svoje karme za taj život. To nije u pretjeranom suglasju s nekim teorijama karme po kojima bi valjda svaki korak i udisaj bili karmički predodređeni, a čovjek bi bio neka vrsta lutke na karmičkim koncima. To tako ne funkcioniра, budući da postoji niz ciljeva različite važnosti, koji se prepliću, i svaka bitna promjena u svijesti čovjeka i njegovu razmišljanju na adekvatan način

mijenja njegov karmički obrazac. Ovo pričam kako biste lakše shvatili karmičke aspekte smrti; do nje dolazi u trenutku okončanja nekog ciklusa u razmišljanju i razvoju, kad je korisnije napustiti tijelo nego ostati u njemu. Dakako, u određenom broju situacija fizički se plan sa svojim nižim zakonitostima može ispriječiti na putu viših zakonitosti, i tada imamo situaciju u kojoj je netko trebao proživjeti život učenja i rasta u razumijevanju, ali je njegov život prekinut prije no što je i počeo, primjerice abortusom. Mogućnost takvog razvoja događaja je predviđena u karmičkom obrascu, ali nije visoko prioritetna, pa se u tom slučaju aktiviraju procesi alternativnog rješavanja situacije. Slična je situacija s kojom se suočavaju osobe koje su doživjele iskustvo bliske smrti (NDE); njima se pruža mogućnost izbora - hoće li nastaviti svoj zemaljski život, ili će ga u tom trenutku okončati i nastaviti dalje. Pri tom izboru im "biće od svjetlosti", kako ga obično zovu - a tu se najčešće radi o nekom anđelu - zna kako naglasiti da bi određeni izbor bio daleko bolji od drugog; u nekim slučajevima će se duša morati vratiti na zemlju kako bi dovršila svoje dužnosti za taj život, a u drugim će slučajevima okončanje fizičkog života biti preporučeno – ipak, ništa od toga nije zacrtano u kamenu, i postoji sloboda izbora. Karma je, dakle, vrlo čudna biljka, u kojoj su stvari istodobno savršeno predodređene, i posve proizvoljne, a ljudski um nije posebno primjerjen razmišljanju o takvim stvarima.

U svakom slučaju, u određenim točkama duša može slobodno napustiti tijelo, i tad se zna susresti s po život opasnim situacijama u kojima ili umre, ili za dlaku izbjegne smrt, ovisno o svojoj odluci da nastavi život ili da krene dalje.

Ukoliko tako promatramo stvari, smrt je samo jedna od točaka u kojima se u našoj svijesti izmjenjuje značaj fizičkog i nefizičkog – za fizičkog života, nefizički svijet nam nalikuje snu, manje stvarnom svijetu, dok se fizički doima

najstvarnijim. Nakon fizičke smrti, budimo se u beskrajno većem i ljepšem svijetu, a fizičku egzistenciju doživljavamo kao manju zbilju, kao nekakav san u svijetu teških ograničenja – nešto poput teretane za jačanje duhovnih mišića, u kojoj se izlažemo naizgled suvišnim opterećenjima, ali koja opet imaju svoju svrhu. Fizičko začeće i rođenje predstavljaju proces u kojem duša postupno postaje sve svjesnjom fizičke realnosti, a sve manje svjesnom duhovnog svijeta – gdje "duhovni svijet" nije posve ista razina stvarnosti za sve duše koje se utjelovljuju, jer nisu sva bića koja se rađaju na ovome svijetu od iste duhovne kvalitete i veličine. Slično tome, smrt fizičkog tijela predstavlja proces u kojem postajemo sve manje svjesnima fizičke stvarnosti, a sve više se otvaramo za višu, duhovnu stvarnost. Smrt i rođenje najjače su i najradikalnije točke prijelaza između dvaju stvarnosti, ali nisu jedine. U stanju meditacije moguće je voljno postati svjesnim duhovnih svjetova, ali dakako ne onoliko intenzivno i neposredno, koliko bi to bilo moguće bez smetnji koje stvaraju niža tijela, kroz koja moramo takva iskustva doživljavati ukoliko ih se poslije želimo moći prisjetiti. Takve točke dodira moguće su i u različitim ekstremnim stanjima svijesti, koja u većoj mjeri "probude" dušu, i tako izazovu veću svjesnost o duhovnim stvarima.

Neću previše pričati o detaljima utjelovljenja i smrti, samo ću reći da biće u tijelo silazi sa punom životnom energijom, i ta energija stvara i oblikuje njegovo tijelo. Svijest, dakle, s jedne strane bira tijelo koje posjeduje genetski materijal od kvalitete kakva mu odgovara za postizanje njegovih ciljeva, a s druge strane svojom energijom utječe na razvoj i formiranje fizičkog tijela, te tako tijelo poprima određena svojstva koja su refleksije utjelovljenog duha. Prije napuštanja tijela, u slučaju prirodne smrti, životna energija i vezanost za materijalni svijet slabi, i duša se postupno i prirodno odvoji od tijela i prelazi u drugi oblik egzistencije.

To je, dakako, pravilo. Iznimke postoje, i ovise o dosta toga. Primjerice, proces inkarnacije i dezinkarnacije velike duše prilično će se razlikovati od istog procesa kod male i nerazvijene, ili čak zle i niske duše. Jednako se tako razlikuje i oblik zagrobnog postojanja duša. Recimo o tome samo ovoliko: netko mora biti stvarno očajno zao, u cijelosti i bez ostatka, da bi nakon smrti bio suočen s propašću. Najčešće su i teški grešnici suočeni samo s visokim i dobrom bićem koje ih dobronamjerno upozorava i na primjeru njihova prošlog života ukazuje na propuste i stvari koje su mogli i trebali bolje napraviti. Tada duša najčešće shvati pouku, kaje se i poželi u idućem pokušaju biti bolja, za što joj se brzo pruža prilika u vidu sljedeće inkarnacije.

Oblik pripreme za prirodnu smrt razlikuje se od bića do bića; najčešće ljudi razrješuju svoje vezanosti za svijet, poput vezanosti za poslove, imovinu, rođake i ostalo, a čest je proces čišćenja duše od grijeha počinjenih za života, gdje se različita traumatična stanja proživljavaju velikim intenzitetom, što varira od kajanja do potpunog bezumlja i ludila. Nakon okončanja tog razdoblja nastupa stanje mira i blaženstva, čemu slijedi smrt. Tako očišćena od tereta grijeha počinjenih za života, duša može mirno napustiti tijelo. Ukoliko je taj proces čišćenja ometen, duša će nakon smrti morati neko vrijeme boraviti u nižim astralnim stanjima, "čistilištu", u kojem će se njeni grijesi raspadati, a ona će trpjeti jake duševne boli zbog svijesti o vlastitim greškama i krivim potezima. Kad se takva stanja raspadnu i napuste dušu, ona se može nastaviti uzdizati do svojeg maksimalnog dosega, što je najčešće najviša razina stvarnosti koju je u stanju percipirati i na njoj funkcionirati – to je najčešće neki od mentalnih svjetova, u slučaju većine ljudi. Radi uzdizanja iznad svojih maksimalnih kapaciteta duša treba nastaviti proces učenja, a reinkarnacija je u tom smislu vjerojatno najučinkovitija.

13.9 Što se dešava u slučaju nasilne smrti?

Nasilna smrt je uвijek problematična, budуći da se duša rijetko imala prilike pripremiti na smrt. Zbog toga ћe njen praničko tijelo biti vitalno i vezano uz fizički plan. Kad duša nasilno napusti tijelo, nastavlja se kretati u fizičkom svijetu, u blizini tijela, zbumjena svojim položajem. Kad se veza duše s fizičkim planom istroši, ona spontano počne prolaziti kroz famozni "tunel" prema svjetlosti. Ne znam točno koji je mehanizam funkciranja tog "tunela", koji ljudi znaju opažati, ali čini mi se da se radi o nekoj vrsti prijelaza između fizičkog i astralnog plana, i da se tu radi o promjenama u samoj duši, a ne toliko u opažanju vanjskog stanja. Često se dešava da po zbumjenu dušu dođu "glasnici" zaduženi za taj zadatak, a to su najčešće astralna ili mentalna bića. Oni otprate dušu u viši svijet, najčešće neki viši astralni ili niži mentalni, u kojem duša prolazi standardni proces osvještavanja i prilagodbe novom stanju. Ono što tome slijedi prilično je individualno. Čini se da nakon smrti duše prolaze proces čišćenja od materijalizma i zagađenosti uma materijalističkim razmišljanjem, koje predstavlja samo teret i ograničenje percepcije viših planova. Kako se duša privikava na viši svijet, odbacuje ograničenja na koja se navikla u svojoj fizičkoj egzistenciji. Obrnuto, mala se djeca nakon začeća u fizičkom svijetu polako navikavaju na ograničenja fizičkog svijeta, koja su neka vrsta smrti duše, i počinju učiti što se sve ne može, ne smije i slično. Nakon smrti, počinju učiti što se sve može i smije, primjerice, prevaliti proizvoljno veliku udaljenost pukim voljnim usmjeranjem, ili stvoriti predmet izražavanjem želje. Jednako kao što dušama nakon smrti shvaćanje novog stanja donosi oduševljenje i slobodu, tako i djeci po rođenju shvaćanje ograničenja kojima je podvrgnuta njihova svijest donosi veliku bol, tim veću što je duša razvijenija i svjesnija, i što se bolje sjeća svojeg prijašnjeg

stanja.

Treba napomenuti da se o smrtnim slučajevima na fizičkom planu brinu posebne "ekipe" anđeoskih bića, tako da se rijetko dešava da prođe dulje vrijeme, a da zbumjena duša ne dobije neku vrstu "pratnje" koja će se za nju pobrinuti.

13.10 Što se dešava u slučaju samoubojstva?

Pitanje samoubojstva je složeno; naime, nije sve slučajeve u kojima je osoba odgovorna za okončanje vlastitog života moguće svrstati u istu grupu. Pojam samoubojstva s jedne strane obuhvaća čovjeka koji namjerno žrtvuje svoj život kako bi spasio druge, primjerice u ratu, kad jedan vojnik odvuci paljbu neprijatelja kako bi se njegova postrojba mogla izvući, i pritom pogine; s druge strane se nalaze pojave poput zločinca koji ubije mnoštvo ljudi, a pritom i sebe. Dakako da će se sudbine takvih razlikovati. Jedan je svojom nesebičnošću olakšao svoju dušu prije smrti, dok ju je drugi otežao grijehom.

U velikom broju slučajeva samoubojstvo je rezultat neuspjeha u rješavanju životnih problema i općenitog beznađa. Drugdje, ono može biti plod oholosti, plitkog razmišljanja i čiste gluposti. Negdje je ono pokušaj bijega od stvarnosti i pokušaja pronalaženja ništavila i zaborava. U nekim slučajevima, samoubojstvo je rezultat težnje za boljim i ljepšim životom, zbog razumijevanja kako je duhovni svijet u koji se odlazi nakon smrti daleko ljepši, bolji i ugodniji od ovog našeg. Ponekad ljudi pribjegavaju samoubojstvu u slučaju teške bolesti, invalidnosti i drugih oblika patnje. Negdje su pobude pomiješane.

Ovisno o motivu, samoubojstvo može biti valjan i opravdan

čin, ili ne. U slučaju da su pobude koje čovjeka navode na samoubojstvo plemenite, i da on ne može pronaći bolje rješenje problema – primjerice u slučaju vojnika koji namjerno pogine spašavajući druge – tada njegovu smrt treba držati plemenitom. Ukoliko se zločinac ubije iz čiste dosade, ne znajući što bi sa svojim ispraznim životom, tada je riječ o nečem posve drugom.

Ovisno o svojim pobudama, samoubojice su suočeni s različitim stvarima nakon smrti. Plemenita čovjeka koji je poginuo u pokušaju činjenja dobra nakon smrti će pohvaliti i on će biti ispunjen blaženstvom. Ispraznog grešnika koji se ubio kako bi pobjegao od teškoća čekat će suočavanje s posve drugačijim prizorom – on će često morati gledati posljedice koje je njegov čin imao na živote drugih, recimo na obitelj koju je napustio i prepustio da se snalazi kako zna i umije. Takva spoznaja bit će za njega izuzetno bolna.

Ukoliko je netko vjerovao kako nakon smrti nema ničega, te da će samoubojstvom pobjeći u ništavilo, kako li će se samo iznenaditi! Takav će shvatiti ne samo da nije uspio pobjeći od problema, nego da je život nešto posve drugačije od onoga, što si je zamišljao, a shvatit će i da je u stvari Bogu Njegov dar bacio u lice, jer je život od kojega je pobjegao u stvari bio način rješavanja njegovih duhovnih problema. Ne znam što se s takvima dešava dalje, ali ne vjerujem da je ugodno.

Oni koji se ubiju misleći kako je zagrobni život bolji od tjelesnog, nisu pretjerano pametna stvorenja. S jedne strane, može se lako zaključiti da su ljudi smrtni i da im zagrobni život nikamo neće pobjeći, a da je par godina ili desetljeća tjelesnog života beznačajno u usporedbi s vječnošću života duše. Isto tako, mogli bi zaključiti da fizičko utjelovljenje mora imati nekakav razlog, pa bi bilo dobro da porade na njegovom razumijevanju, kako im vrijeme na ovom svijetu ne bi proteklo uzalud. Onaj čije je vrijeme na ovom svijetu doista isteklo

napustit će ga posve izvjesno, bez potrebe da se sam po tom pitanju nešto posebno trudi. Uzroka smrti bića ima posve dovoljno i bez naše intervencije.

Ukoliko netko poželi prekinuti svoju tjelesnu patnju smrću, on u osnovi priznaje istodobno svoju nemoc u suočavanju s neugodnim iskustvima, kao i nevjeru u Božansku pravdu, jer, da je trebao umrijeti, zasigurno i bi. S druge strane, u određenom bih broju takvih slučajeva bio sklon samoubojstvo držati opravdanim. Problem u tome jest taj, što patnja često ima pročišćujuću funkciju, sličnu onoj u procesu prirodnog umiranja staraca, jer se tako čiste posljedice grešnih djela načinjenih u ovom ili nekom drugom životu. Dakako, ponekad fizički problemi imaju posve fizičke uzroke, pa fizičko okončanje života ima smisla. Ovdje ne bih iznosio općenite prosudbe, jer jednostavno ne posjedujem dovoljno znanja.

U svakom slučaju, moj opći stav o samoubojstvu je taj, da nam je život dan odozgo, i da treba dopustiti da nam odozgo bude oduzet. Dakako, jednako kao što ljudi mogu moliti za produljenje života, i te molitve često budu uslišane (iako bi ponekad bilo bolje da nisu), tako mogu moliti i za njegovo skraćivanje. Ukoliko molitva bude uslišana, znači da je u dovoljnoj mjeri opravdana. U protivnom, treba nastaviti život i rješavati probleme s kojima smo suočeni. Daleko je bolje, dakle, prepustiti odluku o vlastitoj smrti Bogu, nego se sam igrati Boga. Želju je, dakako, dopušteno iznijeti, ali treba vjerovati Bogu i prepustiti mu da procijeni je li ona opravdana.

Kao poseban slučaj treba razmotriti grupna samoubojstva u određenih sekti. Tamo se često radi o masovnoj zabludi, koja pri suočavanju sa stvarnošću dovodi do toga da se takvima lakše ubiti, nego priznati kako vjeruju u gluposti. Ponekad se radi o lakovjernosti, kad takvi povjeruju da će tako sebi kupiti ulaznicu za raj. Sve racionalizacije o tome kako se

samoubojstvom uzdiže iznad grešnog svijeta treba ismijati, budući da se iznad grešnog svijeta može uzdići jedino osobnom vrlinom i snagom, te činjenjem dobra neovisno o vlastitoj koristi. Samoubojstvo tu predstavlja samo priznanje osobne nemoći, nesposobnosti i manjkave snage volje u suočavanju s problemima. Ukoliko želimo u raj, trebamo promijeniti svoju svijest na takav način da ona ovdje u ovom tijelu i svijetu postane dijelom raja, i da bude načinjena od rajske tvari. To je jedini oblik "samoubojstva" koji je istinski valjan; naime, time se ubijaju ego i slabosti, te sklonost niskostima.

Jednako kao što treba osuditi samoubojstvo, kao strah od života, treba osuditi i strah od smrti, koji se često očituje u tome da ljudi radije smrtno bolesnim ljudima unedogled produljuju patnju, nego da im dopuste da u miru napustе ovaj svijet. Tako će bolesnika priključiti na aparate za održanje života bez kojih bi zasigurno umro, ne zbog nade da će možda oživjeti, nego zbog nesposobnosti suočavanja sa smrću i gubitkom. U takvim slučajevima treba se prisjetiti da će voljenoj osobi biti daleko bolje na drugom svijetu, gdje će se oslobiti fizičkih ograničenja koja sad predstavljaju jedino okove i izvor боли.

13.11 Iz onoga što pišeš može se shvatiti da patnja ima neku vrstu pročišćujuće kvalitete?

Da, u određenom broju slučajeva je tako. Naime, s jedne je strane patnja rezultat pogrešnog djelovanja, a bolne posljedice pogrešaka naučit će nas ono, što nismo bili u stanju naučiti blažim putem. S druge strane, nakupine posljedica grešnih djela unutar duše pri svom će oslobođanju proizvesti snažno iskustvo duševne boli, koje će često biti praćeno bolnim fizičkim iskustvima, koja će ih dodatno pojačavati. U takvim

slučajevima fizička bol pomaže oslobađanje karmičkih nakupina, a prekidanje fizičke boli neće pomoći procesu čišćenja, nego će ga dapače usporiti ili odgoditi. Zbog povezanosti duhovnih i fizičkih aspekata patnje sveci često odraduju karmu svojih učenika tako što na svojem tijelu iskuse teške fizičke bolesti ili druge oblike bolnih iskustava. Primjer toga su Isus i Babađi, koji su odabrali umrijeti na bolan način kako bi svojim učenicima pomogli očistiti talog prošle karme. Isusova patnja na križnom putu i križu kupila je njegovim učenicima sposobnost primanja Duha na pedesetnicu. Dakako, kao što to obično biva, stvar je krivo shvaćena, pa je ljudska sposobnost pretjerivanja dovela do vjerovanja kako je Isus svojom patnjom i smrću otkupio sve grijeha svih ljudi, prošlih i budućih. To je, dakako, besmislica – iz osobnog iskustva sa sličnim stvarima mogu ustvrditi da Isusova patnja, dakle pomračenje svijesti o Božjoj nazočnosti, te razni oblici poniženja, boli i na kraju smrt, predstavljaju količinu patnje koja je otprilike dostašna za čišćenje karmičkog smeća s desetak ljudi, ne više od trideset. Ja sam znao otrpjeti vrlo neugodna stanja kajanja, osjećaja grešnosti i odvojenosti od Boga, te prilično ozbiljne bolesti prilikom čišćenja nekih oblika karmičkog smeća sa samo jednog od svojih učenika, u slučajevima u kojima ništa osim karmičkog transfera nije pomagalo.

Početnicima i neiniciranim ne preporučujem upuštanje u takve stvari, budući da je njima njihova osobna karma više nego dovoljna, a bavljenje drugima izvrstan je način odvraćanja pozornosti s vlastitih problema. Osim toga, prilikom karmičkog transfera primatelj gubi svijest o razlici između svojeg i tuđeg stanja – tuđe stanje postaje njegovim, i ukoliko on sam posjeduje bilo kakav oblik neriješenih nečistoća, velika je vjerojatnost da neće biti u stanju očistiti tuđe smeće, nego da će ga integrirati u svoju narav. To se znalo dešavati nespremnim "učiteljima" koji su i sami tek nešto više

od potpunih početnika, kad su se išli igrati rada s učenicima. Tada učenicima nisu pomogli, a sebe su upropastili. Ta vrsta sporta vrlo je opasna i bolna, i nije za svakoga.

O Isusu i pitanju grijeha

14.1 Znači li to da Isus nije otkupio naše grijeha?

Dakako. Pa, i sama pomisao o tome je bogohulna. Naime, takva teologija podrazumijeva da je Bog ljudima nešto zamjerao, a da je Isus podmirio dug. Slab bi to bio Bog, koji bi tako razmišljaо i postupao. Istina je daleko realističnija: nije, naime, problem u Bogu, nego u nama. A sve dok mi želimo predstavljati problem, i dok želimo svoju svijest okretati u smjeru različitom od Boga, dотle Boga nećemo vidjeti. Od tog grijeha, ukoliko to želimo tako zvati, možemo jedino sami sebe "otkupiti", i to tako što ćemo se tog svojeg mentaliteta odreći.

Postoje ljudi koji prihvataju Isusa kao svog osobnog spasitelja, kao nekoga kome će predati svoje grijeha i prihvati njihovo otkupljenje, priznajući "njegovu žrtvu" za spasonosnu. Ja sam posve uvjeren kako takvi ljudi mogu doživjeti iskustvo inicijacije ekvivalentno onome, do kojeg vodi moja tehnika temeljne meditacije. Dakako, njihovo tumačenje fenomena je posve pogrešno. Uzrok iskustva blaženstva i blagoslova nije u otkupljenju grijeha, nego u predanosti Bogu, a sam čin predanosti Bogu implicira odbacivanje grijeha. Nije njih, dakle, spasila Isusova žrtva, nego njihova osobna predanost Bogu. Dakako, ljudi često traže rješenje svojih problema izvan sebe samih, pa im je stoga lakše prihvati da ih je Bog mrzio, Isus je tu mržnju svojom smrću neutralizirao, a da su oni svojim prihvaćanjem Isusa prihvatali svoje otkupljenje tom žrtvom, nego da priznaju kako su Boga čitavo vrijeme krivo shvaćali, a kad su Mu se predali i prihvatali Njegovu ljubav koju čitavo vrijeme prema njima zračili, osjetili su djelovanje te spasonosne i otkupljujuće ljubavi.

Takvi imaju potpuno pravo kad kažu da se čovjek spašava Božjom milošću, ali griješe maltene u svemu drugome, jer na Boga projiciraju ograničenja koja u Njemu ne postoje.

14.2 Tvoja interpretacija kršćanstva je posve suprotna uobičajenoj?

To bi se moglo i drugačije reći, naime da je moja interpretacija kršćanstva identična Isusovom nauku, a da je uobičajeno kršćanstvo tome čista suprotnost. Osim toga, čovjek bi trebao biti posebno govno da dođe do zaključka kako je posve u redu da se njegovi osobni grijesi otkupljuju Isusovom smrću; idemo ubiti još kojeg Isusa, pa ćemo time otkupiti više grijeha. Duhovan čovjek će držati dvojbeno moralnim da se radi njegova održanja na životu ubijaju čak i biljke i druga neljudska bića, a ideju da se utjelovljenje svetosti, koje ga u svemu beskrajno nadilazi, žrtvuje radi njegovih niskosti, držat će toliko sablažnjivom, da bi on radije dao da njega deset puta bičuju i razapnu na križ i onda uskrsnu i ponovo ubiju, ako bi time postigao da toga bude pošteđeno Božje utjelovljenje. Dakako, takav i neće biti vjernikom neke religije, jer je uznapredovao na putu vrline i razvio duhovnu spoznaju. Ukoliko takav i dopusti da učitelj ili neka druga sveta osoba preuzme njegov grijeh na sebe, on to čini u takvoj predanosti Bogu, da se gubi svaki trag njegovog osobnog bića odvojenog od Boga, jer jedino tako može podnijeti tu odluku.

14.3 Ne umanjuje li tvoje objašnjenje veličinu Isusove uloge i njegovu važnost?

Ne. Naprotiv, glupa kršćanska tumačenja umanjuju Isusovu veličinu i važnost. Naime, ukoliko prihvativmo njihovo objašnjenje o tome kako je Isusova žrtva ta, koja je spasonosna, tada ostaje pitanje zbog čega je Isus toliko propovijedao i naučavao, kad je mogao postići isti rezultat tako što bi se

odmah dao ubiti i time riješio stvar. Osim toga, mogao je i jasnije u svojem naučavanju naglasiti vrijednost svoje žrtve, a ovako, ispada da se bavio nebitnim pričama poput onih o razmetnom sinu i dobrom pastiru, koje samo zamagljuju istinski nauk o Bogu kojemu treba platiti dug. Ispada da je Isus govorio o jednoj vrsti Boga, a kršćani o drugoj.

Čuo sam jednog nevjernika koji je rekao da bi se i on dao bičevati i ubiti da zna da će za tri dana uskrsnuti; ne samo za spasenje čovječanstva, nego i za nešto novaca, a kad ih potroši, onda ponovo. Ima pravo. Kao da je to neki problem, dati se mučiti i ubiti. Koliko je samo nevinih pravednika poginulo za dobar cilj, daleko manji od navodnog Isusovog.

Moja teorija o Isusovoj smrti zapravo još povećava njen značaj i vrlinu – naime, tko je bolji, onaj tko pogine spašavajući čitavo čovječanstvo, ili onaj tko pogine spašavajući šačicu zbunjenih ribara i seljaka, od kojih ga je jedan izdao, a drugi zanijekao? Veća je žrtva onoga, tko je podnese radi manjeg cilja. Našao bi se velik broj ljudi koji bi se dali mučiti i ubiti za spas čovječanstva, ali bi ih daleko manje umrlo radi spasa svojega susjeda.

Treba se okaniti beskorisnih promišljanja o Isusovoj muci i smrti. Ona je bila od neposredne koristi onima čiju je karmu očistila, a ostali imaju više koristi od Isusovog nauka. Dakako da je većini lakše baviti se plitkim promišljanjima o otkupljenju od nečega što nije ni postojalo, nego o naravi svog odnosa s Bogom. Ugodno je držati sebe spašenim, daleko ugodnije nego se istinski promijeniti nabolje. Takvo što je teško postići, ali zato ima istinsku vrijednost.

14.4 Kakvo je tvoje mišljenje o Bibliji?

Bibliju držim poviješću odnosa židovskog naroda s Bogom. Židovsko shvaćanje Boga vremenom se razvijalo, i nije moguće o čitavoj Bibliji govoriti kao o spisu jednake dubine. Veliki dijelovi bave se prvenstveno lokalnom politikom, poviješću i bitkama. Neka shvaćanja Boga u Bibliji toliko su plitka, da je to posve sablažnjivo. Primjerice, o Bogu se držalo da stanuje na nebu, negdje među oblacima, i da bi ga se moglo doseći ukoliko se napravi dovoljno visoka zgrada. Kad su ljudi jednom to i pokušali, Bog se prestrašio da će ga ljudi doseći, pa im je pobrkao jezik da ne uspiju u svojoj nakani. Očito je, dakle, da u Bibliji ima svakakvih dijelova i da nisu svi ni jednakо duboki, ni jednakо smisleni, iako čak i dijelovi koji su s teološke pozicije plitki mogu imati poučnu kvalitetu.

Kad ja govorim o Bibliji kao o vrijednom djelu, mislim ponajprije na Novi Zavjet, odnosno Isusov nauk, koji držim krunom biblijskog materijala i tekstrom od najveće vrijednosti. Isus je bio prosvijetljen čovjek, njegov je nauk točan i dubok, i šteta je, što ga je u njegovu izlaganju dosta ograničavala ogromna primitivnost shvaćanja ljudi kojima je govorio. Ipak, usprkos tome on nam je podario jedan od najdubljih svetih spisa uopće, koji nadilaze samo neki indijski tekstovi, poput Bhagavad-gite. Ipak, što se tiče upotrebljivosti u podučavanju ljudi, Isusov nauk je vjerojatno najkorisniji svima, osim izuzetno naprednih yogina, koji će poželjeti preciznost i dubinu tekstova poput Yoga sutre ili Vivekaćudamani.

14.5 Kad govorиш o Isusu i njegovim učenicima, držiš li njihov odnos usporedivim s odnosom učenika i učitelja u tvojem sustavu yoge?

Da, zapravo bih rekao da nema nikakve bitne razlike, barem na

duhovnoj razini. Doduše, razlika postoji utoliko što ja svoje učenike učim i tehnikama yoge koje se ne mogu svesti na puku teoriju, odnosno na moje pričanje i objašnjavanje. Naime, tehnike poput upstream kriye daleko ubrzavaju standardne procese učenja, iako ih ne mogu u cijelosti nadomjestiti, niti im je to namjena. Nikakva količina energetskog protoka, koliko god on bio silovit i žestok, ne može nadomjestiti istinsko shvaćanje i sposobnost diskriminacije. S druge strane, najviše što se konvencionalnim pokušajima razumijevanja može postići okončava tamo, gdje yoga u užem smislu počinje.

14.6 Misliš li da si ti nešto poput Isusa?

Recimo to ovako: jedno je Sunce, koje obasjava mnoštvo površina. Neke od tih površina odražavaju više svjetlosti od drugih. Svjetlost u svima njima je jedna.

14.7 Je li Isus doista začet "bezgrešno", odnosno neseksualnim putem?

Pojam "bezgrešnog začeća" se uopće ne odnosi na Isusovo začeće, nego na Marijino, i nema nikakve veze sa seksualnošću, u čemu ljudi često grijše, držeći kako pojам "bezgrešno začeće" implicira grešnost običnog, seksualnog. Zapravo, tu se radi o smiješnoj dogmi Katoličke crkve, koja svoju teoriju o istočnom grijehu i njegovom otkupljenju brani tako što Mariju drži od njenog začeća izuzetom od istočnog grijeha. Za Isusovo začeće koristi se drugi pojам, "začeće po Duhu svetome". Nemam nikakvog razloga sumnjati u vjerodostojnost Biblijskog izvješća o Isusovom začeću, budući da ono nije jedini takav slučaj. Čini se da je u novije doba Sai Baba začet na

sličan način – navodno je njegova majka vidjela kuglu plavog svjetla koje se stopilo s njenim tijelom, nakon čega je shvatila da je trudna.

Po mojem mišljenju, spolno razmnožavanje samo je jedna od mogućnosti; moguće je da neki avatari i yogini drže kako bi tijelo začeto spolnim putem imalo inferiorna svojstva, tako da sami svojom duhovnom energijom stvore zametak, ili, u Babađijevom slučaju, odraslo tijelo. Ne vidim u tome ništa posebno čudno, budući da tu govorimo o bićima koja imaju potpunu vlast nad svjetovnim zakonitostima, kojom mogu uskrasnuti vlastito ili tuđe tijelo nakon smrti, pretvarati jednu tvar u drugu ili stvarati nešto iz ničega. Jednako tako ne vidim razloga sumnji u Isusovo tjelesno uskrsnuće, budući da su istu stvar praktički nedavno napravili Šri Yukteśvar i Lahiri Maħaśaya kako bi ohrabrili svoje učenike i uvjerili ih u besmrtnost duha i njegovu vlast nad materijom. Sva ostala Isusova "čuda" također pripadaju domeni stvari koje je netko drugi također demonstrirao, i nisu ništa iznimno.

14.8 Zbog čega Isus nije naučavao o karmi i reinkarnaciji?

O karmi je naučavao – mnoštvo onoga što je govorio jasno ukazuje na postojanje Božanskog zakona koji spaja uzroke i posljedice. Više od toga teško je reći običnoj publici. Što se reinkarnacije tiče, ona je u stvari prilično periferna stvar, i njome se trebaju baviti ne oni koji primjene Isusov nauk, nego oni koji se o njega ogluše. Naime, teorija o raju, paklu i čistilištu posve kvalitetno opisuje stanje stvari. Oni koji su se u cijelosti i bez ostatka odlučili za Boga idu u raj (odnosno potpuno ostvarenje i ispunjenje ne-dvojnosti s Bogom), oni koji su se u cijelosti i bez ostatka odlučili protiv Boga odlaze u pakao (stanje ne-bitka), dok se svi ostali moraju odlučiti. Taj proces odlučivanja uključuje ponekad i ponovna rođenja u

ovom svijetu, što se obično zove reinkarnacijom. Budući da se Isus u svojem naučavanju s pravom bavio ekstremima, odnosno posljedicama odluke za ili protiv Boga, koja je centralno pitanje duhovnog razvoja, ne vidim nekog posebnog razloga za njegovo bavljenje reinkarnacijom, koja je u to doba vjerojatno predstavljala stran koncept, budući da su Židovi imali prilično primitivan koncept duše, kao i mogućeg oblika punovrijedne egzistencije, koju nisu mogli pojmiti bez fizičkog tijela, tako da im je bliži bio pojam uskršnuća tijela.

14.9 Odakle uopće potječe teorija o čistilištu?

Ne znam točno, vjerojatno negdje iz srednjeg vijeka. Netko će reći da o njoj Biblija ništa ne kaže, i ja se s tim slažem. Ipak, ona nužno slijedi iz valjane definicije raja i pakla. Ukoliko razumijemo da su raj i pakao, dakle stanja potpunog ispunjenja i potpunog ništavila, ekstremi, tada je jasno da tek za mali broj ljudi možemo ustvrditi da će nakon ovog života pripasti bilo kojem od njih. Većina se ljudi nije u cijelosti odlučila ni za Boga, ni protiv Njega, nego iskušavaju različite oblike egzistencije za koje drže da će im donijeti ispunjenje. U tim se svojim nastojanjima ponekad približavaju savršenstvu, a ponekad se od njega udaljavaju, ali za trajanja fizičkog utjelovljenja tek se rijetki posve profiliraju. Zbog toga se nameće zaključak o nekom obliku nastavka egzistencije duše, u kojem će ona biti u stanju profilirati se do kraja. Takav oblik egzistencije možemo nazvati čistilištem.

Ukoliko želimo, možemo čak s punim pravom ustvrditi kako reinkarnacija predstavlja idealan oblik čistilišta, u kojem se trenutno nalazimo. Reinkarnacija je, dakle, proces u kojem dobivamo nove prilike u kojima ćemo odabrati konačni oblik svoje egzistencije, gdje su sve alternative osim ekstrema

nestabilne na duži rok.

Time se također valjano objašnjava i pojava velike početne različitosti među bićima, koju druge teorije ne mogu valjano objasniti, osim kao misterij. Naime, razliku zbog koje se netko rađa u bogatoj a netko u siromašnoj obitelji, netko zdrav a netko bolestan, netko kao muškarac a netko kao žena, netko lijep a netko ružan, netko visok a netko nizak, netko sa sretnom a netko sa nesretnom sudbinom, netko kao genij a netko kao mentalno zaostao, lako su objašnjive prošlom karmom, koja je odredila oblik utjelovljenja. Jednako tako, teorije koje govore kako je ovo fizičko utjelovljenje jedino, u kojem se sva bića odluče ili za Boga ili protiv njega, sulude su i protivne zdravom razumu, budući da elementarno opažanje govori kako se ljudi nalaze na previše različitim pozicijama u smislu duhovnog razvoja, te da se najčešće kako spada ne odluče ni za što, niti o Bogu stvore iole kvalitetniju predodžbu. Jednako tako, ni po njihovim djelima ljude nije moguće podijeliti u dvije jasno određene grupe, budući da su njihova djela od jednakomiješane kvalitete kao i njihova stanja svjesti – ljudi čine malo dobro, malo zlo. Ponekad odluče napraviti zlo djelo, pa ga onda isprave. Najčešće ne ustraju ni u jednom, jer im nedostaje duhovne zrelosti i sposobnosti shvaćanja. Bog koji bi takve nezrele duše držao zrelima i sposobnima za donošenje krajnjih odluka ne bi bio mudar, pa dakle ne bi bio ni Bog. Iz toga slijedi da je ovaj naš oblik egzistencije nužno tek prijelazna faza u funkciji duhovnog razvoja, i da njome ništa ni ne počinje ni ne završava.

14.10 Znači li to da se ljudi rađaju i umiru bezbroj puta prije nego se profiliraju na dobro, ili na zlo?

Ne bezbroj. Ne vjerujem da je broj posebno velik, mislim da

neki sustavi vjerovanja pretjeruju kad govore o broju utjelovljenja. Mislim da se tek mali dio duhovnog razvoja odvija u fizičkom tijelu, pa se stoga radi o razmjerno malom broju utjelovljenja. Koliki je taj broj, imajući u vidu starost svemira, ne bih znao. Vjerojatno je dušama potreban različit broj inkarnacija prije nego što u cijelosti sazriju.

Osim toga, treba imati u vidu, i to stalno, kako reinkarnacija duše predstavlja tek aproksimaciju, budući da se opravdano može reći kako se ne reinkarnira duša, nego njene nečistoće, odnosno energetske konstrukcije određenih viših oblika supstancije. Reinkarniraju se želje, vezanosti, ograničenja u shvaćanju i slično, a rađaju se ponovo sve dok se ili posve ne rasplinu, ili postaju posve neprijemčivima za Božansko Jastvo, koje se nikad ne rađa, iako je nepodijeljeno prisutno u svim bićima, koja Ga drže sobom. Potpuno rasplinuće zove se prosvjetljenjem, a primjeri toga stanja smo ja i Isus, kao i mnogi drugi o kojima se najčešće malo zna. O suprotnom stanju je najbolje reći što manje.

14.11 Postoje li bića koja su postigla prosvjetljenje bez potrebe za fizičkim rođenjem?

Teoretski gledano, rekao bih da oblik evolucije duše koji uključuje reinkarnaciju predstavlja ili tek jednu mogućnost razvoja, ili jednu njegovu fazu, ili oboje. Stvar je izuzetno složena i preporučio bih bavljenje neposrednjim pitanjima, poput primjerice "što možemo napraviti kako bi naše trenutno utjelovljenje bilo upravo ono, u kojem ćemo se u cijelosti odlučiti za Boga".

14.12 Što možemo napraviti kako bi naše trenutno utjelovljenje bilo upravo ono, u kojem ćemo se u cijelosti odlučiti za Boga?

Možemo prakticirati temeljnu meditaciju, tehniku rezonancije, upstream kriye, tehniku unutarnjeg prostora i tehniku uzemljavanja u razine/elemente. Tako ćemo svoju protočnost za Božansko učiniti potpunom i savršenom, pa se neće više imati što inkarnirati, budući da će iz naše osobe nestati sve, osim sat-ćit-ananda, koje je Bog. Te tehnike treba prakticirati nepodijeljena uma i s punom i čvrstom odlučnošću, duha utemeljena u predanosti Bogu. Tada će i rezultati biti od jednoznačne kvalitete.

14.13 Koliko su osobe poput Isusa jedinstvene? Ljudi obično drže kako je pojava takvih fenomen koji se javlja ili izuzetno rijetko, ili jednom u čitavoj povijesti. Koliko u tome ima istine?

Takva umovanja vode porijeklo iz mentaliteta oskudice. Takav mentalitet govori da nešto vrijedno mora biti rijetko, jer ono što se često sreće nema vrijednosti. Takav je mentalitet fizičkog plana i to je jedan od velikih uzroka patnje na ovome svijetu, jer ljudi ne znaju cijeniti ono što imaju sve dok to ne izgube.

U stvari, postoje čitavi svjetovi, svemiri, s kvintilijunima¹ bića koja ih nastanjuju, od kojih je svatko na jednakom stupnju duhovne spoznaje na kakvom je bio Isus. Na takvim je duhovnim svjetovima njihova prisutnost uobičajena, ona predstavlja standard svijesti od kojeg su odstupanja neznatna. Dakako, oblik egzistencije na takvom jednom "mjestu" posve se razlikuje od bilo čega što bi običan čovjek mogao pojmiti, jer

---

¹ 10^{30} - broj je, dakako, proizvoljan, i označava "golemo mnoštvo".

kad bi to mogao pojmiti, bio bi tamo a ne ovdje. U svakom slučaju, kao što je Isus o tome rekao, "u kući moga Oca ima mnogo stanova"¹.

Dakako, na ovom našem svijetu standard svijesti je toliko nizak, da je pojava takvih viših bića iznimno rijetka – između ostalog i stoga, što "svaka ptica svome jatu leti", pa se takvi u ovom paklu ispunjenom svim vrstama ograničenja i grubosti rijetko osjećaju kao kod kuće. Oni će radije boraviti na svijetu čiji temeljni zakoni podržavaju slobodu njihova duha – za razliku od ovog ovdje.

Ipak, njihova pojava ovdje nije tolika rijetkost, koliko su ljudi skloni vjerovati; u svakoj generaciji ima ih po nekoliko na svijetu. Dakako, za većinu zna tek mali broj ljudi, ili nitko. Bića nešto manjeg dosega ima više, a po tome kakvih ima najviše možemo ustanoviti što je za ovaj svijet norma.

---

1 Iv 14,2

O Avatarima

15.1 Znači li to da u svakom trenutku na svijetu boravi netko Isusove duhovne veličine?

Možda ne baš u svakom trenutku, ali skoro da je tako. U nekim razdobljima takvih zna biti desetak, dok ponekad nema niti jednog, ali uglavnom ih ima.

15.2 Kako prepoznati takvo biće?

Najsigurnije je imati svijest od Njegove kvalitete, jer će takva svijest rezonirati sa sebi sličnim, što će dovesti do prepoznavanja. Čak i ukoliko samo težimo takvoj kvaliteti, moći ćemo prepoznati veličinu takvoga. Naravno, budući da su osjetila za prepoznavanje Božanskog utjelovljenja gotovo podjednako suptilna kao i ona za uviđanje Božje nazočnosti, otprilike je jednak teško vidjeti Boga kao i prepoznati Božje utjelovljenje u jednom Isusu. Ipak, nije posve jednak, i to je glavni razlog zbog kojeg se takvi uopće rađaju u ovom paklu – naime, da bi onima koji nešto naslućuju olakšali usmjerenje na Boga, kojeg je lakše prepoznati u ljudskom tijelu, nego neutjelovljenog.

Ipak, prepoznavanje Božanske nazočnosti nije moguće svima. Neki će u Mojoj prisutnosti trenutno ući u više stanje svijesti, meditaciju ili čak samadhi, samo zbog toga što su shvatili narav Onoga, što se fokusiralo kroz tijelo koje hoda u njihovoj fizičkoj blizini, dok će drugi biti u stanju živjeti kraj Mene desetljeciima bez ikakve spoznaje o Mojoj istinskoj naravi. Takva je situacija za žaljenje, ali ne vjerujem da se oko toga može puno napraviti – takva je, naprosto, narav ovoga svijeta.

15.3 U zadnje vrijeme se pojavila gomila ljudi koji za sebe tvrde kako su avatari, Božje inkarnacije. Je li itko od takvih doista avatar, i koliko uopće može biti avatara?

Jedna od grešaka u konceptu avatara, a koja proizlazi iz krivog tumačenja indijskih svetih tekstova, jest ta da avatar može biti samo jedan, i da ta riječ označava utjelovljenje osobnog Boga, u smislu u kojem je Bog osoba jednakao kao čovjek, samo veća i kvalitetnija. Tome nije tako. Ukoliko želimo ispravno shvatiti koncept Božjeg utjelovljenja, moramo nadići svoj ograničeni koncept osobe i osobnosti, i shvatiti da, kao prvo, isto Jastvo svjedoči živote svih bića, bez iznimke. U svim je bićima isto Jastvo, a to Jastvo je jedan od oblika prosijavanja Božanske stvarnosti kroz iluziju svijeta, odnosno energije prirode, ako hoćete. Bog je doista jedan, ali se mnogostruko očituje, i sila Njegova očitovanja miješa se s iluzornom kvalitetom svijeta, zbog čega to očitovanje nikad nema kvalitetu potpunosti, budući da bi ta potpunost posve negirala bit svijeta, te bi svijeta nestalo. Stvarnost i iluzija ne mogu postojati na istom mjestu u isto vrijeme u potpunosti. Ukoliko je jedno od njih prisutno u cijelosti, drugo u cijelosti nestaje. Treba, dakle, shvatiti da Božje utjelovljenje u svijetu uvijek predstavlja tek natprosječno nadvladavanje iluzije i prevlast stvarnosti, ali ne u cijelosti. Kad bi se Bog u cijelosti pokazao u svijetu, svijeta bi trenutno nestalo u svim njegovim aspektima, i ostao bi jedino Bog, koji svjedoči Sebe.

Ukoliko želimo ispravno shvatiti koncept avatara, moramo najprije prihvatići činjenicu da sva bića predstavljaju neki oblik avatara, odnosno očitovane Božje nazočnosti. U nekim bićima Božansko živi i očituje se u maloj mjeri, dok se u drugima očituje snažno poput podnevnog sunca. Minerali "nose" aspekt materije. Biljke "nose", odnosno zrače pranu, predstavljaju materijalizirana pranička zračenja. Ukoliko čitav ovaj svijet shvatimo kao živo biće, koje posjeduje jednu svijest,

a čiji su živa i neživa bića organi, tada ćemo lakše shvatiti princip. To biće se arhetipski naziva "Kraljem Svijeta". Kad sam se bavio promišljanjem o Njemu, u mojoj svijesti se pojavilo ime "Sanat Kumara", i doista sam kasnije imao prilike čuti i čitati o tome, da je to jedno od imena kojima zovu Kralja, dušu Zemlje. On ne obuhvaća samo Zemlju, nego sustav Zemlja-Mjesec, koliko sam bio u stanju vidjeti. Čitav život na Zemlji nastao je zbog "dodira" Njegove svijesti i materije ovog svijeta. U velikom drveću možemo lako vidjeti Njegova pranička isijavanja, završetke Njegovih nadija. Na mnoštvu mjesta postoje Njegove čakre, centri na kojima se viša supstancija očituje silnije nego na drugima, zato što su zidovi iluzije na neki način stanjeni. Sva živa bića predstavljaju pokušaj stanjivanja tih stjenki koje odvajaju Njegovu dušu od fizičkog plana, neke vrste energetskih zračišta na kojima određena kvaliteta supstancije prosijava kroz fizički plan. Biljke tako zrače pranu, niže životinje pranu i nešto astrala, više životinje pranu, astral i nešto mentala, a većina ljudi, nažalost, uglavnom pranu, nešto malo astrala i tu i tamo koju mrvicu mentala. Ljudi koji zrače puni raspon mentala toliko su rijetki, da to držim u cijelosti sablažnjivim, budući da bi ljudskoj vrsti mental trebao predstavljati sredinu spektra, najjače područje zračenja u kojem djeluje većinu vremena, s povremenim usponima i padovima. Ovako kako stvari stoje sada, većina ljudi neprestano djeluje u području koje je prenisko da bi im u normalnom stanju bilo stanjem dubokog pada, a povremeno se i na trenutke uzdižu u nešto, što bi im trebalo biti normalnim stanjem iz kojeg rijetko izlaze. Ljudska je vrsta duboko zabrazdila. Viđao sam više životinje, poput primjerice majmuna, koje imaju razvijeno i djelatno mentalno tijelo, okružene ljudima koji imaju tek mrvice astralne supstancije koje drže "dušom". Takvo stanje predstavlja tešku perverziju. Ljudi bi trebali biti daleko iznad tih životinja, a kako stvari stoje sada, za njima daleko zaostaju.

Ljudi bi trebali biti neka vrsta krune Božanskog očitovanja na ovome svijetu, ali su nažalost daleko od toga. U ljudskom tijelu moguće je utjeloviti čak i visoka stanja Puruše, i sramotno je da bićima koja sebe zovu ljudskima problem predstavlja čak i življenje osrednje visokih razina Prakrti, odnosno energija prirode.

Kad jedno ljudsko biće ostvari svoj potencijal, te kroz njega Kralj ostvari svoju budnu i svjesnu nazočnost u tijelu fizičkog plana, možemo govoriti o avataru, Božanskom utjelovljenju. Ponekad se u ljudskom tijelu utjelovi i neki Puruša višeg reda i od samoga Kralja, a bilo je slučajeva da se utjelovio Išvara, Svevišnji Gospod, Purušottama. Iz ljudske pozicije, kad se utjelovi biće koje u sebi utjelovljuje čak i najobičniju kauzalnu razinu, ona ga s punim pravom mogu štovati kao Božansko utjelovljenje, jer ih sviješću nadilazi više nego oni biljke i crve. Kako kauzal predstavlja tek jednu od viših razina Prakrti, iz pozicije obična čovjeka posve je svejedno je li se u nekom tijelu utjelovio Gospod Šiva, Majka, Zlatna Vatra, Kralj, Narayana ili Išvara. Takvome se trebaju predati čitavim bićem, i predano Ga služiti i obožavati. U Njemu trebaju prepoznati sve ono, čemu i sami teže. Takvim obožavanjem postupno će i sami utjeloviti ono, čemu se dive, i tako postati Božanskim utjelovljenjima. Ljudsko biće puta predano obožavanje jednakо Avatar. To je formula. Avatarom se postaje, Avatar je stanje Božanskog očitovanja, stanje protočnosti fizičkog bića za Božansko. Jednako kao što veliko drveće možemo gledati kao kristalizaciju Kraljevih praničkih nadija i njihovi zračenja, tako i jednog Isusa možemo gledati kao prozor u Njegovu dušu, kao zračenje Njegovih najviših stanja.

Neću reći kako svi ljudi imaju mogućnost utjeloviti takva stanja, jer to ne bi bilo istina. Ali, ukoliko govorimo o ljudima kao o biološkoj vrsti, i ukoliko zanemarimo defektne primjerke vrste, tada je ljudska vrsta u cjelini doista sposobna - i ne samo

to, nego i pozvana - utjeloviti Božansko. Ne samo da smo to u stanju, nego je to temeljni razlog našeg postojanja, kao i postojanja sveukupnog života na ovome svijetu. Svrha svega stvorenog je slaviti Gospoda. U tome sve nalazi svoje ispunjenje. To je jedini cilj kojemu trebamo težiti: obožavati Boga, i slaviti Ga čitavim svojim bićem. Velika je oholost to ne činiti.

15.4 Postoji mnoštvo bića koja za sebe govore da su avatari. Koliko u tome ima istine?

Malo. Ponekad neko biće uđe u stanje samadhija, osjeti neke niže aspekte stanja jedinstva, i izlaskom iz tog stanja počne hraniti svoj ego koji prisvaja takvo stanje kao svoje. Takvo je biće u stanju za sebe tvrditi kako je avatar, dok u zbilji najčešće utjelovljuje tek koju mrvicu mentalne supstancije, koja je u dubokom ropstvu astralnog ega. Još je gore kad takvo biće doista utjelovljuje neke visoke kvalitete, ali zbog svojeg neuviđanja svega onog, što ga nadilazi, proglaši sebe Bogom, i tu negdje počinje njegova propast. Problem s avatarskim vehiklima, odnosno bićima koja su rođena s namjerom utjelovljenja Božanskog, jest taj, što takav vehikl postaje avatarom tek nakon svojeg "iskušenja u pustinji"¹, nakon što

---

1 Lk4, 1-13: *Isus se, pun Duga Svetoga, vratio s Jordana i Duh ga četrdeset dana vodio pustinjom, gdje ga je iskušavao āavao. Tih dana nije ništa jeo, te kad oni istekoše, ogladnje. A āavao mu reče: "Ako si Sin Božji, reci ovom kamenu da postane kruhom." Isus mu odgovori: "Pisano je: Ne živi čovjek samo o kruhu." I povede ga āavao na visoko, pokaza mu odjednom sva kraljevstva zemlje i reče mu: "Tebi ću dati svu ovu vlast i slavu njihovu jer meni je dana i komu hoću, dajem je. Ako se dakle pokloniš predma mnom, sve je tvoje." Isus mu odgovori: "Pisano je: Klanjaj se Gospodinu, Bogu svomu, i njemu jedinomu služi!" Povede ga u Jeruzalem i postavi na vrh Hrama i reče mu: "Ako si Sin Božji, baci se*

odbaci vlastiti ego i u cijelosti se preda Bogu. Ukoliko to ne učini, postat će utjelovljenjem neprilika i sablazni, a ne Boga. I veliki mogu pasti, a tada se doista zemљa trese. O tome je bolje znati što manje, i čitavu stvar navodim kao primjer koji ima pokazati kako Božansko utjelovljenje ne čine moći nad materijom, kako ga ne čine čak ni energetske ni astralne sposobnosti, kojima obiluju čak i napredni praktikanti crne magije. Božansko utjelovljenje čini tek predano obožavanje, kojim biće u sebi utjelovi predmet svoje ljubavi. To je daleko više stanje čak i od dubokog stanja samadhija, jer samadhi ne transformira niže biće, i ne čini ga Božanskim vehiklom. Jednako kao što je Sai Baba primjer sablazni, tako je Babađi primjer vrline i predstavljao je utjelovljeni sklad i predanost Bogu. Za razliku od Sai Babe, koji uništava druge radi sebe, Babađi se radi drugih podvrgao velikim teškoćama, muci i smrti, i njegov primjer ostaje kako bi se vrli na njega ugledali. U neposrednoj prošlosti imali smo prilike vidjeti svjetle primjere kakvi su Vivekananda i Yogananda, veliki i pravi učitelji, koji su bili u stanju svoje učenike odvesti Bogu, i to su doista i činili. Mnogo je takvih svijetlih primjera, ali nažalost još je više primjera budalastih egomanijaka, koji s Božanskim imaju jednake veze, kao crno s bijelim.

Postoje također bića koja na ovome svijetu čine djela od Božanske kvalitete, i u sebi nose nešto od Božanske moći, ali teško da bi sebe držali avatarima ili čak duhovnim ljudima. Primjer takvog je Mike Oldfield, čija glazba utjelovljuje neke od najmoćnijih stvari koje su se ikada pojavile na fizičkom planu, i predstavlja glazbeni ekvivalent svetog spisa. Dakako, njemu to ne uspijeva uvijek, i jednako kao i svi drugi veliki

---

odavde dolje! Ta pisamo je: Anđelima će svojim zapovjediti za tebe da te čuvaju. I: Na rukama će te nositi da se gdje nogom ne spotakneš o kamen." Odgovori mu Isus: "Rečeno je: Ne iskušavaj Gospodina, Boga svojega!" Pošto iscrpi sve kušnje, davao se udalji od njega do druge prilike.

Ijudi ima i promašaja i neuspjeha, ali uspjesi su mu toliko veliki i moćni, da sve višestruko opravdavaju.

J.R.R.Tolkien je u "Gospodaru Prstenova" utjelovio neke izuzetno moćne stvari, i moguće je pratiti kako djelo počinje maltene kao bajka za djecu, i raste kako autor ponire sve više u dubinu, da bi na kraju "pohvatao" mnoštvo arhetipova, od kojih je jedan čak i lik Kralja.

Robert A. Heinlein je u svom "Strancu"¹ napisao toliko stvari o yogijskom umu i obliku yogijskog svijeta, da sam se zaprepastio kako je nekome uopće moguće pohvatati toliko pametnih stvari.

Mnogim ljudima povremeno uspije utjeloviti nešto od istinske vrijednosti, ali najčešće se tu radi tek o povremenom iskrenju koje se ubrzo priguši. Čini se, također, da velik broj ljudi koji čine Božanska djela i utjelovljuju Božanske kvalitete o sebi uopće ne misle kao o Božanskima, dok s druge strane postoji hrpa bijednika bez ikakvih duhovnih kvaliteta, nesposobnih čak i za jasno razmišljanje, koji sebe drže svecima, učiteljima i avatarima. To samo pokazuje koliko se na ovom svijetu ime i forma mogu razlikovati od suštine.

15.5 Nije li moguće da si i ti tek jedno od tih bića koja si umišljaju vlastitu veličinu, a bez zbiljskog pokrića?

Dakako da je moguće, barem u teoriji. Moguće je da je Sai Baba avatar, a ja da sam lažni prorok. Moguće je da je Osho Rajinish doista bio prosvjetljen, da je Muhamed Božji poslanik a Prabhupada bhakta. Moguće je da su narodnjaci najkvalitetniji

---

1 "Stranger in a Strange Land"

oblik glazbe, a Oldfield i Bach da ništa ne valjaju. Ovisno o nečijoj perspektivi i duhovnom stanju, te će mu se stvari možda činiti smislenima i istinitima, pa će u njih vjerovati. Ukoliko mu to čini zadovoljstvo, neka u to vjeruje, i neka vidi kamo će ga to uvjerenje odvesti. Istraživanje čudnih misaonih puteva dobra je duhovna vježba i ja sam je mnogo puta koristio, s rezultatima miješane kvalitete. U svakom slučaju, ja sam se toliko igrao sa "što ako..." razmišljanjima, da je slabo vjerojatno da će me netko suočiti s pitanjem koje sam sebi već nisam postavljao, i na koje nisam odgovorio. U svakom slučaju, stvarnost koja bi slijedila iz takvih teorija ne mapira se pretjerano dobro u onu stvarnost, koju ja opažam. Moguće je da je to stoga što sam ja lud, pa mi se čine čudne stvari, ali u stvarnosti koju ja opažam narodnjaci su čisto smeće od glazbe, Oldfield je zakon, Heinlein i Tolkien su genijalni ljudi i fantastični pisci, Sai Baba i Osho su sablažnjive pojave propalog avatarskog vehikla i običnog napuhanog mraka, Isus i Babađi su avatari, a temeljna stvarnost, brahman koji je sat-ćitananda, koji je jedina i temeljna želja mojega bića, je Bog, a ne recimo Vrag.

Ukoliko vraka definiramo kao temeljnu stvarnost, plitkost kao dubinu, lažnost kao istinu i ludost kao mudrost, tada sam ja u tom svijetu plitki poremećeni luđak. U kakvom svijetu tko živi, tako će mu se i ja doimati. To je sve što ja imam za reći o tome.

Sve ovisi o tome što držimo pozitivnim i dobrim. O tome ovisi i što ćemo prepoznati kao Boga. To je, između ostalog, jedan od glavnih razloga zašto Boga nije svima jednako lako naći, i zašto u spoznaji Boga uspijevaju samo oni, koji su duboko utemeljeni u vrlini.

Ukoliko nismo u stanju prepoznati Boga, tada nećemo biti u stanju prepoznati ni onog, tko je u Njemu utemeljen.

O prepoznavanju Božanskog i razvoju duha

16.1 Ukoliko netko nije u stanju prepoznati Boga kao Boga, kako uopće može duhovno napredovati?

Ne izravno. Takav će se morati suočiti s mnoštvom promašaja, koji će slijediti iz njegove naopake vizije stvarnosti. To je jedna od korisnih stvari u fizičkom svijetu; on, naime, nemilosrdno kažnjava zabludu svake vrste, i u njemu je daleko teže ostati uljuljkanim u ugodnom obliku iluzije. Zbog toga je utjelovljenje u fizičkom svijetu toliko korisno, i zbog toga se karmički zakon uvijek pobrine da oni, koji ne žele sami shvatiti, završe ovdje. Netko može vjerovati u što god hoće, on se može ponašati kako god hoće, ali će isto tako biti suočen s posljedicama koje iz toga slijede. On može ljudi iskoristavati, zlostavljati i ubijati, ali posljedice će biti takve, da će on sam najgore stradati. Nakon što je iskusio kamo vodi ta cesta, može odabrati voljeti, pomagati i štititi druge. Kao i prije, i sada će iskusiti posljedice. Mnogobrojnim pokušajima i krivim, jednako kao i pravim izborima, duša se postupno profilira, i sve alternative osim Boga i ništavila nestabilne su na dulje vrijeme, i teže ekstremima. Nemojte misliti da sam ja oduvijek razmišljaо kao sada – neko vrijeme sam bio praktički utjelovljenjem đavla. Ukoliko sam i razmišljaо о Bogu, samo sam ga krivio zbog osujećenja svojih želja, nikad mi nije palo na pamet da se s njim o nečemu posavjetujem, a ukoliko sam ga želio, to je bilo stoga što sam ga doživljavaо kao nekoga tko bi mogao ispunjavati moje želje. Takvo moje razmišljanje dovelo me u izuzetno bolne situacije, i ja sam postupno shvatio svoje greške. Bez tih grešaka, sad bih teško mogao shvatiti um grešnika i njegove pobude. Jednako tako, meni je daleko jasnije nego većini drugih kako se i najteži grešnik može spasiti i prosvijetliti, ukoliko se obrati i odluči shvatiti kako je doista svome jadnom stanju jedino on sam kriv – ja sam, naime, bio u toj poziciji. Ali, da nije bilo moje spremnosti na teške odluke i volje za priznavanjem i odbacivanjem grešaka, tko zna kako bih završio. U krajnjoj liniji, svojedobno je moj duh bio toliko

primitivan, da nisam shvaćao zašto bi uopće nekoga trebalo voljeti, i zašto ne bi trebalo uništiti nekoga tko mi smeta. Takva grubost i primitivnost teško je shvatljiva, a ipak, evo me sada ovakvog, beskrajno daleko od takve primitivnosti. Sve je, dakle, moguće, ukoliko postoji želja za istinom, barem dovoljno jaka da nadvlada samoljublje.

Sredstva nisu toliko bitna. Moj sustav yoge je moćan i djelotvoran, ali i prije njega su postojale moćne i djelotvorne metode duhovnog razvoja, jer nisam ja ni prvi ni jedini postigao ostvarenje. Drugima je to uspjelo tisućama godina prije. Po tim kriterijima, ja sam vjerojatno tek jako zaostao primjerak. Treba dakle imati vjere u mogućnost spasenja, i iz tog uvjerenja uporno nastojati na njegovom postizanju. Bog je sredstvo spasenja, Bog će nam u svemu beskrajno pomoći, ali mi Ga moramo prepoznati i prihvativi. Sve dok Boga ne prepoznamo kao svog najboljeg i najblišnjeg prijatelja, kao najdublju ljubav svoje duše, teško ćemo Mu se predati i prihvativi Njegovu ruku.

16.2 Zbog čega se Boga oslovjava u muškom rodu, a ne recimo u ženskom?

U odnosu na Boga, spolne odrednice su prilično neupotrebljive. Ipak, ovisno o Božanskom aspektu koji se želi naglasiti, ima smisla Boga oslovjavati kao muškarca ili kao ženu. U krajnjoj liniji, iako je Bog bez spola, sve muževno u muškarcu i ženstveno u ženi, u svojem najsavršenijem, najčišćem i najljepšem obliku prisutno je u Bogu. Iz Boga muškarci i žene crpe dostojanstvo, veličinu, ljepotu i ostale pozitivne kvalitete svoga spola. Ja sam doživio mnoštvo Božanskih vizija. One koje su prikazivale Božju izvornu narav teško su opisive, a pokušaj prenošenja takvih stanja izgledao bi

kao primjerice moj komentar Yoga sutre, ili pak kao "pjesme" u Pristupu Yogina. U drugim slučajevima, Boga sam osjećao kao prisutnost, koja je imala posve određene duhovne kvalitete spola – ovisno o tome što mi je trebalo reći, Božji lik bih doživljavao ili kao muški, ili kao ženski. Takvo doživljavanje Boga moguće je jedino kad Bog silazi kako bi došao meni; ukoliko se ja podižem kako bih došao Njemu, tada je iskustvo posve drugačije, i ljudski jezik nije najprimjerena alatka za opisivanje takvih stanja.

16.3 Zbog čega je nužan razvoj kroz fizički svijet? Ne bi li sve to bilo daleko manje bolno na nekom astralnom svijetu, na kojem ne bi bilo toliko patnje, a znanje bi se usvajalo na lakši i neposredniji način?

Takav razvoj možda postoji. Ne isključujem tu mogućnost. Ipak, bojam se da on ne bi bio primjeren nama koji smo ovdje, jednostavno stoga što smo ovdje. Mi smo tvrdogлави, lijeni, glupi i ograničeni. Iz tog nam je razloga trebala gruba, glupa i ograničena stvarnost, koja će nam ukazati na sve greške u našim stavovima, na sve propuste u našem razmišljanju, i koja će nas svojom grubošću i nemilosrdnošću daleko brže suočiti s posljedicama naših krivih razmišljanja i odluka, nego bi to bio slučaj s nekim svijetom u kojem bismo živjeli životom neizmjerne udobnosti i bez ikakva napora, i gdje ne bi bilo ničega što bi nas sililo na napredak. Ovdje, napredak obećaje slobodu od patnje koja vreba sa svih strana – unutar i izvan nas. Sve alternative Božanskom bolne su i neizdržive. Tko može ostati mirno sjediti usred vatre?

Na astralu i višim planovima doduše postoji znanje o tome da postoji viša stvarnost, u kojoj je blaženstvo veće od onoga na trenutnoj razini, ali sama želja za boljim često nije dovoljno

jaka da većinu motivira na brzi napredak. Inteligencija ljudi koji su bili prinuđeni snalaziti se u nepovoljnim okolnostima daleko je viša od inteligencije onih koji su uvijek imali sve što su poželjeli. Iz toga se dade zaključiti kako teškoće jačaju čovjeka, i kako su korisne, unatoč tome što su neugodne. Ovaj svijet možemo, dakle, shvatiti kao Božji dar kojim možemo usavršiti svoju dušu. Ukoliko ga pogrešno doživimo kao mjesto u kojem ćemo tražiti ispunjenje i sreću, teško ćemo se razočarati, jer on tome nije namijenjen. Svijet je namijenjen upravo tome, da nas prisili tražiti Boga. Sve dok vjerujemo kako Bogu ima alternative, mi ćemo težiti toj alternativi, i biti uvijek ponovo razočarani bolnim posljedicama koje su uvijek povezane s nesavršenim izborima. Jedino u Bogu nema nesavršenstva, a ništa nije savršeno osim Njega.

16.4 Nije li proces učenja bolnim iskustvima bolje proživjeti na astralnom planu, gdje je patnja ionako samo stanje duha, a ne nešto zbiljsko, kao na fizičkom planu?

Onaj kome je fizička patnja zbiljskija od astralne jamačno će se rađati na onoj razini stvarnosti, koju drži zbiljskom, a to je u njegovom slučaju fizički svijet. Tek ono, što drži zbiljskim, može ga kako valja dotaknuti. Dakako, fizički plan je jednako stvaran, odnosno jednakiljuborjan kao i astralni; razlika je jedino u intenzitetu percepcije koji ovisi o tome je li biće inkarnirano ili ne. Utjelovljenom biću realniji je svijet koji neposredno govori njegovim fizičkim osjetilima. Kad se svijest nakon smrti prenese u viši, astralni plan, tada fizički plan postaje tek svijetom snova i maglovitih ograničenih koncepcija, a astralni se percipira daleko jasnije, stvarnije i intenzivnije nego fizički plan za života u fizičkom tijelu. Dakako, tu podrazumijevam da govorimo o biću koje uopće odluči nešto percipirati; i ovdje na fizičkom planu postoje oni, koji toliko

žive u svijetu vlastitih maštarija, da ništa od fizičke stvarnosti ne dopire do njih, a ne vidim nikakav razlog zbog kojeg se tako ne bi nastavili ponašati i nakon smrti.

Primitivno biće kao patnju doživljava samo stanja fizičke боли, сакаћења и недаћа, dok za duhovnu patnju најчешће nije sposobno u većoj mjeri. Takav će suosjećati s gladnim i bolesnim, ali neće shvatiti da duhovni problemi mogu izazvati čak i veće teškoće razvijenijim bićima. Uistinu, viši oblici patnje beskrajno po intenzitetu nadilaze svaki oblik fizičkog bola i teškoća, a od njih je najgori onaj oblik patnje, koji doživljava razvijeno biće kad počini grijeh. Njegova suptilna i osjetljiva duša tada proživljava уžasно bolno stanje, koje je utoliko bolnije, što je sačinjeno od odvojenosti od skladnog blaženstva u kojem ta duša prirodno boravi, a iz kog se uklonila grijehom. Najveći i najtragičniji oblik patnje je onaj savršenog sveca koji je uklonjen iz Božje nazočnosti. Taj aspekt Isusove patnje čini bičevanje i razapinjanje smiješnim u usporedbi. Dakako, bića koja nisu iskusila Boga ne znaju što Njegov gubitak znači onome, tko je jedino u Bogu u stanju živjeti.

O vjeri, sumnji i znanju

17.1 Neki religijski sustavi Boga opisuju kao personalnog, a drugi kao impersonalnog. Koji je od tih opisa bolje prihvatiti, odnosno, koji vjernije opisuje stvarnost?

Kakve koristi ima od takvih stavova, ukoliko iza njih ne stoje iskustvo i opažanje? Naime, čovjek neće doći Bogu tako što će u nešto vjerovati, nego tako što će na ispravan način ugoditi svoju svijest. Postoje određene stvari koje o Bogu treba vjerovati kako naša umovanja ne bi stajala na putu spoznaji – primjerice, treba prihvatiti istinu o tome da Bog postoji, da je temeljna stvarnost, i da je nama osobno najbolji prijatelj, koji nam želi najveće dobro. Takvo razmišljanje je korisno, jer ukoliko se čovjek na takav način postavi, steći će neposredno iskustvo Boga, pa mu neće biti važno je li Bog personalan ili impersonalan, i kako se zove. U onoj mjeri u kojoj bude sposoban, čovjek će sam spoznati Božju narav, a svoju sposobnost će povećavati praksom yoge.

Određena uvjerenja korisnija su od drugih, ali do stvarnosti se ne dolazi gajenjem uvjerenja, nego rastom u vrlini i ispravnim usmjeranjem. Bog je najveća ljepota, najviša stvarnost, suština same osobnosti, iskričava mješavina najdublje ljubavi, najveće spoznaje naše naravi, najvećeg razumijevanja i najveće svjesnosti, toliko stvarna i duboka, da nas može usmrtiti blaženstvom i ljepotom. Ukoliko usmjerimo svoje divljenje i obožavanje na nešto što držimo vrijednim divljenja i obožavanja, znajući kako sva vrlina u tome potječe od Boga, učiniti ćemo korak u pravom smjeru: tada će nam se otvoriti vrata spoznaje Božanskog, i Bog za nas više neće biti stvar teorije i suprotstavljenih mišljenja, nego predivna stvarnost koju ni na koji način nije moguće obuhvatiti umnim teorijama, a koja beskrajno nadilazi svaki oblik intelektualne suhoće koja je uzalud pokušava ograničiti na sebi poznate sfere. Što god pomislimo ili kažemo, Bog nije ništa od toga. Bog je uvijek daleko više. Bog nije (samo) personalan, niti je (samo)

impersonalan. Bog nije (samo) Apsolutni Subjekt i najviše Jastvo. Bog nije (samo) Svevišnji Gospod. Bog je istodobno sve to, ali je u stvari nešto toliko zbiljsko, toliko živo, toliko stvarno i toliko više od svega što smo u stanju pojmiti, da sve naše umovanje ne može sadržavati gotovo ništa od Njegove stvarne naravi. Zbog toga ne treba previše polemizirati oko takvih umnih koncepata, ukoliko oni ne stoje na putu dodira s Božanskom stvarnošću. Ukoliko stoje, tada se može pokazati nužnom zamjena jednog oblika uvjerenja drugim, korisnijim.

Najgori su i najštetniji oni sustavi vjerovanja, koji u čovjeku stvaraju nepovjerenje prema Bogu, ili čak strah. Takvi sustavi pokušaj su nekih ljudi da uspostave kontrolu nad drugim ljudima, tako što će njihovo usmjerenje s Boga premjestiti na sebe, i tako ljude učiniti ovisnima i slabima. Takve sustave vjerovanja treba smjesta odbaciti, zajedno s njihovim autorima. Ukoliko čovjek osjeća strah prema Bogu, koji je u stvarnosti najdublja ljubav njegove duše, koji je sve ono čemu teži, a ne usuđuje se ni pomisliti da bi toga bio dostojan, ukoliko čovjek osjeća otuđenje i nepovjerenje prema Onom jedinom, prema kome može osjetiti bezgranično povjerenje i ljubav, tada je Zlo odnijelo veliku pobjedu.

Dakako, postoji priličan broj ljudi čija je narav toliko ogreznala u grešnosti, da njima pogrešne ideje o Bogu baš odgovaraju, jer njima Bog ne treba. Oni Boga drže ograničenjem, nekom vrstom smetnje, i najradije bi da Ga nema, kako bi mogli činiti što god im padne na um, bez ikakve sile koja bi ih u tome ograničila. Boga takvi zapravo i vole doživljavati kao neku vrstu karikature, kao neprijatelja i negativan lik. Takve pojave su žalosne, a takvo razmišljanje dostoјno prije demona nego ljudi. Dakako, takvo razmišljanje i ponašanje prije ili kasnije urodi gorkim plodovima, ne stoga što bi Bog takve kaznio, nego po samoj prirodi stvari. Grešno ponašanje vodi odvojenosti od Boga, koji je krajnja vrlina, a takva odvojenost

stvara patnju, između ostalog i stoga što je Bog stvarnost, a odvojenost od stvarnosti vodi ništavilu, koje je suprotnost ispunjenju i blagostanju. Budući da je Bog također i suština blaženstva, odbacivanje Boga negira mogućnost istinske sreće. Ukoliko čovjek želi biti sretan i osjećati se istinski skladno i vrijedno, mora biti u ljubavnom odnosu s Božanskom stvarnošću, koja je njegova sâma duša.

Bitno je usmjeriti svoju ljubav, divljenje, obožavanje i predanost prema Bogu – kako god Ga sebi predstavlјali, na bilo koji način na koji smo to u stanju učiniti. Kad napravimo korak prema Bogu, On će ih prema nama napraviti deset tisuća – On to, zapravo, na najbrižniji mogući način čitavo vrijeme i čini.

Najgori stav koji čovjek može imati prema bilo čemu, je intelektualni cinizam, izrugivanje s distance i filozofija ništavila. Takav je stav potpuna suprotnost ljubavi, predanosti i iskrenosti, koje su nužne kvalitete za spoznavanje više stvarnosti. Neka cinik na svoj cinični način pokuša voditi ljubav, pa će vidjeti koliko će to bijedno izgledati. Čak i na tako jednostavnom primjeru se pokazuje manjkavost takvog stava. Cinizam je znak povrijedenosti i slabosti, znak nesposobnosti za istinsku vjeru i predano divljenje ljepoti i veličini. Cinizam nalazi najgore stvari u nečemu i s njih se izruguje, a ljepotu je posve nesposoban uočiti. Cinizam je doista sposoban uočiti ružnoću u nekim pojavama, ali to je stoga što je i sam od jednakosti isprazne kvalitete, pa mu preostaje jedino time se baviti, kad za bolje nije sposoban. Određeni oblici humora, koji su posebno popularni u određenom intelektualnom sloju društva, znak su izgubljenosti i praznine duha, i treba ih odbaciti. Umjesto bavljenja niskostima, treba se baviti veličinom i ljepotom, treba se diviti, treba voljeti, treba obožavati boljeg od sebe, treba neprekidno i sa slijepim i suludim optimizmom težiti dobru i istini. Kakva je koristi od

"realizma" koji se bavi samo najgorim pojavama u najgorem od svih svjetova? Istinski realizam bi se trebao baviti Bogom, koji je temeljna realnost, jedina istinska. Tek tada, kad boravimo u Bogu, možemo se posvetiti uklanjanju pojava koje ometaju protok Božanske svjesnosti – a jedna od najgorih takvih pojava je upravo Monty Pythonovski oblik cinizma, zapravo nihilizma.

Ja se slažem da se nekim stvarima treba rugati, i da je to ponekad potrebno činiti s dosta okrutnosti i bez milosti, ali to treba činiti iz predanosti istini i dubokog optimizma, a ne iz praznine duha koja se pokušava zaštитiti ruganjem i ismijavanjem, a bez stvarne i duboke objektivnosti. Ja ču često napadati neki oblik razmišljanja i vjerovanja, ismijavat ču ga i sprdati se s njega, ali ču to činiti zato da pokažem ljudima koliko je istina u stvari veća i ljepša od takvih plitkih i pogrešnih zamisli. Onaj tko napada postojeće, a da istodobno nije u stanju ponuditi bolje, samo pridonosi svojim i tuđim nevoljama, i ne čini ništa od vrijednosti.

17.2 Nisu li cinizam i skepticizam pozitivne kvalitete, koje čuvaju čovjeka od lakovjernog upadanja u različite vrste zabluda?

Kako čovjeka može čuvati od zabluda ono, što je samo po sebi teška zabluda? Ukoliko sami sebe oslijepimo, tada jamačno nećemo biti izloženi ružnim prizorima, ali nekako mi se čini da to ne bi bilo pretjerano pametno. Jednako držim o cinizmu. Meni je jasno da ljudi u svojem razočaranju bježe u neku vrstu skloništa u vidu distance. Ukoliko sve gledamo s distance, ništa nas neće moći dirnuti, ali tada je bolje da se odmah ubijemo, jer smo u tom trenutku prestali istinski živjeti.

Što se skepticizma tiče, postoji zdravi i bolesni skepticizam. Zdravi skepticizam sumnja u stvari koje nemaju temelja u stvarnosti, i njime se čovjek može sačuvati od raznih vrsta zastranjenja. Bolesni skepticizam sumnja u sve. Takav skeptik će jamačno umrijeti od gladi, budući da neće imati razloga vjerovati u postojanje dućana u kojem se može kupiti hrana. Ukoliko mu netko ponudi hranu, on neće vidjeti razloga da je pojede – tko može znati što je to, u stvari? Pa nećemo valjda vjerovati drugima? Nećemo valjda vjerovati svojim osjetilima – osjetila, naime, znaju prevariti.

To je krajnja posljedica nevjere, odnosno skepticizma u svom ekstremu. Dakako da takav skepticizam možemo držati oblikom psihičke bolesti, a on to doista i jest.

Slično vrijedi i za bezuvjetnu vjeru. Ukoliko nam netko veli da su s njim razgovarali vanzemaljci, i da su mu rekli kako će sutra popodne njihovi svemirski brodovi, dakako nevidljivi, doći u orbitu Zemlje, a svi koji se žele ukrcati moraju počiniti samoubojstvo, ima li mu smisla vjerovati? Pogotovo ukoliko je već nekoliko puta prije govorio slične stvari, od kojih se nijedna nije obistinila? Tko bi takvome povjerovao, bio bi veći luđak od njega. U takvom slučaju skepticizam ima smisla, i čovjekov um služi upravo tome, da čuva čovjeka od ovakve vrste zabluda. Kad se govorи o vjeri kao o vrlini, nikako se ne misli na lakovjernost. Vjera uzdiže čovjeka, dok ga lakovjernost umanjuje. Sveci su puni vjere, ali nipošto nisu lakovjerni. Te dvije stvari treba razlikovati.

Kad govorim o vjeri, govorim o stanju u kojem čovjek otvorenih očiju opaža svijet, u kojem pušta stvarnost da mu govorи o sebi, a on je prihvaća, ne sudi, ne odbacuje i ne ograničava. Stvarnost mu govorи, a on je prihvaća. Takav čovjek razumije da u svijetu postoji red i smisao, da Božanski zakon upravlja svim stvarima, da Bog zna istinski smisao

njegova života i da se sve događa za njegovo najveće dobro. Tako on prihvata sve što mu se događa, budno učeći, pun povjerenja i optimizma.

Lakovjeran čovjek je tup i nerazuman, on ne opaža stvarnost i sklon je svim vrstama zabluda, uključujući i one koje bi svatko s imalo pameti mogao razotkriti. Kad takav čuje neku tvrdnju, on ne osluškuje stvarnost, on ne pokušava otkriti zakonitosti po kojima se stvari odvijaju, on jednostavno prihvata svaku suludu stvar koju mu netko kaže. Doista, blago onima koji vjeruju a da nisu vidjeli, ali isto tako jao lakovjernima koji žive u zabludi! Onaj tko može vjerovati, a da nije bio, čovjek je moćnog osjećaja za stvarnost i istinu, koji je u stanju spoznati i suptilnu razinu stvarnosti, bez posredovanja grube. Lakovjeran čovjek nema dovoljno pameti čak ni da bi razmislio o grubom opažanju koje mu nešto govori, a kamo li da bi opažao nešto suptilnije. Glipi i lakovjni ljudi nalaze svoje mjesto u raznim budalastim sektama, jer nemaju dovoljno sposobnosti diskriminacije kojom bi ustanovali kako se tu radi o ispravnosti bez sadržaja, te o plitkoj manipulaciji.

Uzmimo za primjer Isusa: on je bio pun vjere u Boga, ali nitko ga nije mogao obmanuti, jer je svojim uvidom u zbiljsku narav stvari trenutno razotkrivao nakane svih, koji su pred njega dolazili. Tome bi svatko trebao težiti.

17.3 Što se misli pod onim da vjera ima moć pomicati planine?

Vjeru treba razlikovati od uvjerenja ili mišljenja. Vjera je dodir sa stvarnošću, i to takve vrste da komunikacija nije samo jednostrana, odnosno da stvarnost govori nama. Tada i mi možemo govoriti njoj. U takvom stanju vjere, čitava se

stvarnost mijenja kako bi se uskladila s našom vjerom. Na taj način možemo iscjeljivati ljude, možemo uvesti sklad u naš život, a možemo i utjecati na fizičku stvarnost, što je manje bitno.

Ukoliko se u nešto pokušavamo uvjeriti, a da u to istinski ne vjerujemo, tada se dakako to neće ostvariti. Zbog toga najprije treba početi s onim oblikom vjere koji smo u stanju osjetiti – primjerice, trebamo vjerovati da se sve događa za najveće dobro, da svijetom upravlja viši red, i da su svi trenuci veličine, sreće i snage u našem životu u stvari glasnici koji nam govore o Bogu. Spoznaja dolazi samo onima koji vjeruju, jer se vjerom otvaramo prema stvarnosti, prema spoznaji. Sumnja nije nikakav alat spoznavanja – ona može čovjeka štititi od gluposti, ali ga ne može dovesti do istine. Samo vjera može otkriti istinu. Svatko tko je u sferi duhovnosti postigao išta od vrijednosti može vam posvjedočiti o tome.

Kad tako vjerom postignemo spoznaju, tada ćemo doista biti u stanju pomicati planine, s tim da je vrednije pomaknuti planine nečistoća iz vlastite duše, nego premještati hrpu kamenja s jednog na drugo mjesto. Vjerom se, naime, možemo očistiti od svih vrsta nečistoća. Dovoljno je da povjerujemo u Božju nadmoć nad svim nižim silama, i dopustimo Mu prevlast u vlastitoj duši.

17.4 Nije li lakše vjerovati nego sumnjati? Najlakše je nešto slijepo prihvatići, nije li teže i vrednije to izložiti sumnji?

Naprotiv: najlakše je sumnjati. Svaka budala može nešto ne shvatiti. Ukoliko neuku čovjeku pokušamo objasniti kako radi letjelica iz programa Apolo, koja je ljude odvela na Mjesec, sva je prilika da on ništa od toga neće shvatiti, da će mu to sve biti

čudno i nevjerljivo, i da ni u što od toga neće vjerovati. Sumnja je, dakle, izravna posljedica neznanja i nesposobnosti. Što manje znamo, u više toga možemo sumnjati. Ukoliko o istoj letjelici pričamo obrazovanu čovjeku, on će možda imati pitanja, ali njegov um je otvoren prema znanju, zbog toga što već posjeduje mnogo znanja i sklon je prihvaćanju novog. On možda nešto neće shvatiti, ali će se o tome raspitati, pa će mu tada postati jasno. On će u nešto sumnjati tek nakon što mu se to objasni na način koji je proturječan i besmislen, pa nema nikakva razloga u to povjerovati.

Ukoliko nepismen čovjek uleti na fakultetsko predavanje i počne postavljati pitanja, dakako da će u tim pitanjima u sve sumnjati, i da mu ništa od onoga što drugi prisutni drže očiglednim i jasnim neće biti očigledno i jasno. On tada može vjerovati kako su svi oni u stvari neznalice koje vjeruju u gluposti, a on da je mudar i da razumije istinu o tome, koja glasi da su svi oni u zabludi. Ukoliko seljak bane na predavanje iz linearne algebre i čuje kako se govori o poljima i prstenovima, njemu će biti "očigledno" da su svi oni u zabludi, jer, kakva su to polja koja se ne može kopati i u njih posaditi krumpir, i kakvi su to prstenovi koje nije moguće staviti na prst? Očito svi ti ljudi govore gluposti, a on zna istinu. Jednako tako, kad počnu pričati o algoritmima za obilaženje binarnih stabala¹, kako će se tek on smijati njihovoj gluposti! Naime, tko je još video binarna stabla, postoje bukovo, hrastovo i ostala normalna stabla, kakva sad binarna? A ukoliko oni na tom svom fakultetu uče kako obići stablo, koje tek moraju biti

---

1 Binarno stablo je oblik grana u kojem se svaki "roditeljski" element grana na dva "potomka". Primjer binarnog stabla bi bio grafički prikaz diobe jednostaničnih organizama. Obilaženje takvog stabla bi bio postupak u kojem bismo "dotakli" sve elemente stabla. Takvi postupci posebno su korisni u izradi algoritama za upravljanje datotečnim sustavima na računalima, te određenim oblicima baza podataka u kojima postoji hijerarhijski odnosi između elemenata.

budale! Pa kao da je problem obići stablo, to može svako dijete.

Nemojte se zavaravati: ovaj primjer može vam se činiti smiješnim, ali i vi sami ste po svoj prilici u sličnoj poziciji, kad vam svetac govori o Bogu. Najgore je ukoliko mislite da znate o čemu vam govori, jer ste po svoj prilici u jednakoj zabludi kao seljak koji misli da zna o kakvim stablima govore na matematičkom fakultetu. Kad svetac govori o Bogu, istini, ljubavi, vrlini i vjeri, to s vašim shvaćanjem tih pojmove ima otprilike jednake veze kao hrastovo stablo s binarnim. Najlakše je onima koji shvate svoju neukost i dubinu svoga neznanja, jer oni mogu nešto i naučiti, ali takvi su rijetki. Ja sam se najčešće sretao s onima, koji bi meni htjeli objasniti nešto o duhovnosti i ispravljati moja kriva mišljenja i stavove.

Ukoliko neuku čovjeku pokušamo objasniti da je željezo u motici kojom kopa njivu nastalo u srcu zvijezde veće i sjajnije od Sunca, na temperaturi od nekoliko milijuna stupnjeva, on u to neće moći povjerovati. Čak i ukoliko prihvati taj podatak, on s njim ništa ne može, budući da mu nedostaje znanja za njegovo ispravno shvaćanje. I vjera i sumnja takvog čovjeka podjednako su plitki. Ukoliko istu stvar kažemo čovjeku koji se razumije u nuklearnu fiziku, on će možda zatražiti objašnjenje procesa fuzije u jezgri zvijezde, kao i podatke o temperaturi fizijske reakcije prilikom sinteze težih jezgri, ali u osnovi će razumjeti našu izjavu, shvatit će kako je to moguće, ali će provjeriti je li to samo moguće, ili se doista tako i zabilo. Njemu neće biti upitno kako motika može nastati u zvijezdama, nego je li željezo moguće proizvesti fuzijom, ili su za to nužne veće energije, poput onih koje se oslobođaju prilikom eksplozije Supernove.

Slično tome, ukoliko primitivnu čovjeku kažemo da postoji Bog, gotovo da nema razlike između toga hoće li on u to povjerovati ili neće. Njegova vjera i nevjera bit će podjednako

plitke i slabo kvalitetne. Vjera ima smisla tek onda, kad se duh u velikoj mjeri razvio, pa je u stanju spoznavati istinu o nečemu, a vjerom napravi skok prema onome, što mu boraviti izvan granica poznatog, a što već može u nekoj mjeri naslutiti. Takvim iskorakom iz svijeta poznatog on otvara svoj duh prema onome što ga nadilazi.

Nema, stoga, smisla tražiti vjeru od ljudi kojima nedostaju elementarna znanja. Njima treba pomoći da se razviju do stupnja da znaju u što bi uopće trebali vjerovati. Nema smisla davati odgovore onome, tko još nije došao do situacije da si postavlja pitanja. Da bi čovjek postavio valjano pitanje, mora praktički poznavati veći dio odgovora, a da bi čovjek uopće povjerovao, mora o predmetu svoje vjere mnogo toga već znati, odnosno barem kvalitetno naslućivati.

17.5 Kakve koristi uopće Bog ima od toga da ljudi vjeruju u njega?

To je zamjena teza – vjera, naime, ni na koji način ne koristi Bogu; od nje koristi ima jedino čovjek. Ukoliko vjeruje, on se otvara prema stvarnosti koja ga u tom trenutku nadilazi (da ga ne nadilazi, onda ne bi vjerovao nego znao). Kako se otvara, tako postaje većim i boljim. Ukoliko se žedan čovjek napije vode iz rijeke, vjerujući kako će ona utaziti njegovu žđ, kakve koristi od toga ima rijeka? Jednake takve koristi ima Bog ukoliko netko odabere vjerovati u Njegovo postojanje, te Mu se preda. Čovjek će tada biti ispunjen spoznajom, blaženstvom, istinom i stvarnošću, a Bog će ostati savršenim kao i uvijek. Jednako važi i za sve oblike obreda i djela kojima ljudi pokazuju svoju predanost Bogu – od njih koristi ima jedino čovjek, jer se tako otvara prema Bogu.

O zlu i zlima

18.1 Što se to može dobiti od Boga, a da je toliko vrednije od onoga što možemo dobiti iz svjetovnih izvora?

Sve što je imalo vrijedno i dobro u svijetu, rezultat je ograničene i blijede refleksije neke Božanske kvalitete. Ako, dakle, ljudi čitavo vrijeme trče za malenim svjetovnim zadovoljstvima, uz tako malu vjerojatnost uspjeha i toliko male dobitke, i ako te sićušne dobitke drže toliko vrijednjima da im posvećuju čitav svoj život, koliko bi tada više trebali željeti Boga i težiti Mu! Bog u sebi sadrži sve što je u svijetu od vrijednosti, ali svijet u sebi ne sadrži gotovo ništa od Božanskog, te ćemo, baveći se svijetom, sebe užasno ograničiti i lišiti se velikog dobra.

Dakako, takvo umovanje dolazi od koristoljublja, a oni kojima je do osobne koristi neće nikada postići nikakve rezultate u duhovnoj praksi. Rezultate će postići oni kojima je do divljenja, obožavanja i predanosti, a oni, koji ne mogu shvatiti što bi tu bilo od vrijednosti, neka se drže motike, jer za njih i nije ništa bolje.

Onaj tko Boga obožava zato što je obožavanje njegova duhovna potreba, a Bog, kao utjelovljenje svega divnog i lijepog, predstavlja savršen objekt tog obožavanja, već samim obožavanjem utjelovljuje Božansko. Naime, obožavanje, jednako kao i divljenje, predanost, ljubav, mudrost, istina i lijepota, Božanska je kvaliteta. Bavljenje sobom je demonska kvaliteta, jer joj je osnovna odlika ispraznost i ništavilo. Onaj, naime, tko se bavi sobom, čini to stoga što se osjeća nepotpuno i što mu nedostaje ispunjenje, koje pokušava na neki način zadobiti. Onaj, pak, tko iz svoje punine izljeva na sve oko sebe, tko samo gleda kome bi dao to što je u njemu, taj obiluje Božanskim i taj postiže Božansko.

Ljudi bi se trebali posebno čuvati onih, koji su nesigurni, koji

sumnjuju u svoju vrijednost i koji se na neki način pokušavaju osjetiti vrijednjima i važnjima. Od takvih treba bježati kao od kuge, budući da se takvi ponašaju kao crne rupe, koje svojom prazninom proždiru sve što im se približi, i time postaju još praznijima i destruktivnijima. Takav će uvijek dati naslutiti kako mu možemo pomoći, kako nas treba, kako on u stvari želi pomoći, ali to je sve zabluda: takav se, u stvari, želi razočarati, jer on ne vjeruje ni u dobro, ni u mogućnost pomoći – on samo želi potvrdu da je netko gori od njega, kako bi se on osjećao bolje. Takav će htjeti da ga se iskoristiava, da mu se čini zlo, takav će željeti susresti se s razočaranjima i neuspjesima, a ukoliko kojim slučajem sretne nekog dobrog i vrijednog, u njemu će vidjeti samo zlo i nevrijednost, a dobro će tumačiti kao prijetvornost i zlonamjerno obmanjivanje. Takve bi bilo najbolje odmah baciti u pakao da ga ne šire i na ovaj svijet, ali bolje se suzdržati od nasilja i pričekati da takav prirodnim putem nestane s ovoga svijeta i ode tamo, gdje se nalaze drugi od njegove vrste, a o čemu je dobro znati što je manje moguće.

18.2 Ne bi li upravo takvima trebalo pomoći? Nisu li upravo oni bolesne duše, kojima treba liječenje?

To je još jedna opasna zabluda, kojom se takvi obilato koriste kako bi upropastavali lakovjerne dobranamjernike. Paradoksalno, lijek nije za bolesne, nego za zdrave, da bi postali još zdravijima. Isus, koji je izrekao tu rečenicu¹, nije na umu imao tu vrstu bolesnika. Za njih je čuvao druge izjave, poput "umrijet ćete u grijesima svojim"², te "vama je otac davao i hoće vam se vršiti prohtjeve oca svoga"³. Oni koji drže kako svakoga treba spašavati teško će objasniti slijedeće Isusove

---

1 Mt 9,12-13

2 Iv 8,24

3 Iv 8,44

riječi:

"Kad Sin Čovječji dođe u slavi i svi anđeli njegovi s njime, sjest će na prijestolje slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi, a on će ih jedne od drugih razlučiti kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Postavit će ovce sebi zdesna, a jarce slijeva. Tada će kralj reći onima sebi zdesna: 'Dodata, blagoslovjeni Oca mojega! Primiti u baštinu Kraljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ogladnjeh i dadoste mi jesti; ožednjeh i napojiste me; stranac bijah i primiste me; gol i zaognuste me; oboljeh i pohodiste me; u tamnici bijah i dodoste k meni.' Tada će mu pravednici odgovoriti: 'Gospodine, kada te to vidjesmo gladna i nahranismo te; ili žedna i napojismo te? Kada te vidjesmo kao stranca i primismo; ili gola i zaognusmo te? Kada te vidjesmo bolesna ili u tamnici i dodosmo k tebi?' A kralj će im odgovoriti: 'Zaista, kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!' Zatim će reći i onima slijeva: 'Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni, pripravljen đavlu i anđelima njegovim! Jer ogladnjeh i ne dadoste mi jesti; ožednjeh i ne dadoste mi piti; stranac bijah i ne primiste me; gol i ne zaognuste me; bolestan i u tamnici i ne pohodiste me!' Tada će mu i oni odgovoriti: 'Gospodine, a kada te to vidjesmo gladna, ili žedna, ili stranca, ili gola, ili bolesna, ili u tamnici, i ne poslužisemo te?' Tada će im on odgovoriti: 'Zaista, kažem vam, što god ne učiniste jednomu od ovih najmanjih, ni meni ne učiniste.' I otiči će ovi u muku vječnu, a pravednici u život vječni."¹

Očito Isus pod "bolesnicima" misli na ljude koji shvaćaju svoju grešnost i žele postati boljima. Da bi čovjek uopće priznao grešku, te je odbacio, mora u sebi posjedovati zdravu jezgru

1 Mt 25, 31-46

vrline i dobra, s koje treba ukloniti naslage grešnosti i krivih shvaćanja. Isus je jednoj vrsti "bolesnih" pomagao da se izliječe, dok je druge proklinjao i osuđivao na prokletstvo i pakao. Jasno je zašto – jedni u sebi sadrže puninu koja želi doći do izražaja, a u tome joj treba pomoći, dok drugi posjeduju samo prazninu, u koju žele povući i druge.¹ Dobar čovjek, naime, iz riznice dobra vadi dobro, dok zao čovjek iz riznice zle vadi zlo.²

Jasno je, dakle, kako Isusov nauk nipošto ne govori o pomaganju zlim ljudima, nego o pomaganju dobrima da postanu boljima. U crnu rupu možemo ulagati beskraj energije, a ona će time postati samo još zločudnijom i opasnijom.³ Zle treba odbaciti, njih se treba kloniti, i nipošto prema njima ne treba osjetiti nikakav oblik suosjećanja, jer ćemo tako samo sebi naštetiti, a njima nikako nećemo pomoći. Zapravo, takvi će često hiniti kako smo im korisni i kako im pomažemo shvatiti, ali samo zato da s nama održe vezu kojom će nas pokušati uništiti. To su astralni vampiri, bića koja svoju prazninu pokušavaju pretočiti u uništenje svijeta.⁴ Tolkien je u Gospodaru Prstenova i Silmarillionu izvrsno opisao mentalitet zla, koje samo sebe izjeda u sjenama, i teži pretvoriti sve svjetlo u tamu, i potom i samo nestati.

Ukoliko takvoga sretnete, uklonite se iz njegove nazočnosti.⁵

---

1 Mt 23, 13-15

2 Mt 12,35

3 Mt 7,6

4 Bhagavad-gita 16,9

5 Mt 10,11-15: *U koji god grad ili selo uđete, razvidite tko je u njemu dostojan: ondje ostanite sve dok ne odete. Ulazeći u kuću, zaželite joj mir. Bude li kuća dostojava, neka mir vaš siđe na nju. Ne bude li dostojava, neka se mir vaš k vama vrati. Gdje vas ne prime i ne poslušaju riječi vaših, izđite iz kuće ili grada toga i prašinu otresite sa svojih nogu. Zaista, kažem vam, lakše će biti zemlji sodomskoj i gomorskoj na Dan sudnji negoli gradu tomu.*

Ukoliko netko želi dobro i vrlinu, taj će sebe doživljavati kao grešnog, a u drugima će gledati svijetle primjere vrijedne divljenja. Onaj, tko sam teži dobru, prepoznat će se po tome što sam čini dobro, ne čekajući da ga drugi prvi učine njemu. Po našim djelima i izborima, naime, vidi se kvaliteta onoga, što smo odabrali, a riječi bez djela su bezvrijedne. Ukoliko je netko zao i čini zlo, a kaže da je u stvari dobar, ali neshvaćen, i da bi činio dobro kad bi se netko prvi otvorio prema njemu i njemu činio dobro, te ga istinski razumio, mičite se od njega, jer imate posla sa zločincem koji vam radi o glavi.

Ima i takvih koji govore kako traže učitelja, ali takvog koji bi ih razumio i dao im potvrdu njihove vrijednosti, ne takvog koji će im pokazati istinu. Takvi u svojoj praznini uvijek drže kako im je istina poznata, a kad netko govori drugačije od onog što oni u svojoj zloj duši vjeruju, oni to shvate kao potvrdu da imaju posla s prevarantom – jer, da išta valja, prve bi njih prepoznao kao dobre i dao im potvrdu vrijednosti, jer oni su toliko dobri, da su mjerilo vrednovanja Boga, svetaca i učitelja. I sam Bog će jamačno teško platiti zbog toga što oni, takvi dobri i vrsni, pate u osujećenosti svojih namjera.

Takvo je njihovo razmišljanje, i pakao je namijenjen njima, kako bi imali mjesto na kojem će se osjećati ugodno i među sebi sličnima.

Takvi će iskušavati Boga, iskušavat će učitelja, iskušavat će sveca, ali nikad neće iskušavati sebe, jer sebe takvi ne dovode u sumnju, oni su sami sebi mjerilo vrline i dobra. To su svojstva potpune duhovne tame, jer, svjetlo se uvijek opaža u drugome. Sposobnost divljenja, ljubavi, suosjećanja, sve su to kvalitete u kojima se usmjeravamo prema drugome, u kojima dajemo i primamo slobodno – izbor vrline, naime, otvara nas prema drugome, otvara nas prema Bogu, otvara nas prema stvarnosti, i mi toliko boravimo u vrlini da se osjećaj "ja" gubi – zaljubljeni

ne misli "ja ljubim", on je zapravo ljubav, bez "ja". Ljubav u dva tijela postoji – ne postoji ego sa svojim sebičnim mrakovanjem. Kad se kaže da je Bog ljubav¹, misli se upravo na takvo stanje ispunjenja bez sebe. Kad se o stanju prosvjetljenja govori kao o stanju samospoznaje, ne govori se nipošto o "sebi" u bilo kojem obliku koji bi bio sličan egu, nego o stanju koje se nalazi iznad gubitka sebe u divljenju, predanosti i obožavanju. Tada se duh u cijelosti sjedini sa stanjem stvarnosti, blaženstva i svijesti, sa stanjem sat-ćit-ananda, koje je Apsolut, absolutni subjekt, jedino i nepodijeljeno Jastvo, temeljna stvarnost svih bića. Do stanja ispunjenja se, dakle, dolazi kroz ljubav i predanost, kroz gubitak sebe, nadilaženje sebe. Kroz sebe, pojačanje i afirmiranje sebe, dolazi se samo u sve dublji pakao, u kojem se na kraju malo i zgrčeno "ja" smanjuje dok posve ne nestane u vječnom ništavilu.

To sve treba znati kako bismo mogli ispravno procijeniti situaciju u kojoj se nalazimo. Svijet je nažalost pun ljudi kojima je upitno sve osim njihova samoljublja, i takvi predstavljaju veliku opasnost po sve što dotaknu, pa dakle i po učenike yoge koji se s njima sretnu. Učenik je u posebnoj opasnosti zbog kombinacije suosjećajne i dobre naravi, i nedostatno razvijene sposobnosti razlikovanja i mudrosti. Njegova će ga suosjećajna priroda navesti da pokuša pomoći, a zbog nedostatka uvida može pasti u zamku. Iz takve zamke se treba oslobađati tako što ćemo iz svoga života ukloniti sve ljude, stvari i djela, koji remete našu predanost Bogu. Time često otpadaju roditelji, loše društvo, razni "priatelji i poznanici" s kojima radimo samo gluposti, te svi ostali izvori zastranjenja. Dakako, kao što odbacujemo izvore zastranjenja, tako ćemo postupno pronalaziti ljude s kojima ćemo lakše moći živjeti život duhovnosti i istine, s kojima ćemo moći razgovarati iskreno i bez straha, i s kojima ćemo se međusobno pomagati na svom putu ka ostvarenju.

---

1 Hv 4,8

U punu čašu nije moguće uliti novu tekućinu. Ukoliko pokušamo uliti Boga u život ispunjen pogrešnim djelovanjem, Bog neće moći ući. Najprije, dakle, moramo čašu našeg života prolijti, i iz nje izliti sve loše vezanosti, navike i ljude. Sve oblike našeg djelovanja treba preispitati, i vidjeti jesu li dobri, ili ih treba mijenjati ili čak odbaciti. Kad tako očistimo svoj život, osjetit ćemo veliko olakšanje i duhovni mir.

18.3 Znači li to da se učitelji yoge, kao i drugi dobri ljudi općenito, nalaze u opasnosti da ih "progutaju" različite negativne pojave, ukoliko se s njima ne obračunaju dovoljno brzo i dovoljno efikasno?

Nažalost, u tome ima istine. Na Zapadu je česta pojava propasti duhovnih učitelja, i čini se da to nije posve njihova krivica – naime, pojavu bih bio sklon pripisati situaciji u kojoj učitelj prihvata svakojake učenike, a da se istodobno ne zna nositi s njihovom negativnom karmom, koju time preuzima. U određenom trenutku on neminovno gubi kontrolu nad vlastitom sviješću i posve se izgubi. Tada se počne ponašati izuzetno prljavo – nijedna niskost neće mu biti strana. Postoje ljudi koji jedva čekaju takve stvari i koji koriste priliku kako bi likovali nad "poročnošću gurua", ne razumijevajući kako je tu učitelj u stvari žrtva, njegov duh je uništen i pretvoren u ruglo, tako što je poprimio svojstva duha učenika. Ukoliko učitelj ne želi tako stradati, mora biti spremna ponašati se vrlo nemilosrdno prema ljudima koji mu dolaze, i prihvati samo one, koji se duboko obavežu kako će mu posvetiti čitav svoj život, i koji su spremni odbaciti sve niskosti iz svojeg karaktera. Ukoliko sve svoje mane predaju učitelju, učitelj će ih transformirati iznimnom lakoćom, ali ukoliko ih zadrže, tada će njima vezati i sebe i učitelja, što će oboje odvesti u propast.

Sve ovo divno zvuči u teoriji, ali ja sam osobno primjer nevaljanog postupanja po tom pitanju. Ja ču sve osim potpunih luđaka prihvatići za učenike, radit ču čak i s ljudima koji nisu jasno ni izrazili želju za prosvjetljenjem, jednostavno stoga što su previše sirovi i onečišćeni da bi imali čak i općeniti koncept Boga i prosvjetljenja. Zbog toga je moj energetski sustav uglavnom u izuzetno lošem stanju, znao sam se mnogo puta razboljeti ili čak biti na rubu smrti, znao sam trpjeti teške psihičke traume, a u svemu tome su me spašavale samo viveka i vairagya, diskriminacija i distanca. Meni je jasno da postoji određeni plafon tolerancije nakon kojeg će i moj sustav pokleknuti, iako je taj plafon daleko iznad bilo čega, o čemu bi običan čovjek mogao i sanjati. Običan čovjek će prilikom spajanja svijesti sa samo jednom osobom posve izgubiti orijentaciju, zaboravit će tko i što je, zaboravit će kamo je krenuo i čemu teži, imat će problema kojih prije nije imao, a ništa od toga neće shvaćati zato što će trenutno izgubiti perspektivu i distancu – on uopće neće opaziti ni trenutak u kojem se izgubio, niti će valjano razumjeti da ima problem. Ovdje zapravo ne govorim o prosječnom čovjeku, nego o mojim naprednim učenicima – to su, naime, stvari koje su se njima dešavale kad su pogriješili. Ja sam u ovom trenutku na takav način povezan s desecima ljudi, pa se može otprilike zamisliti s kakvim se teškoćama suočavam. Velik dio duhovnih sposobnosti koje sam prije posjedovao sad je prigušen ili ugašen; u mom umu stalno boravi prisutnost svih učenika i učeničkih kandidata, sav kaos njihovih misli i osjećaja, i sve to tvori kaotične strukture nalik bijelom šumu, ili nekoj vrsti misaono-osjećajne magle, kroz koju sam naučio gledati kao da je i nema. Tu maglu ja pritiskom svoje svijesti polako transformiram, čime tim ljudima pomažem u shvaćanju i razrješavanju stvari s kojima se muče, ali na takav način da samo lagano pojačavam prirodne pozitivne tendencije, bez nasilnog rješavanja stvari i nametanja svojih odgovora. Time je imobiliziran najveći dio moje osobne energije, koja djeluje više

u učenicima nego u ovom mojem tijelu. Donosi mi veliko zadovoljstvo vidjeti kako se ti ljudi mijenjaju nabolje, kako shvaćaju stvari koje prije nisu shvaćali, kako im se uvid širi i otvara i kako postaju sposobnima pojmiti stvari koje su im prije bile nedokućive. Predivno je vidjeti kako se uznemireni, kaotični i besciljni umovi pretvaraju u sabranu ekstazu i mir. Doduše, tih trenutaka mi se teško prisjetiti u trenucima duhovne agonije koju proživljavam kad nekoliko ljudi istodobno čini stvari koje su potpuna suprotnost ispravnosti, i kad tim postupanjem "drobe" i ponižavaju moju energiju koja boravi u njima. Kad bih dobio dolar za svaku priliku u kojoj je neki od mojih učenika namjerno išao protiv svega čemu sam ga učio, a zato što se nije mogao suočiti sa svojim slabostima, Bill Gates bi za mene bio sirotinja.

Ja, dakle, znam iz osobnog iskustva za probleme s kojima se suočavaju učitelji, oni pravi i oni lažni podjednako, s tom razlikom da prave spašava njihova predanost Bogu i duhovna čistoća, a lažnim i nesavršenima se njihove osobne niskosti eksponenciraju i oni padaju.

Sve što važi za duhovne učitelje, važi u manjoj mjeri i za sve ostale ljude. Loše društvo može upropastiti i najboljeg čovjeka, i stoga treba u svojem životu provoditi oštru selekciju ljudi na one s kojima nam je ugodno živjeti, i na one koje treba izbjegavati jer nam donose propast. Ukoliko si ja još i mogu dopustiti druženje sa svakojakim poremećenim umovima, budući da me moja velika izvježbanost spašava od zastranjenja, s neizvježbanim čovjekom to nije slučaj, i on će se u takvoj situaciji izgubiti i propasti.

Ovaj svijet je mjesto na kojemu je pomiješano sve i svašta, jednako kao što je svaki pojedinačni čovjek mjesto u kojem je sabrano sve i svašta. I na svijetu i u ljudima pojedincima ima i dobra i zla, čistoće i nečistoće, vrline i poroka, i to sve u

različitim omjerima i u različitim stupnjevima. Bez sposobnosti diskriminacije kojom ćemo odijeliti žito od kukolja, loše ćemo se provesti, jer ovo, za razliku od raja, nije mjesto na kojem možemo bezuvjetno prihvati sve i svakoga, a da pritom ne stradamo. Moje je pravilo da prihvacaм ljude u mjeri u kojoj oni prihvacaјu Boga; teoretsko pravilo, budući da se ja trudim prihvati ljude daleko više nego oni prihvacaјu Boga, kako bih im pružio primjer. To nije nešto što bih preporučio drugima, budući da bi imitirajući moje postupke mogli zapasti u velike nevolje. Ja sam znao opasnim demonskim dušama otvoriti srce kako bi u njega imale prilike zabitи svoje otrovne strelice, i takvo otvaranje ponavljam nekoliko puta, dopuštajući im da mi nanesu astralne povrede koje bi običan čovjek nosio do kraja života, i koje bi sasvim negativno odredile njegovu egzistenciju. To sam im dopuštao kako bih im pružio priliku da mi te povrede ne nanesu, iako su mogli. Dakako, takva batina ima dva kraja. Ja takve povrede mogu popraviti ili trenutno, ili u najgorem slučaju za jedno popodne, a oni su sebi navukli na vrat posljedice koje za sobom povlači svjestan pokušaj uništenja bića koje prepoznaju kao Božansko. Posljedice toga nisu dobre; to je recept za samouništenje, za duhovno samoubojstvo. Onoliko koliko se moji učenici mogu prosvijetliti prepoznajući u Meni Boga i obožavajući Ono, što kroz Mene vide, toliko se demonske duše mogu osuditi na propast odbacujući ono, što u Meni opažaju. Time se u sebi odlučuju protiv Boga. Ja sam, dakle, ovdje jednima na blagoslov, a drugima na propast, i zbog toga mi je zapravo drago.

O spolnosti

19.1 Želiš li reći da razni sablažnjivi lažni učitelji i nisu toliko lažni koliko se čini?

Ja si, nekako, ne mogu zamisliti jednog Vivekanandu ili Yoganandu kako pod bilo kakvim pritiskom čini poročna i nemoralna djela. Mogu shvatiti da pod jakim pritiskom pogriješe ili naprave nešto manje dobro od onoga što bi uradili inače. Daleko si lakše mogu zamisliti običnog čovjeka ili yogina početnika kako, u zabludi da je postigao krajnji cilj, počne prihvatićti učenike i postupno se upropasti zbog podložnosti svome egu. Prosvijetljeni će Majstor patiti i trpjeti svakojake nedaće, ali upravo će se u tim nedaćama vidjeti njegova duhovna čvrstoća i snaga, jer on neće pokleknuti i postati suprotnost sebi. Možda će umrijeti pod teretom, ali će ostati utjelovljenjem vrline. Ukoliko netko poklekne, on možda i nije toliko zao koliko će netko o njemu vjerovati, ali u njemu je morao postojati makar mali trag onoga što je vremenom prevladalo i upropastilo ga.

S druge strane, dosta onoga što se ponekad drži znakom nečijeg pada to u stvari i nije, barem ne u nekoj velikoj mjeri. Tu ponajprije mislim na neke seksualne "dogodovštine" pojedinih "duhovnjaka". U radu učitelja s učenicima energetska bliskost zna biti tolika, da njihovo samoobuzdavanje popusti i oni se upuste u spolni odnos. U tome nema ničeg lošeg samo po sebi, ali najčešće se tu ipak radi o devijantnoj seksualnosti, a ne o spontanoj i prirodnoj, koja bi bila odraz Božanske ljubavi. Postoji, dakako, ogromna razlika među takvim pojavama. Ukoliko učitelj i učenica nisu u stanju nadvladati obostranu seksualnu privlačnost i vode ljubav, to je loše samo u onoj mjeri, u kojoj se s time nisu u stanju nositi. Takvima je bolje da sklope brak u kojem će živjeti i svoju seksualnost i duhovnost, bez sukoba između tog dvoga. Ukoliko obmanjuju sebe i potiskuju svoje prirodne želje, ili još gore, ukoliko ih pretvore u agresivnost i grubost, tada to postaje ozbiljnim problemom.

Drugi ekstrem su pojave seksualnog zlostavljanja, gdje jedna osoba siluje drugu, ili je na drugi način ugnjetava. Česte su pojave pedofilije, homoseksualnosti i ostalih seksualnih skretanja kod "duhovnih" osoba koje žive u "celibatu", odnosno, koje do te mjere potiskuju svoju seksualnost da ih to pretvori u čudovišta.

Veliki broj nedaća s kojima se ljudi suočavaju u sferi duhovnosti objašnjiv je ili pogrešnim shvaćanjem duhovnosti, pogrešnim oblikom duhovne prakse, ili osobnim manjkavostima. Najčešće se radi o kombinaciji tih sila u različitim omjerima. Ukoliko tu dodamo lažne učenike, koji su čak i pravim učiteljima sposobni zadavati velike nevolje, zamislimo samo situaciju u kojoj će se naći poluškolovani yogin početnik koji se stavi u poziciju Majstora. Dakako da je svojim nevoljama prvenstveno sam kriv, ali ipak treba za njegov pad imati razumijevanja, i pripisati ga velikim dijelom upravo takozvanim "žrtvama", lažnim učenicima koji se poput pijavica hvataju za ljude, pokušavajući zadržati i pojačati sve svoje niskosti i sklonosti grijehu, i po mogućnosti od nekog autoriteta dobiti neku vrstu "diplome" o vlastitoj veličini.

19.2 Kako ti stojiš s pitanjem seksualnosti i učenika?

Prilično transparentno: jedina osoba s kojom imam spolne odnose je moja supruga, a time što je ona istodobno i moja učenica, ja očigledno spadam u onu grupu učitelja koji imaju seksualne odnose s učenicima. Ja nemam nikakvu potrebu potiskivati svoju seksualnost, ali je zato držim u jasno definiranim okvirima, i s tim sam stanjem posve zadovoljan. Dakako, određene yogiske tehnike imaju za rezultat stanja posve slična orgazmu, primjerice pranayame koje rade s energijom u području glave. Kad nekom učeniku induciram

određena yogiska stanja, iz perspektive njegovog doživljavanja ne bi bilo posebne razlike da sam ga u to stanje doveo seksualnom stimulacijom, što sam također mogao učiniti, da sam to kojim slučajem želio. Ipak, postoji jaka razlika između tih stvari, i ja se trudim svojim učenicima dati do znanja da duhovna intimnost uopće ne zahtijeva seksualnu, niti bi fizička seksualnost išta dodala iskustvu koje mogu doživjeti i bez nje. Nema tog osjećaja koji bih ženi mogao izazvati stimulacijom klitorisa ili vagine, a da ga ne bih mogao nadmašiti usmjeravanjem prane kroz sušumnu, laganim dodirom nekog mjesta na glavi ili potpuno bez dodira, čistom koncentracijom svijesti. Zbog čega bih nekome petljaо по međunožju, kad mogu jednostavno udahnuti na određeni način? Zbog takvih stvari je meni fizički seks prilično neinteresantan, jednostavno stoga što bez njega imam jednako zadovoljstvo, ali bez fizičke gnjavaže. U seks se ljudi najčešće upuštaju kad ne znaju kako bi drugačije izrazili ljubav, bliskost i protok energije privlačnosti i dopadanja, i u tome nema ničeg lošeg po sebi, ali kad bih imao spolne odnose sa svim ljudima s kojima osjećam iznimnu duhovnu bliskost i snažan protok energije, bojam se da bi moj spolni organ ubrzo protestirao zbog prekomjerne uporabe. Daleko mi je lakše i ugodnije s ljudima koje volim sjesti i meditirati. Tako postignuto zadovoljstvo i ispunjenje daleko nadilazi seksualno, o kojem ljudi vole pretjerivati. Moji orgazmi su užasno siloviti i moćni, doslovno mi "razbijaju" krunsku čakru, ali čak i u mom ekstremnom slučaju radi se o stanju koje mogu izuzetno lako ponoviti posve nesesualnim načinima, poput kombinacije padmasane i kevala kumbhaka pranayame. O meditaciji na više supstancije uopće neću ni pričati, budući da u tom redu veličine seksualnost ne može ništa dodati, a vjerojatno bi samo smetala. Seksom se mogu aktivirati određene energije, i to funkcioniра do gornjeg spektra srčane čakre, ali već u spektru grlene čakre svi niži oblici energije se povlače i zamjenjuju posve drugačijima, i tu se seksualnost mora ugasiti. Dakako da seksualnost

funkcionira na nižim energetskim slojevima viših čakri, ali na njihovim višim slojevima bi njen prisutnost bila analogna pokušaju da auto vozimo na drva i ugljen, ili da u nuklearni reaktor točimo naftu. To ne samo da neće ničemu koristiti, nego će i napraviti štetu.

Dakle, budući da ja funkcioniram i na fizičkom planu, prakticiram i seks na fizičkom planu, ali bez seksa moj život nipošto ne bi bio manje ispunjen zadovoljstvom. Koliko god seks može biti dobar, netko tko je video plamen viših energija i dodir Božje duše može ga držati u najbolju ruku slatkim i simpatičnim iskustvom kojim dva bića mogu izraziti svoju fizičku bliskost. On nipošto nema ono značenje, koje ima u životu običnih ljudi, gdje zauzima najčešće centralno mjesto.

19.3 Na osnovu važnosti seksa u tvojim tehnikama yoge, čovjek bi očekivao drugačiji stav prema seksualnosti?

Ma gdje to u mojim tehnikama yoge ima seksa? Kad bi neki od mojih učenika došao na ideju o spajanju seksa s tehnikom yoge, ja bih se iskreno sablaznio, jer to ne samo da je nepraktično i nebitno, nego može biti i opasno. U seksu stvari funkcioniraju po mehanizmu najsporijeg vagona koji određuje maksimalnu brzinu čitave kompozicije; odnosno, duhovna kvaliteta koja se za spolnog odnosa postiže u najboljem je slučaju jednaka najvišem dosegu najslabijeg partnera. Osim toga, ulogu igraju i različite nečistoće seksualnog sustava, koje onemogućuju postizanje većih dosega.

Početnik će imati dovoljno problema i sam sa sobom, bez bavljenja stanjima svijesti druge osobe, i stoga neku korist od seksa vidim jedino u slučaju kada učitelj, odnosno učiteljica, putem seksa pomaže učenici, odnosno učeniku, s kojim živi u

bračnoj zajednici. Čak i tada, često je vjerovatnije da će seks učenika dekoncentrirati i odvratiti sa suptilnih unutarnjih doživljavanja, nego da će takva doživljavanja u njemu potaknuti. Fizički seks je daleko pregrubo sredstvo, da bih ga ikome preporučivao u duhovnoj praksi, barem na početku. Tek majstori mogu integrirati fizičku seksualnost u praksu yogе.

Dakako, stvari posve drugačije stoje kad je u pitanju suptilna, unutarnja seksualnost. Naime, praktički svi moćni duhovni doživljaji povezani su na neki način sa seksualnošću, energetski sustav je u jednom svojem dijelu materijaliziran na fizičkom planu kao seksualni sustav, i ukoliko pokušavamo u svojoj duhovnoj praksi izbjegavati seksualnost, morat ćemo potisnuti većinu aparata namijenjenog našem duhovnom razvoju, pri čemu ćemo se po svoj prilici loše provesti, ako je suditi po stanju praktikanata koji su to pokušali. Ja sam neko vrijeme, u počecima svoje duhovne prakse, pokušavao potiskivati seksualnost, primjerice tako što sam sva seksualna zamišljanja doživljavao kao nečista i niska, i pokušavao ih obuzdati. Budući da su u meni žene budile osjećaje koji su djelomično seksualni, pokušavao sam žene doživljavati kao neprivlačne. Kad sam shvatio da će to uskoro dovesti do toga da počnem muškarce doživljavati kao seksualno privlačne, ili pak mrziti sva bića, zaključio sam da je to čista suprotnost duhovnosti i obustavio tu praksu. Tada sam, umjesto da pokušavam blokirati seksualnost, radio na njenom pročišćenju, čime sam otvorio sve resurse anahate i glavne nadije. Jedna takva vježba se sastojala u tome da šetam gradom ili se vozim autobusom, i ukoliko primijetim lijepu ženu, prema njoj osjetim potpuno slobodnu ljubav i divljenje, radost jednostavno zbog njenog postojanja. Tako sam naučio osjećati ljubav bez vezanosti, bez želje za posjedovanjem – nije bilo potrebe za time da s tim ženama završim u krevetu, budući da je taj osjećaj ljubavi i slobode bio upravo ono, što mi je u seksualnosti bilo privlačno i što sam držao bitnim. Zbog

različitih zabluda, ljudi drže kako s nekim prema kome osjete ljubav i privlačnost moraju stupiti u dodir, i na neki ga način učiniti dijelom svog života. Ja sam se takvih zabluda oslobođio, shvaćajući kako posjed i pokušaj kontrole ubijaju kvalitetu slobode i protočnosti, koja je najbitnija u takvom stanju ljubavi.

Poželjno je, dakle, biti slobodan u ljubavi i obožavanju, ne ograničavati svoje osjećaje na samo jednu osobu, nego ih neštedimice dijeliti svima, u svim okolnostima kad to poželimo. Svaki put kad muškarac ugleda lijepu ženu treba joj se u svom srcu slobodno diviti i voljeti je, gledajući je kao prekrasan dio svijeta i radujući se njenom postojanju. Žena isto treba osjećati prema lijepom muškarцу, treba uživati u njegovoj snazi i muževnosti, zahvaljujući Bogu što to ima prilike gledati, i što takve stvari postoje na svijetu. Kad poštujemo slobodu drugih, kad ih ne želimo posjedovati, kontrolirati i držati u svome životu, tada istinski zadobivamo osobnu slobodu, tada postajemo istinski slobodnim bićima.

Velike nevolje nastupaju kad tu slobodu pokušamo realizirati kroz slobodni seks, odnosno stupanje u spolne odnose sa svim osobama, prema kojima osjećamo ljubav. Ljubav treba osjećati prema svima, treba potpuno osloboditi srce i uživati u svojoj slobodi i slobodi drugih, ali seks je mudro ograničiti samo na bračnog partnera. Nema ničeg slobodnog u slobodnom seksu – jedini njegov rezultat je gomilanje i pojačavanje vezanosti i ograničenja, i plitkost doživljavanja seksa s partnerom. Najdublja seksualnost moguća je s trajnim partnerom, kojega dobro pozajmimo i koji dobro poznaće nas, s kojim se možemo potpuno opustiti i otvoriti, s kojim nisu potrebna mnoga objašnjenja i s kojim nema trzavica. U takvoj dubokoj ljubavi i skladu treba izraziti svoju seksualnost, u takvoj ljubavi treba začeti, rodit i odgajati djecu, i tada će čitav naš život biti ispunjen smirenjem i zadovoljstvom. Mijenjanje partnera može

jedino duhovno uništiti čovjeka, i donijeti mu sve vrste uznemirenja.

Veliko zlo monogamnih veza je posesivnost, ali ne ona fizička, nego duhovna. Taj oblik posesivnosti dolazi od straha i nesigurnosti, zbog kojeg partnera ne možemo pustiti da bude cijelovita osoba, jer se bojimo da će nas tada, kad nas ne bude trebao i kad o nama ne bude ovisan, napustiti. Zbog toga partneri jedni nad drugima pokušavaju uspostaviti neki oblik kontrole i ograničavanja slobode, duhovne ili fizičke, i takve veze guše ljude i čine ih manjima od onoga što oni mogu biti, u svojem potencijalu. Ispunjena zajednica moguća je samo potpunim i ispunjenim ljudima. Ukoliko oslobodimo i ojačamo svoga partnera, tek ćemo tada moći dublje uživati u vezi s njim – razgovor, igra, sport, šetnja, seks, čitanje novina, gledanje filma, sve te male zajedničke radnje donositi će nam duboko zadovoljstvo i mir. Ukoliko pokušamo partnera ograničiti, ubit ćemo mu dušu i načiniti od njega ogorčenu, zatvorenu osobu koju ćemo na kraju morati odbaciti, jer će takva veza postati izvorom gorčine i međusobnog upropastavanja. To znam, jer sam gledao kako se to dešava mojim roditeljima. U svojim nesigurnostima i strahovima oni su trovali život jedno drugome, trovali su život svojoj djeci i pretvorili svoj život u pakao, umjesto u raj. Svemu su tome uzrok osobne nesigurnosti, zbog kojih ne možemo dopustiti drugome da bude slobodan.

Da bismo oslobodili drugoga, moramo imati izuzetno dobro mišljenje o sebi. Moramo se osjećati dobro sami sa sobom, moramo znati kako vrijedimo, kako smo dobri i vrijedni ljubavi. Tada možemo pustiti druge ljude da od svoje volje odaberu žele li nas, ili ne. Ja sam toliko siguran u sebe, da mogu svoju suprugu pustiti da čini što god želi, zato što vjerujem da će ona, kao slobodno i veliko biće, uvijek od svoje slobodne volje odabrati mene. Kad se ona susreće s mnoštvom

drugih ljudi, i s njima stupa u dodir, ja ne živim u strahu da će pronaći nekog boljeg od mene, radi kojeg će me ostaviti. Da živim u tom strahu, morao bih je na neki način ograničavati – držati je u uvjerenju kako nije dovoljno dobra, dovoljno lijepa, dovoljno sposobna da bi zaslužila ljubav bilo koga, osim mene. Kad bih učinio takvo zlo, kako bih uopće mogao živjeti s osobom, koja bi o sebi imala tako slabo mišljenje? Kako bih se uopće mogao prisiliti voditi ljubav sa ženom, koju sam uvjerio da je toliko malovrijedna, da je nitko osim mene ne može poželjeti? To je slično pokušaju vođenja ljubavi s mrtvacom. Mnogo ljudi kuka kako žive s lešinom, a oni sami su proizveli tu lešinu, zbog svojih strahova. Morali su ubiti svome partneru dušu zato što se boje da bi ih velika duša napustila.

Moj brak savršeno funkcionira upravo stoga, što držim kako je moja supruga velika duša, kako joj je um iznimno moćan, suptilnost duha ogromna, kako utjelovljuje bezbroj vrlina, i kako je fizički lijepa i izuzetno seksualno poželjna. Da nije takva, zar bih ja, koji sam pun vrlina, jakog uma, suptilnog Božanskog duha, fizički lijep i seksualno privlačan, osjećao toliku ljubav prema njoj? Slično privlači slično, i priznavanjem toga da živimo zajedno upravo zbog zajedničkih vrijednosti, zajedničkih vrlina i međusobnog divljenja i obožavanja, mi možemo živjeti u braku potpunog sklada i slobode. Zbog te slobode svatko od nas može po čitav dan biti obuzet svojim dužnostima, i rijetko i pogledati i dodirnuti partnera, a da ni u kojem trenutku ne posumnjamo u njegovu ljubav, i osjetimo se nesigurnim.

Upravo zbog takvog međusobnog odnosa, mi možemo živjeti u posve monogamnoj vezi, bez potrebe za seksom s drugim partnerima – naime, ukoliko poželimo seks, imamo jedno drugo, što nam je više nego dovoljno, a slobodni smo osjećati ljubav i bliskost prema bilo kome, u bilo kojoj mjeri. To je, dakle, veza u kojoj su duše posve slobodne, u kojoj ne postoje

ograničenja nametnuta srcu, i u kojoj osjećamo da punu seksualnu slobodu možemo posjedovati samo ukoliko se u tom smislu posve usmjerimo jedno na drugo. Takva veza daje veliku sigurnost u životu, veliko smirenje i sklad.

Netko će mi možda prigovoriti moju svijest o vlastitim kvalitetama. Taj ništa ne razumije. Naime, kako bih ja mogao cijeniti i uvažavati druge, ako ne poznajem vlastitu vrijednost? Ukoliko bih ljubio drugoga kao samoga sebe¹, a sebe ne bih ljubio, kakva bi to, dakle, bila ljubav? Onakva kakvu su u stanju osjećati oni koji mi prigovaraju: oni su u stanju jedino pronalaziti nedostatke, i tamo gdje ih ima i tamo gdje ih nema, a stoga što se ne osjećaju vrijednima, sigurnima, moćnima i voljenima. Pa, da ja nisam svjestan toga da sam iznimno privlačan, i da većina žena koje me poznaju svako malo mašta o seksualnom sjedinjenju sa mnom, kako bih mogao priznati vrijednost tim ženama i svojoj suprugi? Ukoliko sebe držim neprivlačnim i nezanimljivim bijednikom, kakve su tada žene, kojima je privlačna takva jedna osoba bez vrijednosti? O njima bih tada jamačno morao misliti kao o glupačama, niskim bićima koja su privučena niskostima. Ovako, mogu ih samo još više voljeti zbog njihovih osjećaja prema meni, jer znam kako su one privučene mojom vrlinom, kao vrla i divna bića, koja se dive lijepom i dobrom.

Ja nimalo ne držim do ljudi koji me preziru. Nimalo ne držim ni do onih, koji pokušavaju umanjiti moju vrijednost. Ja do njih nimalo ne držim, zato što oni nimalo ne drže do sebe. Oni drže sebe toliko malovrijednima, da moraju pokušati poniziti biće vrline, kako bi izbjegli osjećati se loše zbog vlastitih slabosti i vlastite niskosti. Ja najviše držim do onog bića, koje mi se divi i koje me obožava, a zbog toga što u meni opaža vrlinu, koja se u meni doista i nalazi. Nemojte krivo shvatiti: ja nimalo ne držim do ulizica, osoba koje ponižavaju sebe kako bi

---

1 Mt 22,39

se ulizivale meni ili drugima – takvi zapravo samo čekaju da im netko okrene leđa, u koja će tada zabiti nož, kako bi povratili osjećaj vlastite moći i vrijednosti koji su prije ponizili i otuđili. Ja držim do onih koji se dive, obožavam one koji osjete ushit divljenja, obožavanja i zahvalnosti zbog toga što me mogu gledati i biti u mojoj blizini. Ja znam što ih je potaklo da osjete takvo uzbuđenje, da se od njega maltene onesvijeste ili dožive orgazam: to je Bog, Božansko u njima. Božansko je privučeno Božanskim, i ta moćna privlačna sila oslobađa ogromnu snagu, ogromni protok energije od korijena kralježnice do tjemena, protok Božanske energije koja spaja tijelo s nebeskom dušom. Ta snažna seksualna privlačnost, te divljenje i zahvalnost, u stvari su načini na koje osjećamo Božansko, i toliko su moćni, da sami ti osjećaji koje netko doživi prema meni izazivaju buđenje Kundalini, i njen uspon prema krunskoj čakri. To divljenje i obožavanje toliko je moćno, toliko je savršeno u postizanju visokih duhovnih ciljeva, da sam svoju temeljnu tehniku yoge ustrojio tako da ga na najbolji način iskoristi: predanost, divljenje, obožavanje, usmjereni prema liku kojeg možemo povezati s Božanskim, prema liku kojemu punog i otvorenog srca i čitavom dušom možemo odati počast.

19.4 Ako, dakle, držiš da je nefizička seksualnost bolja od fizičke, zbog čega onda imaš spolne odnose sa ženom?

Držim ja i da je bolje disati svjetlost nego se hraniti žvakanjem i gutanjem fizičke tvari, pa opet svaki dan jedem. Meni se čini da je moja dužnost pokazati kako je moguće ispravno funkcionirati u svijetu, te živjeti životom obična čovjeka, bez posebnih "natprirodnih" moći, i u tom i takvom životu utjeloviti Božanske kvalitete. Kako bih ja mogao ljudima govoriti da je moguće živjeti skladnim životom u svijetu, ako im primjerom ne bih pokazao kako takav život treba

funkcionirati? Moje upute bile bi manje vjerodostojne nego sada. Lako je teoretizirati o tome kakav bi trebao biti idealni bračni život, i doista sam čuo mnoštvo takvih teorija, a većina se u praksi pokaže groznima. Kakvog bi smisla imalo slušati ono što govorim, ukoliko moj život nije uzoran? Budući da je bračni život onaj kontekst, u kojem će većina ljudi funkcionirati, bitno će im korisnije savjete moći dati porodični čovjek, nego primjerice redovnik koji o takvom obliku života može nešto znati samo iz teorije.

Problem današnjeg čovjeka jest taj, da je njegov život neprirodan, da mu je svijest uz nemirena, da je osjećajno frustriran i da ima ozbiljnih problema u komunikaciji i odnosima s drugim ljudima. Mislim da će takvom čovjeku biti od slabe koristi ako vidi yogina koji živi od svjetlosti i samo sjedi u meditaciji. Takav može s pravom reći: "To je sve u redu, ali kakve to veze ima sa mnom, od kakve taj primjer može biti koristi meni?" Daleko će mu korisniji biti primjer čovjeka koji se suočava s istim problemima kao i on, ali ih uspješno rješava.

Istinu govoreći, ja sam zbog svojeg iskustva u istraživanju zakonitosti po kojima funkcioniра ljudski energetski sustav i svijest mogao ljudima davati kompetentne savjete po pitanju seksualnog života i prije no što sam prvi puta imao spolni odnos. Ipak, sad se takvi ne mogu izgovarati da je to samo stvar teorije, budući da ja očigledno živim bračnim životom u svim aspektima koje to podrazumijeva, a brak mi savršeno funkcioniira. Sad će ljudima i elementarna logika reći da ja očito znam nešto što oni ne znaju, i da bi im bilo pametno da to nauče.

19.5 Jeste li ti i supruga jedno drugome prvi seksualni partneri? Jeste li u brak ušli seksualno nevini?

Ne. Supruga je imala spolne odnose s nekoliko površnih partnera, koji su je se toliko "dojmili" u negativnom smislu da je poželjela odustati od seksa u cijelosti, a ja sam imao spolne odnose s jednom ženom prije nje. U krajnjoj liniji, naš brak, onaj istinski, privatni, sklopili smo ja i supruga u gluho doba noći u krevetu, kad smo si u dugom razgovoru međusobno obećali doživotnu vjernost. Formalni građanski brak sklopili smo dvije godine nakon toga, jednostavno stoga što je takvu formalnost korisno obaviti, a to smo držali toliko "prioritetnim" da nam se dvije godine nije dalo potruditi oko potrebnih papira. Zanimljivo je bilo promatrati razliku u razmišljanju ljudi prije i nakon našeg formalnog vjenčanja: prije, kroz astral bi im znale prolaziti sve prljave i bludne slike, dok su si pokušavali predočiti "što mi to jamačno radimo", a potpisivanjem bezveznog papira naglo smo postali "moralnima" i nitko i ne razmišlja o našem seksualnom životu, kojeg taj papir, moram reći, nije nimalo promijenio, budući da nam je seks i sada od iste kvalitete kao i prije.

Jedino moje stvarno loše predbračno iskustvo, koje bih mogao nazvati seksualnim u širem smislu, bilo je s jednom ženom koja je praktički utjelovljenje vraga, i koja je pokušala upravljati događajima na takav način da me pokuša ograničiti, posjedovati i u krajnjoj liniji upropastiti. Ja sam, kao što to obično i činim, pustio da se događaji odvijaju po njenoj nakani, sve dok nismo završili goli u krevetu¹. Tada sam od Boga dobio jako, nedvosmisленo upozorenje koje se neprekidno ponavljalio dok ga nisam shvatio – spolni odnos s ovom ženom, za razliku od slatkog i nedužnog iskustva s prethodnom partnericom, doveo bi do užasnih i nepopravljivih posljedica i ja to nipošto ne smijem dopustiti. Mislim da joj se nije dopalo kad sam joj to tim riječima objasnio, jednostavno se obukao i otišao. Ovo će

1 Takvih je situacija bilo i kasnije, s drugim osobama sličnog mentaliteta. Već sam se na takve pokušaje navikao kao magarac na batine.

možda zvučati čudno ili smiješno, ali čini se da postoje određena razdoblja u životu kad čovjek shvati da je došlo vrijeme određenih događaja. U takvom jednom razdoblju ja sam se trebao naći sa svojom životnom partnericom, i to sam osjećao, a tada je vrag podmetnuo svoje "kukavičje jaje", i stvorio umjetan i neprirodan izbor, gdje sam se ja praktički u istom razdoblju sreo s Romanom i s ovim utjelovljenjem mraka. Dakako, po sadašnjem stanju je jasno kako sam odlučio, ali prisjećanje na neke trenutke iz tog razdoblja ispunjava me hladnom jezom. Nikad nisam toliko jasno osjetio čisto zlo, prisutnost samoga vrana, kao u očima te žene koja je ležala gola u mom krevetu. Da sam tu odlučio krivo, da sam pogriješio na bilo koji način, vjerojatno bih se i fizički i duhovno posve upropastio. Nije, dakle, problem imati više partnera, problem je kad si čovjek dovede samoga vrana u krevet. Ali čak i u takvom slučaju postoji unutarnja Božanska prisutnost koja opominje, i slobodna volja kojom je moguće nadvladati iskušenje i opasnost. Seks može biti sladak i simpatičan, bezazleni način izražavanja ljubavi i bliskosti; on može biti iznimno duboko iskustvo dodira duše, a može biti i demonsko sredstvo koje pred nama otvara vrata samoga pakla. Ja sam iskusio sve tri mogućnosti, od kojih sam odabrao jednu kao trajni izbor.

19.6 Što bi drugima preporučio po pitanju seksa prije braka?

Osnovna stvar, koju uvijek ponavljam, i koju nikada ne mogu dovoljno puta ponoviti, jest slijedeće: dovedite sami sebe u red. Postanite cjelovitim osobama. Tek tada, kad ste u sebi ostvarili Božansku prisutnost, kad ste usvojili i muške i ženske kvalitete i elemente osobnosti, možete ući u seksualnu vezu s drugim. Nemojte to nipošto činiti prije, jer ćete nastradati! Može vam se desiti da naletite na osobu koja je utjelovljenje svih vaših

slabosti i nedostataka, koje niste u stanju odbaciti, pa ćete se pojebati sa svim tim nedostacima i odvesti si ih kući da s vama ostanu u braku. To se često dešava yuginima početnicima, koji znaju naći osobu koja je utjelovljenje svega onoga što njima samima predstavlja problem, a tada oni svoj kompromis sa slabošću racionaliziraju kao "nesebičnu želju da se takvome pomogne". Ta želja predstavlja u stvari projekciju želje da se svoje slabosti prihvati i integrira, umjesto da ih se riješi.

Drugi problem predstavlja ona famozna želja za idealnim partnerom, koja je tek projekcija unutarnje želje za savršenstvom i ispunjenjem, odnosno za Bogom. Bolje je jednostavno tražiti Boga i biti svjestan svojih projekcija, pa se doduše diviti drugim ljudima i njihovim kvalitetama, ali shvatiti da posjedovanjem ljudi nećemo usvojiti njihove kvalitete, nego da je zapravo vjerotajnije da ćemo ih u njima pokušati ubiti. To ljudi svakodnevno rade, a onda se žale na svog partnera. Pa, kako će nesavršeno biće imati savršenog partnera? Kakav će ono biti partner tom savršenom biću? Ukoliko želite savršenog partnera, morate sami postati takvim bićem, da ga savršeno biće poželi za svog bračnog druga. Drugačije to ne funkcioniра.

Najbolje je, dakle, živjeti u celibatu i baviti se yogom, a kad u yogijskoj praksi ovladamo svim vrlinama, ukoliko je to Božja volja, spontano ćemo se sresti s partnerom idealnim za nas. Ukoliko s tim žurimo, može nam se desiti da na brzinu uletimo u vezu s nekim tko nam se u tom trenutku činio idealnim, s njim se vežemo i imamo djecu, a nakon nekog vremena se ispostavi da ta osoba u novim okolnostima uopće nije dobra za nas i da s njom ne možemo živjeti. Što ćemo tada, baciti djecu kroz prozor? Tu se pokazuju loše posljedice površnosti i vođenosti strastima. Zbog toga ljudi doživljavaju nova razočaranja, život za životom, a nikako da shvate u čemu je uzrok problema. Napuštaju jednog partnera, i odmah se lijepe

za drugog, "pravog, idealnog".

Osim toga, svima su jasne opasnosti od seksa izvan stabilne zajednice – što ako u takvom površnom odnosu žena zatrudni? Što tada? Kontracepcija nikad nije posve pouzdana, i ja bih preporučio svima da izbjegavaju spolne odnose s osobom, s kojom ne bi željeli imati dijete. Kad su trudnoću i rođenje djeteta u stanju prihvatići kao poželjniju opciju, tada će njihovi spolni odnosi imati pozitivnu moralnu kvalitetu. Abortus nije opcija, o njemu se ne smije ni razmišljati. Opcije trebaju biti jedino apstinencija i rođenje djeteta. Ukoliko je rođenje djeteta prihvatljiva opcija, tada se možete koristiti svim oblicima kontracepcije koji vam padnu na pamet. Ukoliko razmišljate o tome da s tim partnerom nipošto ne želite dijete, razmislite o tome što s takvom osobom uopće tražite u krevetu? Radije se samozadovoljavajte, bit će vam jednako ugodno ili ugodnije, nećete nikome napraviti nikakvo zlo, i nećete imati problema.

Osim toga, uvijek postoji opasnost od spolnih bolesti, koje su problematične u rasponu od neugodnih do smrtonosnih. Svatko misli da se takvo što neće desiti njemu, ali i za trudnoću misle slično, pa klinike za obavljanje pobačaja rade prekovremeno. Ako tome svemu dodamo astralne linkove koji se uspostavljaju sa seksualnim partnerima, povrijeđenost zbog nemogućnosti ostvarenja dublje veze, te druge emocionalne traume, jasno je kako je najbolje sa seksom pričekati dok ne sretnemo osobu koja je doista ona prava, a to će nam se desiti tek onda, kad mi sami postanemo "oni pravi".

19.7 Ne misliš li da je twoja otvorenost u govoru o seksu pomalo šokantna?

Zašto, pa ako nije šokantno imati spolni odnos, što ima

šokantno u govoru o njemu? Vi ste sami živi dokaz o seksualnoj aktivnosti svojih roditelja, pa ako držite moj govor šokantnim, morate i sebe držati šokantnima, jer svojim postojanjem govorite glasnije od mojih riječi. Meni je šokantno kad se netko pretvara da seks ne postoji i da je on daleko nadišao takve "životinjske niskosti", radi "viših zadovoljstava", a onda napravi nekakav seksualni skandal. Šokantno mi je i kad netko veli da je nadišao seks i da živi u celibatu, a izbjegava se čak i naći u blizini žena, ili gledati bilo kakve slike i događaje, koji bi ga eventualno mogli asocirati na seks. Ja, eto, ne živim u celibatu, pa mi takve stvari ne predstavljaju problem – mogu se svaki dan izgrliti sa svojim učenicama a da mi kroz glavu ne prolaze potisnute seksualne misli; mogu gledati sliku gole žene i doživljavati je čisto estetski, bez seksualnih primisli, a preda mnom se može i prošetati gola žena, a da mi ne pukne seksualni astral. Čuo sam da postoji neki indijski "yogin" koji je toliko obuzet seksom, da je prilikom puta avionom zakupio čitav prvi razred, kako se slučajno u njegovoj blizini ne bi našla neka žena. Jedan drugi (a možda i taj isti) je savjetovao učenicima neka ne gledaju ni parenje kukaca, kako se ne bi seksualno uzbudili (!). E, pa vi sad vidite što je u većoj mjeri sablažnjivo – to, ili moj govor o seksu.

Također bih sablažnjivom držao situaciju u kojoj se netko javno distancira od seksa, a u skrovitosti ga upražnjava, ispunjen osjećajem krivice i grešnosti. "Najdraži" su mi moralisti, koji meni i drugim ljudima, koji otvoreno govore o seksu, predbacuju "bludnost", i sa pozicije visokog morala izražavaju svoje zgražanje, a to ih nimalo ne smeta da u potaji svoje sobe ili zahoda drkaju, ili pak svrše u svoju ženu za petnaest sekundi, nakon čega se svatko ispunjen gađenjem okrene na svoju stranu. Takve obožavam. Takvi neka me pogledaju u oči, i neka mi kažu istinu o svojem seksualnom životu jednako otvoreno kao što je ja kazujem o svojem. Tada

ću držati do njihova mišljenja. Jednako važi za frigidne žene koje su posve nesposobne za normalan seks, a koje će se sablazniti nad "bludnošću" u svakom spomenu seksa. Takvima preporučujem neka se dobro zamisle nad sobom.

19.8 Ti kažeš da prilično blisko radiš s učenicama. Koliko često ta bliskost dolazi do stupnja kad bi mogla uroditи seksom?

Da ja kojim slučajem potiskujem seksualni naboj koji se stvara između mene i mojih učenika (i muškaraca i žena podjednako), tada bi taj naboj prije ili kasnije morao eksplodirati i došlo bi do nekakvog seksualnog incidenta. Meni je to jasno, i zbog toga sam uveo običaj da se sa svima njima izgrlim svaki put kad se sretнемo, čime se otpusti taj energetski naboj; slično važi i za napetost, stres i ostale stvari koje im se motaju po umu. Svatko od njih zna da me može slobodno zagrliti kad god to poželi, i to je, vjerovali ili ne, posve dovoljno. Da nema tog ispušnog ventila, potreba za fizičkim kontaktom i bliskošću sigurno bi dovela do nezdrave seksualne napetosti. Ovako, vuk je sit a sve ovce na broju.

19.9 Veliš da takav naboj postoji i s tvojim muškim učenicima?

Dakako da postoji. Duhovna bliskost rađa potrebu za nekim oblikom fizičke bliskosti. Oni koji takve stvari potiskuju, postaju homoseksualcima zbog nezadovoljene potrebe za dodirom s osobama istog spola. Budući da meni nije do toga, morao sam iznaći učinkovit način za oslobođanje takvih oblika napetosti.

Budući da sam ja u cijelosti ovladao i muškim i ženskim elementima ličnosti, mogu u muškarcima poticati muževnost, a u ženama ženstvenost, i to na jedan specifičan način. Dakako, radim i obrnuto, budući da su žene često premekane, a muškarci pretvrđi; kako im nedostaju kvalitete suprotnog spola, ne mogu biti cjelovitim i uravnoteženim ličnostima. Ekstremna polariziranost na mušku ili žensku stranu uvijek vodi do neke vrste duševnog poremećaja. Zbog toga znam žene učiti borilačkim vještinama, a muškarce blagosti i osjećajnosti.

19.10 Borilačkim vještinama?!?

Ma da, onaj zmaj, kojeg Kinezi crtaju kako bi simbolizirali Kung-fu, ne bi ni slučajno imao veze s Kundalini.

Kako sam oslobođao energije mani-pura čakre, tako sam ovladao koncentracijom energije u tijelu i praničkim oklopom, odnosno ojačanjem fizičkog tijela. Dakako, vještina mi nije usporediva s onim borcima koji po čitave dane vježbaju, budući da ja po cijele dane ili pišem, ili nekome nešto objašnjavam, pa mi nedostaje fizičke kondicije. Ipak, princip je isti.

19.11 Kako to izgleda kad muškarce učiš blagosti i osjećajnosti?

Kao prvo, treba razumjeti da je većina muškaraca preplašena, nesigurna, zbumjena i zbog toga se čitavo vrijeme ima potrebu dokazivati i potvrđivati vlastitu vrijednost. Kad takvi navale na svijet, svijet se neće dobro provesti. Žene su po tom pitanju nešto bolje, ali ne bitno.

Muškarce od djetinjstva odgajaju u čudnom sustavu vrijednosti, u kojem im se objašnjava da je pozitivno ukoliko su agresivni, nametljivi i grubi, a obeshrabruje ih se u izražavanju nježnijih osjećaja. To ih čini praktički nesposobnima za dublju komunikaciju s drugim ljudima; s drugim muškarcima su u površnim odnosima i razgovaraju uglavnom o sportu, poslu i politici, te ostalim trivijalnostima. Što se tiče komunikacije sa ženama, takvi su naučili da komunikacija sa ženama služi samo tome da ih dovede do penetracije. Komunikacija služi tome da se ženu omekša i odvede u krevet. Dakako, takav ni u krevetu nije ne znam što, svrši nakon što triput trzne guzicom, a onda ga vadi van i ne zna što bi dalje.

Žene su se naučile na takvo muško ponašanje, i razvile određenu nepovjerljivost prema muškarcima; dakako, one pametnije i svjesnije. Uvijek ima onih kojima se svidaju upravo grube i sirove seljačine koje će s njima postupati kao sa smećem. Budući da se u svojem radu takvim tipom ljudi uopće ne bavim, posvetit ću se onom profinjenijem dijelu populacije, kojem bi bilo pametno da razvije vještina komunikacije sa suprotnim spolom.

Muškarcima žene najčešće predstavljaju nepoznanicu: oni ih žele u krevetu, žele seks s njima, ali s njima ne znaju komunicirati. Muškarcu razgovor ne služi tome da sa ženom podijeli svoje misli i osjećaje, već najčešće jedino tome da joj se zavuče među noge. To se mora promijeniti. Žena je po prirodi stvari muškarcu najbolji prijatelj. Energetski protok između muškarca i žene otvara ih oboje na takav način, da postaju sposobnima izraziti svoje najdublje osjećaje. Dakako, kad takvo nešto osjete, ljudi se zbune i tu energiju najčešće odmah pohrle izraziti kroz seks, i seks tako postaje jedinim sredstvom komunikacije i univerzalnim odgovorom na sve probleme.

Jedna od osnovnih stvari koje muškarac mora osjetiti, jest ta bliskost sa ženom. On mora moći sjesti do nje, osjetiti ljubav prema njoj, otvoriti se i boraviti u tom stanju. Najprije mora naučiti ne činiti ništa, napustiti sve impulse koji ga tjeraju da osjećaje izrazi kroz seks. Ljubav treba ostaviti na anahati, a ne spuštati je na sva-adhišthanu. Potom je treba podići na višuddhu i adžnu. To se postiže tako što pokušamo dokučiti svoje misli i osjećaje (pri čemu radi adžna) i potom ih izgovoriti, izraziti riječima, i to tako da riječi nose sam osjećaj, tako što ćemo osjećaj prenijeti u govor. Ne treba se služiti kićenim riječima, ni mnoštvom njih. Bitna je iskrenost i neposrednost.

Većina muškaraca će se posve zbuniti ukoliko pokuša funkcioniрати на ovaj način, ali trebaju ustrajati. Zanimljivo je da ljudi često imaju prijatelja s kojim su u stanju pričati i šaliti se prilično otvoreno, ali sa svojim seksualnim partnerima čitavo vrijeme nešto glume, i onda se čude kako im veze propadaju. Da sa svojim seksualnim partnerima postupaju kao sa svojim prijateljima, stvari bi drugačije izgledale. To je jedna od prvih stvari koje ljudi moraju naučiti mijenjati, ukoliko ne žele nastaviti živjeti površnim i ispraznim životima.

Ukoliko osjećajne muškarce zamišljate kao feminizirane homoseksualce, čeka vas iznenadenje. Ja ovdje govorim o upotpunjavanju spektra ličnosti, ne o pretvaranju sebe u smiješnu karikaturu. Muškarac koji je ovlađao ženskim kvalitetama ima još više čvrstoće od onoga, tko to nije učinio. Naime, takav je stekao sigurnost i pouzdanje, stekao je sposobnost govoriti jasno i otvoreno o stvarima o kojima se "macho" tip neće usuditi govoriti. Tamo gdje "muškarčine" premru od straha, cjeloviti muškarci funkcioniрају s lakoćom. Stavite samo "muškarčinu" u poziciju da mora razgovarati o seksu, pa ćete čuti samo isprazno preseravanje na temu kako ženi treba zabiti kurac i dobro je muški pojebati, a potom je poslati da kuha ručak. Nema u tome nikakvih osjećaja, nikakve

ljubavi, nikakve suptilnosti, tu su samo strah i iskompleksiranost, koji na sebe stavlja masku grubosti. Takav nema ni mašte ni pameti. Ukoliko stavimo cjelovitog muškarca u istu situaciju, on će pričati o oblicima razmjene nježnosti, o tome kako se sa ženom mazio i grlio, kako su se smijali nekoj šali, gađali jastucima i vrištali od zadovoljstva, a potom su legli zagrljeni i ostali tako u miru, bez potrebe za seksom, osjećajući toliko ogromnu sigurnost u svojoj ljubavi, da im nikakva fizička radnja nije bila potrebna. Ne, nije joj zabio kurac tako da joj oči ispadnu, da vidi što je pravi muškarac. Takve priče čut ćete od prikrivenih homoseksualaca, jer samo takvi nemaju u sebi nježnosti i zaštitničke ljubavi prema ženama, samo takvi su prema ženama grubi i doživljavaju ih samo kao predmet u koji će isprazniti jaja.

Machistička grubost je samo jedan oblik poremećaja psihe, koji završava homoseksualnošću ukoliko ga se ne liječi. Takvo ponašanje je posve disfunkcionalno i ne donosi nikome nikakvo zadovoljstvo, a ponajmanje bolesniku koji se na takav način ponaša. Čovjek koji u odnosima sa suprotnim spolom osjeća rivalitet umjesto suradnje, koji osjeća potrebu za kontrolom, ponižavanjem i drugim groznim stvarima, trebao bi se dobro zamisliti nad sobom. Bit je odnosa sa suprotnim spolom, naime, u nježnosti, iskrenosti, predanosti, otvorenosti, međusobnoj podršci i povjerenju. Ukoliko muškarac podrži ženu, ukoliko joj da do znanja da je njegova snaga na njenoj strani, ukoliko je zaštiti u njenoj osjećajnosti i ranjivosti, ukoliko joj da duhovnu podršku, ukoliko joj da do znanja koliko je voli, takav će muškarac zauzvrat dobiti ženinu punu predanost, obožavanje i divljenje, toliko snažno da će njegovu životu dati novi smisao. Usporedite takvu vezu međusobne podrške s vezom međusobnog ponižavanja, pa ćete lako izvući zaključak o tome što je bolje. Osim toga, razmislite o tome koji muškarac doista voli žene, onaj koji je s njima nježan i pažljiv,

ili onaj kome žena služi samo kao nešto u što će izdrkati kurac. Takvome bi bilo bolje da bude iskren prema sebi, pa da ga izdrka u guzicu svojeg najboljeg prijatelja, koji je pravi muškarac, za razliku od onih pedera koji se maze sa ženama.

19.12 Kako po tom pitanju stvari stoje sa ženama?

Postoji jedna predrasuda u "duhovnim" krugovima, prema kojoj su žene na neki način duhovnije od muškaraca. To sad treba malo bolje razmotriti.

Ukoliko pogledamo kako žene funkcioniraju, možemo doista zaključiti da su u prosjeku duhovno razvijenije od muškaraca. Daleko je vjerojatnije da ćemo moći otvoreno porazgovarati sa ženom, nego s muškarcem. Spektar srčane čakre kod žena vrlo je razvijen, daleko razvijeniji nego kod muškaraca. Također, sušumna je kod žena s jedne strane šira i protočnija, a s druge strane još dodatno pojačana spajanjem s vaginom, tako da je žene daleko lakše naučiti energetske tehnike yoge, i one u njima daleko brže napreduju nego muškarci, postižući u pravilu dojmljive rezultate. Zbog takvih osobina izuzetno cijenim žene kao učenike, i volim s njima raditi, budući da su spremne slušati i misliti o onome što im kažem, a osim toga i spremnije reagiraju na moju energiju, pa ih je lakše uvesti u viša stanja svijesti. Dakako, tu pričam o onom spektru žena, koji se uopće želi baviti yogom, jer se s ostalima manje srećem.

S druge strane, žene su uglavnom previše pasivne. Njima nedostaje "oštrica", muška probojna moć, a to može biti od presudne važnosti u yogi. Mislim da je za to zasluzna genetika; kroz povijest, žene su brinule o domu, djeci i sličnom. Za ženu je bila važnija sposobnost pamćenja narodnih predaja i priča, važnija je bila sposobnost ispravnog odgoja djece i sposobnost

održavanja reda unutar kuće. Žena se sretala s kontroliranom okolinom zatvorenog tipa, nad kojom po prirodi stvari ima potpunu kontrolu.

Pred muškarce je priroda postavljala drugačije zahtjeve. Oni su u osnovi sakupljači hrane i branitelji, lovci i ratnici. Muškarac mora biti usredotočen na cilj, mora biti hrabar i odvažan, mora biti spremjan na žrtvu i sposoban za improvizaciju.

Ukoliko su žene prirodno razvile svoju sposobnost za ljubav i blagost, muškarci su razvili oštinu, fokus i prodornost. Te kvalitete su u duhovnosti barem jednakо važne kao i one, u kojima su žene nadmoćne, i nažalost često zanemarene od strane plitkih učenja. Ukoliko pogledamo nekakav niži spektar religije, koji se sastoji od ljubavi prema Bogu, dakle od sprege sušumna-anahata, vidjet ćemo da ovdje žene premoćno vladaju nad muškarcima. Među prosječnim ljudima, za žene je daleko vjerojatnije da će prirodno boraviti u stanju duha, koje je od ispravne kvalitete. Kad pogledamo ekstremno natprosječne, dakle najveće svece i avatare, tada se slika naglo mijenja: praktički svi duhovni divovi su muškarci. Kako to objasniti?

Zapravo, prilično jednostavno. U onom dijelu duhovnog razvoja, u kojem su važni ljubav i predanost, žene dominiraju, jer to su kvalitete u kojima su one prirodno bolje. Većina muškaraca nikada ne dolazi do tog stupnja, budući da će se oni radije baviti nekim oblikom agresivnih i ekstrovertiranih aktivnosti, nego promišljati u ljubavi. Ali, kad se neki muškarac uspije ispravno usmjeriti, i kad nadvlada svoju prirodnu svjetovnost, tada se dešava fenomen eksponencijalnog razvoja. Muškarac brzo razvija svojstva viveke i vairagye, koje su ženama praktički nedostizne i u kojima one postižu gotovo uvijek bijedne rezultate; žene su po prirodi sklone prihvaćanju, ne razlikovanju.

Razlikovanje je muška kvaliteta, ono je razlika između sitosti i gladi u lovnu, i između života i smrti u ratu. Ženama je potrebnije prihvatanje, jer ono je kvaliteta ljubavi, a ljubavlju se odgajaju djeca, i ljubavlju se dočekuje umorni muž koji se vraća iz vanjskog svijeta.

Druga takva kvaliteta je nevezanost, transcendencija. Žene su u većoj mjeri vezane za život, za tijelo, za svijet. Ta vezanost je na početku duhovnog puta od izvanredne vrijednosti, jer nije moguće početi s yogijskim vježbama ukoliko ne osjećamo svoje tijelo, ukoliko ga ne slušamo i ne osjećamo kao sebe. Žene su brižnije i nježnije prema svome tijelu, i to je pozitivna kvaliteta. Dakako, samo do određenog stupnja. Kad se duhovnost kreće u sferi poznatog, u sferi normalnih ljudskih postignuća, žene će premoćno vladati, ali kad treba nadići poznato, kad treba istražiti nešto, gdje nikad nismo bili, kad se treba suočiti s hladnim užasom moguće propasti, moguće krive odluke, kad sve poznato treba napustiti radi nepoznatog, žene bijedno zakazuju. Njihov prirodni ustroj se buni protiv takvog postupka. Ipak, takva sposobnost odbacivanja svega, odbacivanja sigurnosti i poznatog, nužan je i neizbjeglan korak u duhovnom razvoju, i to u onom njegovom dijelu koji vodi od ljudske ljubavi do Božanske nad-ljubavi. Tako možemo razumjeti zašto u ovom spektru duhovnosti kroče uglavnom muškarci. Koja će žena napustiti muža i djecu da bi sedam godina meditirala u pećini? Poneka i hoće, a ta će se i prosvijetliti. Muškarcima je normalno biti ranjen ili umrijeti za vrijedan cilj. Oni to neprestano čine. Žena će doduše umrijeti braneći svoje "gnijezdo" i djecu, ali rijetko će umrijeti u pokušaju postizanja zacrtanog cilja, ukoliko joj je kao alternativa ponuđena sigurnost obiteljskog kruga.

Nameće se očigledno rješenje: ukoliko na početku duhovnog puta muškarci moraju razviti ženske osobine ljubavi, nježnosti, prihvatanja, strpljivosti i pažnje, tada i žene moraju nakon

početka razviti muške osobine prodornosti, beskompro-misnosti, čvrstoće, nevezanosti i diskriminacije. Bez toga, većina muškaraca će ostati na razini koja nije posve ljudska, a žene neće nadići duhovni prosjek.

Predanost i sposobnost ispravnog uvida ne mogu ići jedno bez drugog. Predanost bez uvida donosi propast, jednakо kao i uvid bez predanosti. Ukoliko nemamo uvida, predanost će uvijek biti usmjerena ka nižim stvarima i ograničenog dosega, a ukoliko imamo uvid bez predanosti, on će ostati plitak i vezan niskostima.

To je istinski smisao mog govora o objedinjavanju muških i ženskih osobina u čovjeku. Ukoliko žena ne razvije muške kvalitete, ostat će u duhovnom smislu poluproizvod, jednakо kao što će muškarac koji ne razvije ženske kvalitete u duhovnom smislu ostati ameba.

19.13 Znači li to da uz pravilan pristup možemo očekivati pojavu mnoštva žena visokih duhovnih dosega?

Teoretski, da. U praksi, ljudi doista visokih dosega toliko su rijetki, da bi me oduševila njihova pojava u bilo kojem broju i neovisno o njihovu spolu. Dakako da bi već bilo vrijeme da žene nadiđu duhovnu osrednjost i pokažu da red veličine Isusa, Krišne, Šankaraćarye i Babađija nije rezerviran samo za muškarce, i da se one osobno ne zadovoljavaju duhovnošću na razini "Bog je ljubav".

19.14 Što nedostaje toj razini?

Dubina, za početak. Bog je jamačno i više od ljubavi, te bi bilo bolje reći da je ljubav jedan ograničeni i filtrirani oblik duhovnog stanja koje je u svojem izvoru Bog, ali Bog je u svojoj izvornoj naravi toliko više od ljubavi, koliko je više od pukog postojanja. Ukoliko netko takvu izjavu drži visokim dosegom, a nije se domislio svemu tome, dakle ukoliko takvoj osobi sve to nije prošlo kroz um i navelo je da istražuje dubinu stvari, nego se zadovoljava takvim plitkim a ugodnim izjavama, tada takvoj osobi jednostavno nedostaje kvaliteta koje držim nužnima za postignuće visokog duhovnog ostvarenja.

Potrebno je promišljati o stvarima, i to ne umom, kako se to može krivo shvatiti. Potrebno je, naime, u meditaciji ponirati dublje u Božansko stanje, i nakon toga pokušavati profiniti naš um, kako bi o tome bio u stanju suvislo misliti i govoriti. Ukoliko svoju duhovnost zadržimo na razini pukog sentimenta, gdje nam je dovoljno osjećati ugodno stanje ljubavi, propustit ćemo mnoštvo toga, što bismo otkrili u dubljem zadubljivanju.

19.15 Kako je moguće da ti istodobno govoriš o visokoj duhovnoj stvarnosti i o grubim stvarima poput seksa, gdje se čak koristiš vulgarnim rječnikom?

Svijet je složeno mjesto, a ljudski jezik je namijenjen njegovu opisivanju, gdje jedan stil ne može kvalitetno obuhvatiti sva područja. Jedan stil će biti primjerenu kritiziranju bijednih i grubih zabluda, dok će drugi više odgovarati slavljenju Božje veličine. Ukoliko opisujem određeno razmišljanje, automatski ću se poslužiti primjerenum stilom, kako bih ga što bolje ocrtao. Jedna psovka može bolje prenijeti poantu od deset običnih rečenica, i to je jamačno razlog iz kojeg psovke ostaju značajnim dijelom govornog jezika, a zbog te njihove

korisnosti ja ih ponekad rabim u svom književnom izrazu. Dakako, problem nastaje kad takozvane "vulgarnosti" postanu zamjenskim riječima, koje se koriste umjesto svih ostalih, te čitav govor postane praktički jednom velikom psovkom. Iako psovka doista može ispuniti svrhu naglašavanja poante, ili prekida određene linije misli, poput glasnog pljeska rukama ili pucnja bićem, taj učinak nestaje ukoliko ih rabimo prečesto.

Ne treba, stoga, psovke u cijelosti izbjegavati kao ružne i neprimjerene – ponekad su one daleko primjerenije od drugih riječi, i tada ih treba rabiti, jer smisao je riječi i čitava govora u prenošenju stanja čovjekova duha na takav način, da ga drugi čovjek može shvatiti, a ukoliko psovka bolje služi toj svrsi od "pristojne" riječi, tada se treba poslužiti psovkom.

Ja doista ne vidim razloga velikoj sablažnjjenosti nekih ljudi nad mojim izborom riječi – naime, to me podsjeća na njihovu sablažnjjenost seksom. Mnoštvo "finih" i "uglađenih", "civiliziranih" ljudi, koji će osjećati nelagodu pri spomenu ičega seksualnog, koji će se zgražati nad tom "niskošću", ima grozno prljav i neuredan seksualni život. Takvi, koji nisu u stanju o seksu govoriti, imaju seksualni život o kojem je doista bolje ne govoriti, jer se o njemu ne može reći ništa lijepo. Takva "finoća" samo je znak nesposobnosti za suočavanje s područjem koje drže toliko problematičnim, da su ga u stanju jedino potisnuti, i doživljavaju ga kao prljavu jamu punu opakih životinja, poput zmija, paukova i sličnih, koje će izaći i napraviti veliko zlo, ukoliko tu jamu ne držimo zatvorenom i na poklopac navalimo veliki kamen. Kad netko seks opaža kao bezuvjetno prljav, možete sa sigurnošću znati što leži u njegovoj osobnoj jami ispod poklopca i teškog kamena. Takvom je čovjeku spolni odnos ekvivalent potresa koji svali kamen s poklopca, koji se odškrine i iz njega počnu izlaziti prljave stvari. Ja znam sve o tome, jer sam sretao mnoštvo ljudi koji imaju upravo takav koncept seksa, i ja si

doista teško mogu zamisliti bilo koji oblik njihove seksualne aktivnosti, koji bi bio izraz čiste ljubavi, a ne bi sadržavao neki oblik duhovne prljavštine. Upravo ta duhovna prljavština ono je, što treba očistiti sa seksa, treba ukloniti kamen i poklopac s prljave jame, i pustiti sve stravične stvari da izadu. To je najbolje učiniti yogom, i kad smognemo snage suočiti se upravo s tim, što nam je izvor užasa i sablazni, kad budemo o tome u stanju otvoreno i jasno misliti i govoriti, tada će ta naša jama od prljave jazbine zmija i paukova postati čistim zdencem, s kojeg ćemo moći piti čistu i bistru, slatku vodu života. Za takav oblik seksualnog života ja jamačno neću imati potrebe koristiti "vulgarne" riječi, budući da one na njega neće biti primjenjive, i neće ga valjano opisivati.

Seks, stoga, ne treba držati bezuvjetno grubom stvari. U krajnjoj liniji, i uzimanje hrane je posve gruba djelatnost, ali tek za neke ljude možemo primijetiti da jedu "kao životinje". To je stoga, što njihova odvratna i gruba svijest čini odvratnom svaku radnju kojoj se posvete. Jednako kao što njihovo žvakanje hrane može biti odvratno, tako i njihovi seksualni odnosi moraju biti podjednako odvratni, i nije ih moguće opisati ljubaznim govorom. Neki pak ljudi nauče navući masku finoće u svojim uobičajenim djelatnostima, ali u seksu te maske s njih spadaju, i oni se pokazuju u pravom svjetlu. Objektivni promatrač će bez teškoća moći razlikovati lijepi seks od ružnog, bludnog. Upravo ta ljepota u seksu je ono, što dolazi od otvorenosti, slobode, iskrenosti i ljubavi, a bludnost dolazi od prijetvornosti, laži, pohlepe i ostalih oblika duhovne ružnoće.

19.16 Nije li bludnost pojam koji se često veže za seks općenito, a ne samo za neke njegove pojavnosti?

To je greška koju dosta ljudi čini, a zbog vlastitog nerazumijevanja problematike. Onaj tko čitavo područje seksualnosti proglaši bludnim u zabludi je, jer u seksu kao takvom nema ničeg bludnog. Bludna može biti jedino svijest zaprljana nečistoćama. Ukoliko je nečiji seksualni astral prljav, njegova seksualnost će biti prljava, a također i njegova komunikacija s drugim ljudima i odnos prema novcu. To su povezane stvari, one su sve definirane na istom energetskom organu, i zaprljanje na jednoj nužno stvara prljavštinu na svim ostalima. Nije moguće imati istinski slobodan i plemenit odnos prema novcu, i iskrenu i istinitu komunikaciju s drugim ljudima, a da nam je seks bludan i prljav. Ukoliko dobro promotrite, uočit ćete tu zakonitost. Bludnost je, dakle, onaj oblik seksa, koji je određen duhovnim nečistoćama.

Jednako je tako pogrešno govoriti o seksu kao o "životinjskoj" aktivnosti. Ukoliko promotrimo seksualno ponašanje životinja, vidjet ćemo da u njima ima malo toga "životinjskog". Životinje su po tom pitanju doduše primitivne i neprofinjene, jer ne istražuju dubine seksualnosti, ali su u toj svojoj primitivnosti čiste i prirodne. Dakako, postoje i iznimke, postoje životinje čije je seksualno i ostalo ponašanje toliko prljavo i obojeno najnižom teritorijalnošću i posesivnošću, da s razlogom izaziva gađenje.

Čini se da ono što u seksu možemo nazvati "životinjskim" dolazi iz dva izvora. Prvi je primitivnost i nerazvijenost, a drugi je zaprljanost. Primitivan čovjek seks doživljava na razini puke fizičke stimulacije i nagona: primitivni muškarac ima potrebu izliti svoju spermu u ženu i tako s jedne strane obilježiti svoj posjed, s druge postići zadovoljstvo, a s treće produžiti svoju lozu. Primitivna žena ima potrebu pronaći snažnog muškarca čiju će spermu primiti u sebe i roditi djecu koja će imati muškarčevu zaštitu. Taj oblik seksualnosti je grub i primitivan, pun posjedništva i teritorijalnosti, obilježen

svim vrstama trgovine, ali primitivne ljude zadovoljava, jer bolje nisu u stanju pojmiti. Kad je takav primitivni seks još i zaprljan nečistoćama nižih tijela, tada se tu mora raditi upravo o onome, što većina ljudi s gađenjem povezuje s pojmom seksualnosti.

Primitivan mužjak želi ženku držati u svom posjedu i pod kontrolom, kako bi rađala samo njegove mladunce, jer ne želi rasipati svoju snagu, koju troši na pribavljanje hrane i zaštitu, na podizanje tuđeg potomstva. On je prema svojoj ženki posesivan i ljubomoran, i tu djeluje vrlo agresivno i brutalno. S druge strane, on želi oploditi što je više moguće ženki, kako bi rađale njegovu djecu i osigurale mu produljenje vrste. Primitivni mužjak je, dakle, poligaman, a njegove ženke prisiljene na monogamiju.

Primitivna ženka želi sigurnost i zaštitu prije svega – ona ne može istodobno podizati djecu i brinuti o pribavljanju hrane i zaštiti, i stoga je podložna muškoj samovolji. Ona je prisiljena slušati i biti pokorna. Ona će doduše željeti potomstvo od nekoliko različitih muškaraca, kako bi osigurala raznolikost svojeg potomstva i genetsko zdravlje vrste, i stoga će biti spremna na seks i s drugim mužjacima, ukoliko se ukaže prilika, ali će se od toga često suzdržavati iz straha od mužjaka čiju zaštitu uživa.

Čitava ta sfera je grozno sirova i primitivna, ali nije joj moguće zanijekati izvjesnu logiku na razini očuvanja vrste. To je razina animalne biologije, koja je svojstvena svim ljudima, ali ona njima ne upravlja u cijelosti, jer u njima postoje i više, suptilnije sile koje vode njihov seksualni život. Taj animalni dio moguće je profiniti i integrirati s tim suptilnjim aspektima, ali ga nije mudro potiskivati ili negirati, jer će se pojaviti svakojaki problemi.

Da bismo takvu animalnu seksualnost mogli proglašiti ljudskom, moramo uvesti pojam ljubavi, koji je svojstven najvišim životinjama i ljudima. Taj osjećaj ljubavi oplemenjuje nižu seksualnost i čini je čistom i lijepom, jednako kao što oplemenjuje i zajednicu muškarca i žene istinskom brigom za dobrobit onog drugog, i ta briga, koja dolazi od ljubavi, sila je barem jednake snage kao i ona koja dolazi od biologije. Muškarac i žena oplemenjeni ljubavlju živjet će zajedno čak i kad je to u suprotnosti sa zahtjevima biologije, primjerice kad ne mogu imati djece. Muž tada neće brinuti o ženi iz pukog interesa i koristi, nego iz ljubavi prema njoj, koja nadilazi puku biologiju i prelazi u sferu transcendencije. Žena će brinuti o mužu iz ljubavi, a ne iz pukog interesa i želje za zaštitom. Ona će s ljubavlju i zahvalnošću prihvati zaštitu koju joj muž pruža iz ljubavi. Oni će igrati po pravilima biologije, ali ne više grubo i sirovo, nego plemenito i produhovljeno, i tada će ta biološka osnova biti tek pozornica na kojoj se odvija Božanska igra ljubavi.

U takvoj produhovljenoj ljubavnoj zajednici javlja se istinska monogamija, zbog koje muškarac jednostavno ne želi prevariti svoju ženu unatoč zahtjevima svoje genetike, jer želi da njegova djeca odrastu u plemenitoj okolini njegova braka, u okruženju brige i ljubavi koje im mogu pružiti on i supruga, a zbog te brižnosti on jednostavno ne želi napraviti dijete nekoj drugoj ženi i pustiti je da se s njim snalazi kako zna i umije. Zbog iste te ljubavi žena neće nikako prevariti svog muža, jer njoj, koja u mužu vidi svu vrlinu, genetska raznolikost njenog potomstva više ne znači ništa. Svaki oblik raznolikosti vidi kao pogoršanje u odnosu na djecu koju može imati sa svojim mužem, i stoga se njen poligamni interes gasi. Poligamija, odnosno seksualna nevjera, kod ljudi nastupa jedino u slučaju kad ne žive u takvoj dubokoj ljubavnoj zajednici, koja bi im donijela ispunjenje. Tada oni počinju tražiti bolje, i stupaju u spolne odnose s drugim ljudima, ili tek o tome maštaju, u pokušaju

pronalaženja boljeg partnera, s kojim će ostvariti bolju vezu.

Ljudska biologija se, dakle, miješa s ljudskom duhovnošću, te u različitim okolnostima ljudi djeluju ili poligamno ili monogamno, gdje se monogamija ukazuje kao viši oblik seksualnosti, onaj u kojem je prisutna viša kvaliteta ljubavi i bliskosti, te istinskog ispunjenja. Dakako, treba uvidjeti da ispunjenje dolazi od ljubavi, koja je Božanska kvaliteta, a ne od drugih stvari, a jedna od temeljnih postavki yoge jest ta, da svaki čovjek osobno može postići ispunjenje.

19.17 Je li monogamija nužno bolja od poligamije?

Recimo to ovako: nisam vido niti jednu jedinu poligamnu zajednicu, čije bi se funkcioniranje po dubini moglo usporediti s kvalitetnom monogamnom vezom. Moguće je i drugo tumačenje, ali ja bih bio sklon tvrdnji da postoji određeni oblik seksualnog posjedništva na razini fundamentalne biologije, odnosno na razini mula-adhare, i da takve stvari nije pretjerano pametno ni "silovati", ni izbjegavati, nego da s njima treba surađivati, jer će inače biti problema.

Ukoliko jedan od partnera preusmjeri svoj seksualni fokus prema drugim osobama, njegov će partner osjetiti snažnu bol gubitka u predjelu anahate, praćenu gubitkom osjećaja sigurnosti na fizičkom planu, rezanja samih temelja svoje egzistencije. Niže razvijena bića osjetit će u takvim okolnostima ljubomoru, ali će čak i najrazvijeniji osjetiti bol. Taj osjećaj boli osnovni je razlog iz kojeg duhovno napredni ljudi biraju živjeti u monogamnoj vezi – oni jednostavno ne mogu dopustiti da njihov partner bude izložen takvom obliku patnje.

Između seksualnih partnera, onih pravih, vezanih dubokim vezama ljubavi, uspostavljaju se energetske veze koje nije moguće svesti na samo seksualne: tu se doista radi o tome, da par postaje jedno biće na fizičkom planu, i tako zajednički funkcioniра. Ukoliko jedan od tako vezanih partnera potraži sebi nekog drugog, već i sama takva namjera prekida "strujni krug" zajedničkog života, sigurnosti i osjećaja voljenosti i prihvaćenosti na fizičkom planu. Bilo kakav stupanj racionalizacije, koji nalijepimo na te činjenice, neće nimalo promijeniti stanje stvari, i može voditi ili potiskivanju, ili racionalizaciji osjećaja boli i gubitka. Postoje grupe koje eksperimentiraju s poligamnim vezama, i nisam upoznat ni sa jednim jedinim slučajem u kojem su ljudi uspjeli posve ukloniti taj osjećaj boli, kojeg muž osjeća kad njegova žena ima spolni odnos s nekim drugim, ili obrnuto. Uglavnom se takve stvari pokušava racionalizirati, jedan partner pokušava objasniti drugome kako se tu radi o njegovoj primitivnosti, kako ne smijemo ograničavati slobodu drugih, kako se tu radi o nižim mehanizmima straha za sebe, koje treba pobijediti ljubavlju. A upravo takav nije imao dovoljno ljubavi da svoga partnera poštedi teških i traumatičnih proživljavanja, a zbog svoje seksualne neobuzdanosti i neciviliziranosti.

Ljudima je poligamija svojstvena u fazi traženja i eksperimentiranja, u potrazi za partnerom s kojim žele provesti život i zasnovati obitelj u kojoj će rađati i odgajati djecu. Takvoj je obitelji potrebna sigurnost, potreban joj je mir i sklad. Tada i u tim okolnostima poligamija mora otpasti kao suvišna i štetna, tada njoj u životu civilizirana čovjeka nema mjesta. Poligamiju će u takvim okolnostima upražnjavati samo krajnje egoistično stvorenje, koje brine samo o sebi i svojim interesima, a partnerove je osjećaje spremjan ponижavati stavom: "to je tvoj problem, riješi ga, pa nećeš patiti". Ja bih povrijeđenom partneru doista savjetovao da problem riješi, i to tako što će napustiti sebičnu svinju s kojom živi.

19.18 Znači li to da ljudi koji žive u braku trebaju posve zapostaviti svaki oblik odnosa s osobama suprotnog spola, i općenito s vanjskim svijetom?

Nipošto. O tome nema ni govora. Naprotiv, partneri koji su se dogovorili da će jedno drugome biti vjerni, i koji ozbiljno shvaćaju takav sporazum, moći će posve slobodno komunicirati s bilo kojim brojem ljudi, i s njima biti u prisnim prijateljskim vezama, a upravo stoga što međusobni sporazum partnera o vjernosti eliminira brigu o tome hoće li nas naš bračni drug prevariti s nekim, a kim se nalazi dok mi nismo prisutni. U takvim okolnostima možemo pustiti partnera da živi slobodno, dati mu punu slobodu djelovanja, jer u nama nema straha od toga da će nas napustiti, ili da će prekinuti energetski krug koji nas spaja i uspostaviti ga s drugom osobom. Paradoksalno, tek veze "slobodnih" partnera bit će opterećene nepovjerenjem, ljubomorom, posjedništvom i gorčinom, i brzo će se raspasti u agoniji međusobnog optuživanja.

19.19 Znači li to da trebamo svoju ljubav prema suprotnom spolu ograničiti samo na svog partnera, samo na jednu osobu?

Ni slučajno. Naprotiv, muškarac svojom ljubavlju treba obuhvatiti sve žene, a potom i sve muškarce. Kad vidi ljubavni par, on će osjetiti ljubav prema ženi, zato što je lijepa i zaljubljena, i prema njenom muškarcu, zato što je čini takvom. Žena će osjećati isto prema lijepim muškarcima koje vidi, osjećat će divljenje prema njihovoj muževnosti i ljepoti, i osjetiti radosne trnce ljubavi i suošjećanja prema ženi koju takav muškarac čini sretnom. Takva slobodna ljubav prema

drugima, oslobođena seksualnost i radost zbog tuđe sreće, nezatrovana potrebom za posjedovanjem osobe koju volimo, temelj je sreće i sklada na razini šire zajednice ljudi.

Ukoliko muškarac želi svaku lijepu ženu za svoju seksualnu partnericu, tada će u situaciji kad je vidi sretnu s drugim muškarcem osjetiti ljubomoru, zavist, i čak želju da prekine njihovu sreću, kako bi žena pripala njemu, a ne drugome. Takav može uništavati sreću drugih parova i donositi nesklad u svijet.¹ Ukoliko, pak, ženu toliko voli, da se raduje njenoj sreći s drugim muškarcem, tada može voljeti i prihvataći drugog muškarca, voljeti ga upravo stoga, što divnu ženu čini sretnom.

Niti jedan muškarac ne može sve žene učiniti sretnima, niti žena može usrećiti sve muškarce. Ukoliko to tako shvatimo, cijenit ćemo i voljeti druge osobe svoga spola, upravo stoga što upotpunjavaju živote osoba suprotnog spola, koje volimo i kojima želimo sreću i svako dobro. Ja se divim svakoj lijepoj ženi koju vidim, uočavam sve pojedinosti njena tijela, volim je i želim joj da nađe sreću kakvu zaslužuje, s muškarcem koji će cijeniti njenu ljepotu na način na koji ja to činim. Ja je ne moram imati za sebe, nisam opterećen tim pritiskom. Ja je toliko volim, da je podržavam u njenom životu, bez potrebe da je na neki način kontroliram.

Moj odnos prema mojoj supruzi posve je drugačiji. Ovdje sam ja taj, koji je osobno odgovoran za njenu sreću. Ja sam taj, koji je mora cijeniti, podržavati, činiti je većom i boljom, pomoći joj da naraste u vrlinama i iskorjenjivati njene mane. Onako kako ja postupam sa svojom ženom, želim da drugi postupaju sa svojima, upravo stoga što volim i cijenim njihove partnerice, zbog svoje urođene fizičke naklonosti i zaštitničkog odnosa prema suprotnom spolu.

---

1 Isto, dakako, važi i za ženske "seksualne grabljivice".

Možda će vas zanimati da ja svoju suprugu ohrabrujem u tome da gleda druge muškarce i da im se divi ukoliko su lijepi i duhovno veliki, da pronalazi svuda u svijetu stvari vrijedne divljenja, poštovanja i ljubavi. Pa, ukoliko tako ne bi činila, njen bi život uskoro postao ograničen na četiri zida, u njoj ne bi živjela radost i poštovanje prema životu i vrlini, i kako bi tada ona mogla voljeti mene? Ukoliko čovjek ograniči srce svoga partnera, tada takvo ograničeno srce neće ni prema njemu biti u stanju osjećati punu i sveobuhvatnu ljubav.

Dakako, jedno je ljubav, a drugo je spolni odnos. Ukoliko je netko doista razvio sposobnost za ljubav, tada njegova potreba za spolnim odnosom zapravo opada, tada je on već u stanju blaženstva, u istinskom duhovnom celibatu. Oni, koji pričaju o širini svoje ljubavi prema svijetu, koju ne mogu ograničiti na samo jednog partnera, najčešće su nesigurne duše koje nisu u stanju osjetiti pravu i punu ljubav prema drugima, i stoga neprestano traže izvana ono što ne uspijevaju zadobiti iznutra. Ta njihova nesigurnost rađa sebičnost, zbog koje svoje partnere izlažu boli i rizicima, i ukoliko je to cijena bezgranične ljubavi prema svim ženama, ja ču se radije držati ograničene, pa ču svoju seksualnost izraziti sa svojom ženom, a ljubav prema ostalima ču iskazati kroz podršku njihovoj sreći s muškarcem kojeg odaberu za svoga muža.

Znam ja sve o tim "tantričkim" gluparanjima. Primjerice, muškarac želi izraziti probuđenu i nedovoljno profinjenu energiju anahate tako što će voditi ljubav sa svim ženama s kojima je u stanju osjetiti protok na anahati. Zašto bi se ograničavao, zašto samo jedna žena, kad podjednako voli sve one, koje imaju njemu privlačna svojstva? Ali, gdje je ta ljubav, kad treba tim ženama pružiti zaštitu, mir i bračnu sreću? Nema on za to vremena, njegova bezgranična ljubav ne trpi granice, svijet je pun lijepih žena, željnih ljubavi koju će s njim podijeliti, a nesreća i bol svih prethodnih, zbog svih stvari koje

su s njim naslutile, a koje će im biti uskraćene, ta bol je njihov problem, one trebaju shvatiti zahtjeve istinske slobode i nevezanosti za samo jednu osobu.

Takvo razmišljanje nije plod ljubavi, nego sebične arogantne egomanije, a to, što takve budale uglavnom imaju o sebi i svojoj "duhovnosti" visoko mišljenje, samo je znak duševnog poremećaja. Jedan takav je bio Osho Rajinish, a dalo bi ih se nabrojati još, ukoliko bi se neko poželio baviti takvim stvarima.

Dakako, siguran sam da postoje pozitivne pojave i situacije u kojima se seks miješa s prijateljstvom, ali u takvim se okolnostima ljudi ni ne upuštaju u seks s nekim višim pretenzijama, nego jednostavno stoga što nisu u stanju izdržati pritisak bliskosti, pa završe u krevetu, nakon čega takva veza može postati ozbiljnom, a prijatelji stalnim partnerima, ili pak sve ostaje na povremenom vođenju ljubavi, za koje se zna da predstavlja samo oblik izraza prijateljstva, koje je u svojoj osnovi nesesualno. Netko može imati spolne odnose sa svim osobama s kojima je osjetio bliskost i prijateljstvo, a da se time ne zaprlja značajnije u energetskom i duhovnom smislu, a već i samim razmišljanjem o tome da se prisili na spolni odnos s nekim, s kim to ne dolazi prirodno, može se tako solidno upropastiti, da se samo jakim tehnikama yogе može dovesti u red, a i tada rezultat ne dolazi preko noći.

Očito je, dakle, da se tu radi o dosta složenom pitanju, i da nije problem u tome jesmo li s nekim vodili ljubav, nego iz kojih smo pobuda to činili. Opet izlazimo na to, da su pobude te, koje određuju posljedice djela na duh čovjeka, a da je samo djelo u tome svemu sporedno. Netko može otici u pakao samo krivo usmjeravajući svoj duh, a da čitav život nije učinio nijedno djelo, koje bi se ocijenilo kao teški grijeh; s druge strane, netko može neprestano živjeti u raju iako je pobjio

mnoštvo ljudi – bitne su jedino pobude i kvaliteta svijesti. Dakako, lako je groznu kvalitetu svijesti racionalizirati kao plemenitu, ali koga čemo time prevariti?

19.20 Je li u redu voditi ljubav s osobama koje nam se dopadaju, prema kojima osjećamo ljubav i naklonost, a za koje nismo sigurni da će postati našim životnim partnerom?

Čini se da je takav proces normalan za ljudska bića i u njemu nema ničeg lošeg. Dakako, treba imati u vidu nekoliko stvari. Kao prvo, treba se zapitati je li spolni odnos s takvom osobom doista nužan, odnosno, je li upoznavanje moguće i bez tog dijela.

Pitat ćete zbog čega bi spolni odnos trebalo izbjegavati.

Kao prvo, zbog toga što je to izuzetno intimna i vrijedna stvar, a s tako vrijednom intimnom stvari treba postupati pažljivo, cijeniti je i držati do nje, te je dijeliti samo s osobama koje iznimno volimo, a nikako u površnim vezama.

Drugi problem je mogućnost greške – što ako se ispostavi da osoba s kojom smo vodili ljubav nipošto nije dobra i lijepa duša, nego iskvareno ili zlo biće? Viđao sam muškarce i žene koji su se znali temeljito upropastiti vezama s takvim partnerima, i to je možda najveća opasnost koja prijeti od seksa – sve ostalo, čak i smrtonosna spolna bolest, manji je problem od toga. Ukoliko imamo u vidu da ljudi nipošto nisu savršena bića, pogotovo u početku svoje duhovne prakse, jasno je da možemo pogriješiti u izboru partnera. Spolnim odnosom se uspostavljuju određene duhovne veze između partnera, koje trajanjem veze postaju sve dublje. Iz tog razloga ćemo u vezi s dobrim, plemenitim partnerom razvijati dobre i plemenite

kvalitete, ali u vezi sa iskvarenom i niskom dušom razvit ćemo plitkost, niskost, iskvarenost i ostale kvalitete vrijedne prezira. Već i sama činjenica da seksom nećemo vježbati svoju duhovnost, već je potiskivati i negirati, dovoljan je razlog da se takve prakse ostavimo. Ljudi nezrele duhovnosti bit će privučeni bićima koja rezoniraju s njihovim slabostima i niskostima, jednako kao i s onima koja rezoniraju s njihovim vrlinama. Ukoliko sretnemo biće koje utjelovljuje naše slabosti i manjkavosti, a ne odbacimo ga iz svog života, nego ga naprotiv učinimo njegovim bitnim dijelom, možemo se posve upropastiti.

Dodatni problem je mogućnost trudnoće. Treba dakako koristiti mjere kontracepcije, ali ponekad one nisu djelotvorne. Trebate se zapitati želite li imati dijete s osobom s kojom vodite ljubav? Je li vam ta mogućnost prihvatljiva, jeste li spremni u tom slučaju tu osobu prihvativi kao svog životnog partnera? Ukoliko je odgovor niječan, preporučio bih da ohladite glavu (i druga mjesta) i okanite se prekomjernog seksualnog eksperimentiranja s ljudima, za koje niste sigurni da s njima želite provesti život. Volite ih, mazite se s njima, ljubite se, razgovarajte s njima, ustanovite kakve su vam želje i sklonosti. Ali seks izostavite.

Preporučio bih da u izboru partnera zanemarite sve kriterije osim duhovnih. Vaš partner mora to biti i u duhovnom smislu, ne samo u fizičkom. Fizička privlačnost je bitna, intelektualna bliskost je bitna, ali ukoliko nema zajedničkih težnji, zajedničke žudnje za Bogom i prosvjetljenjem, zadržite tu vezu na razini prijateljstva, ili je prekinite ukoliko vas ona ometa u duhovnom razvoju. Nipošto se ne smije vlastiti duhovni napredak zanemariti ili čak obustaviti radi partnera. Takav partner nam ne treba, partner je netko s kim ćemo biti lakše i bolje, s kim ćemo brže napredovati nego to možemo sami, a ne netko tko će nas kočiti i navoditi na zlo.

Ljudski seksualni život prije faze izbora životnog partnera očigledno zahtijeva i fazu istraživanja i biranja. Ona je iznimno bitna – na sve strane možemo vidjeti kako ljudi upropoštavaju krivi izbori, i nema neke koristi od ponavljanja tudihih grešaka. Bolje je na njima učiti, i ne zalistati se u nešto nespremni.

19.21 Što nam je činiti ukoliko odaberemo partnera u određenom razdoblju života, u kojem nam se on činio idealnim, ali se kasnije ispostavilo da se ne slažemo? Recimo da s takvom osobom imamo djecu, da živimo zajedno, ali da se duhovno ne slažemo. Što nam je činiti?

Ovo je česta pojava. Primjerice, partneri se zavole u mladosti, dok dijele mladenačke težnje i sklonosti, osjećaju veliku duhovnu i fizičku bliskost, te se vjenčaju i imaju djecu. U određenom trenutku, zbog nekog razloga, ta bliskost se gubi, i mi se nalazimo u braku s osobom koja nam je sada u najbolju ruku stranac, ako ne i neprijatelj. Pokušaji pomirenja ne djeluju, a nesnošljivost raste do mjere u kojoj zagorčava život i nama, i djeci, i svima koje sretnemo. Je li pametno ostati u takvom braku? Je li to uopće s moralne strane ispravno? Često ostajemo s partnerom ne zbog bliskosti i ljubavi prema njemu, nego zbog djece – brinemo o njihovoј dobrobiti, ne želimo ih suočiti s traumatičnim iskustvom i nastavljamo živjeti u nesreći. Kad se partneri tako udalje, oni gube jedno u drugome izvor ispunjenja, i ispunjenje pokušavaju postići drugdje – u poslu, u drugim partnerima, u prijateljima, čak i u religiji. Neću sad ponovo pričati o tome da jedino Bog može biti izvorom ispunjenja, jer da ljudi tako razmišljaju i da su tu istinu usvojili, ne bi se nalazili u ovako bijednim situacijama. S druge strane, onaj tko je našao ispunjenje u Bogu, neće imati nikakve želje živjeti s osobom koja ga blokira i onemogućuje u življenju tog ispunjenja u svijetu. Čak i takav će imati valjan

razlog za rastavu.

Što se tiče djece, meni se čini da je za njih ovakva situacija definitivno štetna, a ne vidim neku posebnu razliku u štetnosti između razvoda i patološkog braka. Ukoliko brak nije ispunjen ljubavlju, treba ga ili popraviti ili razvrgnuti.

Bog ne dijeli никакве nagrade za besmislenu patnju. Nećemo biti nagrađeni zato što smo potratili vlastiti život s krivom osobom. Ukoliko naša patnja služi nekom većem dobru, mi možemo odabratи patnju radi postignućа većeg dobra, ali ukoliko nema većeg dobra, tada je patnja samo znak da griješimo. Dakako, većim dobrom je moguće pravdati sve vrste zla i naopakog postupanja, i tu treba biti jako oprezan. Kao veće dobro ja vidim jedino Boga i Božansko, a većem dobru mogu služiti samo djela koja vršimo čista srca i čiste savjesti, ispunjeni osjećajem plemenitosti, dobra i vrline. Primjer toga je roditelj koji se odriče nekih stvari da bi njegovom djetetu bilo bolje. Ukoliko on to ne čini radosno i s veseljem, nego naprotiv nevoljko i s puno zamjeranja, daleko bi bolje bilo da se ničega nije odričao, jer odricanje iz ljubavi nije odricanje, ono nije izvor patnje nego izvor blaženstva. Primijenjeno na situaciju, nećemo svojoj djeci koristiti ukoliko zbog njih patimo i trpimo u patološkoj vezi, jer će djeca osjećati krivicu zbog toga; oni će nam željeti sreću i dobro, i osjećat će da su oni krivi zbog naše nesreće, što je dijelom i istina. Ukoliko želimo našoj djeci omogućiti sreću, moramo zbog njih i sami biti sretni. Svojom nesrećom i patnjom nećemo kupiti sreću drugima. Brak ne služi tome da na svijetu bude više nesreće, nego tome da u njemu izrazimo sreću i ispunjenje. Brak koji tome ne služi treba razvrgnuti, i krenuti dalje.

Treba priznati mogućnost greške. Koliko god razne religije govorile o svetosti braka i o tome kako se on sklapa pred Bogom, treba znati kako su to najčešće tek dobrohotne

fantazije. Brak najčešće sklapaju dva nesavršena bića iz nesavršenih razloga, i posve je moguće da se pokaže kako je takav brak bio greška. Čak i ukoliko je brak u tom trenutku bio prava stvar i dobra odluka, ljudi imaju slobodnu volju, koja ne prestaje djelovati nakon vjenčanja, i tom slobodnom voljom mogu načiniti izbore kojima se razidu, te postanu jedno drugome nepogodnim partnerima. Stvar treba gledati dinamički, iz perspektive šireg duhovnog razvoja čovjeka. Brak nije križ i žrtva, on nije namijenjen tome da bismo u njemu patili i žrtvovali se, nego tome da se u njemu zajedno radujemo i zajedno tugujemo, tome da se nadamo i da težimo boljem, i da zajedno ostvarujemo te težnje. Brak služi tome da bismo u njemu živjeli svoju predanost Bogu, svoju težnju vrlini, svoju ljubav prema ljepoti i istini.

U slučaju kad brak prestane funkcionirati, u velikom broju slučajeva pomoći će ukoliko partneri uvide svoje greške i počnu istinski komunicirati. Dobro će biti i ukoliko se počnu svađati, i u svadi na vidjelo iznesu sve stvari, koje onome drugome zamjeraju. Tada će se ispostaviti da su mnoge od tih zamjerki opravdane, odnosno, da imaju temelj u stvarnom problemu, kojeg treba rješavati. Ali, o tome drugom prilikom.

19.22 Što bismo trebali činiti kako bismo pronašli idealnog partnera?

Najprije moramo sebe učiniti takvom osobom, koju bi naš idealni partner poželio potražiti. To znači da moramo raditi na razvoju vrlina i uklanjanju mana, odnosno, trebamo se baviti yogom. To bih svakome preporučio. Ljudi bi se trebali baviti yogom još prije puberteta, to bi trebao biti osnovni aspekt života kojemu je sve ostalo tek nadgradnja i sredstvo izraza. Ukoliko svoje temelje pronađemo u Božanskom, tada ćemo

lako i bez teškoća djelovati u svijetu. Tada ćemo djelovati neopterećeno, sabrano, mirna duha i bez grča koji odlikuje većinu ljudi. Kad budemo u takvom stanju sklada, svog ćemo idealnog partnera pronaći s lakoćom i bez posebnog truda.

19.23 Je li u ovom iskvarenom i grešnom svijetu čovjeku, koji teži Bogu, moguće pronaći adekvatnog partnera?

U ovom svijetu ima svega i svačega. Ukoliko sam ja uspio za sebe pronaći idealnu ženu, a da se oko toga nisam čak ni previše trudio, vjerujem da ni drugi po tom pitanju neće imati većih teškoća. Trebamo raditi na sebi, a ostalo će doći samo. Ljudi grijese kad žele mijenjati svijet i govoriti drugima kako da žive svoje živote, umjesto da se pozabave svojim životom, koji je često daleko od idealnog. Jednako tako grijese pokušavajući usmjeravati tijek svog života, a da ne znaju ni čemu njihov život služi, ni koji se u njemu procesi odvijaju, kako bi se ti ciljevi postigli. Pustimo Bogu da se pobrine za nas, a mi brinimo o Njemu.

19.24 Držiš li da ljudi ne bi smjeli imati spolne odnose prije prosvjetljenja?

Manje-više, da. Ne bih rekao da treba čekati do prosvjetljenja u krajnjem smislu, ali u svakom slučaju treba ovladati s prve četiri čakre i postati majstor u sferi prane, astrala i mentala. Kombinacija seksa i prljavštine na nižim čakrama recept je za nevolje, i to ozbiljne. Ja ću ponekad svojim učenicima, koji su već u yogi postigli vidljive rezultate, savjetovati neka istražuju svoju seksualnost jedni s drugima, ali ću svima bez razlike savjetovati neka istražuju i čiste mehanizme unutar vlastitog

duha, jer će tek tako njihova seksualnost biti čista. Seks je odraz duše, a prljava duša ne može imati čisti seks, to je nezamislivo. Duša je primarni spolni organ čovjeka, i taj spolni organ mora biti u savršenom stanju, i u svojoj erekciji doticati Božansko. Kome je duša u takvom stanju, on će lako ispravno ocijeniti s kim treba, a s kim ne treba voditi ljubav. Ukoliko to nije u stanju ustanoviti sa sigurnošću, treba raditi na sebi dok to ne uzmogne, i pritom se suzdržavati od seksa, kako se ne bi uvalio u nevolje.

19.25 Je li sam seksualni čin nešto što možemo naučiti dobro izvesti bez stvarnog eksperimentiranja, ili je nužno svoje znanje usavršavati s partnerom?

I jedno i drugo. Naime, netko ne može biti dobar ljubavnik ukoliko ne poznaje svoje tijelo, svoj energetski sustav, svoje misli i svoje osjećaje, ukratko, ukoliko ne poznaje svoju dušu i ukoliko nije prema sebi posve iskren. Osoba koja nije razvila takve kvalitete i sposobnosti ne može iskusiti dublje aspekte seksualnosti, niti može osloboditi i razviti svog partnera u spolnom odnosu. Kvaliteta i dubina seksualnog uzbuđenja pretežito ovisi o dubini kretanja svijesti, a bez predanosti Bogu nije moguće postići ništa značajno u seksu – mogući su samo gimnastika i plitki oblici zadovoljstva. Većina ljudi doživljava ograničeno i plitko uzbuđenje na razini sva-adhištane, osjećajno i fizički usko lokalizirano, i takvo uzbuđenje može dovesti jedino do orgazma koji je jednako uzak i ograničen. Da bi čovjek doživio puni orgazam, najprije mora biti u stanju osjetiti punu vertikalnu protočnost, po čitavoj visini kralježnice. To je stoga što orgazam predstavlja kretanje energije prema gore, od korijenske čakre naviše, a svoju punu vrijednost i snagu postiže kad prolazi kroz krunsku čakru, gdje ima kvalitetu revitalizirajućeg blaženstva. Ukoliko orgazam

"iscuri" kroz niže čakre, njime gubimo energiju; osjećat ćemo se jadno, ispunjeni osjećajem pogreške i krivice, i tu je uzrok svih onih religijskih gluposti koje seks povezuju s osjećajem grešnosti. Te stvari su nastale kad je duhovno nerazvijena osoba doživjela svoj plitki i loše izvedeni orgazam, i posve se energetski iscrpila, čemu su slijedili osjećaji kakve je takav iscrpljeni energetski sustav jedino u stanju proizvesti: krivnja, osjećaj pogreške, stid, duševna bol i slično. Nije, dakle, teško shvatiti zašto su takvi ljudi seks doživljavali kao izvor duhovne propasti i nisku i grešnu stvar kojom se ne treba baviti. Dakako, pogriješili su u svojem umovanju, ne shvaćajući mehanizme koji su doveli do toga, ne razumijevajući kako seks i orgazam mogu biti daleko više od toga.

Školovani yogin ili yogini prilikom seksa energetski izgleda kao fontana, u kojoj se čista i bistra energija uzdiže od korijenske čakre, odakle je se stimulira seksualnim i duhovnim uzbuđenjem, i odakle se uzdiže kroz sušumnu po visini kralježnice, da bi poput gejzira izbjala na krunu, tisućulatični lotos, te još i više u slučaju doista naprednih Majstora, gdje se ta energija koristi za prisjećanje Božanskih stanja i boravak u Božanskoj nazočnosti. U trenutku kad poželi doživjeti orgazam, takav yogin ili yogini posve predaje svoju svijest Bogu, i doživljava takvu eksploziju zadovoljstva, da je to običnom čovjeku nepojmljivo i nedostizno. Orgazam običnog čovjeka tek malo nadilazi osjećaj ugode prilikom mokrenja ili izlučivanja izmeta, i s ovako visokim iskustvima se ne može mjeriti.

Dakako, tako visoka postignuća u seksu ne mogu se postići seksom, nego yogom, gdje su predanost i obožavanje ključevi koji otvaraju sva vrata. Predanost otvara krunu i sušumnu, a također stvara i erupciju energije. Predanost, dakako uz yogijski trening koji je omogućuje, tajna je vrhunskog seksa. Bilo koja količina seksualnog vježbanja ne može nadomjestiti

yogu, i stoga je razumljivo da netko može imati spolni odnos sa stotinama partnera, a da u seksu ne bude ništa više od početnika i neznalice. S druge strane, netko tko se pročistio yogom automatski će vladati i seksom. Pročišćeni yogin uvijek je savršeni ljubavnik, jer on razumije samu dušu partnera, zna sve tajne srca i kretanja energije, a ukoliko nije upoznat s fizičkim tijelom partnera, to nije ništa što se ne da naučiti za nekoliko minuta.

Dakako, tu je svijest partnera ona, koja određuje doseg u seksu. Ja znam po sebi da ne bih mogao osloboditi svoje pune kapacitete s partnericom koja mi u duhovnom smislu ne odgovara. Ukoliko žena za vrijeme seksa boravi u svom astralu, seks može biti zadovoljavajući, ali ne i doista dobar. Tek ukoliko su oba partnera u cijelosti svjesna, budna i dotiču Božanska stanja, seks će imati doista Božansku kvalitetu. Takvu kvalitetu gotovo uvijek postižem u seksu sa suprugom, ili kad se sam seksualno stimuliram.

Dakako, bez ikakvog fizičkog iskustva i fizičke oslobođenosti, muškarac ili žena mogu biti vrhunski majstori yoge, ali to svoje majstorstvo neće biti u stanju pokazati u spolnom odnosu. Za to moraju posve ovladati vlastitim tijelima, moraju svoje tijelo najprije posve osloboditi, a potom naučiti kontrolirati. Tako će tijelo biti u skladu s duhom, što je nužan uvjet za postizanje istinski dobrog seksualnog iskustva.

19.26 Na koji je način moguće ostvariti oslobođenje tijela, i što takvo oslobođenje zapravo znači?

Djelovanjem odgoja i okoline, ljudi od djetinjstva usvoje neke stavove o vlastitom tijelu, te o tijelima drugih ljudi, koji ih ometaju u normalnom seksualnom funkciranju. Jedan od

takvih stavova je i stav o "seksualnom", koji uključuje "one" dijelove tijela, o kojima se ne može normalno govoriti, koje treba sakrivati i koji se koriste samo prilikom "seksa". Jasno je da takav stav stvara dosta negativnosti vezanih uz seksualnost, i tome je najbolje pristupiti tako što ćemo se posve oslobođiti pojma "seksualnog". Umjesto kao seksualne, dijelove tijela trebamo doživljavati kao normalne, obične, prirodne, kao dio sebe. Muškarac ne smije u svome duhu razlikovati svoje ruke, lice, uši, oči, noge i spolne organe. Žena jednako tako unutar sebe ne smije razlikovati lice, kosu, ruke, grudi i spolne organe. Svi dijelovi tijela moraju biti ravnopravni unutar duha, dio nas. S njima se moramo osjećati ugodno i slobodno. To je prvi korak prema oslobođenju tijela, i to treba u miru vježbati. Za početak takvu vježbu treba izvesti nakon svakodnevne meditacije, gdje ćemo osjetiti svaki pojedini dio tijela, i osjetiti sve napetosti i ideje koje su u njemu pohranjene. Sav taj emocionalni naboј trebamo otpustiti iz sebe, sve dok se sa vlastitim tijelom ne osjetimo posve slobodnima. Tada trebamo sa sebe skinuti svu odjeću, i ponoviti vježbu, svjesni svoga golog tijela. Potom tijelo trebamo dodirivati, dodirom prateći unutarnje doživljavanje dijela tijela koji dodirujemo. Cilj je osjetiti veliku slobodu s vlastitim tijelom, osjetiti tijelo kao svoje, nakon što odbacimo vlast koju su roditelji, okolina, društveni koncepti i ostale stvari, koje smo odnekud kupili, imali nad njim. Tijelo je sad posve naše, pripada samo nama, i mi odlučujemo što ćemo s njime činiti. Takav stav donosi ogromno oslobođenje i radost, i moći ćemo osjetiti struju veselja i snage kako prolazi našim tijelom. Tijelo je moje, i ja s njim činim što mi je volja. Ja sam jedini koji nad njime ima vlast.

Neki stavovi mogu biti duboko ukorijenjeni u energiji tijela, i bit će potrebno dulje vrijeme da ih se oslobođimo. Druge ćemo, pak, moći s lakoćom otpustiti. U svakom slučaju, treba otpustiti traume koje borave u našem tijelu.

Treba shvatiti da je dosta traumatičnih unutarnjih doživljavanja smješteno u samome tijelu, u energetskom polju koje prožima određeni dio tijela. Nisu takve stvari smještene samo u glavi; zapravo, tamo je tek manji dio, za razliku od onoga što se obično misli. Dosta stavova o našoj seksualnosti smješteno je u našem spolnom organu, i tamo oni ometaju naš seksualni život, dovodeći do impotencije i prerane ejakulacije kod muškaraca, te frigidnosti kod žena. Energija koja stvara rak dojki i spolnih organa ne nalazi se u glavi, nego u dojkama i spolnim organima, i odатle je treba osloboditi i počistiti, i na njeno mjesto dovesti slobodu i radost. Sloboda i radost su unutarnji ekvivalenti slobodnog energetskog toka, pa kad na nekom mjestu doživljavamo slobodu i radost, oslobođamo energiju, dok je ograničenjima i osjećajem nečistoće blokiramo, što dovodi do bolesti, koje mogu biti čak i smrtonosne. Duševna i energetska higijena nisu dakle stvar dokolice, i nešto bez čega bismo mogli, nego naprotiv nužan uvjet normalnog funkciranja i zdravlja. Čovjek koji u svojem duhu i tijelu nije slobodan, neće se osjećati dobro, i oboljet će.

Takvo čišćenje astralnih i praničkih zaprljanosti nužno je obaviti prije no što se nađemo u situaciji da s nekim imamo spolni odnos. Spolni odnos je za slobodne ljude. Svi pričaju o seksualnoj slobodi, a nisu slobodni ni unutar vlastitog uma, a kamo li s drugim ljudima. Najprije treba takve stvari raščistiti sa sobom, jer ćemo se u protivnom naći u situaciji da svatko od partnera ograničen svojim traumama živi u vlastitom kavezu, i dakako da takav neće moći osjetiti istinsko uživanje u vlastitoj seksualnosti.

Ukoliko se ipak nađu u situaciji da žele voditi ljubav s nekim, a prije toga nisu razriješili svoje traume vezane uz tijelo i seksualnost, postoji način na koji partneri mogu zajedno osloboditi svoja tijela, kako bi mogli čisto i slobodno podijeliti ljubav kroz fizički dodir. Kao prvo, oni moraju biti iskreni o

svojim namjerama. Moraju razgovarati, i jedno drugome otvoreno reći da žele voditi ljubav. Ukoliko su se oko toga složili, trebaju odlučiti to učiniti kako valja, dakle potpuno i kvalitetno, jer će jedno drugo, jednako kao i sebe same poniziti površnošću u tako važnoj stvari.

Nipošto ne treba žuriti, niti se u seks upuštati u stanju straha i srama. Ukoliko partneri odluče voditi ljubav, nema razloga za žurbu, jer su već odlučili što žele, i ništa im neće pobjeći. Nema potrebe za instinktom straha, zbog kojeg želimo na brzinu zgrabiti što se može i pobjeći s plijenom. To je problem s kojim se muškarci suočavaju u seksu. Žene pak imaju druge probleme; tamo gdje muškarac u svojoj zbumjenosti nasrće, one se povlače. Tamo gdje će muškarac svršiti prerano, žena neće svršiti uopće. Zbog toga treba preokrenuti uloge: žena treba voditi, ona treba preuzeti inicijativu, dok muškarac mora biti nježan i smiren, te samo pratiti partnericu i u njoj poticati uzbuđenje. Ukoliko žena nije aktivna, daleko će manje uživati u seksu, daleko će lakše podleći svojim strahovima i povući se, a tada može slobodno zaboraviti orgazam. Ovakvo okretanje uloga pomoći će i muškarcu, koji na sebi osjeća teret očekivanja – od njega se traži da bude dobar, da postigne cilj, i na njemu je i teret razočaranja. Taj teret je pretežak da bi ga se nosilo, i iz toga proizlaze svakojaki seksualni problemi. Muškarac će možda užasno željeti ženu s kojom je u krevetu, on neće moći izdržati od žudnje, i zbog toga mu se može desiti da prerano krene s penetracijom i prerano svrši, što će ga izbaciti iz ravnoteže i učiniti nesigurnim u vlastitu vrijednost i sposobnost; on će se bojati da ga partnerica smatra slabim ljubavnikom, da će ga odbaciti i ismijati. Tada on može izgubiti erekciju, privremeno ili trajno. Žena treba u startu spriječiti takvo razmišljanje, i to time što će otvoreno pokazati svoju seksualnu želju i inicijativu. Time će ona nadvladati svoje strahove i krivicu: ako muškarci osjećaju na sebi teret inicijative, žene pak osjećaju strah od nje. Naime, žene su

programirane da budu "dame", što u prijevodu znači da ne smiju uživati u seksu, ne smiju jasno pokazati svoje zadovoljstvo, ne smiju tražiti i željeti seks, i ne smiju doživjeti orgazam, jer će tada biti "kurve". Žena mora osjetiti sve te pritiske, i oslobođiti ih se, shvaćajući da ukoliko uživa u seksu neće biti kurva, nego žena u punom smislu, a ukoliko se odrekne seksa neće biti "dama", nego prestrašeno siroče čija je glava napunjena strahom. Žene se boje svoje napaljenosti gotovo jednako koliko se boje muške, jer one su naučile da trebaju izbjegavati muškarce, "koji od njih žele samo jedno". Ukoliko uočimo ovaj obrazac muške nasrtljivosti i ženskog povlačenja, i prepoznamo ga kao neprirodni rezultat društvenog programiranja, moći ćemo u njemu prepoznati izvor najvećeg dijela naših seksualnih tegoba. Ukoliko dodamo i druge faktore, kao što su religijsko negativno programiranje, osjećaj krivice, osjećaj nevrijednosti i strah od razotkrivanja vlastitih djela, koja se doživljavaju kao grešna, tada imamo gadnu kašu problema, koju nije ugodno okusiti.

Najprije, dakle, partneri trebaju sklopiti sporazum o tome da žele voditi ljubav, da to drže dobrim i lijepim, i da su spremni o tome govoriti svakome, tko ih o tome pita. Ne smije postojati strah od razotkrivanja, ne smije postojati sakrivanje, jer tamo gdje ima toga, osjećaj krivice nužno slijedi, a on uvjetuje smanjeno ili nikakvo zadovoljstvo u seksu.

Nakon toga, trebaju jedno pred drugim razotkriti vlastita tijela. Ukoliko nemaju seksualnog iskustva, trebaju istražiti partnerovo tijelo, i pitati sve što ih zanima, a partner treba na najiskreniji način odgovoriti. Najbolji način za to je zajedničko tuširanje, gdje će svaki partner nasapunati i oprati drugog, istražujući tako svaki detalj njegova tijela. Takvim nježnim istraživanjem rađa se dublja intimnost, a oslobođa se i instinktivni strah od drugoga i od razotkrivanja naše intime.

Najbitnije od svega je da ne prekoračimo zonu ugodnog. Ukoliko nam je nešto neugodno, to trebamo odmah reći, a nikako trpjeti i potiskivati. Potiskivanje neugodnog također blokira zadovoljstvo, te čitav doživljaj postaje neugodnim i traumatičnim, umjesto ugodnim i oslobođajućim. Ukoliko jedan od partnera drži kako mu je preteško nastaviti, zbog suočavanja s traumama koje su se probudile unutar njega, trebaju za taj dan prekinuti i obući se, izgrliti se i nastaviti dnevne aktivnosti. Iskreni zagrljaj je užasno bitan, time iskazujemo bliskost i povjerenje, te otvorenost prema partneru. Posebno je bitan dodir područja istih čakri (primjerice, grudi na grudi, trbuh na trbuhan, čelo na čelo), čime se uspostavlja energetska harmonizacija. Ukoliko zagrljaj nije ugodan i oslobođajuć, treba zaboraviti seks i posvetiti se rješavanju problema koji uzrokuju to stanje.

Jednako kao i u našem osobnom odnosu prema vlastitom tijelu, treba i u odnosu s partnerom napustiti osjećaj seksualnog. Svi dijelovi tijela trebaju biti doživljeni kao normalni, ne kao seksualni. Svaki osjećaj zadovoljstva treba doživjeti kao zadovoljstvo, ne kao seksualni podražaj. To partneri trebaju jedno s drugim vježbati, danim ukoliko treba. Čitavo tijelo treba osloboditi, a ljubavnu igru ne doživljavati kao seks, budući da je pojam seksa povezan s toliko prljavštine u kolektivnoj svijesti, da može jedino pokvariti zadovoljstvo.

Kad muškarac i žena skinu odjeću, javlja se refleksna pomisao "sad slijedi seks". Jednaka pomisao se javlja pri svjesnom dodiru spolnih organa ili dojki. Takvu pomisao treba napustiti, treba se opustiti i doživjeti u punini sam dodir, ne ideju o njemu. Ideje treba napustiti, pustiti da prođu kroz nas i odu. Kad se tako opuštamo i prihvaćamo i darujemo dodir, odbacujući sve idejne konotacije dodira, postajemo sposobnima istinski uživati u vlastitom i tuđem tijelu. Ideje povezane sa stvarima izvor su traume i odvajanja od stvarnosti iskustva

koje doživljavamo.

Još jedna greška koju ljudi rade kad skinu odjeću jest ta, da odmah krenu prema "zabranjenim područjima", prema dijelovima tijela koje doživljavaju kao seksualne, i stoga posebno privlačne. To je posebno dobar način za narušavanje povjerenja partnera, jer time pokazujemo refleks grabljivice, koja želi ugrabiti ponuđeno kad joj se ukaže prilika, i pobjeći u svoj brlog. Kad smo s partnerom goli u krevetu, niti jedan dio njegovog, odnosno njezinog tijela neće nam pobjeći. Naš partner je svjesno biće, koje je odabralo u cijelosti podijeliti svoju intimu s nama, i on ne želi nikamo pobjeći. Ne moramo ništa ugrabiti, jer je ionako sve naše. Treba se igrati, maziti, pričati šale, razbiti napetost, ne pokušavati činiti ništa. Treba se prepustiti, stvari neka se dešavaju same. Treba jednostavno zagrliti partnera, opustiti se i maziti, bez žurbe. Kad se pojavi refleks žurbe, treba se smiriti, opustiti i pričekati da prođe, a zatim nastaviti prepuštanje i maženje.

Kad smo postigli potpunu tjelesnu intimnost s partnerom, kad nam je posve ugodno predati mu vlastito tijelo, kad mu vjerujemo i kad nas je napetost napustila, tada se možemo početi igrati s njegovim igračkama, i pustiti ga da se igra s našima. U tom trenutku se dajemo partneru u ruke.

Žena mora početi prva, kao što smo još prije ustavili. Ona treba istraživati muškarčeve genitalije, uzeti njegov penis u ruku i maziti ga, polizati, staviti u usta, a muškarac treba samo dati do znanja što mu donosi zadovoljstvo, ili što mu smeta. Tako će žena naučiti kako da ga najbolje zadovolji, a pritom će njen uzbudnji porasti do točke ključanja. Orgazam nije cilj, orgazam se može desiti po putu, ali cilj je zadovoljstvo, cilj je bliskost, cilj je uspostavljanje fizičkog povjerenja.

Kad se žena intenzivno uzbudila, uloge se trebaju okrenuti, i

tada muškarac postaje aktivan, a žena se prepušta užitku. Ni sada nije vrijeme za penetraciju; muškarac sada treba maziti partnericu i otkrivati stvari koje joj se dopadaju. Tek nakon što istraži poljupcima i rukama čitavo njezino tijelo, treba joj nježno rasiriti noge i jezikom stimulirati klitoris. Treba dopustiti ženi da mu pokaže što joj čini najveće zadovoljstvo; ne mora sve znati. On je ovdje da bi naučio, da mu se pokaže. On ne mora biti "pravi muškarac" koji uvijek sve zna i koji pokazuje "kako se to radi". Žena je najveći stručnjak za svoje tijelo, i od nje muškarac treba učiti. Na takav način partneri moraju naučiti jedno drugo prstima i jezikom dovesti do orgazma. Čitavo vrijeme treba osjećati partnerovo raspoloženje i energiju, kako bismo prilagodili ritam njegovom. Mi smo ovdje da bismo služili. To je tajna seksa. Žena služi muškarcu, muškarac služi ženi. Nismo ovdje da bismo se iskazali ili da bismo dominirali, nego da bismo iskazali ljubav i donijeli zadovoljstvo. Moramo naučiti donijeti partneru najveće zadovoljstvo, i u tome će biti naše ispunjenje i užitak. Partnerov orgazam je i naš. Njegovo zadovoljstvo je naše.

Nemojte živjeti u iluziji da ćete prvi put doživjeti savršeni seks. Za savršeni seks ćete morati uspostaviti totalnu fizičku intimnost i poznavanje, a to se ne postiže u jednom danu ili tjednu. Zapravo, tek pravi, dugotrajni partneri, koji se međusobno izvrsno poznaju, koji znaju svaki milimetar partnerovog tijela, sve njegove, odnosno njene navike u seksu, koji si međusobno poznaju ritam uživanja i koji se s njim znaju uskladiti, koji su zajedno meditirali i dugo razgovarali o svemu, mogu doživjeti doista savršeni seks, za koji se s punim pravom može reći da je Božanski. Na tome, dakle, vrijedi raditi, ali upravo zbog toga se treba ostaviti žurbe i želje za brzim postizanjem cilja.

Penetracija je zadnji korak u upoznavanju partnera; do nje dolazimo tek nakon što smo zajedno doživjeli mnogobrojne

orgazme, nakon što smo toliko intimni, da nam svaki partnerov dodir pričinja zadovoljstvo, i nema više ni najmanjeg traga forsiranja, neprirodnosti ili samoobrane.

Ovdje moramo dakako paziti na kontracepciju, pri čemu preporučujem prezervative, kao vjerojatno najsigurniju i najjednostavniju metodu zaštite od neželjene trudnoće. Nemojte se igrati s metodama "plodnih dana" ili sličnim nepouzdanim stvarima; u slučaju kad se partneri upuštaju u ovako intenzivno vođenje ljubavi, svi dani su plodni dani, osim valjda nekoliko dana menstruacije, prilikom kojih dakako ni nećete voditi ljubav. Žena će osjetiti instinktivnu potrebu da iskoristi priliku i zatrudni s partnerom koji je toliko dobar, da je s njom došao ovako daleko. To je biološki instinkt koji ne treba potiskivati, nego uvažiti, i žena i muškarac moraju duboko osjetiti da ne žele trudnoću – "sad samo vodimo ljubav, još ne želimo trudnoću". Budući da ljudi imaju veliku kontrolu nad svojom plodnošću, time znatno smanjuju vjerojatnost začeća. Unatoč svemu tome, ukoliko baš ne želite dijete, koristite prezervativ. On doduše smanjuje energetski protok između penisa i vagine, čime smanjuje i užitak, ali zato donosi određeni stupanj duševnog mira. Za početak neka muškarac sam stavi prezervativ (upute za to nalaze se u svakoj kutiji), a žena neka ga promatra. Čin stavljanja prezervativa unijet će određeno uznemirenje i poremetiti prirodnost partnera, pa oni potom trebaju nastaviti maženje sve dok se ne osjete jednakо prirodnima i željnima kao i prije.

Prije no što stavi penis u vaginu, muškarac treba prstima provjeriti je li žena dovoljno vlažna, te ukoliko jest, treba lagano nasloniti glavić na ulaz vagine. Ne treba gurati penis unutra, nego ga samo nasloniti, i nastaviti maženje. Žena će se sama otvoriti i uvući ga unutra, kad ona osjeti da joj je vrijeme. Tada ne treba žuriti, treba se opustiti i priviknuti na novi osjećaj; muškarac će osjetiti snažnu struju ženine energije, koja

ga tjera na orgazam, i on se mora stopiti s tom strujom i predati joj se, te se pritom posve opustiti. Tada će se potreba za ejakulacijom polako izgubiti, i tek tada partneri mogu početi s laganim, ritmičkim pokretima.

U tom trenutku je najbitnija stvar usmjerjenje svijesti. Nakon što smo na fizičkom planu napravili sve što treba, moramo se usmjeriti prema unutra, u dubinu svijesti, i тамо osjetiti partnerovu dušu. Kad ga osjetimo, trebamo prema njemu/njoj osjetiti sve svoje divljenje i obožavanje, trebamo prepoznati u partneru Božansku nazočnost, zračenje Božanske duše, koje nam se predaje i s nama vodi ljubav. Osjetit ćemo energetski uzgon, Kundalini ulazi u sušumnu i mi smo u stanju predanosti Bogu kroz vođenje ljubavi s partnerom. Partner je Bog, njegovo tijelo je prozor u Božanski duh, i mi taj duh kroz to tijelo štujemo i obožavamo ga zadovoljstvom koje mu donosimo. U tom stanju otvorene krune i svjesnosti o Božanskom trebamo ostati, i spolnim organima samo dolijevati ulje na vatru, zadovoljstvom potičući energiju obožavanja. Trebamo osjećati i pratiti partnera, i u jednom trenutku će zadovoljstvo postati toliko intenzivno, da ćemo se poželjeti posve prepustiti i zajedno doživjeti orgazam. U tom trenutku blaženstva vas ostavljam.

Nakon takvog orgazma, partneri će osjetiti ogromnu bliskost, i nastavit će se maziti. Nipošto ne treba pokušati postići drugi orgazam – to je posve suvišno, i time bismo se samo iscrpili. U toj bliskosti se treba zajedno istuširati, obući i krenuti u dnevne aktivnosti, osježeni seksom, napunjeni životnom energijom. Ovakav seks je doista Božanski, on je materijalizacija Božanskog stanja, i od stanja koja ljudsko biće na ovom svijetu može doživjeti tek yogijska meditacija može donijeti veće zadovoljstvo. Ali čak i tada, dvoje yogina savršenih u meditaciji može zajedno meditirati vodeći ljubav, i time pojačati svoju fizičku bliskost, te integrirati svoja tijela s

Božanskim stanjima koja proživljavaju. Kad slijedeći ove upute shvatite koliko seks može biti prekrasan, shvatit ćete i koliko su sablažnjivi svi oblici ponižavanja seksa, koje ljudi na svoju žalost prakticiraju, odričući se tako velikog dobra. Muškarci i žene bi trebali živjeti zajedno u skladu, a ovakav, istinski seks, način je življenja tog sklada.

Dakako, ovako moćno vođenje ljubavi nije moguće ukoliko postoji nesklad i neriješene stvari među partnerima, ukoliko su neiskreni prema sebi i drugima, ukoliko sa sobom nisu račustili stvari i ukoliko nisu ispravno shvatili značenje seksa. Sve te stvari treba riješiti prije. Uznemirena bića ne mogu duboko voditi ljubav, za ljubav su potrebni sigurnost i mir.

19.27 Mogu li i obični ljudi naučiti ovako voditi ljubav?

To mogu naučiti uglavnom jedino oni, koji se bave yogom. Bez poznavanja energetskog sustava, neki ljudi, prvenstveno žene, instinkтивno će se ponašati na ispravan način, ali će njihovi instinkti biti uznemireni i zaprljani neznanjem. Već i čitanjem ovakvih uputa moguće je shvatiti dovoljno da nam ovakav seks uspije, dakako ukoliko posjedujemo dovoljno vrlina. Osoba, kojoj bez yoge uspije ovako što, ima posve dovoljno duhovnih kvalifikacija da je prihvatom za učenika, budući da je takvom muškarcu, odnosno ženi, energetski sustav u izuzetno dobrom stanju, i tu se jamačno radi o nekome tko ima iza sebe barem jednu inkarnaciju u kojoj se bavio naprednom energetskom yogom.

Dakako, svako normalno ljudsko biće u svom vođenju ljubavi može ponoviti skoro sve opisano, osim možda izravnog osjećanja duše i Boga. Čak i tada, ukoliko se partneru duboko predamo i obožavamo ga, i tako okrenemo svijest unutra,

prema idealu koji kroz partnera doživljavamo, postići čemo vrlo kvalitetni orgazam koji će najvjerojatnije suknuti kroz krunsku čakru. Takav seks možemo koristiti kao duhovnu vježbu, kojom čemo razvijati percepciju i energetski sustav. Dakako, to nije dosta – treba vježbati i upstream kriyu i srodne tehnike, jer seksa jednostavno ne možemo imati dovoljno za postizanje onakvih rezultata, kakve možemo postići yogijskim vježbama. Seks je dobra dopuna, ali je loš nadomjestak. U pravilu važi formula da više yoge znači bolji seks, ali obrnuto ne važi nužno. Dakako, ljudi koji su seksualno protočni i imaju dobre i jake orgazme imaju više duhovne energije (koja se na početku očituje kao seksualna, stimulirajući niže čakre), te će stoga daleko brže i lakše naučiti yogu i energetske tehnike, pa dakle i dosegnuti Boga.

19.28 Kakav je tvoj stav o samozadovoljavanju?

Nitko ne može s partnerom doživjeti kvalitetni orgazam, niti kako valja integrirati seksualnost i duhovnost, ukoliko nije naučio sam sebe dovesti do orgazma. Pogotovo su tu problematične religije koje ljudi uče da je samozadovoljavanje grijeh, i time nužno ljudima ugrađuju osjećaj krivice i grešnosti u fond osjećaja o vlastitom tijelu. Dakako da takvi osjećaji neće sami od sebe nestati u seksualnom kontekstu koji religija drži opravdanim, primjerice s bračnim partnerom. Takvi će partneri imati katastrofalno bijedan seksualni život. Jednako tako, ako netko s vlastitim tijelom nije dovoljno slobodan da ga dodiruje i istražuje načine na koje mu ono može pružiti zadovoljstvo, kako uopće možemo od njega očekivati da će u tom smislu biti slobodan s partnerom, ili da će biti u stanju otvoreno pokazati i reći što mu se dopada, a što ne? Postoji zanimljiv izraz koji takvi koriste za strah, stid i krivicu: "čednost". Jedini problem s "čednim" seksom jest taj, što on po

mojim kriterijima ništa ne vrijedi. Čednošću se ne mogu oslobođiti i izraziti ni fizička, a ni duhovna priroda čovjeka. Sumnjam da bi takvi ženu koja doživljava puni orgazam i pritom se slobodno glasa, dahće i vrišti, doživjeli kao čednu, makar ona orgazam doživljavala sa svojim mužem. Čak i govor o orgazmu takvima nije "čedan", jer je u njihovu duhu sve povezano sa seksualnim uživanjem prljavo i zabranjeno. Kako bi takvi uopće mogli samozadovoljavajuće, kojemu su jedini cilj osjećanje zadovoljstva i doživljavanje orgazma, te blagost i nježnost prema vlastitom tijelu, s kojim vodimo ljubav, prihvatići kao nešto pozitivno i dobro, kad sve stvari koje ono znači drže groznima?

Ja sam općenito prilično nepovjerljiv prema muškarcima i ženama koji nisu u stanju doživjeti orgazam, budući da je to najčešće simptom prisutnosti svakojakih psihičkih blokada koje bi mogle izaći na površinu na neki neugodan način. Znam za slučajeve žena koje su seksualno izuzetno aktivne, zapravo, koje su u seksualnom smislu grabljivice, koje svakoga žele dobiti u krevet, a koje od silne želje za kontrolom nisu u stanju doživjeti orgazam, budući da orgazam znači predanost, otvorenost, davanje sebe i iskrenost u jednom izuzetno dubokom smislu. Grabljivica ne doživljava orgazam sa svojim plijenom. Takav ne doživljava orgazam ni sam sa sobom, jer bi tada morao i prema sebi biti otvoren, trebao bi se opustiti, predati, živjeti u trenutku iskrenosti dok se njegovo biće oslobađa u orgazmu.

Postoji jaka korelacija između dubine do koje si možemo dopustiti otvaranje i predavanje u orgazmu, i dubine do koje smo u stanju otvoriti se u komunikaciji s drugima, te dubine do koje smo se u stanju predati Bogu. Nema ničeg sličnijeg predavanju Bogu, od trenutka kad ne možemo više izdržati od zadovoljstva i predajemo se u orgazmu. To je sličan osjećaj upravo stoga, što se koristi posve sličan dio energetskog

sustava. Ukoliko netko nema razrađen taj sustav, možete si misliti kako će se moći predati Bogu. Hoće, malo sutra.

Za dobar seks potrebne su kvalitete iskrenosti, otvorenosti, spontanosti, dobrote, vjernosti, intimnosti, predanosti, obožavanja i služenja. To su iste one kvalitete, koje vežu čovjeka s Božanskim, i stoga postoji iznimno jaka pozitivna korelacija između kvalitetne seksualnosti i kvalitetne duhovnosti. Onaj tko čovjeku blokira seksualnost, blokira mu istodobno vezu s Bogom, a ukoliko izravnu vezu nadomješta religijskim stavovima, vjerovanjima i mišljenjima, to čini tek iz želje da ga dovede pod svoju vlast, u želji za dominacijom koja dolazi od egomanije. To, što je ta egomanija ogrnuta pelerinom čednosti, poniznosti, krotkosti, pobožnosti i blagosti, ne čini je manje patološkom, nego licemjernjom i bezbožnjom.

19.29 Uz pojam Kundalini veže se dosta seksualnih konotacija – većina sustava koji rade s Kundalini to čine vezano uz seksualnu praksu. Što je uzrok tome?

Ista energija napaja sve oblike čovjekova djelovanja, ali se razlikuje po stupnju suptilnosti i rafiniranosti. Jednako kao što se razlikuju agregatna stanja materije, razlikuju se i agregatna stanja duhovne energije. U svojim nižim pojavnostima, ta energija "osvjetjava" i energizira samo niže energetske centre, čakre, i tada je opažamo kao ono što se najčešće zove "seksualnom energijom". Kad ta ista energija, koju zovemo seksualnom kad osvjetjava seksualne centre, osvijetli trbušni centar, opažamo je kao energiju uma, kad osvijetli srčani centar zovemo je energijom ljubavi, kad osvijetli grleni centar zovemo je energijom kreativnosti i izraza, kad osvijetli čeoni centar zovemo je energijom Božanskog uvida, intuicije, prodornosti duha i diskriminacije, a kad osvijetli krunski centar, tada je opažamo kao transcendenciju, kao Božansko. Ta energija izvire

iz dna kralježnice, odakle postupno osvjetjava energetske centre, od nižih prema višima. Ovisno o stanju pročišćenosti i protočnosti tih centara, njeno očitovanje bit će čisto ili zaprljano. Ukoliko tu energiju usmjerimo prema višim centrima, umjesto da je pustimo da isteće kroz niže, ona će se uspeti prema višim čakrama i u našoj svijesti će se otvoriti prisutnost viših razina suptilnosti stvarnosti. Buđenjem Kundalini, raste ukupna životna energija čovjeka, i ona prirodno osvjetjava najprije niže centre, barem kod većine ljudi, koji još nisu visoko duhovno razvijeni. Jedna od tih nižih energija je seksualnost, i ukoliko ljudi nisu u stanju tu energiju podići na više centre i tamo je očitovati, ona će se ili očitovati kroz seks, ili ćemo je, u slučaju neprirodnog i represivnog celibata, morati spustiti na nižu čakru, korijensku, što će se očitovati kao debljanje, sklonost prežderavanju, te gomilanju materijalnog bogatstva i moći u svojem najgrubljem smislu. To je jedan aspekt problema.

Drugi aspekt je taj, što je seks energija sjedinjenja, upotpunjavanja. Seksualnost je unutar duha simbol za sve dobro i lijepo, i to je posve prirodno. Zbog toga će veliki dio duhovnih iskustava biti doživljen na seksualan način, ili će barem biti obojen seksualnim doživljavanjem. Jasno je, dakle, zašto je seksualnost toliko važna, i zdrava, istinska duhovnost, kakva se doživjava prilikom buđenja Kundalini, ne može zaobići seksualnost a da ne zaobiđe čitavo čovjekovo fizičko biće. Put u veću dubinu ne ide, dakle, kroz potiskivanje seksualnosti, nego kroz uzdizanje energetskog fokusa na više čakre. To je najbolje napraviti izravno, yogom, ali i neizravne metode mogu biti od koristi na samom početku duhovne prakse. Primjerice, seksualno uzbuđenje treba uzdići na razinu ljubavi, ljubav na razinu predanosti, predanost na razinu obožavanja, i tada ćemo uočiti da to više nema nikakvih elemenata grubosti, nego da se radi o doista Božanskoj kvaliteti osjećaja, koja tada i jest usmjerena jedino prema Bogu.

Tehnika osnovne meditacije namijenjena je upravo tome, i predstavlja takav neizravni pristup. Primjer izravnog pristupa su tehnika unutarnjeg prostora i rada s uzemljavanjem u elemente, što prakticiraju napredni yogini.

Prvi od navedenih aspekata veze između seksa i yoge jest seksualnost čakri, gdje se seks u plićem i primitivnjem obliku manifestira kao uzbudjenost mula-adhare (u doista primitivnih primjeraka ljudske vrste) i sva-adhiṣṭhana čakre, a u naprednjem i sofisticiranim kao uzbudjenje anahate. U drugom slučaju se radi o seksualnosti nadija, što je slabo proučavan fenomen. Naime, dodir sa stvarnošću, odnosno ulazak Kundalini u sušumnu, stvara seksualno uzbudjenje, te kao nuspojavu ima buđenje energije u svim čakramama, uključujući i seksualnu, zbog čega je duhovno uzbudjenje često popraćeno seksualnim. U ovom slučaju se treba usmjeriti na Božansko i predati se – ne pokušavati ništa činiti, nego se jednostavno prepustiti. Tako ćemo sušumnu dodatno otvoriti. Važno je napomenuti da se ovdje radi o ženskom obliku seksualnosti, jer je žena ta koja se u seksu otvara da bi primila, i ne mora činiti ništa, osim posve se predati i obožavati muškarca. To je razlog iz kojeg žene imaju širu i protočniju sušumnu – ona je kod njih u funkciji duhovnog spolnog organa, odnosno, tu bi funkciju imala ukoliko bi se žena ponašala prirodno i čisto. Ukoliko se postavimo na takav način, energija će moćnije strujati i naš će se energetski sustav razvijati u pravcu Božanskog.

19.30 Stavovi o vezi duhovnosti i seksa često su oprečni – jedni govore da seksualnost treba nadići kako bi se duhovnost razvila, dok drugi govore kako se kroz seks može razviti duhovnost. Što je od toga istina?

Ukoliko za trenutak zanemarimo sve religije i gomilu njihovih pogrešnih naučavanja o seksualnosti, i usmjerimo se na samu problematiku, tada je moguće valjano obrazložiti oba stava, i reći kako su oba istinita, dakako u sferi svoje primjenjivosti. Ukoliko pod seksualnošću mislimo na ciklus projekcija ispunjenja prema van, prema seksualnim partnerima, i nekontrolirano, često zaprljano zračenje seksualnih čakri, tada je jasno kako takvu seksualnost treba zaboraviti, ukoliko želimo postići ikakve rezultate u duhovnosti. Jednako tako treba obustaviti i sve ostale pokušaje da se iz svijeta dobavi ispunjenje, budući da se ispunjenje nalazi u drugoj sferi, u Bogu, i da do njega nećemo doći na drugi način.

Ukoliko pod seksualnošću mislimo sve pozitivne aspekte, poput privučenosti ljepotom i čistoćom osoba suprotnog spola, predanosti, divljenja, obožavanja i želje za stapanjem u nešto veće od sebe, tada je posve jasno da bi se takva gomila pozitivnih težnji mogla iskoristiti za postizanje visokih duhovnih ciljeva.

Ja, dakako, zastupam obje struje, svaku u području njene primjenjivosti. Nekim ću ljudima, čija je seksualnost izraz prljavštine, reći da je radi svojeg duhovnog razvoja moraju obustaviti i usmjeriti svoj fokus prema višim sferama, dok ću drugima savjetovati da svoje pozitivne težnje, koje sad usmjeravaju prema muškarcima i ženama, usmjere prema Bogu, jer On je taj, kojemu doista teže u svojim nastojanjima. Bog je ta kvaliteta ispunjenja, koju pokušavaju postići kroz svoja seksualna maštanja, i ukoliko to shvate, izuzetno će brzo postići značajne rezultate. Ukoliko ne shvate, suočavat će se s raznim i bespotrebnim frustracijama, jer će u svojim nastojanjima biti osuđeni nesavršenošću svega, na što usmjeri svoju ljubav.

Dakako, kad kažem da se seksualnost može iskoristiti za rast

duhovnosti, mislim prvenstveno na duhovnu, unutarnju seksualnost. Što se tiče fizičke, iskreno bih preporučio svima da se od nje suzdrže sve dok sami sa sobom ne raščiste neke temeljne stvari. Tek tada ona može biti kvalitetnom dopunom duhovnog života i njegovim punovrijednim izrazom, a ne smetnjom i izvorom problema. Što se tiče postizanja duhovnih visina putem seksa, ja bih po tom pitanju bio skeptičan. Ja osobno ništa duhovnog nisam postigao seksom, ali sam postigavši istinsku duhovnost ovlađao i seksom kao kvalitetnim oblikom izražavanja duha. Nekako sumnjam da će netko uspjeti postići visoke duhovne rezultate samim spolnim općenjem, iako je vjerojatno da će seksualna veza, koja je istodobno duboko duhovna i duboko fizička, bitno doprinijeti formiranju partnera u cjelovite osobe, što i jest jedan od važnijih ciljeva duhovne prakse.

Ovo ne treba shvatiti ni kao poziv na celibat, ni kao poziv na seks. U seksu, kao i u svemu ostalom, treba pogledati što je dobro i korisno, i to činiti, razdvajajući to od lošeg i štetnog. Što će kome i u kojim okolnostima biti korisno, a što štetno, to mu ja ne mogu reći, to on sâm mora ustanoviti.

19.31 Kako stoje stvari s religijskim stavovima o seksu? Što se dešava kad se dvoje ljudi sami po sebi dobro slažu, ali religijski stavovi jednog ili drugog ometaju taj sklad?

Jedan od tipičnih primjera te pojave je sljedeći:

Mladić i djevojka se zaljube. Mladić očekuje da će ta zaljubljenost prerasti u seks, ali djevojka, odgojena u katoličkom duhu, odbija seks prije braka. Ukoliko mladić odustane i napusti je nakon takve njene odluke, tada se očito radilo o situaciji u kojoj je i bolje za nju da s njim nije završila

u krevetu, jer bi je vjerojatno ionako ostavio nakon seksa. Ukoliko, pak, mladić ustraje i zaključi da će radije živjeti bez seksa nego bez nje, i poštuje njeno uvjerenje, tada smo suočeni s drugom situacijom: kako on zna, da će ona njemu biti vjerna i da će ga voljeti, ukoliko mu nije pokazala dovoljno ljubavi da radi njega napusti nekakvo svoje uvjerenje? Ja sam sa svojom suprugom vodio ljubav prije braka, i ne samo da je nakon seksa nisam ostavio, nego smo se time još dublje povezali, ali da je kojim slučajem prije toga pred mene izašla s nekakvim religijskim stavom, po kojem njoj religija nešto brani ili nalaže, tada mi ne bismo zajedno popili ni sok, a kamo li vodili ljubav, jer bih ja zaključio da ne želim imati nikakve veze s osobom, kojoj je sadržaj uma vredniji od volje i izbora duše. To je, naime, definicija religioznog čovjeka: njemu ponašanje ne nalaže njegova duša, utemeljena u osjećaju ispravnosti, nego religijsko uvjerenje, po kojem neke stvari treba, a neke ne treba činiti. Takva osoba neizmjerno je primitivna, i nema te gluposti, niskosti i plitkosti, koju neće moći opravdati nekakvom religijskom dogmom ili pravilom. Čovjek koji si takvu plitku osobu odvede u krevet navalio je sebi mlinski kamen oko vrata; vezao se za nekoga, tko nije sposoban čak ni za toliko ljubavi, koliko bi ga moglo voditi u ispravnom postupanju, kojim bi nadišao sadržaj uma i socijalno programiranje.

Ovdje, dakako, govorim o religiji, kao o sustavu vjerovanja i ponašanja, a ne o istinskoj duhovnosti, odnosno o osobnom osjećaju moralnosti i ispravnosti. Taj osjećaj ispravnosti nipošto ne smijemo ni odbaciti, ni zanemariti, ni na neki drugi način kompromitirati, jer ćemo tako propasti. S druge strane, religiju je najbolje odmah baciti u smeće, a oni, koji na to nisu spremni, pogriješili su čitajući ovu knjigu, jer ona nije za njih; ona je za osobe čista srca koje žele Boga. Religija je nadomjestak za Boga, i ona je jedna od prvih stvari koje moraju ići u smeće kad želimo potražiti Boga, istinskog i živog, a ne

mišljenog i papirnatog.

Da skratim: kako možemo znati da osoba, kojoj religija brani činiti nešto, što bi ona sama od sebe činila, neće činiti užasne i bezbožne stvari, ukoliko joj to njena religija naloži, promjenom neke crkvene dogme ili propisa? Kako znamo, da ta osoba neće odobravati spaljivanje "vještica" i mučenje znanstvenika, ukoliko njena crkva takvo ponašanje kojim slučajem odobri? Onaj tko se odriče savjesti radi religije, odnosno "vjere", kako takvi običavaju govoriti, odrekao se svake moralnosti i ispravnosti, i nema tog zla, koje neće biti spreman počiniti u ime te religije i njenih odredbi. To su logične posljedice te linije razmišljanja. Uvijek treba uvjerenje odbaciti radi osjećaja za ispravno, a ukoliko religijsko uvjerenje stoji na putu ljubavi, u sмеće s njim! Tamo mu je, naime, i mjesto.

Religijsko uvjerenje često je oblik težnje za prihvaćanjem u zajednicu, težnje za sigurnošću krda, za odobravanjem i priznanjem vrijednosti koje dolazi od drugih. To je oblik želje za sigurnošću tradicije koja traje, jer takvi u dugotrajnosti vide znak vrijednosti. Takve treba razočarati, i podsjetiti ih da su upravo u ime tradicije i njene vrijednosti religiozni "pravednici", koji su se vjerno pridržavali svojih religioznih propisa, mučili i ubili Isusa. Isusa nisu ubile kurve i lopovi, nego pravedni i pobožni vjernici. To pravedni i pobožni vjernici trebaju imati na umu, jednako kao i činjenicu, da je Isus zaštitio onu, koju su pobožni poput njih htjeli ubiti¹, jer je takav bio religijski propis. Neka se dobro paze, da se u svojoj težnji da se dopadnu Bogu, kakvog si zamišljaju, ne nađu u taboru koji se protivi Bogu, kakav On doista jest. Ovo važi ne samo u pitanjima vezanim uz seks, nego i u svemu drugom. Sveti spis koji nam je Bog dao, da bismo po njemu otkrili Njegovu volju, nije Biblija, nego naša duša, a taj spis nam govori glasom savjesti i ispravnosti. Taj spis treba neprestano

---

1 Iv 8, 3-11

čitati, a ukoliko to činimo, tada ćemo i riječi svetaca, zapisane u fizičkim spisima, moći ispravno razumjeti. Ukoliko to ne činimo, bolje nam je da si Biblijom obrišemo guzicu, nego da je čitamo, jer ćemo je i guzicom bolje shvatiti nego dušom u kojoj nema glasa savjesti i ispravnosti, u kojoj nema Boga.

19.32 Što misliš o homoseksualnosti? Je li ona prirodni oblik seksualnosti, ili se pak radi o izopačenju?

Ja sam heteroseksualac, pa mi homoseksualnost nije prirodna, ali možda nekome drugome jest.

Šalu na stranu, ukoliko pogledamo pitanje homoseksualnosti objektivno, očito je da se radi o pojavi koja nije optimalna, odnosno prirodna, jer bi u seksualnom smislu muškarci trebali biti usmjereni prema ženama, i žene prema muškarcima. Ukoliko to nije slučaj, pojava je neprirodna, ali i kratkovidnost je također neprirodna pojava, odnosno bolest, pa nikome ne pada na pamet zbog te bolesti nekoga omalovažavati ili osuđivati. Ne vidim, stoga, zašto se oko homoseksualnosti diže tolika buka. Ja osobno nemam ništa protiv homoseksualaca, osim što ne bih volio da me pokušaju odvesti u krevet; to bih držao vrlo neukusnim.

Ukoliko stavim na stranu svoje osobne osjećaje prema homoseksualcima, koji su prilično neutralni – kao što rekoh, ne bih volio da mi se homoseksualac udvara, ali to je otprilike sve – možemo pokušati sagledati situaciju iz više perspektiva.

Čini se da homoseksualnost može imati više uzroka, koji nisu svi od iste kvalitete, pa je u tom smislu pogrešno sve homoseksualce trpati u isti koš. Netko će biti homoseksualac zbog toga što je toliko primitivno biće, da uopće nije razvio

mogućnost komunikacije sa suprotnim spolom, a u takvim slučajevima se energija kreće u području prve dvije čakre s tek malim zračenjem mani-pure, dok je zračenje anahate i pogotovo krune posve zanemarivo. Takve sam sretao, i mogu reći da je njihova homoseksualnost najmanji razlog zbog kojeg sam ih doživio kao odvratne. U drugim slučajevima sam sretao bića koja su izuzetno napredna u duhovnom smislu, ali koja nose u sebi neki oblik poremećaja u doživljavanju suprotnog spola – gađenje, nerazumijevanje, strah ili nešto drugo – zbog čega im je sklonost istom spolu prirodna. Budući da je homoseksualnost u takvom slučaju utkana u inkarnacijsku liniju, njihova spolna orijentacija najčešće je fizičke prirode, odnosno njihov mozak je ustrojen na takav način da se spolna orijentacija ne može lako mijenjati promjenom shvaćanja suprotnog spola. Takvi mogu biti osobe iznimne duhovne veličine, koju homoseksualnost ni po čemu ne ometa, osim kao znak duboko ugrađenih frustracija koje je moguće nadići tek polaganim i strpljivim radom na ispravljanju krivih predodžbi stečenih u prošlosti.

Negdje između ta dva ekstrema vjerojatno se nalazi većina homoseksualaca, koji su često posve obični ljudi po svemu, osim po spolnom usmjerenu, a tome opet može biti više uzroka. Jedan uzrok može biti celibat – velik broj ljudi kojima celibat zabranjuje seks sa suprotnim spolom okreće se istom spolu. Isto se dešava u okolnostima u kojima se osoba sreće samo s osobama svojeg spola, na primjer u muškim ili ženskim školama, u zatvoru ili vojsci. Netko tako može postati homoseksualcem a da to nije njegova prirodna spolna orijentacija, nego nešto nametnuto i naučeno. Ljudi imaju prirodnu potrebu za podjelom bliskosti i za izražavanjem seksualnosti, i ukoliko nemaju prilike izraziti te svoje želje s osobama suprotnog spola, ili je takvo izražavanje označeno kao društveno neprihvatljivo (primjerice u onim društvima u kojima se jedan spol ugnjetava i drži manje vrijednim), posve

je vjerojatno da će se ljudi okrenuti istom spolu.

Takva je pojava uobičajena u društvima u kojima su spolovi jako polarizirani, i u kojima postoje jake podjele na "muške" i "ženske" aktivnosti, osjećaje, način govora i ponašanja. Kako većina ljudi nije u osjećajnom i intelektualnom smislu ograničena na osobine koje se često poistovjećuju s jednim spolom, a od njih se traži da se polariziraju, oni će se radije izjašnjavati kao homoseksualci, nego se odreći dijela svog duha. Jednako tako, ukoliko se od muškaraca i žena očekuje osjećajna hladnoća i distanca prema osobama istog spola, te ukoliko se svaki fizički kontakt, poput primjerice zagrljaja, drži društveno neprihvatljivim, tada će se stvarati napetost koja će prije ili kasnije probiti barijeru i dovesti do seksa između osoba, koje u prirodnijim okolnostima uopće ne bi stupile u spolni odnos, nego bi svoje priateljstvo izražavale na blizak, ali neseksualan način. Takve pojave bih bio sklon nazvati plodom frustracije, koja pak može imati više uzroka.

Jedan takav oblik homoseksualnosti, odnosno biseksualnosti, nastaje kad osoba razvije široki spektar zračenja anahate, kojim obuhvaća podjednako muškarce i žene. Kako se takva osoba lako zaljubljuje u osobe oba spola, vjerojatno će zaključiti da je to rezultat biseksualne spolne usmjerenosti, ali ovdje se zapravo uopće ne radi o tome. Takve osobe su praktički uvijek heteroseksualci s izuzetno čistim shvaćanjem seksualnosti, koje je jedino i spojivo s tako jakim zračenjem srca, koje po svojoj prirodi ne trpi nečistoću.

Problem s definicijom vlastite spolne uloge znaju imati osobe koje su u prošloj inkarnaciji bile suprotnog spola, pa su sada promijenile spol, ali ne i spolnu orientaciju. Ovaj oblik homoseksualnosti samo je prijelazna faza prema heteroseksualnosti, koja se javlja kad se osoba posve uživi u spolnu ulogu svojega tijela. Ukoliko se taj proces ne dovrši u jednoj

inkarnaciji, nastavlja se u sljedećoj.

Jednako kao i heteroseksualci, i homoseksualci mogu imati čist i prljav seksualni sustav, ali ukoliko promotrimo populaciju homoseksualaca, među njima je daleko teže naći osobe čija je seksualnost čista i uzorna. Tome je, naime, uzrok prvenstveno u stavu društva prema njima, te u nereguliranosti njihovih veza, u kojima caruje grozan oblik promiskuiteta, kakav se rijetko viđa među heteroseksualcima. Zapravo, seksualnost homoseksualaca zna biti po tom pitanju prljavija i od seksualnosti prostitutki, i teško da se tu može govoriti o nekim višim aspektima seksualnosti. Čak i ukoliko je neki homoseksualac izvorno imao čist seksualni sustav, on tu čistoću ubrzo gubi u društvu drugih homoseksualaca. Takvu pojavu držim istinskim problemom homoseksualnosti, i zbog toga bih homoseksualcima preporučio da izbjegavaju promiskuitet kao kugu, i da niže aspekte seksualnosti nikako ne izražavaju ukoliko nisu prisutni doista visoki duhovni elementi. Sudeći po onome što sam imao prilike vidjeti, time sam vjerojatno većinu homoseksualaca osudio na celibat.

Nisam baš uvjeren da značajniji broj homoseksualaca ima valjan odnos sa suprotnim spolom – većinom je homoseksualnost posljedica iskrivljenog doživljavanja suprotnog spola, zbog neke traume u ovom ili prošlom utjelovljenju, ili je u slučaju primitivnijih bića samo jedan od simptoma općenite deformiranosti čitave osobnosti. U svakom slučaju ona nije zdravo i prirodno stanje, ali mogu posvjedočiti da homoseksualci mogu postizati iznimne duhovne visine. Naravno, sve dok ne riješe problematičan odnos sa suprotnim spolom, taj visoki doseg neće biti pretvoren u sklad na nižim razinama postojanja.

19.33 Što je s malo čudnijim oblicima seksualnosti – primjerice, seksualnim pomagalima, sado-mazohističkom seksualnošću i sličnim stvarima?

Osnovno pravilo je slijedeće: što više fizičkog podražaja i pokreta je potrebno, seks je manje kvalitetan i duhovno pliči. Parovi najčešće doživljavaju najbolji seks dok se samo drže za ruke i gledaju u oči. Materijalizacijom osjećaja pada njihova kvaliteta i dubina, a time raste i potreba za sve ekstremnijim oblicima uzbuđenja, što završava krajnjim gadostima i prljavštinom, ukoliko to dopustimo. Parovi koji pretjeruju s fizičkim seksom, i koji seks doživljavaju na previše fizičkoj razini, crpe svoju energiju, a padom energije potrebnii su im sve ekstremniji podražaji, slično kao i kod narkomana kojima svaki put treba sve veća doza droge, kojom postižu sve manji učinak, dok se na kraju sve ne pretvori u neprekidnu agoniju. Perverzne varijacije na temu seksa dakle predstavljaju znak da se krećemo u krivom smjeru. Ukoliko seks prakticiramo ispravno, svaki sljedeći put će nam trebati sve manje, a ne sve više podražaja, a idealni seks, kojemu se u stvari teži, je stanje samadhija, u kojem se svaka aktivnost obustavlja. Tada imamo samo neprekidno i savršeno ispunjenje, i ne moramo ništa činiti kako bismo ga postigli, za razliku od pverzognog seksa pri kojem sve većim pverzijama postižemo sve manje duhovne slobode i ispunjenja. Bolje je držati se za ruke i gledati se u oči u struji ljubavi i obožavanja, nego se usmjeravati prema grubo tjelesnim podražajima. Što smo mirniji, dublji, suptilniji, to ćemo jače doživljavati zadovoljstvo u svojim tijelima. Od same istinske ljubavi možemo doživjeti orgazam, bez ikakvog fizičkog dodira i pokreta, bez potrebe za čudnim i često prilično gadnim pverzijama.

19.34 Kako i zbog čega dolazi do pojave pedofilije?

Čini se da je pedofilija, odnosno seksualna sklonost usmjerena prema djeci, prilično rasprostranjena, a ja bih njene uzroke tražio u lošem seksualnom odgoju. Pojednostavljeno rečeno, ukoliko djecu pretjerano ili nedovoljno izlažemo seksu u djetinjstvu, kao odrasli ljudi ona će ponavljati obrazac, ili će se boriti protiv njega – ili tako što će pedofiliju kojoj su bili izloženi definirati kao nešto dobro i to ponavljati (sličan je slučaj i s nasiljem, gdje žrtve često postaju nasilnicima), ili tako što će djecu "učiti seksu". Osim yogijske tehnike, nisam video drugog načina da se taj problem ispravi kad je jednom nastao – ali, ispravnim seksualnim odgojem, u kojem djeca neće biti izložena seksualnom nasilju i pritiscima, i u kojem će im seks biti na prikidan način objašnjen, problem se može posve izbjegći. Pedofilija kao psihička bolest uvjetovana genetikom i karmom je po mom mišljenju toliko iznimno rijetka, da predstavlja medicinski kuriozitet; golema većina slučajeva pedofilije (jednako kao i homoseksualnosti) stvar su poremećaja u razvoju seksualnosti, i ispravnim se seksualnim odgojem ta pojava može posve ukloniti.

Na priču o slučajevima pedofilije ljudi su reagirali panikom i pokušajem da se svaka veza djece i seksa demonizira i onemogući. To meni liči na gašenje vatre benzином, jer će se time tek pojačati stvarni uzroci pedofilije – djeca kojoj u djetinjstvu odrasli nisu afirmirali njihovu seksualnost odrast će u ljude sa seksualnim poremećajima; ne nužno pedofilijom, nego i njome između ostalog. Ispravan pristup bi se sastojao u tome da roditelji djecu po pitanju seksa jednostavno puste na miru i da ih ne gnjave, ali da im iskreno i otvoreno odgovaraju na pitanja i da im objasne sve što ih zanima. Isto tako, ukoliko roditelji zbog svojih strahova i predrasuda pokušaju ograničiti fizički kontakt sa djecom, tako što ih neće maziti i s njima se igrati, ili će im dati naslutiti da u fizičkom kontaktu ima nečega prljavog i problematičnog, mogli bi teško poremetiti

odnos djece prema vlastitom tijelu i tijelima drugih. Današnje društvo se nalazi u shizofrenom stanju između histeričnog reklamiranja seksa s jedne strane, i paničnog straha od seksualnosti s druge. Sve dok seks ne bude shvaćen kao nešto normalno, kao pozitivan dio života, imat ćemo poplavu seksualnih izopačenosti kakve su homoseksualnost, pedofilija, sado-mazo sklonosti i tome slične. Ekstremi jedne vrste rađaju ekstreme iste ili druge vrste, a psihičko zdravlje ne nalazi se u ekstremima, nego u sabranosti i opuštenosti. Djeci treba objasniti što je seks, ukoliko se samozadovoljavaju treba ih u tome podržati i reći im da je to u redu, i objasniti im da je seks jedna divna i intimna stvar koju trebaju čuvati za sebe i svog budućeg bračnog partnera, i to će biti sasvim dovoljno da djeca shvate poantu i odrastu u seksualno sređene osobe. Ukoliko djecu seksom bombardiramo, ili ga pak od njih pokušavamo sakriti, to neće izaći na dobro.

Pitanje pedofilije složeno je, i njemu bi trebalo posvetiti više prostora; argumenti izneseni u ovako skraćenom obliku možda nisu uvjerljivi, ali stvar se svodi na to da pogrešan odgoj stvara ljude s problemima, a pedofilija je tu samo jedan od mogućih naopakih rezultata. Ja rješenje vidim jedino u yogijskoj obuci ljudi, koji će tako biti psihički uravnoteženi, pa će i djecu odgajati na uravnotežen način, čime će nestati odgojem uzrokovanih problema. Tada će biti daleko jednostavnije posvetiti se rješavanju preostalih problema. Kako danas stvari stoje, roditelji nekoga sjebavaju dvadesetak godina, i on takav sjeban dođe meni da ga sredim, i ja tada moram ispravljati sve gluposti kojima su mu roditelji ispirali mozak i uništavali mu ličnost, moram iskorjenjivati sve loše navike i traume, i nakon godina takvog tretmana čovjek bi maltene bio u dovoljno dobrom stanju da ga se proglaši učeničkim kandidatom. Vjerujte mi da sam osobno zainteresiran za to da roditelji odgajaju djecu na ispravan način, da ih afirmiraju i učine cjelovitim ljudskim bićima, jer bih se u takvom slučaju ja

mogao posvetiti poduci u naprednim yogijskim tehnikama, umjesto da se bavim liječenjem svakakvih seksualnih trauma, poremećenog osjećaja sigurnosti i vlastite vrijednosti, i ostalih plitkih gluposti. Ovako, ja ljudima pokušavam objasniti da se trebaju posvetiti traženju Boga, a oni čitavo vrijeme misle o tome što bi trebali napraviti da ih roditelji prihvate i vole. Možete si zamisliti koliko će takvi usvojiti od mojeg nauka. Eventualno će projicirati nešto od svojih trauma na yogu, i pokušat će se ulizivati time što će "marljivo vježbati i biti poslušni", ne bih li im ja, kao nadomjestak za roditelje, dao potvrdu. Dakako da je meni to jasno, i onda se moram posvetiti psihoterapijskom raspetljavanju Gordijskih čvorova u astralu tih ljudi, ne bi li oni shvatili i riješili te plitke gluposti, da možemo prijeći na prave stvari.

19.35 Postoji li spol duše, kao kategorija, ili je duša izvorno slobodna od spola, i poprima ga tek utjelovljenjem?

Mislim da je istina oboje. Naime, duša se najčešće inkarnira u tijela oba spola, kako bi ravnomjerno razvila duhovne kvalitete. Kvalitete obaju spolova moraju u duši biti ravnomjerno razvijene i prisutne, a ekstremna polariziranost u tom smislu ne da nije pozitivna, nego predstavlja jednu vrstu ludila, raspada ličnosti. Nije moguće biti cjelovitom osobom ukoliko nam osobine suprotnog spola nisu kvalitetno razvijene, a ukoliko nam nisu uopće razvijene, uopće nećemo moći normalno funkcionirati. Dakako, za takav razvoj uopće nisu potrebne nove inkarnacije, jer je to sve moguće postići yogom. Ovdje se radi o spolnim polarnostima i kvalitetama osobnosti koje se razvijaju na mentalnom planu, u djelokrugu anahate.

S druge strane, spol duše je moguće doživljavati i kao muške i ženske Božanske principe, i tada je moguće reći da spol postoji

i na iznimno visokoj atmičkoj razini. Čitava spolna dualnost nižih planova neka je vrsta refleksije atmičkih principa Šive i Šakti. Takva se stanja u njihovoј punini mogu dosegnuti jedino dubokom praksom yoge.

19.36 Jesu li spolovi u duhovnom smislu jednaki?

Jednaki? Nipošto. Muškarci i žene se duhovno razlikuju u otprilike sličnoj mjeri i na sličan način na koji se razlikuju njihovi spolni organi. Dakako da nisu jednaki, ali su posve ravnopravni. Dakle, kojeg god da ste spola, možete biti posve zadovoljni, jer posjedujete veliki potencijal za duhovni razvoj, jedino što se oblik tog potencijala razlikuje među spolovima, pa se i pristup duhovnosti mora razlikovati. Svaki spol ima svoje jake i slabe točke, i čovjek mora postati svjestan i jednih i drugih. Jakih točaka treba postati svjestan kako bi se njima mogao koristiti, a slabe treba poznavati kako bi znao na čemu treba raditi, i što treba usavršavati.

Svako malo se pojavi nekakva religija koja je prilagođena prvenstveno jednom spolu, dok drugi trpi kao neku vrstu nužnog zla. Najčešće su takve religije prilagođene muškarcima, ali ima i onih prilagođenih prvenstveno ženama. Takve religije svoju nesposobnost za integriranje drugog spola tumače inherentnom nesposobnošću tog spola za postizanje visokih duhovnih rezultata, ali istina je jednostavnija: takve su religije naprosto jednostrane i koriste se samo onim dijelom osobnosti, koji je jednom spolu prirodniji i bolje razvijen nego drugom. Jasno je da će žene loše prolaziti ukoliko svoju vrijednost budu morale mjeriti mjerilima skrojenim za muškarce, kao i da će se muškarci loše provesti ukoliko budu prisiljeni mjeriti se ženskim mjerilima.

Ukoliko malo bolje promotrimo, ova naša civilizacija je idealan primjer kaosa koji nastaje kad se muška mjerila vrijednosti nametnu podjednako i muškarcima i ženama. Mislim da je čitava stvar počela s industrijskom revolucijom, kad je nedostajalo muške radne snage, pa su se industrijalci dosjetili da bi mogli i žene koristiti za rad u tvornicama. Tada je smisljen trik s "emancipacijom" žena, gdje se ženama nametnulo vjerovanje da emancipacija znači "biti kao muškarac", jer su muškarci navođeni kao primjer ostvarene osobnosti. Sve čime su se žene bavile prikazano je kao nevrijedno i ponižavajuće – tko bi još mogao razvijati svoju osobnost u kući, brinući o djeci i mužu? Kad su žene prihvatile te kriterije vrednovanja, počele su se baviti istim poslovima kao i muškarci, počele su stvarati karijeru i poslovni ugled, gdje su neke toliko pretjerale u tome, da sada izgledaju muškije od velikog broja muškaraca. Čak i ukoliko ženi i uspije u takvoj utrci postići rezultate koji se mogu usporediti s muškima, to je Pirova pobjeda, jer žena pritom uglavnom žrtvuje većinu onoga, što je čini kompletnom osobom. U stvari, žene ne shvaćaju da su im prodali foru, da su ih obmanuli. Ono, što predstavlja najgori i u najvećoj mjeri obezvređujući dio života muškarca, dakle naporan cjelodnevni rad na dosadnom poslu, ženama je predstavljeno kao sredstvo ostvarenja njihove osobnosti, kao sredstvo "emancipacije". Da su one imalo mučnule glavom, i pogledale koliko je takav posao "emancipirao" muškarce, bilo bi im jasno o čemu se radi. Sva sreća da ne žive u onim primitivnim plemenima u kojima se sakаćenje tijela doživljava kao sredstvo emancipacije, jer bi u svojoj želji za emancipacijom sve pohrlile da ih osakate. U nekim plemenima se ženu drži punovrijednom tek ukoliko joj osakate spolne organe. U drugim plemenima ih se drži punovrijednima tek ukoliko im izbiju prednje zube. U trećima je za punovrijednost potrebno kamenim dlijetima lomiti prednje zube kako bi ih se oblikovalo u šiljak. U usporedbi s takvim stvarima, raditi osam sati u uredu i voziti se kroz gužvu

na posao i s njega i nije toliko veliko zlo, ali je daleko od idealnog oblika funkcioniranja.

Biološki gledano, žene su idealno prilagođene životu u sigurnoj, kontroliranoj okolini doma, u kojoj brinu o drugima, primjerice o djeci, koju usmjeravaju prema razvoju pune osobnosti. Ženska snaga je u moći suosjećanja i osjećajnog, iskrenog govora, koji prenosi znanje i svjetonazor. Ono što dijete nauči od majke u sigurnosti doma ostat će kroz čitav njegov život najjasnije utisnutim, i to će upravljati njegovim kasnijim funkcioniranjem. Djeca upijaju sustav vrijednosti u najranijem djetinjstvu, a ukoliko su prepuštena vrtićima i ulici, jednostavno će se slabije razviti, nedostajat će im duhovne dubine, zbog izostanka duboke i intimne duhovne razmjene s roditeljima.

Takva djeca postaju dezorientirana, zbumjena, agresivna i nesigurna. Ukoliko pogledamo današnju mladež, koja ne zna što bi sa sobom, moći ćemo jedan od uzroka takvog stanja pronaći u neadekvatnom stanju kod kuće, koje je najčešće uzrokovano time što nitko od roditelja za njih nema vremena, nikoga nikad nema kod kuće, je svi rade na svojoj vražjoj karijeri, kad ih ima kod kuće umorni su, nervozni i uzinemireni, i takvo se pakleno stanje samo nastavlja godinama i desetljećima.

Djeci je užasno važno da barem jedan od roditelja ima vremena i strpljenja za njih, da s njim mogu na miru porazgovarati, ili se jednostavno kod njega ušuškati i pomaziti. Treba im netko s kim će osjetiti sigurnost, voljenost i dubinu. S jedne je strane posve svejedno je li taj roditelj otac ili majka, ali biološki gledano, to je uloga majke. Muškarac je bolje prilagođen vanjskome svijetu, ali to nije nikakva emancipacija, to nije znak uspjeha i vrline, to je zapravo teška i bolna žrtva, koju su muškarci kroz povijest podnosili samo zato, da bi njihova

obitelj mogla uživati sigurnost, mir i obilje. Oni su bili voljni ponijeti taj teret, čitavo vrijeme sanjajući o trenutku kad će se ponovo naći sa svojom ženom i djecom. Često im to nije uspijevalo – umirali su u ratovima, na poljima, u šumama, daleko od doma. Ubijale su ih prirodne sile, životinje, drugi ljudi, a i iscrpljenost i bolest. Svaki razuman muškarac rado bi se odrekao takve "emancipacije", kako bi više vremena provodio s onima, radi kojih se tako "emancipira". A danas je došlo do toga, da muškarac nakon teškog dana više nema toplinu i mir obitelji koja ga čeka, i uz koju će se oporaviti, a žena, naivna i lakovjerna, preuzima na sebe sve ono, što je najteže i u najvećoj mjeri ponižavajuće u životu muškarca, kako bi pobegla od onoga, čemu bi svatko normalan težio. Zbog ženske lakovjernosti izgubio se sâm smisao svega, i danas čitava obitelj čitav dan radi kako bi zaradila novac, koji im ništa ne znači, jer je mjerilo vrijednosti novca i rada upravo obitelj, koje su se odrekli kako bi do njega došli. Zbog čega žene drže da je brinuti se o domu i djeci ponižavajuće? Zbog toga što su prihvatile pogrešan sustav vrijednosti, sustav stvoren od strane industrije i sjedišta kapitala, kojemu je potrebna radna snaga.

Dakako, čitava stvar nije bila posve bezrazložna i glupa. Naša se "civilizacija" doista kroz povijest prema ženama ponašala neljudski, nije ih cijenila i vrednovala, i one su naprosto pokušale pribaviti sebi vrijednost, onaku kakva je bila definirana u njihovoј okolini. Neke od dobrih i pozitivnih strana toga su pravo odlučivanja u društvu, pravo na obrazovanje i tome slično. Dakako, to su prava koja su žene trebale oduvijek imati, a velika je sramota za muškarce to, što su ikada dopuštali situaciju u kojoj su se njihove žene mogle osjećati zanemarenima i nevrijednima. Isto je tako sramotno za našu civilizaciju to, što je obrazovanje bilo dostupno samo manjini, i to najčešće muškarcima. Užasno je glup stav prema kojem ženama nije potrebno obrazovanje da bi radile u kući.

Takvo nešto može reći samo potpuna budala. Pa, da bi majka mogla djeci objasniti svijet, ona bi trebala imati nekoliko doktorata. Morala bi biti stručnjak za psihologiju, sociologiju, logiku, filozofiju, biologiju, ekologiju i botaniku, fiziku i kemiiju, a osim svega toga bi trebala biti i posve prosvjetljena. Tek tada bi ona mogla djelovati idealno. Društvo u kojem bi žene bile takve, bilo bi društvo bogova, a ne ljudi. Ženama je dobro obrazovanje još potrebnije u njihovim djelatnostima, nego muškarcima u njihovim. Kako će neuka žena objasniti djetetu što su zvijezde, zašto je nebo plavo, zašto kamen koji padne u jezero stvara valove, kako funkcionira televizor, kako se sinkroniziraju semafori u gradskom prometu, kako radi neonska rasvjeta? Pokušajte na lak, jednostavan i razumljiv način odgovoriti djetetu na ova pitanja, pa će vas tada pitati koliko cijenite ulogu majke. Njena je uloga jednak izazovna i kreativna kao i najizazovnije i najkreativnije stvari s kojima su suočeni muškarci u vanjskom svijetu. Muškarac će morati razvijati poslovnu strategiju, i tako će jačati svoj um u određenom smjeru, ali žena će ponirati u um svoga djeteta, kako bi pronašla idealan način da mu objasni nešto, što mu predstavlja problem. Ona će morati teškim stvarima proniknuti u bit, i izreći ih na jednostavan i razumljiv način, koji će istodobno biti i slikovit i informativan.

Ljudi znaju biti grozno glupi. Oni misle da je lako skuhati ručak i brinuti o djeci. Koje samo neznanje leži iza toga! Naime, lako je skuhati ručak koji ništa ne valja i koji nije jestiv. Kuhanje je u stvari oblik duhovne prakse i vještina kojom samo napredni praktikanti yoge mogu ovladati kako valja. Naime, u ono što radimo utkane su naše misli, naši osjećaji, naša svijest. Hrana može biti takva da nam se od nje um raspadne i pokvari, a može biti takva da nas smiri i u duhovnom smislu uzdigne. Naime, kvaliteta svijesti koja je u hranu utkana za vrijeme pripreme integrira se s energetskim tijelima čovjeka koji hranu konzumira. U Indijskim religijskim

sustavima takvo je djelovanje hrane dobro poznato, i stoga tamo hranu ljudi pripremaju s posebnim pobožnim stanjem duha, kako bi integrirali takvu visoku kvalitetu u jelo, i time doprinijeli duhovnom zdravlju ljudi koji će tu hranu jesti. Ukoliko netko ne vjeruje u takve stvari, može napraviti pokus: neka pojede nešto u nekom prometnom restoranu brze hrane – bilo što, može to biti i obična salata. Neka pogleda kako se osjeća nakon toga. Idući put neka pojede istu takvu salatu koju je netko spremio s puno pažnje, ljubavi i predanosti, s željom da mu učini veliko dobro i iz duboke ljubavi prema njemu. Mislim da će promijeniti mišljenje.

Vidite, dakle, koliko su ženske dužnosti odgovorne, zahtjevne i koliko u njima ima prostora za istinsko ostvarenje, za istinsku emancipaciju. Ima više prostora nego će većina ljudi biti u stanju pokriti u svojoj čitavoj evoluciji. Jednako kao što muškarac može postići savršenstvo u djelatnostima u svijetu, tako i žena može postići savršenstvo u djelatnostima u okviru doma. Jednako je zahtjevno i vrijedno skuhati dobar ručak, kao i napraviti dobar automobil. Jedini problem u čitavoj stvari nastaje kad se osobi koja je skuhala dobar ručak daje manje vrijednosti nego onoj koja je projektirala novi oblik mjenjačke kutije. Pa ne trebamo svi praviti vražje mjenjačke kutije. Meni je barem jednako važno kakvu hranu jedem, i kako se od toga osjećam, kao i kako se moj auto ponaša na cesti. Zašto bih tada više držao do sposobnosti inženjera koji su zamislili i napravili moj auto, nego do sposobnosti moje supruge koja je napravila ručak? Dakako, ukoliko ja budem njenо djelo ponižavao, a djelo inženjera uzvisivao, ona će se prije ili kasnije poželjeti dokazati tako što će projektirati automobile. Dakako da bi ona to bila u stanju, ali kakva bi bila korist od toga?

Ukoliko su i muškarac i žena čitavo vrijeme iscrpljeni od posla, i ne mogu jedno drugome pružiti podršku, ukoliko jedno u drugome ne mogu naći točku mira i sigurnosti, njihova će se

veza raspasti. Kad bi ljudi samo bili svjesni što znači doći kući umoran iz vanjskoga svijeta, i tamo naći svog partnera koji je odmoran, pun ljubavi i brižan! Koliko znači kad uznemireni i umorni dođemo u atmosferu odmora i smirenosti. U takvoj se okolini čovjek izuzetno brzo oporavlja, i vanjski svijet mu ne može nanijeti trajnu štetu. Kad žena zagrli i poljubi umornog muža, ona svoju ljubav i mir prenosi na njega, i njega sav stres napušta, on se praktički trenutno odmori i postaje sposobnim normalno funkcioniratim. Ukoliko čovjek nema takvu oazu sigurnosti i mira, u koju se može vratiti nakon napora, on će propasti, upropastit će se. Kad bi muškarci ženama znali valjano objasniti koliko im one znače za njihovo mentalno i osjećajno zdravlje, one ne bi imale potrebu na bilo kakav drugi način dokazivati svoju vrijednost. One bi spoznale da su neizmjerno vrijedne samim time, što su žene u punom smislu riječi.

19.37 Ne bi li bilo pomalo nepraktično kad bi sve žene prestale raditi? Naime, u većini slučajeva ne bi bilo dovoljno novaca za uzdržavanje obitelji.

U današnjoj civilizaciji je sve nepraktično, čini se. Veliki gradovi funkcioniрају kao crne rupe, koje troše Zemljine resurse a proizvode goleme količine smeća; u njima se valjda preko 90% energije i resursa troši na stvari koje su same sebi svrhom, odnosno na rješavanje problema kojih ne bi bilo, da su se stvari uredile na bolji način. Velika potreba za novcem je nuspojava toga; naime, ljudima treba novac da bi kupili auto i benzin s kojim moraju ići na posao, treba im novac za odijelo koje će nositi na poslu, treba im novac za hrpu stvari koje im služe zarađivanju novca, a ukoliko bi živjeli u optimalno uređenoj okolini, najveći dio tog novca im ne bi trebao, pa bi svoje potrebe mogli pokrivati i s bitno manje sredstava.

Zašto je život u manjim mjestima manje stresan od života u velikim gradovima? Zato što je život bolje organiziran. Tamo je život također i jeftiniji, i čovjek može živjeti punijim životom uz manje rada. Uz suradnju među ljudima, uz dobru volju i puno ljubavi, čitava zajednica bi mogla funkcionirati na toliko učinkovit način, da bi se daleko veća kvaliteta života od sadašnje mogla postizati s daleko manje stresa. Dakako da bi ljudi trebali raditi, trebali bi ulagati svoj rad, sposobnosti i fokus u stvari od općeg interesa, ali ukoliko bi za to bili primjereno motivirani, postizali bi za manje vremena i uz manje truda bolje rezultate.

Osim toga, ljudska sebičnost je veliki izvor problema. Ona je toliko uobičajena, da će držati glupim onoga tko na takav način ne djeluje.

Primjerice, nova tehnologija, poput robotizacije tvornica, može zamijeniti fizičke radnike u monotonim i dosadnim poslovima. Dakako, čim je to postalo tehnološki izvedivo, što se desilo? Jesu li kompanije suvišne radnike poslale u mirovinu, koju bi plaćali strojevi koji rade na njihovu mjestu? Uglavnom nisu.¹ Dakako da su kompanije u takvim slučajevima otpuštale radnike, koji su zbog smanjenog broja radnih mjesta u teškoj situaciji, iako postoje svijetli primjeri ispravnog pristupa problematici. Čini se da kapitalistička ekonomija propušta uvidjeti da će napretkom tehnologije u konačnici sav ljudski rad biti zamijenjen strojnim, pa će uštedjeti još više novca na plaćama. Dakako, budući da nitko neće dobivati plaću, nitko neće moći kupovati njihove proizvode, pa ni oni neće imati novaca. Tu situaciju bi bilo zanimljivo gledati. Dakako, ne vjerujem da bi takvima i tada palo na pamet da bi neke stvari trebale služiti i općem dobru, a ne samo nečijim sebičnim

---

1 U Japanu postoji sporazum između sindikata i kompanija, prema kojem kompanije uplaćuju dio profita koji su im donijeli roboti u mirovinske fondove.

ciljevima.

Mi plaćamo užasno puno poreza i raznih davanja. Kad se zbroje svi porezi na prihode i rashode, koje plaćamo, ispada da većina naših prihoda ide državi. Ukoliko se prisjetimo da su se ljudi u Srednjem vijeku bunili zbog desetine, postaje jasno i zašto jedna osoba ne može zaraditi dovoljno novaca za obitelj.

19.38 Je li pametno sve žene povući s radnih mjesata, i poslati kući? Naime, tko bi ih zamijenio?

To bi bilo previše ekstremno i besmisleno. Naime, određen broj žena će baš željeti raditi neki posao, i to im dakako treba omogućiti. Jedina stvar koju treba ukinuti je prisila, zbog koje žene moraju raditi posao koji ne žele, umjesto da se bave svojom obitelji. Ukoliko bi nekome palo na pamet da ženama zabrani raditi, taj bi primjenjivao oblik tlačenja i zlostavljanja, što je posve neprihvatljivo. Žene treba oslobođiti kako bi se mogle posvetiti obitelji, a ne ih prisilno ograničiti na četiri zida. Dakako da postoje aktivnosti koje žene bolje obavljaju od muškaraca, i to bi trebalo i ostati u njihovoj domeni. Ja samo iznosim osnovno načelo, čije bi usvajanje znatno popravilo stanje u društvu, a to je da žene ne treba prisiljavati na naporni rad u vanjskome svijetu, nego da ih toga muškarci trebaju oslobođiti, kako bi se one mogле posvetiti obitelji i domu, i tu njihovu posvećenost treba cijeniti barem jednako kao i muška postignuća u vanjskom svijetu. Ovako, kad ženu pitaju "što radiš", a ona kaže "brinem o djeci i mužu", ljudi će prvo pomisliti kako je preglupa da bi nešto drugo radila, i neće im pasti na pamet da u njoj vide vrijednost. To je nedopustivo.

19.39 Ukoliko po cijele dane budu u kući, kako će se žene intelektualno i duhovno razvijati?

Ukoliko yogin po cijele dane meditira u pećini, ili redovnik u samostanu, kako će se oni intelektualno i duhovno razvijati? Dakako da će se razvijati, to nije čudno i iznimno, iznimno i čudno bi bilo da joj uspije duhovno se uzdizati na poslu, gdje nema mogućnosti na miru pročitati knjigu, promisliti o nečemu ili meditirati. "Biti u kući" znači imati čitav dan na raspolaganju za sebe, djecu i kućanske poslove. Ukoliko imamo u vidu da čak i zaposlene žene nađu vremena za obavljanje kućanskih poslova, tada je jasno da žena koja tih desetak sati dnevno ne mora biti na poslu može čitavo to vrijeme šetati s djecom, ili raditi nešto podjednako smirujuće. Čitava civilizacija je isprogramirana tako da sve ženske prirodne djelatnosti a priori doživljava kao ponižavajuće ili umanjujuće za ženu, i nije ni čudno da žene radije zarađuju novac na poslu, i time kupuju osjećaj vlastite vrijednosti, nego da se izlože poniženju. Ja bih im u takvom slučaju savjetovao neka s tim nastave sve dok je nužno, ali neka razmisle o tome što doista žele. Većina će željeti mirnu porodičnu atmosferu i poštovanje, i muškarcima bi bilo pametno da im osiguraju i jedno i drugo. To je, u krajnjoj liniji, njihova prirodna dužnost.

19.40 Neće li tada žena postati posve ovisna o muškarцу?

Dakako da hoće. Bit će posve ovisna i podložna, posve ranjiva i bez zaštite, predana i nježna. Bit će posve ženstvena. Predat će se muškarcu na brigu, i time postići ispunjenje. Oni koji se na ovo sablazne, nemaju pojma o razlikama između spolova i ženskoj seksualnosti. Ukoliko se žena tako postavi, svaki normalan muškarac će živjeti i umrijeti za nju, jer to je njegova prirodna uloga. Ukoliko se žena pokuša nadmetati s

muškarcem i pokazivati svoju neovisnost, veza će im se u vrlo kratkom roku raspasti. Ženina predanost i ranjivost, naime, govori muškarcu da je željen i potreban, da je vrijedan i da dobro vrši svoju dužnost. On će tada osjetiti veliku struju ljubavi prema ženi, i nema toga što za nju neće učiniti. Ukoliko se žena prema njemu zatvori, s njim se nadmeće, svađa i naglašava svoju neovisnost, svaki oblik dublje duhovne veze među njima postaje nemogućim. Ukoliko se žena preda muškarцу i ponizno mu služi, on će je uzdići iznad sebe i učiniti je svojom kraljicom. Ukoliko ona zahtijeva takvo ponašanje, dobit će njegovu suprotnost, jer će ugroziti svog muškarca, poljuljat će ga u njegovu unutarnjem svijetu, i izazvati u njemu reakciju nesigurnosti i nemira. Budući da je zapadna civilizacija utemeljena na protivljenju prirodnim odnosima među spolovima, nije ni čudno da se muškarci i žene kreću između seksualne privlačnosti i sukoba, i da među njima nema sklada.

Ukoliko žena nešto želi od muža, to će najlakše dobiti ukoliko mu se obrati nježno, blago i kao svome utočištu. Tada će on sve ostaviti kako bi joj ugodio, objasnit će joj sve što želi znati, uopće nema te stvari koju će joj on odbiti. Jednako tako, ukoliko muškarac ženi priđe zaštitnički, ukoliko joj da do znanja da stoji iza nje i da je njegova snaga na njenoj strani, ukoliko joj svojom vrlinom bude autoritet kojemu se ona može diviti, on će u njoj izazvati sličan impuls ljubavi i predanosti. Dovoljno je tek malo pameti da bi se to shvatilo i osiguralo skladan odnos, ali čini se da je odbacivanje pameti u nekim krugovima postalo maltene pitanjem časti.

Dakako, uvijek se postavlja pitanje što će se desiti sa ženom ukoliko njen muž umre ili je ostavi. Vjerojatno je da će se u takvom slučaju žena morati svakako snalaziti, a takvu je situaciju Arđuna u Bhagavad-giti navodio kao glavni uzrok

propasti društva.¹ Moje je mišljenje da je u takvoj situaciji bolje da se društvo pobrine za takvu ženu i njenu obitelj, te joj osigura dostojanstven život, nego da ona bude prinuđena boriti se za egzistenciju.

19.41 Znači li to da bi žena uvijek morala u braku biti podčinjena muškarcu?

Meni su osobno naporne takve astralne igrice s odmjeravanjem snaga, gdje svaki "partner" gleda kako bi pokazao svoju neovisnost i nadmoć. U pravom braku nema podčinjenih; nije to vojska ili koncentracioni logor da bi netko nekoga podčinjavao. Brak je partnerstvo u kojem se partneri međusobno nadopunjaju i žive u skladu. Takav sklad moguće je postići jedino međusobnim poštivanjem i služenjem. Ukoliko žena poštaje muža, ona će se prema njemu ponašati s divljenjem, predanošću i gledat će kako bi mu bolje ugodila. Jednako će muž postupati prema ženi kojoj se divi. Ukoliko tog divljenja nema, postavlja se pitanje što takvi rade u braku? Bolje bi im bilo da uzmu kamenje pa da se njime jedno na drugo nabacuju, tako bi još lakše pokazali svoju neovisnost o drugome i nevoljnost za služenje.

19.42 Nije li služenje ponižavajuće?

Imam dojam da ljudi pod služenjem misle neku vrstu ponižavanja sebe pred drugim, koji je gospodar kojemu služimo jer drugačije ne možemo. Za takav odnos imam druge riječi, a riječ "služenje" koristim kako bih označio odnos u

---

1 Bhagavad-gita 1,41

kojem se jedna osoba toliko divi drugoj, toliko je cijeni i drži do nje, da se spremna posvetiti njenom dobru i brinuti o njoj. Zapravo, onaj koji na takav način služi uzvisuje se, jer on tako svjedoči svoj izbor vrline. Služenje je ljubav koja se pretvorila u djelo, u sam život. Ljubav bez služenja je jako slabašna stvar. Ukoliko nekoga volimo, tada ćemo se biti spremni za njega založiti, a svako takvo djelovanje mogu nazvati jedino služenjem. Ukoliko vam je to ponižavajuće, vjerojatno vam je ponižavajuće i ljubiti, a nije vam ponižavajuće mrziti i prezirati. Doista, postoje oni koji tek djela nasilja i zla drže znakom snage, dok djela blagosti, suosjećanja i ljubavi drže znakom slabosti, ali takve ne držim ljudskim bićima u punoj mjeri. Takvi tek trebaju ostvariti svoju ljudskost.

19.43 Ukoliko kažeš da je brak partnerstvo, ne bi li u njemu partneri trebali biti ravnopravni? Zašto ne bi i žena mogla raditi, a muškarac odgajati djecu?

Ovakvo razmišljanje logički slijedi iz stava da su ženske prirodne sklonosti manje vrijedne od muških, i da ženstvenost ženu ponižava, dok je muževnost uzdiže. Sve dok takvi stavovi budu prevladavalii, imat ćemo totalni kaos u društvu.

Naime, žena prirodno želi biti ženstvena, ali još više želi da je se poštuje, da joj se prizna vrijednost i zasluga. Ukoliko svojom ženstvenošću ne može dobiti ništa više od prezira, tada će pokušati nešto drugo, primjerice imitirati muškarce i natjecati se s njima po njihovim pravilima.

Dakako da muškarac može odgajati djecu, a žena raditi. Muškarac čak može biti izvrstan u odgoju djece, a žena u svome poslu, ali to uopće nije upitno. Problem je to što ni muškarac neće dobiti poštovanje ukoliko se bavi ženskim

poslovima, jednako kao što ga neće dobiti ni žena. Zbog toga treba promijeniti sustav vrednovanja, i pustiti neka stvari idu svojim tijekom – ukoliko tada muškarci budu radije odgajali djecu i brinuli o domu, a žene radile na poslu, u tome neće biti nikakvih problema. Ionako oba spola posjeduju u sebi pomiješane muške i ženske kvalitete u različitom omjeru, i svaki spol može preuzeti na sebe odgovornosti koje prirodno bolje leže drugome. Žene u nuždi mogu ratovati i raditi na polju i u tvornici, a muškarci u nuždi mogu brinuti o domu i djeci, i rekao bih da to mogu raditi odlično. Žene su vrhunski stručnjaci u mnogo područja, a muškarci mogu biti fantastični roditelji. Ukoliko spolovi žele istražiti takvu raspodjelu uloga, to bi čak moglo biti korisno, jer bi se ravnomjernije razvili. Ipak, neke takve stvari predstavljaju čisto silovanje biologije, i bolje je istražiti kako bi se vlastiti spol mogao bolje iskoristiti, nego kako bi ga se moglo izbjegići. Naime, da bi muškarac razvio ženske kvalitete on ne mora rađati djecu, jednako kao što ni žena ne mora istovarivati kamione da bi razvila muške kvalitete. Muškarac će razviti kvalitete nježnosti, ljubavi, razumijevanja i blagosti već i ukoliko bude u punoj mjeri muž svojoj ženi, ukoliko je podržava, štiti, nježno i potpuno vodi ljubav s njom, te nježno i strpljivo brine o djeci i njihovim potrebama. Isto tako, da bi žena razvila muške kvalitete dovoljno je da nauči jasno i fokusirano razmišljati, posvetiti se ciljevima uporno i s požrtvovnom čvrstoćom, djelovati s inicijativom i biti inovativna. Ona ne mora pretvoriti sebe u muškaraču – dovoljno je da oplemeni svoje ženske kvalitete bistrinom, fokusom i sličnim muškim kvalitetama. Na jednak način muškarac treba oplemeniti svoj fokus i prodornost blagom nježnošću. Partneri u braku prirodno razvijaju takve kvalitete u međusobnoj komunikaciji.

Jedina stvar koja je neprihvatljiva jest to, da u domu, koji bi trebao biti srce obitelji, praktički nikada nikoga nema, jer svi naganjaju karijere u kojima pokušavaju zadobiti potvrdu o

vlastitoj vrijednosti, međusobno se natječući, a novac koji tako zarađuju troše tako što plaćaju drugima da umjesto njih odgajaju njihovu djecu, da umjesto njih kuhaju i uređuju njihov dom, da umjesto njih uređuju njihov vrt, ukratko da umjesto njih žive njihov život, dok oni rade cijeli dan kako bi im za to platili. Na kraju oni najmanje uživaju u vlastitom životu, i ispadaju magarcima, koji umjesto života imaju posao, koji im se najčešće dopada daleko manje, nego bi im se dopadao miran obiteljski život. Dakako da ni njihova djeca neće odrasti u cjelovite osobe, što je divan recept za sveopću propast.

Ono što nikome ne donosi poštovanje i ugled, nitko neće željeti raditi, i to će biti zapostavljeno, ili pak učinjeno preko volje i manjkavo. Ukoliko se tako budemo odnosili prema djelatnostima vezanima uz dom i obitelj, razbit ćemo sâmu jezgru društva, a danas već imamo prilike vidjeti kako bi to izgledalo: kao trećerazredni pakao.

19.44 Kako onda zamišljaš idealnu podjelu dužnosti po spolovima?

Treba podjednako poštivati i djelatnosti vezane uz dom, kao i one vezane uz vanjski svijet. Kad tako postavimo stvari, muškarci i žene će ovisno o svojim posebnostima odabratи ulogu koju žele obnašati u braku. U svakom slučaju jedan partner mora odabratи brigu o domu i djeci, jer će u protivnom sve propasti. Ne mogu djeca biti prepuštena vrtićima u kojima će ih odgajati stranci, a kasnije ulici. I djeci je potrebna oaza sigurnosti i brige, jednako kao i onom roditelju koji se bavi poslovima u vanjskom svijetu. Potreba za sigurnošću i potreba za akcijom trebaju biti podjednako zadovoljene.

Veze

20.1 Kako bi trebao izgledati idealni brak?

Idealni brak bi bio onaj, u kojem bi svaki partner bio usmjeren prvenstveno prema Bogu, dakle vertikalno, a prema svom partneru tek sekundarno, nalazeći u toj horizontali sredstvo ostvarenja svojeg unutarnjeg izbora i usmjerjenja. Ukoliko se partneri usmjere prvenstveno jedno na drugo kao na sredstvo osobnog ispunjenja, razočarat će se i ubrzo će se takva veza ohladiti i raspasti. Ispunjene nisu moguće dobiti od drugog čovjeka, ili preko novca i posjeda, intelektualnog obrazovanja, društvenog uspjeha ili neke druge, niže sile. Ispunjena dolazi jedino od izvora punine, Boga. Ukoliko se prije svega ne usmjerimo na Boga, propast ćemo i mi, i sve što takvi započnemo.

20.2 Nije li i bez Boga moguć sretan brak?

Takvo je nešto moguće tek ukoliko baratamo pogrešnom definicijom Boga. Nije moguće bez Boga uživati čak ni u međusobnim nježnostima koje partneri razmjenjuju, jer ukoliko nema usmjerjenja prema Bogu, prema stvarnosti i vrlini, sve će se ubrzo pretvoriti u razbojničku pećinu u kojoj caruju neznanje, oholost, samoljublje, egoizam, ispraznost i slične "vrline". Kako će takva veza funkcirati, nije teško zamisliti.

20.3 Ukoliko obožavamo partnera, ne obožavamo li time i Boga u njemu?

To ovisi o načinu na koji obožavamo, i što obožavamo. Ukoliko u partneru opažamo vrlinu, pa mu se stoga divimo i obožavamo

ga, držeći kako ta vrlina odražava Božju svjetlost, tada je takvo obožavanje pozitivno, jer kroz partnera doista vidimo Boga i težimo Božanskom, ali ukoliko partnera doživljavamo kao neku vrstu zavrpe za vlastitu prazninu, kao utjehu kojom pokušavamo nadomjestiti Boga, kao zamjenu za Boga, tada ne samo da od toga nema koristi, nego čemo i partnera skupa sa sobom povesti u propast.

20.4 Kako možemo u praksi ustanoviti razliku između te dvije pojave?

Po glavoboljama. Ne šalim se; glavobolje su izvrstan indikator, budući da se javljaju kad nam patološka veza reže našu povezanost s Bogom, pa Boga zamijenimo partnerom. Tada energija skreće s vertikalnog usmjerjenja na nekoj od čakri, i ne dospijeva do krune, gdje bi prirodno osvježavala i punila moždana tkiva. Prvi simptomi takvog stanja su migrene i ostali oblici glavobolje, te osjećaj kao da nas neki obruč steže oko glave, pri čemu postajemo nervozni, umorni, moramo češće spavati, nemamo volje i energije ni za što, gubimo interes za stvari koje bi nam inače bile zanimljive, orijentiramo se samo na partnera, i svijet sagledavamo samo preko njega, gubimo vlastitu osobnost i neposrednu vezu s Bogom, gubimo osjećaj da možemo učiniti što god želimo, i osjećamo se općenito jadno.

Kad osjetite te simptome, napravite pokus i napustite partnera na neko vrijeme, može to biti i jedno popodne, i slobodno se družite sa starim prijateljima, kao što ste to činili prije veze sa svojim partnerom. Ukoliko glavobolje prestanu, a osjećaj slobode se vrati, da bi bio ponovo zamijenjen glavoboljama nakon isteka tog pokusnog roka, možete sa sigurnošću znati da je veza u kojoj se nalazite patološka, i trebate je istog časa

prekinuti. Nemojte se ni u najmanjoj mjeri obazirati na preklinjanje partnera, na prijetnje, obećanja da će se promijeniti i slične stvari. On se neće promijeniti, ali će se zato pobrinuti da ne dobijete iduću priliku napustiti ga. Ukoliko tu pokleknete, po svoj prilici ste izgubili život.

Zbog takvih stvari bi bilo pametno da parovi žive zajedno barem šest mjeseci prije no što odluče želete li sklopiti brak. Naime, ovakve stvari će se najčešće pojaviti tek kad s partnerom doista budemo živjeli, i ne moraju se nužno pokazati u razdoblju udvaranja. Dakako, ukoliko uvijek govorite istinu i utemeljeni ste u stvarnosti, tada ćete moći prepoznati kad vas netko obmanjuje, i osjetiti da stvari nisu baš onakve kakvima ih prikazuje. Ipak, na to se nije pametno previše oslanjati, jer je takve stvari moguće krivo protumačiti, a partner će se pobrinuti za to da upravo krivo tumačenje prihvate kao pravo. Zapravo, čak i osjećaj, da će nastupiti smak svijeta ukoliko mu kažete da osjećate da nešto ne valja, osjećaj da će partner biti povrijđen, ili će planuti, ili postati nasilan – pogotovo osjećaj kad strahuјete za vlastitu sigurnost u takvim okolnostima – sve su to znaci koji vas upućuju da se takve osobe klonite i izbjegavate je u širokom luku. Takvi simptomi se razlikuju kod muškaraca i žena, ali uvijek se može naslutiti da nešto ne valja. U slučaju problema u valjanoj vezi, partneru možete bilo što reći, on će stvar saslušati i pogledati kako mu se čini, a u slučaju da misli da griješite, on će to jednostavno tako reći i iznijeti svoj pogled na stvari.

Disfunkcionalnih i patoloških veza se treba čuvati kao vraga; naime, postoji malo načina kojima se čovjek može gore upropastiti nego u takvoj vezi. Trebate se uvijek prisjetiti da ste u brak ušli kako bi vam bilo bolje nego prije, a ne zato da biste "junački trpjeli" nedaće. Nedaća će biti dovoljno i ovako, ne morate si ih još i sami navaliti na vrat.

20.5 Je li zbog energetskih blokada u takvoj vezi moguće i fizički oboljeti?

Dakako da jest. Zapravo, oboljenja je moguće pratiti po energetskim centrima koji su blokirani i na kojima je energetski tok oslabljen, prekinut ili izvitoperen.

Problemi u području krune, dakle glavobolje, depresije, osjećaj težine i pritiska na glavi (koji treba razlikovati od osjećaja pritiska kod otvaranja krune, kojeg prati osjećaj poletnosti, energičnosti i praktički ekstaze) nastaju kad se naš partner postavlja između nas i Boga, kad želi biti zamjenom za Boga – ili, alternativno, kad u nama želi pronaći nadomjestak za Boga. Takav je sam najčešće bijednik koji je svjestan svoje bijede i jedino se boji da ga zbog toga ne odbace. Ukoliko se pokušava ucjenama i manipulacijama osigurati da ga ne odbacite, najbolje će biti da ga odbacite odmah.

Blokada krune dovodi do općeg pada energije, do neuroloških bolesti, podočnjaka, čudnih snova, strahova, psihičkih oboljenja, raka na mozgu, oštećenja moždanih tkiva i sličnih bolesti do kojih dolazi kad mozak ostane bez prane.

Blokade po ostalim čakrama manje su problematične, i daju se ispraviti razgovorom i rješavanjem problema u odnosu među partnerima, jer, ukoliko kruna radi dobro, znači da nam u takvoj vezi veza s Bogom nije ometena. Ali, ukoliko nam se s nekom osobom zatvara kruna, trebamo od nje bježati što brže i što dalje, jer će nas čak i poslovna ili socijalna veza s takvom osobom ugroziti, a bračna bi nas mogla posve upropastiti. Trebamo naučiti slušati što nam naše tijelo govori, osluškivati znakove i naučiti u njih imati povjerenja. Ja sam svaki put požalio kad sam osjetio takve znakove, ali sam stvar

izracionalizirao i usprkos upozorenju nastavio imati posla s takvim ljudima. Bolje bi mi bilo da sam se istog časa uklonio iz takvog društva.

Takve je lako prepoznati po tome, što nam se čini da ćemo s njima uspješno surađivati, da će nam biti dobro, i da će oni na sebe preuzeti sve naše brige. Takvi će se za nas pobrinuti. U stvari, takvi će se pobrinuti da sve što dobivamo ide preko njih, i to na kapaljku, i kad nas posve iscijede i liše svake vrijednosti i moći da išta učinimo za sebe, odbacit će nas. Dakako, pritom će oni pokazati svoje razočaranje, jer, mislili su da smo bolji, da smo nešto posebno, a mi smo se pokazali istima kao i "svi drugi".

U trenutku kad stječemo dojam da nas partner štiti od svijeta, kako s njim pronalazimo sigurnost a sve ostalo donosi opasnost i strah, kako je sve osim njega izvor naših problema, usred čega nas on tješi i štiti, sva je prilika da se nalazimo u po život opasnoj patološkoj vezi iz koje se moramo smjesta spašavati. Veza s partnerom nas mora učiniti slobodnijima, sretnijima, treba poboljšati i produbiti naše odnose s drugim ljudima, treba otvoriti pred nama nove horizonte i uklanjati blokade s naše svijesti. Ukoliko to ne čini, bolje nam je biti samima.

Isto tako, ukoliko stalno moramo razmišljati o tome što smijemo učiniti, a da time ne povrijedimo i ne uznemirimo partnera, k vragu s takvim partnerom. Naime, ukoliko je netko pravi partner za nas, s njim ćemo činiti sve što bismo činili i sami od sebe, ali s više zadovoljstva koje ćemo sad imati prilike podijeliti i s njim. S partnerom nam je prirodno činiti sve ono, što bismo sami poželjeli, a nećemo činiti jedino stvari, za koje smo shvatili da nas umanjuju i ograničavaju, te nam samo smetaju i ništa ne pridonose našem blagostanju. Takve će stvari dakako smetati partneru, ali će smetati i nama, pa ih mi radi sebe nećemo htjeti činiti, a ne radi partnera.

Trebamo se prisjetiti da smo s partnerom iz sebičnih, a ne altruističkih pobuda. Mi smo s partnerom zato što ga volimo, zato što nam je s njim ugodno, zato što nas to veseli, zato što nas upotpunjuje i čini većima i boljima. Mi nismo s partnerom da bismo se radi njega odricali stvari koje volimo, da bismo ograničili i uništili svoj život, i da bismo neprestano gledali hoće li on biti zadovoljan našim postupcima. Ukoliko se toga prisjetimo, sasvim lako zaključiti od kakve je kvalitete veza u kojoj se nalazimo.

20.6 Ukoliko je veza sama po sebi dobra, a u njoj se javе problemi, što tada trebamo činiti?

Probleme treba odmah iznijeti na čistac i rješavati. Problemi su kao bolest: ukoliko je zapostavimo, ubit će nas. Jednako tako, mnogo je dobrih veza između ljudi koji su si odgovarali propalo upravo stoga, što su oni pokušavali sve probleme pomesti pod tepih. Mi na problem možda nećemo reagirati, ali će dio ljubavi i bliskosti koju osjećamo za partnera u tom trenutku umrijeti. Mi ćemo se prema njemu ohladiti, jer su se između nas stvorile zapreke i neriješene stvari.

Svojedobno je jedna osoba pokušavala meni i supruzi davati dobromjerne savjete za bračnu sreću. Savjeti su bili nešto u smislu da treba koji puta prijeći preko nečega, "progutati" zamjerke i pretrpjeti neke stvari. Romana i ja smo se samo pogledali, i pustili tu osobu neka priča sama sa sobom. Naime, da smo kojim slučajem bili ono za što nas je ta žena držala, dakle mlađi, glupi i naivni, te da smo je poslušali, naš brak bi do sada bio posve bez ljubavi, i mi bismo žalili za "dobrim starim vremenima".

Nikada, ni pod kojim okolnostima nemojte ništa otrpjeti i

"progutati". Ukoliko osjetite problem, koliko god vam se glupo i beznačajno činio, pričajte partneru o tome. Glasno izrecite problem. Ukoliko vas muči, plačite, povisite glas. Budite vjerni sebi, i prisjetite se da ste sa svojim partnerom upravo stoga što ste to vi, zato što ste vjerni sebi, i da će vas nastaviti voljeti tek ukoliko takvima i ostanete. Nipošto nemojte šutjeti i trpjeti, jer ćete time ubiti svaku ljubav i zamijeniti je zamjeranjem, koje će se izrodit u mržnju ili prezir. Možete posvuda gledati kako se ljubav unutar parova hlađi i gasi, i nema potrebe da učite na vlastitim greškama ukoliko promotrite tuđe.

Veliki problem nastaje kad partneri do braka dospiju zavođenjem, odnosno, stvaranjem lažne predodžbe o sebi. Prije ili kasnije osoba s kojom živite i koju tako obmanjujete shvatit će da vi uopće niste ona osoba, koju je odabrala sebi za partnera, i tada će sve otići k vragu. Zbog toga se treba s potencijalnim partnerom ponašati jednako iskreno i otvoreno, kako se ponaštate sa svim drugim bliskim osobama. Ukoliko nas tada zavoli, možemo biti sigurni da voli nas, a ne neku drugu osobu, koju glumimo. Tada će i naš brak biti sretan. U protivnom, doživjet ćemo neugodno razdoblje triježnjenja.

Za bračnog druga nam je najpametnije odabratи svog najboljeg i najintimnijeg prijatelja suprotnog spola. To je najbolji kriterij. Naime, s takvom osobom možemo razgovarati o svojim problemima, intimno i iskreno, s njom možemo zajedno činiti stvari, ugodno se osjećamo u njenom društvu i među nama postoji energija smirene bliskosti i uvažavanja. To su u stvari osobine koje jedan brak čine dobrom, uspješnim i punim ljubavi. Moja supruga je moja najbliža prijateljica. To je i razlog iz kojeg sam s njom odabrao živjeti. Ukoliko pak dopustimo da nas u vezu s nekom osobom uvuče puka seksualna želja, tada se vjerojatno radi prvenstveno o smeću koje smo pokupili od roditelja ili okoline, a koje se u povoljnim okolnostima aktiviralo i "osvijetlilo".

20.7 Kako funkciraju impulsi pomoću kojih neku osobu identificiramo kao seksualno poželjnju i privlačnu?

To je izvrsno pitanje, zapravo ukazuje na glavni problem kojim se trebamo pozabaviti ukoliko si ne želimo upropastiti život.

Trebamo znati da se naši seksualni arhetipovi formiraju prema roditeljima, još u ranom djetinjstvu. Mi roditelje nesvesno doživljavamo kao uzor prema kojem se formiramo. Tako će muškarac željeti ličiti na svog oca, a žena koju će držati seksualno poželjnog morat će ga podsjećati na majku. Jednako tako, žena će željeti biti poput svoje majke, a njen seksualni partner morat će je podsjećati na oca. Edipov i Elektrin kompleks samo su ekstremni primjeri koji ilustriraju općenito prisutnu pojavu. Dakako, ta bi pojava imala nekog smisla kad bi naši roditelji bili uzorni i vrijedni oponašanja, ali to je rijetko slučaj. Moji su roditelji u tom smislu čista suprotnost uzoru, i njih treba uzeti jedino kao primjer kako se ne treba ponašati. Da sam njih uzimao kao uzor u bilo čemu, moj bi život bio više nego jadan prizor. Zbog toga najprije trebamo shvatiti kako neki mehanizmi unutar našeg umu funkciraju, a potom ih trebamo svjesno modificirati, i sami sebi pronaći bolje uzore, u vidu bića koja se odlikuju vrlinom, ili još bolje, trebamo se izravno okrenuti vrlini i u njoj spoznati idealno funkcioniranje ljudi oba spola, i iz takvog razumijevanja prvo poboljšati i popraviti sebe, a potom potražiti sebi odgovarajućeg partnera.

"Utisci" od strane roditelja nisu jedini izvor koji oblikuje našu percepciju idealnog ponašanja spolova; mladi se ljudi ugledaju na osobe koje doživljavaju kao uzore, ali ono što pokupimo od roditelja najčešće će biti od primarnog značaja.

20.8 Nije li ipak moguće da se netko razvije u potpunu suprotnost onoga što je vidio kod roditelja, i da potraži sebi partnera koji će biti čista suprotnost njegovom roditelju suprotnog spola?

Dakako da je moguće, i to se često dešava, ali, u takvom se slučaju osoba također vodi svojim roditeljem kao uzorom, jedino što pred taj uzor stavљa negativni predznak. Takvo ponašanje znak je potisnute i neriješene frustracije i traumatiziranosti roditeljima, jer, kad bi ta osoba razriješila svoje vezanosti za roditelje, tada bi pri se izboru partnera vodila posve drugim kriterijima, koji s roditeljima ne bi imali nikakve veze. Ono što smo riješili najlakše ćemo prepoznati po tome, što nas to ostavlja ravnodušnima. Ukoliko nas privlačnost ili odbojnost prema nečemu vodi u našim odlukama i izborima, tada je jasno da u nama postoji vezanost, koju bi trebalo ispitati i razriješiti.

20.9 Je li takvo traženje partnera u liku roditelja nužno loša stvar, čak i kad su roditelji bili doista pozitivan primjer?

Dakako da jest. Kakva je to sloboda osobnosti, u kojoj ćemo se u svojim najvažnijim odlukama voditi utiscima koje je na nas ostavila okolina? Osoba razvijena ukusa i osobnosti uvažit će sve pozitivne stvari bez obzira na izvor iz kojeg one dolaze, i odbaciti sve negativne, također neovisno o njihovu izvoru. Ukoliko izvor određuje naše prepoznavanje nečega kao dobrog ili lošeg, tada ćemo jamačno s dobrim stvarima progutati i hrpu loših, ne razlikujući jedne od drugih. Sve plitke i paušalne procjene ljudi i stvari prema njihovu porijeklu i izgledu, a ne prema njihovoj biti, izvor su problema i znak slabe sposobnosti diskriminacije.

Nije, dakle, bitno jesu li nas nešto učili roditelji, nego je li to dobro i istinito. Ukoliko roditelje i njihove stavove uzimamo kao etalon ispravnosti, tada smo robovi druge velike zablude, zbog koje djeca svoje roditelje drže bogovima. Djeci su roditelji mjerilo ispravnosti i dobrote, i doista se treba složiti s tim da djeca teško mogu misliti drugačije. Ono što je korisno i dobro u slučaju djece, postaje beskorisnim i štetnim ukoliko se pojavi u odraslih ljudi. Naime, djeca u određenom trenutku trebaju shvatiti da njihovi roditelji nisu krajnje mjerilo vrijednosti, nego obične i pogrešive osobe poput njih, samo starije. Tada moraju razviti svoj osobni sustav vrijednosti, koji će biti utemeljen u stvarnosti i njenom osobnom opažanju i tumačenju, a ne više u autoritetima koji će im reći ovo ili ono. Često ljudi ne dođu do ove faze, te samo jedan autoritet zamijene drugim, primjerice roditelje crkvom. Ukoliko shvatimo mehanizam po kojem se takve stvari odvijaju, možemo preuzeti svjesni nadzor nad vlastitim životom, što od nas Bog očekuje. Od nas se ne očekuje da zauvijek ostanemo ovisnima o autoritetu, nego da razvijemo samostalnost i sposobnost objektivnog odlučivanja i biranja. Tek izbori iza kojih mi osobno stojimo znak su zrele osobnosti.

Dakako, ukoliko sami stvaramo kriterije vrednovanja, može nam se desiti i da pogriješimo. Toga se ne treba plašiti, jer greške su neizbjegljive, i nitko nam zbog njih neće prigovarati, sve dok ih prepoznajemo kao greške i na njima učimo, i nastavljamo se kretati u dobrom smjeru. Bolje je manjkavo hodati vlastitim putem, nego dobro imitirati tuđi put. U krajnjoj liniji, poanta svega i jest u tome da se mi kao takvi razvijemo, jer da smo trebali ostati ovisnima o drugima, ne bismo postojali kao cjelovita i samostalna bića, nego kao mravi u košnici. Ukoliko pogriješimo na svom vlastitom putu, tada je to tek jedna izdvojena greška, ali ukoliko uopće ne idemo svojim vlastitim putem, tada je čitavo naše funkcioniranje pogrešno, i mi živimo jednu veliku grešku, a ne život u

istinskom smislu.

20.10 Nije li ipak nužno oslanjati se na druge pri procjeni valjanosti i ispravnosti nečega? Naime, što će nam drugo poslužiti kao mjerilo ispravnosti?

U idealnom slučaju, čovjek bi u meditaciji spoznao Boga kao krajnje, apsolutno mjerilo dobra i ispravnosti. U manje idealnom slučaju, morat će se voditi svojim shvaćanjem dobra, koje će putem razvijati. Ovdje ja ne govorim o tome da nečiji kriteriji moraju biti u startu idealni i apsolutni, nego da nije pametno raditi i vjerovati nešto samo stoga što su nam rekli da tako treba. U svakom slučaju nešto trebamo prihvati jedino ukoliko smo sami u stanju stati iza toga i to odabrati kao dobro. Naše će shvaćanje zasigurno evoluirati s vremenom, i često će se ispostaviti da je ono, što smo držali dobrim, u stvari daleko od toga, ali takvo shvaćanje je samo znak da smo se mi osobno razvili, da smo razvili bolje kriterije vrednovanja, i da smo bliži shvaćanju dobra nego prije. To nikako ne bismo mogli postići da smo samo vjerujući nekome na riječ prihvatali ono što nam govori, bez razumijevanja. Ukoliko ne shvaćamo principe, ukoliko naš izbor ne slijedi iz našeg razmišljanja i stupnja profinjenosti naših osjećaja, tada je taj izbor za nas bezvrijedan. To se može vidjeti na primjeru neukog divljaka koji ne zna ništa o matematici i fizici, a drži da je Einsteinova teorija bolja od Newtonove, a samo zato što mu je neki autoritet tako rekao. Sličan je slučaj s osobama bez duhovnog iskustva i s nerazvijenim konceptom Božanskog, koje samo prihvate neku teologiju bez razumijevanja. Ukoliko takvome kažu da je jedan koncept Boga bolji od drugog, i on to prihvati, kakva je uopće korist od tog njegovog prihvatanja? Tako postoje hrpe sljedbi koje se svade oko toga kako se Bog zove, je li veći Šiva ili Višnu, i je li Bog personalan ili impersonalan, a

osobno nemaju nikakvo iskustvo čak ni suptilnih ljudskih stanja, da ne govorimo o Božanskim stanjima. Samo budala može ići okolo i propovijedati da je nešto istina samo stoga što mu je autoritet tako rekao, a on mu je povjerovao, i to isto preporučuje drugima. Dakako, takvih budala ima posvuda, sve vrvi od njih.

Jednako kao što vjernici bez razumijevanja prihvaćaju neke stavove koje uopće ne shvaćaju, tako i većina ljudi iz drugih izvora prihvaća uvjerenja iza kojih osobno nisu u stanju stati. Početne korake u pravom smjeru načinit ćemo tako što ćemo dobro preispitati vlastito razmišljanje, i prepoznati u sebi takve obrasce. Najprije trebamo pogledati koliko od onoga što vjerujemo i činimo, vjerujemo i činimo zato što osjećamo da je to ispravno i da tako treba činiti, a koliko je od našeg ponašanja samo rezultat programiranja od strane roditelja i društva, a bez ikakvog temelja u stvarnosti i istini. Netko je kršćanin zato što je rođen u kršćanskoj zemlji, a da je rođen u muslimanskoj, bio bi musliman. Da je rođen u budističkoj zemlji, valjda bi okretao molitvene mlinove, a da je rođen u ateističkoj, bio bi ateist. Od kakve je važnosti, dakle, religijsko uvjerenje, ili bilo kakvo drugo uvjerenje, koje ne ovisi o nama, nego o mjestu na kojem smo se našli? Koliko ljudi slobodno i svjesno bira svoja uvjerenja, a koliko ih samo kopira okolinu u želji za prihvaćanjem i iz drugih nižih pobuda?

Najgore je, pak, kad tako pokupimo nekakva uvjerenja koja ne razumijemo i koja možemo samo slijediti bez razumijevanja, a u tom svojem slijepom automatizmu zbog tih uvjerenja odbacujemo stvari koje bismo mi osobno ocijenili dobrima i ispravnima. Dakako da je moguće da će nas takva uvjerenja spasiti od nekih grešaka koje bismo mi u svojem neznanju počinili, ali ukoliko mi ne počinimo te greške i iz njih nešto ne naučimo, hoćemo li tada mi postati boljim osobama? Ukoliko radimo ono što nam religija zapovijeda, i to ispadne dobro, mi

ćemo ostati jednakim neznalicama kao i da ništa nismo radili, jer to nismo radili mi, nego religija. Mi se uopće u svemu tome nismo razvijali, a to, što nismo napravili nikakvo zlo, nije vrijedno cijene koja je plaćena, jer se od nas i očekuje da radimo zlo. Od nas se očekuje da učimo na greškama, od nas se traži da se mi osobno pokažemo u svojoj niskosti, kako bismo je mogli prepoznati i postupno se uzvisiti. Nema nikakve koristi od preskakanja stepenica.

20.11 Ukoliko pri izboru svojeg životnog partnera postupamo prema svojim trenutnim kriterijima, nije li vjerojatno da ćemo pogriješiti i uvaliti se u velike nevolje?

Dakako da jest. Zapravo, nije samo vjerojatno, nego je gotovo izvjesno, jer će svaki naš izbor biti od kvalitete naše svijesti, dakle jadan. Zbog toga ja i savjetujem svima, koji me žele slušati, neka prvo sebe dovedu u stanje duhovnog sklada i spoznaje, neka sebe učine savršenima, a tek kasnije neka pogledaju treba li im partner, i kakav. Ljudi hrle u brak ne bi li tamo riješili svoje probleme, a onda ustanovljavaju da su se ti problemi u braku samo namnožili i pojačali, a gotovo se ništa nije riješilo. Brak nije psihoterapijska zajednica, a partner nije švicarski džepni nožić u kojem se nalaze rješenja za sve naše probleme. U braku ćemo moći bolje izraziti ono što već imamo, a ukoliko ništa nemamo, onda ćemo u braku imati ništa na kvadrat. Kao da je partner manje prazan od nas. I on od nas očekuje da riješimo sve njegove probleme, a kad se dvoje takvih zbroji, sa svim svojim očekivanjima i osobnim manjkavostima i hrpolom neriješenih stvari, imat ćemo varivo koje neće biti ugodno kušati.

Dakako, kad se tako razočaraju s jednim partnerom, ljudi ga ostavljaju i traže drugog, idealnog. Idealni partneri, valjda,

samo lutaju svijetom u potrazi za sjebanim tipovima kojima će riješiti sve njihove probleme i pokrpati sve njihove rupe. Idealnim su ljudima, valjda, posebno privlačne tuđe slabosti i manjkavosti, pa jedva čekaju da jedan takav nađe. Ljudi, nemojte sami sebe zavaravati glupostima. Idealni ljudi tražit će druge idealne ljude, a vi ćete, ovakvi kakvi jeste, naći jedino sebi slične, sjebane poput vas, s kojima ćete se međusobno dodatno sjebavati. Takvo vam iskustvo doista ne treba, možete vi i bez toga. Zbog toga bih ponovio svoju preporuku: radite na sebi. Iscijelite svoju osobnost. Postanite cjelevitim, potpunom, sabranom i ispunjenom osobom. Tek tada, kad ste taj cilj ostvarili, možete potražiti osobu s kojom ćete izraziti svoju puninu. Prije toga, brak i seks vam trebaju manje nego ribi bicikl.

20.12 Nije li ipak nerealno očekivati da će baš svi u brak stupati na takav način sređeni? A čak i ukoliko bi bilo tako, što je činiti onima, koji već jesu u nekoj vrsti nesavršenog braka?

Da, doista je nerealno očekivati da će svi odabrati idealan oblik funkciranja, ali ja ovdje govorim o tome što bi bilo idealno, a u slučaju da netko napravi manje idealnu stvar, to nipošto nije kraj svijeta, naprotiv. Postoji određeni broj veza koje su patološke i koje treba prekinuti, a to su one u kojima jedan partner duhovno uništava drugoga, ili si to čine uzajamno i obostrano. Takve veze sam već opisao, a simptom im je "rezanje" energetskog protoka na krunskoj čakri. Sve veze osim takvih mogu se poboljšati i u konačnici pokazati idealnima, ali se, dakako, oko toga treba svojski potruditi.

Prva stvar, koju u vezi trebamo prestati očekivati, jest savršenstvo partnera. Moramo shvatiti da naš partner nije

savršeno biće i da se treba razvijati. Oba partnera trebaju promišljati o toj istini, i već i samo takvo promišljanje će ih zbližiti, jer će se oslobođiti potrebe za dokazivanjem i opravdavanjem. Moramo dopustiti partneru greške, moramo ga prihvati kao nesavršeno biće, ali oba partnera moraju čvrsto u sebi odlučiti, i pred drugim obećati, kako se svim srcem žele popraviti i postati savršenima.

Kad se oslobođimo očekivanja te vrste, možemo razviti istinsko prijateljstvo sa svojim seksualnim partnerom, jer od njega ne očekujemo da bude rješenjem svih naših problema. Dovoljno je već i to, što se volimo i podržavamo u našim duhovnim nastojanjima. Dakako da mnogo znači kad znamo da se ni od nas ne očekuje savršenstvo – tada se možemo ponašati prirodno, jer mi doista o sebi znamo da nismo savršeni, te da smo u stvari prilično daleko i od same pomisli o tome. Ukoliko moramo pred partnerom glumiti da smo više no što doista jesmo, to će stvoriti težak pritisak i potpuno omesti svaki oblik duhovne bliskosti.

Druga stvar koju moramo učiniti jest isповijed. Moramo se ispjovjetiti pred partnerom, što znači da mu moramo otkriti sve o sebi, sve što držimo sramotnim i grešnim, sve stvari koje smo napravili a kojih se stidimo, a pogotovo i prije svega se moramo ispričati za stvari u kojima smo se ogriješili o svog partnera. Kad se oboje tako ispjovjede, slijedit će katarza, osjećaj očišćenja i slobode. Isplačite se zajedno i posve se otvorite. Važno je da ništa ne ostane tajno i skriveno.

Dakako, ukoliko osjećate da bi vas otkrivanje takvih stvari pred partnerom ponizilo ili obezvrijedilo, to je znak za uzbunu, jer to očito znači da s partnerom niste dovoljno bliski, a može značiti i da vam je veza utemeljena na nekoj vrsti energetske trgovine, a ne na ljubavi. U tom slučaju treba najprije poraditi na tome; treba raspetljati takve stvari prije no što prijeđete na

intimnija pitanja. Velik broj parova živi u vezama koje su daleko od savršenstva, i bez priznanja takvog stanja neće biti moguće bilo što popraviti.

Najvažnije je konstatirati problem, prihvatići da nešto nije u redu i to otvoreno reći. Ukoliko se pravimo da je sve u redu, a osjećamo da nije, veza će se ohladiti i postati neprijateljstvom, a ne partnerstvom. Muškarac i žena moraju biti bliski prijatelji, a ne suprotstavljene sile. Ukoliko osjećate da vaš partner nije vaš najbliži i najpovjerljiviji prijatelj, to je najbolji znak da je nešto u temeljima krivo s vašom vezom, i da treba početi stvar raskopavati od temelja, kako bi se došlo do uzroka problema.

Možda je najgora stvar koja vam se u vezi može desiti duhovna nekompatibilnost, odnosno neuskladivost duhovnih želja i težnji. Ukoliko jedan partner ne može pred drugim razotkriti svoju dušu u njenoj punini, ukoliko to onog drugog plaši ili uzinemiruje, to je vjerojatan znak da će tu vezu trebati okončati. Vi ne želite do kraja života živjeti s nekim s kime ne možete biti u punoj mjeri vi, s kim ne možete živjeti punim životom i disati život punim plućima. Vi ne želite živjeti s nekim, tko vas ne poznaje u vašoj biti, i tko vas ne želi takvima znati. Takva je veza izvor boli i duševnih trauma, i bolje vam je bez nje nego u njoj.

20.13 Što nam je činiti ukoliko u svog partnera nemamo povjerenja?

U takvom slučaju to trebamo reći partneru. Trebamo mu otvoreno reći da mu ne vjerujemo, da u njega nemamo povjerenja i da se zbog toga ne osjećamo dobro, i da se takva situacija mora odmah promijeniti. Tada ćemo ili riješiti problem, ili će se veza razvrgnuti na obostranu korist. Svakom

takvom problemu trebamo pristupati beskompromisno, i uvijek trebamo staviti sve na kocku. Nikad u svađu s partnerom ne smijemo ulaziti s rezervom, sa stavom da smijemo ići samo do granice u kojoj nećemo ugroziti vezu. Zapravo je bolje u svađu ići iz pozicije da je sve izgubljeno, jer stvar ne funkcionira, i da sad trebamo riješiti stvar ili se razići. Ukoliko se tako postavimo, po svoj ćemo prilici razriješiti spor unutar nekoliko sati. Ukoliko se bojimo sukoba, misleći da je naša veza prekrhka da bi ga izdržala, tada takva veza vjerojatno doista i jest prekrhka, pa se upitajte što to znači, i želite li doista živjeti u vezi koja je toliko krhkka, da će se raspasti na prvom malo jačem potresu. Vezu treba čeličiti rješavanjem problema, koje treba iznijeti na čistac beskompromisno i hrabro. Istinski brak je za junake, a ne za kukavice. Brak nije izbor slabića. Ukoliko svoj brak doživljavate kao metodu svoga duhovnog razvoja, tada će stvari funkcionirati daleko jasnije i bolje nego inače.

20.14 Zbog čega je duhovna nekompatibilnost toliki problem, da zbog nje treba razvrgnuti vezu?

Zamislimo da je jedan partner pobožna osoba, koja želi svaki dan meditirati i baviti se yogom, koja želi razgovarati o svojim duhovnim problemima i postignućima s partnerom, i živjeti svoje maksimalne duhovne dosege. Zamislimo sad da drugi partner nema nikakvih duhovnih interesa, da na duhovno gleda sa skepsom i nevjericom, ili pak da pripada nekoj organiziranoj religiji koja suzbija istinsku duhovnost kao "štetnu". Kako te dvije osobe uopće možemo zvati partnerima? U kojem su oni to smislu partneri? Po tome što dijele zajednički krevet? Ali, kako možemo voditi ljubav s osobom koja negira sve ono, čemu težimo? Kako će izgledati naš seksualni život, da ne govorimo o svim drugim aspektima

života?

Nikako radi partnera ne smijemo zapostaviti vlastitu duhovnost. Bog mora biti na prvom mjestu, a bilo tko drugi može uopće imati ikakvo mjesto u našem životu jedino ukoliko s tim ne dolazi u sukob. Partnerom u seksualnom smislu možemo proglašiti jedino osobu koja nam je partner u duhovnom smislu, jer duhovnost i seksualnost nipošto ne smiju biti odvojene kategorije. Kroz seksualnost moramo moći izraziti svoju duhovnost, jer će nas seksualnost lišena duhovnosti upropastiti kao osobe. Seks s partnerom koji je predan Bogu kruna je seksualnog iskustva, jer nas takav seks obogaćuje i jača, on nas čini većima, boljima i moćnijima. Ukoliko je partner prilikom seksa usmijeren na nas, a ne na Boga, seks će nužno biti slabije kvalitete. Dakako da to ne važi samo za seks, nego i za sve ostale djelatnosti, ali na primjeru seksa je takve stvari najlakše ilustrirati.

20.15 Dakle, ukoliko oba partnera teže Bogu, i u duhovnom smislu jedno drugome ne smetaju, pa im je oboma krunска čakra otvorena i protočna, oni trebaju ostati zajedno?

Da, to je dobro pravilo, iako pojednostavljenio. Ukoliko su oba partnera predana Bogu, oni mogu nadvladati sve zapreke u vezi, i njihov brak postat će sredstvom njihovog oslobođenja i spoznaje Boga.

Dakako, treba očekivati sve moguće teškoće, smetnje i probleme; vjerojatno će partneri jedno drugome smetati na različite načine, vjerojatno će njihove osobne nerazvijenosti i blokade praviti probleme, ali ukoliko su oboje predani Bogu i iskreni jedno s drugim, njihov brak će savladati sve teškoće, i oni će u njemu duhovno napredovati velikom brzinom, još

povećanom zbog činjenice da će si međusobno u pokušaju otvorenog djelovanja aktivirati bolne točke, koje će tada morati rješavati.

20.16 Smijemo li zbog želje za Bogom i prosvjetljenjem posve zapostaviti partnera?

Zbog čega bismo takvo što uopće i poželjeli učiniti? Naime, ukoliko smo ispunjeni Bogom, tada ćemo to svoje ispunjenje imati potrebe podijeliti s partnerom, koji će željeti čuti sve o našim duhovnim nastojanjima, jer i on sam teži istom cilju. Naš partner mora to biti i u duhovnom smislu, mora nam biti svejedno mislimo li nešto u sebi ili to isto pred partnerom izgovaramo na glas. S partnerom moramo biti jednako intimni kao i sa samima sobom.

Ukoliko naš partner ima problema, ti problemi će boljeti nas jednako kao i njega, i mi ćemo mu prirodno željeti pomoći. Ukoliko mi imamo problema, naš partner će biti tu kraj nas, da moli Boga za nas, da nam energetski ili duhovno pomogne, da nam dâ dobar savjet, ili da nas jednostavno voli i podržava dok ne riješimo problem. Jednako kao što partneri njeguju jedno drugo u bolesti, tako će njegovati jedno drugo u duhovnim teškoćama. Taj oblik podrške razlog je iz kojeg je brak toliko pozitivna stvar, i zbog kojeg ga treba nadrediti samoći.

Partneri se trebaju međusobno poticati u dobru, kako bi svatko brže napredovao. Svatko treba s veseljem gledati na uspjehe onog drugog, i sam težiti tome da ga dostigne i prestigne. Takva igra, "tko će biti bolji", može biti iznimno korisna i lijepa, jer će svatko težiti nadmašiti onog drugog ljubavlju, vrlinom, istinoljubivošću, predanošću Bogu i dobrotom, i u takvoj konkurenciji nećemo znati radujemo li se više

partnerovim postignućima, ili mogućnosti da ga u dobru nadmašimo. U svakom slučaju, u takvom nadmetanju je vjerojatno kako ćemo se svakog dana klanjati partneru i slaviti ga zbog njegove vrline, a on će nas smjerno obožavati i moliti Boga da ga blagoslovi da uzmogne biti dobar poput nas. To je narav idealnog braka: duboka međusobna ljubav utemeljena u vrlini.

20.17 Koje su najčešće greške koje partneri čine u braku?

Vjerojatno je najčešća, a i najgora moguća greška to, da partnera počnemo uzimati zdravo za gotovo, i da ga prestanemo shvaćati ozbiljno. Zbog takvog pogrešnog pristupa postajemo skloni ignorirati partnerova raspoloženja, kao i njegove pokušaje da s nama stupi u komunikaciju. I najbolja moguća veza, između partnera koji si posve odgovaraju, raspast će se ukoliko partneri ne razgovaraju, ukoliko se međusobno ne shvaćaju ozbiljno i ukoliko nisu spremni sve staviti na kocku u rješavanju teških pitanja.

Jedan od aspekata te greške jest zanemarivanje partnera, u smislu da se oko njega manje trudimo u braku nego prije braka. Ukoliko u braku muškarac manje razgovara sa ženom nego prije, ili žena zapostavi svoj izgled, to su oblici te fatalne greške. Muškarac želi da njegova žena izgleda lijepo, on želi da se ona zbog njega uređuje i njeguje svoj izgled. Muškarci su vizualni tipovi, kojima je ženski izgled užasno bitan. Žene su, s druge strane, auditivni tipovi, one žele razgovarati, žele pričati o svojim razmišljanjima i problemima. Njima je potrebna pažnja u smislu da ih muž shvaća ozbiljno, da brine o njihovom duševnom stanju i osjećajima. Tada će se žena osjećati voljenom, jednako kao što će se muškarac osjećati voljenim ukoliko njegova žena radi njega brine o svom izgledu.

i trudi se za njega biti uvijek lijepa i njegovana. To su signali ljubavi koje muškarci i žene odašilju jedno drugome, i ukoliko te signale prestanemo odašiljati u braku, nestat će bliskosti i osjećaja voljenosti. Partneri će se udaljiti i postati tek strancima koji dijele isti stan.

Drugi problem je nevjera. Ne mislim tu nužno samo na nevjeroju u seksualnom smislu, nego na dublje oblike nevjere, primjerice kad muškarac ima vremena za razgovor sa svima, osim sa svojom ženom, jer nju podrazumijeva, ili kad se žena sređuje za izlaska izvan kuće, a pred mužem nosi neuglednu odjeću, ružne maske za lice i slično. U oba će slučaja partner osjetiti da ga ovaj drugi ne cijeni, a taj oblik bola će ohladiti svaku intimnost među njima. Zbog toga muž mora posebnu pažnju obratiti na potrebe svoje žene u smislu pažnje, razgovora i izražavanja osjećaja, te podrške i zaštite u svakom smislu, a žena mora sa svoje strane paziti na to da svome mužu bude lijepa, ženstvena i da mu na sve načine ugađa. To su prirodne uloge spolova, i njih trebamo poštovati ukoliko želimo biti sretni.

Žena mora muža poštivati, mora ga podržavati u svemu i biti mu predana. Muž mora ženu cijeniti, govoriti joj koliko je voli i koliko mu je važna, mora je pohvaliti kad god uradi nešto dobro, a blago prekoriti kad u nečemu pogriješi. Neki muževi izbjegavaju koriti svoje supruge kad ove pogriješe, misleći kako će time pokazati svoju ljubav, ali time postižu upravo suprotni učinak: žena postaje nezadovoljna, radi sve više grešaka, postaje neugodna i prigovara, i na kraju se njihov brak raspadne, a sve zbog pokušaja pomirljivosti. U stvari, žena želi da muškarac brine o njenom ponašanju i vrlini. Ona želi da je se prekori u njenim greškama, jer tada se osjeća voljenom, zbrinutom i sigurnom. Žena želi znati da je njen muž voli previše da bi joj dopustio da zastrani, i da se u tome u njega može pouzdati. Dobra žena će posebno cijeniti muža kojemu je

važnija vrlina od nje, jer ona zna da će u takvom braku biti sigurna na putu vrline, da će se muž o njoj brinuti i da joj neće dopustiti da zastrani. Ukoliko nema takav osjećaj, žena se počne osjećati nevoljenom, osjeća nesigurnost i mogućnost propasti, te čak i namjerno radi greske u nadi da će je muž ispraviti i time joj pokazati da mu je do nje stalo. Muškarci znaju krivo tumačiti takve signale, i misle da žene takve stvari čini stoga što ih ne vole.

I muškarcima i ženama su bitni osjećaj sigurnosti i voljenosti, ali oni ih percipiraju kroz različite stvari, jer se njihove duše i tijela razlikuju, kao i njihove uloge. Muškarac će se osjećati voljenim ako se njegova žena trudi oko njega, ako mu vidljivo ugađa, ako se radi njega dotjeruje, ako ga poštuje i cijeni njegove napore, te ukoliko mu izravno govorom tijela pokazuje svoje poštovanje i odanost. Žena će se, pak, osjetiti sigurnom i voljenom ukoliko muškarac s njom razgovara, ukoliko se raspituje o njenim razmišljanjima, ukoliko joj govorom tijela pokaže kako je voli i drži vrijednom i poželjnom, ukoliko se ne može suzdržati a da nježno ne dodirne njeno tijelo svaki put kad prođe pored nje, te ukoliko brine o tome da sve njene potrebe i želje budu zadovoljene. Muškarci grijese kad misle da ženama treba ispunjavati sve prohtjeve; ukoliko to budu činili, zapravo će samo ohladiti svoj odnos sa ženom, jer žena želi da je se zaustavi, da joj se pokažu jasne granice dokle smije ići, jednako kao što voli kad se udovoljava njenim željama koje su opravdane i valjane. Sve je to umjetnost; treba razviti osjećaj za odnos sa suprotnim spolom, i ukoliko u tome uspijete, iskusit ćete sve prednosti braka. Ukoliko tu umjetnost zanemarite, iskusit ćete kakav brak može biti pakao.

Dobra žena želi muškarca koji će o njoj brinuti, koji će biti čvrst u vrlini a nježan u svojim osjećajima prema njoj. Dobar muškarac želi ženu koja će biti dobra, puna poštovanja, koja će mu biti predana i koja će ga podržavati i cijeniti. Dobru je

čovjeku najprivlačnija vrlina. Vrlina, očitovana različito na muški i ženski način, seksualno je najprivlačnija kvaliteta koju jedna osoba može posjedovati.

S druge strane, niskost, nebriga, poročnost, nemoralnost, arogancija, nasilnost, bezobzirnost i okrutnost najgore su i najodbojnije kvalitete koje osoba može imati, i recept su za propast svake veze. Nebriga je ponekad toliko okrutna prema ženi, da bi tako zapostavljena žena radije imala muža koji je tuče i zlostavlja, nego onoga koji je zanemaruje. Zanemarivanje u duhovnom smislu najgore je stvar koju muž može napraviti svojoj ženi, i za takvoga nije brak, za njega je šuma ili pećina. S druge strane, agresivna nametljivost, te verbalna grubost i nasilnost najgore su osobine koje neka žena može imati. Ukoliko ikada vidite brak u kojem muž dolazi s posla, posve ignorira ženu i krene se odmarati, čitati novine ili gledati televiziju, a žena mu sa svoje strane neprestano prigovara, vrijeda ga, poziva na red i tome slično, znajte da gledate tipični primjer disfunkcionalnog braka, u kojem se partneri ponašaju posve pogrešno, i koji bi trebalo trenutno ili mijenjati, ili razvrgnuti.

Ukoliko, pak, vidite primjer braka u kojem umorni muž dolazi kući s posla, a žena mu, radosna što ga vidi, potrči u zagrljaj, puna iskrene sreće i poštovanja, a on je nježno i s ljubavlju zagrli i poljubi, duboko sretan zbog toga što je s njom, tada znajte da gledate valjan i dobar brak. Ukoliko partneri dobro funkcioniraju, ukoliko znaju rješavati probleme kako se oni javljaju, tada će ta iskrena ljubav potrajati do kraja njihovih života, i neće se pretvoriti u monotoniju ili odbojnost nakon nekoliko mjeseci.

Ukoliko žena neprestano prigovara, ukoliko joj je sve teško i naporno, ukoliko se neprestano žali i jadikuje, možemo odmah prepoznati problem. Jednako tako, ukoliko je muškarac

ravnodušan ili nasilan prema ženi, ukoliko se prema njoj ponaša bez poštovanja i kao prema predmetu koji je u njegovu vlasništvu, ukoliko se partneri međusobno vrijeđaju i jedno o drugome govore bez poštovanja ili čak s prezicom i mržnjom, tada znajte da gledate ljude kojima je mjesto prije u ludnici, nego u braku. To su sve znaci poremećene psihe, ili u najmanju ruku teško disfunkcionalne veze. Pravi brak ispunjen je strujom ljubavi koja je toliko jaka, da elektrizira čitav prostor i stvara istinski Božansku atmosferu. Ta ljubav se očituje kao međusobno poštivanje i obožavanje, kao istinska briga i sklonost. Kad takvi partneri govore jedno o drugome, lice im se ozari i srce ispuni toplinom, jer govore o nekome tko im je najdivniji i najdraži, i ne mogu smoći dovoljno pohvala kojima bi opisali svojeg supružnika.

Nemojte misliti da se do takvog stanja dolazi umišljanjem ili "pozitivnim razmišljanjem", kako se to često zove. Ukoliko ignoriramo partnerove greške, ukoliko ih zanemarujemo i koncentriramo se samo na "pozitivno", takav će brak možda zadržati slatkastu glazuru, ali ispod nje će se razvijati trulež, zamjeranje i mržnja. Aktivno uočavanje i rješavanja problema, aktivna suradnja i komunikacija ključ su uspjeha. Neuspjeh dolazi sam od sebe, i za njega ne moramo raditi ništa, ali za uspjeh se moramo potruditi, za uspjeh nam treba biti stalo. Ukoliko nam je do našeg braka stalo, tada nam neće biti teško razgovarati, komunicirati i surađivati s partnerom. Ukoliko nam nije stalo, što uopće u njemu radimo?

20.18 Primjeri koje navodiš govore ili o idealnom, ili o posve patološkom braku. Što je sa svim prijelazima između tih ekstrema?

Trebamo ponajprije razumjeti da svi slučajevi teže ekstremima,

sve je samo pitanje vremena. Ukoliko želimo shvatiti mehanizme funkcioniranja stvari, trebamo prije svega upoznati ekstreme, i po stupnju prisutnosti određenih elemenata ustanoviti s čime točno imamo posla. Dakako, ukoliko živimo u braku koji je djelomično dobar, a djelomično loš, trebamo svim srcem poraditi na tome da taj brak učinimo idealnim – to je najbolje rješenje kojemu treba težiti u svim slučajevima. Dakako, brak će nam biti onoliko dobar, koliko smo dobri mi, koji ga sačinjavamo. Dvije grešne i poročne osobe sklone niskostima ne mogu ni u kojem slučaju imati dobar brak, ali se može reći da imaju sebi primjer, iz kojeg bi neke stvari mogli naučiti.

Prvi i osnovni uvjet kvalitetnog braka jest duhovna veličina partnera. Drugi, ni po čemu manje važan, jest komunikacija utemeljena u istinskoj ljubavi. Ukoliko ijedan od ta dva temelja zakaže, brak će propasti. To znači da bilo kakav stupanj komunikacije između zlih bića neće uroditи складним brakom, ali i da loša komunikacija između dobrih bića može dovesti do nesklada, trovanja odnosa i propasti. Istodobno treba, dakle, raditi na uočavanju i popravljanju svojih vlastitih propusta i manjkavosti, te na uočavanju partnerovih propusta i manjkavosti, na koje ga treba upozoriti i insistirati na tome da ih smjesta riješi. Uvijek se trebate prisjetiti razloga iz kojih ste uopće sklopili brak – često je taj razlog iskrena ljubav među partnerima. Ukoliko želite da vam čitav život bude od kvalitete takve iskrene ljubavi, ili bolji, tada se oko toga trebate potruditi, trebate žrtvovati vlastite slabosti, i nadići nelagodu u pokušajima da partneru objasnite što bi on trebao na sebi popraviti. Dakako da treba prvo vlastitim primjerom pokazati volju da se stvari poprave.

Postoje, dakako, veze koje su u svojoj biti posve patološke, gdje je jedan partner dobar a drugi zao, ali dobar partner u takvoj vezi nipošto nije slučajno, nego zbog manjkavosti vlastite

osobnosti zbog koje je pristao na takav položaj, i u takvom slučaju trebamo najprije riješiti problem zbog kojeg smo se izvorno zapleli u takvo naopako klupko, a tek onda razvrgnuti takvu zajednicu; u protivnom bi nam se moglo desiti da se ubrzo ponovo nađemo u sličnoj situaciji.

Od izuzetne je važnosti da partneri brak shvaćaju kao metodu vlastitog duhovnog razvoja. Razvojem veze između dvoje ljudi to dvoje mogu, ukoliko to žele, postići duhovno savršenstvo, jer tek savršena bića mogu stvoriti savršenu zajednicu. Dakako, to znači da svaku prepreku treba shvatiti kao osobni izazov, problem u vlastitoj duhovnosti koji moramo biti u stanju riješiti. Čak i partnerov problem je naš problem, jer mi se moramo domisliti kako ćemo ga riješiti, jer tu partner ovisi o nama, njemu je potrebna pomoć, i ukoliko dopustimo da nam partner duhovno propadne, to će biti u velikoj mjeri naša krivica. To se, dakako, odnosi samo na one veze, koje su to u istinskom smislu, na veze u koje muškarac i žena ulaze svjesno obećajući jedno drugome doživotnu vjernost. Taj zavjet je od jednakе vrijednosti kao veza učitelja i učenika, a njegovo razvrgavanje ima slične posljedice.

20.19 Ima li smisla veza u kojoj je jedan partner slabiji od drugog, ili je brak moguć samo među jednakima u svakom smislu?

Mislim da to ovisi o definiciji jednakosti. Posve je u redu ako su učitelj i učenica u braku, ili učiteljica i učenik. Jednako je prihvatljivo ukoliko dvoje učenika istog učitelja živi u braku. Dakako, čak je bolje ukoliko je jedan od partnera u poziciji autoriteta, jer se u tom slučaju sukobi i nesporazumi daleko lakše rješavaju.

Ukoliko, dakle, jednakost definiramo fleksibilno, i kažemo da su jednakni oni, koji dijele iste duhovne težnje, ali su na različitom stupnju razvoja, tada doduše postoji neki stupanj različitosti koji nije mudro prekoračiti, ali će se takvi partneri dobro slagati i brak će im biti skladan. Ukoliko partneri imaju različite duhovne sklonosti, ukoliko je razlika u njihovoj duhovnoj zrelosti i razvijenosti prevelika, ili ako čak imaju različite duhovne ciljeve, brak će vjerojatno biti neskladan i ispunjen sukobima i problemima.

Dakako, brak između osoba demonskog mentaliteta, te onih izuzetno nisko duhovno razvijenih, bit će primjer nesklada i paklenog stanja.

Bračni partner treba biti osoba, s kojom se u duhovnom smislu najbolje osjećamo, i to ne u smislu da nalazimo sigurnost u poznatom smeću, nego u smislu da se u takvoj vezi u nama budi naša viša priroda. Partner nam mora biti najbolji prijatelj, a prijateljstvo te vrste teško da može postojati između osoba koje su u duhovnom smislu previše različite, jer se uopće neće razumjeti.

20.20 Što se dešava ukoliko se ljudi u duhovnom smislu počnu buditi tek nakon što su ušli u brak, koji im se prije činio dobrim, a sad se pokazuje kao teret?

Najbolje i najmanje traumatično bi bilo ukoliko bi pokušali u okviru takvog braka raditi na svojem duhovnom razvoju. U krajnjoj liniji, nepovoljne okolnosti mogu povoljno djelovati na naš razvoj, i pomoći nam da se razvijemo. Bježanje je rijetko kada dobar način rješavanja problema.

Dakako, postoje okolnosti koje opravdavaju i ubojstvo

partnera, a kamo li ne bježanje. Primjerice, ukoliko muž sustavno mjesecima i godinama maltretira ženu i na njoj se psihički i fizički iživljava, ili obratno, ukoliko se tako žena ponaša prema mužu, takvu vezu treba odmah prekinuti, ukoliko je takav prekid uopće moguće preživjeti. Ukoliko nije, bolje je pustiti da nas ubiju u pokušaju bijega iz takve situacije, nego iz straha pristajati na zlostavljanje. U svakom slučaju, ukoliko hrabro poginemo u pokušaju rješavanja problema, pobijedili smo barem strah, koji u većini slučajeva čini glavninu problema, pa ćemo barem u idućem životu imati čistu situaciju. Ukoliko se dopustimo maltretirati, malo je vjerojatno da će to završiti u samo jednom životu.

Dakako, najbolje je posavjetovati se s Bogom oko toga što je najbolje učiniti. Ja sam se svojedobno nalazio u groznoj situaciji u kojoj sam morao trpjeti svakakve oblike uvreda i zlostavljanja, ali sam to sve podnosio jedino stoga, što mi je Bog dao do znanja da još nije vrijeme za odlazak. Racionalni um nije najbolje sredstvo za donošenje odluka, a Božansko vodstvo je uvijek najbolje rješenje u svim okolnostima. Ukoliko od Boga ne saznamo ništa, tada to znači da je ta situacija dana nama da je riješimo, i mi moramo odabrati između nekoliko oblika funkcioniranja, gdje se Bog ne može miješati u našu slobodnu volju. U svakom slučaju, takve situacije zahtijevaju naš osobni rast u vrlini, jer se jedino vrlinom možemo spasiti zla. Ponekad je vrlina trpjeti radi većeg dobra, a ponekad je vrlina ne trpjeti. Ponekad je vrlina radije odabrati smrt nego poniženje, a ponekad je vrlina trpjeti poniženje kako bi se okolnostima dopustilo da se promijene na takav način, da se iz bezizlazne situacije stvori izlaz. Ja sam neke velike i potencijalno kobne probleme rješavao jednostavno čekajući, kad se nije moglo ništa poduzeti, a ponekad sam agresivno i trenutno djelovao i donosio odluke. Ne postoji nekakvo pravilo koje bi se dalo zapisati u obliku knjige, koju bi svatko mogao imati sa sobom i iz nje vaditi

odgovore. Život je presložen za takvo što, i potrebno je improvizirati, potrebno je sagledati stvarnu situaciju i prema njoj se dinamički postaviti.

20.21 Što uopće može napraviti dijete koje roditelji zlostavljuju, ili žena koja je posve ovisna o mužu koji je zlostavlja?

U nekim slučajevima nije moguće poduzeti ništa. Ja sam čovjek od djela, pa sam se u jednoj takvoj situaciji, kad se činilo da ne mogu poduzeti ništa, odlučio na samoubojstvo. To se nije pokazalo kao dobra odluka; možda bi bilo bolje da sam trpio zlostavljanje, mislio svoje i čekao da mi se pruži opcija bijega iz takve situacije. Iako, i ovako se situacija razriješila na jedan način, tako da ne mogu zasigurno znati što bi bilo bolje. Dakako, u toj situaciji nisam raspolagao sviješću koju imam sada, tako da nisam ni mogao sagledati sve mogućnosti koje sada sagledavam.

U svakom slučaju, za odraslu ženu gotovo uvijek postoji mogućnost bijega, ali u slučaju djece je situacija teža, i tu ne vidim lakog izlaza.

20.22 Je li opravdano ako dijete ubije roditelja koji ga sustavno zlostavlja, ili ako žena ubije muža nasilnika, u samoobrani?

Za takvo što bi morali postojati nevjerojatno teški uvjeti, ali vjerujem da doista postoji određeni broj slučajeva u kojima je nasilnika bolje ubiti, a to su često upravo oni slučajevi, u kojima bi i sud zaključio da se radilo o čistoj samoobrani. Ipak,

uvijek je bolje pobjeći iz takve situacije, nego počiniti nasilje. U krajnjoj liniji, treba imati u vidu da nasilnici žrtvu drže u umjetno izazvanoj atmosferi očaja, u kojoj žrtva objektivno može napraviti daleko više da se spasi, nego joj takav daje naslutiti kao moguće. Žrtvi se bijeg uvijek prikazuje kao veće zlo, kao nemogućnost, ili kao izvor još veće patnje. U takvoj je situaciji najbolje savladati strah i prvo pobjeći, a potom se pitati što dalje.

Netko će reći kako je bolje problem riješiti, nego bježati. Takvog bih pitao mora li on osobno u svako govno koje vidi na cesti stati, kako bi ga popravio ili kaznio, ili ga jednostavno zaobiđe? Svijet je dovoljno velik i za dobre i za zle ljude, ali to ne znači da jedni moraju živjeti s drugima. Postoje ljudi koje ja držim krajnje zlima, ali ih zbog toga ne želim ubijati ili tome slično; sve što od njih tražim jest da me puste na miru i da me se klone. Postoje sile koje se bave zlim ljudima, a ja se bavim onim dobrima.

20.23 Što je s onim vezama u kojima ne postoji nasilje fizičke, nego psihičke i osjećajne naravi?

Fizičko i duševno nasilje razlikuju se samo u formi, ne i u biti. Ukoliko jedna osoba drugu zlostavlja, to je loše i to treba zaustaviti. Kako, to je stvar izbora. Uvijek se treba odlučiti između nekoliko oblika funkcioniranja, a ukoliko netko voljno odabere zlostavljanje zato što mu se druge opcije čine gorima, vjerojatno će u ovoj ili idućoj inkarnaciji morati iskusiti sve opcije prije no što nauči lekciju.

20.24 Hipotetička situacija: recimo da imam ženu s kojom sam manje-više skladno živio godinama, a sad su se u meni probudili duhovni interesi i želim se baviti yogom i istraživati nove horizonte. Žena time nije oduševljena, ona se toga plaši i govori mi da će me ostaviti ukoliko budem meditirao. Kad meditiram, ona se ponaša histerično i pravi scene sve dok ne prestanem meditirati i uzvratim joj na jednako histeričan način. Što mi je činiti?

Takva je situacija rezultat straha od nepoznatog. Osobe nižeg stupnja duhovne razvijenosti na prisutnost više svijesti i veće duhovne snage reagiraju obrambeno, i instinkтивno će uraditi sve kako bi stvar spustile na razinu na kojoj se osjećaju ugodno i sigurno.

U takvoj situaciji najprije treba pokušati takvoj osobi objasniti čime se bavimo, detaljno i bez ikakvog prikrivanja. Moguće je da će se naš partner oslobođiti straha, ali ja još nikad nisam video takav slučaj. Zapravo, u svim slučajevima u kojima su se osobe koristile astralnim ispadima kako bi nekoga spustile iz višeg duhovnog stanja radilo se o osobama koje Boga doživljavaju kao izvor opasnosti i kao neprijatelja, i za koje stoga uopće nije vjerojatno da će u ovoj ili nekoj od bližih inkarnacija razviti duhovne interese. Osobe koje takve interese razvijaju možemo prepoznati po drugim znakovima. Primjerice, kad bi žena vidjela kako muž meditira, i pokazala čuđenje, te se kod njega raspitala o čemu se radi, i prema svemu se postavila otvoreno i iz pozicije nekoga koga doista zanima što se dešava s njegovim partnerom, tada bih rekao da je vrlo vjerojatno da takav partner i sam razvije duhovne interese, a ukoliko do toga ne dođe, vrlo je malo vjerojatno da će nam smetati, pa ćemo moći živjeti u relativnom skladu. Ukoliko jedan partner pokazuje potpunu netrpeljivost prema duhovnosti onog drugog, ili ukoliko se postavlja po sistemu "ili ta tvoja yoga, ili ja", tada je vrijeme za razvod, jer je bolje odreći

se partnera nego vlastite duše.

20.25 Druga hipotetička situacija: ja sam maloljetno dijete koje je razvilo interes za yogu, a moji se roditelji tome agresivno protive; uništavaju moje knjige, prate i ograničavaju moje kretanje, nameću mi obaveze namijenjene potiskivanju mojih duhovnih interesa, i tome slično. Pokušao sam im objasniti o čemu se radi, ali oni jednostavno ne žele čuti, i samo postaju agresivni. Što da radim?

Pričekaj da odrastes i postaneš punoljetan, a potom odi od roditelja. Teško da imaš drugih opcija. S druge strane, još se razvijaš. Danas misliš i vjeruješ jedno, sutra ćeš možda misliti i vjerovati nešto drugo. Iskoristi vrijeme koje imaš i uči, informiraj se, čitaj, razmišljaj, meditiraj. Ako ti mogu ograničiti djelovanje, ne mogu ti ograničiti dušu. Uvijek se prisjeti toga da su yogini velike duhovne rezultate postizali u pećinama i pustinjačkim izbama, ponekad i u tamnicama. Uvijek od svojeg zatočeništva možeš izvući najbolje. Teškoće su ponekad blagoslov. Tko zna, da nisam bio okružen tolikim teškoćama sa svih strana, možda bih se razvio u posve prosječnu osobu, posve prosječnih duhovnih dosega. Teškoće su mi onemogućavale da se zadovoljim osrednjim rješenjima. Tko zna; nije svako zlo za zlo, a i dobro nam ponekad može štetiti, ako nam je upravo toliko ugodno, da nismo motivirani napredovati, jer nam se čini da nam je dobro.

Duhovni počeci

21.1 Je li to razlog iz kojeg se rađamo na fizičkom planu, a ne recimo na astralu?

Jedan od razloga, da. Na višim planovima, zapravo na planovima iznad fizičkog, a ispod Božanskog, većini bi bića bilo toliko ugodno, da ne bi bila motivirana za nadilaženje svoga trenutnog stanja. Čak i ukoliko bi takva motivacija postojala, ona ne bi bila toliko jaka kao u materiji, tako da bi čak i za osrednji napredak trebalo jako puno vremena, a nije posve izvjesno ni da bi do napretka uopće došlo. Ukoliko netko želi napredovati većom brzinom, od najveće će mu koristi biti da se spusti niže, umjesto da se pokuša uzdići. Kad se spusti na ovako nisku razinu, kao što je fizička, bit će mu toliko teško, bit će okružen s toliko teškoća, opasnosti i groznih stvari, da će biti u velikoj mjeri motiviran da se iz tog užasa nekako spasi. Ja ne mogu razumjeti što bi drugo nekoga uopće moglo navesti da se rodi na jednom ovakovom mjestu, gdje je svijest smrznuta gotovo do nepomičnosti, i koji predstavlja tek nakaznu karikaturu nižeg astralnog plana. Ipak, u svoj svojoj nakaznosti, ovaj svijet je iznimno koristan kao akcelerator duhovnog razvoja. Ukoliko ga ne shvatimo kao mjesto na kojem se želimo trajno nastaniti, nego kao mjesto koje želimo nadići tako što ćemo u njemu uvjek birati ono što mu je nadređeno i od više kvalitete, tada će nam svijet dobro poslužiti, jer u ovom svijetu možemo odabrati i samoga Boga, te tako iz najgrublje razine dosegnuti najfiniju.

Dakako, zbog svoje niske kvalitete, koja praktički zatire svaki trag svijesti, ovaj svijet nosi u sebi opasnosti: u njemu se možemo izgubiti, možemo podleći niskostima i strahovima, i uvaliti se u velike nevolje. Ipak, sva je sreća da većina takvih zabluda i nevolja umire zajedno s fizičkim tijelom, iako to u svojoj biti predstavlja poraz: nismo uspjeli nadvladati svijet, nego je on nadvladao nas, i samo nas je smrt spasila od naših grešaka. To je toliko ponižavajuće da ćemo po svoj prilici

željeti odmah pokušati ponovo, kako bismo u sljedećem pokušaju bili bolji.

21.2 Koliko je u tom slučaju uopće mudro bježati od teškoća? Naime, nije li u svakom slučaju bijeg od teškoća svojevrsno priznavanje poraza?

Ukoliko se sklonimo tramvaju s puta i ne dopustimo mu da nas pogazi, to je svojevrsno priznavanje poraza, ali je istodobno i mudro. Mudar čovjek zna kad se treba boriti, a kad ne treba. Nema smisla stradati u situaciji u kojoj možemo problemu pristupiti na drugi način.

Postoje ljudi koji tvrdoglavu ustraju u pokušaju da neki problem riješe na točno određeni način, i tako su u stanju izgubiti čitav život. Meni je uvijek bilo važnije postići cilj, nego ustrajavati u nekom točno određenom načinu njegova postizanja. Primjerice, ja sam sebi za cilj postavio prosvjetljenje, odnosno punu spoznaju Boga i odlazak Njemu. Tog se cilja nisam odričao, ali sam mnogo puta mijenjao metode kojima sam ga pokušavao postići. Kad nešto nije davalо rezultate, ili sam vidio da su rezultati upravo suprotni onome što sam želio postići, obično sam se znao odmaknuti od problema i razmotriti ga na drugi način, poslušati što mi moji neuspjesi govore. Tada bih pokušao na drugi način. Kad bih pogriješio, ne bih jadikovao o greškama i vlastitoj grešnosti, nego bih odmah pokušavao ponovo, na drugaćiji način, i tako sve dok mi ne bi uspjelo. Treba stvari gledati pragmatično; nema nekog smisla ustrajavati u pogrešnom funkcioniranju samo stoga što smo uz njega emotivno vezani. Čovjekov život je prekratak da bismo ga trošili na ispraznu taštinu, makar ona bila i duhovna. Ukoliko ste deset ili dvadeset godina radili krivo, odbacite to i krenite ponovo. Nema smisla raditi krivo

još dvadeset godina. Ljudski je grijesiti, a od nas se i očekuje da učimo na greškama; ne smijemo se toga sramiti. Istinski grijesi ne onaj tko pravi greške, nego onaj tko pokušava biti u pravu, i tako trajno boravi u stanju greške, umjesto da ga nadide.

U svakom slučaju, ni vrijeme koje smo potrošili grijeseci nije uzaludno bačeno, jer smo iz greške imali prilike mnogo toga naučiti. To je pozitivan pristup problematici. Nema smisla jadikovati, time ništa nećemo riješiti, a izgubit ćemo još vremena. Prosvijetljeni ljudi ne jadikuju, a neprosvijetljeni bi trebali imati pametnijeg posla.

Odličan primjer kobne naravi tvrdoglavosti jest muha, koja svu svoju životnu energiju potroši udarajući glavom u staklo, sve dok od umora ne ugine. Njoj nije dovoljno da jednom udari u staklo, ustanovi kako se kroz tvrdo ne može proći, i pogleda kako bi se staklo moglo zaobići. Ne, ona mora ustrajati. Takva je ustrajnost rezultat gluposti. Ustrajnost je dobra ukoliko znači čvrstu usmjerenost na cilj, ali ukoliko se na jednak način usmjerimo na sredstva, lako je moguće da ćemo na prvoj zapreci propasti.

Zbog te vrste ustrajnosti, koja dolazi od tuposti, kao i zbog jakog ega, mnoštvo početnika padne u prvu rupu na putu, i iz nje teško izade. Takvi najčešće upadnu u prvu sektu koja im se dopadne, i tamo ostanu sve dok se posve ne upropaste. To je jedan od razloga zašto su sekte pune budala: pametni su, ukoliko su tamo uopće i zalutali, vrlo brzo otišli, nakon što su vidjeli da ih to Bogu neće odvesti.

21.3 Zašto je ego uzrok propasti početnika?

Ego želi biti u pravu, on želi pametovati, propovijedati, on želi biti poseban, odabran, spašen. On želi imati svoju posebnu misiju u svijetu, želi biti junak koji spašava zalutalo stado, želi biti svjetlo u mruku. Ego je znak duhovne slabosti kojoj treba gorivo u vidu laskanja i povlađivanja, a razne sljedbe se upravo time koriste. One na već postojeći plamen doliju benzin, umjesto da ga uguše pijeskom.

Početnik će teško odabratи istinskog učitelja, zato što je istinski učitelj ozbiljan i mudar, on zna koje su čovjekove slabosti i pokušava ih ispraviti. Kako je početnik još u velikoj mjeri uvjetovan svojim slabostima, on to osjeća kao napad na sebe, i radije odlazi tamo gdje će njegove slabosti afirmirati i učiniti ih centrom svijeta.

Što radi osoba s poremećenim doživljavanjem seksualnosti i vlastite vrijednosti? Odlazi u nekakvu sektu, dakako! Tamo će joj reći kako je njena seksualna nečistoća u stvari znak duhovne razvijenosti (jer joj se seks gadi), time će joj hraniti ego, i eto nam sljedbenika-misionara. Početnik će se najbolje provesti ukoliko na početku gleda svoja posla i radi na sebi, barem dok ne razvije nekakvu sposobnost razlikovanja stvari i razumijevanja vlastitog funkciranja. Bez toga, postat će lakim plijenom svakakvih čudnih društava. To je ista stvar kao i sa seksom i brakom: u to se lako upustiti, ali se iz toga teško izvući, ako se pokaže kao greška. I tu, dakle, važi isto pravilo da je čovjeku najbolje da prvo sebe dovede u red, a tek potom da stupa u kontakt s drugima, jer će inače imati samo nevolje, i one koje mu trebaju i one koje mu ne trebaju.

21.4 Ipak, možemo li od početnika uopće i očekivati da bude slobodan od ega?

Ne možemo, dakako. Kad bi bio slobodan od ega, ne bi bio početnik nego velika duhovna sila. Ego je svojstven početnicima i duhovno nerazvijenim bićima. Ipak, uz sav taj ego bi trebalo postojati makar malo zdravog razuma i distance, kojima ćemo se moći ispraviti kad pogriješimo, i barem toliko slobode od ega da budemo sposobni priznati grešku. Već i to je dovoljno da nas spasi od velikih grešaka i da nas vodi prema svjetlosti.

Početnik treba biti svjestan da je početnik i budala. Ukoliko sebe bude držao budalom, neće biti opterećen potrebom da bude u pravu. Budala može pogriješiti, i greške može primati s lakoćom. Što nam se najgore može desiti ukoliko počinimo grešku, a onda to priznamo i popravimo je? Ništa. Ljudi će moći ustvrditi kako smo nesavršeni – a to će dakako biti posve neočekivana vijest za nas. Budala je onaj, tko bi to drugome zamjerao, jer u ovom svijetu i nema ničeg savršenog. Jedino je Bog savršen. Sve ostalo je u manjoj ili većoj mjeri sranje. Ukoliko tako gledamo na stvari, budala nije onaj tko grijesi, nego onaj tko se boji priznati da je sposoban za greške.

Ja sam uspio postići cilj yogе upravo stoga, što sam sebe držao glupim, primitivnim i slabo sposobnim zapadnjakom, koji je po svemu inferioran mudracima koji su yogu zamislili. Od mene se očekivalo da ne znam ništa i da grijesim. Zbog toga sam s velikom lakoćom mijenjaо pristupe, i nije mi previše teško padalo kad bih izjavio ili napravio neku totalnu glupost. Jednostavno bih shvatio da je to glupost i u sljedećoj prilici uradio bolje. Isto tako, kad sam video da neka tehnika pranayame ne djeluje dobro na mene, prestao sam je raditi, umjesto da se poput prave budale njome ubijem, zato što bi me bilo stid priznati da sam negdje pogriješio. Ja sam svojedobno i Sai Babu držao avatarom i svojim Učiteljem, pa sam kasnije ustanovio da sam po tom pitanju grijesio, jer se u njemu ne utjelovljuje Bog. Ja sam dugo u to vjerovao i to je predstavljalo

jedan od temelja mojeg svjetonazora, a opet, kad se ispostavilo da je pogrešno, ispričao sam se svima koje sam uvjeravao u to da je Sai Baba avatar, i nastavio dalje. To je možda bilo bolno, ali bi još bolnije bilo ustrajati u nečemu pogrešnom, a samo zbog straha od suočavanja s posljedicom vlastite greške. Duhovnost je za hrabre, za one koji su spremni odbaciti sigurnost, a ne za one koji u duhovnosti traže sigurnost. Takvi neka trlaju krunice u crkvama, za njih nije yoga.

21.5 Je li početniku pametnije biti otvoren prema raznim naučavanjima, ili treba svim srcem prionuti uz jedno, koje doživjava kao ispravno?

Kao prvo, početnik treba shvatiti da je on upravo to – početnik. Njegovi kriteriji izbora bit će početnički, i ukoliko uspije odabrati pravu stvar, to će biti više plod slučaja ili karme nego njegove sposobnosti. Početnik, dakle, treba biti skeptičniji prema sebi, nego prema drugima. Sva je prilika, naime, da su iz njegove pozicije sva naučavanja, koja se njemu čine suprotstavljenima, ispravna. Ukoliko neuk čovjek vidi kako dva vrhunska znanstvenika žustro raspravljaju o nekom problemu iz područja fizike, on nema pravo reći kako je jedan od njih u krivu. Naime, čak ukoliko jedan od znanstvenika i jest u krivu, on je u krivu na tako visokoj razini, da ga on iz svoje pozicije može slobodno doživljavati kao nepogrešivi autoritet. Oba znanstvenika u raspravi mogu takvome biti učiteljima, a činjenica da se oni na nekoj visokoj razini razilaze nema nekog posebnog značenja za njega u njegovoj poziciji neukosti i neznanja.

Primijetio sam neku vrstu duhovnog snobizma među ljudima koje se jedva može nazvati i početnicima; naime, često mi takvi dolaze s pitanjima o raznim duhovnim učiteljima – što mislim

o Sai Babi, što o Babađiju, što o Yoganandi, što o Maharišiju. Meni je to užasno sablažnjivo. Naime, ja o Sai Babi nemam posebno visoko mišljenje, ali sam svojedobno iz njegovih knjiga mnogo naučio, jednostavno stoga što sam ja tada bio u poziciji neuka čovjeka koji ne zna, i u usporedbi sa mnom tada, Sai Baba je bio neizmјerno visoki autoritet. U njegovim knjigama našao sam bezbroj dobrih i nekoliko loših savjeta, dobre sam usvojio i pomogli su mi, a loše sam također usvojio, nanijeli su mi zlo i od toga sam također mnogo naučio. Pametan čovjek će sakupljati mudrost iz svih izvora, a loše stvari će zanemariti ili odbaciti. Kakvo sad klasificiranje duhovnih osoba? Ukoliko svakom učitelju dodijelimo broj koji označava njegov duhovni doseg, i napravimo graf na kojem će najviši učitelj imati vrijednost milijun a najmanji tisuću, od kakve će to koristi biti početniku koji na tom grafu ima vrijednost dva?

Jedna od najvažnijih stvari koje čovjek mora usvojiti na svom duhovnom putu jest spoznaja o tome da na ovom svijetu ne postoji savršenstvo; postoje samo stvari koje nas mogu uputiti ka savršenstvu, i one koje nas od njega mogu odvratiti. Ne postoji niti jedno naučavanje, niti jedna tehnika, niti jedan učitelj, za kojeg bi se moglo reći da je bezuvjetno savršen i potpun. Jedino Bog je bezuvjetno savršen i potpun, a ukoliko učitelj ili nauk nosi barem dio Božanske kvalitete, nama će biti neizmјerno koristan. Nikad ne treba zbog prisustva lošeg odbaciti dobro; ukoliko dobrog učitelja ne slušamo tamo gdje ima pravo, a zato što ponekad i u nekim stvarima ima krivo, možemo si ozbiljno našteti. Kao što je svojedobno Paramahamsa Ramakrišna rekao: metla je možda u apsolutnom smislu prljava, ali je dovoljno dobra za čišćenje ostalog smeća.

Ukoliko je učitelj prosvijetljen ali nesavršen, on će itekako učenika moći dovesti do prosvijetljenja, a tada će se učenik

moći usmjeravati prema savršenom Bogu, kojeg će neposredno opažati. Ukoliko, vođen manjkavim razmišljanjem, zaključi kako učitelj posjeduje nesavršenosti, pa ga stoga nema smisla slušati, ostat će glup kakav jest, i neće napredovati. Predanost, čak i usmjerena prema nesavršenom a dobrom, ima uzdižuću kvalitetu. Ja sam na svom primjeru ustanovio da je moguće posve se predati osobi u kojoj doživljavamo savršenstvo, i tako ostvariti oslobođenje, makar je ta osoba daleko od onoga, čime je držimo. Ja sam inicijaciju u Purušu postigao tako što sam se u sebi posve predao svome Učitelju, misleći kako je to Sai Baba. Kasnije se ispostavilo da Sai Baba uopće nije ni približno dorastao idealu koji sam kroz njegovu sliku doživljavao, i da je njegovo prosvjetljenje zapravo izuzetno ograničeno. Ipak, ja sam se tako inicirao u izuzetno suptilno stanje, nadišavši tako zid koji dijeli Purušu i Prakrti.

Očito, znanje na fizičkom planu, kao ni savršenstvo razumijevanja u fizičkom umu, nisu nužni uvjeti za postizanje oslobođenja. Zapravo, pokušaj da postignemo savršeno razumijevanje prije no što se odlučimo predati može biti kobna zapreka, koja nas može posve ograničiti na beznačajna duhovna postignuća. Razumijevanje će doći kasnije, kad se um otvoriti ka spoznaji i stvarnosti, a to se postiže predanošću, i to onda kad još nemamo znanja.

Kandidat za učenika mora shvatiti slijedeće: ukoliko je njegov učitelj utjelovljen, on će nužno patiti od manjkavosti u prenošenju znanja. Čak i Božanska bića poput Babađija su znala manjkavo objašnjavati stvari i pričati besmislice, jer im je nedostajala sposobnost prenošenja određenih stanja na način koji bi umu učenika bio shvatljiviji. Svi su veliki Majstori imali neku nesavršenost; u nekim su stvarima bili bolji nego u drugima, neke su stvari razumjevali bolje, a neke lošije. Ukoliko učenik očekuje od učitelja da mu ovaj bude zamjena za Boga, tada će se dakako grdno razočarati, ali će time samo

pokazati svoje slabo shvaćanje problematike. Učitelj ne mora biti u stanju napamet računati integrale ili nešto slično, da bi ga se držalo savršenim učiteljem. Ja savršenim učiteljima držim sve one, koji su bili u stanju svoje učenike uzdići na višu razinu svijesti, i pokazati im svojim primjerom kako izgleda viša svijest.

Meni dođe zlo kad vidim kakvim se problemima muče moji učenici. Tu ima svega: poremećeni osjećaj sigurnosti, prljavi pranički astral, nesposobnost za elementarnu koncentraciju, seksualne projekcije, oholost i posesivnost, strahovi i slično smeće. Ovdje ja ne pričam o ljudima koji bi pripadali nekakvom dnu ljudske populacije, nego o kremi, eliti, najboljem što sam do sada uspio sresti, najpametnijim i najčišćim dušama, jer druge uopće ne bih razmatrao ni kao učeničke kandidate. Kad vidim s čime takvi napredni ljudi imaju problema, kakva pitanja postavljaju i koji su im dosezi, što ja mogu zaključiti? Mogu zaključiti da bi im bilo kakav učitelj, koji je riješio te niskosti, mogao biti od koristi. Oni ne bi bili u stanju mene razlikovati od deset puta slabijeg i manje utemeljenog u Bogu. Od kakvog značenja njima može biti pitanje jesam li ja samo ovlađao stanjem nevezanosti, kontrole uma i osjećaja, te nesebičnom i sveobuhvatnom ljubavlju, ili gledam Išvaru u oči? U svakom bih slučaju bio iznad njihove pozicije i mogao bih im pomoći. Zato ja ne vidim neke vajde od lova na "lažne učitelje". Dakako, lažni učitelji postoje, postoje osobe bez ikakvog uvida u stvarnost, čak i potpuni luđaci, koji se predstavljaju kao duhovni autoriteti i zahtijevaju potpunu predanost i poslušnost učenika, koje drže u ovisnosti i nanose im štetu. Protiv takvih se pojava ima smisla boriti, ali ima li se smisla boriti protiv učitelja koji ima u iskustvu stanje kozmičke svijesti, ali mnogo toga ne razumije? On je možda nesavršen, on možda griješi, ali njegove greške sadrže više vrline nego vaša moralnost i ispravno ponašanje. On je u usporedbi s vama biće višeg reda, on je video stvari o kojima vi

i ne sanjate. Ja će takve ponekad kritizirati, čak i iznimno oštro, i nipošto ljudima neću savjetovati da ih slijede, ali to činim zato što držim kako će imati više koristi ukoliko budu slijedili mene. Dok sam ja ovdje, nema razloga da netko odabere manjeg učitelja. Kakvog bi smisla imalo da netko za Krišnina života slijedi nekog poluprosvijetljenog prosjaka, a Gospod je u njegovoј blizini? Za Isusova života, kakvog bi smisla imalo slijediti Nikodema? Bolje je u prisustvu boljeg odabrati bolje, ali ukoliko za bolje ne znate, ili vam razlika između dobra i većeg dobra nije uočljiva, bilo što će biti bolje od ničega. Bolje je da ljudi slijede Sai Babu, koji se pretvorio u karikaturu svega onog, što je trebao biti, nego da budu materijalistima i neznašicama. U krajnjoј liniji, Sai Baba je ljudima dobro savjetovao neka se posvete duhovnoј praksi, neka pokušaju pobožanstviti svoj život i neka rade na postizanju spoznaje sveprožimajućeg Apsoluta. Što ima lošeg u tim savjetima? Nije on posrnuo zato što je slijedio vlastite savjete, nego zato što je počinio greške na razini koju vjerojatno nitko od vas uopće nije u stanju pojmiti, jer je Sai Babin um daleko profinjeniji i suptilniji, nego ste to vi u stanju i zamisliti. Ja shvaćam njegove greške i moј "križ" je rezultat njegova posrnuća, ali u mojoј oštrot kritici ima daleko više istinskog štovanja njegove biti, nego u astralizmima njegovih "predanika". Egoisti idu okolo i traže si učitelje koje će neko vrijeme štovati, a potom odbaciti. Ja sam sreo hrpe takvih, a svi, kao, traže "istinskog učitelja", kojemu bi se predali, ali su uvjek razočarani. Takvi bi se valjda jedino vragu u cijelosti predali, da ga sretnu, jer bi im on rekao sve što žele čuti, i bio bi sve što oni žele.

Sjećam se kako sam ja svojedobno razmišljaо, dok sam bio početnik. Svakoj sam osobi, za koju sam osjećao da je iole duhovna, odavao najdublje poštovanje i na sav je glas hvalio. Uvijek sam isticao samo najbolje strane nečije osobe i nauka, a sve loše sam ignorirao i pripisivao mogućem krivom shvaćanju

i nesporazumu. Mislim da je to najbolja stvar koju početnik može napraviti. Njega će traženje nedostataka uništiti. Traženje nedostatka je posao Majstora, koji im zna ispravno pristupiti, koji zna kako ih ispraviti, i kojeg oni neće smesti i usmjeriti ka negativnom. Početnik se treba diviti i obožavati, jer će jedino tako visokim usmjerenjem nadvladati svoju urođenu sklonost ispraznom kriticizmu i negativnostima. Dakako, on treba slušati Božanski glas u nutrini, koji ga opominje i vodi, i treba se čuvati onoga na što je upozoren, ali ukoliko bude išao okolo i tražio nedostatke učiteljima, loše će se provesti, jer će od silne usmjerenosti na nedostatke posve propustiti sve dobre stvari, koje bi mu mogle pomoći i spasiti ga.

Ja sam pun manjkavosti i nedostataka, ali tko me bude slušao i slijedio, postići će oslobođenje za života. U to može biti siguran. Ja mu neću znati reći koja je desetmilijunata decimalna broja pi, niti će mu biti u stanju reći ima li života na Marsu ili Titanu, ali će mu i te kako znati reći kako da meditira, kako da usmjeri um i dah, kako da podesi fokus i usmjerenje svijesti, kako da probudi Kundalini i kako da se preda Svevišnjem. Isto tako nisam u stanju rukama podići auto ili letjeti zrakom kao ptica, ali sam u stanju čovjeku s krivo usmjerenom Kundalini ispraviti poremećaj pukim usmjerenjem volje. Jedino je pitanje što vam je bitno. Ukoliko želite računati pi, uzmite računalo i njemu postavite pitanje. Ukoliko želite vidjeti ima li života na Marsu, pričekajte da znanstvenici to sa sigurnošću ustanove, ili odite sami tam i provjerite, ako ste u stanju. Ukoliko želite nekoga tko leti zrakom, imate mnoštvo ptica i letećih insekata, pa se bavite njima, a ukoliko želite postići vezu s Bogom, tada će vam biti korisno slušati moje upute i postati mojim učenicima – ukoliko vas prihvatom, jer to je uvijek moja odluka.

21.6 Zašto bi čovjeku uopće trebao učitelj? Nije li Bog sveprisutan i dostupan svima?

Bog je doista sveprisutan i dostupan svima, ali i elektromagnetski valovi su sveprisutni i dostupni svima, pa ipak ne vjerujem da ste u stanju pratiti televizijski program jednostavno tako što ćete pomisliti na određenu frekvenciju. Za to će vam trebati televizijska antena i prijemnik. A čak i ukoliko imate antenu i prijemnik, dobro će vam doći upute za njihovo korištenje.

Analogno, Bog je sveprisutan, ali treba znati u kojem smjeru Ga treba tražiti, a čak ni to vam neće značiti ništa, ukoliko vaša svijest nije dovoljno suptilna da bi Ga uopće percipirala. Ja ni uz najbolju volju ne mogu neposredno gledati radio valove, iako znam da su svuda oko mene. Jednako tako, Bog je uvijek bio unutar mene i okruživao me je sa svih strana, ali me to nije sprječavalo da većinu života budem u zabludi i držim Ga odvojenim od sebe i o Njemu imam svakojake krive predodžbe. Da mi je netko bio u stanju reći kamo da gledam i što da tražim, učinio bi mi veliko dobro, isto ono dobro koje ja pokušavam učiniti vama, i zbog čega sam napisao tolike knjige koje se bave spoznajom Boga, i tolike sate, dane i godine naučavao to isto.

Učenik uz pomoć učitelja može u jednom danu shvatiti sve ono, što sam ja bezuspješno pokušavao dokučiti godinama. Zapravo, za velik broj stvari vam i ne treba učitelj; pomoći će vam čak i knjiga koju je napisao prosvijetljeni Majstor. Ukoliko ste iskreni i tome pristupite na ispravan način, mnogo ćete toga naučiti i možda ćete čak postići prosvjetljenje, jer knjiga koju je napisao učitelj i sama može predstavljati učiteljevu nazočnost. U to sam se mnogo puta uvjeroio, i da nije tako, ne bi toliki mudraci pisali knjige. Ponekad je dovoljno vidjeti čak i fotografiju sveca, pa da vam se duh ispunи Istinom

i nadahnućem. Čak i slika velikog yogina može vam biti učiteljem, ukoliko se otvarate prema onome što kroz nju osjećate. Duhovni nauk nije stvar uma, to je stvar suptilnih osjećaja, duhovnog magnetizma. Kroz sveca zrače više energije, supstancije viših razina stvarnosti, on ih sve sažima u sebi, i u njegovoj fizičkoj nazočnosti u svijesti se učenika dešavaju suptilne promjene i duhovno nadahnuće. Više ćete naučiti samo gledajući osobu Majstora i sjedeći u istoj prostoriji s njim, nego ukoliko sami meditirate, jer je sâm pogled na takvo biće jedna vrsta meditacije. Poanta meditacije je dodir s višom stvarnošću, a da bismo je dotakli, moramo je na neki način naslutiti, moramo osjetiti u kojem se smjeru nalazi da bismo tamo krenuli. Ukoliko nemamo predodžbu o tome što bi prosvjetljenje bilo, i kako bi to sve skupa trebalo izgledati, padat ćemo u razne zablude. Zbog toga treba kombinirati pristupe: treba čitati knjige koje su pisali prosvijetljeni ljudi, treba slušati glazbu koju su komponirali ljudi velike duhovne snage, treba se družiti s duhovno moćnjima od sebe, i treba pokušati osjetiti unutarnju nazočnost Učitelja. Tek ukoliko nam tu nazočnost uspije osjetiti, ukoliko osjetimo Njegovu istinsku kvalitetu, možemo sebe držati učenicima.

Učenik nije ovca koja samo bleji za učiteljem i napamet uči "duhovno" ponašanje. Učenik je mudrac predan Bogu. To uvijek treba imati na pameti, kako ne bismo nekakav niži oblik ulizištva proglašili učeništвом. Onaj tko je dovoljno dobar da postane učenikom, uskoro će biti dovoljno dobar da postane Majstorom. Učenička pozicija je izuzetno visoko u duhovnom smislu, i nalazi se tik do prosvjetljenja. Onaj tko učenike drži nekom vrstom podložnih, nižih osobnosti, budala je bez mozga. Takvome su valjda banana i klip kukuruza ista stvar, jer su oboje duguljasti i žute boje, a tko će se sad obazirati na neke sitne razlike. Jednako tako, takav može reći da svi koji nekoga slijede i štuju imaju svijest od iste kvalitete, a to, što postoji izvjesna razlika između Petra, Ivana i Arđune s jedne

strane, i blesavih sljedbenika političkih vođa, sportaša i glumaca s druge strane, to takvima valjda neće biti dovoljno da zaključe kako se tu radi o posve različitim fenomenima. Jedno je slijediti utjelovljenog Boga zato što u njemu neposredno opažaš Božansku stvarnost, a drugo je slijediti arogantnu budalu zato što si slijep i neznalica. Kad smo to razriješili, ostaje činjenica da pravi učitelj zaslužuje predanost, divljenje i obožavanje, i to ne zbog neznanja i projekcije od strane učenika, nego upravo zbog učenikovog dobrog i kvalitetnog uvida u bit stvari, kojim opaža učitelja kao osobu koja je toliko ispunjena Božanskim kvalitetama, da mu je grijeh pristupiti sa stavom nižim od predanog obožavanja, ili barem divljenja.

Nije svatko u stanju obožavati sveca, jednako kao što nije svatko u stanju obožavati Boga. To zahtijeva visoku razvijenost i suptilnost svijesti, jednako kao što divljenje dobrom matematičkom dokazu zahtijeva visoku suptilnost uma i određeni način razmišljanja. Da bismo se divili dobroj umjetničkoj slici, moramo i sami biti u velikoj mjeri umjetnicima, jednako kao što moramo u velikoj mjeri biti svetima da bismo se mogli valjano diviti svecu i Bogu. Sveca čini svetim upravo njegova visoko razvijena sposobnost osjećanja viših stanja svijesti, od kojih je predano obožavanje Boga najviše.

Početniku će biti korisnije da uživo vidi kako ja funkcioniram, nego da deset godina razmišlja o tome što bi bio Bog i postoji li On ili ne. U mojoj će prisutnosti osjetiti Božansku iskru, ukoliko u njemu ima ikakvog duhovnog potencijala. Samo potpuno nerazvijene osobnosti, koje su posve obuzete sobom i vlastitim iluzijama, ne uspijevaju ništa osjetiti. Svatko iole razvijeniji osjetit će moć, naslutit će nešto od njene kvalitete, i ukoliko taj osjećaj zadrži zauvijek u svojoj svijesti, ukoliko ga koristi kao mantru koju će neprestano ponavljati i uranjati u njene finije i dublje slojeve, prosvijetlit će se unutar šest

mjeseci, to mu ja jamčim. To, što je većina previše glupa da tu mogućnost iskoristi, njihov je problem.

Učitelj je, dakle, od ogromne važnosti. Daleko je bolje uopće čuti da negdje postoji pravi učitelj, nego dobiti milijun dolara na lutriji, a sam susret s takvim se ne da ni sa čim usporediti po vrijednosti. Nema te materijalne vrijednosti kojom bi se takva sreća mogla izraziti, jer sam pogled na Majstora može biti dovoljan da osobu čvrsto usmjeri ka Bogu, da joj pruži referencu usmjerjenja, i da joj posluži kao etalon vrednovanja.

Dakako, postoje ljudi koji su i Boga vidjeli, pa im ni to nije dovoljno da se za Njega odluče i odbace niskosti, tako da si možete misliti da će se većina slabo koristiti učiteljevom nazočnošću. Većini će s njim biti ugodno, neki će maštati o tome da ga nekako uklope u svoj svijet i tako ga poboljšaju, neki će mu zamjerati to što se ne uklapa u njihove predodžbe o duhovnim ljudima, neki će ga mrziti, neki će ga doživljavati plitko i površno i o njemu neće shvatiti ništa. Ipak, neki će se trgnuti iz svojih iluzija i jurnuti prema Bogu, i u kratkom vremenu ostvariti velik duhovni napredak, i takvi su upravo i razlog iz kojeg prosvijetljeni ne napuštaju ovaj svijet odmah, već neko vrijeme žive i djeluju u njemu.

Ono čime se bavimo, obuzima našu svijest, i boji je stanjem određene kvalitete. Ukoliko gledamo pornografske slike i filmove, zaprljat ćemo si seksualni astral. Ukoliko čitamo knjige čiji su autori duševno poremećeni ili nisko razvijeni, omest ćemo vlastiti duhovni razvoj. Ukoliko čitamo knjige koje su pisali prosvijetljeni ljudi, postupno ćemo razviti suptilnost duha, već i zbog samog dodira s takvim materijalom. Na početku nećemo biti u stanju pratiti autora, svijest će nam se zamutiti, zaboljet će nas glava, imat ćemo lagantu vrtoglavicu ili se nećemo moći sjetiti što smo pročitali, a sve to stoga što će se naša svijest "odlijepiti" od tijela, a tijelo još nije dovoljno

profinjeno da održi kontinuitet sjećanja na više iskustvo, ili će pak povećana energija krenuti kroz još neprotočan sustav. Postupno, kako budemo ustrajali, razvit ćemo sposobnosti koje nam nedostaju. Slično važi i za sve druge stvari, u kojima osjećamo prisutnost Božanskog. One će nas postupno uzdizati, jednako kao što će nas niskosti umanjivati i činiti našu svijest grubljom i materijalnijom, a u takvom se stanju Bog ne može očitovati.

Naša svijest je poput prozorskog stakla koje u idealnom stanju gleda prema Bogu. U manje idealnom stanju, to je prozorsko staklo prekriveno prljavštinom svih vrsta, koju je potrebno ukloniti ukoliko želimo imati čisti pogled. U protivnom, gledat ćemo samo prljavštinu, a ne i ono, što leži s one strane stakla. Služenjem učitelju, čitanjem knjiga koje su pisali prosvijetljeni, te usmjeravanjem svijesti prema vrlini, usklađujemo svoju svijest s Bogom. Dakako, potrebna je tehnika yoge kojom ćemo ubrzati i ciljano usmjeriti proces čišćenja smeća, koje ometa našu vezu s Bogom, ali bez tog osnovnog usmjerjenja prema Bogu nećemo smeće imati čime zamijeniti, neće biti svjetla koje bi zamijenilo mrak.

Puka teorija i odluka, dakako, neće biti od neke koristi, jer nama treba intenzivna tehnika čišćenja. Iz tog razloga ja ljudе učim yogu, a ne religijsku teoriju. Religijsku teoriju iznosim više kao nadahnuće, nego u nadi da će to netko bez pomoći yoge shvatiti. Postoji mnogo valjanih religijskih teorija, koje nikome nisu ni od kakve koristi, jer problem nije u nedostatku vjerovanja ili umnog sadržaja, nego u kvaliteti svijesti. Sve dok je kvaliteta svijesti niska, dotle ćemo imati situaciju kakvu imamo sada, a to je da na svijetu postoje milijarde vjernika i tek šačica istinski duhovnih ljudi. Tek uvođenjem yogijske prakse u svakodnevni život milijardi ljudi ta će se situacija promijeniti. To je razlog iz kojeg ja reklamiram sebe i svoj nauk, knjige i tehnike: ne vidim, naime, drugog načina da se

istinska duhovnost omasovi. Ona mora doći do milijuna i milijardi, a ukoliko ja budem šutio i povučeno radio sa šačicom ljudi koji slučajno saznaju za mene, učiniti će grijeh propustom, jer će zbog vlastite skromnosti, koja se dubljem uvidu pokazuje kao grijeh i oholost, uskratiti drugima ono što bih im inače mogao dati. Meni je doduše neugodno govoriti o sebi, jer bih radije govorio o Bogu, a ne o jednom tijelu kroz koje se Bog očituje, ali ukoliko kroz to tijelo ljudi ne prime kvalitetne obavijesti o Bogu i tehnikama pomoću kojih Ga mogu dosegnuti, tada će njihova duhovnost ostati manje-više na razini na kojoj je danas, a ta razina je više nego jadna. Bilo bi sramotno ukoliko se značajan postotak populacije svijeta ne bi okoristio mojim znanjem, jer im to znanje može uštedjeti mnogo muka, a svijet spasiti od propasti i nesreće, kamo ga sadašnje stanje vodi. U svojoj prvoj knjizi, Pristup Yogina, opisao sam grozno stanje u kojem se nalazi svijet, a kojemu je uzrok loše stanje svjesti ljudi, i njihov odmak od stvarnosti, zbog kojeg čine grozna djela i ponašaju se bezobzirno i okrutno prema svijetu i njegovim stanovnicima. To stanje će se pogoršavati sve do trenutka u kojem će ljudi shvatiti da Božanski Red treba uvažavati, odnosno trenutka u kojem će postati yoginima. Alternativa je naše izumiranje kao vrste.

21.7 Kako bi dakle početnik trebao postupati? Recimo da shvati da yogi nema valjane alternative. Od koga može naučiti yogu?

Na "tržištu" duhovnosti može se naći sve i svašta. Ima tu djelomičnih istina, potpunih istina, štetnih i dobrih tehnika, dobrih i loših učitelja.

Najveća opasnost koja od svega toga prijeti jest zagušenje signala šumom. Naime, ukoliko sve budale odluče napisati

knjigu o duhovnosti, i ukoliko se sve takve knjige nađu u knjižarama, vrlo je mala vjerojatnost da će tragalac pronaći kvalitetnu knjigu. Ukoliko deset nedoučenih početnika reklamira sebe kao prosvijetljene Majstore, mala je vjerojatnost da će početnik uspjeti pronaći valjanog učitelja. Većina takvih cilja na neku početničku slabost, poput odnosa prema seksu i novcu, plitkog shvaćanja Boga, plitkog shvaćanja duhovnosti i tome slično. Budući da je početniku barem neka od tih slabosti svojstvena, vjerojatno je da će mu se dopasti određen broj naučavanja. Izuzetno je važno znati kako dopadanje ili nedopadanje može imati više uzroka, od kojih nisu svi jednakо kvalitetni, odnosno jednakо visoko smješteni na duhovnoj vertikali. Nešto nam se može dopasti ili ne dopasti zbog naših osobnih frustracija, ili pak zbog Božanske intuicije koja nas vodi. Što ćemo proglašiti glasom intuicije, a što glasom naših osobnih niskosti, to ovisi o našem izboru i našoj duhovnoj razvijenosti.

Ja sam osobno upoznao mnoštvo yogijskih sustava i tehnika, i ukoliko se mene pita, ja bih početniku savjetovao neka se drži onoga što mu ja govorim. To je, kao prvo, isprobano u praksi. Dakako, moj sustav ima u javnosti profil koji ga čini daleko manje upadljivim od nekih drugih sustava, koji su u usporedbi s mojim obične gluposti, ali moji učenici ne trube na sav glas o koristima yoge, za razliku od onih koji se bave umišljanjem. Moji učenici se bave vlastitim razvojem i stoga ćete ih teško uočiti; oni se ne oblače čudno, nemaju posebni "duhovni" oblik isfuranja i uglavnom gledaju svoja posla, a o meni će vam govoriti tek ukoliko im se dopadnete i zaključe da bi vas yoga mogla zanimati, zbog vašeg razmišljanja koje im na to ukazuje. Dakako, uvijek postoje iznimke, "učenici" koji na sav glas trube ono što je njima samima u najmanjoj mjeri jasno.

U javnosti se glasno eksponiraju uglavnom sustavi koji nemaju ništa pametno za ponuditi, a trebaju im novi regruti radi

financiranja. Primjer toga su recimo Hare Krišne, od čijeg se nauka nitko nije prosvijetlio, niti će se prosvijetliti, ali zato oni na sav glas trube o nekakvom autentičnom učeničkom nasljeđu i drevnoj indijskoj mudrosti. Isto tako, po gradu se uvijek mogu naći plakati koji pozivaju na tečajeve različitih "duhovnih" tehnika. Takve plakate, na kojima bi se reklamirao moj nauk, nećete naći, iz jednostavnog razloga što sam nešto slično jednom pokušao, pa su mi počeli dolaziti svakakvi psihički bolesnici koji obilaze takve tečajeve i predavanja. Osim toga, na takvim plakatima svi obećaju zdravlje, blagostanje, prosvjetljenje i ne znam što. Ljudi se pale na takva obećanja, iako će svatko pametan za pola minute zaključiti kako su takve stvari očito daleko manje učinkovite od onoga što nas reklama pokušava uvjeriti, jer takve tečajeve pohađa mnoštvo, a opet je užasno teško naići na čovjeka čiji je život primjer sklada, da o prosvjetljenju i ne govorimo.

Jedna opasnost, dakle, prijeti od sustava koji su slabo učinkoviti ili pak posve bezvrijedni i štetni, a koji se intenzivno reklamiraju neistinama i nebulozama. Veća opasnost prijeti od sustava koji su učinkoviti, ali čovjeka vode u krivom smjeru, ili pak u pravom smjeru ali na krivi način. Primjer toga su različite tehnike "tantere", i "Kundalini yogе", koje održavaju ljudi koji ni najblažeg pojma o tim stvarima nemaju. Čuo sam za primjere tehničkih sustava, koji sebe reklamiraju između ostalog i kao Kundalini-yogu, a čiji "učitelji" uopće nisu u stanju kontrolirano raditi s Kundalinij. Primjer toga je "guru" Makaja i njegova sekta, Komaja. Iz provjerenih sam izvora saznao da Makaja o Kundalini pojma nema, da je se plaši i da u slučaju kad se zbog forsiranja prane i astrala nekom od njegovih "učenika" probudi Kundalini, i počne izazivati intenzivne simptome poput primjerice gubitka kontrole nad vlastitim tijelom, on može jedino paničariti i kukati, a nije u stanju uraditi ništa, što bi čovjeku pomoglo. Uživo sam u razgovoru s njim ustanovio kako se radi o

običnom napuhanom neznalici, čija se "duhovnost" svodi na rad s vlastitom pranom i umišljanje, te prodavanje jeftinih štosova neupućenima, koji ga nisu u stanju provjeriti. Takvih se sustava i "učitelja" treba kloniti kao crne kuge, jer se radi o nedoučenim šarlatanima i egomanijacima, koji sebi pripisuju sve stvari, za koje su negdje čuli pa su im se dopale, bez obzira na to što s njima blage veze nemaju. Od mojih učenika nećete o Kundalini slušati kao o opasnom fenomenu, jer on njima, zbog dobro osmišljenog tehničkog sustava kojem sam ih naučio, nije ništa opasniji nego običnu čovjeku disanje i hodanje. U mojoj su sustavu dramatične pojave gubitka kontrole nad tijelom i umom posve nepoznate, čak i kod potpunih početnika. Teško da ćete čuti da netko na sav glas priča o stvarima koje su mu posve normalne i prirodne, pa tako od mojih učenika nećete čuti ništa o Kundalini i duhovnosti; slušat ćete kako pričaju o svojim nedostacima i plitkostima, kojima se prvenstveno bave, jer im se tu nalaze problemi. Kod njih je smeće vidljivo izvana, a duhovna snaga iznutra, za razliku od sljedbi u kojima se na van vide široki osmjesi, zdravlje i dobro raspoloženje, a iznutra je mrak, neznanje, zbumjenost i duhovna dezorientacija.

Jednako važi i za različita duhovna iskustva. Moji učenici znaju doživjeti stvari za koje oni sami znaju kako su jedva vrijedne spomena u apsolutnom smislu, jer su neprestano suočeni s većim postignućima boljih od sebe, ali u apsolutnom smislu oni doživljavaju stvari koje bi netko proglašio krajnjim prosvjetljenjem i čime sve ne. Zbog toga je jako problematično zaključivati o vrijednosti tehnike na temelju onoga što ćete od nekoga čuti, ili na osnovu površnog promatranja nečijeg ponašanja. Jako je teško ustanoviti gdje se netko u duhovnom smislu nalazi, te koji su mu stvarni dosezi. Tek kad se ljudi nađu pod pritiskom, kad s njih spadnu naučene maske, te lažnost i prijetvornost, možete ustanoviti tko je netko uistinu.

Ja sam se posve sablaznio kad mi je nekoliko ljudi, koji sebe

drže duhovnima, prigovorilo da im se činim premladim. Naime, moje je fizičko tijelo u ovom trenutku staro 29 godina, a takvi si duhovnu veličinu valjda zamišljaju kao starca s dugom sijedom bradom. Kad ljudi takve gluposti mogu izvaliti i ostati živi, kako onda od njih možete očekivati da shvate što je uopće duhovnost i kako je prepoznati? Naime, duhovna starost se ne mjeri starošću tijela, nego stupnjem transparencije za Božansko, gdje starost fizičkog tijela nema posebne važnosti. Po kriteriju duhovne zrelosti, odnosno starosti, nema mnogo onih, koji bi mene mogli držati mladim, a niti jednom od takvih neće takva glupost pasti na um. Koliko je bio star Šankaraćarya kad je napisao Vivekaćudamani?

Ne postoji toliko glupa stvar, da joj se neki plitki um prije ili kasnije ne bi domislio, i ja se takvima stvarima sve manje čudim. Dakako, kad si takav plitki um bude tražio učitelja, naći će upravo onakvog, kakvog zaslužuje, a to neću biti ja.

Što se yogijskih tehnika tiče, stekao sam dojam da o tome praktički nitko praktički ništa ne zna, i svi samo ponavljaju stvari koje su negdje čuli ili pročitali, ne shvaćajući principe po kojima stvari funkcioniraju, a sposobnost praktične improvizacije im je nepostojeća. Zbog toga je pametno odabratи učitelja koji je u stanju vašim energetskim sustavom upravljati jednako savršeno kao i svojim mislima, a to vam i demonstrira; jedino se u takvog, naime, možete pouzdati kad nešto krene krivo. Ukoliko vas netko nauči energetsku tehniku yogе, a nije u stanju pratiti stanje u kojem se nalazi vaš sustav, ili ispraviti skretanje ukoliko do njega dođe, klonite se i takve tehnike i šarlatana koji je naučava, jer se možete loše provesti. Većina takvih "učitelja" nije u stanju kontrolirati ni vlastiti um, a kamo li tudi.

Velike probleme u nekom sustavu možete naslutiti kad se postignuće mjeri brojem tečajeva koje ste pohađali, te brojem

godina koje ste u tom sustavu proveli. To je gotovo siguran znak da se radi o nekom obliku šarlatanstva, jer svatko s imalo iskustva zna kako vrijeme provedeno u nekoj praksi uopće ne jamči kvalitetu postignuća. To je, zapravo, neka vrsta alibija voditeljima tečajeva, koji imaju nekakav nazivi objektivni kriterij kojim mogu mjeriti svoje rezultate, koje drugačije nisu u stanju provjeriti.

Čuo sam za slučajeve kad "učitelji" učenicima daju upute za tehniku, koju oni moraju vježbati nekoliko mjeseci, nakon čega slijede daljnje upute. Dakako, nakon isteka tog vremena nitko nije u stanju provjeriti koliko su ti ljudi u stvari napredovali, pa to nitko i ne čini, nego se jednostavno podrazumijeva da je čovjek doista nešto i radio. Takva tehnika može biti ne znam koliko efikasna i dobra, ali se takvog sustava treba kloniti, jer tu možete gadno nastradati. Naime, ukoliko vam učitelj ne zna reći koliko ste napredovali, kako će vas ispravno savjetovati ukoliko imate problema? Ni za vaše probleme on neće znati, sve dok ne postane prekasno.

Zbog svega toga uvažavam kao moguće i čak vjerojatno da negdje postoje valjani učitelji koji su u stanju učenike dobro usmjeravati i dovesti ih Bogu, ali budući da takve baš i nisam sretao okolo, preporučio bih ljudima koji se žele baviti yogom da stupe u kontakt sa mnom ili s mojim naprednjim učenicima, i da se prije svega dobro informiraju.

21.8 Ti dakle držiš kako je tvoj sustav yoge najbolji koji postoji, a ti da si najbolji učitelj?

Dakako da to držim. Da to ne držim, prakticirao bih neki drugi sustav yoge, koji bih držao boljim, a da sam sreо boljeg učitelja od sebe, bio bih mu učenikom.

21.9 Ukoliko netko s tobom stupi u kontakt, što može očekivati?

Najbolje bi mu bilo da ništa ne očekuje, nego da se ponaša normalno. Ukoliko mi se dopadne, može očekivati da će mu se odmah početi dešavati izuzetno pozitivne promjene unutar svijesti. Ukoliko mi se ne dopadne, poslat će ga neka ide svojim putem. Nekima, koji su još nezreli, savjetovat će neke jednostavne vježbe koje bi trebali neko vrijeme raditi, kako bi se razvili do stupnja na kojem bi mogli zrelije razmišljati i bolje shvatiti o čemu se tu doista radi. S nekima će odmah krenuti u bit stvari, ukoliko su dovoljno razvijeni.

21.10 Znači li to da ne prihvacaš svakoga za učenika?

Ja ne prihvacačam praktički nikoga za učenika; ukoliko zaključim da s nekim ima smisla raditi, ja će ga učiti mnoštvu stvari, ali učenikom će postati tek kad se doista inicira, kad istinski osjeti Moju svijest i odabere To, što Ja Jesam, za svoje. Prije toga, njega možete držati učeničkim kandidatom, aspirantom ili sljedbenikom, kako god želite, ali učenikom se postaje tek duhovnom inicijacijom, koja je prava prekretnica u nečijem duhovnom razvoju. Tada on prepoznaje svoj duhovni cilj i prema njemu se usmjerava svom snagom, i odbacuje sve alternativne pravce. On tada Meni više ne vidi alternativu.

Ukoliko u nekome vidim potencijal, ja će godinama s njim raditi i svi će ga držati mojim učenikom po svemu, iako on tek radi na tome da se inicira u Mene. Većina je posve daleko od toga, i bilo bi nerealno i nerazumno od njih očekivati takav iskorak već na samom početku duhovnog puta. Ja tome

pristupam realno, i držim kako je već i to, što netko osjeti privlačnost prema meni, dovoljan razlog da ga počnem učiti, čime ću ga postupno dovesti do pozicije u kojoj može zrelo odlučivati.

Dakako, ponekad se dešava da mi se netko uopće ne dopadne, ili da me ostavi posve ravnodušnim. Neće mi se dopasti hladni manipulatori i zle duše, koje lutaju okolo poput vampira i gledaju čime bi ispunile svoju duhovnu prazninu. Kao što sam već rekao, takvima koji nemaju još će se i oduzeti, a ja sam ovdje zato da pomognem onima, koji imaju, steći više.

Ja ću svakome, tko je iole normalno biće, savjetovati kako da poboljša svoje stanje i duhovno napreduje, ali takvima se neću pretjerano baviti, jer bi to bilo uzaludno, budući da oni ionako još nisu spremni prihvatići ono što od mene mogu dobiti. Njih treba ostaviti prirodnom procesu dozrijevanja, koji ja mogu tek malčice ubrzati.

21.11 Ukoliko sretnemo nekoga tko se poziva na tebe, ili kaže da je tvoj učenik, i temeljem toga želi zadobiti naše povjerenje, da li da mu povjerujemo?

Takvome možete vjerovati jednako kao i nekome tko se poziva na Isusa ili Babadija, ili nekog drugog sveca. Naime, nije važno na koga se tko poziva, i čijom knjigom maše, nego koliko on vrijedi kao osoba, koliko on osobno utjelovljuje nauk koji zagovara. Ukoliko vidite da je netko velika i sveta osoba, tada mu možete slobodno povjerovati i da ima veze sa mnom, ali ne treba mu vjerovati stoga što ima veze sa mnom ili to daje naslutiti, nego zbog njegove osobne vrline, jer veza sa mnom, sama po sebi, ne znači ništa. Postoji čak i nekoliko crnih magova i mračnih duša koje se pozivaju na mene i moje učenje,

a to je i za očekivati: primjere toga možemo vidjeti u svim religijama, jer se velika duhovna moć sveca često nađe u rukama sotone kao oružje protiv Boga. Pogledajte samo kršćane: grešni su i bezbožni, u njima nema ni Duha ni istine, i rade sve ono, protiv čega je Isus naučavao, a govore za sebe da su isključivi zastupnici Isusova nauka, i da se jedino preko njih može do Boga. Postojat će mnogo obmanjivača i zavodnika ljudi, koji su niske i zle duše, a koji će se kititi mojim učenjem i u moje vas ime učiti svemu što je suprotno mome nauku. Klonite ih se. Ukoliko možete, stupite u dodir izravno sa mnjom, bez takvih posrednika, jer ja sam onoliko dostupan, koliko je tehnički izvedivo; moja e-mail adresa je poznata, i ja svakodnevno čitam poruke. Možda neću na sve odgovoriti, ali ću sve pročitati. Kad odem s ovog svijeta, situacija će biti malo teža, i morat ćete koristiti više pameti da raspoznete istinske Majstore od lažnih učitelja, kojih će biti daleko više, ali od korištenja pameti vas nitko ne može spasiti; bez pameti ćete uvijek propasti.

Moje ime je u nekim krugovima već postalo sinonim za duhovni autoritet, što ga čini još primamljivijim vragu, budući da autoritet bez uvida u Božansko predstavlja idealan način obmanjivanja, što je vragu primarna djelatnost.

Dakako, to što ćete me pronaći i stupiti sa mnjom u kontakt ne jamči vam ništa, jer ja sâm biram s kim ću raditi i kome ću odgovoriti, i kako.

21.12 Što ti je posebno jaka kontraindikacija, zbog koje ne želiš raditi s nekim?

Prije svega, osjećaj zla u njegovoj ili njezinoj duši. Ja imam određeno osjetilo za to, i takvoga ću prilično brzo otpiliti,

nakon što se uvjerim da se doista radi o zloj duši. Druga takva stvar je ludilo, odnosno krajnja inkoherenčija uma. I oholost i arogancija, te bezobrazluk, su također slaba preporuka.

Postoji još jedna stvar koju držim posve odbojnom, jer ukazuje na ogromni primitivizam i glupost, a to je promatranje mene kao fizičke osobe, izvana, bez uviđanja Mojih duhovnih atributa. To je tako jaka indikacija da imam posla s budalom, da sam se svaki put pokajao kad takvoga nisam smješta napustio i otišao svojim putem. Takvima je svojstveno da Me nisu u stanju prihvatići kao ono što ja doista jesam: Božansko utjelovljenje. U takvom društvu ja zbog njihove slobodne volje ne mogu biti do kraja vjeran Svojoj prirodi, i zbog toga mi se duhovna snaga gasi dok s takvima komuniciram. Ukoliko ja svoju istinsku bit osjećam snažnije, znam da imam posla s velikom dušom, koja u meni prepoznaje ono što ja doista jesam. Ukoliko se osjećam manjim i nižim nego što doista jesam, znam da imam posla s nekim tko bi me htio uklopiti u svoj sitni, mali svijet ograničenog umovanja, bez veze s Božanskom stvarnošću, koja ne poznaje takva ograničenja.

Posebno mi je naporno kad imam posla s osobom koja me želi posjedovati u seksualnom smislu, kao svog ljubavnika, i onda se bavi promišljanjima na temu kako da to ostvari. Takvima ću odmah reći da na to slobodno odmah zaborave, i da će im takvo ponašanje sa mnom donijeti jedino nevolje, od kojih je najozbiljnija to, da im se može desiti da više s njima ne želim imati nikakvog dodira, jer mi takvo ponašanje ozbiljno smeta i držim ga krajnje neprikladnim i neprimjerenum. Meni je posve jasno da seksualno uzbuđenje prati viša duhovna stanja, ali ukoliko netko želi samo seks, bez duhovnih stanja, a ja sam mu zanimljiv samo u tom smislu, tada se tu radi o vrlo ružnoj pojavi. Pogotovo mi ide na živce kad takvi negdje za sebe razmišljaju o načinu kojim bi se postavili na mjesto moje supruge. Dakako da i ja i Romana osjetimo kad takav tako

razmišlja, tako da takvi prije svega trebaju znati da to nikada ne ostaje tajnom, i da mi otvoreno razgovaramo o svemu onome, što takav drži svojom malom zavjereničkom tajnom, i da to držimo bijednom niskošću i gnjavažom nižeg reda. Ukoliko im ni to nije dovoljno obeshrabrujuće, mogu također znati da je jednako vjerojatno da će prevariti ili napustiti svoju suprugu radi njih, kao i da će je napustiti radi strastvene ljubavne veze sa ženkom daždevnjaka. Ja prema svim ljudima koji posjeduju vrline osjećam iskrenu simpatiju i ljubav, ali takvi bi trebali uvažiti neke činjenice, primjerice onu, da takva maštanja držim uvredljivima i nedopustivima, i da se njima takav diskvalificira kao ozbiljni kandidat za učenika, jer tko prema učitelju nije u stanju osjetiti dovoljno poštovanja da takve misli odbaci kao sablažnjive, ne može od učitelja ni očekivati da ga drži ozbiljnim duhovnim tragaocem. Jedno je obožavati punom predanošću, pa dakle i seksualnom, a posve je drugo pokušavati zbog niske seksualne posesivnosti, koja je znak ozbiljnih duhovnih ograničenja, nekome ometati život.

Nakon svih tih stvari, na red dolazi ulizištvo, koje držim posebno odvratnim. Ulizica me podcjenjuje, on misli da ja ne vidim stvarno stanje, i da mi može laskati. Ne može on meni laskati, jer ja sam objektivan, ja ionako vidim ono što jest, a ukoliko nešto nije, onda to držim za laž. Takvi su valjda imali posla s "učiteljima"-egomanijacima, kod kojih su se mogle dobiti privilegije ukoliko se ugodi njihovu egu. Sa mnom će se laskavci iznenaditi, budući da se laskanjem smještaju na samo dno "hranidbenog lanca", zajedno s lažljivcima, manipulatorima, klevetnicima i kurvama.

Laskavci trebaju znati da ja gledam na sebe i druge na jednak način na koji gledam automobile na cesti. Ukoliko je neki automobil dobar i lijep, ja će ga držati dobrim i lijepim, neovisno o tome je li moj ili tuđi. To je stvar diskriminacije. Netko će reći da je neki auto ružan zato što ga vozi masna

seljačina, ali ja će reći da je auto lijep i dobar, a da bi bio još ljepši da ga njegov vlasnik ne nagrđuje svojom pojmom. Treba uvijek vidjeti što je u nečemu dobro, a što loše, i onda odvojeno pristupati tim faktorima, a ne jedno odbaciti ili prihvatići radi drugog. Jednako tako, ukoliko ja posjedujem neka dobra svojstva, ja će to bez teškoća reći, jednako kao i kad se radi o nekom drugom. Zbog toga ja o sebi ionako znam sve dobro i loše, a ukoliko netko o meni doista zna nešto dobro, i to kaže, to će držati znakom uvida. Ukoliko kaže nešto što ne zna i ne vidi, makar bilo istinito, neće se dobro provesti, jer je iz njegovih usta to tek obična laž. Meni se ne može svatko diviti, niti me svatko može obožavati. Da bi mi se mogao diviti ispravno i iz viših pobuda, i sam mora u nekoj mjeri posjedovati ono, što u meni drži vrijednim divljenja, dakle i sam mora biti makar djelomice svetim. Da bi netko opažao vrlinu, mora je i sam posjedovati, jer grešnik može opažati samo grijeh, i tamo gdje ga ima i tamo gdje ga nema.

21.13 Ukoliko su to kontraindikacije, koje bi bile pozitivne indikacije, zbog kojih bi nekoga poželio za učenika?

Predanost Bogu, prije svega. Također i sposobnost diskriminacije, razumijevanja stvari, te brz i moćan um, i čisti osjećaji. Takve me stvari uvijek osvoje. Ukoliko me netko pogleda u oči posve iskrenim pogledom i otvori mi čitavu svoju dušu, predano i bez prikrivanja, duboko će me se dojmiti, jer takve stvari iznimno cijenim. Iskrena čovjeka duboka i čista duha držat će kao kap vode na dlanu, jer takvi su iznimno rijetki i meni posebno vrijedni.

Izuzetno cijenim brzinu i beskompromisnost. Ukoliko nekome velim "uradi to", i on to smjesta uradi, bez sumnji i promišljanja, i ukoliko mi nakon toga postavi prava pitanja,

koja pokazuju da se doista zadubio u stvar i da me ne pita stvari zato što je lijen ili glup, nego zato što je to doista problem, taj će brzo steći moje veliko poštovanje. Moja supruga je u tom smislu toliko dobra, da na početku nisam bio posve siguran imam li tu posla sa sebi ravnim ili s boljim od sebe, jer joj je predanost bila iznimna, poslušnost jednakо iznimna, a inteligencija ogromna. To su kriteriji kojima ja mjerim nečiju vrijednost. Ukoliko netko kod mene traži nekakva svoja prava, dobit će nogom u guzicu, jer kod mene ne postoji niti pojам prava. Postoje pojmovi blagoslova, predanosti, služenja i divljenja. To su valute koje nekome daju vrijednost. Prava ne postoje, a na njih se kod mene i pozivaju jedino oni, koji nemaju prave vrijednosti, pa moraju nešto izmisliti.

21.14 Nije li tvoj stav prema potencijalnim učenicima preoštar?

Nipošto. Treba imati u vidu da u odnosu učitelja i učenika učenik može samo dobiti, a učitelj stavlja sve na kocku, i prihvaca rizik osobne propasti, a primjera propalih učitelja ne nedostaje. Ukoliko mi se kao učenički kandidat pojavi osoba koja ne želi prosvjetljenje, odnosno spoznaju Boga, nego neki niži cilj, poput seksa, obitelji, uspjeha u životu i sličnog, tada će ja takvu osobu odbaciti, što joj ne mora pretjerano teško pasti, jer mnoštvo ljudi nudi uspjeh u upravo tim stvarima, pa neka radije potraži njih. Ja ne želim ponavljati greške onih, koji su bili "lukavi", pa su sljedbenike privlačili obećanjima boljeg seksa, boljeg svjetovnog uspjeha i sličnog, vodeći se logikom da će takvi na početku biti privučeni svjetovnim, ali će u yogijskoj praksi uskoro iskusiti duhovno, pa će njihove svjetove težnje nestati, i oni će tada željeti jedino Boga. Dakako, takvi su se našli u situaciji da su karmički vezani uz ljude koji idalje žele samo materijalno i osjetilno, a duhovno

im je posve nezanimljivo – osim eventualno kao sredstvo za pribavljanje materijalnog. Naime, da su takvi željeli duhovno, ne bi odabrali sektu koja im nudi bolji seks, nego onu koja im nudi bolju spoznaju Boga. Kad se takvi "lukavi" učitelji nađu okruženi hedonistima i materijalistima, te se i njihova duhovna snaga, zbog veze s takvima, izgubi, ostaje im jedino da spoje svoju lukavost i svoje seksualne vještine, odnosno, mogu se sa svojom lukavošću kvalitetno jebati.

Naime, odnos učenika i učitelja određen je od samog početka jednom vrstom duhovne "ugovorne obaveze", pri kojoj oni pristaju na određena pravila i odnose. Ukoliko učenik očekuje materijalno, a učitelj mu materijalno ponudi, čitav njihov daljnji odnos bit će određen upravo tom kvalitetom. Takvo lažno predstavljanje, a sa svrhom pribavljanja više učenika, analogno je seksualnom zavođenju i jednakost štetno, jer se stvaranjem krive slike o sebi nađemo s krivim partnerom, odnosno s osobom koja i ne bi bila s nama, da je znala tko smo zapravo.

Koliko god da je loša bračna veza štetna, loša učeničko-učiteljska veza je još štetnija. Zbog tog razloga ja biram učenike jednako pažljivo kako bi ljudi u idealnom slučaju birali prijatelje ili bračnog partnera – mora postojati veliko područje preklapanja, jer inače stvar neće funkcionirati. Osim toga, ukoliko učitelj živi od sredstava koje mu pribave učenici, tada je on pranički i astralno povezan s njima. Ukoliko te veze nisu od čiste kvalitete, ukoliko novac koji učenici daju učitelju nije izraz poštovanja, predanosti i obožavanja, nego oblik trgovine, primjerice "dajem ti novac kako bih osigurao da nećeš dirati neke moje slabosti", ili u sebi nosi neku vrstu zamjeranja, poput "dajem ti novac zato što moram, a ne bih, da ne moram", ili "nisi ti ovo zaslužio, ali ti dajem preko volje", tada će takav odnos posve upropastiti učitelja. Učitelj je taj koji može sve izgubiti, i ukoliko čak i dijelom prihvati zabludu da su učenici

ti o kojima ovisi njegova dobrobit, a ne Bog, tada on u sebe prihvatac sjeme propasti, koje ce vrlo brzo proklijati i donijeti mu plodove.

Ja na pocetku dopustam uceničkim kandidatima da se prema meni loše postave i ponašaju uvredljivo i bezbožno, kako bih im dao priliku da to ne urade, odnosno da prepozna vlastiti grijeh i odbace ga. U tom slučaju će im lagano i indirektno objasniti sve u vezi s tim, a ponekad će im takve stvari natuknuti i neki od mojih starijih učenika. Ukoliko takav odbije shvatiti upozorenja, te unatoč njima nastavi s krivim ponašanjem, upozorenje će postati daleko direktnijim, a ukoliko ni tada ne shvati, potjerat će ga od sebe. Takav je, naime, ili zlonamjeran ili glup, a niti jednu od te dvije grupe ljudi ne držim posebno dobrim izvorom potencijalnih učenika yogе.

Ni ja se ne ponašam nerazumno, i ne očekujem od početnika ponašanje prikladno Majstorima, i najprije ljudi naučim tehniči yogе i potaknem ih na svakodnevnu vježbu, a tek potom očekujem rezultate, a očekujem ih od svakoga u različitoj mjeri; svaki pojedinac, naime, ima svoje specifičnosti. Čak i oni koji u ovom životu neće postići oslobođenje, postići će znatan duhovni napredak, a čak i ukoliko neće postići znatan napredak, barem neće nazadovati i pod mojim će vodstvom izbjegći mnoga zla. Zbog toga sam ja okružen s dosta ljudi koje nije mudro držati primjerima duhovne veličine i učenicima u užem smislu; oni su u dječjem vrtiću duhovnosti, i moja su očekivanja primjerena njihovim mogućnostima, pa prema njima nisam prestrog.

Sasvim drugačije stvari stoje s druge dvije grupe ljudi: s onima, koji nisu tu da bi od mene učili, nego mene žele oblikovati po svojim željama, te onima, koji imaju sposobnosti, ali ih ne žele koristiti kako bi napredovali, te između Boga i niskosti

odaberu niskosti. Takve prilično brzo eliminiram, jer se razmjerno brzo pokaže njihova narav, a nakon iskustva s nekoliko takvih znam zasigurno kako se takvi neće pozitivno promijeniti bez obzira na duljinu vremena i truda koje sam uložio u njih, pa ih sada odbacujem nakon vrlo kratkog vremena.

Zbog moje popustljivosti neki znaju grijesiti, smatrajući kako ja njihove slabosti toleriram, ili si čak na njih uzimaju pravo, držeći ih neotuđivim dijelom vlastite osobnosti. Iznenadit će ih kad doznaju da je razlog toj mojoj popustljivosti sasvim drugačiji: naime, u slučaju teškog bolesnika, čije je zdravlje posve upropasteno, ne smije se odmah pristupiti agresivnom liječenju, jer će ono pacijenta usmrtiti. Najprije treba pacijentu osposobiti imuni sustav i podići mu energiju, a tek tada treba oprezno početi s radikalnijim oblicima liječenja. Analogno, početnik, koji je pun slabosti, ne može od mene očekivati tretman kojim će "počastiti" naprednog učenika, čije će slabosti nemilice napadati, i kome neću dopuštati ni najmanja zastranjenja. Početnika će prvo držati u stanju šaktipata¹, i tako pojačati njegovu osobnu energiju; čak sam u nekim slučajevima išao i dalje, i osim pojačanja energije ponekad stvarao i zametke viših energetskih tijela, koja takav još nije

1 "Dodir Moći", energetski zahvat u kojem osoba veće energije "hrani" i jača osobu niže energije, neka vrsta energetske transfuzije. Šaktipat obično dovodi do budenja Kundalini, te nižeg oblika inicijacije; ponekad prilikom šaktipata dolazi i do inicijacije višeg reda, ako se naprednjem učeniku probude viša energetska tijela, a zbog povećanog dotoka energije u niža. Ukoliko je učenik dovoljno napredan, nije isključeno ni da prilikom prvog šaktipata dode do manifestacije simptoma koji su obično svojstveni naprednim duhovnim praktikantima, ili čak prosvjetljenja. Dakako, najčešće dolazi do budenja Kundalini, aktiviranja čakre koja je čovjeku najrazvijenija, uzdizanja Kundalini kroz sušumnu te aktiviranja krunske čakre. To stanje je praktički bez iznimke praćeno jakim seksualnim uzbudenjem, koje je prirodna popratna pojava svakog oblika intenzivnije prisutnosti svijesti u tijelu.

imao razvijena, i polako ga vodio u smjeru otkrivanja njegovih novih mogućnosti. Na samom početku, početnik nije u stanju sam ništa uraditi kako valja; što god pokuša, bit će od kvalitete njegovog neznanja i njegovih niskosti, i stoga mu ja i ne dopuštam da bilo što radi; ja ču raditi umjesto njega. Istodobno, kako jačam njegov sustav, učit ču ga elementarne tehnike yogе, poput rezonancije i tehnika vizualizacije svjetlosti i mira, koje služe povećanju specifične energije sustava i razvijanju sposobnosti za napredniju yogijsku praksu. Kad se to postigne, naučit ču ga raditi kriyu, koja je znak prilično "zrelog" stanja energetskog sustava, jer je energija više nego dostatna za održavanje sustava u "normalnom" stanju, i postaje dovoljnom i za njegov razvoj, odnosno uklanjanje niskoenergetskih struktura i razvoj viših energetskih tijela. Takvoga ču onda pustiti neko vrijeme neka tako radi, ispravljujući ga kako bude grijesio, bez nekih većih intervencija.

Takov učenika ostavljam njegovoj vlastitoj inicijativi iz nekoliko razloga. Prvi razlog je taj, da on mora postati svjesnim vlastite sposobnosti i mogućnosti, mora shvatiti da je sada i sam, bez moje neposredne pomoći, u stanju raditi na vlastitom razvoju. Ukoliko bude iole marljivije radio, ubrzo će otkriti naprednije načine rada s vlastitim sustavom, poput tehnike unutarnjeg prostora. Svatko s iole razvijenijom željom za Bogom razvit će se u tom smjeru razmjerno brzo, i marljivo će raditi na postizanju višeg uvida, jer on sam žudi za Bogom, i nema potrebe da ga ja sa svoje strane u tome potičem. Takav će postići oslobođenje za života unutar nekoliko mjeseci, računato od trenutka kad je naučio raditi kriyu.

Nažalost, druge su pojave češće, a čini se da postoji nekoliko standardnih grešaka i zabluda koje su svima svojstvene, a svaka razina postignuća ima svoju, specifičnu.

Potpuni početnici drže sebe nečim posebnim, zbog moje velike brige i truda oko njih, i zbog toga što sam s njima uvijek blag i nježan, za razliku od drugih, koje naizgled ignoriram ili im se znam oštrosno obratiti. Početniku ču se obratiti uvijek blago, s osmijehom i strujom ljubavi. Zbog toga će početnik biti sklon vjerovati kako je on u posebnom položaju u odnosu na druge, kako na njemu ima nečeg meni posebno zanimljivog i privlačnog. Pogotovo je to slučaj s ženama, koje moju brigu tumače kao znak seksualnih interesa, što zna biti posebno naporno, budući da ih ne mogu "odrezati" u tom smislu, jer bi to poništilo sve što s njima pokušavam uraditi; time bih prerezao liniju šaktipata, ostavio početnika u "slomljenom" i nezaokruženom stanju sustava, koje bi preraslo u depresivno stanje iz kojeg bi se on sam teško mogao izvući. Zbog toga se moram ponašati kao da se ništa loše ne dešava, potvrđivati da je sve u redu, i pokušavati još pojačati struju seksualne energije, kako bih je uzdigao u više sustave, primarno radi toga da takvoga naučim napraviti kriyu, do koje će doći tek kad red veličine energije postane prevelik za kapacitet njegova sustava, pri čemu će se aktivirati kriya kao prirodna metoda rasterećenja. Dakako, to je samo početni, niži aspekt kriye, koju nakon toga učenik mora dalje istraživati, pri čemu mu ja često namjerno neću pomagati, jer će mu više značiti ukoliko sam otkrije neke stvari. Ja se naprosto ne smijem previše uplitati, jer bih tako učenike učinio posve ovisnim o sebi i nesposobnim za samostalno funkcioniranje, pa je i bolje da samostalno čine greške, nego da djeluju savršeno samo zato što se neprestano oslanjaju na mene.

U trenutku kad potpuni početnik nauči raditi kriyu i postane makar djelomično samostalnim, ja postanem malo oštriji, i vadim ga iz duhovnog inkubatora. Tada on uočava kako s drugima provodim jednako puno vremena kao i s njim, što zna budalasto tumačiti time da je uradio nešto krivo, ili da ga zanemarujem, što je posve pogrešan stav, budući da je to znak

da je napredovao, pa se mogu prema njemu ponašati kao i prema svima ostalima, a ne kao prema nedonoščetu ili mentalno zaostalom djetetu, kojemu je potrebno posvetiti posebnu pažnju. Većina ubrzo shvati o čemu se radi, ali neki, koji su krivo shvatili što mi to uopće radimo, i kojima bi odgovarao upravo onakav oblik odnosa kakav su sa mnom imali na početku, dakle da im ugađam i mazim ih, dok oni smišljaju različite oblike vezanosti koje bi sa mnom uspostavljali i jačali, takvu će pozitivnu promjenu doživjeti kao razočaranje i rasplinuće svih njihovih maštanja, pri čemu sam znao doživjeti čak i situacije u kojima takvi smišljaju različite bezbožne planove, po kojima bi se voda vratila na njihov mlin. Takvi će iskusiti stvari koje im se neće dopasti, jer ne samo što ih neću ustoličiti kao svoje kraljice, nego ču ih smjestiti u pseću kućicu.

Dakako, većina ih zbog takvog razvoja događaja shvati svoju grešku, te se okrenu prema unutra, prema Bogu, i počnu se istinski duhovno razvijati. Očekivanje da će bilo tko izvana, pa bio to i učitelj, biti nadomjestak za naš vlastiti rad i razvoj, znak je lakovjernosti i gluposti, a ne predanosti. Učitelj nije tu da bi radio umjesto nas, nego da nas usmjeri, kako bismo mi radili bolje. Učitelj, također, nije nadomjestak spoznaji Boga u vlastitoj nutrini, neposredno. Učitelj je tu upravo zato, da nas brže i lakše dovede to takve spoznaje.

Iduća faza, u kojoj netko može iskusiti moj gnjev, nastupa u trenutku kad postigne značajno duhovno postignuće, čak i do Majstorskog stupnja, ali to postignuće rezervira za rijetka stanja meditacije, dok na fizičkom planu, u svom svakodnevnom životu, djeluje kao i prije, sa svim nedostacima koji su mu oduvijek svojstveni, a koje ne želi mijenjati, nego ih praktički kanonizira, proglašava nekom vrstom svete krave, u koju se ne smije dirati. Takvi drže kako ču im zbog njihove visoke duhovne razvijenosti oprštati i tolerirati pogrešno

ponašanje i poročan život na fizičkom planu. Takvi grijese, jer, ne samo da im takve stvari neću tolerirati, nego zbog njih mogu izgubiti i svoje visoke dosege, koji će ostati samo stvar njihova sjećanja, bez dodira s njihovom fizičkom osobnošću. Takvi zaboravljaju da je Bog postojao i dok Ga oni nisu bili svjesni, i da će postojati čak i ukoliko se oni posve upropaste i prestanu Ga biti svjesni. Bog doista jest uvijek prisutan i prožima sve, ali ukoliko toga nismo svjesni, što nam to znanje vrijedi? Njime si možemo obrisati guzicu.

Problem s raskorakom između ponašanja i duhovne svijesti jest taj, da su te veličine međusobno ovisne. Djelovanje predstavlja krajnji pečat naših izbora, jer, ono za što smo se svojim djelima odlučili, predstavlja istinsko stanje našeg duha, a ono, što djelima niječemo, nije ono za što smo se doista odlučili. Kako može osoba, čiji je život pun poroka i grešnosti, reći kako živi moj nauk? Gdje su poroci i grešnost u mojoj životu? Volio bih da mi netko na njih ukaže. Koliko god se trudili, nećete ih naći, jer oni meni smetaju daleko više, nego bi smetali vama, pa sam se ja prvi potrudio ukloniti ih iz svog bića. Moj primjer je takav, da se na njega možete ugledati, i moje nedostatke nećete morati racionalizirati višim, duhovnim razlozima, jednostavno stoga što takve akrobacije nećete na čemu imati primjenjivati.

Primjer takvog ponašanja vidljiv je na primjeru ljudi koji znaju kako rade krivo, nisu svoje ponašanje u stanju preda mnom opravdati, jasno im je uglavnom i gdje grijese, ali idalje nastavljaju grijeshiti na isti način, jer ih na to neka sila tjera. Meni je posve poznata narav te sile: radi se o neriješenim problemima na nižim razinama, o neprofinjenosti i neproduhovljenosti niže prirode, te o različitim samskarama najnižeg reda koje se aktiviraju uslijed nepročišćenosti. Ukoliko je takav svjestan da je njegovo ponašanje krivo, tada je riječ o lakšem slučaju, u kojem je problem rješiv na razmjerno lak način, ali ukoliko takav poklekne pod teretom svojih

niskosti i vezanosti u tolikoj mjeri, da svoje niskosti proglaši dobrom, a yogu odbaci kao nešto što ga tjera na zlo, tada on može posve propasti, a to je agregatno stanje problema kojemu teže svi, koji se sa svojom nižom prirodnom ne obračunaju i u cijelosti je ne podrede Božanskoj. Čak i u tragovima, svaka nesavršenost sjeme je propasti, jer svaka, ukoliko joj povlađujemo, može prokljati i odnijeti prevlast nad svim pozitivnim stranama naše osobnosti. To je razlog iz kojeg od samog početka treba borbu protiv slabosti shvatiti krajnje ozbiljno, ne kao igru ili sport, nego kao rat, u kojem neprijatelj vreba svaki naš propust, kako bi ga iskoristio u svrhu našeg uništenja. Put do savršenstva prati pogled na leševe onih koji nisu uspjeli. Cilj nam nikad nije zagarantiran, čak ni kad ga vidimo, čak ni onda, kad smo na njemu, jer uvijek možemo skrenuti i odabratи nešto drugo. To je narav ovoga svijeta, u kojem je svaki trenutak prožet izborima, u kojem u svakom trenutku donosimo važne odluke, za Boga, ili protiv Njega. U svakom popuštanju pred slabostima mi se odlučujemo protiv Boga, i ukoliko se zbog takve odluke ubrzo ne pokajemo i odbacimo je, slijedit ćeemo njene konzekvence do svoje propasti. Svako popuštanje slabostima, naime, hrani te naše slabosti i čini ih važnijima u našoj svijesti, zapravo hrani čitavu grupu energetski srodnih slabosti, koje dobivanjem na važnosti mijenjaju perspektivu naše svijesti, sve dok na kraju te slabosti ne prestanemo držati slabostima, nego ih prihvativmo kao vrline. To može početi tako što ćeemo si dopustiti pojesti sladoled, a završit će tako što ćeemo si dopustiti odbaciti učitelja.

Odbacivanje učitelja je posebno težak grijeh, jer učitelja ne bismo ni prihvatali da ga nismo prepoznali kao utjelovljenje vrline i svega onoga, čemu težimo. To odbacivanje u početku može imati oblik racionalizacije – mi, naime, ne odbacujemo učitelja kao takvog, ali jednostavno držimo kako u određenom području mi znamo bolje od njega – recimo, što on može znati

o našim osobnim problemima i odlukama? Dakako da ćemo mi biti bolje obaviješteni. Učitelj živi u nekom svom svijetu, a mi imamo bolji dodir s praksom, sa stvarnim stanjem. Njega ćemo mi poštivati kao dobru osobu, ali nema smisla slušati njegove upute.

Tako počinje put u potpunu propast.

Naime, učitelj se daleko, daleko bolje razumije u vaše svjetovne probleme, te njihove stvarne uzroke i rješenja, nego vi uopće možete pojmiti. Učitelj je o problemima koji vas muče zaboravio deset puta više, nego ćete vi ikada znati. Ukoliko se vaše mišljenje razlikuje od mišljenja učitelja, jedino pitanje koje sebi trebate postaviti, jest koji je vaš grijeh tome uzrok. Tada trebate pronaći uzrok vašeg krivog mišljenja, i ispraviti ga.

Običan čovjek ne može čak ni izbliza pojmiti suptilnost svijesti jednog istinskog učitelja; to daleko nadilazi područje iskustva običnih ljudi. Jednako kao što teški grešnik ne može shvatiti vrlinu, te je čak drži nepostojećom, tako i običan čovjek ne može shvatiti Božansko Svetlo u duhu učitelja. Čak i napredni yogini to ne mogu u cijelosti razumjeti, jer kad bi mogli, ne bi bili tek napredni, nego i posve ostvareni. Zbog tog razloga je učeniku izuzetno korisno i mudro djelovati iz pozicije da je učitelj uvijek u pravu. Čak i ukoliko učitelj grijesi, on to ne čini na način na koji to vi činite, i iz istih ili čak sličnih pobuda, i njegova je greška od veće kvalitete nego vaša vrlina. Bolje je slijediti učitelja kad on grijesi, nego slijediti vlastitu pamet, jer je predanost učitelju uvijek od veće kvalitete od pametovanja. Možda mislite da vas učitelj ne razumije, kad na vaše iznošenje svih stvari koje držite problemima jednostavno odgovori da bi vam bilo pametno da se bavite yogom, ili da odete kriyati, ali vi ste u takvom slučaju posve obuzeti svojim energiziranim samskarama, koje su potpuno zamaglike svaki

trag perspektive i opažanja objektivnog stanja stvari. Vama se u takvim slučajevima objektivno istinitima predstavljaju stvari koje su u svojoj biti potpune zablude. Vaš um je poremećen i vi ste poput bolesnika s visokom temperaturom, koji bulazni i kojemu se prividaju nepostojeće stvari. Učitelj je tu poput liječnika, koji će vam propisati terapiju, i tu terapiju trebate odmah primijeniti, jer o njoj trenutno nemate čime kvalitetno misliti, ili o njoj donositi sudove. Tek kad terapija počne djelovati, odnosno kad yogom očistite i smirite vlastiti um, i dovedete ga u stanje objektivnosti i dodira sa stvarnošću, moći ćete shvatiti što vam je to učitelj savjetovao, i zašto. Tek kasnije, kad duhovno sazrijete, kad postignete znatan uvid u vlastito funkcioniranje, kad ostvarite razumijevanje unutarnjih mehanizama energetike razina svijesti, te kad budete u stanju svoje želje, osjećaje, stanja duha i sve ostale stvari gledati ka ono što one doista jesu, dakle projekcije ograničenja na beskrajnu stvarnost Jastva, u kojem se nalaze sve stvari, koje u svojem ludilu i obmanutosti pokušavate pronaći drugdje, tek tada ćete biti u stanju istinski shvatiti ono, što vam je učitelj čitavo vrijeme govorio, ali tada ćete i sami biti učiteljima i učiteljicama, tada ćete i sami biti Majstorima. Do tada, morate usvajati ono što vam učitelj govorи, i to ne slijepo, nego tako što ćete promatrati koji sve dijelovi vaše osobnosti pružaju otpor učiteljevim savjetima, a učiteljevu riječ i prisutnost koristiti kao lasersku zraku, kojom ćete isparavati te svoje energetske blokade, i sve to zajedno izbaciti van kriyom. Takav postupak može iznimno ubrzati proces čišćenja, jer njime nadvladavamo nekoliko velikih inhibitora duhovnog razvoja, od kojih se većina pomnjom analizom ukazuje kao kombinacija osjećaja nevrijednosti, straha i odvojenosti od Boga.

21.15 Koji su klasični primjeri takvih zabluda, zbog kojih ljudi zapinju u svojem duhovnom razvoju?

Klasični primjer, ali baš klasični, budući da ne postoji velik broj iznimki od tog pravila, barem u mojoem sustavu yoge, jest slijedeći profil razmišljanja.

Yogin pristupa praksi potaknut teškim problemima koje je imao u životu, a yoga mu je bila posljednji način njihovog rješenja, kojemu se mogao domisiliti. Nakon što je pokušao sve drugo, došao je meni. Kako vježbom napreduje, otkriva da s lakoćom može ukloniti sve stvari, koje su mu prije predstavljale nepremostive probleme, odnosno različite energetske strukture koje su ga dovodile do ruba ludila, ili pak samoubojstva. Njegova svijest se smiri, on može živjeti opušteno i bez napetosti, pred njim se otvara čitav jedan novi svijet. Dakako, on teoretski razumije da su to tek početni blagoslovi koji dolaze od yogijske prakse, i da bi nakon njih trebale slijediti daleko bolje i veće stvari, ali u praksi, njemu je dobro, on je zadovoljan postignućem, jer njega na bavljenje yogom nisu potakle toliko njegove visoke duhovne težnje, koliko želja za uklanjanjem traumatiziranog stanja njegova sustava. Nestankom trauma, koje su ga prije održavale u stanju u kojem bi se radije napisio, nego od muke poludio ili se ubio, on sada razmišlja kako bi kombinacijom yoge, i svega što je u svojem prijašnjem, svjetovnom životu držao dobrim, konačno mogao postići sreću. On ne razumije kako su upravo te stvari, koje je u životu prije yoge držao izvorom sreće, u stvari glavni uzrok njegove patnje, a da mu yoga donosi smirenje upravo stoga, što predstavlja dijametralnu suprotnost svemu onome, što je prije činio. U takvom nerazumijevanju on se vraća svojim prijašnjim razmišljanjima i djelovanju, a učiteljeve upute o tome kako to ne valja sustavno zanemaruje, racionalizirajući to na svakakve načine. Dakako, svjetovne djelatnosti mu donose bol i stvaraju uznemirenje, ali on je u stanju velik dio tog uznemirenja eliminirati krijom i rezonancijom (takvi odmah gube sposobnost potrebnu za praksu naprednijih tehniku,

poput one unutarnjeg prostora, jer je za to potrebna objektivnost u odnosu na vlastito smeće, dakle distanca¹, koju su oni izgubili u trenutku kad su iz svojeg smeća prodjelovali, i tako se s njim poistovjetili). Zbog te svoje sposobnosti da si olakša stanje takav neće ni primijetiti koliko je duboko propao, a sve savjete koje dobije od učitelja i braće učenika on će ignorirati, držeći ih nekim oblikom niskosti, poput recimo ljubomore ili zavisti zbog njegove sreće, ili jednostavno oblikom astralnog napada, jer takav će doista osjetiti takve savjete kao napad na svoj astral. Čak ni činjenica da ima astral koji je moguće napasti takvoga neće navesti na preispitivanje, iako je to jedna od temeljnih stvari na koje ljudi uvijek upozoravam, i to upozorenje periodički ponavljam.

Budući, dakle, da je u stanju yogijskim tehnikama ukloniti teškoće koje bi neškolovana čovjeka omele u grijehu i dale mu do znanja da čini zlo i da je na krivom putu, takav praktikant postaje u stvari praktikantom crne magije, a ne yogе, jer ne radi na tome da se približi Bogu, nego na tome da se bolje osigura u vlastitu grijehu. Paradoksalno, yoga, koja je sredstvo izbavljenja mudrima, postaje tako sredstvom ubrzane propasti, kojim grešnici meteorskom brzinom odlaze u propast. Yoga je akcelerator duhovnog usmjerenja, ona djeluje neovisno o usmjerenju, i to je velika opasnost koja prijeti ljudima koji se bez učitelja i bez predanosti Bogu žele baviti yogom. Ukoliko je njihova yogijska tehnika učinkovita, a moja je iznimno učinkovita, oni se mogu iznimno učinkovito očistiti od grijeha i predati Bogu, ali se mogu isto tako iznimno učinkovito upropastiti. Dakako, njima će se čitavo vrijeme činiti kako su problemi s kojima se suočavaju trivijalni, kako su to samo sitnice koje mogu u svakom trenutku riješiti, te da svi pretjeruju kad im govore o njihovoj sudbonosnoj važnosti. Tako se još dodatno cementiraju u uvjerenju kako im svi govore neobjektivno i poremećena duha, tumačeći i

---

1 Vairagya.

zanemarujući sva upozorenja kao rezultat nečijeg neznanja ili zle namjere. Takve učitelj najprije pokušava vratiti na ispravan put, molbama, upozorenjima, objašnjavanjem, najprije blago a potom sve oštije, sve dok ih na kraju ne prokune i odbaci, te prepusti njihovoj propasti, ne želeći više s njima imati nikakve veze. Na žalost, tako mogu propasti čak i napredni učenici, koji su na pet minuta do prosvjetljenja, jer je u njihovom slučaju oholost zbog vlastitog visokog postignuća vjerojatnija, i vjerojatnije je da će takvi, podrazumijevajući vlastitu veličinu, zanemariti sva upozorenja. Netko manje napredan bit će skloniji prihvativi kako se radi o njegovoj zabludi, i tako se spasiti od propasti.

Yoga, dakle, nipošto nije linearan uspon prema Bogu, nego put koji je na svakom koraku spojen s rizicima i pogibeljima. Uvijek postoji mogućnost da se predanost Bogu izgubi, i da u svojoj oholoj samodopadnosti, koja je rezultat probuđenih samskara, koje nas definiraju kao mala i ograničena bića, neovisna o Bogu, počnemo raditi stvari ne tražeći prethodno od Boga i učitelja odobrenje za njih. Učitelj je toliko važan u duhovnom razvoju, da njegov savjet moramo nadrediti i onome što smo čuli od Boga, budući da je za učitelja izvjesno da je u Bogu utemeljen, dok za nas nije, jer, u našem poremećenom stanju mi možemo svašta držati Bogom, i netko bi morao imati baš pravi doživljaj prosvjetljenja, praćen dubokim uvidom u Božju unutarnju narav, gdje ne može biti riječ o grešci i umišljanju, da bih mu preporučio da taj svoj doživljaj, ukoliko mu je u njemu rečeno neka odbaci učitelja, posluša. Naime, ljudi su toliko skloni obmanjivati sebe pod utjecajem nižeg ega, da će im se pričinjavati svakakve stvari, koje će im biti iznimno ugodne i laskave, ali jako slabo poučne i korisne. Ukoliko nekome Bog objavi da je njegov učitelj u krivu, tada učitelja treba odbaciti, ali kako ćemo zasigurno znati da nam je to objavio Bog, i da to nije tek obmana našeg ega? Teško. Ja sam se našao u poziciji da trebam odbaciti nekoga koga sam samo

držao učiteljem, a da on to i nije bio, a odbacio sam ga tako što sam se pozivao na visoke Božanske mantre, i ustanovio da one lome i režu ono, što je on svojim utjecajem pokušavao uspostaviti. Nakon što sam ga odbacio, dobio sam od Boga nedvosmislenu potvrdu da sam dobro učinio i da on doista nije bio moj učitelj, a opet se teško može reći da sam se od toga posve oporavio – toliko je to bilo traumatično. Ukoliko netko tako odbaci pravog učitelja, napravit će si posebni apartman u paklu samo za sebe. Pogotovo je prezira vrijedno odbaciti učitelja radi niskosti, a ne radi predanosti Bogu. Čak i ukoliko to uradimo zbog predanosti Bogu, morit će nas sumnje, koje će nam zagonjavati život, jer će mnogo toga, što smo povezivali s Bogom, biti prožeto sjećanjima na lažnog učitelja, kojeg smo s Njim identificirali, i to može ozbiljno omesti naš duhovni život. Ukoliko, pak, pravog učitelja odbacimo zato što nam je to ugodnije nego odbaciti svoju sklonost gadarijama, tada smo i zaslužili sve gadarije, koje smo si odabrali.

Ja sam svojedobno imao posla s jednim "učenikom", koji mi je prišao u prilično kritičnom razdoblju svog života, nakon što su mu se u privatnom životu desile svakakve traumatične stvari, i pokušao je sve osim samoubojstva. Nakon što sam ga primio za učenika, u životu mu je sve naglo krenulo u pozitivnom smjeru: dobio je sve ono, što je prije želio, te je tako nestala njegova osobna frustracija, koja ga je izvorno i potakla da mi postane učenikom. Naime, umrlo mu je dijete, on i žena su bili na rubu ludila zbog svojih neostvarenih vezanosti i projekcija, posao mu je propadao, nije imao novaca, sve u svemu, život mu se raspadao. Onda se počeo baviti yogom, i sve mu je naglo krenulo, čak mu je i žena "čudom" zatrudnjela – prije joj je to uspjelo tek nakon intenzivnih terapija protiv neplodnosti. Kako mu je svjetovni život bolje išao, tako je hlapio njegov interes za prosvjetljenje. Njemu nije trebala negacija ega, koju bi imao u predanosti Bogu, nego potvrda egu, bilo kakva, jer on nije bio razvijena duša, koja svjetovno vidi tek kao

zamamnu varku, čiji su plodovi u konačnici uvijek gorki. Dakako, sve dok nije bio siguran da će mu se dijete roditi zdravo održavao je kakve-takve odnose sa mnom, koje je posve prekinuo kad je bio siguran da je dobio to što je htio. Nema toliko jake riječi za gađenje, kakvu bih držao prikladnom i primjeronom za njega i njegov postupak. Naime, on u svojoj gluposti vjerojatno misli kako je dobro prošao, a u stvari je radi nebitnog odbacio najbitnije, radi mrvica koje je ukrao sa stola odbacio je kraljevsku gozbu za stolom, za koji je bio pozvan. I što ja takvima mogu? Mogu ih pustiti neka se bave parenjem, razmnožavanjem, hranjenjem mладunaca i uređivanjem svojih jazbina, obilježavanjem svojeg teritorija i sličnim stvarima, kojima se životinje vole baviti, jer takvi i nisu ništa drugo, nego životinje u ljudskim tijelima. Njih, naime, ne odlikuju vrline koje su specifične za ljude, pa čak ni za više životinjske vrste.

Nakon nekoliko iskustava s takvima ohladio se sav moj entuzijazam i optimizam vezan za učenike; ja sam držao kako ono, što ja držim vrijednim, također mora biti jednako vrijedno i privlačno i drugima, ali sam nažalost ustanovio kako tome nije tako, i na prilično bolan način iskusio velike razlike u duhovnoj razvijenosti ljudi, koje su razlog velikim razlikama u njihovim željama i težnjama. Neki su doista toliko glupi, da im Bog treba tek kao sredstvo u ostvarenju nekakvih sitnica, a čak i tada se toliko uzohole, da će na sav glas tvrditi kako nema Boga i kako je to sve rezultat slučaja, ili djelovanja prirodnih sila. Da, upravo taj čovjek, čija je žena zatrudnjela Božanskom intervencijom, kojega je iz njegove bijede spasio moj zalog, kasnije je na sav glas trubio kako Bog ne postoji, i kako samo budale mogu u njega vjerovati – tolika je bila njegova oholost, uzrokovana dojmom da mu je sve krenulo toliko dobro, da više ništa ne može krenuti krivo. Očito je da se neki Boga sjete jedino kad im je loše, a posve Ga zaborave kad im je dobro, i to je glavni razlog iz kojeg ljudi rijetko postižu značajnije

duhovne ciljeve: oni se zadovoljavaju sitnicama. Postignućem tih sitnica njihovi se apetiti zadovoljavaju i oni su sretni. Nevjerojatno je kako se ljudi mogu zadovoljavati takvim stvarima, i doista se zbog takvih primjera može činiti kako imaju pravo oni, koji ljude opisuju kao vrstu životinje, koja je izmisnila Boga i religiju samo radi utjehe i kompenzacije neuspjeha i frustracija nastalih zbog osujećenja želja. Dakako, takvi po svoj prilici sačinjavaju većinu svih onih, koji se bave nekim oblikom religioznosti, ali nipošto nisu svi takvi, jer postoje oni, čija je religioznost rezultat duhovne veličine, a ne osujećene niskosti.

U svim je ljudima, dakako, prisutna i ta niskost, jer naše biološko nasljeđe dijelimo sa životnjama, i ukoliko duša nije dovoljno velika i probuđena, životinske potrebe za sigurnošću male, tople i smrđljive jazbine u kojoj stanuju partner i mladunci, koji prenose naše gene i tako osiguravaju produljenje naše vrste, nastaviti će upravljati našom sudbinom. Dakako, nije rečeno kako su takve potrebe nužno i bezuvjetno znak niskosti, jer one su nekakav biološki temelj koji moramo uvažiti ukoliko želimo na ovom svijetu pokazati nešto od Božanskog; ukoliko prosvijetljeni ljudi žele odgajati djecu u prosvijetljenom okruženju i svijesti o Bogu, onda im je bolje da ih sami začnu, rode i odgoje, nego da čekaju da to netko drugi učini, pritom djecu unakazujući pogrešnim odgojem, i da se ih nakon takvog bezbožnog tretmana pokušavaju dovesti u normalno stanje. Ukoliko želimo prosvijetljeno stanovništvo svijeta, moramo se prvo sami prosvijetliti, a zatim začeti i roditi djecu, koju ćemo voditi do prosvijetljenja. Pritom dakako moramo uvažavati biološke zakonitosti, i tu se ne radi o izboru "Bog ili svjetovni život", jer se takav izbor nikad ne postavlja; mi tada, naime, Boga živimo kroz svjetovni život, koje je oličenje svega vrolog, dobrog i plemenitog. To nikad nije močvarna baruština ispunjena niskostima, koja nas sprječava u razvijanju duhovnih krila kojima ćemo poletjeti prema

savršenstvu. Ukoliko pak netko zbog svojeg partnera, djeteta, posla ili čak i vlastitog života odbaci Boga i težnju prema savršenstvu, on je bijednik dostojan svakog prezira, kojim ga drugi trebaju nešteditimice obasipati.

Dakako, takvima je nemoguće suočiti se s punim razmjerima svoje odluke, pa će željeti održati privid o sebi kao o duhovnima, i bavit će se nekim oblikom "duhovnosti", koji je svakom s imalo uvida lako prepoznatljiv kao običan alibi kojim se prikriva ništavilo, a ne kao neki, makar i inferiorni, oblik duhovne težnje.

21.16 Rekao si puno o načinu na koji učitelj bira učenike. Postoje li nekakva pravila pomoću kojih bi čovjek mogao birati učitelja?

Što se toga tiče, tu će svatko sam za sebe morati smisliti pristup koji drži valjanim. Naime, u trenutku kad tek bira učitelja, teško da može previše držati do mojih savjeta, jer će ih po svoj prilici uzimati s izvjesnom rezervom. Također je problematično i to, što pri izboru učitelja važe slična pravila kao i pri izboru bobica koje ćemo jesti, ukoliko zalutamo u šumi. Ukoliko znamo sve o bobicama i o tome kako razlikovati jestive od otrovnih, dobro ćemo proći, ali ukoliko se vodimo nekakvim pravilom poput "sve crvene bobice su jestive" ili "sve crne bobice su jestive", loše ćemo se provesti, jer je samo stvar slučaja hoćemo li se otrovati, i koliko teško. Za osobu, čija je duhovna snaga dovoljno velika da kvalitetno razlikuje prave od lažnih učitelja, teško da će biti potrebe za mojim savjetima po tom pitanju, dok će ostale savjeti prilično zbuniti, možda čak i navesti na krivi put. Čak i jednostavni savjeti, poput "pokušaj raditi ono što ti savjetuje, pa vidi kako ti se čini", mogu dovesti čovjeka u jednaku opasnost kao i savjet "pokušaj jesti bilo koje

bobice, pa vidi kako ti se čine". Čovjek jednostavno mora biti dovoljno napredan da bude u stanju razlikovati duhovnu veličinu od duhovnog patuljka na štakama, a ukoliko to nije u stanju, tada će u svakom slučaju loše proći. Loše će proći i ukoliko odabere učitelja, i ukoliko ga ne odabere. Dakako, zakon karme se brine o tome da čak i takve stvari u konačnici izadu na dobro, tako da greške ne treba shvaćati tragično. Najbolje je ići iz pozicije da je dobro i pogriješiti, ukoliko grešku ne ponavljamo, te iz nje učimo. Ipak, savjetovao bih svima neka se dobro informiraju, da ukoliko je moguće popričaju uživo s čovjekom koga drže potencijalnim učiteljem, da osjete njegovu energiju, da se upoznaju s njegovim duhovnim dosezima koliko je god to moguće, a i da idu u širinu, što znači da trebaju biti dobro upućeni u sva naučavanja i njihove zastupnike. Čak i tada je moguće pogriješiti, ali je to daleko manje vjerojatno nego ukoliko se samo neinformirani zaletimo u prvu stvar s kojom se sretnemo. Dakako, najbolje je osluškivati vlastiti osjećaj ispravnosti, a intelekt pritom ostaviti po strani, budući da postoji mnoštvo manipulatora koji ciljaju upravo na intelekt, odnosno na osjećajno-misaona stanja, kojima daju razloge zašto upravo njih treba slijediti. Ja bih preporučio sebe za učitelja samo onome, tko ima jak osjećaj da mi treba biti učenikom, odnosno tko osjeća jaku duhovnu pripadnost. Ukoliko to ne osjeća, imat ću ja više problema s njim, nego on sa mnom. Ukoliko traži nekoga tko će ga samo posavjetovati po nekim pitanjima, tada ima knjige, ima čitav svijet koji može promatrati, ima primjere svih vrsta ljudi i drugih bića, pa neka se time razvija sve dok ne naraste dovoljno da može znati što je dobro, i što će mu pomoći da se u dobru utemelji.

Znao sam naići na savjete poput: "Pogledaj tko je u najvećoj mjeri predan Krišni, i njega uzmi za učitelja". Ne znam bih li se smijao ili plakao na takvu izjavu; naime, da je učenik u stanju znati tko je Krišna, što je predanost Krišni, i je li

predanost navodnog učitelja prava ili predstavlja neku kombinaciju fanatizma i umišljanja, tada mu ne bi trebao učitelj, budući da bi svojom vrlinom mogao uzdići čitav svijet. Takav zapravo svojim savjetom hoće reći da učenik treba gledati kome je svaka druga riječ "Krišna", i iz toga zaključiti da se taj najviše bavi Krišnom, pa mu je valjda i najviše predan (naravno, po tim kriterijima bi upravo savjetodavac bio odabran kao najbolji učitelj).

Najjednostavnija a dobra uputa koju ja mogu smisliti je sljedeća: birajte onoga, kome želite biti nalik, kome se možete diviti, i u tome ne budite skromnih zahtjeva. Nemojte se malim zadovoljavati, divite se velikom i moćnom, i takvima ćete i postati. Ukoliko na tom putu i pogriješite, brzo ćete ispravljati svoje greške, a brzo ćete i rasti. Ukoliko se kukavički zadovoljavate osrednjošću, ostat ćete osrednjima i nikad od vas ništa neće biti.

Ukoliko se divite moćnome, a kasnije se ispostavi da u njemu nije prava moć, ili ste vi u međuvremenu duhovno narasli, pa druge, veće stvari opažate kao moćne, nema veze: krenite dalje. Jedino je važno da si ne uzimate niske ciljeve, poput sportaša, pjevača ili glumaca, jer takvi ideali traju jednu sezonu, a potom padaju u zaborav. Ne treba se diviti takvim bijednim uzorima, treba težiti istinskim zvjezdama, poput Isusa, Krišne, Šive, Šakti, te velikih prosvijetljenih učitelja poput Šankare, Vivekanande i drugih. Tko bira učitelja iz takve perspektive i s takvim kriterijima, uvijek će dobro birati, jer loši učitelji neće biti dorasli njegovim visokim kriterijima.

Dakako, treba izbjegići zabludu po kojoj se stvari gledaju statično – kao, razvijeni će uvijek pronaći dobrog učitelja i prosvijetliti se, a nerazvijeni će pronaći nekakvog šarlatana i upropastiti se. Stvari uopće ne funkcioniraju na takav način, i zapravo je najbolje reći da će svatko dobiti ono, što mu je

doista potrebno. Hoće li učiti na ugodan ili neugodan način, u krajnjoj je liniji manje važno.

Jedan od velikih problema koje imam s učenicima nastupa na izvjesnoj točki njihova razvoja, kad se nađu u ravnoteži između želje za dalnjim razvojem, i blokada kojima su uzrok neriješene stvari na nižim razinama. Najčešće se tu radi o smetnjama s prve dvije čakre, s osjećajem fizičke sigurnosti i seksualnošću. Kad se te dvije stvari spoje, imamo pravilo da se moji malo napredniji učenici stavljaju u poziciju "učitelja", s osobom s kojom ulaze u neku patološku vrstu seksualne veze, zasnovanu na njihovim frustracijama. Ta je osoba redovito izuzetno nisko duhovno razvijena, i njima posve podložna u svakom pogledu, ali oni joj, također bez iznimke, pokušavaju "pomoći da se razvije". Dakako, budući da su odabrali nekog tko se ne želi razvijati, to u prijevodu znači da oni imaju alibi za ostanak u nekom niskom stanju svijesti, "zbog karmičke veze s učenikom", u kojem se od njih, valjda, ne može očekivati da rade na svojim problemima. To je izvanredan oblik izmotavanja, s tim problemom što se ja time ne dam obmanuti, tako da takve stavljam pred izbor: ili odbaci tog "partnera/učenika", ili mene, oboje ne može funkcionirati. Dakako, uvijek se takvima može desiti da se preračunaju, pa si je tako jedan moj napredni učenik našao osobu za koju je smatrao da je u svakom pogledu ispod njega i da će tako i ostati, ali ona je u međuvremenu postala mojom učenicom i inicirala se barem jednako duboko kao i on, i sad mi je izuzetno zabavno gledati kako sada ona njega tjera da se bavi yogom, a on ju je odabrao upravo zato da se ne bi morao baviti yogom. Dakako, ja sam zaključio da su oni sada idealan par, i ne daj Bože da se kojim slučajem rastanu. Na žalost, većina ostalih se bolje potrudila, i povezala se s nekim od najgorih primjeraka ljudskog ološa, gdje nema previše nade za ovako sretan rasplet događaja, tako da će oni te svoje patološke veze morati razvrgnuti, ili će ja razvrgnuti svoju vezu s njima.

Tu se ne radi o problemu vezanu uz seksualnost kao takvu; ja bih zapravo držao idealnim da moji učenici funkcioniraju u bračnim parovima s partnerima koji su također yogini njihovog ili većeg reda veličine, kako bi njihov život bio uravnotežen i u tom aspektu, ali apsolutno ne odobravam nikakvu bračnu zajednicu, ili općenito bilo kakvu aktivnost, koja čovjeku smeta u duhovnom razvoju ili mu služi kao alibi za stagnaciju ili čak nazadovanje. Takvo ponašanje nedostojno je časna čovjeka, jer se time učitelju i Bogu pljuje u lice.

21.17 Što se dešava s učenicima koji te napuste ili ih odbaciš?

To ovisi o pobudama i o kontekstu u kojem je došlo do razlaza. Ukoliko netko nije shvatio ništa od Moje naravi, tada će negativne posljedice biti minimalne, upravo stoga što su i pozitivne posljedice također mogle biti minimalne. Ukoliko takav, pak, shvati tko sam i koja mi je istinska narav, pa me zbog toga odbaci, time se osudio na propast, jednako kao što je mogao postići oslobođenje da me je zbog toga u cijelosti prihvatio. Ako se, pak, protiv mene odluči zbog neke svoje slabosti, tada je njegov pad najčešće tek privremen, jer će po svoj prilici prije ili kasnije riješiti tu svoju slabost i vratiti mi se. Dakako, to što će se on meni vratiti ne znači da ga ja moram primiti nazad – zapravo, ja u tom smislu ne moram ama baš ništa, tako da će takvoga ili odbiti primiti nazad, ili će ga gledati pod povećalom, i pod daleko oštrijim kriterijma od onih, koje bih primijenio na nekog drugog. Odbacivanje dobra iz niskih pobuda nije, naime, jedna od kvaliteta koje bih držao vrlinama.

21.18 Kad učenik postane toliko razvijenim, da nije moguće da dođe do razlaza s učiteljem?

Tek kad postigne krajnji cilj. Na svakoj stepenici, čak i na onim jako visokim, učenik može poslušati ono što mu kažem ili ne. Ukoliko me ne posluša, ja ću ponovo napomenuti isto i od njega zatražiti da problem riješi. Ukoliko nakon nekoliko takvih ponavljanja odbije napraviti ono što sam od njega tražio, ja perem ruke od njega, i on se više nema pravo zvati mojim učenicom. Ja sam doslovno primoran tako postupati, jer bi u protivnom svaki učenik, koji je u određenoj fazi zaključio da ne želi dalje napredovati i da neko smeće ne drži smećem, nego vrlinom, mogao ne samo zaustaviti svoj duhovni razvoj, nego i mene uništiti zbog karmičkih veza, a time napraviti ozbiljnu štetu mojim ostalim učenicima. Ja zbog ljubavi prema sebi i drugima ne smijem dopustiti vlastito uništenje ili pad, koliko god mi bilo stalo do nekog pojedinca. Dakako, u svakom slučaju kad neki od mojih učenika ode od mene, ili jednostavno dođe do situacije u kojoj nekoga postavim pred odluku u kojoj se lako može desiti da me ostavi, ja se osjećam grozno, ali vjerojatno je glavni razlog zašto još uvijek uspješno funkcioniram taj, što sam bio u stanju ljudi koje volim stavljati pred takve odluke. Ta nelagoda dio je moje ljudske prirode, budući da ja sve veze s učenicima shvaćam vrlo osobno.

21.19 Završava li veza učenika i učitelja prosvjetljenjem?

Dakako da ne. Zapravo, tek tada ona ostvaruje svoju potpunu dubinu, jer tada Bog svjesno živi u učeniku i učitelju, koji surađuju kako bi širili vrlinu na ovom ili nekom drugom svijetu. Prosvjetljenjem učenik shvaća da je u njemu ista bit kao i u učitelju, ali očitovana kroz njegove specifičnosti, na malo drugačiji način. Prosvijetljeni učitelj nikad nije

fotokopija svog učitelja, niti učenici previše nalikuju jedni drugima. Zapravo, budući da je Bog neiscrpni izvor savršenstava, svatko može biti savršenim na svoj, posebni način. Savršeni su svi međusobno različiti, a poročni su svi nalik jedni drugima, i izgledaju kao bijedne kopije lošeg originala.

O lažnim učenjima

22.1 Što misliš o vrijednosti astralnih projekcija i sličnih stvari?

Mislim da su to stvari koje najbolje uspijevaju ljudima koji su toliko duhovno slabi, da se nikako ne mogu pomiriti sa svojim fizičkim tijelom i životom u njemu, pa neprestano iz njega bježe. Astralna projekcija je po svojoj prirodi više negativna pojava i problem kojeg treba rješavati, nego neka pozitivna, duhovna moć. Duhovna moć donosi nam uvid dok djelujemo kroz naše tijelo, i ne moramo iz njega bježati zbog nesposobnosti sa se u njemu suočimo s teškoćama i nadvladamo ih. Mudar čovjek zna da će ionako ubrzo ostati bez svojeg fizičkog tijela u trenutku smrti, pa se sada za života trudi tijelo iskoristiti da bi u njemu uradio sve ono, što je i dovelo do njegova fizičkog utjelovljenja. Astralna vizija, te vizija viših razina stvarnosti, bez odvajanja od tijela, pozitivna je stvar, i to yogini ubrzo razvijaju praksom. To predstavlja prožimanje i obogaćivanje fizičke egzistencije elementima egzistencije viših razina postojanja, što i jest cilj našeg fizičkog života: pobožanstvljene tjelesnog i fizičkog. Dakako, ukoliko bježimo od tijela u astralne projekcije, ne samo da ga nećemo pobožanstviti prisutnošću svoje duše, nego ćemo ga ostaviti neka uvene i neka se u njemu nastane razna demonska bića, koja i inače jedva čekaju da vlasnik tijela bude odsutan duhom ili rastresen, pa da se u njemu nasele, a astralnu projekciju će dočekati kao gozbu.

22.2 Što misliš o magiji? Je li opravdano poslužiti se magijom za ostvarenje svojih ciljeva?

Nije. Magija je u svojoj biti negativna i sotonska pojava. Naime, magija podrazumijeva jednu iznimno štetnu i pogrešnu stvar, a to je da mi sami znamo što je za nas dobro, i da trebamo

poraditi na ostvarenju toga. To je iznimno pogrešno, jer mi najčešće nemamo blagoga pojma ni tko smo, ni koja nam je istinska priroda, ni koja je stvarna svrha našeg života na ovom svijetu, ni koji je smisao našeg postojanja i djelovanja kao takvog, ni što bismo trebali raditi. Mi u stvari ne znamo ništa ni o čemu. Ukoliko takvi, neznalice i izgubljeni, svoje zablude o sebi i naravi svog života idemo ostvarivati, silom pokušavajući ostvariti svoju volju, najgora stvar koja nam se može desiti jest da dobijemo točno ono, što želimo. To će nas tek posve upropastiti. Zbog toga je magija instrument kojim praktikant bezumno srlja u vlastitu propast, istodobno držeći sebe svjesnim i pametnim.

Čovjek se treba povezati s Bogom, od kojeg će mu doći spoznaja o vlastitoj prirodi i smislu života, a kad to spozna, tada će osjetiti kako i čime djelovati, na ovom i na drugim svjetovima; tada njegova djela neće biti rezultat oholosti, nestrpljivosti i neznanja, nego će biti vođena Božanskom rukom, i iza njih će stajati Božji blagoslov i moć. Takav čovjek djeluje kao instrument dharme, Božanskog reda, i to je istinski smisao našeg ljudskog života, i njegov pravi cilj. Magija je smeće kojim se bave budale.

Dakako, uvijek postoji mogućnost da netko magijskim djelovanjem pokuša preko astrala i prane djelovati na nas, ali takvih stvari se ne trebate bojati; trebate se prisjetiti Boga, i pogledati najveću ljepotu koju možete dosegnuti. Tada iz te ljepote, s tom ljubavlju, pogledajte kroz magijski astralni link kojim vas netko želi napasti, i posve se prema njemu otvorite, predajte se Bogu kojeg opažate kroz tu osobu. Jamčim vam da ćete time riješiti problem. Dakako, ukoliko ste vi sami dio problema, odnosno ukoliko u vama postoji nešto što je od kvalitete problema, tada to trebate riješiti, i biti zahvalni crnom magu koji vam je ukazao na problem. Takvi napadi su ekvivalent hackerskih upada u računalni sustav, kojima se

ukazuje na ranjive točke, kako bi ih administrator sustava mogao ukloniti.

22.3 Što misliš o astrologiji, kristaloterapiji, aromaterapiji...?

Te stvari nisu oblici duhovnosti, što se o njima često pogrešno misli, nego bijedni nadomjesci za duhovnost, kojima se ego hrani i odvaja čovjeka od dodira sa stvarnošću. Istinska duhovnost ne treba tako bijedne posrednike, njoj ne trebaju ni horoskopi, ni čarobne amajlije, ni mirisne svijeće. Istinskoj duhovnosti su dostatni stvarnost koju će promatrati i srce koje će ispuniti Bogom. Kakve veze mogu s tim imati zvijezde ili druge materijalne stvari? Kako neka stvar može u nama probuditi duhovnost? Nemojte biti smiješni. Danas će se ljudi baviti svačime, obilazit će različite sajmove šarlatanstva na kojima se egomanijaci razmeću svojom ispraznošću, a sve to umjesto da se zadubljuju u stvarnost i traže Božansko. Što je više vanjskih pomagala, manje je istinske duhovnosti.

Dakako, za sve je takve discipline moguće smisliti nekakvo racionalno objašnjenje koje bi ih opravdalo, ali to nije istinsko objašnjenje, to može biti jedino racionalizacija, jer su takve stvari u svojoj biti tek zabluda. Čak i da stvari poput astrologije djeluju, kakvo bi bilo objašnjenje? Možemo reći da fizički planeti Sunčevog sustava predstavljaju tek fizička tijela viših duhovnih bića koja se kroz njih inkarniraju, i da je po položaju i stanju tih tijela moguće nešto reći i o duhu tih bića, a budući da je svaki čovjek nekakva parcijalna inkarnacija takve velike duše koja se inkarnira kroz planet Zemlju, moguće je nešto reći i o naravi i sudbini tog čovjeka. Dakako, meni se čini da se deset milijuna puta lakše u cijelosti prosvijetliti, nego po takvoj metodi nekome izračunati horoskop, a nekako nemam dojam da se astrolozi bave tako sofisticiranim promišljanjem; prije bih rekao da su većina plitke budale i šarlatani, a ostali su u

zabludi, jer djelovanje vlastite intuicije pripisuju horoskopima. Sveg tog smeća se treba ostaviti i baviti se Bogom, koji je u duhu i istini¹.

Kad se jednom prosvijetlite, lako ćete prostoriju, koju ste već ispunili Božanskom prisutnošću, namirisati mirisnim uljima i urediti je tako da i na fizičkom planu odražava Božanski red. Ukoliko se niste prosvijetlili, takve stvari vam trebaju kao krmači sedlo, jer ne možete izvan sebe imati veći red nego unutar sebe.

22.4 Što misliš o Reikiju, radiesteziji i sličnom?

Reiki počiva na pretpostavci da je nečisto i neprosvijetljeno biće u stanju kroz sebe kanalizirati "božansku energiju" i njome iscjeljivati druge. Zapitajte se samo, ukoliko čista voda prođe kroz nečiste cijevi, što će na drugom kraju izlaziti? Izlazit će blato i mulj, odnosno energija od kvalitete kanala, a ne od kvalitete izvora, čak i da je izvor ne znam koliko čist i božanski. Ne može nečist čisto djelovati, ne može bolestan unositi sklad i donositi iscjeljenje. Gledao sam osobe teško narušena zdravlja i oštećena energetskog sustava, koje djeluju kao "iscjelitelji" i savjetnici. Kakve su to savjete i iscjeljenje u stanju dati drugima, ako sami sebe nisu mogli dovesti u skladno stanje? To je sve laž i prijevara, smišljena za uzimanje novaca od lakovjernih, koji žele nešto što izgleda kao duhovnost, ali mu nedostaje njena suština.

Osim toga, zamislite si sljedeće: biće koje nije čisto i od Božanske kvalitete, koje u sebi nema vrline i predanosti, pomoću simbola i invokacija dolazi u vezu s nečim, što nazove

---

1 Iv 4,24

božanskim. Što mislite, od kakve je kvalitete to, s čime je to biće došlo u dodir? S Bogom je moguće doći u dodir jedino predanošću i spoznajom stvarnosti, a ne magijom i simbolima, kojima se služi reiki, jer je jedino predanost od tako visokog reda veličine, da dolazi u dodir s Bogom. Reiki stvara na energetskom sustavu astralno-praničke samskare, i sve dok one tamo ostaju, čovjek ne može nadići razinu sa koje su takvi prijaviimplanti postavljeni, a to je astral. Ukoliko želite biti nižim astralnim manipulatorima, tada prakticirajte reiki, a ukoliko vam je stalo do vrline i Boga, odbacite ga zajedno s ostalim smećem, kao što su astrologija, kristaloterapija, gatanje, mahanje viskovima i rašljama, magijski rituali i isprazna religijska vjerovanja. Sve su to smetnje na duhovnom putu. Primjerice, ljudi znaju čak i zazivati duhove magijskim ritualom, misleći kako im se ništa neće desiti, a kad stradaju, čude se odakle to, jer oni u duhove i ne vjeruju. Ne morate vjerovati ni u tramvaj, ali ukoliko mu stanete na put, pogazit će vas.

Dodatni problem su različite vještine gatanja koje se koriste podsvijesu, poput tarota, astrologije, radiestezije i sličnog. Naime, istina je da slab signal iz nesvjesnog područja duha možemo takvim sredstvima pojačati do razine razaznatljivosti, ali ukoliko se takvim sredstvima poslužimo, nikad nećemo razviti svoja duhovna osjetila do razine na kojoj ćemo moći svjesno gledati stvari; uvijek ćemo između sebe i stvarnosti imati nekakvog posrednika, koji će nam dobavljati informacije koje, koliko mi znamo, mogu biti i čisto smeće; kako ćemo, naime, razlikovati nadsvjesno od podsvjesnog, ukoliko izravno ne budemo gledali, nego pitamo nekakve karte ili visak? Umjesto da se čovjek služi takvim bijednim sredstvima, treba pročistiti svoj duh, pa će mu se razviti sposobnost pronicanja u stvarnost i osjetljivost, i tada mu nikakvi viskovi neće trebati. Takve kvaziduhovne discipline ne služe osvještavanju, nego otuđenju nesvjesnih dijelova ličnosti, koje trebamo učiniti

svjesnima, a ne mistificirati njihovu nedostupnost, i svako govno, koje ispliva iz rezervoara nečistoća nataloženih u našoj podsvijesti, držati duhovnom objavom. Izvore astroloških i radiestesijskih "objava" treba očistiti krijom, a ne ih pitati za savjet. Takoder krivo čine i oni, koji se za savjet obraćaju raznim vračevima, šarlatanima i "iscjeliteljima". Sami sebe za sat vremena provedenog u meditaciji možete bolje iscijeliti, nego će oni ikada biti u stanju. Okanite se takvih bezbožnih budalaština.

Koliko su takva gatanja točna? Nimalo, ukoliko mene pitate. Vračevi koji se time bave vješti su u čitanju stanja astrala onoga tko ih pita za savjet, i reći će vam neku glupost za koju osjećaju da će vam zvučati uvjerljivo, ili pak jednostavno nagađaju, na temelju površne procjene sugovornika. Dakako, ponekad mogu biti u pravu, ali nikad vam neće reći istinu dublju od one do koje biste sami došli, ukoliko biste jednostavno sami sebe iskreno pitali što želite čuti, i što o nečemu mislite. Danas je zavladala poplava šarlatanstva, gdje svaka budala koja je naučila držati visak daje drugima "duhovne savjete". Gledao sam jednu takvu budalu, kako meni (dakako, ne znajući s kim razgovara) pokušava pogledati stanje energetskog sustava, gledajući pritom u sliku koju je o meni stvorio u svojem astralu. Prema onome što je rekao, ja bih trebao imati jedva dovoljno energije za sebe, nipošto za druge. Dakako, ja sam tom neznalici pokušavao objasniti što gleda i gdje grijesi, budući da sam promatrao slike koje u svom astralu stvara i opisuje, ali on ima svoj visak, visak njemu govori to što govori, i mogu ja govoriti što hoću. Takve bi trebalo staviti u zatvor zbog šarlatanstva i obmane, a ne im dopustiti da nesmetano djeluju i varaju ljude za novac.

Dakle, kad vidite nekakav sajam "duhovnosti" i ezoterije, zaobiđite ga u širokom luku, jer se тамо nalaze samo prevaranti i zaluđeni ljudi, i čovjek željan Boga i istine тамо

nema što tražiti.

22.5 Što je s onim ljudima koji govore kako "kanaliziraju" poruke raznih vrsta vanzemaljaca i "svemirskih zapovjedništava"?

Meni se nekako čini da bi istinski vanzemaljci, kad bi ljudima željeli nešto objaviti, odabrali daleko pouzdaniji i kvalitetniji medij. Da sam ja vanzemaljac koji je svemirskim brodom došao u Sunčev sustav, prvo bih promotrio što se ovdje dešava, a tada bih vjerojatno otišao, zaključivši da su ljudi grozno primitivna bića koja treba ostaviti još barem milijun godina da sazriju u dovoljnoj mjeri da se s njima isplati razgovaratati. Ukoliko bih ipak poželio ostvariti kontakt, prisluškivao bih nekoliko telekomunikacijskih satelita, naučio engleski, zaposjeo čitavu satelitsku mrežu i preko nje na frekvencijama svih televizijskih stanica na savršenom engleskom objavio što imam za reći, i dao radio frekvenciju na kojoj želim uspostavu kontakta s određenim profilom ljudi, kojeg bih po svojim kriterijima odabrao. Nekako nisam uvjeren da bih u snovišnjima, hipnozi i halucinacijama "duhovno" razgovarao s nekoliko čudaka kojima nitko pametan neće povjerovati zbog njihove mentalne neuravnoteženosti. Osim toga, ukoliko bih imao što za objaviti, to zasigurno ne bi bilo na razini "ljudi, dajte se volite, jer inače neće biti dobro", i sigurno Isus ne bi bio glavni zapovjednik moje "flote". Mislim, tko bi pri zdravoj pameti povjerovao kako plitke i besmislene, a goleme poruke, koje razni čudaci primaju, dolaze od istinskih vanzemaljaca? To su sve reciklirane plitkosti iz Zemljinog astrala; nešto astralnog smeća starih civilizacija, nešto new age vjerovanja, nešto plitke religioznosti, nešto "Zvjezdanih Staza" i ostale znanstvene fantastike, pomiješano s hrpom čistih gluposti. Usporedite takve poruke "viših bića" sa kratkim tekstrom poput

Vivekaćudamani, koji je napisao "običan čovjek", "primitivac", bez pomoći "naprednih vanzemaljaca", pa ćete shvatiti što mislim.

Razmislite malo: kad je Marko Polo oputovao u Kinu i vratio se, došao je nazad s čudom posve novih stvari, kakve ljudi u Europi nikad prije nisu vidjeli, i teško je bilo i prihvatići sve novosti koje je donio, koliko su se one razlikovale od dotad poznatih stvari. To je dobar primjer susreta s posve drugačijom kulturom i civilizacijom. Ova "kanaliziranja", odnosno bolje rečeno kanalizacija, izgledaju prije kao nešto, čemu bi se Marko Polo domislio da je samo sanjao svoj odlazak u Kinu, i izvijestio o svome snu. Sve u svemu, vjerujem da je to jedna golema hrpa čistih gluposti i bulažnjenja psihički poremećenih ljudi, koji ne žive u stvarnosti.

Nemojte me krivo shvatiti: ja sam prilično uvjeren kako pravi vanzemaljci doista postoje. Bilo bi posve ludo vjerovati kako ne postoje, imajući u vidu veličinu Svemira. Čak vjerujem i da su u prošlosti posjećivali Zemlju, jer jedino tako mogu objasniti stvari poput Majanskog kalendara, koji je tipičan primjer matematike do koje netko nije došao samostalno, nego je primio gotovu vještinu bez razumijevanja njene biti i principa iz kojih ona proizlazi. Dakle, razumne vanzemaljske rase sigurno postoje, i gotovo su sigurno posjećivale Zemlju, i vjerojatno se i dan danas motaju negdje u blizini, ali ovo, što se o vanzemaljcima može čuti u medijima, liči na ono što bi vam ispričalo krdo pavijana kojima ste u vodu stavili LSD.

22.6 Koje je tvoje mišljenje o makrobiotici?

Makrobiotika nije način prehrane; ona je jedan bezbožni, materijalistički, dehumanizirajući svjetonazor, koji je u svojim

osnovnim zasadima protivan svakoj duhovnosti. Prema makrobiotici, mi smo ono što jedemo, odnosno, naš duh je posve određen oblikom naše prehrane. Koliko god da je prehrana doista bitna za duhovno zdravlje, to je posve daleko od nutricionističkog determinizma kakav zastupa makrobiotika, prema kojem je dostatno znati što netko jede, kako bismo bili posve upoznati s njegovom osobnošću. To je dijametralna suprotnost Isusovim izjavama o tome da čovjeka ne određuje ono što u njega ulazi, dakle hrana, nego ono što iz njega izlazi, dakle njegova djela i ponašanja, odnosno kvalitete njegova duha:

*"Ni vi ne razumijete? Ne shvaćate li da čovjeka ne može onečistiti što u nj ulazi jer mu ne ulazi u srce, nego u utrobu te izlazi u zahod?" Tako on očisti sva jela. Još dometnu: "Što iz čovjeka izlazi, to onečišćuje čovjeka. Ta iznutra, iz srca čovječjega, izlaze zle namisli, bludništva, krađe, ubojstva, preljubi, lakomstva, opakosti, prijevara, razuzdanost, zlo oko, psovka, uz nositost, bezumlje. Sva ta zla iznutra izlaze i onečišćuju čovjeka."*¹

Makrobiotika je jedan od onih bezbožnih sustava vjerovanja kojima čovjekov ego sebi daje posebnu važnost, i u kojima se drži kako ćemo određenim izvanjskim postupcima, poput režima prehrane ili vršenja obreda, postići savršenstvo. Taj je mentalitet svojstven farizejima svih vrsta, koje su svi sveci u sva vremena korili kao budale i sotonski nakot². Takvi sustavi

1 Mk 7, 18-23

2 "Jao vama, pismoznaci i farizeji! Licemjeri! Namirujete desetinu od metvice i kopra i kima, a propuštate najvažnije u Zakonu: pravednost, milosrđe, vjernost. Ovo je trebalo činiti, a ono ne propuštati. Slijepi vode! Cijedite komarca, a gutate devu! Jao vama, pismoznaci i farizeji! Licemjeri! Čistite čašu i zdjelu izvana, a iznutra su pune grabeža i pohlepe. Farizeju slijepi! Očisti najprije nutrinu čaše da joj i vanjština bude čista. Jao vama pismoznaci i farizeji! Licemjeri! Nalik ste na

lažne duhovnosti uzmu neku perifernu stvar i stave je na centralno mjesto. Zbog toga imamo hrpu plitkih religijskih sustava kojima je važnije vjeruje li netko u karmu i reinkarnaciju te je li vegetarianac, od toga je li njegova duša u skladu s Bogom. Takvo razmišljanje je uvijek lako prihvaćeno, jer plitki duhovi žele prihvati takva razmišljanja, budući da ona ne dotiču njihovu poročnu bit. Ljudi žele biti prihvaćeni i afirmirati se, oni se ne žele popraviti i tako steći istinsku vrijednost. Netko će radije postati makrobiotičarem nego mojim učenikom, jer kao makrobiotičar ili reikist može ostati licemjerom plitka duha, koji na sebe stavlja masku vrline i ide okolo učiti druge pametи. Ukoliko moj učenik i pomisli što takvoga, taj će od mene čuti mnogo stvari koje mu neće biti ugodno slušati.

Isto što važi za makrobiotiku, važi iza sve ostale licemjerne sustave u kojima se periferno proglašava centralnim i po tome sudi svoja i tuđa vrijednost, i u kojima je bitnija forma od suštine.

22.7 Je li moguće samo osluškivati glas savjesti, i njega držati svojim učiteljem?

Moguće je, ukoliko ste veliki utemeljitelj religije, koji krči stazu Duha kroz neprohodnu prašumu svijeta, gdje nitko prije njega nije prošao da mu pomogne. Ukoliko ste osoba reda veličine Isusa ili mene, tada vam je i glas savjesti dovoljan vodič, iako ćete i tada imati ozbiljnih problema i pitanje je hoćete li uspjeti ostvariti krajnji cilj. Naime, problem s glasom savjesti jest taj, što vam se svašta može pričiniti kao glas

---

objeljene grobove. Izvana izgledaju lijepi, a iznutra su puni mrtvačkih kostiju i svakojake nečistoće. Tako i vi izvana ljudima izgledate pravedni, a iznutra ste puni licemjerja i bezakonja." (Mt 23,23-28)

savjesti, a osim toga, glas savjesti može biti samo glas poznatog, gdje vam se poznato ukazuje kao dobro, a nepoznato kao loše. U takvom će slučaju uvijek ostati u sferi poznatog, odnosno nećete napredovati. Osim toga, glas savjesti najčešće nije najglasniji glas u vašem duhu; svaka niskost ga uvijek nadjačava i gasi. Da je osluškivanje vlastite nutrine toliko dobar put, više bi ljudi postizalo savršenstvo.

Učitelj vam je između ostalog potreban upravo stoga, da vas uputi u to što je glas savjesti, a što je smeće, i da vas svaki put upozori i ispravi kad u njihovom razlikovanju pogriješite. Možete, dakle, reći kako je vanjski učitelj dobar prvenstveno kao onaj tko će vam pokazati vašeg unutarnjeg učitelja, ali tu opet dolazimo na isto: učitelj vam je potreban da biste pronašli Boga i u Njemu se utemeljili i tamo ostali.

22.8 Postoje teorije o tome da je Isus imao učitelja i da je učio yogu negdje u Indiji ili na Tibetu?

Te teorije su od iste kvalitete kao i one da su Elvisa Presleya oteli vanzemaljci. U Isusovom nauku nema ničeg indijskog ili tibetanskog, njegovo je naučavanje posve prožeto židovskim stilom, sve slike koje koristi su židovske, a njegov mentalitet je onaj ortodoksnog Židova, ali prosvijetljenog, koji doista shvaća zbilju, u kojemu je u punini utjelovljen Bog, i koji beskompromisno svjedoči istinu potkrijepljenu primjerima iz života i spisa. Sličnost između Isusovog nauka i različitim istočnjačkim disciplinama je najbolje objašnjiva time što su oboje utemeljeni u istoj stvarnosti, a budući da nema petnaest stvarnosti, nego je samo jedna, oni koji su u njoj utemeljeni moraju govoriti slične stvari. Ja sam milijun puta primijetio da je nešto, što sam negdje napisao, negdje u nekom svetom spisu već napisao neki prosvijetljeni učitelj, na sličan način, isto

gotovo od riječi do riječi. Dakako da ja nisam od njega prepisivao, ali ukoliko želim govoriti istinu, malo je vjerojatno da će se domisliti nečemu što nitko prije mene nije rekao; naime, prosvijetljenih je bilo i tisućama godina prije rođenja ovog mog tijela. Stvarnost je vječna, istina je vječna. Jedino je pitanje kad ćete se u nju osobno uvjeriti, kad ćete u nju osobno uroniti.

Yogiska praksa

23.1 Ukoliko netko postane tvojim učenikom, odnosno kandidatom za učenika, što od njega očekuješ? Koje su obaveze učenika?

Ovdje ћu citirati dio pisma koje sam svojedobno napisao svojim učenicima, kad su s umu smetnuli neke bitne stvari:

"Dakle, čitava poanta ove jebene stvari jest da se bavite yogom, jer je to jako dobro, a dobro je zato što vodi najvećem dobru, koje je Bog, i nestanku goleme patnje koja je rezultat nespoznavanja Boga. Budući da yoga istodobno uklanja smeće koje je uzrok bijede, i dovodi u vezu s Bogom koji je izvor svega blaženstva, svatko mudar će istog časa uz nju prionuti i neće je napuštati u ovom životu, a nastaviti će je prakticirati i u svakom idućem, jer nema ničeg korisnijeg za onoga tko teži savršenstvu.

Ovo je bitno. Nema ničeg bitnijeg. Ovo se ne smije zanemariti. Oni koji zanemaruju ovo, nisu pametni, i odriču se velikog dobra kako bi uživali plodove patnje sdrveta iluzije.

Učenik je onaj tko shvaća vrijednost prosvjetljenja, tko shvaća da sve dobro u svijetu predstavlja tek odraz Božanske svjetlosti na velikom oceanu mraka, tko shvaća ograničenost vlastite sposobnosti u nadilaženju tog mraka i prihvata svaku pomoć koju može dobiti. Svaki aspekt Božanske prisutnosti koji opazi u svijetu on neizmjerno vrednuje i pokušava na sve načine osigurati njegovu prisutnost, jer takvi svjetionici i putokazi znatno ubrzavaju razvoj bića i usmjeravaju ih ka onom jedinom, čemu treba težiti. Jednako kao što glupe ljude koji teže niskostima treba zanemariti i prepustiti ih sudsbinu koju su za sebe odabrali, tako se treba usmjeriti prema onima, koji su u sebi utjelovili Boga, kako bi se postigla spoznaja o tome što

Bog jest, i što unutar svoje svijesti treba tražiti, kako bi je se ispravno usmjerilo. Učenik takvoga treba prihvati za učitelja, a dužnosti prema učitelju su sljedeće:

-Učiti od njega. Ovo je najbitnije i nikada se ne smije zanemariti.

Prvenstvena dužnost učenika jest učiti, težiti spoznaji i usvajati sve čemu ga učitelj uči. Ako nema ovoga, onda takvome učitelj nije ni potreban, a on učitelju može predstavljati jedino težak teret i smetnju.

-Služiti. Učenik sebe treba doživljavati kao sredstvo koje će pronijeti učiteljevu slavu u svijetu. Energetski gledano, to znači da učenik, osim što upija učiteljevu duhovnu snagu (odnosno uči od njega), istu i očituje u svijetu.

Učitelj učeniku neposredno svojim bićem ukazuje na Boga, i zato za učenika koji je usvojio prvu točku, dakle koji je upijao u sebe učiteljevu moć, nema nikakve razlike između učitelja i Boga, budući da kroz učitelja najizravnije i bez ikakvih smetnji opaža Božju izvornu narav.

Ove dvije upute su primarne. Onaj tko uči i služi istinski je učenik, i takav može postati istinskim učiteljem i nastaviti lanac učeničkog predanja.

Postoje velike opasnosti koje vrebaju učenike, i od njih prave grešnike koji pljuju u lice učitelju, a dakle i Bogu. One su sljedeće:

-Koristiti se yogom i učiteljem namjerno i ciljano za ispravljanje posljedica vlastitih grešnih djela. Takav svojim djelima pokazuje da mu nije bitan Bog, nego niskosti, a Bog je

u njegovom svijetu tek alatka koju je zgodno posjedovati kako bi se uklonile posljedice koje nužno prate grijeh.

-Ignorirati shvaćene i primljene učiteljeve upute, ili upute primljene u Božanskoj viziji, kako bi se nastavilo s grešnim djelima.

-Sramiti se učitelja i Boga, zanijekati ih pred drugima i praviti se kako veza s učiteljem/Bogom nije ona čiste i bezuvjetne predanosti, nego nešto sporedno, poput prijateljstva. *Ovo je najbolji način za rezanje i relativiziranje vlastite veze s Bogom, i svi koji žele u pakao to trebaju neprestano raditi.*

-Ponašati se kao da postoji razlika između učiteljevog fizičkog i nefizičkog aspekta, te tako propustiti odavanje poštovanja utjelovljenom Bogu. Onaj tko drži da Bog ne može biti utjelovljen, jamačno drži kako on sam ne može biti prosvijetljen, pa mu od prosvjetljenja i ne prijeti opasnost. Naime, ako Bog ne može biti utjelovljen i očitovan kroz osobu učitelja, onda jamačno ne može biti utjelovljen ni očitovan ni kroz osobu učenika. Tako se zabludjeli učenik odriče prava na prosvjetljenje. Svi koji žele biti utjelovljenjima grešnosti i niskosti neka slobodno nanose uvrede fizičkom aspektu učitelja i neka ga ne štiju. Isto tako neka mu na sve načine nastoje otežavati život i ni u čemu neka mu ne pomažu.

-Opraštati sebi male slabosti i niskosti. Male slabosti rađaju veće, a velike rađaju propast. Put do propasti dakle vodi kroz popuštanje sebi u grijehu. Svaku najmanju težnju krivom postupanju treba odmah odbaciti, a umjesto nje treba misliti o savršenstvu i oslobođenju.

-Propuštatи učiniti ono dobro, koje ima priliku učiniti. Time

ustraje u svojim slabostima i jača ih, umjesto da ih nadilazi.

-Družiti se s grešnicima i zlikovcima, njima pričati o Bogu i učitelju i svojoj duhovnoj praksi, i od njih tražiti potvrdu da dobro čini. Onaj tko od grešnika dobije potvrdu da je dobar, i sam je jamačno veliki grešnik. Ako se svjetovni ljudi ispraznog uma i grešne duše smiju učeniku, ako ga kleveću i od njega se sablazne, ako ga drže gorim od sebe i vrijednim prezira, učenik to treba primiti kao pohvalu svom duhovnom napretku, a ako ga takvi hvale, treba se smjesta zabrinuti i preispitati.

-Prinuti učenike i davati poduke drugima za života učitelja. Onaj tko drugima želi dobro, odvest će ih svome učitelju, za kojega iz svog iskustva zna da im može učiniti najviše dobro. Onaj, tko misli podučavati druge, jamačno želi sam sebi biti učiteljem, ili još bolje Bogom. Oni koji na tom putu žele postići savršenstvo neka se ugledaju na Lucifera, poglavara vragova, koji je s tom praksom prvi počeo i u njoj najdalje došao. Ovaj oblik duhovnog pada nastupa kad se predanost Bogu zamijeni predanošću sebi.

-Napustiti učitelja, iz bilo kojeg razloga. Ti razlozi su najčešće nespremnost na odbacivanje ega i krivih shvaćanja i postupanja koji se na egu temelje. Svaka racionalizacija je bezvrijedna. Jedina okolnost koja opravdava odbacivanje učitelja jest spoznaja da se nije radilo o istinskom učitelju, nego o nižem biću koje se greškom držalo učiteljem, ili je pak Božanska prisutnost napustila tijelo učitelja zbog prevlasti niže prirode. Ako se doista radi o tome, učenik čini grijeh ako ostane uz lažnoga učitelja. Ako se pak o tome ne radi, nego učenik na takav način racionalizira svoje bezbožno postupanje, čini užasan i smrtonosan grijeh. Učenik koji napusti lažnog učitelja kojeg je držao pravim trpjet će teške duhovne teškoće i

imat će ozbiljnih problema, jer su mu ideje o Bogu prepletene s idejama o lažnom učitelju, ali učenik koji napusti istinskog učitelja ide pravo u pakao, budući da za to mora bezuvjetno odbaciti Boga. Nije moguće odbaciti pravog učitelja i biti predan Bogu; čak nije moguće zadržati ni sklonost vrlini. Odbacivanje učitelja neizostavno povlači za sobom i odbacivanje Boga kao smjera vlastitog duhovnog razvoja.

-Prezirati druge i baviti se niskošću, a također i baviti se tuđim grijesima. Onaj tko ima vremena za tuđe grijehе ili je posve prosvijetljen, ili je budala. Naime, teško da će se smijati tuđoj rani onaj tko je i sam ranjen. Učenik se treba baviti jedino Bogom i najvišim duhovnim kvalitetama koje od Boga dolaze; treba govoriti samo stvari koje imaju smisla i to u pravo vrijeme, treba činiti samo ono što vrlina nalaže, suzdržavati se od suvišnog ili pogrešnog djelovanja i izbjegavati svaki oblik gubljenja vremena koje se može utrošiti na bolji način.

Sve to se da sažeti u kratku izjavu da svijest uvijek treba boraviti samo u Bogu, a sva djela moraju biti od te kvalitete. Navedene stvari ocrtavaju samo u najgrubljim crtama bit problema, i dalo bi se o tome još napisati, ali mislim da je i ovo dovoljno."

Također bih novim učenicima napomenuo sljedeće:

U razdoblju kad su susreli svog učitelja i predali mu se, te počeli prakticirati yogu, nalazit će se u duhovnom stanju koje je najbolje opisati kao osjećaj sigurnosti i voljenosti povezan s oduševljenjem; oni imaju dojam da je sve u redu, da su na pravom mjestu, i u osnovi se nalaze u stanju koje u djetinjstvu

osjećaju djeca kad se nalaze u majčinom zagrljaju u roditeljskom domu. Treba imati na umu da je taj osjećaj vjerojatno primarni razlog iz kojeg ljudi znaju zalistati u različite sekte, koje pomoću takvog osjećaja manipuliraju ljudima i zadržavaju ih. Treba takav osjećaj doživjeti, osjetiti, apsorbirati, shvatiti kako se tu radi o nečem prirodnom i pozitivnom, ali nakon što smo to apsolvirali, trebamo se probuditi, i pri punoj budnosti gledati svijet, onako intenzivno kao u trenutku kad nam prijeti opasnost ili kad nam se dešava nešto nenadano, ali u toj budnosti ne trebamo biti napeti, nego opušteni. Učenik treba biti svjestan i promatrati svoju nutrinu, promatrati zbivanja unutar sebe, jednako kao i zbivanja van sebe; on se nipošto ne smije opustiti i držati kako je konačno pronašao sigurnu jazbinu u kojoj će sve biti u redu. Ukoliko se uljuljka u takvom lažnom osjećaju sigurnosti, učitelj će ga ubrzo iz njega probuditi, a to buđenje mu neće biti ugodno. Učitelj od vas traži rast, ne stagnaciju, a takav osjećaj sigurnosti vas neminovno vodi stagnaciji, koja se ne može održati prvenstveno stoga, što će vas učitelj potjerati od sebe ukoliko budete stagnirali, a tada će vaš lijepi osjećaj sigurnosti i voljenosti otići k vragu. Prisjetite se da tražite krajnje savršenstvo, ne sigurnost u osrednjosti. Tamo odakle dolazi taj osjećaj sigurnosti ima još lijepih stvari, koje nikad nećete dosegnuti ukoliko se njime zadovoljite, a ni njega nećete moći zadržati.

Imajte u vidu da će vaš učitelj prije ili kasnije umrijeti, ili ćete vi umrijeti prije njega. U tom trenutku imat ćete samo ono, što ste od njega uspjeli usvojiti u godinama zajedničkog života, a od svega će vam biti najvrednije znanje yoge i yogijsko postignuće, jer jedino tako možete održati zajedništvo s učiteljem i nakon smrti; nemojte se oslanjati na fizička osjetila, kojima komunicirate s učiteljem dok s njim živate na fizičkom planu. Fizička osjetila su smrtna, i njihovo opažanje je moguće omesti. Fizičkim osjetilima učitelja malo opažate, a malo ne, a

duhovno oko uvijek može boraviti na Bogu. Bog, koji je bit učitelja, mora biti konstantno u centru vaše pažnje, jer inače ni učitelja nećete moći dobro shvatiti, jer se on u osnovi ne razlikuje od Boga; ono što opažate kao učitelja, samo je tijelo koje je postalo protočnim za Božansko, i nikada i nikako ne može biti nadomjeskom za Božansku viziju. Nećete se prosvijetliti od gledanja učiteljeva tijela, nego od gledanja učiteljeva duha, kojeg kroz njegovo tijelo možete nazrijeti tek djelomično, ali posve dostatno za prepoznavanje biti, koju tada možete potražiti u sebi, i prepoznati je kao vlastito najdublje Jastvo. Nemojte gubiti vrijeme, odmah krenite prema tom cilju punom žestinom. To nije put za mlakonje, nego za junake.

Trebate, dakle, odmah raditi na postignuću duhovnog uvida, kojeg trebate svakodnevno vježbatи.

Još jedna stvar, koju moram napomenuti, jest izbjegavanje suočavanja s vlastitim slabostima. Karakterističan primjer toga su učenici koji yogom bježe u visoka duhovna stanja, ali ni u čemu ne mijenjaju svoj život na fizičkom planu. To je ne samo pogrešno, nego i opasno, jer nam prijeti opasnost od pada pod teretom vlastitih neriješenih niskosti, koje će rastom energije koja se kreće našim tijelom prije ili kasnije "oživjeti", odnosno aktivirati se, kada će je naša energija "nabiti", čime će to smeće postati primarnom silom unutar naše svijesti, i ukoliko nemamo dovoljno razvijenu sposobnost diskriminacije i distance, nećemo se uspjeti izvući, a pitanje je hoćemo li imati i dovoljno pameti da se predamo učitelju kad nas on pokuša izvući. Takve situacije se ponekad dešavaju, ali nekim se dešavaju češće nego drugima, a najčešće se dešavaju onima koji se žele pretvarati da smeće ne postoji, i da ga je moguće jednostavno zanemariti, i baviti se dizanjem energije. Dizanje energije u sustavu koji prethodno nije počišćen analogno je putu kroz minsko polje jašući na slonu. Definitivno nema šanse da to preživimo.

Primarna stvar, dakle, mora biti čišćenje sustava, koje treba vršiti temeljnim tehnikama yoge, dakle kriyom, rezonancijom i tehnikom unutarnjeg prostora. Kad smo tim tehnikama izvršili grubo čišćenje, odnosno kad više nismo u stanju osjetiti prisutnost onečišćenja, tek tada trebamo početi sustavno dizati energiju sustava, računajući upravo na to da će ona probuditi samskare koje su trenutno nevidljive, te ih povećati i osvijetliti, kako bismo ih mogli "napasti" konvencionalnim tehnikama.

Dakako, postoje iznimke od ovog pravila, a to su ljudi koji imaju toliko malo energije u sustavu, i toliko su uronjeni u niskosti ili uspavani, da jednostavno moraju prvo početi s tehnikama buđenja energije, kako bi uopće mogli početi s tehnikama čišćenja. Uz tu iznimku na samom početku prakse, i za njih važi isto.

Možda je najbolji mogući pristup vlastitom razvoju kombinirana metoda, pri kojoj istodobno čistimo sustav i pokušavamo se prisjetiti najvišeg stanja koje u tom trenutku možemo dosegnuti. Kako u tome uspijemo, u svjetlu tog visokog stanja uočit ćemo smeće koje nas ometa, i iz te pozicije, ne spuštajući duhovni pogled u niža stanja, trebamo to smeće očistiti. Važno je napomenuti da ne smijemo izgubiti višu perspektivu, jer ukoliko nam se to desi, nećemo imati ništa, čime bismo mogli čistiti sustav – naime, ako je sve u nama od jednakoj niske energije, nećemo moći napasti energetske blokade; prljavom krpom ne možemo očistiti stvari, možemo ih samo dovesti na jednolično zaprljanu razinu. Trebamo, dakle, podizanjem svijesti na višu razinu "osvijetliti" naš sustav, i svu energiju koristiti ne za potiskivanje smeća, kao što to neki u zabludi čine, nego upravo za njegovo osvještavanje i čišćenje kriyom. Uvidom trebamo tražiti probleme, a krija će se sama aktivirati kako ih budemo nalazili.

Dakako, početniku će biti gotovo nemoguće samome ustanoviti

što mu je u kojem trenutku potrebno; čak i moji napredniji učenici rijetko znaju ispravno prosuditi kome bi trebalo na koji način pristupiti, i kad je potrebno buđenje energije, a kad čišćenje smeća. To je stvar iskustva i vještine, i to je jedan od glavnih razloga zašto yoginu treba učitelj.

Ponekad nekome pristupim s puno ljubavi i nježno, kako bih probudio njegovu energiju i u njemu potakao pozitivne težnje. Ponekad pak čovjeka znam na samom početku oštro napasti i kritizirati. To sve ovisi koliko su u nekome prisutne pozitivne, a koliko negativne kvalitete, a također je stvar vještine znanje o trenutku kad treba promijeniti pristup. Učitelj ne smije uvijek biti blag, ili uvijek biti strog, on mora postupati dinamički i posve se prilagoditi potrebama situacije. Bez takve sposobnosti teško da nekoga možemo zvati učiteljem.

Primjerice, ukoliko mi neka osoba pristupi oholo, arogantno, bezobrazno i s krivim stavom svijesti, duboko utemeljena u svojim iluzijama, tada ću ja biti iznimno neugodan. U nekom ću drugom slučaju nekoga posve ignorirati, a ponekad ću s nekim postupati na takav način da preko svake mjere pojačam u njemu sve pozitivne težnje, a na negativno uopće ne obraćam pažnju, i to posve neovisno o stvarnom odnosu pozitivnih i negativnih kvaliteta. U procjeni se vodim isključivo osjećajem, i to je više umjetnost nego znanost, budući da faktora ima previše za intelektualan pristup, a njihovi međusobni odnosi su dodatan problem.

Zaboravite gluposti koje ste možda čuli o tome da učitelj treba uvijek biti blag i ljubazan, jednako kao što bi i Bog uvijek trebao biti blag i ljubazan. Takvog Boga, odnosno učitelja, žele si zamišljati najteži grešnici, koji su toliko ogrezli u grijehu da im nema spasa. I učitelj i Bog će prema vama biti onakvi, kakvi ste vi prema stvarnosti. Ukoliko ste prema stvarnosti otvoreni i predani, učitelj i Bog će s vama biti iznimno blagi i puni

ljubavi. Ukoliko se stvarnosti protivite, Boga nećete ni vidjeti, a učitelj će vas zgromiti u crnu majku zemlju.

Pogotovo se sa mnom možete okaniti takvih bulažnjenja, budući da je u meni primaran aspekt Šive, Uništitelja, kojemu je s jedne strane dovoljno s predanošću ponuditi malo vode, pa da vam zauzvrat daruje čitav svijet i oslobođenje od njega, a s druge će vas strane zdrobiti ukoliko ga prezrete. Indijci su se temeljito pozabavili tim stvarima, i ja bih vam preporučio čitanje svetih spisa u kojima su opisani Božanski arhetipovi. Daleko ćete više shvatiti o mojem funkcioniranju čitanjem svetih spisa u kojima se opisuje Šiva, nego bilo kojim oblikom umovanja ili bijednim pokušajima analize moje psihe.

23.2 Tehnika yoge ima više; kako ćemo znati koju tehniku treba prakticirati kada?

Za to vam služi učitelj, koji će vas uputiti u ono što trebate znati točno u trenutku kad vam to bude potrebno. Sami jednostavno nećete imati dovoljno znanja i iskustva za ispravnu procjenu situacije. Postoje, dakako, neke pravilnosti u čitavoj stvari, budući da ne postoji previše tipova ljudi, tako da se može načiniti nekoliko "jelovnika" prema kojima će se prakticirati tehnike, ovisno o početnom stanju učenika.

Ukoliko je učenički kandidat ohol i upetljan u svoja iluzorna stanja, najprije treba primijeniti oštar i nemilosrdan napad na svo smeće, s kojim se identificira. Ukoliko se počne kajati, te se obrati s krivog načina funkcioniranja i razmišljanja, te se u njemu javi zahvalnost i predanost, tada treba promijeniti pristup i pojačati njegovu osobnu šakti, i dovesti ga u stanje blaženstva. Tada, dok je u takvom stanju, treba mu iz više perspektive pokazati njegovo stanje, i dati mu detaljnije upute.

Ukoliko je, pak, učenički kandidat na samom početku sloboden od negativnosti, i ne brani svoj ego, nego se prema učitelju otvara i pristupa mu s poštovanjem, tada učitelj odmah kreće s šaktipatom, pojačava i usmjerava učenikovu šakti, dovodi ga u stanje ekstaze i tada mu daje dodatne upute.

Ova dva pristupa se ne koriste samo na početku duhovnog razvoja, nego i kasnije, ovisno o učenikovu stanju, ali kasnije bi, barem u teoriji, učenik trebao već i sam raditi većinu posla na svom duhovnom razvoju, a učitelj bi trebao intervenirati samo u slučaju zastranjenja.

Nakon što je učitelj pojačao učenikovu šakti, što je najčešće praćeno buđenjem čakri koje su učeniku primarne, slijedi proces konsolidacije, u kojem se učenikov sustav prilagođava višem redu veličine energije. U fazi konsolidacije učenik treba naučiti tehniku rezonancije, kojom će iz svog sustava prazniti napetost i stres, a nakon te faze mora naučiti kriyu. Kriyu praktički nitko ne može naučiti prije no što mu se sustav konsolidira, a to bi bilo opasno i pokušati; naime, energetska tijela i organi još nisu valjano posloženi, i kriya u takvom slučaju neće dolaziti prirodno, budući da se za takvo što tek moraju stvoriti uvjeti. Sustav je nakon početnog šaktipata u stanju fluktuacije, i još nije uspostavljena pravilna vertikalna linija manjeg otpora kroz sušumna nadi, pa bi pokušaj rađenja kriye vjerojatno pokrenuo šakti kroz neki drugi energetski kanal, što bi izazvalo ozbiljne probleme. Čak i dok to nisam znao, ja sam instinkтивno puštao svoje novoinicirane učenike da se nakon šaktipata konsolidiraju barem tјedan dana, prije no što bih im dao upute za kriyu.

Kad učenik nauči raditi kriyu, ja ga već držim u velikoj mjeri samostalnim, jer on sad u svojim rukama drži ključeve svojeg duhovnog razvoja, a ja ču samo povremeno intervenirati kako bih mu uklonio neke energetske blokade, ispravio krive

stavove i mišljenja koji generiraju takve blokade, a ponekad će mu dodatno pojačavati šakti, kako bi mogao napraviti kriyu s više snage, i tako će ubrzati njegov duhovni razvoj. Osim toga, kad je učenik uspio napraviti kriyu, njegova je vertikala prema Božanskom iznutra već uspostavljena, pa ja tada režem horizontalnu pupčanu vrpcu koju je imao uspostavljenu s mojom fizičkom osobom, i tako ga dodatno usmjeravam prema mjestu njegova oslobođenja, koje je u Bogu.

23.3 Što preporučuješ početniku u njegovoј duhovnoј praksi? Što bi on trebao činiti?

Kao prvo, trebao bi svijest neprestano održavati u onom stanju, u koje ga je učitelj uveo prilikom inicijacije. To treba biti njegova nit vodilja, to ne smije izgubiti iz svijesti. Ukoliko na to stanje zaboravi, ili ga izgubi iz svijesti, treba se ponovo vratiti u njega. U svemu što radi, treba neprekidno ostati toga svjestan. Tako će razlikovati ispravno od neispravnog djelovanja; neispravno će ga djelovanje, naime, izbaciti iz tog stanja unutarnjeg sklada, i tako će znati što u svojem djelovanju treba mijenjati, odnosno popraviti. Učenik treba mantrom "Om Namah Śivaya" održavati svijest u stanju iniciranosti, usmjerenu prema Božanskom, i tu mantru treba s punom svijeću ponavljati unutar sebe, i njome se vraćati u stanje obuzetosti Duhom. Ta mantra u opisnom prijevodu znači, približno: "Om, Bože, Tebi u aspektu Šive, sveblaženog uništitelja svih niskosti, utjelovljenju vrline i milosti, ja se utječem". "Om" je invokacijska mantra, ona svečanom i obvezujućom notom uspostavlja vezu s Božanskim. "Namah" znači "predajem se", "utječem se"; ta riječ označava bezuvjetno predano obožavanje, inicijacijsku predanost, kojom se posve prepustamo tome da postanemo upravo onim, čemu se predajemo i čemu se utječemo. "Śivaya" znači "Gospodu Šivi",

Božanskom aspektu koji je yoginima najkorisniji, jer istodobno utjelovljuje spasonosnu milost i nemilosrdnu borbu protiv niskosti svake vrste. Taj Božanski aspekt nam istodobno daje utočište i snagu, i uništava sve protiv čega se borimo u sebi i izvan sebe.

Tu mantru uvijek treba zamišljati i u sebi ponavljati s ispravnim usmjerenjem duha, i s punom sviješću o njenom značenju – odnosno, barem s najvišom sviješću koju u tom trenutku možemo dosegnuti, jer će ona ponavljanjem rasti i produbljivati se. Mantru nikad ne smijemo ponižavati time što ćemo o njoj govoriti neiniciranim, koji nisu predani Bogu, a također je ne smijemo koristiti na način kojemu nije namijenjena, ili je samo ponavljati bez svijesti, poput papiga ili molitvenih mlinova. Ta mantra mora biti suština naše molitve Bogu da nas vodi i prosvijetli. Mantru dakle trebamo zamišljati stalno, ali kvalitetno, duboko promišljajući o njenoj cjelini i o svakom pojedinačnom slogu. Mantru ne smiju ponavljati neinicirani, oni koji nisu predani učitelju, jer se u učiteljevoj nazočnosti otkriva istinsko značenje mantre, koje je Božanska nazočnost, odnosno stanje svijesti. Ukoliko mantru ponavljamo neinicirani, samo umom i osjećajima, samo ćemo stvoriti samskare koje će nas u stvari ograničiti u ispravnom shvaćanju i primanju inicijacije. Čest je slučaj da neinicirani ljudi ponavljaju razne mantre, koje im ničemu ne koriste, i zapravo samo oštećuju njihov um dugotrajnim verglanjem, budući da u takvoj mantri nema sadržaja, ona je mrtva. Mantru može "napuniti" jedino daršan Boga ili prosvijetljenog učitelja, u kojem se otkriva njen istinsko značenje. Mantrom, dakle, ponovno prizivamo stanje koje smo doživjeli u inicijaciji, i ona će nam uvijek biti spasonosnim sidrom za koje se možemo uhvatiti kad nas valovi iluzornih energija počnu silovito bacati po oceanu svijeta.

Učenik, dakle, treba mantrom održavati svoju svijest u dodiru s

višim Božanskim stanjem, a iz tog bi stanja kriyom trebao čistiti i razvijati vlastitu svijest. Svakodnevno je djelovanje također vrlo korisno, jer u njemu možemo vidjeti što nas ometa, a što ne. Ono što nas ometa treba izbjegavati ili promijeniti na takav način da nas prestane ometati, a ono što nas ne ometa činimo ispravno.

Značenje mantre se može spoznati i čitanjem svetih spisa, a tako se može ostvariti i inicijacija, ukoliko imamo dovoljno mudrosti i predanosti da valjano i ispravno shvatimo sveti spis. Dakako, to uspijeva tek neznatnom broju ljudi, i to treba pokušati jedino ukoliko nikako ne možemo doći u blizinu Učitelja i predati mu se da nas inicira. Nakon inicijacije učenik postupno stječe moć razumijevanja svetih spisa, ali prije inicijacije je izuzetno slabo vjerojatno da će ih ispravno shvatiti, budući da mu, kao i u slučaju mantri, nedostaje stvarnog dodira s Božanskim; on se čitanjem spisa jednostavno nema čega prisjetiti, jer ne zna što bi to bio Bog.

Mantrom se učenik treba prisjećati Boga prije no što pokuša napraviti kriyu, i tada će kriya uspostaviti punu vertikalnu vezu između materije i Božanskog, a ne samo djelomičnu, kakvu mogu ostvariti i crni magi, koji kriyom samo prošeću pranu između materije i astrala. Kriya mora doći kao nuspojava povezanosti s Bogom, pri kojoj se smeće spontano oslobađa iz sustava. Ukoliko netko astralno zagadi prostor kriyom, tada je to znak da njegova vertikala nije duboka i da radi krivo. Takav treba u svojoj svijesti potražiti Boga, i tada će kriyu raditi ispravno.

23.4 Treba li učenik svakodnevno meditirati, ili je dovoljno da se ispravnim djelovanjem održava u stanju svijesti koje je od više kvalitete?

Treba činiti oboje. Naime, u svakodnevnom djelovanju učenik nikada ne smije izgubiti perspektivu, ne smije zaboraviti tko je i što želi, i čemu teži. Uvijek se treba prisjećati mantre i prizivati Boga u svoju svijest. Dakako, time samo osigurava stagnaciju i sprječava duhovne padove, te profinjuje svoje svakodnevno ponašanje, koje mora postati uzornim. Da bi istinski napredovao, on mora vježbati yogu i meditirati. Meditacija u mojoj tehnici ne znači uvijek istu stvar; to ponekad znači tehniku temeljne meditacije, kojom prizivamo Boga i dovodimo se u Njegovu nazočnost, ali ponekad to znači ciljani i kontrolirani uspon svijesti praćen čišćenjem sustava kriyom, što je početniku daleko korisnije u fazi kad temeljnu meditaciju nije u stanju napraviti kako valja i u potpunosti.

Temeljna meditacija nipošto nije niža i inferiorna tehnika, kako bi se to dalo površno zaključiti iz njenog imena; naprotiv, to je tehnika kojom možemo postići stanje daršana ili čak samadhija u iznimno kratkom vremenu; to je uputa o tome kako doći do samoga Boga. Dakako, ukoliko nečija duša nije čista, njemu to neće uspjeti, pa bi mu bilo bolje da za početak radi na pročišćenju svoje osobe i ponašanja, da preispituje svoje želje i sklonosti, i da to sve najprije očisti, a potom i fino ispolira. Tek tada će moći iskreno zamoliti Boga da mu se ukaže u svojoj punoj veličini, jer će ga prije toga moriti strah, stid i osjećaj krivice i nevrijednosti, što su posljedice zatrpanosti duše nečistoćama svih vrsta.

Kad meditirate, činite to onoliko budno i svjesno, koliko ste budni i svjesni prilikom najintenzivnijih maštanja o najdivnijim stvarima koje ste u stanju zamisliti, ili prilikom vođenja ljubavi s najdivnijim partnerom kojeg ste u stanju pojmiti. To je prava meditacija, a ne ono što ljudi često rade, kad opuste svoj um i jednostavno zaspu. Takve zablude o meditaciji nastale su nakon što su ljudi čitali i krivo shvatili

pouke o najvišem stanju svijesti kao o miru uma. K vragu i takav mir uma! Po tome je drveće vrhunac prosvjetljenja, jer ono posjeduje savršeni mir uma. Mir uma, o kakvom se govori u yogi, stanje je koje nadilazi u svojoj ekstatičnosti bilo što, što ste iskusili ili si uopće možete zamisliti, i to milijun puta. Mir uma, u smislu obustavljanja stresa i vrtloženja sumanutih misli, samo je jednostavna, početnička vježba kojom se pripremamo za istinsku meditaciju. Daleko je to od mira uma o kakvom govori Patañđali u Yoga sutri, a koji je stanje sat-ćitananda, stanje Apsolutne svijesti u kojoj je sve sadržano. Takvo stanje se ne postiže padanjem u komu ili dubokim snom, nego usmjerenjem na vrh ekstaze, u kojem najprije duboko udišete blaženstvo, potom vam se kroz blaženstvo ukazuje sâm Bog, a potom, kad Mu se u cijelosti i bez ostatka predate, spoznajete da sam Ja ta, jedina stvarnost, i da osim Mene nema drugoga. To je mir uma. Tako trebate meditirati. Trebate, dakle, početi od temeljne meditacije, obožavati ono što ste u stanju obožavati, diviti se onome što držite vrijednim divljenja, i kroz to divljenje spoznati Svevišnjeg, jer On leži u tom smjeru, On je vatra blaženstva, a samo vatra može spoznati vatru, jer joj je slična. Morate, dakle, postati vatrenima u duhu, morate gorjeti od predanosti Bogu, gorjeti od obožavanja, i tako ćete postići savršeni mir uma.

Ja sam užasno djelatan, neprekidno aktivan čovjek, i onaj tko me izvana promatra teško bi mogao prihvatiti činjenicu da ja uopće nemam misli, ne u smislu u kojem ih imaju drugi ljudi. Čak ni dok ovo pišem, ne postoji u meni niti jedna jedina misao, postoji samo svijest koja je naslonjena na ono o čemu želim pisati, a riječi se same oblikuju kroz moj mozak i ruke, koje ih unose u računalo. Ja mogu održati dugotrajno i duboko predavanje o najvišim duhovnim istinama, a da se u mojoj umu ne rodi niti jedna jedina misao, niti jedna duhovna fluktuacija. Jedine takve stvari koje se kreću mojim umom vode porijeklo od mojih učenika, i ja uvijek znam kome

pripadaju, i ubrzo mu o tome održim kratku lekciju. Moje osobne misli ne postoje, jer je moj osobni um sjedinjen s Božanskim, a ja više ne postojim kao ljudsko biće, koje bi imalo misli i želje¹.

Takvima cete i vi postati, ukoliko budete marljivo vježbali yogu. Kako budete meditirali, tako će vam meditacija postajati normalnim stanjem, nećete imati meditaciju kao odvojenu aktivnost među drugim aktivnostima, nego će meditacija biti podloga svim ostalim aktivnostima, ona će biti temeljno stanje vaše svijesti, iz kojeg će se oblikovati sve ostalo.

Jedina stvar koja mene ograničava jest moja ljudska priroda, odnosno granice u kojima je moje ljudsko tijelo protočno prema Božanskom. Čini mi se da je tome uzrok to, što Bog želi da djelujem poput svih ostalih ljudi, jer kad bih se previše isticao, uvijek bi se mogao naći pametnjaković koji bi rekao da ono što vas učim nije primjenjivo na vas, budući da sam ja nešto posebno, pa za mene važe posebna pravila. Vjerujte mi, kad napišem malo dulji tekst, meni se potroši prana u mozgu i imam laganu "košnicu" u glavi, pa se moram prošetati kako bih obnovio zalihe. Kad dulje sjedim i pišem, zbog pogrbljenosti me boli vrat i mišići mi se ukoče, pa postanem nervozan. Po svim tim osobinama ja sam u cijelosti ljudsko biće; imam sve fizičke slabosti kakve i vi imate, ali ja se od njih ne dam poraziti, ja nalazim načine za njihovo izbjegavanje i nadvladavanje, i ja usprkos svim svojim slabostima uspijevam djelovati na moćan i uzoran način. Moje tijelo je jednako bijedno kao i bilo koje drugo, sa istim ograničenjima, ali ja pred tim ograničenjima ne priznajem poraz, nego ih nadvladavam. Moje mi tijelo nameće izvjesne želje, i ja im udovoljavam, jer će me u protivnom još više ometati. Ja dajem

---

1 Dakako, snagu i intenzitet misli koje vode porijeklo od rada s učenicima ne treba nipošto podcijeniti, jer one znaju u mojoj umu proizvesti popriličan kaos i stres.

caru carevo, ali također dajem i Bogu Božje¹, i svi su namirenici. Na mojem primjeru možete vidjeti da je moguća uspostava ravnoteže između tjelesnog i Božanskog; to dvoje ne mora negirati jedno drugo.

Ukoliko marljivo meditira, moj učenik može početi s posve rastrojenim umom i kaotičnim mislima i djelatnostima, može početi samo s čvrstom odlukom i predanošću, i za kratko će vrijeme od nekoliko mjeseci ostvariti fantastičnu dubinu misli i osjećaja, koji će uskoro prerasti u potpuni mir i krajnje ispunjenje Praznine. Gledao sam kako se takve stvari dešavaju. Drugi, koji samo sumnjaju i izvoljevaju, mogu sto godina meditirati i ostati će istim budalama kakve su bili i na početku. Bitna je motivacija, bitna je želja, strastvena žudnja za Bogom i odluka za savršenstvo bez kompromisa; bez te motivacije, ni najbolja tehnika yoge neće vam ništa koristiti. Dakako, ukoliko nemate valjanu tehniku yoge, možete željeti što god hoćete, bit će vam uzalud, jer vaši naporci neće biti kvalitetno fokusirani, raspršiti će se, i najbolja stvar koja vam se tada može desiti jest da sami uslijed svojih nastojanja razvijete poznavanje tehnika yoge, kao što se to meni desilo. Želja za Bogom je, dakle, kamen mudraca koji i najgrešnijeg čovjeka pretvara u sveca, jer ukoliko imate želje, sredstva će doći, učitelj će doći, Bog će doći. Ukoliko nemate želje, umrijet ćete u grijesima svojim².

23.5 Što misliš o tantru, odnosno o integraciji seksa i duhovne prakse?

Kao prvo, moram napomenuti da meni riječ "tantra" znači nešto posve drugačije nego prosječnu čovjeku. Kad ja govorim o tantru, tada mislim na nešto daleko sofisticiranije od puke

---

1 Mt 22,21

2 Iv 8, 21

seksualne prakse, na što će većina odmah pomisliti. Kad ja kažem da je netko tantrika, tada po svoj prilici ne mislim na praktikanta "duhovnog seksa", nego na asketu posutog pepelom leša, sa znakom Šive ili Šakti na čelu, koji na groblju meditira o prolaznosti svjetovnog, i piye vodu iz ljudske lubanje. Tako, naime, pravi tantri u Indiji izgledaju. Tantra je tamo prije sinonim za crnu magiju, nego za seksualnu praksu, jer se ta disciplina prije mnogo vremena izopćila.

Što se tiče integracije seksa i duhovnosti, tu se također moje mišljenje razlikuje od onoga što bi prosječno upućeni čovjek podrazumijevao. Naime, u svojem najsofisticiranim aspektu, tantra je iznimno napredan pristup problematici, a čitavu yogu sa njenim tehnikama možemo držati jednim od instrumenata tantere.

Ovdje ću citirati jedan razgovor koji sam svojedobno vodio s učenikom koji se kod mene raspitivao o tantri, iz vjerojatno istog razloga iz kojeg se vi za nju zanimate, a to je seksualni astral.

"... Napominjem, po milijuniti put: ono što ja pričam o seksu ima smisla tek kad si prosvijetljen. Za sve ljude osim prosvijetljenih moj odgovor na pitanje seksa bit će da najprije iscijele svoje unutarnje nepotpunosti zbog kojih imaju želju za seksom. To uključuje potpuni razvoj elemenata ličnosti oba spola, i njihovo integriranje. Kad je to riješeno, tek onda se možeš izražavati kroz seks sa sebi ravнима.

Gdje ćeš onda naći sebi ravnu? (smijeh)

A, sve se nađe."

"...Naime nije baš tako crno-bijelo, ili najviša svijest ili čisto

sranje. Postoji tu više faktora. Jedan od faktora je da je seks krasan način za zbližavanje na fizičkoj razini i predstavlja jedan od boljih načina za provođenje slobodnog vremena (smijeh). U svakom slučaju, seks kao takav je OK, problem nastaje kod stvari koje se često vežu uz seks, a to su posesivnost, ljubomora, pokušaji kontrole i vladanja, te različite vrste vezanosti. Te vezanosti prijete uništiti u seksu onu pozitivnu komponentu, koja je sama po sebi nešto odlično, i upravo zbog toga su se neki ljudi dosjetili da je seks valjda uzrok svim tim sranjima i da bi nam bilo bolje bez njega, što je djelomično točno, samo što nije seks tome kriv, kriva su sranja. Dakle, seks kao takav je super, ako se čovjek uspije osloboditi različitih pritisaka i uvjetovanosti glede seksa. Idealan je seks koji je u cijelosti slobodan i neopterećen, jer svako opterećenje i pritisak mogu dovesti do neke vrste sranja.

E, sad dolazimo do tanre. Tantra je moguća, kao prvo, samo kod ljudi koji su već u seksu potpuno neopterećeni, to znači da je seks nešto sasvim prirodno i funkcioniра bez pritisaka. Osim toga, treba razlikovati dva tipa tanre, unutarnji i vanjski. Unutarnji je ono sto važi u principu desne ruke, dakle unutarnje sjedinjenje s Bogom, koje je u nekim svojim aspektima strašno slobodno i na seksualnom planu, a opet tu treba naglasiti da u tanri kao takvoj uopće nema seksa; onaj tko je skroz oslobodio svoju seksualnost, tko je dozvolio da se njegovo obožavanje izrazi i seksualno, vrlo brzo se diže iznad toga, i iako seksualnost ostaje otvorenom i slobodnom, nema potrebe za njom kao oduškom, ventilom za otpuštanje pritiska. Dakle tantra oslobađa seksualnost, ali to nije seks u konvencionalnom smislu, koji podrazumijeva različite astralne veze. Ovdje još uvijek govorim o tanri desne ruke, u kojoj dakle nema stvarnog seksa između muškarca i žene.

U tantriji lijeve ruke postoji jedna velika zabluda, a ona glasi da je takav oblik tantri moguć između neostvarenih i neprosvijetljenih, te da može služiti kao sredstvo prosvjetljenja. U takvom slučaju, neće doći do dizanja prema Bogu, nego do spuštanja prema materiji, i postići će se obrnuti učinak, dakle intenzivirat će se različite vezanosti. Tantra lijeve ruke je, na jedan način, energetsko strujanje kod šaktipata, to je način na koji ja budim Kundalini. Meni su recimo seksualni resursi čitavo vrijeme otvoreni, ali bez vezanosti, što je situacija koja može zbuniti neke ljudе: postoji snažan protok seksualne struje, ali kod mene nema onoga sto se obično zove seksualnom željom, dakle želje da se to materijalizira u seksualni odnos. U biti ja to vidim kao energiju, kao prisutnost nečega. Energija teče, seksualno uzbudjenje je prisutno, ali u funkciji nečeg višeg, ne kao samostalna sila. Recimo moje konvencionalno, standardno ponašanje je daleko "seksualnije" od onoga što ljudi drže izuzetno seksualnim, ali kod mene se ne stvaraju vezanosti tipa posjedništva, kontrole, ljubomore i sličnih stvari koje su specifične za astral, a to je zato što ja uopće nemam astral, imam refleksiju viših stanja na astralu i to je to. Seksualne asocijacije većine ljudi, onih koji nisu nadišli astral, usmjerene su prema dolje, u spuštanje; dakle seks reže više resurse i jača niže; ojačavaju se astral, prana, seksualnost tijela. Kod ljudi koji su nadišli astral, seksualnost je transparentno sredstvo izraza višeg; ili jednostavno vođenje ljubavi, bez nekih dubljih aspiracija. Ono što ja zovem tantrom lijeve ruke je jedna prilično krhkа biljka: kao prvo, moguće je samo između onih koji su nadišli astral, kod kojih nema spuštanja i rezanja viših resursa da bi se ojačalo funkcioniranje nižih. To uopće nije seks u konvencionalnom smislu, jer je dubina drugačija, nema slika, želje i sličnog, nego se "prizivaju" viša stanja i njihova se prisutnost osjeća - seks u užem smislu, dakle vođenje ljubavi na fizičkom planu, tu

je samo jedna komponenta koja slobodno može izostati, može je biti ili ne biti. I isto tako, stvar mora biti obostrana, ne može to biti seks za jednog partnera a tantra za drugog, to ne pali. Stvar je u obostranom budnom osjećanju, u punoj svijesti.

S jedne strane, seksualna permisivnost mog 'nauka' će neke ljude sablazniti, ali nije to baš tako, kad malo pogledaš koje oblike seksa ja smatram dobrima, ispada da bi najveći broj ljudi trebao živjeti u celibatu. (smijeh)"

"...Dakle seks nije nešto loše, ali ako ga prakticiraju sjebani, oni će ostati sjebanima i bavit će se svojim sjebanostima i imat će sjebane seksualne veze ispunjene svakavim posesivnostima i sranjima. Takvima je prioritet da ne budu sjebani, a ne da se jebu.

A da li je moguće kroz seks doći do toga da nisi sjeban? Ili je tantra možda i previše opasno sredstvo tj. sredstvo koje ti baš i ne bi preporučio?

Tantra... ono što je na zapadu poznato kao tantra, u stvari je običan seks začinjen nekim štosovima za postizanje boljeg orgazma. Na zapad je došlo uglavnom tantričko smeće - onaj aspekt lijeve ruke koji je u svojoj prirodi namjerno sablažnjavajući, koji siluje kulturu i sve kriterije moralnosti. Kakve sam ja primjerke užasno sjebanog astrala i odvratne bludnosti vidi pod imenom tantere, to nije za vjerovati.

Prava tantra ima veze sa seksom, ali... to uopće nije seks. Prepričat ću ovdje jedan opis tantričkog seksualnog obreda. Jedna od napomena glasi: ljudi, nemojte ovo pokušavati s konvencionalnim partnerima, ljudi na zapadu imaju previše sjeban ego da se isti ne bi uključio, a ako se to desi stvar

postaje pranički seks i čovjek će stradati. Opasno stradati. Ovo je najbolje napraviti u sebi, ne materijalizirati na fizičkoj razini. Ovo upozorenje je ozbiljno.

Kao prvo, treba dobro poznavati indijsko shvaćanje obreda ustoličenja murtija (kipa, lika Božanstva) u hramu. Kad se kip ustoliči, on doslovno jest Bog, i to ne u smislu idola kojeg se proglaši Bogom, nego se u procesu ustoličenja osvijesti da je Bog sveprisutan, ako je sveprisutan onda je prisutan u kipu, u kipu Ga se zaziva i u kipu Ga se vidi i tamo Mu se moli, tamo kao i svugdje, ali kip je Bog koji predstavlja Boga. To više nije komad kamena, to je Bog. Na isti način, glumac u kazališnoj predstavi, koji glumi božanstvo, poprimit će neka od svojstava božanstva. Ja sam video jednu glumicu koja je u Indijskom filmu glumila Situ, video sam je dok je glumila i poslije dok je davana interview, e, ta razlika je nešto nezamislivo. Kao Sita, ona je pogledala u kameru takvim nezamislivo dubokim pogledom da sam se smrznuo. Kasnije, kad je funkcionalala kao žena, tog pogleda nije bilo.

Ovo treba imati u vidu, ma ne imati u vidu, nego ponoviti si deset puta prije spavanja i isto toliko kad se probudiš, da bi ti postalo jasno koji su temelji tantrе, o čemu se tu radi. TU NEMA SEKSA!!!

Idemo dalje.

Tantrički obred ustoličenja Šakti u ženu:

Uvjeti koje žena mora ispuniti kako bi mogla biti ustoličena kao Šakti su sljedeći: dugotrajni post i molitva, obredi pročišćenja dugo prije samog obreda, savršena čistoća duše i tijela. Postoji točno određeni tip žene koji može ustoličiti Šakti

u sebi, a to su one koje žele jedino dati sebe, koje ne brinu o vlastitom zadovoljstvu nego jedino o zadovoljstvu muškarca; dakle seksualni ego, sustav seksualnih želja i posjedništva, ne smije postojati. Samo žena koja živi da bi zadovoljila i da bi služila može biti živom Boginjom. Ne smije u njoj biti tragova nje, kao ega - posljednji tragovi toga se čiste u obredu pročišćenja.

U samom obredu ustoličenja žena svlači svjetovnu odjeću, i kupa se u posvećenoj kupki, poput kipova u hramu. Za to vrijeme pjevaju se vedske himne i zazivi. Nakon kupanja, obredno se odijeva u Božansku odjeću, gdje je svaki komad odjeće simbol određenog atributa Boginje. Kao što je posvećena kupka "oprala" ženu iz nje, i pripremila teren za silazak Boginje, tako se odijevanjem svakog pojedinog komada odjeće u njoj ustoličuje određeni Božanski atribut, određena razina svijesti.

Kad je ustoličenje potpuno, svećenici (jer nikom neiniciranim nije dopušten pristup) padaju ničice pred njom i mole blagoslov.

Proces pripreme muškarca za tantrički obred:

Muškarac koji je kandidat za tantrički obred je uvijek sveta osoba, brahma koji se bavi naprednim oblicima yogijske prakse. To podrazumijeva život u totalnom celibatu (udhvareti), savršeno čistu prehranu, život u osami, savršenu moralnu čistoću, i tome slično. Takav učenik yoge se posebno priprema za obred barem tri mjeseca prije, postom i molitvom, čišćenjem svojih nižih vehikala u potpunosti, intoniranjem rezonantnih mantri za protjerivanje prane kroz nadije i slično. Meditacijom se pretvara u Šivu, gospodara yogija, savršenog u

isposništvu i odijeljenosti od svijeta. Takav učenik yogе biva doveden pred Šakti (uoči da tu više ne govorim o ženi-murtiju, to je doslovno Šakti sama, Durga Devi), gdje ga silovitost njene prisutnosti u potpunosti zabljesne i on pada ničice pred Njom u predanosti, proživljavajući kriye dok Kundalini silovito čisti i otvara njegov sustav. Tako ostaje satima, danima - nakon nekog vremena, uspijeva pogledati njena stopala ili odjeću, i ponovo se ruši u ekstazi, jer je silovitost božanske prisutnosti previše za njega, i njegov sistem se dalje pročišćuje. On plače, pjeva, vrišti, grči se po podu. Polako, kroz sve to, on uspijeva pogledati je u oči, postajući Njome, sjedinjujući se s Njom... on prima najvišu inicijaciju, prepoznaće Njenu prisutnost u sebi... otvaraju mu se čitavi neizmjerni svjetovi Njene svijesti. Kad je u potpunosti u stanju osjetiti Njenu svijest i prisutnost, Njenu ogromnost i veličinu, dva Božanstva kontempliraju jedno drugo i u svijesti vode ljubav. Osviješteni kao cjelovita Božanstva, obožavaju tijela jedno drugog, i vode ljubav na fizičkom planu. Čitavo vrijeme njihova svijest je kozmičkih dimenzija, i nikad se ne spušta na niže razine; postoji predano obožavanje onog drugog, kroz osvještavanje Božanskih atributa koji se doživljavaju kao prisutni u svakom djeliću ljudskog tijela, Šiva obožava Šakti, Šakti obožava Šivu, Bog i Boginja vode ljubav, najviše razine svijesti spustile su se do fizičkog plana. Nabijenost fizičkog plana, silovitost svijesti koja se zaziva, tolika je da bi na mjestu smlavila nepripremljenog. Zahtjevi za čistoćom ličnosti su absolutni imperativ.

To je završni ritual prosvjetljenja muškarca i žene. Oni postaju avatari, Božanska utjelovljenja, najviši yogini.

Eto, to je tantra, prava tantra. Ono što si ti čuo da je tantra obično je jebanje, koje je zgodno radi malo sporta tu i tamo, ali

nemoj mi pričati da je to nešto duhovno, da, seks i duhovnost su spojivi, samo ne između sjebanih tipova punih sranja koji bi udovoljavali nižim nagonima. Daj si zamisli da kreneš svoju ženu obožavati kao Šakti, pa njoj bi se njen jadni ego napuhao kao žaba za vrijeme parenja i uništio prvo nju, a onda i tebe. Takve sam vidoj na Kundalini-listi, one koje žele biti "obožavane kao boginje" i kojima to godi, a u meni izazivaju najdublje gađenje. Žena koja stvarno može biti obožavana kao Boginja bit će doslovno smlavljenja intenzitetom takvog nečega, već u samom ritualu posvećenja isplakat će svoj ego i osjećaj potpune nedostojnosti, na kraju će se slomiti i nestati u predanosti i bit će dostoјna, moći će djelovati kao Boginja, jer žene više neće biti, žena će umrijeti u ritualu posvećenja, i nestati u suzama predanosti i ganuća."

Prva stvar koju trebate imati na umu jest ta, da me je učenik s kojim sam vodio taj razgovor nakon nekog vremena napustio, a problemi sa nižim astralom, pretežito seksualne naravi, bili su tome primarni uzrok. Toliko o opasnostima "tantere".

Kao drugo, napomenuo bih da je moj opis tanre opis idealnog slučaja, dok se u Indijskoj tantričkoj praksi najčešće radilo o daleko manje idealnim slučajevima, gdje su se yogini u seks upuštali uglavnom radi namjernog kršenja svih moralnih normi, kako bi se izopćili iz kastinskog sustava i maknuli sa sebe "čisti i duhovni" ego, a vjerujem da je taj proces imao za rezultat više psihičkih slomova nego prosvjetljenja.

Također, ženi je u čitavoj stvari najčešće bila dodijeljena posve sporedna uloga, i ona je tu često bila više tehničko pomagalo, nego subjekt. Velim, ovo što sam napisao je idealni slučaj, i to je ono što treba držati tantričkom praksom u najvišem smislu,

dok sve ostale aspekte treba uzeti s jako velikom rezervom, odnosno odbaciti u cijelosti. Ja sam u tekst utkao opis duhovnih stanja koja sam ja osobno proživljavao prilikom inicijacije u neke Božanske atribute, i to ne mora nužno imati nikakve veze sa stvarnim događajima. Dakako, moj doživljaj je bio posve nefizičke prirode.

Moje je mišljenje da se ljudi za "tantru" zanimaju zato što ih u stvari zanima seks, a to se srame priznati, pa taj seks žele zamotati u nekakvu "duhovnu" ambalažu. S tim je problem već i u tome, što iz toga slijedi da seks kao takav nije duhovan, pa ga treba "tantrizirati" ili što već. Ljudi koji su načisto sa seksom nemaju potrebe za takvim verbalnim akrobacijama, tako da sam ja već razvio nekakvu alergiju na ljude koji se interesiraju za "tantru", budući da mi se čini kako se tu radi jednostavno o seksualnoj neživljenošti i iskompleksiranosti, a ne o nekakvoj duhovnosti.

Dakako, kao što sam prije govorio, seks i te kako ima svoje mjesto u duhovnoj praksi, u koju se može iznimno kvalitetno integrirati, ukoliko se pritom poštuju izvjesna pravila. Što se tiče učenika yogе, njemu bi bilo pametno da od seksa apstinira barem u prvom razdoblju duhovnog razvoja.

Pozor! Od seksa je apsolutno nužno apstinirati u razdoblju od barem tjedan dana nakon šaktipata, odnosno buđenja Kundalini. Tada je energetski sustav u iznimno osjetljivom stanju, i seks može narušiti tu finu ravnotežu i dovesti do problema, čak i do teških posljedica. U tom razdoblju čovjek bi se trebao čuvati također i bilo kakvih drugih oblika forsiranja sustava, poput teških fizičkih i psihičkih opterećenja, te izbjegavati unošenje bilo kakvih toksičnih ili opojnih supstancija u organizam.

23.6 Koliko se često javlja situacija u kojoj učitelj treba posegnuti za tantričkim ritualom kao metodom inicijacije učenika?

Rijetko. Naravno, kad učitelj radi s učenicima na blizak način, može se javiti jaka seksualna privlačnost, ali iz nje je najbolje ne djelovati, treba je pustiti da normalno teče energetskim sustavom i profinjuje ga. Uključivanje fizičke seksualnosti bi u većini slučajeva pokvarilo stvar. Dakako, postoje iznimni slučajevi koje nema smisla obrađivati u ovakovm tekstu.

23.7 U takvoj iznimnoj situaciji, zamislimo da je učitelj oženjen, i da treba na seksualni način inicirati učenicu – primjerice u situaciji kad ona nije u stanju integrirati duhovnost i seksualnost, pa je potrebno kroz njeno tijelo prizvati Božansko. Kako je takva potreba spojiva s bračnom vezom?

Kao prvo, treba shvatiti da takve pojave nisu pretjerano česte, i da bih učenicama koje imaju problema s integracijom seksualnosti i duhovnosti preporučio da se yogom dovedu u skladno stanje, umjesto da fantaziraju o seksu s učiteljem. Od toga bi imale daleko više koristi.

Samo će potpuna moralna rugoba uopće i pomisliti na to da se učitelju upliće u brak, i svojom seksualnom nametljivošću remeti njegov život. Takva rugoba nije dostojna biti učenikom, i učitelj će pravo učiniti ukoliko takvu osobu teško ukori, a ukoliko ova ustraje u svojim nakanama, da s njom prekine učiteljsku vezu i prepusti je njenoj karmi. Osoba koja je dovoljno čista da bi prakticirala seksualnu tantru, istodobno je dovoljno čista da će se prije ubiti, nego učitelju iskazati nepoštovanje ove vrste. Iz tog je razloga pitanje bespredmetno:

osoba koja je dovoljno čista za seks s učiteljem neće ni pomisliti na takvo što, ako bi to učitelju na bilo koji način ometalo život, a osoba kojoj takvo što nije problem, nije kvalificirana ni da bude učenikom, a kamo li praktikantom seksualne tanre. Takav misaoni sklop moguće je kvalificirati jedino kao težak duhovni pad. Ja sam se sretao s takvim situacijama, a uzrok im je uvijek bio u nedovoljnoj duhovnoj zrelosti učenika, koji jednostavno nisu nadrasli svjetovne želje i niže sklonosti, i koji su radi svojeg samoljublja i ugode spremni žrtvovati tuđe dobro.

23.8 Treba li učenik yogе biti neprestano dobre volje i sa svima ljubazan?

Bog je izvor radosti. Kako netko može biti loše volje, ukoliko je u dodiru s Bogom? Oni koji me poznaju, znaju da sam dobre volje čak i kad sam teško bolestan ili iscrpljen. Nije stvar u tome što bih ja pokušavao biti dobre volje, kao što to čine "duhovni" licemjeri, pretvarajući se da jesu nešto što nisu, nego je moja svijest neprekidno blažena i ja djelujem iz svoje unutarnje punine. Moji će učenici imati više oscilacija, pa će im se razdoblja sreće izmjenjivati s nižim stanjima, ali oni se ne smiju utvrditi u nižim stanjima, nego trebaju odmah tehnikom yogе poduzeti korake da se iz niskog stanja podignu. Ukoliko tako budu činili, uskoro će ostvariti disciplinu kojom će se neprekidno održavati u uzornom stanju svijesti, bez posebnog truda.

Nikada ne treba pokušavati biti ljubazan i dobre volje; ukoliko to pokušamo, postat ćemo zlovoljnim licemjerima, i prije ili kasnije ćemo sav svoj potisnuti gnjev i zlovolju istresti na krivom mjestu. Treba, naprotiv, neprestano održavati vezu s Bogom, treba se prisjećati mantre i kriyom uklanjati nečistoće,

i tada se nećemo morati truditi oko toga da budemo dobre volje, jer će nam to dolaziti samo od sebe, kao posljedica duhovnog ispunjenja. Stres ne treba potiskivati ili pohranjivati u sebe, nego ga naprotiv treba izbaciti tehnikom rezonancije i krijom, čime ćemo ostvariti istinski mir.

Dakako, čovjek koji je utemeljen u Bogu neće sa svima biti ljubazan, čemu su sve duhovne veličine primjer. Prema nekima će se postaviti iznimno hladno, a prema nekima i agresivno. Čak je i Yogananda, koji je bio primjer blagosti, nekoliko puta iznimno silovito reagirao prema nekim ljudima¹, a Isus je znao biti prema nekima iznimno neljubazan i grub, i čak ih je i tukao². Dakako, učenik ne smije svoje neprimjereno reagiranje, koje je uzrok aktiviranih samskara, pravdati postupcima svetaca, ali jasno je da se čovjek ne može ponašati prema svima jednako, a čak i pokušaj će mu duhovno našteti. Ipak, čovjek treba što je više moguće održavati svoje unutarnje duhovno stanje u komunikaciji s drugima, a tada će i takva komunikacija biti onakva kakva treba biti – ljubazna ili neljubazna, svejedno je. Bitno je da čovjek u dodiru sa svijetom ne izgubi dodir s Bogom, a ukoliko ima dodir s Bogom, greške ili neće činiti, ili će ih brzo postati svjestan i odmah ispravljati.

Ovdje, ipak, moram priznati jedan svoj grijeh, naime ja u komunikaciji s drugima imam previše poštovanja prema njihovim stanjima svijesti i izborima, pa se u komunikaciji sa svima osim sa svojim učenicima povlačim, i ne pokazujem svoju istinsku narav, kako ih ne bih ugrozio i ograničio njihovu slobodu. Time, pak, ograničavam svoju slobodu i Božju prisutnost na svijetu, i morat ću raditi na tome da to popravim.

---

1 Izvor: "The Path", Svami Kriyananda

2 Iv 2,14-16

23.9 Smije li učenik uzimati opojne supstancije, poput alkohola, cigareta, droga, lijekova i sličnog?

Ne smije. Treba, dakako, shvatiti da nisu sve supstancije štetne u jednakoj mjeri i na jednaki način, a čovjeku će smetati ovisno o suptilnosti njegovog duhovnog stanja. Zbog krivog shvaćanja te problematike, postoje sekte koje sačinjavaju ljudi koji bi po svojem duhovnom stanju mogli jesti sirovo ljudsko meso, a da im to u njihovoј golemoј primitivnosti i neprofinjenosti ne bi nimalo štetilo, a u svojem se licemjerju odriču čak i čokolade i sladoleda.

Supstancije moramo podijeliti na nekoliko grupa. Prvu grupu čine bezuvjetno korisne, drugu čine one koje su korisne većini, treću čine one koje su korisne nekim, a četvrtu one koje su štetne svima bez razlike.

U grupu bezuvjetno korisnih tvari spadaju zdrave namirnice bogate esencijalnim hranjivim tvarima, poput ugljikohidrata, bjelančevina, kvalitetnih masnoća, minerala, vitamina, vlakana te vode. Te tvari su u određenom omjeru potrebne svima, i yogini trebaju uzimati hranu koja ih sadrži u prikladnoj količini i omjeru, pri čemu svatko treba osluškivati potrebe svoga tijela. Hranjive tvari treba pribavljati prvenstveno iz vegetarijanskih izvora, u što spadaju mljeko i neoplođena jaja, a po potrebi prehranu treba dopuniti ribom, jer se u ribi nalaze neke esencijalne tvari koje se u tim omjerima i količini teže mogu pribaviti iz vegetarijanskih izvora, pa bih ribu u svakom slučaju, čisto radi sigurnosti, preporučio trudnicama, dojiljama i djeci. Dakako, napredni će yogin u svojoj praksi morati u određenim razdobljima izbaciti iz prehrane sve tvari čija je frekvencija vibracije ispod one njegova tijela, a ponekad će se hraniti jedino čistom pranom ili još višim oblicima energije, jer će to njegov duhovni razvoj u tim trenucima zahtijevati.

U tvari korisne većini spadaju one, koje nekima mogu smetati ili biti štetne, ali će drugima koristiti. Tu je popis već daleko fleksibilniji, i ponekad sadrži i stvari koje bih inače stavio u grupu laganih otrova ili opojnih supstancija. Primjer toga su kofein i alkohol, koji su u većim količinama otrovni, i u osnovi su štetni za živčani sustav, ali postoje okolnosti u kojima izuzetno male količine alkohola (tu mislim na doista male količine, nedovoljne za izazivanje bilo kakvog primjetnog efekta jačeg od lagane topoline u želucu) mogu koristiti za opuštanje određenih oblika inhibicija i stresa, čime početniku mogu pomoći da savlada neke duhovne prepreke. Što se tiče kofeina, on mi se čini prilično problematičnim, ali postoje okolnosti u kojima se njime može postići kratkoročno poboljšanje stanja na račun dugoročnog pogoršanja. Ipak, te je supstancije bolje u cijelosti izbjegavati.

U tu grupu spada i čokolada, koja može biti korisna za stimuliranje moždane aktivnosti, i koja je daleko manje štetna od kofeina i alkohola, te za nju važe daleko manja ograničenja, ali budući da i ona može izazvati ovisnost i probleme, preporučio bih da se s njom ne pretjeruje.

Također, nekima i u nekim okolnostima mogu biti korisne i neke inače opasne tvari; primjerice, bolesnici koji imaju problema s ravnotežom hormona ili drugih tvari u organizmu, i kojima tijelo samo po sebi nije u stanju proizvoditi sve tvari potrebne za opstanak, moraju uzimati lijekove u propisanim količinama, jednako kao i ljudi čiji se organizam nije samostalno u stanju boriti s nekom bolešću. Dakako, svi lijekovi su neka vrsta kompromisa s đavlom, ali je ponekad i takav kompromis nužan. Primjerice, ja se znam radom toliko kronično iscrpiti, da ponekad kao dodatak prehrani trošim proteinske koncentrate kakve koriste body-builderi, te metabolitičke katalizatore biljnog porijekla, kojima si pojačavam imuni sustav, jer bi mi se inače dogodilo da obolim

od posljedica iscrpljenosti. Takve stvari dakako ne bih preporučio nikome tko je u stanju normalno živjeti i funkcionirati, jer u normalnim okolnostima takve stvari nikome neće trebati, i dovoljan će mu biti zdrav i prirodan stil života.

Postoji, dakako, i skupina tvari koje su bez razlike svima štetne, a u tu grupu spadaju otrovi i droge. Droe sam, zapravo, sklon definirati kao otrovne tvari s odgođenim djelovanjem, jer one sve bez razlike oštećuju živčani sustav, ponekad do nepopravljivosti. Paradoksalno, za svaku novu drogu njeni izumitelji i distributeri tvrde kako nije štetna, a ja svako malo imam prilike vidjeti ljudi čiji je mozak teško oštećen tim tvarima. Primjerice, XTC, odnosno Ecstasy, koji je popularan među mladima, izaziva oštećenje pamćenja i sposobnosti koncentracije, ponekad u iznimno teškoj mjeri. Yogom je neka od tih oštećenja moguće popraviti, ali polako i uz puno truda, ali ukoliko su oštećenja prevelika, bojim se da se ništa ne može uraditi. Isto tako, ljudi koji puše marihuanu tvrde kako ne samo da nije štetna, nego im je u duhovnom smislu i korisna. Ja sam opazio suprotno: marihuana dovodi čovjeka u stanje plitkoumnosti i lošeg fokusa, i onemogućava mu kvalitetan duhovni razvoj, i čini ga običnim debilom. Dakako da je njena štetnost manja od posve pogubnog učinka heroina, kokaina i LSDa, koji posve upropaste čovjeka, ali i udarac ciglom u glavu je najčešće manje štetan od pogotka metkom velikog kalibra, pa to opet ne znači da je dobro biti udaren ciglom u glavu.

U izuzetno štetne tvari treba ubrojiti i cigarete, koje se greškom tolerira u društvu kao "dopuštenu drogu", jer ja sam iz osobnog iskustva, dok sam svojedobno prije početka yogijske prakse pušio, ustanovio da mi tvari nataložene pušenjem ozbiljno remete i ograničavaju energetski protok kroz nadlje, i istog sam se časa ostavio cigareta kad su mi se zbog njih počele dešavati opasne stvari. Isti sam fenomen primijetio kod jedenja

mesa, i stoga svim yoginima preporučujem da postanu vegetarijancima, da odbace cigarete, alkohol, kavu i sve druge opojne stvari, a pogotovo svaki oblik droge, i da uz pomoć učitelja marljivo rade na detoksifikaciji vlastitog sustava. Naime, stvari koje običnu čovjeku ne moraju praviti primjetne probleme, za yogina, zbog njegovog jačeg i čišćeg sustava mogu biti pogubne. Pogotovo treba napomenuti štetnost jedenja mesa sisavaca i ptica, što je izuzetno problematično s moralne, karmičke, energetske i zdravstvene strane, a ne donosi nikakvu korist, jer ukoliko vam baš trebaju životinske bjelančevine i ostale tvari, iz ribe, mlijeka i jaja ćete dobiti daleko više svega korisnog, a izbjjeći ćete mnoge štetne supstancije i gadne karmičke probleme. Što je, naime, neka životinja razvijenija, to je ozbiljniji problem ubijati je, pogotovo radi tako niskog razloga kao što je pribavljanje hranjivih tvari koje možemo dobaviti i iz drugih, manje groznih izvora. Trebamo se prema životnjama ponašati onako, kako bismo željeli da se prema nama ponašaju jača i razvijenija bića, i ukoliko tako činimo, nećemo imati problema s moralnim zdravljem.

Uz sve to, treba napomenuti da yogini u procesu detoksifikacije sustava trebaju piti dosta vode, koja će olakšati izbacivanje otrova iz tijela. To treba prilično ozbiljno shvatiti, jer yogin koji ne piće dovoljno vode može imati ozbiljnih problema psihičke i fizičke naravi, zbog djelovanja protoka Kundalini na onečišćeni sustav.

23.10 Što misliš o iskustvima postignutim putem droga?

Drogama ili električnom stimulacijom centara u mozgu ili kralježnici moguće je postići određena stanja svijesti na prijevaru, i prerano u odnosu na naš trenutni stupanj duhovne razvijenosti. Ipak, takvom prijevarom ne možemo steći i duhovno razumijevanje, koje nam je potrebno za integriranje

tih iskustava u vlastitu osobnost. Običan čovjek nikako ne može umno podnijeti stanje svijesti koje doživljava jedan yogin. Ukoliko biste vi doživjeli stanje koje je meni u ovom trenutku toliko normalno, da ga i ne primjećujem kao nešto posebno, vaš bi čitav sustav izgorio kao da ga je netko pogodio gigavatnim laserom. Vaš bi se umni i osjećajni sustav raspao, a tijelo bi vam umrlo u agoniji. Čak se i naprednim yoginima dešavalo da se zabunom ili greškom spoje s mojim energetskim sustavom na trenutak, i to kad ja nisam bio u posebno prisutnom i jakom stanju, pa da se time posve preopterete, i to su morali smjesta prekinuti jer se inače ne bi dobro proveli. Nije žvaka za seljaka. Čak i ukoliko ste drogama ili drugim umjetnim sredstvima u stanju postići neko stanje, a ne samo izazvati puke halucinacije, što vam jamči da nećete pretrpjeti oštećenje mozga, ili si dugoročno zapravo smanjiti sposobnost prirodnog doživljavanja određenih stanja? Daleko je bolje i pametnije pustiti učitelju da vas uvede u viša stanja svijesti, kad za to budete spremni, ili jednostavno po njegovim uputama meditirati, pa će vam se viša stanja svijesti otvoriti kad i koliko za njih budete spremni.

Droege najčešće iscrpljuju moždana tkiva i stvaraju tešku štetu, a sve zbog kratkotrajnog zadovoljstva, halucinacije, ili, rjeđe, aktiviranja nekog višeg stanja svijesti prije vremena i duhovne zrelosti. Ništa od toga nije dobro niti preporučljivo.

Ukoliko isforsirate neko više iskustvo, što ćete s njim? Kao što je J.R.R.Tolkien dobro primijetio u Gospodaru Prstenova, za sve nas pogubni su izumi koji vode porijeklo od umijeća većeg od našeg vlastitog, jer, takve stvari možda i možemo koristiti, ali nemamo mi nad njima vlast, nego one nad nama, a u tome leži potencijalna propast. Čovjek treba svojim vlastitim putem koračati brzinom koja je njemu primjerena, a ne žuriti. Oni koji se ponizno predaju Bogu da ih prosvijetli, i ne pokušavaju sami nešto ukrasti, zadobivaju krajnje i vječno blaženstvo, a

oni, koji neprestano žure i smatraju da su zaslužili više nego su dobili, možda i ukradu nešto mrvica slabe vrijednosti, ali to plate svojom propašću. Kad ste vidjeli narkomana da piše knjige po duhovnoj dubini usporedive s mojima, ili s knjigama nekog drugog velikog yogina? Niste vidjeli, a nikada i nećete, jer su plodovi umova narkomana bijedni, i u njima nema istinske veličine, tek privid i umišljenost koja ne odgovara stvarnom stanju. Njihova su postignuća nalik onima lopova koji nekome ukrade automobil, i onda se u njemu vozi. Od kakve je vrijednosti to postignuće? Ono mu može donijeti jedino propast, a svako zadovoljstvo koje od toga dolazi je isprazno, i u svemu tome se ogledaju jedino ružnoća i tama.

23.11 Jesi li ti ikad probao uzimati droge?

Nisam. Sad će, prepostavljam, slijediti pitanje "a kako onda možeš znati da ne valjaju?" Dakako da mogu znati. Vidio sam mnoštvo ljudi koji su uzimali droge, neki od njih su moji učenici, koji su probali i droge i yogijsku praksu, i oni vam mogu reći da su droge u usporedbi s blaženstvom i ispunjenjem koje pruža yoga tek bijedno i otrovno smeće. Ne moram ja pojesti govno da bih vam mogao reći da to nije dobro činiti. Mudri ljudi uče i na tuđim iskustvima, i ne moraju se na svakom kamenu spotaknuti i slomiti vrat da bi vam mogli kazati kako to nije dobro. Ja sam imao prilike vidjeti energetsko stanje praničke ovojnica mozga kod osoba koje su uzimale droge, i mogu vam reći da se tu u najboljem slučaju radilo o ozbilnjnom uznemirenju, a u slučaju težih droga i o potpunom uništenju, pa vi sad vidite hoćete li uzimati droge.

23.12 Može li učenik imati više učitelja?

Onaj tko drži kako može imati više učitelja vjerojatno nema nijednog. Naime, učitelj je krajnji autoritet u nečijoj duhovnoj praksi, učitelj je nerazličit od Boga. Učitelj je onaj, kome se s punim povjerenjem obraćamo kako bi u našem duhu razriješio određenu dvojbu. Ukoliko imamo dva ili više takvih autoriteta, de facto nemamo nijednog. Takvi autoriteti mogu biti učiteljima u nekom nižem smislu, poput učitelja matematike ili biologije u školi, ali to nisu učitelji u smislu u kojem je to guru, duhovni učitelj.

Meni je poznato kako su određene vrste egoista na Zapadu smislile teoriju po kojoj se od svakog bića može učiti, po kojoj se može učiti i od rijeke ili drveta, ali to nitko nije dovodio u pitanje. Upitno je jedino što čovjek može tako naučiti, jer se tako mogu naučiti svakakve stvari, koje ne moraju nužno odražavati Božansku stvarnost, niti voditi oslobođenju. Guru je onaj, koji će nas uputiti u smjeru u kojem trebamo učiti, i koji će provjeriti jesmo li naučili pravu stvar, i ukorit će nas ukoliko griješimo. Oni koji ne žele biti upozoren na vlastite greške najčešće slušaju upravo one autoritete, koji ih upućuju neka uče od drveta i rijeke. Ja im mogu reći jedino neka s time pokušaju, i vide dokle će tako dospjeti. Tako mogu učiti samo avatari, utemeljitelji, koji su poslani na svijet da od nule izgrade duhovno učenje. Jedino oni mogu postići prosvjetljenje bez učitelja, dok je svim ostalima guru nužan.

23.13 Smije li se učenik miješati u svjetovne stvari?

Ovo je vrlo delikatno pitanje. S jedne strane mora, a s druge ne smije. Naime, učenik se miješa u svijet već i samim time što živi, jer mora jesti, piti, disati i izlučivati izmet, a to je već neki oblik intervencije u okolinu. Osim toga, on okolinu mijenja već i samim time što u sebi drži prisutnima određena stanja svijesti koja vjerojatno nisu prisutna u okolini, barem ne u

tolikoj mjeri. S druge strane, za učenika važi pravilo "ne sudi, da ti ne bude suđeno"¹. Učenik mora gledati svoja posla, on mora raditi na svojem prosvjetljenju, tražiti svoje nedostatke i koncentrirati se samo na pozitivno, jer će se jedino usmjerenjem na pozitivne i dobre stvari koje opaža moći izvući iz plime negativnih stvari koje prijete posve nadvladati njegovu svijest.

Za učitelja, s druge strane, važe drugačija pravila. On uopće ne mora biti dijelom svijeta, on je svoje prosvjetljenje postigao, i da je to bila Božja volja, on se mogao ukloniti sa ovoga svijeta. Već i samom Božjom odlukom da on ostane utjelovljenim na ovome svijetu on ima određene ovlasti za miješanje u svjetovne stvari, koje je najbolje opisao Isus sljedećim riječima:

"Otec doista ne sudi nikomu: sav je sud predao Sinu da svi časte Sina kao što časte Oca. Tko ne časti Sina, ne časti ni Oca koji ga posla. Zaista, zaista, kažem vam: tko sluša moju riječ i vjeruje onomu koji me posla, ima život vječni i ne dolazi na sud, nego je prešao iz smrti u život."²

Prosvijetljeni učitelj, kojeg je Bog ostavio u svijetu, da svojom prisutnošću čini vidljivom i djelatnom Njegovu volju, ne samo da se smije uplatiti u stvari svijeta, nego je takvo upitanje temeljni razlog njegova postojanja. On je ovdje, da bi u svijetu držao vidljivim Boga, da bi činio točno ono, što bi Bog činio da živi u tijelu, jer on je upravo to: Bog koji živi u tijelu, i čini djela od Božanske kvalitete. Kad bi Bog imao fizičko tijelo, on bi njime činio točno ono, što ja činim, jer ja sam Bog u tijelu.

23.14 Je li za ovladavanje znanjem, odnosno određenim stanjem svijesti, dostačno ispravno shvaćanje, ili je potrebno

1 Mt 7,1

2 Iv 5, 22-24

i energetskim tehnikama yoge očistiti dotično područje? Je li možda dovoljno samo energetski očistiti neku čakru, bez potrebe za shvaćanjem problema?

Razumijevanje biti problema je nužno, ali ne i dostačno za njegovo rješavanje. Naime, ukoliko shvatimo o čemu se po nekom pitanju radi, nije sigurno da smo očistili sve nečistoće s tog dijela ličnosti. Tek nakon što shvaćanje kombiniramo s tehnikom yoge, kojom ćemo izravno vidjeti energetske forme nečistoća u našoj svijesti, i sve ih očistiti, posao će biti valjano i potpuno odraćen. Dakako, samom energetikom bez istinskog razumijevanja možemo eventualno počistiti neke sitne nečistoće u praničkom tijelu, ali ne i više od toga. Istinsko razumijevanje problema mora pratiti energetski rad, a razumijevanje mora biti popraćeno detaljnim i preciznim čišćenjem energetskih tijela, jer će nam inače promaknuti mnoštvo stvari. U energetskim tijelima čuće uspavane latentne samskare, koje nam se još ne ukazuju kao problemi koje trebamo rješavati, a možemo ih počistiti jedino energetskim tehnikama yoge, poput tehnike unutarnjeg prostora. Bez energetike, vi možete dvadeset godina ulaziti u nekakvo stanje svijesti na mentalnom ili višem planu, i držati kako ste napravili sve što se napraviti dalo, a da vam unatoč tome promakne više od osamdeset posto svih energetskih zaprljanja koje imate na tom tijelu. Ukoliko stvarima pristupate izravno, energetski, ta ćete zaprljanja ukloniti za nekoliko dana, ili u najgorem slučaju tjedana vježbe, i s tim ćete trajno imati mira - dakako, ako na tren zaboravimo na činjenicu da se energetske konstrukcije viših planova "truse" i raspadaju po nižim planovima, tako ih ponovo prljajući, što čini izvjesnom činjenicu da nećete imati mira sve do potpunog oslobođenja, jer je uvijek moguće da neka latentna energetska konstrukcija "prsne" i izazove vaše ponovno rođenje ili neku vrstu duhovnog zaprljanja. Zbog toga treba marljivo raditi tehniku unutarnjeg prostora, jer ništa drugo ne jamči stvarno efikasno čišćenje

sustava.

Dakako, ukoliko nismo promijenili svoje navike u svakodnevnom ponašanju, ponovo ćemo pokvariti sve što smo yogom počistili, zbog čega je neizmjerno bitno pročistiti i pobožanstviti svoj život na fizičkom planu.

23.15 Treba li čovjek pozitivno misliti?

To pak ovisi o njegovom položaju na duhovnom putu. Ukoliko govorimo o učeniku, on mora razviti sposobnost diskriminacije kojom će identificirati sve pozitivne pojave koje ga okružuju, i pozitivna stanja unutar svoje svijesti, i na njih se treba svom snagom usmjeriti, i posve zanemariti sve niskosti koje ga okružuju. Kasnije, kako napreduje, on mora početi prepoznavati i narav negativnih stvari, ali tada on više nije u opasnosti da pred njima poklekne, jer je duboko utemeljen u pozitivnom. Dakako, ovo treba dobro razumjeti, i ukoliko niste sigurni da ste ispravno shvatili o čemu ovdje govorim, radije se držite pozitivnih stvari – nećete pogriješiti. U svakom slučaju, negativnim stvarima se uglavnom potrebno baviti onoliko koliko nam je potrebno da ih izbjegnemo, i ništa više. Mi u stvari težimo Bogu, koji je bit svega pozitivnog, jer je sve pozitivno u mjeri u kojoj se u tome očituje Bog, a ono negativno je takvo stoga što predstavlja zapreku Božanskom očitovanju. Zbog toga je jasno da će onaj, tko teži Bogu, uvijek težiti pozitivnom i time se baviti.

Dakako, to ne znači da se treba baviti umišljanjem i biti nerealan: realna perspektiva je nešto što moramo razvijati, jer će nam se bez realne perspektive negativne pojave moći pričiniti pozitivnim, a pozitivne negativnim. Kriterij diskriminacije ovdje mora biti Svetlo koje smo od učitelja primili prilikom inicijacije, odnosno osjećaj veličine i

Božanske prisutnosti. Pozitivno je ono što je od te kvalitete, a negativno ono, što takvu Svetlost u nama gasi.

23.16 Što bi, osim standardnih yogijskih tehniku koje uvijek svima preporučuješ, savjetovao svojim učenicima?

Postoji nekoliko iznimno korisnih metoda, kojima sam se ja duhovno razvijao prije no što sam naučio raditi kriyu i ostale energetske tehnike. Jedna od tih "tehnika" je profinjenje želja. Da objasnim o čemu se radi.

Čovjek neprestano u svojem astralu mašta o tome kako bi želio izgledati, što bi želio posjedovati, kako bi želio funkcionirati, kakvog bi idealnog partnera poželio i kakva bi bila veza s takvim partnerom, te mnoštvo drugih, sličnih stvari.

Na početku trebamo konstatirati da su te želje prirodno stanje na toj točki duhovnog razvoja, jer, želje nam ukazuju na ono, gdje smo manjkavi, a da nismo manjkavi, bili bismo prosvijetljeni a ne takvi kakvi jesmo. Nema, stoga, nikakve koristi od onoga što neki "učitelji" poput Sai Babe savjetuju, a to je potiskivanje želja. Od potiskivanja želja ćemo samo postati licemjerima koji se ponašaju kao da su bolji no što doista jesu. Vi ne želite postati lažnim, nego pravim svećima, stoga ta metoda otpada na samom početku.

Ostaje vam proces profinjenja želja. Da bismo želje profinili, moramo najprije biti iskrenima prema sebi, te priznati kako ih imamo. Trebamo ih osvijestiti i proživljavati u svome astralu, dakle u svijetu mašte i snova. Time ćemo, osim što ćemo profiniti i iživjeti svoje želje, također i naučiti mnogo toga o kontroli vlastita uma i njegovih stanja, jer, da bismo mogli u svom astralu maštati samo o jednoj stvari dulje vrijeme, morat ćemo razviti pažnju i fokus, što su osobine koje će nam kasnije

dobro doći. Jedna od mojih velikih prednosti pred mojim učenicima je u boljem fokusu i pažnji, koje sam razvijao godinama upravo na ovakav način.

Priznajte dakle sebi svoje želje. Priznajte sebi što želite biti. Promotrite narav svojih želja.

Većina želja će, dakako, uključivati stvari seksualne prirode, i rješavanje vaših trenutnih problema. Zamišljat ćete si kako bi bilo dobro imati novca, ukoliko ste muškarac zamišljat ćete kako bi bilo dobro da ste žena, a ukoliko ste žena, zamišljat ćete kako bi bilo dobro da ste muškarac. Ukoliko ste ružni zamišljat ćete kako bi bilo dobro da ste lijepi, ukoliko ste poznati maštati ćete o tome da ste nepoznati, a ukoliko ste nepoznati maštati ćete o slavi i ugledu.

Oslobodite, dakle, svoje želje, iskreno ih sebi priznajte. Pogledajte što želite biti, što ne želite biti, kako zamišljate idealni život, krajnju sreću, idealni oblik postojanja.

Ukoliko vam je to uspjelo, u potpunoj iskrenosti, otkrili ste vlastitu točku karmičkog razvoja, točku duhovne razvijenosti na kojoj se trenutno nalazite.

Te želje se ugrubo mogu podijeliti na nekoliko osnovnih grupa.

Želje koje uključuju fizičko tijelo, fizička zadovoljstva, sreću ostvarenu posjedovanjem stvari i tome sličnim, usmjerene su prema fizičkom svijetu, i one će, ukoliko ih ne iživite i nadiđete u ovom životu, stvoriti vaše iduće fizičko utjelovljenje. Zbog tih ćete se želja strastveno željeti roditi ponovo na fizičkom planu, kako biste ostvarili svoje snove i težnje.

Želje u kojima vam je važna umna spoznaja, duhovna sreća, estetsko uživanje nevezano za fizičko, poput primjerice uživanja u ljepoti mira prirode, zalaska ili izlaska sunca, duhovnog doživljaja pri slušanju muzike, doživljaja zadovoljstva zbog rješenja nekog intelektualnog problema, zadovoljstva pri čitanju neke knjige i tome slično, astralne su želje¹, i one teže tome da se u idućem životu rodite na astralu, na razini na kojoj su te stvari primarne – dakako, ukoliko prisutnost fizičkih želja ne uvjetuje stvaranje fizičke inkarnacije u kojoj će primarne biti astralne težnje, povezane s predmetima fizičkog plana. U astralne želje ubrajam želje i astralnog i mentalnog plana, jer je mental u određenom smislu moguće držati tek višim astralnim planom, gdje je niži plan obojen formom, a viši je slobodan od forme, ali oni se razlikuju više kvantitativno nego kvalitativno, barem kad tu razliku usporedimo s razlikom između astrala i kauzala. Jednako tako, fizičke i praničke pojave tvore fizički svijet, pa nema nekog smisla govoriti o prani kao zasebnoj od materije, iako ona predstavlja suptilniju pojavnost materije.

Želje u kojima vam čak ni forma nije bitna, u kojima vam je bitno jedino stanje moći i veličine, stanje čiste i bezgranično široke i moćne svijesti, u kojima želite jednostavno biti, moćni, veliki i puni vrlina, bez želje za izrazom tih vrlina kroz formu, za njihovom konkretizacijom i spuštanjem, jesu kauzalne želje. To su želje u kojima vam je jedimo bitan osjećaj slobode i svemoći, osjećaj da ste beskrajni i da vas ništa ne ograničava, da ništa ne morate i da nad vama nema ni sile ni zakona ni prinude. Takve želje, ukoliko nisu pomiješane s nižim fizičkim i astralnim željama, uvjetovat će vaše sljedeće rođenje u kauzalnom svijetu. Dok su vaše želje od takve kvalitete, vi nećete vidjeti smisla i razloga u filozofiji u kojoj bi se trebalo sjediniti s Bogom; naime, vi želite održati svoju

---

1 Više o razinama stvarnosti možete pročitati u knjizi "Pristup Yogina", gdje sam ih prilično detaljno opisao.

individualnost, ali ispunjenu kvalitetama moći i veličine, i ukoliko je vaša osobnost tako neograničena, vi nećete vidjeti načina da takvo stanje poboljšate.

To se u jednom trenutku mijenja, i u tom trenutku ćete shvatiti nauk advaite, koji govori da je stvarnost Jedna, da je Jedno Jastvo u svim bićima, i da je stvarnost u svojoj biti neograničena, sat-ćit-ananda, i da To Ja Jesam. U tom ćete stanju od vizije Boga, koji će vam se ukazati, u predanosti Njemu napredovati do stanja Jedinstva, gdje se u obožavanju gubi i zadnja granica i dualnost, i gdje spoznajem da sam Ja Jedan, u svim bićima, i da nema drugoga. To je stanje brahma, stanje nirvikalpa samadhija, o kojem pišu sveti spisi poput Yoga sutre, Upanišada, Atmabodhe i Vivekaćudamani, te velikim dijelom i Bhagavad-gita.

Tako završava proces profinjenja želja.

On počinje tako, što ćete najprije ustanoviti što želite. Potom trebate gledati zašto to želite, što time želite postići, koji vam je u svemu tome cilj, a što je tek sredstvo kojim ga namjeravate ostvariti. Na gruboj razini nećete moći razlikovati cilj od sredstva, tamo vam je cilj spolni odnos ili rođenje djece, i vi još ne shvaćate da to želite zbog osjećaja ispunjenja koji kroz te slike, povezano s tim doživljajima, osjećate, i da vi u stvari ne želite te stvari zbog njih samih, nego zbog onoga što vam one znače. Trebate marljivo vježbati proživljavanje takvih iskustava na astralu sve dok vam se to ne razjasni. Vaše želje će se tada profinjavati, postajat će sve suptilnijima kako budete kao nepotrebnu odbacivali ambalažu konkretnih formi kroz koje doživljavate suštinu.

Najbitnija stvar u svemu tome je ne potiskivati svoje želje, ne pretvarati se da su one suptilnije i "duhovnije" no što to one doista jesu; time nećete postići ništa od vrijednosti, samo ćete

zakočiti svoj duhovni razvoj. Moji učenici često znaju grijesiti u tome, misleći kako se od njih očekuje da svoje želje potisnu, jer tako pogrešno tumače moje riječi o tome da niže želje treba profiniti. Budući da su nesigurni, želete ostvariti privid pameti tako što će se pretvarati da razumiju ono što im u stvari nije jasno, te me ne pitaju za objašnjenje kako ne bi ispali glupima. To je grozno pogrešan pristup, jer ja neću bjesniti na nekoga zato što ne zna, nego zato što je svojeglavo upao u probleme, umjesto da me je pitao za savjet. Ukoliko netko ne zna, a postavlja mi dobra pitanja, ja će mu s velikim veseljem odgovarati i višestruko će mu objašnjavati sve što ga zanima. Trebate i prema sebi i prema meni biti iskreni, te otvoreno priznati i sebi i meni da nešto ne razumijete i da s tim imate problema. Ne želim da ostavljate privid mudrosti, nego da se iz svoje ludosti uzdignete do istinske mudrosti. Ukoliko budala pokuša nalikovati mudracu, ostat će budalom.

S druge strane, morate mi objasniti što točno mislite i osjećate, i što vam je problem, jer ja sam sklon užasno puno stvari prepostavljati, ja podrazumijevam da je svima sve jasno osim nekoliko sitnih detalja, a ukoliko imate velike rupe u znanju koje vas sprječavaju u razumijevanju mojih suptilnijih riječi, ja će teško i naslutiti da vi s tim imate problema. Ja sam na početku rada s učenicima podrazumijevao da svi bez razlike želete Boga i prosvjetljenje, a da im jednostavno nedostaju tehnike, pa sam ih naučio tehnikama i inicirao u viša energetska stanja i probudio im Kundalini, i očekivao kako će oni sad krenuti ka prosvjetljenju jednakom brzinom koja je meni bila svojstvena u trenutku kad sam identificirao tehnike. Možete zamisliti moje iznenađenje kad sam shvatio da ti "učenici" idalje fantaziraju o seksu, društvenom ugledu, afirmaciji nižeg ega i sličnim niskostima, koje ja više nisam mogao pojmiti zbog toga što je moja svijest toliko bila obuzeta višim Božanskim aspektima, da niskosti nisam bio u stanju uočiti ni kad bi me ubole u oči. Ja jednostavno nisam imao

dodira s tim stvarima, jer sam ih toliko davno i toliko nadmoćno pobijedio, da nisam mogao shvatiti kako bi netko, tko je na stupnju da želi biti mojim učenikom, mogao s takvima stvarima imati problema. Duhovni pad je, također, meni predstavljao nešto nepojmljivo, jer sam ja čista suprotnost tome. Kasnije sam uspio pomiriti dvije stvari, pa istodobno održavam višu svijest, kao i svijest o niskostima i problemima s kojima se ljudi suočavaju, pa su sad moje pouke daleko korisnije ljudima u njihovom svakodnevnom životu, u njihovim problemima s nižim razinama i tijelima. Dakako, te stvari sada nipošto ne držim manje bijednima i niskima, ali ih za promjenu percipiram. Nije bez vraka ona izreka da prosvijetljeni opaža sve kao prosvijetljene, a grešnik sve kao grešnike. Dakako, u prosvjetljenju postoji i iduća faza, u kojoj prosvijetljeni opaža stvari objektivno, onakvima kakve one jesu, i tada on može biti učiteljem svijeta u istinskom smislu.

Naravno, od vas očekujem da me upozorite na svoje najniže niskosti, jer je meni njih gotovo jednako teško u vama uočiti kao i vama moje najviše dosege u meni, a ukoliko me na njih ne upozorite, nećemo ih moći riješiti pa će vam te niskosti ostati.

23.17 Može li upstream krija biti štetna? Naime, prilikom krije se glava prilično silovito kreće, pa se može pretpostaviti da se mozak nalazi pod mehaničkim stresom, a osim toga, vjerojatno je i da se električni napon u mozgu mijenja?

Recimo to ovako: da je krija štetna za mozak, tada bih ja, koji sam je prakticirao više od bilo kog drugog, trebao biti prilično bedasto stvorenje s mozgom u jadnom stanju. Nekako nemam dojam da je to slučaj – naprotiv, moja je umna snaga višestruko porasla otkad sam počeo raditi kriju. Iz toga bi se dalo

zaključiti da kriya revitalizira, obnavlja i regenerira moždana tkiva. Dakako, ukoliko dulje vrijeme u komadu radite kriyu, malo će vam se zamutiti u glavi upravo zbog silovitog "mućkanja" mozga, ali to neće trajati dulje od nekoliko minuta, i ne predstavlja ništa više od prolazne pojave. Vjerljivo je da će vas zaboljeti glava i vratni mišići od kretanja u području vrata, ali čini se da ni to ne predstavlja nikakav bitan fiziološki problem. Upravo zbog strahova o mogućoj štetnosti kriye ja sam oklijevao u nju uputiti druge ljude nekoliko godina, sve dok nisam, eksperimentirajući na sebi, ustanovio kako ne samo što nije štetna, nego je iznimno korisna.

23.18 Ne radi li se u slučaju kriye o nekoj vrsti epileptičnog napada?

To bi morala biti posebna vrsta epileptičnog napada, koju je moguće naučiti i izazvati pokretom svijesti druge osobe, zar ne? Osim toga, yogin ima nad krijom punu kontrolu, za razliku od epileptičnog napada kad bolesnik gubi kontrolu nad sobom. Nakon krije, čovjekova je svijest daleko dublja i on je prisutniji, dok je nakon epileptičnog napada čovjekov pogled staklast i dezorientiran. Sve u svemu, mislim da je svaka sličnost površna i irrelevantna, i da je krija u stvari suprotnost neurološkim oboljenjima; oboljenja smanjuju čovjekovu duhovnu snagu, dok je krija povećava, a osim toga, za razliku od epilepsije, koja dodatno oštećuje mozak, krija oporavlja i regenerira moždana tkiva, što sam imao prilike vidjeti na primjeru svojih učenika koji su uzimali droge koje su im oštetile pamćenje i koncentraciju, a koji su postupno obnavljali te svoje sposobnosti yogom, da bi ih s vremenom podigli i iznad stupnja na kojem su bile prije uzimanja droge. Ukoliko postoji nešto, što je neurološki štetno, to nije krija, koja revitalizira mozak pranom, nego različita stanja koja slabe

pranički sloj oko moždanih tkiva, što dovodi do oštećenja mozga. Primjer toga je produljena i fokusirana misaona aktivnost bez adekvatnog odmora, te različita stanja svijesti u kojima krunska čakra nije otvorena. U takvim stanjima mozak može doslovno postupno odumrijeti.

23.19 Što to upstream kriyu čini toliko posebnom među svim tim tehnikama koje se nalaze na "tržištu"?

Kriya je tehnika čišćenja i profinjenja, i to najmoćnija moguća, jer koristi prirodni, optimalni odušak energetskog sustava, zbog čega je praktički nemoguće zamisliti tehniku koja bi bila savršenija, a koja ne bi bila njen derivat. Postoji dosta tehnika yoge i meditacije, te religijskih praksi, koje su same po sebi dobre, ali nisu učinkovite, iz jednostavnog razloga što one smeće ne rješavaju, njime se ne bave, nego ga pokušavaju potisnuti i ignorirati, koncentrirajući se samo na pozitivno. Budući da se tako smeće ne rješava i ne čisti, nego samo promijeni svoje agregatno stanje, jasno je kako takve tehnike mogu na početku pokazati dobre rezultate, ali kroz neko vrijeme se sve ili vrati na staro, ili bude još gore. Takvi pristupi podsjećaju na pokušaj veslanja u čamcu koji je privezan za kopno. Mi tako možemo ulagati koliki god hoćemo trud, ali nećemo dospjeti dalje od duljine uzice kojom smo privezani za kopno; prije ili kasnije ćemo se morati vratiti, odvezati uzicu, i tek tada možemo nastaviti veslati. Tehnike čišćenja su, dakle, iako neugodne i bolne, jedini istinski način duhovnog razvoja.

Dakako, čišćenje ovdje nije puko izbacivanje smeća, nego također i podizanje energetske razine sustava, te njegove protočnosti i kapaciteta, tako da se istodobno s čišćenjem smeća javlja i visoki duhovni uvid, sposobnost shvaćanja visokih duhovnih istina, te pronicanje u doista suptilne razine

stvarnosti.

Postoje, dakako, i druge metode postizanja prosvjetljenja, ali niti jedna od njih nije toliko snažna, brza i učinkovita, da bih je držao doista djelotvornom u uvjetima kakvi danas vladaju u zapadnom svijetu. Naime, istina je da je prosvjetljenje i pročišćenje moguće postići nekim oblicima religijske prakse i meditacije, ali su za to nužni gotovo idealni uvjeti, a ne gradska ludnica. Kriya može funkcionirati čak i u totalnom paklu, što je čini posve primjerenom za ovaj svijet, koji je tom "idealnu" došao posve blizu.

Zbog velike brzine i učinkovitosti tehnike u čišćenju sustava postoje, dakako, i negativne popratne pojave; glavna je ta, da nesavjesni učenici, koji ne žele oslobođenje, nego održanje svojih svjetovnih vezanosti, mogu održavati svoj sustav u dobrom stanju unatoč pogrešnom djelovanju i ponašanju, tako da je moguć neravnomjeran razvoj ličnosti, pri čemu netko može istodobno biti osoba visokih duhovnih dosega, i moralna rugoba. U drugim sustavima je takve pojave teško ili praktički nemoguće sresti, jer je razvoj sporiji i ujednačeniji. Moralan čovjek koji teži Bogu kriyom će postići ravnomjeran, ujednačen i iznimno brz i snažan rast cjelokupne svoje osobnosti, dok će osoba nižih težnji razviti samo neke dijelove, dok će druge zapostaviti. Dakako, svi takvi računi prije ili kasnije dospijevaju na naplatu, po analogiji s čamcem i konopcem. Čak ni najbolja tehnika yogе ne može čovjeka poštедjeti odbacivanja niskosti činom svjesne volje, iako mu taj čin može beskrajno olakšati.

Dakako, nije svaka kriya jednako duboka; netko može raditi kriyu samo do razine prane, bez da preda svoj astral i viša tijela procesu čišćenja. Bez duboke predanosti procesu i Božanskoj energiji koja tada preuzima naše tijelo, neće biti ni istinski Božanskih rezultata. Kriyu treba neprestano produbljivati

kako je činimo, a to se postiže dubljom predanošću Bogu dok radimo kriyu, gdje će nam to na početku biti prilično teško, a kako počnemo s kriyom, postajat će sve lakše, kako će se energetske blokade razbijati i gubiti integritet.

23.20 Kako treba integrirati fizičku aktivnost i yogijsku praksu?

Fizičko tijelo treba održavati zdravim i vitalnim, u dobroj fizičkoj kondiciji. Ja nažalost ne pružam dobar primjer, jer sam zbog drugih djelatnosti prilično zapostavio fizičke. Ipak, nastojim gotovo svaki dan šetati po nekoliko kilometara sa suprugom, povremeno vježbam borilačke vještine i asane, te tako fizički nisam baš posve propao. Ipak, fizičkom tijelu treba davati samo onoliko važnosti i pažnje koliko ono zaslužuje; ukoliko je zdravo i u dobrom stanju, tada nas neće ometati u yogijskoj praksi i svakodnevnim aktivnostima, a to je sve što nam je po tom pitanju potrebno. Nije baš da ćemo u životu vući plug, pa da nam trebaju golemi mišići. Svaki stroj će ionako nadjačati i najjačeg čovjeka tamo gdje je bitna sirova snaga.

23.21 Kako te tvoji učenici trebaju oslovljavati?

"Danijel" je posve dovoljno.

23.22 Nije li to malo preobično, s premalo poštovanja?

A što bi vi? Time se obraćate mome tijelu, i to je ime tijela. Ukoliko se želite obraćati Bogu, koji živi u mom tijelu, radije

meditirajte. Time ćete mi na najbolji način iskazati poštovanje. Ne držim previše do poštovanja onoga, tko bi me oslovljavao raznim titulama na sanskritu, a ne sluša moje upute. To je preziranje moje biti, a ne poštovanje. Kad budete postigli prosvjetljenje, tada ćete Me zvati Mojim istinskim imenom, koje se ne da izreći riječima.

23.23 Koji je najbolji trenutak za početi s vježbom yoge?

Ovaj sada.

Kundalini

24.1 Tko može i smije davati šaktipat, odnosno probuditi nečiju Kundalini?

Teoretski, to može učiniti svaka osoba s probuđenom Kundalini, koja posjeduje osnovna tehnička znanja o tome, a ona i nisu previše zahtjevna. U praksi, to ne bih preporučio nikome osim onih, koji su od učitelja ili neposredno od Boga dobili dopuštenje da to čine, jer to nije baš toliko jednostavna stvar, i učitelj mora znati mnogo toga o sebi i o funkcioniranju ljudskog duha i energetskog sustava, da bi takav zahvat napravio na optimalan način, bez uplitanja u niže vezanosti i bez štete po sebe i drugoga. Zbog toga ja takve stvari izričito zabranjujem raditi svim onima, koji nisu posve očistili i ovladali s niže četiri čakre, dakle sve ispod višuddhe. Njima bi takvo što moglo biti fatalno za njihov duhovni razvoj. Budući da inicijacija mora biti minimalno kauzalna intervencija, a nikako pranička, astralna ili mentalna, učitelj mora biti posve iniciran u kauzalnu razinu i vladati njenim zakonitostima, kako bi se mogao nositi s prijenosom karme i sličnim stvarima koje se javljaju prilikom inicijacije.

Ponekad ja odražavam želje svojih učenika, pa im dajem dopuštenje ili ovlasti da nešto čine, a stoga što oni to snažno žele (svjesno ili nesvjesno), a ja njihove želje ne želim ometati. Tako postoji nekoliko mojih učenika koji imaju iznimno visoko mišljenje o svojoj duhovnoj razvijenosti i koji gore od želje da nekome budu učiteljima, odnosno da se upletu u bolesne egoistične veze s drugim ljudima, kojima se dovode na rub propasti, ili preko njega. Ja tu ne mogu puno napraviti, osim što ponekad lagano nagovijestim neke stvari, koje rijetko tko uzima ozbiljno, jer drže kako se to ne odnosi na njih, nego na nekog drugog. Ja ću kritizirati učenika jedino ukoliko on to stvarno prihvaca, ukoliko želi rasti prema znanju. Ukoliko on to ne želi, ja ću mu neke stvari prvo nagovijestiti, onda ću ih ponoviti, a ukoliko me ne želi poslušati, prestat će mi biti

učenikom. To je velika opasnost koja vreba nedoučene ljude, koji su ovladali nekim sposobnostima, ali ne i svojom nižom prirodom, i koji izbjegavaju ozbiljno učiti.

Još je gore kad nekom učeniku dam istinske ovlasti, i stvarno ga iniciram i obdarim nekim sposobnostima, a on, umjesto da pod utjecajem tog blagoslova odbaci svoje niskosti, zbog dojma o svojoj novostećenoj veličini postane nesmotrenim, pa se upetjava u sve niže i bjednije stvari, dok na kraju ne odbaci i inicijaciju, i učitelja, i Boga, a sve radi nekakve grozno bijedne i niske stvari, poput primjerice seksualne veze s nekim grozno niskim bićem (to se, nažalost, dešava toliko često, da predstavlja maltene neku vrstu arhetipskog iskušenja). Oni mudriji i manje oholi, koji imaju razvijeniju sposobnost distance i diskriminacije, uočavaju problem i odbacuju ga u cijelosti, te se vraćaju Bogu, ali bojim se da neki mogu i posve propasti. Pouka, dakle, glasi: ljudi, nemojte se igrati učitelja, nemojte ni željeti biti učiteljima, budite jednostavno predani Bogu, budite stalno svojom dušom u Bogu, mislite stalno o Bogu, i prihvativate sve za što vas Bog odredi. Ukoliko On poželi da bude učiteljima, prihvativate ponizno i spremno i tu žrtvu i taj težak križ. Ukoliko vas Bog nakon vašeg prosvjetljenja poželi uzeti sa ovog svijeta, spremno podite. Slušajte Boga, dopustite neka On odredi vašu sudbinu – nemojte sami petljati i umovati, to vam doista ne treba u životu.

24.2 Postoji predodžba o Kundalini kao o opasnoj sili, zbog učestalih duhovnih "lomova" kod ljudi koji su se bez adekvatnog vodstva upuštali u njeno buđenje. Koliko u tome ima istine, i koliko je Kundalini opasna, a koliko blagotvorna sila?

Na početku treba reći da ne postoji lijek, kojeg nekim oblikom

zlouporabe ne bi bilo moguće koristiti i kao otrov. Jednako tako, i Kundalini, koja je najblagotvornija sila u čovjekovu životu, koja nam omogućuje doživljavanje svega lijepog, moćnog i dobrog, može biti i sredstvom čovjekove propasti.

Glavni uzrok problema bih ja sveo na jednostavno pravilo: krivo usmjerenje svijesti, odnosno pogrešan stav i pristup. Primjerice, svaki tehnički sustav koji vam daje upute o tome kako raditi s Kundalini je sasvim sigurno pogrešan i može dovesti do fatalnih posljedica. O čemu se, naime radi?

Eksternalizacija Kundalini, odnosno stav o njoj kao o nečemu izvan nas, s čime ćemo raditi, što može biti opasno, što treba držati pod kontrolom i čime treba upravljati, odvaja svijest od Kundalini, i tako već na početku pravi fatalnu grešku i krivo usmjerava našu životnu silu. Kundalini je, naime, sâm naš život. Kako se možemo prema vlastitom životu postaviti na distancu, kao da je to neka vanjska stvar? Ukoliko to želimo dobro napraviti, moramo se ubiti, jer je jedino mrtav čovjek odvojen od vlastita života. Cilj nije buđenje Kundalini i upravljanje njome, cilj je spoznaja Boga. Ukoliko se tako postavimo, buđenje i uspon Kundalini će automatski pratiti naše napore, bez potrebe da bilo što posebno znamo o Kundalini i nadijima. Ukoliko, pak, želimo sve kontrolirati i sve nadije znati po imenu, ni to znanje nam neće previše koristiti, jer koliko ih god mi zvali po imenu, svaki će se pred nama zatvoriti. Možemo sve upanišadske tekstove o Kundalini znati napamet, ništa nam neće koristiti, osim što će nam napuniti um beskorisnim znanjem koje će stvoriti oholost, koja je još dodatni problem. S druge strane, dovoljno je da se prisjetimo trenutka u našem životu, u kojem smo se osjetili naročito živima i prisutnima, da se prisjetimo trenutaka radoći i blaženstva, i bez ikakva našeg posebnog truda naša će se Kundalini uzdići kroz sušumna nadi, upravo na idealan način, kao što sveti tekstovi savjetuju. To nam se vjerojatno događalo

više puta u životu – prisjetite se, samo, svih onih trenutaka kad ste osjetili trnce na tjemenu kad ste slušali glazbu koja vas je duhovno uzbudila, ili ste gledali kakav moćan film, ili vam se desilo nešto drugo, pri čemu ste osjetili prisutnost nadzemaljske veličine i ljepote. To je Kundalini. To je najbolja stvar koja se bilo kome može desiti, to je put prema savršenstvu. Samo najniži među ljudima nikad nisu osjetili ništa od probuđenosti Kundalini, čak ni u trenutku prisutnosti i predanosti u seksu, ili u trenucima divljenja i obožavanja.

Ipak, Kundalini može biti opasna. Ona je jedan oblik energije, izuzetno moćne, koja upravlja kretanjem prane, i postoje okolnosti u kojima naglo pojačanje toka energije može doslovno spržiti čovjekov sustav. Postoje primjeri ljudi koji su u ratu, ili prilikom proživljavanja intenzivne traume, doživjeli suklijanje Kundalini uvis, i njen udar u čeonu i tjemenu čakru, koje u njihovom slučaju nisu bile dovoljno protočne, te je takav udar izazvao trajno oštećenje mozga. Nažalost, takve se stvari dešavaju. Meni se nekoliko puta desilo takvo naglo i nenadano suklijanje Kundalini; primjerice, kad sam igrao kompjutorsku igru u kojoj me je u mračnom hodniku iznenadio neprijatelj; kad sam vozio auto a vozač je iz susjedne trake, bez davanja žmigavca, naglo skrenuo u moju traku, a ja sam bio dvostruko brži od njega; kad je na mene u mračnoj ulici iznenada iz dvorišta zalajao pas. U svim tim situacijama Kundalini mi je dala dodatnu, nadljudsku sposobnost za suočavanje sa situacijom; pojačala mi se budnost, fizička snaga, refleksi, opažanje – obuzeo me potpuni mir bez misli, stanje pune budnosti i spremnosti, stanje spremnosti na silovitu akciju. Kad mi je onaj neoprezni vozač ugrozio život, reagirao sam toliko brzo da sam kasnije i sam sablažnjeno promatrao što sam sve učinio; velikom brzinom sam iskoristio autobusnu stranicu sa svoje desne strane kao pretjecajni trak, i u tenu obišao vozilo, s potpunom lakoćom, bez misli, bez osjećaja, bez adrenalina, bez ičega sličnog. Još sam neko vrijeme nakon

takvih događaja bio u stanju iznimne budnosti i života.

Zbog svojih iskustava u takvim okolnostima, ja bih rekao da Kundalini čak i u iznimnim okolnostima djeluje kao sila života, koja donosi spas i moć, i koja nije namijenjena pravljenju bilo kakve štete. Dakako, čini se da je u takvom slučaju pretpostavka da čovjek živi životom dostoјnjim čovjeka, dakle da je predan Bogu, otvoren prema stvarnosti i iskren u svojoj biti. Takav čovjek će surađivati s Kundalini, i ona će mu biti od pomoći.

Ukoliko je čovjek obuzet iluzijom, lažljiv, niska i nečista karaktera, ukoliko se protivi Bogu, ukoliko je nasilnik i ispunjen mržnjom i ostalim niskostima, sa žaljenjem moram ustvrditi kako će ga Kundalini po svoj prilici spržiti, jer je njena funkcija uništenje svake niskosti, a u takvom je slučaju takvo biće, nećemo ga niti nazvati čovjekom, utjelovljenje svih niskosti koje treba uništiti.

Veliki problem mogu biti i religije, odnosno oblici ispraznog vjerovanja koji odvraćaju čovjeka od istinskog dodira s Bogom. Zbog punjenja svoga uma ispraznim dogmama, religiozan se čovjek još dodatno obmanjuje i odvaja od stvarnosti, čime blokira ispravan tok energije, što može dovesti do teških problema vezanih uz protok energije, a ukoliko tada dođe do buđenja Kundalini, ono će biti praćeno teškim nevoljama, poput skretanja u krive nadije, probaja kroz niže čakre, i tome sličnog, što može dovesti do oštećenja sustava ukoliko se odmah ne ispravi.

Jednak je slučaj sa svim ljudima jakih umnih i osjećajnih uvjerenja, koji su ukalupljeni u određene strukture iz kojih nemaju volje izaći. Njima će Kundalini, odnosno život, biti jednaki neprijatelj kakav su oni njoj.

Seksualna manija također može biti uzrok skretanja Kundalini i oštećenja sustava; ukoliko Kundalini kreće kroz seksualni sustav, to će se najlakše prepoznati po dugotrajnoj erekciji. Takvo se stanje lako može popraviti skretanjem uma prema Bogu i ponavljanjem mantre; ukoliko u predanosti padnemo ničice pred slikom učitelja ili kakve svete osobe, te zazovemo Boga da nas spasi, i posve Mu se prepustimo, to skretanje energije bit će s lakoćom ispravljeno. To je ujedno recept za ispravljanje svih drugih oblika skretanja.

Treba znati da postoji nekoliko oblika uzdizanja Kundalini, od kojih opasnost nepročišćenima prijeti jedino od onog, gdje Kundalini ne prolazi kroz glavne nadije, osvjetljavajući tako vertikalu, nego izlazi horizontalno, kroz neku čakru ili periferni nadi. To se dešava kad velikim intenzitetom krenemo djelovati, odnosno kad smo izuzetno upleneni u svjetovne aktivnosti. Ukoliko smo predani Bogu, Kundalini se nalazi u sušumni i od nje nam može stići jedino blagoslov i prosvjetljenje. Upravo iz tog razloga ja ljudima govorim kako da usmjere svoj duh, a ne kako da petljaju s energetskim sustavom. Kao da ja ne bih znao imena nadija i vrsta prane na sanskritu! Takve stvari ne volim govoriti zato što navode ljude u posve krivom smjeru; umjesto da podižu svoju Kundalini tako što će osjećati divljenje, predanost, obožavanje i gnuče, oni bi si vizualizirali nekakvu energiju u obliku zmije ispod korijenske čakre, i nju silovali dok se ne "probudi", a idući tjedan bi im mama nosila banane u ludnicu. Ne hvala, ja za to ne želim biti odgovoran. Ukoliko se želite ubiti ili osakatiti, upute za to ćete naći u knjigama drugih autora.

S Kundalini je, dakle, osnovno pravilo predanost: što god činite, činite iz predanosti Bogu. Neka vam Bog i vrlina budu jedinim ciljevima i sredstvima njihovog ostvarenja; napustite sebičnost i strah, napustite brige i usko razmišljanje. Uživajte, divite se, ljubite, budite sretni u svojoj duši, i zračite tu sreću u

svijet. Kundalini će svu tu vašu vrlinu umnožiti i učiniti primarnom. Oslobodite se umnih zaključaka, oslobodite se religije, oslobodite se filozofije, i pustite neka ljubav prema Bogu stvori i oblikuje vaš um. Moj um nije postao moćnim zato što sam mnogo umovao, nego zato što sam bio predan Bogu, a u Bogu je izvor umne snage, i tamo nam se njome valja snabdjeti. Umovanje kao takvo nikad ne dovodi do znanja, nego nas od njega udaljava, te stvara dodatne blokade prirodnog toku energije, koja osvježava naš mozak. Zbog toga mnogi intelektualci pretrpe oštećenja mozga u starosti. To ćemo teško vidjeti u ljudi koji su se mnogo radovali i živjeli u sreći, predanosti i spontanosti; ti osjećaji obnavljali su njihovo tijelo i posebno mozak, te oni zadržavaju mentalnu snagu i u dubokoj starosti. Razlog je tome neprekidan dodir Kundalini i moždanih tkiva, pri čemu je Kundalini mozak ispunjavala blaženstvom i srećom, te ga istodobno i regenerirala; takav osjećaj doživljava yogin dok radi kriyu, koja na sličan način obnavlja njegova živčana tkiva.

Ukoliko prema svijetu djelujemo blago, s puno ljubavi, na uzdižući i vrli način, Kundalini će u našem sustavu biti uspravna i istodobno će nas osvježavati, te iz nas na uzdižući način zračiti prema drugima. Ukoliko prema drugima krenemo djelovati naglo, silovito, nasilno, iz mržnje ili na drugi negativan način, može nam se desiti da Kundalini "sijevne" kroz naš sustav i doslovno ga sprži; u najblažem će nas slučaju boljeti glava. Isto će nam se desiti ukoliko prenaglo nekom tehnikom yogе pokušamo izvući snagu iz sustava, primjerice nakon duljeg razdoblja nevježbanja ili zagađenosti svjetovnim aktivnostima; zbog toga treba postupno i blago dizati energetsku razinu sustava, i uvjek početi od temeljnih vježbi i afirmacija, kako bi se naš sustav imao vremena prilagoditi. Čak je i najnaprednijim yoginima bolje uzeti tјedan dana za postupno podizanje energetske razine, nego pokušati učiniti isto za pola sata; rezultat će u svakom slučaju biti bolji i

trajniji, a opasnosti neće biti.

24.3 Slušajući tebe, čovjek bi zaključio da je Kundalini posve bezopasna sila, i da jedino treba ostati predan Bogu, čime ćemo biti posve sigurni od svih oblika zastranjenja?

Dakako. Postoji jedan dobar način, i mnoštvo pogrešnih. Kako izgledaju pogrešni, možete vidjeti na primjeru ljudi poput Gopi Krišne, koji je napravio sve krive stvari koje netko može napraviti, i još se usudio pisati knjige o Kundalini, umjesto da se posipa pepelom negdje u tišini. Ispravan put je jednostavan, on vodi kroz sušumnu i izlazi kroz krunu, i njega prakticiraju istinski yogini, koji su predani Bogu. Loših puteva ima koliko i perifernih nadija, dakle golem broj. Držite se, dakle, dobrog puta, a o lošima vam je dovoljno znati onoliko, koliko vam treba da ih izbjegavate.

24.4 Što je, točno, Kundalini, gledano s energetske pozicije?

Mislim da je to irelevantno pitanje; naime, s energetske pozicije je teško reći gledamo li sâmu Kundalini, ili pranu kojom ona upravlja. Najbolje je reći da je Kundalini sila života, sâm naš život. Život upravlja životnom energijom, koju tada možemo opažati. A što je život kao takav... bojim se da je odgovor na to dan u Bogu, jer je život u svojoj biti sila Božanskog očitovanja. Kundalini je, dakle, naš osobni aspekt Božanske prisutnosti, sila koja nas može vratiti Bogu, spojiti s Njim, jer dolazi od Njega. Kad spojimo tu silu Božanske manifestacije s vlastitom dušom, o čemu se govori kao o sjedinjenju atmana i Kundalini, mi u osnovi zatvaramo krug Manifestacije, postižemo sjedinjenje života i svijesti, u posve

budnom življenju života, kojeg vidimo ne više kao naš vlastiti, nego kao sveopći, Božanski. Punim buđenjem Kundalini mi, dakle, živimo svjesni i blaženi na Božjem pogledu, sunčamo se u Njegovoј unutarnjoј naravi sat-ćit-ananda.

24.5 Imaju li sva živa bića Kundalini?

Dakako; inače ne bi bila živa. Naravno, ona nije u svih bića podjednako jaka, odnosno intenzivna, a nije ni u jednakoj mjeri probuđena. Da preduhitrim i iduće pitanje: da, životinje imaju i čakre, kao i nadije, ali, dakako, stupanj njihove razvijenosti daleko zaostaje za čovjekovim energetskim sustavom. Naravno, ukoliko životinja koristi svoj kapacitet u cijelosti, a čovjek tek djelomice, posve je moguća situacija u kojoj životinja ima razvijeniju svijest i više je prisutna u svijetu od ljudi koji je okružuju; njene umne sposobnosti će dakako zaostajati za ljudskima, ali duhovna im tijela mogu biti razvijenija i prisutnija u fizičkom.

Tu, dakako, mislim prvenstveno na više životinje, poput mačaka, pasa, majmuna, kitova i sličnih, a ne na niže životinje, poput riba, rakova, kukaca, gmažova i njima sličnih.

24.6 Je li opasno probuditi Kundalini bez vodstva učitelja?

Ponekad nije, ukoliko ste predani Bogu i imate jaku želju za oslobođenjem. Ipak, učiteljeva prisutnost i vodstvo će vam uštedjeti gomilu problema koje biste u drugim okolnostima vjerojatno iskusili. U svakom slučaju, učitelj će vas odmah usmjeriti na ispravan način, uklonit će energetske blokade iz vašeg sustava i pojačati vašu energiju ukoliko je ona

nedostatna. Sve biste to sami teško uspjeli, ukoliko niste iznimam slučaj osobe koja dugo živi u predanosti Bogu, a buđenje Kundalini je samo mali "klik", sjedanje nekih stvari na njihovo mjesto, pri čemu ćete teško i primijetiti da se radilo o buđenju Kundalini, koliko će proces proći bez problema i negativnih pojava. Tako je bilo u mom slučaju – nikad nisam iskusio niti najmanje teškoće koje drugi opisuju u svojem govoru o Kundalini, i tek nekoliko godina kasnije sam iz tudihih opisa shvatio o čemu se tu radilo. S mojim učenicima je bilo isto: znali su se zapanjiti kad bih im rekao da sam im probudio Kundalini, jer su oni pod time podrazumijevali nekakav grozan i opasan čin kojim bi se njihova osobnost raspala u ludilu i pri kojem bi imali viziju zmija i čega sve ne, a osjećali su jedino neizrecivu radost i budnost duha, nešto što nikad ne bi povezivali s Kundalini.

Meditacija

25.1 Kako meditirati? Naime, temeljnu meditaciju koju preporučuješ mnogima je teško izvesti, jer se podrazumijeva već prilično visok stupanj duhovne razvijenosti?

Da, temeljna meditacija namijenjena je ljudima koji imaju visoko razvijenu duhovnost, koju samo treba valjano usmjeriti. Ona je neka vrsta filtra, koji primjenjujem: ukoliko netko nije u stanju izvesti tu tehniku, tada po svoj prilici nije spreman za život yoge. Dakako, nedostatak toga jest taj, što će na tom testu otpasti dosta ljudi koji doduše nisu spremni postati mojim učenicima zbog svoje nedostatne duhovne zrelosti, ali bi im i te kako dobro došla neka vrsta tehnike kojom bi svoj duh održavali u zdravom stanju i tako ga postupno pripremali da s vremenom postane sposobnim primiti više i dublje učenje.

Temeljna meditacija se sastoji od nekoliko komponenti. Prva je smirivanje, i to je moguće izvesti rezonancijom, ili nekom tehnikom poput autogenog treninga ili TM-a. Druga komponenta je buđenje anahate, kao i podizanje Kundalini na najvišu normalnu razinu koju je osoba do tog trenutka iskusila, a to se postiže prisjećanjem najviših trenutaka ljubavi, spoznaje i ljepote, kojih se čovjek može prisjetiti. Treća komponenta je otvaranje vertikale i uspon kroz krunsku čakru, što se postiže odabirom Božanskog lika kao predmeta meditacije, budući da se tako izbjegava skretanje energije prema nižim sferama, primjerice u zaljubljenost u neku fizičku osobu, ili u astralna maštanja. Ukoliko svoje divljenje i predanost usmjerimo prema Isusu ili Vivekanandi, postići ćemo prosvjetljenje, a ukoliko ih usmjerimo prema lijepom ljudskom biću u koje smo se zaljubili, postići ćemo tek otvaranje srčanog centra i porast energije.

Naravno, i takav, niži rezultat bolji je od nikakvog, ali budući da je povezan s opasnostima krivog usmjerenja energije, treba biti oprezan. Dakako, svima mogu preporučiti jednostavnu

varijaciju na temu temeljne meditacije, koja glasi ovako:

Prisjetite se trenutaka sreće, moći, ljepote, snage. Prisjetite se svega lijepog, dobrog i punog vrline. To osvijestite, prisjetite se toga. Budite u tom stanju. Nakon što ste u tome uspjeli, djelujte iz tog stanja, održavajte ga u svakodnevnom životu. Ukoliko iz njega ispadnete, vratite se natrag prisjećanjem. Izbjegavajte sve niskosti i destruktivne emocije i razmišljanja; od njih nema nikakve koristi, one vas samo slabe i čine vas ranjivima i podložnima štetnim utjecajima. Kakvi štetni utjecaji mogu djelovati na onoga tko je zaljubljen?

25.2 Neće li takvo hodanje svijetom u stanju zaljubljenosti biti tek neki oblik obmanjivanja sebe? Ne bi li bilo bolje jednostavno opažati svijet i stvari onakvima kakvi oni jesu, bez ovakvog oblika mentalnog filtra?

A kakav to svijet doista jest, molio bih lijepo? Recite mi, kakav je svijet doista? Ja ћu vam reći kakav je: svijet je onakav, kakva je naša svijest. Svijet je ispunjen različitim stvarima, koje same po sebi rijetko imaju značenje; značenje im mi dajemo, a najčešće im dajemo značenje koje možemo dosegnuti u našem trenutnom stanju duha. Ne može deprimirana osoba svijet gledati objektivno; to ne može ni osoba pod stresom, ni ona ispunjena mržnjom. Tek se ljubavlju u dovoljnoj mjeri smirujemo i opuštamo, te tako postajemo istinski prijemčivima za iole suptilnije aspekte stvarnosti koja nas okružuje. Ljubav je, dakle, stanje koje nas spaja sa stvarnošću, kroz ljubav ćemo spoznati istinu, ona će nas oslobođiti. To dakako nije niža sentimentalna vezanost, kojoj je svojstveno cendravo kukanje i plakanje, nego bistri i uspravni osmjeh vedra čovjeka koji otvorenih očiju gleda svijet. Tek ta, budna i bistra ljubav, dostojna je tog imena.

Čovjek niske energije jednostavno ne može uspostaviti prisutnost viših tijela kroz fizičko; zbog te nesposobnosti on postupno gubi sposobnost opažanja svega visokog, dobrog i lijepog, i opaža tek niskosti i manjkavosti. Zbog toga je umoran čovjek skloniji negativnom gledanju na svijet; to možete sami primijetiti po tome da ste uvečer skloniji crnim mislima nego ujutro, a također ste skloni depresivnim stanjima ukoliko vas san nije okrijepio, ukoliko ste se probudili s niskim energetskim stanjem, "ustali na lijevu nogu", ako vas je noću nešto ometalo ili nagrizalo vaše energetsko tijelo. Prošetajte se po šumi ili se okupajte u moru, dobro se odmorite i opustite u prirodi, pa ćete vidjeti kako vam svijet odmah ljepše izgleda. Još će vam ljepše izgledati nakon duboke meditacije. Zbog svega toga vam savjetujem djelovanje iz stanja više energije, jer ćete inače biti osuđeni na svijet niskosti, u kojem ćete živjeti bijednim životom.

Dakako, bilo bi pogrešno pokušati ponašati se kao da smo prosvijetljeni, ukoliko nismo postigli istinsku spoznaju; trebamo krijom i unutarnjim prostorom očistiti svoje unutarnje nečistoće, a tada će i naše meditacije moći povući više snage. Isto tako bi bilo pogrešno pretvarati se da nas ne muči nešto što nas muči, i pokušavati čitavu stvar potisnuti i praviti se da smo dobre volje. Tako ćemo prije dobiti rak nego postići prosvjetljenje.

Budite, dakle, iskreno dobre volje, ali ukoliko vas nešto uznemiri, proučite vlastito razmišljanje i stavove, i ustanovite zašto. Ukoliko ustanovite da je stvar nebitna, kao takvu je odbacite. Ukoliko ustanovite kako vam ona ukazuje na nešto važno, usvojite lekciju. Nemojte sebe zavaravati i pokušavati ostati dobre volje pod svaku cijenu; u krajnjoj liniji, ja znam prilično gadno pobjesniti kad sam suočen s nečim groznim ili demonskim; moja usmjerenošć prema Bogu ne čini me slijepim za niskosti. Ja niskosti uočavam, ali im ne dajem značaj, i

unatoč njima uzdižem pozitivne elemente, tamo gdje to ima smisla. Tamo gdje nema, uništit ću sve zajedno, jer niskosti mogu ponekad posve pokvariti stvar – mješavina izmeta i sladoleda prije je izmet, nego sladoled, i takvu je mješavinu najbolje baciti, bez obzira na prisutnost pozitivnih elemenata. To je slučaj s različitim religijskim učenjima, koja doduše nude mrvice Božanskog, ali pomiješane s toliko ograničenja i gluposti, da su te mrvice u zbilji analogne mamcu kojeg ribič stavљa na udicu kako bi uhvatio ribu, gdje bit stvari nije mamac, nego udica. Uočavajući snagom diskriminacije udicu, zajedno s njom trebamo odbaciti i naizgled ukusni mamac.

25.3 Što je to posebno u tvojoj tehniци meditacije, čega nema u mnogim drugim, sličnim tehnikama?

Moj blagoslov. Doista, onaj tko s predanošću vježba po mojoj tehniци prihvata moj blagoslov, koji je iznimno moćna sila koja će mu pomoći u ostvarenju najviših duhovnih ciljeva. Istodobno, tehnika je pažljivo smišljena i duboka, i nije tek metoda opuštanja i aktiviranja anahate, što će nepažljivi ljudi pogrešno zaključiti. Tom tehnikom može se postići i samadhi, ukoliko je izvedete po uputama, pažljivo i duboko. Dakako, to od početnika nije realno očekivati, ali yogin, koji marljivo vježba i ostale tehnike, u tome će uspjeti.

25.4 Koliko često treba meditirati?

Treba početi od barem jedne meditacije dnevno, u trajanju od barem nekoliko minuta. To je za potpune početnike. S toga treba prijeći na barem tri meditacije dnevno u trajanju od 15-tak minuta – ujutro nakon buđenja, usred dana i navečer, prije

spavanja. S toga treba prijeći na još češće meditacije, gdje se svakih pola sata treba prisjetiti meditativnog stanja, bez obzira na to što radimo i čime smo trenutno zauzeti. Prisjetiti se svakako možemo, možemo duboko udahnuti mir, i tada nastaviti djelovati. Uskoro će taj mir, ukoliko tako vježbamo, postati našim prirodnim stanjem, iz kojeg nećemo ni izlaziti. Dakako, tu ogromnu važnost ima upstream kriya, koja čovjeka može brzo vratiti u stanje meditacije čak i iz prilično velikog uznemirenja, i ona mojim učenicima daje jednu posebnu kvalitetu svijesti, koja se inače povezuje samo s prosvijetljenim Majstorima. Dakako, netko postaje Majstорom u istinskom smislu tek kad ta kvaliteta posve prožme sve aspekte njegova života.

25.5 Učenik bi, dakle, trebao stalno biti u stanju meditacije? Što ga tada razlikuje od Majstora?

Dubina svijesti. Napredni yogin ima dublje stanje meditacije od početnika, jer su njegova visoka tijela daleko razvijenija i prisutnija u fizičkom. U tijelu početnika će biti prisutne mentalna i dijelom kauzalna supstancija, koje će tvoriti kvalitetu njegove meditacije, ali Majstor, koji je utjelovljeni Bog, ima u svojem tijelu i kvalitetu Puruše. Ono što je početniku postignuće u meditaciji, meni bi značilo težak duhovni pad. Meni bi aktiviranje anahate na mentalnom planu predstavljalo bol, budući da je to užasno ispod mojeg prirodnog stanja, ali takvu bol često preuzimam na sebe kako bih inicirao učenike. Vrlo mi je naporno kad oni tada pomisle kako činjenica da je njima u tom stanju dobro znači kako ja volim tamo biti s njima. Zapravo, ja sam njima to dao osjetiti tek stoga, da im pokažem čega sve ima, a to je bilo najbolje što su bili u stanju osjetiti. Neka se oni napredniji, koje iniciram preko višuddhe ili adñe, ne uzohole prerano, jer iz pozicije

Puruše teško da postoji neka velika razlika između anahate i adñe; te razlike su sitne, sve su to tek dobri putokazi u pravom smjeru, ali daleko su od cilja na kojem bih se poželio zadržati. Poanta je da vi dođete tamo gdje sam ja, a ne da se ja vječito moram spuštati do vas, kako bih vas podsjetio na nebesko blaženstvo. Ovaj moj život posljednje je moje utjelovljenje, i ukoliko želite biti sa mnom, morat ćete vi postići moje stanje, jer ja više neću silaziti k vama; i ovako kako stvari sada stoje, dao sam vam više no što ste se imali pravo nadati. Ja sam ruku ispružio; tko je ne prihvati, taj neka se sam penje. Iskoristite vrijeme koje provodim s vama kao da vam je najdragocjenija stvar u životu, jer to ono doista i jest, ukoliko ste ga u stanju cijeniti. Ovo vam je prilika kakva se rijetko pruža.

25.6 Zbog čega si ti učinio svoje tehnike yogе javnimа? Obično učitelji otkrivaju tehnike tek iniciranima, ili za novac?

Učinio sam tehnike javnimа stoga što su se svi pomamili za tehnikama, svi idu po tečajevima i sakupljaju tehnike kao da im od toga život ovisi. Ja sam svoje tehnike učinio javnimа upravo stoga, da vidite da bez mene s njima ne možete ništa. Bez prosvijetljenog učitelja, s tehnikama si možete obrisati guzicu. Ja vas puštam da se time igrate, jer samo ohol čovjek želi tehniku. Mudar želi učitelja od kojeg tehnike dolaze, jer onaj tko je u stanju tehniku zamisliti, u stanju je i njega voditi do Boga. Ukoliko mi se ne želite predati i od mene učiti, evo vam tehnike, radite s njima što god želite, ne morate za njih ništa platiti, a vrijedit će vam onoliko koliko ste ih platili, jer nećete ništa ispravno shvatiti: nedostaje vam, naime, predanosti, koja je osnovni djelatni čimbenik tehnike. Ukoliko tehniku "platite" poniznošću i predanošću učitelju, rezultati će odmah uslijediti. Kako može netko vježbati moje tehnike, u

kojima je najvažnija predanost Bogu, a da istovremeno misli: "oh, baš dobro što se ne moram predati učitelju, nego sam dobio tehnike kojima se i bez njega mogu prosvijetliti"? Baš će se prosvijetliti, kao da je progutao sijalicu od petsto vati.

Čovjeka koji će se prosvijetliti možete prepoznati po tome što on traži utjelovljenje vrline, kojemu će se predati. Takav žudi za predanošću, i kad pronađe istinskog gurua, predaju mu se i predano ga obožava, i time postiže savršenstvo. Njegova sušumna je otvorena kao nebo i široka kao autoput s četiri trake. Yoga nije za one koji idu okolo i učiteljima traže zamjerke. Takvi valjda ni nemaju sušumnu – začudio bih se da takav uspije doživjeti i puni orgazam za vrijeme seksa, a kamo li neko yogijsko stanje. Ukoliko netko pretražuje Internet i knjižare ne bi li tamo našao nekakve besplatne tehnike za koje mu ne treba učitelj, takav je slab materijal za yogu, njemu bi bilo bolje da se pozabavi razvojem nekakvih elementarnih ljudskih kvaliteta, kako u svojim krivo usmjerenim nastojanjima ne bi baš posve propao.

25.7 Može li se meditirati i vježbati yogu udvoje ili u grupi?

Može, ali to ne bih preporučio, iz jednostavnog razloga što će u takvoj grupnoj meditaciji važiti zakonitost po kojem je vlak onoliko brz, koliko i najsporiji wagon u kompoziciji. Čitava meditacija će, dakle, biti ograničena dosezima najslabijeg meditanta. Dakako, ima smisla meditirati u fizičkoj blizini učitelja, jer se u blizini njegova fizičkog tijela fokusiraju više energije, koje vam mogu pomoći da postignete daleko viša stanja svijesti i daleko brže nego bi vam samima pošlo za rukom. Dakako, i tu prijeti opasnost od toga da se previše oslanjate na učitelja, i tako zanemarite razvoj tehničkih vještina kojima ćete se u stanje meditacije moći uvesti i sami, u

nepovoljnim okolnostima. Meditaciju s učiteljem, ili s učenikom naprednijim od sebe, treba dakle prakticirati samo iznimno, kad pokušavamo dokučiti stanje svijesti koje nam samima izmiče, i ne možemo ga dosegnuti bez tuđe pomoći. Kad uz pomoć učitelja u tome uspijemo, to iskustvo trebamo ponavljati i nasamo, kako bi nam postalo prirodnim i kako bismo ga posve internalizirali i prepoznali kao svoje vlastito.

25.8 U kakvoj okolini učenik treba meditirati? Može li vježbati yogu u gradu, ili na poslu, ili su za to potrebni posebni uvjeti?

Početniku bi bilo mudro da na samom početku uzme pauzu od svojih svjetovnih aktivnosti, da se na nekoliko tjedana ili mjeseci makne od svega, po mogućnosti zajedno s učiteljem, i da intenzivno vježba yogu u idealnim okolnostima. Tada se polako treba vraćati svjetovnim aktivnostima, održavajući čitavo vrijeme dodir sa stanjima koja je postigao u meditaciji u samoći. To je teško postići, ali tako će najbolje razviti um, te sposobnost distance i diskriminacije. Ukoliko ostane u izolaciji, razvijat će se sporije. Dakako, ukoliko se odmah na samom početku izloži svim vrstama smetnji, neće puno napraviti, jer zbog svoje nerazvijene sposobnosti razlikovanja i odvajanja od okoline neće biti u stanju maknuti se sa samog početka. Zbog toga je odvojenost od svijeta i uključenost u svijet potrebno kombinirati, jer svako od to dvoje ima svoje mjesto. Primjerice, ukoliko želimo dotaknuti razinu svijesti koju nikad prije nismo uspjeli dotaknuti, najbolje će biti da se povučemo na samotno mjesto, u čistu i nedirnutu prirodu, i da tamo duboko meditiramo i počistimo se od svih niskosti. Kad tim stanjem ovladamo, moramo se vratiti u svijet, kako bismo naučili iz njega djelovati i održati ga u gradskom metežu.

Učenici po tom pitanju ne trebaju imitirati učitelja. Ja mogu nekome probuditi Kundalini i održati savršeni fokus u zadimljenoj birtiji, i to sam bezbroj puta i radio. Ukoliko učenik na tom istom mjestu pokuša duboko meditirati, neće u tome uspjeti. Njemu je prikladnija mirnija atmosfera, a kad u takvoj atmosferi sklada i mira uspije postići stanje duboke meditacije, treba isto ponavljati u sve gorim uvjetima, dok mu na kraju ne postane posve svejedno što se nalazi oko njega.

25.9 Trebamo li ponuditi hranu Bogu prije jela, ili se pomoliti, meditirati...?

U svakom slučaju se prije jela trebamo prisjetiti Boga. Činjenica je da se radi našeg života žrtvuje život nižih bića, i ukoliko ne želimo duhovno posve propasti i uzoholiti se, poput onih propalica koji drže kako se njima čitav svijet, pa i sâm Bog mora podrediti, moramo s poniznošću prihvati žrtvu koja se radi nas prinosi, i nastojati je opravdati time što ćemo služiti Bogu daleko više i bolje, no što bi to bila u stanju bića koja su radi nas dala život. To nipošto ne treba shvatiti olako. Ja sam svojedobno prije jela znao meditirati i satima, prije no što bih osjetio dopuštenje da jedem – naime, ja nisam bio siguran da smijem jesti, da je moj život Bogu vredniji od štete koju svojim postojanjem nanosim. Nakon nekog vremena, kako sam duhovno napredovao, tu praksi sam zamijenio praktičnjom i dubljom: prije obroka bih ušao u samadhi i osjetio u sebi i u jelu istu Božansku narav, koja je sveprožimajuća, i u tom stanju nije bilo svijesti o žrtvi, jer je Bog prožimao sve stvari podjednako. Kasnije, kad zbog rada s učenicima moja svijest više nije bila toliko čista da bih mogao ulaziti u samadhi u bilo kojem trenutku s podjednakom lakoćom, protegnuo bih svoju svijest na hranu i napravio kriyu, izjednačujući je sa sobom i primajući je u sebe, sjedinjujući se s hranom u predanosti Bogu prije jela. To činim

i danas, čak i onda kad površni promatrač neće primijetiti da sam bilo što posebno uradio. U svakom slučaju, yogin prije jela treba osvijestiti Božansku prisutnost, te njenu sveprožimajuću narav. Ukoliko to nije u stanju, makar će se nekoliko puta dnevno prisjetiti svojih ograničenja i svoje nesposobnosti, što će ga motivirati da meditira i postigne spoznaju.

25.10 U opisu tehnikе temeljne meditacije postoјi почетни dio u kojem kažeš da se treba opustiti. Kako ћemo to postići, postoje li nekakve tehnikе za opuštanje?

Budući da sam ja vladao autogenim treningom godinama prije no što sam otkrio yogu, držao sam po sebi razumljivim kako će i svi drugi, u trenutku kad se odluče za yogu, već vladati nekim temeljnim vještinama kontrole uma i tijela. Dakako, ta je prepostavka neosnovana. Zbog toga ћу ovdje dati upute za tehniku kojom se možete opustiti u dovoljnoj mjeri da možete usmjeriti um prema Bogu.

Za početak sjednite ili legnite u neki udoban položaj – udoban u smislu da vas ništa ne žulja i da vam niti jedan dio tijela nije pod pritiskom. Primjerice, sjednite u fotelu s opuštenim rukama i nogama.

Sljedeći korak je osjetiti vlastito tijelo. Um i tijelo su sjedinjeni, barem bi trebali biti u idealnom slučaju; morate osjetiti svoje ruke kao svoje, svoje noge kao svoje, svoju glavu kao svoju, i tako dalje. Afirmacija koju u sebi trebate ponavljati glasi "ja jesam tijelo". Ovo će jamačno zasmetati nekima koji drže kako bi se odmah trebalo krenuti od afirmacija poput "ja sam bestjelesni duh", ali oni grijese, i takve ih afirmacije neće

nikamo odvesti, osim što će im stvoriti mnoge probleme s integracijom duhovnosti i tjelesnosti. Takvih se metoda zasad trebamo ostaviti; doći će i trenutak kad ćete doista spoznati kako ste duh, ali na početku vam valja krenuti od tijela.

Osjetite, dakle, svoje tijelo kao svoje. Ukoliko osjećate napetost, uznemirenost i tome slično, ispraznite ih iz svog sustava tehnikom rezonancije. Ukoliko je uznemirenje doista jako, napravite modificiranu bhastrika pranayamu¹, odnosno hiperventilaciju (seriju dubokih udisaja i izdisaja), uz rezonanciju prilikom izdaha. To je iznimno moćna tehnika koja doslovno opere mozak i ostatak tijela od nataloženih toksina i ugljičnog dioksida, i pokreće pranička kretanja iz stanja stagnacije.

Duboko udahnite, i izdahnite uz rezonanciju "mmmmmm....", u koju slobodno uključite svoje osjećaje traume i stresa. Potom ponovo udahnite i ponovo izdahnite uz rezonanciju. To ponavljajte sve dok ne osjetite lagantu vrtoglavicu od viška kisika. Tada se opustite u stanju bez daha; nećete imati potrebu za disanjem, jer je vaša krv sada obogaćena kisikom. Kad ponovo osjetite potrebu za disanjem, ponovite ciklus hiperventilacije: ponovo duboko udahnite i izdahnite uz rezonanciju, i tako sve dok ponovo ne osjetite vrtoglavicu i potrebu za prestankom disanja.

Ova tehnika je teški malj za razbijanje stresnih posljedica na fizičkom planu; nju primjenite kad ste doista uznemirenici, i ona će vas iz stanja teškog stresa za samo nekoliko minuta dovesti do stanja mira. Nakon nekoliko serija hiperventilacije, ostanite u stanju odmora i opuštenosti. Vaš um bit će miran i bistar, bit ćete opušteni i smireni. Ostanite u takvom stanju

---

1 Ova tehnika može biti problematična za ljude koji imaju neuroloških problema, ili problema vezanih uz disanje. Ukoliko spadate u tu kategoriju, prije ove vježbe se posavjetujte sa svojim liječnikom.

opuštenosti nekoliko minuta, dok se posve ne umirite, a potom počnite meditirati.

Imajte na umu da ova tehnika disanja uopće nije namijenjena postizanju nekih posebnih duhovnih rezultata, nego tek razbijanju grubih oblika stresa. Nakon što ste se obračunali sa stresom te vrste, ukoliko vam idalje ne uspijeva meditirati i usmjeriti misli, primijenite sljedeću tehniku:

Osjetite svoju lijevu ruku u svojoj svijesti. Ukoliko s tim imate teškoća, lagano voljom pokrenite prste na ruci. Osjetite svoju prisutnost u ruci. Potom dajte sebi sugestiju "moja lijeva ruka je teška i opuštena". Ponavljajte polako i potpuno mirno u sebi tu sugestiju, sve dok ne osjetite kako se vaša ruka "isključila", i posve opustila. To možete postići i izravno, bez sugestije: osjetite svoju ruku kao svoju, i jednostavno je isključite, opustite je unutar svog duha, i pogledajte kako se ona opustila na fizičkom planu. To isto ponovite s desnom rukom. Kad ste opustili ruke, prijeđite na noge: "moje noge su teške i opuštene". Nakon nogu, opustite mišiće trbuha i solarnog pleksusa, otpustite grč unutar svijesti u tom području i promotrite kako se vaši mišići opuštaju, a s njima i napetost unutar vašeg duha. Nakon solarnog pleksusa opustite područje mjehura i zdjelice, te područje genitalija, a potom i analno područje i međicu; osjetite u međici strujanje mira i opuštanje. Potom podignite svoj fokus na ramena; opustite ramena i grudi, a potom i vrat i vratne mišiće. Dakako, pritom je najbolje glavu imati naslonjenu na takav način da ne klone kad se mišići vrata opuste. Nakon mišića vrata, osjetite kako vam je glava lagana i hladna, bistra i čista. Unutar glave osjećate mir, hladni povjetarac u borovoj šumi kraj mora. Sve misli vas napuštaju, odlaze, nepotrebne su. Um vam je prazan i čist, čelo vam je hladno i vedro.

Negdje u tom trenutku osjetit ćete i opuštanje onih famoznih

viličnih mišića, što je znak iznimno duboke opuštenosti. U trenutku kad ste toliko mirni i opušteni, prisjetite se Isusa, ili neke druge prosvijetljene osobe, koja u vama izaziva divljenje. Nemojte ga se prisjetiti u nekom trenutku koji bi ga stavljao u ponižavajuću poziciju u odnosu na vas, primjerice razapetog na križu ili kao malo dijete. Ukoliko želite meditirati na Isusa, zamislite da ste kraj njega dok drži svoju veličanstvenu propovijed. On je pored vas, jedan od vas, ali u njemu osjećate prisutnu moć, veličinu, snagu duha, prema kojoj osjećate oduševljenje. Pustite neka to oduševljenje u vama poraste do ganuća, a ganuće do ekstaze predanosti. Vjerojatno ćete u sebi ponavljati neke riječi kojima ćete izražavati svoje divljenje; to su mantre koje ste u tom trenutku improvizirali – iskoristite ih. Ponavljanjem tih riječi produbljujte stanje divljenja i predanosti, sve dublje i dublje, posve se oduševite njime, obožavajte ga iznad svega i predajte mu se u cijelosti. Ukoliko je vaše stanje pravo, vaš će se duh izmijeniti, tijelo će se profiniti i vi ćete iznimno duhovno napredovati. U takvom stanju vam Bog može objaviti svoju prisutnost i volju, i takvoj se objavi otvorite i predajte, i u toj se prisutnosti inicirajte.

To je temeljna meditacija.

25.11 Što ukoliko netko ne vjeruje u Boga, ili o Njemu ima predodžbu kojoj se ne može diviti, primjerice kao o nekakvom bijedniku koji samo gleda gdje bi koga kažnjavao?

Tada treba poraditi na uklanjanju svojih zabluda, i takvome nije ni pametno pristupiti naprednim yogijskim vježbama, pogotovo ne bez učitelja. Prije početka yogijske prakse čovjek već treba biti u nekoj mjeri profiliran, u smislu da razumije što je Bog i zašto Mu treba težiti – i to ne posve teoretski, nego i

zbog jake osobne slutnje o tome. Takav je čovjek spremан na buđenje Kundalini i na prosvjetljenje.

Naravno, postoji mnogo ljudi koji posjeduju puno vrlina, ali o Bogu imaju krivu predodžbu i zato ne mogu pojmom Bogu koristiti u meditaciji; takvima bih preporučio neka se koncentriraju na ono u čemu opažaju vrlinu, u čemu osjećaju ljubav i veličinu. Kad to uspiju osjetiti, trebaju shvatiti da je Bog takav i bolji, a nikako lošiji. Tako oni trebaju redefinirati pojmom Bogu u svojoj svijesti, i postati predanima Bogu. To je nužan početni korak u yogi, jer ne može netko ne biti predan Bogu, a vježbati yogu. To je kontradiktorno, jer je predanost Bogu jedan od temeljnih postulata yogе, to je njen temelj i njena bit.

25.12 Što da radimo ako smo neprestano okruženi drugim ljudima ili se nalazimo u okolnostima u kojima ne можемо meditirati?

Promijenite okolnosti. Rijetki su oni, koji doista nemaju prilike meditirati. Takvi bi trebali održavati svijest u stanju veličine i divljenja, u stanju ljubavi i predanosti, a Bog će im pomoći da napreduju dalje. U krajnjoj liniji, kad se Bog nekome želi ukazati, naći će načina bez obzira na njegovo trenutno stanje; meni se Bog tako znao ukazati u tramvaju, a mojoj supruzi na putu u dućan. Naravno, na takve stvari mogu računati jedino oni, kojima je ozbiljno stalo do prosvjetljenja i Boga, i koji marljivo vježbaju yogu. Ukoliko vama nije stalo do Boga, možete si misliti kako će vam se Bog ukazati.

25.13 Što ukoliko smo toliko zauzeti, da jednostavno nemamo vremena za meditaciju i yogijsku praksu?

Svatko ima jednaku količinu vremena: 24 sata svakog dana. Ovisno o našim sklonostima mi to vrijeme raspoređujemo tako da stignemo obaviti sve stvari koje su nam važne. Ukoliko za meditaciju nemate vremena, a za druge stvari imate, posve je jasno na kojem vam je prosvjetljenje mjestu na listi prioriteta, a takav će vam biti i duhovni napredak. Da vam je do Boga doista stalo, za meditaciju biste imali vremena, a ostale stvari biste tome prilagodili. Yogananda je opisao¹ primjer sveca koji je noću meditirao umjesto da je spavao, jer danju zbog posla nije imao vremena. Na tog sveca se ugledajte, pa ćete postići i rezultate kakve je on postigao.

Uvijek se trebate prisjetiti da vam yoga ne služi tome da dopuni vaš svjetovni život, nego da je svrha vašeg svjetovnog života da vam omogući i olakša bavljenje yogom. Tada će vam stvari postati jasnijima i prioriteti će sjesti na pravo mjesto. Onome kome je yoga samo sporedna aktivnost, i Bog je samo sporedni interes, a takvi ne postižu prosvjetljenje.

25.14 U koje je doba dana najbolje meditirati?

U svako doba. Stalno treba meditirati, iz meditacije nikad ne bi trebalo ni izlaziti. To je stanje svojstveno pravim yoginima. Ukoliko me pitate o tome koje je doba dana najprikladnije za duboku meditaciju, tada su to zora i sumrak. Tada možete najbolje osjetiti buđenje i smirenje prirode, možete osjetiti svoje jedinstvo s prirodnim tokovima, i ponirati duboko u svijest. Također je za meditaciju pogodna duboka noć, kad sva bića spavaju i kad vlada potpuni mir. Dakako, ukoliko ste

1 "Autobiografija jednog Yogija"

umorni bolje vam je da spavate, jer ћete iscrpljena duha prije prizvati kakve astralne entitete nego Boga. Meditirati treba u stanju kad ste puni energije, veseli i odmorni, a ne kad ste umorni i najradije biste se srušili u krevet. U takvom je stanju doista najbolje da se srušite u krevet i odspavate svojih osam sati.

25.15 Što da radimo ukoliko nas netko sustavno ometa u meditaciji, jer mu naša smirenost smeta?

Maknite se nekamo u park ili šumu, tamo sjednite i meditirajte, i radite kriyu. Ukoliko vas netko ometa, maknite se od njega. Dakako, prije ili kasnije ћete morati raščistiti situaciju kod kuće, kako vam se takve stvari ne bi ponavljale, jer dom mora biti vaše svetište, vaš hram koji ћete posvetiti Bogu. Tamo nema mjesta za bića koja vas ometaju u vašoj duhovnoj praksi. Ukoliko njih ne možete otjerati, preselite se drugdje.

Najbolje bi bilo takvoga priupitati zašto vas ometa u meditaciji, i reći mu neka prestane. Ponekad to pomaže, ali ne uvijek.

25.16 U kojem se smjeru treba okrenuti u meditaciji? Na istok, sjever...?

U meditaciji se treba okrenuti prema Bogu i vrlini. Položaj tijela je posve sporedan, i ima značenja samo u nekim energetskim vježbama, kad se doista bolje okrenuti u spomenutim smjerovima, zbog orientacije nekih energetskih struja Zemlje, kao i magnetskih polova. To, dakako, ima važnost samo na razini materije i prane, i daleko je važnije

usmjerenje svijesti.

25.17 Koje je značenje različitih pokreta i položaja ruku koje tvoji učenici rade prilikom yogijskih vježbi?

To su yogijske mudre i asane, položaji tijela koje čovjek automatski zauzima zbog određenog oblika kretanja prane, koji je pak uvjetovan stanjem svijesti. Yigin takve stvari ne mora i ne može naučiti, to dolazi samo od sebe. Po položaju tijela znalač energetskih tehnika može otprilike odrediti stanje svijesti u kojem se netko nalazi. Dakako, on može lako uočiti kad se netko doista nalazi u tom stanju, a kad samo imitira nešto što je drugdje vidio. Primjer takvih naučenih mudri možete vidjeti u indijskom tradicionalnom plesu, gdje plesačica postavlja ruke u položaje koji su u određenim yogijskim stanjima posljedica stanja svijesti. Primjer toga možete vidjeti i na indijskim kipovima i slikama božanstava, čija su tijela često postavljena u kombinaciju asane i mudre. Posebno obratite pozornost na položaj ruku i prstiju. Na sličan način se i po obliku nečijeg disanja, usmjerenja očiju, stanju mišića i općenitom držanju može ustanoviti njegovo duhovno i energetsko stanje.

Dosta tehnika "yoge" koje su na Zapadu poznate bavi se nekom vrstom imitacije simptoma istinskih yogijskih stanja, valjda u nadi da će time magijskom metodom prizvati uzroke tih simptoma. To mene podsjeća na one sirote urođenike koji vjeruju u cargo cult, i prave maketu aviona od slame, u nadi da će doći pravi avion s bijelim bogovima koji donose čokoladu. Na sličan način grijše sve religije; u tibetanskom budizmu, primjerice, postoje religijske ceremonije koje puhanjem u trublje od ljudske kosti proizvode određeni zvuk, koji će yogini prepoznati kao jedan od unutarnjih zvukova koji se javljaju prilikom meditacije. Dakako, teško da se nekome stanje meditacije, kojemu je taj zvuk nuspojava, javilo kao

posljedica slušanja tih trublji – vjerojatnije je da će mu zvuk biti odbojan i da će mu smetati. Moguće je ipak da se nekome doista nešto i probudi.

Slična je stvar i s tehnikama disanja koje ljudi uče; prilikom duboke meditacije, disanje se prilagođava i poprima određeni obrazac, gdje ponekad dolazi i do potpunog obustavljanja daha u stanju savršenog duhovnog mira. S druge strane, ukoliko meditacijom ne postignemo duhovni mir, tehnikom disanja bismo mogli čak i napraviti štetu u vlastitom energetskom sustavu, jer odvajamo kretanje prane od kretanja mehanizama unutar svijesti, što i nije pretjerano zdrava stvar. Bilo je ljudi koji su si takvim tehnikama disanja znali oštetiti srce i druge organe, tako da u svakom slučaju mogu preporučiti izbjegavanje takvih stvari, bez obzira na to tko vam ih preporučuje. Da biste bili u stanju provoditi napredne pranayame, morate se dobro razumjeti u funkciranje uma i energetskog sustava, te u njihove međusobne odnose, inače ćete imati jednaku vjerojatnost uspjeha kao i neandertalac koji čekićem i kamenim dlijetom pokušava popraviti računalo. Upravo zbog toga nećete nigdje vidjeti da dajem upute za takve tehnike. Zašto? Zato što nema neke vjerojatnosti da ćete samo na temelju uputa ispravno shvatiti principe, a učenike koji su dovoljno napredni i upućeni u yogijsku energetiku ću ionako ja osobno uputiti i u takve tehnike, ukoliko se to pokaže potrebnim. To se još nije pokazalo potrebnim, jer kriya i tehnika unutarnjeg prostora automatski vode čovjekov ritam disanja i položaje tijela, budući da su to sve prirodni mehanizmi koji se sami pokreću kad se za njima ukaže potreba.

25.18 Svim sam se srcem odlučio za Boga i spoznaju. Kako da ostvarim viziju Boga?

Da si se doista, kako kažeš, svim srcem odlučio za Boga, mogu ti jamčiti da bi u samom trenutku odluke ostvario viziju Boga. Tvoja odluka je zapravo na razini intelekta i emocija – ona je jedna vrsta oduševljenja, koja je u svojoj naravi pozitivna, ali je po dosegu daleko od stanja koje bih ja nazvao predanošću Bogu. Ti zapravo ne znaš tko je Bog, ti imas predodžbu o Bogu, koja uopće ne mora imati značajnu zonu preklapanja s istinskim Bogom.

Bog je sama stvarnost i jezgra tvoga bića. Bog je ljubav tvoje duše, ispunjenje kojem težiš u svim stvarima koje držiš vrijednima, te ih stoga želiš. Spoznaja o tome da je Bog to, i odluka za Njega, zapravo su jedan od aspekata neposredne vizije Boga, jer bez te vizije nije moguća takva odluka. Ja ti preporučujem da radiš na stanjivanju vela koji tvoju svijest dijeli od Boga, da radiš na gledanju u pravom smjeru. Traži najbliže svojoj duši, traži Ono, što ti je najdraže, čemu težiš u svim stvarima. Njega traži svaki dan, i ne daj se omesti drugim stvarima, prekini ciklus projekcija prema vanjskom svijetu. U takvom stanju duha, u kojem tražiš Boga, prakticiraj tehnike yoge kojima vas učim, i tako ukloni zapreke iz svoga duha. Ukoliko budeš tako činio, postići ćeš oslobođenje od svjetovnih vezanosti i ciklusa projekcija i razočaranja, te traženja ispunjenja u svijetu koji dovodi do ponovnih rođenja, i još ćeš za života ostvariti potpunu slobodu, koja se sastoji u spoznaji da jedino Bog jest, a da je ostalo tek privid. Neću ti puno pričati o tom stanju ispunjenja – od toga nećeš imati previše koristi. Ali, ukoliko ga osobno ostvariš, to će biti odgovor na sve tvoje molitve, odgovor na sve tvoje nade. To će biti ledena voda koja će trajno ugasiti vatru tvojih želja, koja potječe od unutarnje duhovne neispunjenošt. U krajnjem ispunjenju, ostat će ti jedino želja da nikad, ama baš nikad ne budeš odvojen od Njega.

I bit će tako.